

Stenografski zapiski

Skupščina SRN
dokumentacija

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. decembra 1955 do 31. maja 1956

1956

Ljubljana

3260 a

Q 4 61/57-9

Stenografski zapiski

sekretariat Skupščine
dokumentacija

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. decembra 1955 do 31. maja 1956

1956

Ljubljana

St-5:15/6

REPUBLIŠKI ZBOR

13. seja

(5. decembra 1955)

Predsedoval: Josip Rus, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Dušan Bole

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Josip Rus: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Začenjam 13. sejo Republiškega zbora, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar tovarišica Ančka Globačnik.

Ljudski poslanci: Bogomir Verdev, Nina Pokorn in Anton Peternelj so opravičili svojo odsotnost. Predlagam zboru, da omenjenim poslancem opravičimo odsotnost. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je navedenim poslancem odsotnost opravičena.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Dušana Boleta, da prečita zapisnik 12. seje. (Ljudski poslanec Dušan Bole prečita zapisnik 12. seje.) Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kako pripombo k temu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.) Ker tovarišice Ančke Globačnik, ki bi morala danes voditi zapisnik, ni, prosim tovariša Dušana Boleta, da vodi današnji zapisnik.

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor prejel od Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS v obravnavo predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954, predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955, predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, predlog zakona o pokopališčih, predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, predlog odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji in predlog odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Obveščam Republiški zbor, da je mandatno-imunitetni odbor predložil poročilo in je na podlagi 158. člena poslovnika Republiškega zbora tudi odbor za prošnje in pritožbe dal poročilo o svojem delu.

Omenjene predloge zakonov oziroma odlokov so razen predloga zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene obravnavali vsi pristojni odbori.

Za današnje sejo bi glede na povedano predlagal tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pokopališčih;
4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji;
6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji;
7. poročilo mandatno-imunitetnega odbora;
8. poročilo odbora za predloge in pritožbe.

Ima kdo od poslancev kako pripombo k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenih pripomb oziroma sprememb ali dopolnitev, menim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Janez Pirnat prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je predstavnik Izvršnega sveta predlagal, da bi obrazložitev k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955 dal na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Zato predlagam zboru, da se vrši skupna seja, na kateri bo predstavnik Izvršnega sveta dal svoje pojasnilo. Hkrati pa bo na skupni seji tudi razprava o predlogu tega odloka. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor strinja, obveščam, da se skupna seja vrši takoj. Zato prekinjam sejo Republiškega zbora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.20 in se je nadaljevala ob 13.15.)

Predsednik Josip Rus: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. Na skupni seji smo slišali obrazložitev Izvršnega sveta in opravili tudi obravnavo o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Nadaljujemo z razpravo. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvalá. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 sprejet soglasno. Ker obravnava ta odlók tudi Zbor proizvajalcev, je treba ugotoviti, ali je besedilo, sprejeto v obeh zborih, enako.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Franc Skok prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu zakona o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1954.

Dr. Marijan Breclj: Pismeno obrazložitev smo dali, ustmene pa ne bi dajal.

Predsednik Josip Rus: Ali se Izvršni svet strinja s spremembami, ki jih je dal odbor za proračun.

Dr. Marijan Breclj: Se strinja.

Predsednik Josip Rus: Ker se Izvršni svet strinja s temi spremembami, postanejo te sestavni del zakonskega predloga. Pričenjam razpravo. Se tovariši poslanci strinjajo, da se besedilo predloga zakona ne čita. (Poslanci se strinjajo.) Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o potrditvi sklepnega računa, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 sprejet soglasno. Ker pa zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna obravnava tudi Zbor proizvajalcev, je treba ugotoviti, če sta besedili, sprejeti v obeh zborih, enaki.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pokopališčih.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Jože Petijan prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Stane Brečko prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Miha Berčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu zakona o pokopališčih.

Olga Vrabič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Potreba po zakonski ureditvi vprašanj v zvezi s pokopališči je utemeljena in umestna glede na to, da obstoječi zakonski predpisi ne urejajo vrste važnih vprašanj s tega področja. Republiška uredba o pokopališčih iz 1949. leta ne ustreza več današnjim razmeram. Glavni namen uredbe je bil predvsem v izvedbi načelne določbe splošnega zakona o pristojnostih krajevnih ljudskih odborov za upravljanje pokopališč. Z uredbo je bilo samo načelno rešeno vprašanje uprave in vzdrževanja pokopališč, medtem ko vprašanje usta-

novitve, ureditve in opustitve pokopališč kot bistvenih elementov pravne ureditve pokopališč, uredba ni rešila. Predvsem manjkajo v tej uredbi določbe sanitarno higienskega značaja, kot so pokopališki okoliši, gradnja in obnavljanje pokopališč, lokacija pokopališč, določbe o sanitarno-tehničnih objektih na pokopališčih itd. Zato so se v praksi pojavili številni problemi in glede na pomanjkljive predpise ni bilo mogoče v skladu s sodobnimi principi enotno in zadovoljivo reševati vprašanj komunalne higiene. Potreba po uveljavitvi načel, na osnovi katerih bo mogoče precizirati pravni status pokopališč in na osnovi katerih bo mogoče izdati potrebne izvršilne predpise, je postajala iz dneva v dan bolj pereča. Značilnost novega zakona o pokopališčih je predvsem v tem, da obravnava pokopališča kot komunalno-sanitarne naprave, katere upravljajo občinski ljudski odbori. V krajih, kjer so krajevni odbori, upravlja pokopališča občinski ljudski odbor po krajevnem odboru. Občinski ljudski odbor oziroma krajevni odbori lahko upravljajo pokopališča sami ali pa po pokopališki upravi, ki jo ustanovi občinski ljudski odbor kot finančno samostojni zavod pod vodstvom upravnega odbora.

Predlog novega zakona nadalje ureja vprašanja okrog ustanovitve, ureditve in opustitve pokopališč. Nova pokopališča se ustanavljajo z odločbo občinskega ljudskega odbora. Lokacija za novo pokopališče, kakor tudi za staro pokopališče, mora ustrezati gradbenim in sanitarno-tehničnim pogojem, ki jih predpisuje pravilnik. Glede ureditve pokopališč predlog zakona določa, da se smejo na pokopališčih graditi samo takšni objekti, ki so potrebni za sanitarno-tehnično službo pokopališča. Nadalje predvideva zakon za vsako pokopališče načrt parcelacije grobov, primerno ograjo ter primerne prostore za polaganje mrličev na mrtvaški oder, za obdukcije ter shrambo orodja. Za pokopališča, ki nimajo po zakonu predvidenih prostorov oziroma ti prostori ne ustrezajo minimalnim pogojem predpisanih s pravilnikom, določa zakon dobo treh let za predpisano ureditev objektov. Prav tako ureja zakon tudi pogoje in postopek pri opustitvi pokopališč.

Dopolnjen s podrobnejšimi predpisi za izvajanje posameznih določb zakona predvidenih s 14. in 15. členom bo novi zakon o pokopališčih nedvomno pomenil korak naprej v razvoju te veje komunalne higiene, zato izvršni svet priporoča Republiškemur zboru Ljudske skupščine LRS, da ta predlog sprejme.

Predsednik Josip Rus: Dajem predlog zakona o pokopališčih v razpravo. Ker ste prejeli besedilo zakona, predlagam, da se besedilo ne čita. (Poslanci se strinjajo.) Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o pokopališčih na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o pokopališčih sprejet in da je s tem postal zakon.

Obveščam Republiški zbor, da je predsednik Zbora proizvajalcev sporočil, da sta odlok o spremembah in dopolnitvah družbenega plana in predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna v Zboru proizvajalcev sprejeta z enakim besedilom. S tem sta ta odlok in

navedeni zakon bila sprejeta v obeh domovih. Sprejeti odlok in zakon bosta poslana predsedniku skupščine, da ju razglasi in objavi.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec dr. Anton Melik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Cvetka Vodopivec prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka in da se izjavi o predloženih amandmajih.

Boris Kocijančič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Odlok o družbenem upravljanju kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov in ustanov zahteva glede na svojo važnost in družbeno pomembnost ustanov, katerim bo služil, ne samo vsebinsko obrazložitev, temveč tudi nekaj uvodnih oznak o delu organov družbenega upravljanja, v kolikor so ti že pričeli funkcionirati na področju prosvete na podlagi drugih predpisov. Tu pa gre za pozitiven predpis, ki naj ne reši le trenutne situacije, temveč tudi omogoči nekaterim zavodom tesnejšo povezavo z našim družbenim razvojem in na drugi strani prav tako zagotovi družbi, da se bo delo v teh zavodih razvijalo v skladu s splošnim razvojem, upoštevajoč pri tem tudi naše gospodarske zmogljivosti.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS se kot predlagatelj dobro zaveda, da vprašanje družbenega upravljanja v prosveti, znanosti in kulturi s tem odlokom še daleč ni dokončno rešeno, temveč da bo treba izdati še celo vrsto specialnih predpisov. Pred temi predpisi pa bo treba proučiti številne probleme za posamezne zavode in celo za posamezne panoge in službe kulturnega, prosvetnega in znanstvenega dela. Organi zvezne ljudske skupščine pripravljajo zakone o knjižnicah, o arhivih, gledališčih, muzejih itd., tedaj osnovne predpise, ki jih bo morala prevzeti tudi republiška zakonodaja, ne glede na to, da se v celoti proučuje tudi sedanji način znanstvenega raziskovalnega dela, ki prav tako terja smotrnejšo, ekonomičnejšo in našim razmeram bolj ustrezajočo rešitev, kakor je sedanja. Kljub temu in prav zato pa smatra Izvršni svet, da je predlagani odlok vendarle rešitev vrste nerešenih problemov teh ustanov, saj daje osnovo, da se v vseh zavodih in ustanovah, ki sedaj še nimajo družbenega upravljanja, postavijo taki organi. Rešitev je torej dvojna, i časovna, i vsebinska, ker bodo organi družbenega upravljanja že takoj lahko začeli z delom in ker jim predlagani odlok tudi sicer daje zadostno podlago za njihovo delo.

V tem letu se je s sprejetjem in izvajanjem osnovnih zakonskih predpisov uvedlo oziroma razširilo družbeno upravljanje na področju prosvete, vse od osnovnih pa do visokih šol. S tem je tudi področje pouka in vzgoje, torej eno najobčutljivejših področij družbenega življenja, prišlo pod neposrednejši družbeni nadzor in vpliv, kakor je to že na gospodarskem področju, kjer se je to načelo socialistične demokracije začelo uveljavljati

že pred petimi leti. V tem letu je bil namreč sprejet splošni zakon o vodstvu šol, ki velja za splošno izobraževalne in strokovne šole. Prav tako pa se je na temelju splošnega zakona o univerzah, sprejetega že v sredini leta 1954, začelo uvajati in uveljavljati družbeno upravljanje na visokih šolah pravzaprav šele v letu 1955, potem ko je naša ljudska skupščina z zakonom imenovala določeno število članov univerzitetnih in fakultetnih svetov. Z republiškimi odloki o ustanovitvi sveta umetniških akademij se je družbeno upravljanje uvedlo tudi na vseh treh umetniških akademijah v Ljubljani, za katere preje navedena zakona nista veljala. Ureditev glede umetniških akademij je namreč splošni zakon o univerzah izrecno prepustil republikam. Dalje so bili sprejeti tudi odloki o družbenem upravljanju pri Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani, pri Slovenski filharmoniji, pri radiu in pri filmu.

Izkušnje iz dosedanjega dela organov družbenega upravljanja bi se mogle na področju šolstva strniti v naslednje ugotovitve.

Šolski odbori na splošnoizobraževalnih in strokovnih šolah so se v posameznih primerih začeli snovati že pred leti, zlasti pa potem, ko je v avgustu 1954, sekretariat Sveta za prosveto in kulturo Ljudske republike Slovenije izdal ljudskim odborom priporočilo o družbenem upravljanju splošnoizobraževalnih in strokovnih šol. Tako je letošnji splošni zakon o vodstvu šol našel že razmeroma dobro pripravljen teren, saj je bilo treba dotedanje šolske odbore le nekoliko razširiti in so brez zastoja lahko nadaljevali svoje delo, sedaj kot resnični organi družbenega upravljanja in ne več le kot posvetovalni organi šolskih vodstev. Na temelju določil novega zakona so se osnovali šolski odbori še povsod tam, kjer jih dotedaj ni bilo, ti pa so v njem našli čvrst temelj za obseg in vsebino svojega dela. Tako so danes ustanovljeni šolski odbori na vseh splošnoizobraževalnih in strokovnih šolah v Sloveniji.

Sestav šolskih odborov ustreza zakonskim določilom in je sorazmerje med člani in zastopniki zbora volivcev, zastopniki družbenih in gospodarskih organizacij ter učiteljskih zborov pravilno. Po socialni pripadnosti prevladujejo v šolskih odborih delavci in uslužbenci, slede kmetje in obrtniki. Nekatera razvitejša, zlasti mestna področja, ugotavljajo, da so bili prejšnji šolski odbori, ki so jih sestavljali izključno predstavniki staršev in učiteljskih zborov, v svojem delu aktivnejši in spretnejši od sedanjih, vendar je tako gledanje bolj rezultat ocenjevanja administrativne pomoči šolskega odbora vodstvu šole, ki so ga taki odbori razumljivo bolj pospeševali, kakor pa to delajo sedanji šolski odbori. V splošnem se ugotavlja zlasti ugoden vpliv zastopnikov gospodarskih organizacij, združenj in društev v šolskih odborih strokovnih šol, ki so dobile v njih veliko oporo za svoje delo.

V delu šolskih odborov je poleg mnogih pozitivnih stvari in splošne velike prizadevnosti večine njihovih članov opaziti vrsto pomanjkljivosti, ki pa jih je mogoče razumeti spričo dejstva, da je institucija razmeroma mlada in da šolski odbori šele iščejo ustrezne načine za svoje delo ter da s strani pristojnih ljudskih odborov, zlasti občinskih, ni še prave pomoči in opore za njihovo delo. Pomanjkljivosti bi bile zlasti v premajhni načrtnosti njihovega dela, v dejstvu, da z delom niso zajeli problematike šolskih zavodov v celoti, ampak so se omejevali na posamezna vprašanja, tu bolj na finančno oziroma materialno plat šole, tam bolj na socialno zdrav-

stveno problematiko učencev, redkeje pa na obravnavanje vzgojnih vprašanj. V splošnem velja ugotovitev, da se je delo šolskih odborov razvijalo doslej pretežno in preveč v okviru njih samih in da večina njih ni znala pritegniti k sodelovanju množičnih in drugih organizacij, ki so poslale svoje zastopnike v šolske odbore. Kot eno precej splošnih pomanjkljivosti v dosedanjem delu šolskih odborov je treba ugotoviti zlasti še dejstvo, da so se premalo zanimali za ideološko vzgojno problematiko svojih zavodov, za to, kako šola izpolnjuje svojo najbistvenejšo nalogo, namreč uvajanje mlade generacije v našo socialistično družbo. Premalo je bilo v šolskih odborih prizadevanj v smeri, ki jo je tovariš Rodoljub Čolaković nedavno formuliral takole: »Iz naše šole moramo odstraniti gosposkega duha, določen intelektualizem ter strah. To so po mojem mnenju najvažnejše stvari.«

Poleg tega so večjo uspešnost dosedanjega dela šolskih odborov ovirali še razni drugi momenti, kakor nerazumevanje določenega dela prosvetnih delavcev za važnost družbenega upravljanja, prevladovanje vpliva šolskega vodstva v delu šolskih odborov, nezadostni stiki med šolskimi in ljudskimi, zlasti občinskimi ljudskimi odbori, prešibko zanimanje množičnih organizacij za delo šolskih odborov, kamor so poslale svoje zastopnike itd.

Te pripombe nimajo namena zmanjševati nedvomnih uspehov, ki so jih dosegli šolski odbori, kajti vkljub vsemu naštetemu ni mogoče spregledati pozitivnega, ki se je že v kratkem razdobju pokazalo v delu šolskih odborov in v njihovem vplivu na šolske zavode. Mirno je mogoče trditi, da bodo šolski odbori kot trden element socialistične demokracije zlasti v šolah, kakršne nam bo prinesla bodoča šolska reforma, katere obrisi so danes že močno vidni, v celoti opravljali tisto delo, ki ga družba od njih pričakuje.

Tudi glede dosedanjih rezultatov družbenega upravljanja na visokih šolah bi za kratko razdobje obstojanja njegovih organov mogli navesti tako pozitivne kakor tudi negativne momente. Univerzitetni svet in sveti posameznih fakultet so v preteklem letu opravili precejšnje delo. Večina tako imenovanih zunanjih članov v teh organih se je razmeroma hitro spoznala z vrsto vprašanj, ki se z njimi ukvarjajo univerza in posamezne fakultete. Vendar bi se tudi tu moglo ugotoviti, da je bilo delo družbenih organov na visokih šolah često preveč enostransko, da so se na svojih sejah ukvarjali pretežno z materialnimi in personalnimi vprašanji, da pa je vrsta tudi zelo važnih vprašanj ostala doslej izven njihovega zanimanja. Taka vprašanja so na primer, vprašanje ideoloških osnov znanstvenega in pedagoškega dela na univerzi oziroma na njenih posameznih fakultetah, vprašanje profila strokovnjakov, ki naj jih fakultete vzgajajo in s tem v zvezi vprašanje študijskih programov in dolžine študija. Dalje, vprašanje ponovnih volitev univerzitetnih učiteljev ter univerzitetnih in fakultetnih sodelavcev, kakor jih predvideva zakon, vprašanje gnotnega stanja študentov itd. Zlasti pa je po letu dni prakse organov družbenega upravljanja na visokih šolah mogoče ugotoviti to, da so se problemi, predvsem materialni problemi posameznih fakultet, njihovih inštitutov in seminarjev, ki obstoje in ki jih ni mogoče zanikati, obravnavali često izključno s stališča potreb teh inštitucij, da pa se pri tem niso upoštevale objektivne možnosti naše družbe in njenega gospodarstva za njihovo zadostitev. V teh vprašanjih

so zlasti zunanji člani v univerzitetnem in v fakultetnih svetih bili često pod vplivom mnenj tistih članov, ki so jih v te organe delegirali univerzitetna in fakultetne uprave. Poleg tega bi poudaril tudi še to, da je organizacijska vskladitev z zakonom o univerzah bila sprejeta na naši univerzi tako, kot da gre za dokončno administrativno rešitev organizacije posameznih fakultet. V vseh predlogih za združitev je vidna ta misel, čeprav bi bilo prav za proučitev dela posameznih fakultet potrebno poprej problem organizacije pregledati kompleksno s stališča poglobitve študija, zmogljivosti posamezne fakultete in univerze kot celote ter zahtev, ki jih ima družba do bodočih absolventov univerze. Če bi se lotili vprašanja reorganizacije fakultet s tega stališča, bi bil rezultat gotovo vsebinsko tehtnejši, čeprav tu ne gre odrekati, da so bili v zadevnih diskusijah proti sedanjji rešitvi navedeni tudi razlogi, ki jih bo brez dvoma treba upoštevati pri končni rešitvi tega problema. Ni dvoma, da bo predlagani odlok v precejšnji meri pomagal tudi delovanju družbenih organov v Slovenskem narodnem gledališču, pri filmu, pri radiu in pri Slovenski filharmoniji, ker veliko točneje ureja razna vprašanja, ki so bila v ustanovitvenih odlokih o organih družbenega upravljanja pri teh ustanovah le naznačena. Tudi ti v marsičem še iščejo pravo fiziognomijo svojega dela, so pa že v kratkem času svojega obstoja pokazali pomembne uspehe.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ta nekoliko daljši uvod je bil po mojem mnenju potreben zato, da vidimo vsestransko potrebo sprejetja predloženega odloka, s katerim se razširja ustavno načelo družbenega upravljanja v prosveti in kulturi, ki je dotlej v celoti uveljavljeno na področju splošnoizobraževalnega, strokovnega in visokega šolstva, še na veliko skupino zavodov s področja kulturno-prosvetne, umetniške in znanstvene dejavnosti. Gre večinoma za zavode, katerih materialno pravni položaj doslej še sploh ni urejen s predpisi, to so knjižnice, muzeji, arhivi, umetniški zavodi, znanstveni inštituti itd., ali pa so ti predpisi zastareli, na primer zavod za zaščito kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti. S tem odlokom se bo, dokler ne bodo izdani posebni predpisi za vsako izmed navedenih dejavnosti, uredilo le vprašanje upravljanja zavodov.

Umestno je vprašanje, zakaj se tako važna snov ureja z odlokom in ne z zakonom, saj gre za tipično zakensko snov. Uvodoma sem že poudaril, da gre začasno rešitev in da bo potrebno pripraviti vrsto specialnih predpisov, za katere pa bo v določeni meri treba upoštevati tudi zvezne predpise, ki jih še ni in preštudirati dejavnost posameznih zavodov in tudi panog prosvetne, kulturne in znanstvene dejavnosti. Ker bo torej rešitev na podlagi tega odloka le začasna in to ne za vse zavode enako trajajoča, je primernejše, da se izda predlog v obliki odloka in ne zakona.

Organ vodstva je po tem odloku upravni odbor. Upravni odbor sestavljajo člani, ki jih imenuje ustanovitelj, člani, ki jih voli delovni kolektiv in pa predstojnik zavoda. Delovno področje upravnega odbora je predpisano in se omejuje na zakone ter na zadeve, ki imajo splošen pomen za dejavnost zavoda, neposredno vodstvo pa je poverjeno predstojniku. Razmejitev pristojnosti, kakor jih določa ta odlok za upravni odbor oziroma za predstojnika, je v praksi že uveljavljena pri tistih zavodih, ki so organizirani kot finančno samostojni zavodi, kjer torej ne gre niti za neko novo

prakso, temveč za prakso, ki se je v delu finančno samostojnih zavodov že pokazala kot dobra.

Odlok predvideva tudi, da se lahko v posameznih zavodih pa tudi pri organizacijskih enotah posameznih zavodov ustanovi strokovni svet kot posvetovalni organ predstojnika zavoda. O ustanovitvi odloča ustanovitelj zavoda. Vloga strokovnega sveta je v tem, da razpravlja in daje mišljenja o strokovnih zadevah, zlasti o letnem delovnem načrtu, o nastavljanju strokovnega osebja itd. Strokovni svet sestavljajo predstojnik zavoda in ustrezno število strokovnjakov iz zavoda samega ali pa tudi iz zunanjih strokovnjakov. Tudi strokovni sveti so se že uveljavili v praksi, zlasti v nekaterih znanstvenih inštitutih, ki so organizirani kot finančno samostojni zavodi.

Nadzor nad delom zavodov po tem odloku opravljajo sveti za prosveto in kulturo ljudskih odborov oziroma republiški svet za prosveto in kulturo, če gre za zavod, ki ga je ustanovil republiški Izvršni svet, ali pa gospodarska oziroma družbena organizacija. Nadzorni organ lahko razveljavi ali odpravi nezakonite sklepe organa zavoda, razen ukrepov, ki so bili izdani v upravnem postopku. S tem se daje navedenim državnim organom novo pravno sredstvo za zagotovitev zakonitosti dela v zavodih po tem odloku.

Odlok se bo uporabljal tudi za zavode univerze, fakultet, Slovenske akademije znanosti in umetnosti in pa za zavode, ki so jih ustanovile gospodarske in družbene organizacije.

Ker je namen tega odloka le v tem, da se uvede v prosvetnih, znanstvenih in kulturnih zavodih družbeno upravljanje, se določa, da veljajo za zavode, ki že imajo družbene organe, glede teh organov njihovi dosežki predpisi.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V imenu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije kot predlagatelja predlagam, da Ljudska skupščina sprejme odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, ki pomenja važen korak naprej v ustvarjenju socialistične demokracije.

Glede sprememb, ki sta jih sprejela na sejah oba odbora, izjavljam, da Izvršni svet kot predlagatelj sprejema vse spremembe, razen tistih, ki jih bom sedaj navedel.

Pri spremembah, ki jih predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave ne sprejema Izvršni svet pripombe, ki je bila dana k 2. točki, to je, da bi se za besedo »vodijo« vstavila beseda »družbeni«. Razlogi za to, da ne sprejemamo te spremembe so v tem, da se ta odlok nanaša ne samo na družbeni organ, se pravi na upravni odbor, ampak se ta odlok nanaša tudi na delo predstojnika zavoda in bi zaradi tega ta pristavek zoževal pomen in veljavo odloka samega.

Glede spremembe, ki jo predlaga odbor k 5. in 6. vrsti 11. točke izjavljam, da sprejemamo spremembo, kakor jo predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave, ker smatramo, da je ta formulacija točnejša kakor pa formulacija, ki jo je sprejel odbor za prosveto.

Pri spremembah odbora za prosveto izjavljam, da Izvršni svet sprejema vse spremembe razen tiste, da bi se črtala 22. točka odloka. Razlogi, ki jih navaja odbor za prosveto, ne drže, ker to niso samo predpisi, ki bi

morali biti vsebovani v predpisih o organizaciji uprave oziroma organizaciji Sveta za prosveto in kulturo LRS, ampak so to posebne naloge, ki jih ima svet prav z izvajanjem nalog glede na ta odlok. Zaradi tega bi črtanje 22. točke pomenilo, da bi se tudi v primeru obstojanja takih predpisov glede organizacije republiškega sveta za prosveto in kulturo, ta naloga ne opravljala in zaradi tega smatra Izvršni svet, da je nujno, da 22. točka ostane v obliki kakor je bila predlagana.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da se izjavi glede pripombe predstavnika Izvršnega sveta k 2. točki, pri kateri odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga, da se za besedo »vodijo« vstavi beseda »družbeni«. Ali se odbor za organizacijo oblasti strinja s tem, da se beseda »družbeni« izpusti.

Cvetka Vodopivec: Kot poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave se strinjam s predlogom Izvršnega sveta.

Predsednik Josip Rus: S tem je glede te točke dosežena soglasnost in je predlog na ta način ostal v svojem prvotnem besedilu.

Glede 11. in 22. točke, o katerih se je izjavil predstavnik Izvršnega sveta, prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da se izjavi.

Dr. Anton Melik: Tovariši ljudski poslanci! Pri obeh točkah, pri katerih je nekaj razlik, gre pravzaprav bolj za tehnično kot za načelno stran. Zlasti velja to za 22. točko, ki v bistvu pomeni interpretacijo pristojnosti posameznih ustanov. Zato morem kot poročevalec pri odločanju o tem, ali se z zavrnitvijo tega amandmaja strinjam ali ne, navesti tole. Gre za razliko, ki je le tehnične narave, je nenačelna in v ničemer bistvenem ne spreminja našega stališča do predlaganega odloka. Pred tem sva se posvetovala s tovarišem predsednikom našega odbora za prosveto in kulturo in prišla do zaključka, da spričo tega, ker so te stvari tako nebitvene in pretežno tehnične narave, prepuščava članom našega odbora, da odločajo sami, če bi se v primeru glasovanja morali opredeliti ali za eno ali za drugo stvar. Mislim, tovariš predsednik, da ta izjava zadostuje.

Predsednik Josip Rus: Ali odbor za prosveto in kulturo vztraja pri svojem amandmaju k 22. točki?

Dr. Anton Melik: Iz tega torej jasno sledi, da ne vztraja.

Predsednik Josip Rus: Po izjavah poročevalcev odborov ugotavljam, da je glede besedila predloga odloka doseženo med odbori soglasje.

Ker ste predlog odloka prejeli, menim, da besedila predloga odloka ne bi čitali. Ali se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Pričenjam razpravo o predlogu tega odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov na glasovanje. Kdor je za ta odlok, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja. (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov sprejet soglasno in je s tem končno sprejet kot odlok.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Janez Petrovič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka.

Niko Šilih: Strinjam se s poročilom odbora.

Predsednik Josip Rus: Se strinjate, da se besedilo predloga odloka ne čita? (Poslanci se strinjajo.) Pričenjam razpravo o tem predlogu odloka. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Aleksander Pirher.

Aleksander Pirher: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Kot smo slišali, je namen odloka, da sodišča čimbolj približamo delovnemu ljudstvu. Glede na to načelo, ki ga odlok vsebuje, je želja prebivalcev iz vasi Bučkoveci, Drakovci in Moravci sedanje občine Videm ob Ščavnici, da bi te vasi ostale v območju okrajnega sodišča Ljutomer, kot so bile doslej. To pa zaradi tega, ker imajo sedaj do sedeža tega okrajnega sodišča 16 do 17 km, ako se jih priključi okrajnemu sodišču Gornja Radgona pa 22, 23 in tudi 24 km. Zato predlagam skupščini, da naj predlog in željo teh vasi občine Videm osvoji.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da se izjavi.

Janez Petrovič: O tem ne morem ničesar izjaviti, ker odbor o tem ni razpravljal.

Predsednik Josip Rus: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi glede tega predloga.

Niko Šilih: Izvršni svet je predlagal vskladitev upravno-teritorialnih meja s sodnimi okoliši. Pri tem so seveda nastopile nekatere spremembe, med drugim tudi pri vasi Bučkoveci, Drakovci in Moravci. Te vasi pripadajo upravni občini Videm. S tem, da pride celotno področje občine Videm pod radgonsko sodišče, pridejo tudi te vasi v območje tega sodišča. Sprememba je le v tem, da imajo te vasi približno 5 km dlje do sedeža okrajnega sodišča v Gornji Radgoni kot so imele doslej do sedeža okrajnega sodišča v Ljutomeru. Reči pa moram, da to ni največja oddaljenost posameznih vasi od sedeža okrajnega sodišča. V Sloveniji imamo zelo veliko vasi, ki so znatno bolj oddaljene od sedežev okrajnih sodišč. Med tem ko gre tu za oddaljenost dobrih 20 km, pa imamo na Tolminskem ali pa na Kočevskem vasi, ki so tudi po 31 do 61 km oddaljene od sedeža okrajnega sodišča.

Mislím tudi, da je treba opozoriti na to, da bi odstopanje v tem primeru lahko povzročilo, da bi se pojavila še cela vrsta podobnih primerov, kar bi onemogočilo vskladitev upravne in sodne razdelitve. Stvar pa se da rešiti tako, da se v vasi Videm ob Ščavnici uvedejo sodni dnevi, kot imamo to urejeno že marsikje drugod. Zdi se mi, da bi s tem stvar bila rešena.

V Vidmu je že tako sedež občine, zato bi se ne strinjal s predlagano spremembo, pač pa predlagam, da se stvar uredi z uvedbo sodnih dnevov.

Predsednik Josip Rus: Prosim poslanca Aleksandra Pirherja, da se izjavi, ali vztraja pri svojem amandmaju.

Aleksander Pirher (govori iz klopi): Glede na to, kar je tovariš Šilih povedal, da lahko v Vidmu ob Ščavnici uvedemo krajevno pisarno, ki bi ob določenih urah poslovala za ondotno prebivalstvo, umikam svoj amandma.

Predsednik Josip Rus: Tedaj glede predloga odloka ni nobenih sprememb. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o tem odloku in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji sprejet soglasno in je s tem postal odlok.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Janez Petrovič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Niko Šilih: S poročilom odbora se strinjam.

Predsednik Josip Rus: Se strinjate, da se predlog odloka ne čita? (Poslanci se strinjajo.) Pričenjam razpravo k predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o tem predlogu odloka in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko). Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v LRS sprejet soglasno in je s tem postal odlok.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Franc Rant prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Glede predlogov sklepov je treba glasovati za vsakega posebej. Dajem na glasovanje potrditev sklepa, da se sprožitev kazenskega postopka zoper člana tega zbora dr. Marjana Ahčina ne dovoli. In drugič, potrditev sklepa, da se dovoli odreditev pripora in sprožitev kazenskega postopka proti članu tega zbora in ž. Gašperju Muhi. Kdor je za potrditev obeh sklepov, prosim, da

dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta sklepa mandatno-imunitetnega odbora glede poslancev dr. Marjana Ahčina in inž. Gašperja Muhe soglasno sprejeta.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora za predloge in pritožbe.

Prosim poročevalca odbora za predloge in pritožbe, da da poročilo. (Poročevalec odbora za predloge in pritožbe ljudski poslanec Anton Dolgan prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor odobril poročilo odbora za predloge in pritožbe.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 14.30 uri.

14. seja

(6. marca 1956.)

Predsedovala: Josip Rus, predsednik
Republiškega zbora in
Angelca Ocepek, podpredsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Anton Peternelj

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Josip Rus: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Začenjam 14. sejo Republiškega zbora, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Anton Peternelj.

Ljudska poslanca Mara Dermastia in Franc Pirkovič sta opravičila svojo odsotnost. Predlagam zboru, da omenjenima poslancema opraviči odsotnost. Se zbor strinja s tem predlogom? (Vsi poslanci se strinjajo.) Ker se zbor strinja, ugotavljam, da je navedenima poslancema odsotnost opravičena.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Dušana Boleta, da prečita zapisnik 13. seje. (Zapisnikar Dušan Bole prečita zapisnik 13. seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kako pripombo k temu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše poslance obveščam, da je na podlagi 15. člena poslovnika Republiškega zbora potekla enoletna funkcijska doba podpredsedniku Republiškega zbora tovarišici Angeli Ocepek in zapisnikarjem tovarišem Dušanu Boletu, Ančki Globačnik in Antonu Peternelju. Zbor mora izvoliti na novo svoje funkcionarje.

Nadalje obveščam ljudske poslance, da je Republiški zbor prejel od predsednika Ljudske skupščine naslednje predloge zakonov, odlokov in sklepov, ki jih predlaga Izvršni svet, in sicer predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč; predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti; predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad; predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča; predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo; predlog odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvaške o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo; predlog odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor

Ljubljana; predlog odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana; predlog sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli ljudska skupščina v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani; predlog sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS in predlog sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli ljudska skupščina v univerzitetni svet in fakultetne svete univerze v Ljubljani.

Prejel sem tudi poročilo mandatno-imunitetnega odbora in predlog sklepa o odreditvi nadomestnih volitev v 51. volilni enoti okraja Ljubljana.

Glede na navedeno predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. volitve funkcionarjev Republiškega zbora;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča;
6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo;
7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo;
8. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana;
9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.
10. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli ljudska skupščina v univerzitetni svet in fakultetne svete univerze v Ljubljani;
11. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov univerze v Ljubljani; ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS;
12. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli ljudska skupščina v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani;
13. sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 51. volilni enoti okraja Ljubljana;

Ali ima kdo od poslancev kake pripombe ali dopolnitve k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenih pripomb oziroma dopolnitev dnevnega reda, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na volitve funkcionarjev Republiškega zbora.

Po 14. členu poslovnika se najprej voli posamezno predsednik, nato podpredsednik, zapisnikarji pa se volijo skupno. Tovariše poslance obveščam, da moja enoletna funkcijska doba kot predsedniku Republiškega zbora še ni potekla, vendar predlagam zboru, da odobri predčasno prene-

hanje moje funkcijske dobe, da bi zbor lahko sočasno na novo izvolil vse funkcionarje. Se Republiški zbor strinja s tem predlogom? (Vsi poslanci se strinjajo.) Prosim tovarišico podpredsednico zbora, da prevzame vodstvo seje. (Ljudski poslanec Josip Rus zapusti predsedniško mesto in zasede mesto v prvi poslanski klopi.)

Podpredsednik Angela Oceppek: Tovariše poslance obveščam, da kandidate lahko predlaga najmanj deset poslancev. Ima kdo od tovarišev poslancev predlog? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Stane Škof.)

Stane Škof: Tovariši ljudski poslanci! Po 14. členu poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS predlagam v imenu naslednjih desetih poslancev, in sicer Rudija Janhube, Branka Babiča, Vinka Sumrade, Aleksandra Pirherja, Ivana Bratka, Staneta Bobnarja, Stanka Brečka, Cvetke Vodopivec, Tineta Remškarja in v svojem imenu, naj ostanejo dosedanji funkcionarji Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jim je potekla enoletna funkcijska doba oziroma ki so odstopili, še naprej na svojih mestih in se za naslednjo funkcijsko dobo ponovno izvolijo: Za predsednika Republiškega zbora tovariš Josip Rus, za podpredsednika Republiškega zbora tovarišica Angelca Oceppek, za zapisnikarje pa tovariši Dušan Bole, Ančka Globačnik in Anton Peternelj.

V imenu desetih poslancev sem dal sicer skupen predlog, predlagam pa, da je glasovanje ločeno, kot to določa poslovnik. (Ploskanje.)

Podpredsednik Angelca Oceppek: Prosim ljudske poslance, če obstoja še kak predlog? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega predloga več, dajem na glasovanje predlog ljudskega poslanca Staneta Škofa, da se za predsednika Republiškega zbora izvoli ljudski poslanec Jože Rus. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za predsednika Republiškega zbora izvoljen tovariš Josip Rus ter ga prosim, da prevzame predsedniško mesto. (Med ploskanjem in odobravanjem poslancev prevzame ljudski poslanec Josip Rus znova predsedniško mesto.)

Predsednik Josip Rus: Za soglasno izkazano zaupanje se vam tovarišice in tovariši ljudski poslanci iskreno zahvaljujem.

Preidemo na volitve podpredsednika Republiškega zbora. Dajem predlog ljudskega poslanca Staneta Škofa, da se izvoli za podpredsednika Republiškega zbora ljudski poslanec Angela Oceppek, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tovarišica Angela Oceppek izvoljena za podpredsednico Republiškega zbora. (Ploskanje.)

Izvoliti moramo še zapisnikarje. Dajem predlog ljudskega poslanca Staneta Škofa, da se za zapisnikarje izvolijo ljudski poslanci Dušan Bole, Ančka Globačnik in Anton Peternelj, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so Dušan Bole, Ančka Globačnik in Anton Peternelj kot zapisnikarji soglasno izvoljeni. (Ploskanje.)

Predidemo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Lojzka Stropnik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge. — Pri čitanju poročila pripomni na koncu naslednje:

»Na današnji seji, dne 6. marca, je odbor za gospodarstvo ponovno obravnaval predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč ter v celoti sprejel amandmaje zakonodajnega odbora, in sicer k 10., 11., 13., 18., 23. in 25. členu.«

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Alfonz Grmek prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim tovariša poročevalca, da se izjavi glede členov, ki so bili kasneje spremenjeni. Odbor za gospodarstvo republiškega zbora se strinja s spremembami, ki jih je sprejel zakonodajni odbor v 18., 23. in 25. členu.

Alfonz Grmek: Odbor za organizacijo oblasti in uprave vztraja na prvotnem predlogu in se ne strinja s spremembami, ki jih je na drugi seji sprejel odbor za gospodarstvo.

Predsednik Josip Rus: To je s spremembami v 18., 23. in 25. členu.

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k temu predlogu. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu tega zakona.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Glede na obsežno razpravo, ki je bila o tem predmetu že ob izidu prvih predpisov, to je uredbe o varstvu in uporabi zemljišč in ob razpravi, ki je bila v vseh odborih ljudske skupščine, mislim, da je treba s strani Izvršnega sveta poudariti na kratko samo tole.

S tem zakonom želimo urediti področje, ki je postalo vsekakor pereče. Pereče pa ne samo pri nas, ampak v vseh državah, ki jih tare vprašanje gostote prebivalstva, ki povzroča zelo važne ekonomske in splošno družbene probleme, kako smotrno uporabiti plodne in koristne površine in kako zaščititi te površine, ljudska bivališča in vse druge higienske in zdravstvene naprave zaradi čim boljšega in čimbolj zdravega razvoja. Zato mislimo, da bi bilo napačno, če bi gledali na predpise tega sicer na videz skromnega zakona samo s stališča, da želimo tu zaščititi le ekonomsko vprašanje, kako najbolje uporabiti površine v kmetijske namene. Gre za kompleks vprašanj, ki jih želimo na eni strani reševati s smotrno uporabo zemljišč v ekonomske namene, na drugi strani pa s smotrno urbaniščno dejavnostjo, kako graditi in urejati ljudska naselja, da bomo na eni strani, kot sem rekel, varovali ekonomske principe našega razvoja, na drugi strani pa varovali splošne interese družbe, se pravi splošne principe našega razvoja.

Vedeti moramo, da se nam konkretno v Ljudski republiki Sloveniji kmetijske površine rapidno manjšajo. Po zadnjih podatkih imamo v Sloveniji čez 2 milijona hektarjev površin, od tega je kmetijskih površin 48,5%

ostalo je gozd, 6,7 površin pa je nerodovitnih. Od teh kmetijskih površin je samo 57 % obdelovalnih površin, medtem ko so ostale površine, kar predstavlja čez 400.000 ha neobdelovane, to so senožeti, pašniki, trstišča in močvirja. Glede na dejstvo, da pripada teh 88 % kmetijskih površin zasebnemu lastniku, je treba celo še s strani ljudske skupnosti predvideti glede tega vse tiste ukrepe, ki so potrebni zato, da s to že tako pičlo kmetijsko površino čim smotrnejše gospodarimo. Pri nas v Sloveniji odpade na prebivalca 0,65 ha kmetijskih površin, medtem ko odpade obdelovalnih samo 0,37 ha. To je znatno pod jugoslovanskim povprečjem in kar je zanimivo, tudi znatno pod evropskim povprečjem. Po zadnjih podatkih FAO znaša povprečje na prebivalca v Evropi — tu sta izvzeti Sovjetska zveza in Turčija — 0,90 ha kmetijskih površin. To se pravi, da smo v Sloveniji za 0,23 ha pod evropskim povprečjem. Statistika iz leta 1955 kaže, da smo v zadnjih sedmih letih — ne vem zakaj te statistike za vso povojno dobo še niso zbrane — izgubili na kmetijskih površinah v Sloveniji že 38.000 ha. Večji del izgubljenih površin gre na korist gozda, to se pravi, da je gozd prerasel pašnike in senožeti in s tem spremenil strukturo kmetijskih površin. Od teh 38.000 ha pa smo v zadnjih letih porabili 5.000 ha površin v gradbene namene in od tega polovico plodnih kmetijskih površin, to se pravi obdelovalne zemlje. Če bi sedaj v takem tempu gradili naprej, in če upoštevamo pri tem še izgubo koristnih kmetijskih površin zaradi erozij, poplav, zamočvirjenj itd., poleg tega pa še naravni prirast prebivalstva, ki znaša približno 1 % na leto, potem smo dejansko tu pred vprašanjem, ki ga moramo z vso resnostjo reševati. Zato mislimo, da je ta zakon samo eden izmed ukrepov, rekel bi, da je to nekak že zelo kasen začetek smotrnega urejanja tega vprašanja, zaradi česar je treba za ta vprašanja zadolžiti odgovorne organe ljudske oblasti. Mislim tovariši in tovarišice, da naštevanje podrobnih podatkov in podrobno pojasnjevanje, da je ta zakon potreben, tu ni na mestu, ker se pravzaprav vsak prebivalec naše republike in vsakdo ki prihaja iz drugih predelov države v našo republiko, in kar je zanimivo, tudi vsak tujec, ki opazuje naš razvoj, čudi, kako je mogoče tako anarhično graditi in tako anarhično upravljati plodne kmetijske površine kot delamo to v Sloveniji. Mislim, da moramo zato tu v ljudski skupščini ugotoviti, da ta odgovornost pade na nas vse, začenši od občinskega ljudskega odbora pa do naše ljudske skupščine, in da je več ali manj res zadnji čas, da z odločnimi ukrepi posežemo na to področje. Če ugotavljamo — kot sem že preje omenil številko 2.500 ha — da smo v teh kratkih sedmih letih napravili toliko plodnih kmetijskih površin, potem mislim, da je tu vsekakor na mestu mnogo ostrejši režim, kot do sedaj.

V zvezi z vprašanjem, ki se je načelo v skupščinskih odborih glede kompetenc, kdo naj prevzame to osnovno skrb, so tu kot smo slišali različna mišljenja. Odbor za ljudsko oblast, kateremu je po našem poslovníku pravzaprav dana osnovna naloga, da presodi s stališča naše državne organizacije tudi vprašanje kompetenc, stoji na stališču, naj to vrši okrajni ljudski odbor, to se pravi tako kot je predlagano v zakonu samem. Tudi ob ustanovitvi komun in zveze komun je bila s strani zvezne komisije dana direktiva, naj vprašanja, ki zadevajo to področje urbanizma, rešujejo okrajni ljudski odbori. Nadalje, ker gre tu dejansko za splošne interese in ne samo za konkretni interes posamezne občine, kakor to utemeljuje

zakonodajni odbor, ampak za celotni interes države, konkretno v tem primeru republike, ker z zakonom rešujemo to vprašanje za naše republiško območje, je po našem mnenju vsekakor pravilno, da res le okrajni ljudski odbor prevzame nalogo za organizacijo in odgovorno vodstvo teh nalog. V čem obstoji to odgovorno vodstvo? V tem, da izda odlok, katere površine lahko zazidamo, da skratka izda konkretne odloke o gradbenih okoliših. Razume se, da brez sodelovanja občin tu ne gre, zato zakon predvideva, da se to izda na predlog občine. Ker pa vemo, da se prav na tem področju interesi zelo križajo in ker smo na drugi strani z ustanovitvijo sveta za urbanizem in s predpisi o urbanizmu te kompetence dali okrajnemu ljudskemu odboru, mislimo, da je skladno tako z našo državno organizacijo kot s predmetom samim, namreč, da gre na eni strani za varstvo kmetijskih površin, na drugi strani pa za smotrno organizacijo ljudskih naselij, da ta kompetenca ostane pri okrajnih ljudskih odborih. Mislim, da je ta podatek važen tudi za presojo, kdo naj prevzame to nalogo. Kot veste smo že konec 1953. leta imeli uredbo, ki je določala principe za gradnjo, to se pravi vsebinsko isti predpis, ki je določal kakšne površine in v kakšnih okoliščinah jih lahko uporabljamo v gradbene namene. Takrat so imele te kompetence občine. Od konca 1953. leta pa do sedaj je samo en občinski ljudski odbor izdal en sam odlok in še to za del svoje občine, to se pravi, da ta naloga ni tako preprosta, da gre tu tudi za vprašanje strokovnega aparata in za strokovne možnosti posameznih naših občin ali so sposobne poseči na to področje ali ne. Zato mislimo, ker je to vprašanje zvezano tudi s strokovni kadrom in z delom, ki zahteva tudi večjih tehničnih možnosti in sposobnosti, in pa ker je to delo v nujni zvezi z našim celotnim urbanističnim planom, zato se nam zdi smotrno, da ta kompetenca ostane pri okrajnih ljudskih odborih.

Kar zadeva ostale amandmaje in predloge skupščinskih odborov, izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da jih ta sprejema, razen tistih, o katerih sem govoril, to se pravi določb, ki zadevajo 18., 23. in 25. člen, pa tudi ne amandmaja zakonodajnega odbora k 11. členu, s katerim je rečeno, naj se protivrečnost vrne v petih letih po dograditvi objekta, za katerega je bilo zemljišče uporabljeno. Izvršni svet namreč meni, da je to eden izmed tistih uspešnih ukrepov, ki nam bo, lahko bi rekel, najbolj pomagal pri izvajanju teh principov, da mora vsakdo, ki uporabi kmetijsko zemljišče za gradbene namene, dati nadomestilo bodisi v naravi bodisi v denarju v korist ustreznega fonda, kar naj bi glede na obstoječe razmere predpisal Izvršni svet s posebno uredbo. Zato mislim, da amandma k 11. členu ni potreben, ker bi to dolžnost raztegnil na predolgo dobo in s tem smisel tega ekonomskega ukrepa preveč ublažil ali pa mu v konkretnih primerih mogoče celo vzel vsako vrednost.

V ostalem pa se, kot rečeno, z amandmaji zakonodajnega odbora, odbora za organizacijo oblasti in uprave in odbora za gospodarstvo, strinjam in predlagam ljudski skupščini, da tako izpopolnjen zakon sprejme.

Predsednik Josip Rus: Ugotavljam, da glede 18., 23., 25. in 11. člena po izvajanju predstavnika Izvršnega sveta ni soglasja med odbori, ki so obravnavali ta predlog zakona. Odbor za gospodarstvo je sprejel vse predloge in spremembe, ki jih je dal zakonodajni odbor, medtem ko Izvršni

svet in odbor za organizacijo oblasti in uprave ne soglašata z amandmaji zakonodajnega odbora k 18., 23. in 25. členu oziroma Izvršni svet tudi ne z amandmajem k 11. členu. (K. besedi se priglasi predstavnik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj.)

Dr. Marijan Breclj: (Govori iz klopi) Rad bi popravil to, kar sem rekel samo glede 11. člena, da namreč Izvršni svet ne sprejema spremembe tudi k 10. členu. Gre torej za oba člena, za 10. in 11. člen. To je samo v zvezi z zakonodajnim odborom, medtem pa se je odbor za gospodarstvo v celoti strinjal s pripombami zakonodajnega odbora in tudi s spremembami v 10. in 11. členu. Da bo torej jasno, Izvršni svet ni sprejel amandmajev, ki so predloženi k 18., 23. in 25. členu ter k 10. in 11. členu.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da se po izvajanjih predstavnika Izvršnega sveta izjavi glede navedenih členov predloga zakona o uporabi in varstvu zemljišč.

Stane Nunčič: Predlagal bi, da skupščina za nekaj minut prekine z delom, da bi se naš odbor mogel sestati in zavzeti stališče.

Predsednik Josip Rus: Enako prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da se izjavi glede izvajanja predstavnika Izvršnega sveta.

Lojzka Stropnik: Tudi jaz predlagam v imenu odbora za gospodarstvo, da se seja prekine, da bi se odbor mogel sestati ter se odločiti glede teh členov.

Predsednik Josip Rus: Se Republiški zbor strinja s tem predlogom? (Med poslanci živahno razpravljanje in odobravanje.) Prekinjam sejo in prosim oba odbora, zakonodajnega in gospodarskega ter predstavnika Izvršnega sveta, da skušajo doseči soglasnost o tem zakonskem predlogu. Seja se bo nadaljevala takoj, ko bodo odbori končali z delom. Zato prosim tovariše poslance, da se ne odstranjujejo.

(Seja je bila prekinjena ob 11.40 in se je nadaljevala ob 11.55.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo.

Lojzka Stropnik: Odbor za gospodarstvo vztraja pri amandmaju k 10. členu tega zakona, pri 11. členu se pridružuje stališču Izvršnega sveta, pri 18., 23. in 25. členu vztraja pri prvotnem besedilu, in sicer: »Občinski ljudski odbori določijo s svojimi odloki,«...

Predsednik Josip Rus: Pri novem besedilu?

Lojzka Stropnik: Da pri novem besedilu... »katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene. Pri tem se morajo držati načel tega zakona...« itd. Prosim, da o tem odloči skupščina.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da se izjavi.

Stane Nunčič: Zakonodajni odbor je ponovno pretresal sporne člene in sklenil, da umakne svoje amandmaje pri 10., 11., 18., 23. in 25. členu

ter sprejme besedilo predloga zakona v obliki, kakor ga je predlagal Izvršni svet.

Predsednik Josip Rus: Ugotavljam, da je za razliko od prejšnjega stanja doseženo soglasje glede 11. člena, dočim se odbor za gospodarstvo ne strinja s stališčem Izvršnega sveta, zakonodajnega odbora in pa odbora za organizacijo oblasti in uprave in predlaga sam, da se spremenijo 10., 18., 23. in 25. člen, kakor so z amandmaji predlagani. Amandma k 10. členu se glasi: »Na koncu prvega odstavka se doda: »V ta sklad ne plača prispevka tisti, ki je uporabil zemljišče za gradbene namene znotraj gradbenega okoliša (člen 18).« Dajem ta amandma odbora za gospodarstvo Republiškega zbora na glasovanje. Kdor je za ta amandma, prosim, da dvigne roko? (Večina poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je za amandma glasovalo 37 poslancev. Kdor je proti, prosim, da dvigne roko? (Manjše število poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je proti amandmaju glasovalo 32 poslancev. Kdor se vzdržuje glasovanja, prosim, da dvigne roko? (Devet poslancev dvigne roko.) Vzdržalo se je devet poslancev.

Ugotavljam, da je amandma gospodarskega odbora sprejet z večino glasov. (K besedi se prijavi ljudski poslanec dr. Miha Potočnik.)

Dr. Miha Potočnik: Mislim, da amandma ni bil sprejet, kljub temu, da je glasovalo 37 poslancev »za«, »proti« pa 32, zato, ker se je glasovanja vzdržalo 9 poslancev. Člen 39. poslovnika Republiškega zbora pravi, če se je več poslancev vzdržalo glasovanja kot znaša skupno število poslancev, ki so glasovali »za« in »proti«... Pardon! (Smeh v dvorani.) Sem pač samo poskrbel za veselost...

Predsednik Josip Rus: Besedo ima ljudski poslanec Jakob Žen.

Jakob Žen: Smatram, da je bil glede na to, ker odbor za gospodarstvo ni pristojen obravnavati 18. člena, ki določa pristojnosti iz tega zakona, kršen poslovnik. Lahko pa bi ta amandma vložili poslanci, ki so člani tega odbora, ne v imenu odbora, pač pa v svojem lastnem imenu.

Predsednik Josip Rus: Pojasnujem, da se je glasovalo sedaj o amandmaju k 10. členu predloga zakona, ne pa o amandmajih k 18., 23. in 25. členu. Toliko v pojasnilo.

Amandma odbora za gospodarstvo k 18. členu se glasi: »Začetek prvega odstavka se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi: »Občinski ljudski odbori določijo s svojimi odloki itd...««, nadalje po besedilu, kakor je v predlogu zakona, za razliko od 18. člena v prvotnem besedilu:

»Okrajni ljudski odbori odločijo...« Očitno gre za pristojnost ali okrajnega ali občinskega ljudskega odbora, s čimer sta logično in posledično v zvezi potem tudi 23. in 25. člen..

Dajem amandma k 18. členu na glasovanje. Kdor je za amandma k 18. členu, kakor ga predlaga odbor za gospodarstvo, prosim, da dvigne roko. (Manjše število poslancev dvigne roko.) Kdo je proti temu amandmaju? (Večje število poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je glasovalo za amandma 38 poslancev, proti pa 40 poslancev. Kdo se je vzdržal glasovanja? (Trije poslanci dvignejo roko.) Glasovanja so se vzdržali trije poslanci.

Ugotavljam, da je amandma k 18. členu zavrnjen z večino glasov.

Dajem na glasovanje amandma k 23. členu. Besedilo tega člena se nadomesti z novim besedilom: »Občinski ljudski odbori izdajo odloke po 18. členu tega zakona za celotno območje občine, lahko pa izdajo odloke tudi postopoma za dele občine.«

Kdor je za ta predlog amandmaja, prosim, da dvigne roko. (Manjše število poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je za ta amandma glasovalo 27 poslancev. Kdo je proti? (Večje število poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je glasovalo 45 poslancev, proti temu amandmaju. Kdo se je vzdržal? (Šest poslancev dvigne roko.) Vzdržalo se je šest poslancev.

Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši ljudski poslanci! Razprava v naših skupščinskih odborih in razprava v skupščini sami, zlasti pa izid glasovanja o amandmajih kaže, da ta materija ni bila dovolj obravnavana in da naši skupščini, kot izgleda, ni dovolj prezentna. S strani Izvršnega sveta smo hoteli poudariti, da je ta zakon take narave, da dejansko potrebuje avtoriteto ljudske skupščine, mislim avtoriteto ljudske skupščine kot celote in bi bilo po našem mnenju napačno, če bi se zdaj razšli na dveh vprašanjih, ki sta pravzaprav principialne narave — principialne narave vsaj v fazi, v kakršni smo danes. Tu gre za vprašanje odmere za kmetijska zemljišča, ki se uporabljajo v gradbene namene in za vprašanje komu prvenstveno nalagamo to nalogo. Bili smo mnenja, da je težko ločiti vprašanje urbanistične ureditve Slovenije od vprašanja, ki ga obravnava ta zakon, to se pravi, kako potem konkretno uporabljati zemljišča. Izgleda, da moramo tako v Izvršnem svetu, kot v skupščinskih odborih in tudi sicer v naši javnosti to vprašanje še temeljito proučiti, zato izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da ta zakon umikam.

Predsednik Josip Rus: Ker je predstavnik Izvršnega sveta izjavil, da umika predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč, odpade ta z dnevnega reda.

Dr. Marijan Breclj: (govori iz klopi): S tem pa ostane v veljavi uredba o gradbenih okoliših in o organizaciji te službe in mislim, da bo treba na osnovi te uredbe, ki je sicer pomanjkljiva in nepopolna, pa s tem delom intenzivno nadaljevati. To se pravi, da nismo v tem pogledu v nekem brezpravnem stanju, ampak da imajo naši ljudski odbori in Izvršni svet na osnovi tega predpisa možnost to delo izvrševati, za katerega ponovno poudarjam, da je nujno in se ga moramo vkljub temu lotiti na osnovi predpisov, ki jih imamo.

Predsednik Josip Rus: Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Lojzka Stronnik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Mirko Zlatnar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu zakona.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet se sklicuje na pismo obrazložitev, ki jo je predložil ljudski skupščini, in na obrazložitev, ki jo je podal v skupščinskih odborih. V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da se s predlaganimi amandmaji odbora za gospodarstvo in odbora za organizacijo oblasti in uprave, strinjam.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bogomil Vižintin prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ugotavljam, da je glede amandmajev doseženo soglasje vseh odborov, ki so razpravljali o tem predlogu zakona. Opiram razpravo o predlogu zakona. Ker je bil predlog zakona poslancem razdeljen, mislim, da ga ni treba čitati. Se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Kdo želi besedo prosim? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besedo, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti z amandmaji, kakor so bili soglasno doseženi, na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti sprejet v Republiškem zboru soglasno. Ker ta predlog zakona obravnava tudi Zbor proizvajalcev, je treba ugotoviti, ali je besedilo sprejeto v obeh zborih enako.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec dr. Anton Melik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Ignac Voljč prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k istemu predlogu. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Heli Modic prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu tega zakona.

Boris Kocijančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Oba zakonska predloga, ki ju predlaga Izvršni svet, to sta predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad in predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča, urejata pravzaprav enoten kompleks, kako podpreti nadaljnji razvoj znanosti in umetnosti pri nas. Zato podajam v predlagateljevem imenu skupno utemeljitev, ker je tudi nadaljnje delo obeh skladov, katerima določata oba zakonska predloga sicer točno odrejen delokrog, vendarle med seboj tesno povezano.

Takoj po osvoboditvi je tedanje ministrstvo za prosveto s posebno odredbo ustanovilo Prešernove nagrade, ki so se potem prvič podelile 8. februarja 1947. leta na dan obletnice Prešernove smrti, za vsa tista dela na področju znanosti in umetnosti, ki so nastala v času od osvoboditve do konca leta 1946. Po tej odredbi bi bilo treba vsako leto podeliti po pet nagrad za umetniška dela in po pet nagrad za znanstvena dela, skupno torej 10 nagrad. Vlada LRS je izdala interno odločbo, s katero je bila dana možnost, da se nagrade vsa umetniška in znanstvena dela, ki bi nastala v preteklem letu, če po svoji vrednosti in pomembnosti zaslužijo to visoko priznanje.

Na podlagi navedene odredbe ministrstva za prosveto so bile podeljevane do leta 1954 nagrade, in sicer je bilo podeljenih 32 nagrad za znanost in 64 nagrad za umetnost. Nagrade so bile po svoji višini glede na dano navodilo različne. Najvišje nagrade so bile podeljene leta 1954, ko so bile zvišane z motivacijo, da so bile podeljene nagrade nagrajencem za njihovo življenjsko umetniško oziroma znanstveno delo.

V začetku leta 1955 je bil izdan zakon o podeljevanju Prešernovih nagrad. Glavna načela tega zakona so bila tale:

V počastitev spomina Franceta Prešerna se podelijo vsako leto po tri nagrade s častnim naslovom Prešernove nagrade za najboljša umetniška in po tri nagrade za najboljša znanstvena dela, ki so bila objavljena, razstavljena ali izvajana v preteklem letu. V vsaki skupini, umetniški in znanstveni, se podeli po ena prva nagrada v višini 300.000 dinarjev in po dve drugi po 150.000 dinarjev, seveda samo za taka dela, ki po svoji umetniški ali znanstveni kvaliteti zaslužijo to visoko priznanje družbene skupnosti. Ustanovljen je bil poseben sklad, ki naj bi se formiral predvsem iz proračunskih dotacij, pa tudi iz daril, volil in drugih nepredvidenih dohodkov, vendar je bila dosedaj izključni vir dohodkov sklada dotacija iz republiškega proračuna. Sklad je upravljal republiški Svet za prosveto in kulturo. Ta je tudi podeljeval Prešernove nagrade, in sicer na predlog glavne in področnih komisij, sestavljenih iz strokovnjakov, ki jih je formiral za posamezna ožja področja znanosti oziroma umetnosti. Vsaka področna komisija je predlagala za posamezno področje znanosti oziroma umetnosti glavni komisiji kandidate, ta pa je izmed predlaganih kandidatov izbrala in predlagala Svetu za prosveto in kulturo največ po tri kandidate za podelitev Prešernovih nagrad za umetnost in po tri kandidate za podelitev Prešernovih nagrad za znanost, v kolikor je bilo seveda v preteklem letu toliko del na področju umetnosti oziroma znanosti, ki so take nagrade zaslužila.

Po določilih zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad so bile podeljene Prešernove nagrade za leto 1954 po tri za znanost in umetnost in za leto 1955 dve za znanost in tri za umetnost.

To je v najkrajšem obsegu oznaka načel, po katerih so se podeljevale Prešernove nagrade do sedaj in sumarno podano število nagrad za obe področji, za kateri so se te nagrade podeljevale.

Leta 1953 je bil v počastitev spomina Borisa Kidriča s posebnim zakonom ustanovljen sklad Borisa Kidriča, z namenom, da s podeljevanjem štipendij, podpor in nagrad pospešuje teoretično in praktično delo na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved ter na drugih področjih,

ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva. Po določitih zakona je sklad pravna oseba in ga upravlja poseben petčlanski odbor, ki ga imenuje in razrešuje Izvršni svet. Dalje je Izvršni svet predpisal tudi statut sklada, v katerem je podrobneje določeno poslovanje odbora in sklada sploh.

Po statutu Kidričevega sklada se podeljujejo v mejah finančnih možnosti štipendije, podpore in nagrade, in sicer na podlagi razpisa, s katerim se objavijo tudi v skladu z določili statuta pogoji. Štipendije se podeljujejo za študij in za strokovno izpopolnitev doma ali v tujini, kakor tudi za dokončanje raziskovalnega dela ali za krajše študijsko bivanje v tujini. Nagrade se podeljujejo za najboljše znanstvene razprave, za katere razpiše odbor nagradne teme ter za iznajdbe in tehnične izpopolnitve, ki so bile v tekočem ali v preteklem letu registrirane in so se že popolnoma uveljavile v praksi. Podpore se podeljujejo za finansiranje znanstvenega, raziskovalnega ali uporabno znanstvenega dela. Na ta način Kidričev sklad usmerja razvoj in napredek naše znanosti na tistih področjih, ki so najbolj aktualna za razvoj našega socialističnega gospodarstva.

Za znanstvena dela se torej podeljujejo nagrade iz Prešernovega sklada in nagrade iz Kidričevega sklada, s to razliko, da se podeljujejo iz Prešernovega sklada nagrade za vsa področja znanosti, medtem ko se podeljujejo iz Kidričevega sklada nagrade samo iz tistih znanstvenih področij, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva. Drugič pa, da se podeljujejo iz Prešernovega sklada nagrade za taka znanstvena dela, ki so bila v preteklem letu objavljena, iz Kidričevega sklada pa samo za znanstvena dela, ki so bila napisana na podlagi razpisanih nagradnih tem, ki jih je Kidričev sklad razpisoval vsako leto.

Izhajajoč s stališča, da je bil France Prešeren največji slovenski pesnik in oblikovalec slovenskega jezika, Boris Kidrič pa znanstvenik in organizator socialističnega gospodarstva, je Izvršni svet mnenja, da bi bilo treba omenjeno dvotirnost pri obravnavanju znanstvenih del odpraviti tako, da bi se za naprej vse nagrade za znanstvena dela s področij ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved ter iz drugih področij, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva podeljevale iz Kidričevega sklada, nagrade za znanstvena dela iz drugih področij, to je iz področij jezikoslovja, filozofije, zgodovine in drugih humanističnih ved pa iz Prešernovega sklada. Ta nova razmejitev delovnega področja Prešernovega in Kidričevega sklada je idejno pravilnejša in tudi smotrnejša, ker so do sedaj obravnavale znanstvena dela s področij, ki neposredno služijo narodnemu gospodarstvu, tako področne komisije pri svetu za prosveto, kakor tudi komisija pri Kidričevem skladu.

Poudariti je treba, da se dosedanje Prešernove nagrade vključujejo v Kidričev sklad tako, da se bodo podeljevale za dela, ki bodo ustvarjena bodisi na podlagi razpisanih tem, bodisi izven objavljenih razpisov, a bo njihova vrednost tako priznanje zaslužila.

S predlaganimi spremembami v obeh zakonih se seveda pomen splošnih nagrad za objavljena znanstvena dela ne bo prav nič zmanjšal, ker se bodo nagrade za objavljena znanstvena dela s področij, ki neposredno služijo gospodarstvu odslej podeljevala s častnim naslovom »Kidričeve nagrade«. Toliko glede nagrad samih.

Gre pa še za vprašanje, ali zadostuje, da se nagrajujejo dela, ki so že po svoji umetniški ali znanstveni strani pomembnejša ali pa je treba tistim znanstvenikom in umetnikom, ki imajo pogoje za ustvaritev takih del pomagati, da s poglobljenim študijem doma ali v inozemstvu svoje sposobnosti še bolj razvijejo in tako doprinesejo še večji delež k razvoju in rasti naše kulture. Kidričev sklad je to svojo funkcijo že v kratkem času svojega obstoja rešil pozitivno v vrsti primerov.

Izvršni svet je mnenja, da je treba tudi delovno področje Prešernovega sklada razširiti s tem, da se bodo iz Prešernovega sklada prav tako podeljevale štipendije za študij in strokovno izpopolnitev umetnikov ter znanstvenikov s področij jezikoslovnih, zgodovinskih, filozofskih in drugih humanističnih ved in izredno nadarjenim študentom na umetniških šolah, fakultetah in višjih šolah. Končno je bil Izvršni svet mnenja, da je treba dati Prešernovemu skladu večji poudarek s tem, da se po svojem statusu izenači s Kidričevim skladom, to je, da postane pravna oseba, da ga upravlja poseben odbor, ki ga imenuje in razrešuje Izvršni svet in da dobi svoj statut, ki ga bo pravtako predpisal Izvršni svet.

S statutom Prešernovega sklada se bodo podobno kot sedaj v statutu Kidričevega sklada predpisale natančnejše določbe o organizaciji in delu sklada. Zato so v zakonskem predlogu izpadle določbe o postopku pri podeljevanju nagrad, ki so bile v sedanjem zakonu o Prešernovih nagradah.

Namen zakonskih predpisov je bil torej ta, da se izvede smotrnjša razmjeitev delovnega področja obeh skladov, da se področje Prešernovega sklada razširi na podeljevanje štipendij in da se statut Prešernovega sklada izenači s statutom sklada Borisa Kidriča.

Končno mi dovolite, da se v predlagateljevem imenu izjavim še glede predlaganih sprememb. Izvršni svet sprejema predlog, da se v 2. členu zakona o Prešernovem skladu točneje označi delokrog sklada s tem, da se vstavi še področje zgodovine, prav tako tudi spremembo v 8. členu, ki je le stilističnega značaja. Spremembe v 9. členu, naj bi se število nagrad dvignilo do pet, pa Izvršni svet ne sprejema, temveč predlaga, da se ta člen v celoti črta in da se sedanji 12. člen zamenja z novim besedilom, ki se glasi: »Podrobnejše določbe o organizaciji in delu Prešernovega sklada se predpišejo s statutom.«

Izvršni svet je namreč mnenja, da je vrsto vprašanj treba obdelati podrobneje v statutu in da spada med taka vprašanja tudi določitev števila nagrad. Razlogi, ki so bili v odboru za prosveto ljudske skupščine navedeni v prilog zvišanju števila nagrad, govore pač za to, da se določi število nagrad v skladu s potrebami. Zato bi eventualno tudi omejitev nagrad do števila pet lahko v konkretnem letu pomenila oviro, če bi se pojavilo večje število enakovrednih znanstvenih ali umetniških del. Predlagam, da ljudska skupščina to spremembo sprejme, ker je to potrebno zaradi boljšega poslovanja Prešernovega sklada. Če ljudska skupščina sprejme to naknadno spremembo, je seveda treba izvršiti tudi prenumeracijo zadevnih členov.

Tovariši ljudski poslanci! Ker gre torej za dva zakonska predloga, ki pomenita nov korak naprej v podpiranju umetniškega in znanstvenega razvoja in ker je delitev obeh delovnih področij med Kidričev in Prešernov sklad brez dvoma koristna za nadaljnji razvoj naše kulture, predlagani

v imenu Izvršnega sveta kot predlagatelja, da ljudska skupščina oba zakonska predloga sprejme z dodatnimi spremembami.

Predsednik Josip Rus: Odpade torej 9. člen, ostane pa 12. člen v novi formulaciji. Kakšna je prosim formulacija 12. člena?

Boris Kocijančič: »Podrobnejše določbe o organizaciji in delu Prešernovega sklada se predpišejo s statutom.«

Predsednik Josip Rus: Ker je to nov predlog, tako glede 9. in 12. člena, prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da se o tem izjavi.

Dr. Anton Melik: Tovariši ljudski poslanci! Odbor za prosveto in kulturo je v svoji diskusiji, zlasti tudi o členu, ki določa število nagrad, izhajal iz težnje, naj ne bo ta določba preveč okorna, da bi v primeru izredno dobre produkcije branila stopnjevanje nagrad. Nagib za to spremembo je bil prvotno tako formuliran, da bi se nagrade podeljevale v obsegu od dveh do petih, da se pusti čim širšo možnost za primer potrebe. Zato se stališče, ki ga je Izvršni svet sprejel, pravzaprav v jedru z našo težnjo ujema, ker prepušča statutu, da to podrobno formulira. Zato bi se jaz, če dovolite, tako rekoč iz subjektivnega stališča s tem strinjal. Vendar govoriti tu v imenu odbora za prosveto in kulturo se mi nekoliko upira, pa ne vem, tovariš predsednik, ali ne bi bilo umestno, če bi se o tem na kratko porazgovorili. Če pa tovariši, ki so iz tega odbora, na kakršenkoli način pokažejo, da se strinjajo z mojim, recimo subjektivnim stališčem, potem bi to sporočil. (Iz poslanskih klopi je opaziti pritrdjevanje.) Imam torej vtis, da so bili glasovi predvsem iz vrst članov odbora za prosveto in kulturo, ki so rekli, da se strinjajo. Če je tako, potem bi bilo to tudi objektivno izjavljeno. Ako ni ugovora, potem prosim, tovariš predsednik, da tako postopate.

Predsednik Josip Rus: Ugovora s strani članov odbora za prosveto ni. Zato prosim še poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da se izjavi.

Ignac Voljč: Tovariši in tovarišice! Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 28. februarja...

Predsednik Josip Rus: Opozarjam, da je poročilo odbora bilo že prebrano. Prosim le za izjavo k predlogu zastopnika Izvršnega sveta, da se 9. člen črta in 12. člen dopolni.

Ignac Voljč: Da, da! S tem se strinjam. (V dvorani splošna veselost.)

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da izjavo.

Dr. Heli Modic: (Govori iz klopi.) Se strinjam s predlogom.

Predsednik Josip Rus: Na ta način se poročevalci vseh odborov, ki so obravnavali ta predlog zakona, strinjajo s predlogom, ki ga je dal zastopnik Izvršnega sveta glede 9. in 12. člena. Zaradi tega so vsi amand-

maji postali sestavni del predloga zakona, ker je glede njih doseženo soglasje tako med Izvršnim svetom kot predlagateljem kakor tudi med posameznimi odbori.

Pričenjam razpravo k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad. Predlog zakona vam je bil razdeljen. Ali je potrebno, da se bere? (Poslanci odklonijo čitanje zakona.) Kdo želi besedo k temu predlogu zakona? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem ta predlog zakona z vsemi amandmaji, kakor so bili predloženi, na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad sprejet soglasno. Obveščam tovariše poslance, da bo ta zakon poslan predsedniku skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec dr. Anton Melik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Ignac Voljč prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Heli Modic prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prošim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu zakona.

Boris Kocijančič: Tovariši! Ker je bila obrazložitev dana že obenem z zakonom o Prešernovem skladu, se sklicujem v celoti na to obrazložitev in izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da amandmaje, ki so jih sprejeli odbori, Izvršni svet sprejema. Predlagal bi samo, da se naslov zakona nekoliko popravi, ker tu ne gre za ustanavljanje tega sklada, ki je že ustanovljen. Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da se v predlog zakona vstavi nov 1. člen, ki se glasi:

»Naslov zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča se spremeni tako, da se glasi: »Zakon o skladu Borisa Kidriča«. Dosedanji člani pa se preštevilčijo.

Predsednik Josip Rus: Se odbori, ki so obravnavali ta predlog zakona, strinjajo s tem predlogom? (Glasovi iz vrst poslancev: Strinjamo.) Glede amandmajev, ki so bili predloženi od odborov oziroma od predlagatelja Izvršnega sveta, je dosežena soglasnost, zaradi tega so vsi amandmaji postali sestavni del zakona.

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča na glasovanje. Kdor je za, prosim,

da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča sprejet soglasno in da je s tem postal zakon.

Prekinjam sejo in prosim tovariše poslance, da ostanejo v dvorani, ker bo takoj pričela skupna seja obeh zborov.

(Seja je bila prekinjena ob 15. uri in se je nadaljevala ob 15.50 uri).

Predsednik Josip Rus: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo.

Naslednja točka dnevnega reda je razprava in sklepanje o predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Mirk o Bračič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Ker je poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Franc Pirkovič odsoten, prebere odborovo poročilo ljudski poslanec Tine Remškar. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka.

Boris Kocijančič: Tovariši ljudski poslanci! Sklicujem se na obrazložitev, ki vam je bila pismeno predložena, in na obrazložitev, ki je bila dana ustmenó na obeh skupščinskih odborih, ki sta obravnavala ta predlog. V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da vse amandmaje, ki sta jih odbora sprejela, sprejemam.

Predsednik Josip Rus: Po tej izjavi ugotavljam, da je bilo doseženo soglasje glede vseh sprememb v predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo, ki so bile predlagane s strani posameznih odborov.

Pričenjam razpravo o predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo. Besedila mislim, da ni treba čitati? (Poslanci se strinjajo.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in dajem predlog-odloka o Višji šoli za telesno vzgojo na glasovanje skupaj z amandmaji, kakor so bili predloženi. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo sprejet soglasno. Obveščam zbor, da bo odlok poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi v Uradnem listu LRS.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje predloga odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvaške o spremembi meje med Ljudsko republiko Slovenijo in Ljudsko republiko Hrvaško.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Cvjetka Vodopivec prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka.

Niko Šilih: Glede na stalno izraženo težnjo prebivalcev občine Gradin iz okrajnega ljudskega odbora Buzet, da se zavoljo svoje nacionalne pripadnosti in gospodarskega gravitiranja priključijo k okrajnemu ljudskemu odboru Koper, je Okrajni ljudski odbor Buzet dne 3. decembra 1954 sklenil, da predlaga Izvršnemu svetu Ljudske republike Hrvatske, naj se imenovana občina priključi Okrajnemu ljudskemu odboru Koper.

Ker se s sprejemom tega predloga spreminja tudi republiška meja, sta Izvršni svet Ljudske republike Slovenije in Izvršni svet Ljudske republike Hrvatske formirala komisijo, ki je soglasno ugotovila upravičenost želje prebivalcev tega področja, da se priključi h Kopru. Glede na to, da je Sabor Ljudske republike Hrvatske že sprejel odlok o spremembi meje, predlagam, da republiška skupščina navedeni odlok sprejme.

Predsednik Josip Rus: Slišali smo poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave in obrazložitev predloga s strani Izvršnega sveta ter pričenjam razpravo o tem odloku. Želite, da se besédilo predloga odloka čita? (Poslanci odklonijo čitanje odloka.) Želi kdo besedo k temu predlogu odloka? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog omenjenega odloka sprejet soglasno.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Bratk o prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Stane Brečko prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k odloku.

Boris Kocijančič: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet je dal pismeno obrazložitev, ki jo imate vsi v rokah. Poleg tega je dal obrazložitev na sejah odborov, kjer so bila vsa vprašanja glede prenosa pravice iz republiških organov na Okrajni ljudski odbor Ljubljana obširno obravnavana in so se vsi odbori strinjali, kar je razvidno tudi iz poročil. V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da ta sprejema vse amandmaje, ki sta jih sprejela oba odbora.

Predsednik Josip Rus: Ker je glede vseh amandmajev doseženo soglasje, so s tem postali sestavni del predloga odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

Pričenjam razpravo o tem predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim, dvigne roko? (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Trije poslanci dvignejo roko.) Trije. Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Bratko prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Stane Brečko prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Boris Kocijančič: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet osvaja amandmaje, ki sta jih sprejela oba skupščinska odbora in predlaga ljudski skupščini, da tako izpopolnjen odlok sprejme.

Predsednik Josip Rus: Ker so spremembe in dopolnitve predloga odloka dosežene v soglasju med odbori in Izvršnim svetom, dajem predlog odloka v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana, na glasovanje. Kdor je za, prosim, naj dvigne roko? (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Trije poslanci dvignejo roko.) Trije. Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in fakultetne svete univerze v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo.

Dr. Heli Modic: Dal bom poročilo k predlogu vseh treh sklepov, to je k 11., 12. in 13. točki dnevnega reda.

Predsednik Josip Rus: To se pravi k 11., 12. in 13. točki, t. j. k spremembi števila članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov, k njihovim razrešitvi in izvolitvi novih, kar je v medsebojni zvezi. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec dr. Heli Modic prečita nato odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Boris Kocijančič: Tovariši ljudski poslanci! Vsi trije sklepi so bili pravzaprav predlagani na iniciativo univerzitetnega sveta, ki je iz razlogov, ki so razvidni iz prepisa dopisa, ki ga imate pred seboj, predlagal,

da bi se okrepilo število zunanjih članov, ki delujejo v univerzitetnem svetu in v fakultetnih svetih.

V imenu Izvršnega sveta se sklicujem v celoti na poročilo, ki ga imate v rokah, in na razloge, ki so bili podani, in predlagam, da se vsi trije sklepi sprejmejo. Izjavil bi še, da so bili vsi tovariši, ki so predlagani kot zunanji člani v univerzitetni svet in v fakultetne svete povprašani in so se vsi izjavili, da so pripravljeni sprejeti to mesto.

Predsednik Josip Rus: Ali je potrebno, da čitamo besedilo predloga sklepa o spremembi števila članov, to je, da se v univerzitetni svet izvoli 15 članov, v fakultetni svet prirodoslovno-matematične in filozofske fakultete 9 članov, v fakultetni svet pravne in ekonomske fakultete 9 članov, v fakultetni svet tehniške fakultete 15 članov, v fakultetni svet medicinske fakultete 9 članov in v fakultetni svet agronomske, gozdarske in veterinarske fakultete 9 članov. (Poslanci odklonijo čitanje besedila.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli ljudska skupščina v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani, na glasovanje. Kdor je za, prosim, naj dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete, sprejet soglasno.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov. Ker so glede tega sklepa že bila podana poročila, vprašam, ali želi kdo besedo k temu predlogu sklepa? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS, sprejet soglasno.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani. Poročilo in obrazložitev smo že slišali. Tovariši, ki so predlagani za člane univerzitetnega in fakultetnih svetov so navedeni v seznamu, ki je bil poslancem razdeljen. Menite, da je potrebno, da se predlogi za posamezne člane čitajo? (Poslanci odklonijo čitanje predlogov.) Ker ne, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa o izvolitvi članov tako, kakor so v predlogu sklepa navedeni, tako za univerzitetni svet kakor za fakultetne svete, na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete sprejet soglasno.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 51. volilni enoti okraja Ljubljana.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Franc Rant prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali smo poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Dajem predlog sklepa tako, kakor ga je predložil poročevalec mandatno-imunitetnega odbora, na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je bil predlog sklepa za odreditev nadomestnih volitev v 51. volilni enoti okraja Ljubljana, sprejet soglasno.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 14.30 uri.

15. seja

(24. in 25. aprila 1956.)

Predsedoval: Josip Rus, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Ančka Globačnik in Dušan Bole.

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Josip Rus: Tovariši in tovarišice! Pričenjam 15. sejo Republiškega zbora, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodila Ančka Globačnik.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji ljudski poslanci: Miha Marinko, Mara Dermastia, Aleksander Pirher, Andrej Babnik, Anton Ovčarič, Janez Lesjak, Anton Peternej, Karel Štrukelj, Anton Dolgan, Albert Jakopič, Jože Borštinar, Mirko Zlatnar, Tine Remškar, Ignac Voljč, Janez Vipotnik, Vlado Majhen, Rudi Janhuba, Franc Kimovec, Ivo Svetina in Viktor Kovač. Predlagam, da omenjenim poslancem zbor odobri odsotnost. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je imenovanim poslancem odsotnost odobrena po soglasnosti zbora.

Ker je poslanec Peternej opravičeno odsoten, prosim tovarišico Ančko Globačnik, da prečita zapisnik 14. seje. (Zapisnikar tovarišica Ančka Globačnik prečita zapisnik 14. seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? Besedo ima ljudski poslanec dr. Ferdo Kozak.

Dr. Ferdo Kozak: (govori iz klopi.) V pojasnilo prosim, če bi mi lahko še enkrat prebrali formulacijo o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na okrajni ljudski odbor.

(Zapisnikarica Ančka Globačnik ponovno prečita omenjeni del zapisnika 14. seje.)

Dr. Ferdo Kozak: Prosim če prečitata formulacijo o glasovanju. (Zapisnikarica Ančka Globačnik prečita izid glasovanja.)

Dr. Ferdo Kozak: To ni točno. Trije poslanci so glasovali proti, niso se pa glasovanja vzdržali, kot to piše v zapisniku. Zapisnik je treba v tem smislu popraviti.

Predsednik Josip Rus: Zapisnik se popravi v smislu opozorila ljudskega poslanca dr. Ferda Kozaka, da so pri odloku o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana glasovali trije poslanci proti, ne pa da so se glasovanja vzdržali. Ugotavljam, da je

zapisnik s tem popravkom odobren in se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše poslance obveščam, da je Republiški zbor prejel od predsednika ljudske skupščine poročilo o delu Izvršnega sveta za leto 1955, nadalje je prejel v obravnavo predlog družbenega plana za leto 1956, predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956, predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji ter predlog odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956.

Nadalje je mandatno imunitetni odbor poslal poročilo o izvolitvi ljudskega poslanca v 51. volilni enoti in pa poročilo, da ne dovoli, da bi se zoper Albina Jensterla in Jožeta Tramška pričel kazenski postopek oziroma da se ti dve odločbi mandatno-imunitetnega odbora dasta v potrditev Republiškem zboru.

Prav tako je poslal poročilo tudi odbor za predloge in pritožbe.

Gradivo vseh predlogov s poročili odborov je tovarišem poslancem razdeljeno, in se ne bo več delilo. Zato prosim tovariše poslance, da to gradivo obdrže.

Glede na omenjeno predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. sklepanje o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca za 51. volilno enoto;

2. razprava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1955;

3. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956;

4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1956;

5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956;

6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene;

7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji;

8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji;

9. poročilo odbora za predloge in pritožbe in

10. poročilo mandatno-imunitetnega odbora.

Ima kdo od tovarišev poslancev k predlaganemu dnevniemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog. (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenih pripomb ali predloga za dopolnitev, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet. S tem bi bil sicer v smislu vabila za sejo dnevni red izčrpan, ker je bila seja sklicana samo za ugotovitev dnevnega reda.

Predlagam pa zboru, da sejo nadaljujemo in preidemo takoj na sprejeti dnevni red. Se zbor s tem predlogom strinja? (Poslanci se strinjajo.)

Ker se zbor strinja, prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca za 51. volilno enoto.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Stane

B o b n a r prečita poročilo in sklep mandatno-imunitetnega odbora. — Glej priloge.)

Dajem poročilo mandatno-imunitetnega odbora v obravnavo. Želi kdo besedo k poročilu? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem obravnavo o poročilu in dajem sklep mandatno-imunitetnega odbora o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca dr. Marijana Dermastie za 51. volilno enoto na glasovanje. Kdor je za, prosim da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Ne javi se nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca dr. Marijana Dermastie za 51. volilno enoto soglasno sprejet in da je dr. Marijan Dermastia s tem pridobil vse pravice in dolžnosti ljudskega poslanca Republiškega zbora. Ljudski poslanec dr. Marijan Dermastia je opravičeno odsoten in bo zato opravil prisego na prihodnji seji.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Izvršni svet je predlagal, naj bi se obravnavalo poročilo na skupni seji, in ker bi bilo smotrno na skupni seji poslušati tudi obrazložitev k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956, predlagam, da poslušamo poročilo oziroma obrazložitev na skupni seji. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor s tem predlogom strinja, prekinjam sejo in pozivam poslance, da se udeležijo skupne seje, ki se bo pričela takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 10.40 in se je nadaljevala ob 16.40 uri.)

Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Ker smo na skupni seji obravnavali poročilo Izvršnega sveta, bi nadaljevali s to obravnavo še na ločeni seji. Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem obravnavo o poročilu Izvršnega sveta in prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956. Ugotavljam, da smo slišali obrazložitev Izvršnega sveta na skupni seji, zato prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo.

(Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Karmelo Budiha prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Po 125. členu poslovnika se družbeni plan obravnava najprej v načelu in nato še po delih oziroma po poglavjih.

Prehajamo na obravnavo družbenega plana v načelu. Kdo od tovarišev ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Nihče. Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na obravnavanje družbenega plana po delih oziroma poglavjih.

Prvo poglavje prvega dela je z naslovom »Skupni družbeni proizvod in narodni dohodek«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o prvem poglavju. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje prvega dela z naslovom »Skupni družbeni proizvod in narodni dohodek« sprejeto soglasno.

Prehajamo na II. poglavje. Pričenjam razpravo. Kdo od tovarišev poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem drugo poglavje z naslovom »Industrija« na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje prvega dela z naslovom »Industrija« sprejeto soglasno.

Prehajamo na III. poglavje z naslovom »Kmetijstvo«. Pričenjam obravnavo. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: K III. poglavju pod »Kmetijstvo« bi predlagal samo neko manjšo spremembo v tekstu pod točko 4, in sicer, da se drugi stavek tretjega odstavka, kjer govorimo o višini temeljne in dopolnilne dohodnine, izpusti, namesto njega pa se vstavi nov stavek z naslednjim besedilom: »Odmeril se bo na podlagi katastrskega dohodka s pomočjo davčne lestvice, ki se bo gibala v mejah od 10 do 44%«. Nadalje predlagam še spremembo v četrtem odstavku, ki naj bo v tem, da se zadnji stavek tega odstavka: »Skupno bodo občinske doklade predvidoma znašale 400 milijonov.«, črta. Te manjše spremembe predlagam glede na obrazložitev, ki smo jo dali dopoldne, in sicer v tem smislu, da je mogoče točno višino davkov predvideti šele, ko bo Izvršni svet na osnovi pooblastila zveznega plana izpeljal to lestvico od 10 do 44%.

Predsednik Josip Rus: Prosim, da se glede amandmaja odbora za gospodarstvo, da se v zadnjem odstavku 4. točke tega poglavja črtajo besede »v letu 1956 na ta način načrtneje«, izjavi predstavnik Izvršnega sveta.

Dr. Marijan Brecelj: Popravek sprejemem.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da se izjavi k amandmajema, ki ju je predložil Izvršni svet.

Inž. Karmelo Budihna: V imenu odbora za gospodarstvo predlagana amandmaja sprejemem.

Predsednik Josip Rus: Sedaj obravnavamo III. poglavje z naslovom »Kmetijstvo« s predloženimi amandmaji. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje s predloženimi amandmaji, ki so postali sestavni del predloga družbenega plana, na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje družbenega plana z naslovom »Kmetijstvo« sprejeto soglasno.

Prehajamo na IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o IV. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo« sprejeto soglasno.

Prehajamo na V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem raz-

pravo o tem poglavju in dajem poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo« sprejeto soglasno.

Prehajamo na VI. poglavje z naslovom »Promet«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o tem poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje z naslovom »Promet« sprejeto soglasno.

Prehajamo na VII. poglavje družbenega plana. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem« sprejeto soglasno.

Prehajamo na VIII. poglavje in dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o VIII. poglavju z naslovom »Obrt« in dajem to poglavje na glasovanje. Kdo je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje z naslovom »Obrt« sprejeto soglasno.

Prehajamo na IX. poglavje z naslovom »Izvoz«. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o IX. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje? Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje z naslovom »Izvoz« sprejeto soglasno.

Prehajamo na X. poglavje družbenega plana z naslovom »Tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja«. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o X. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje družbenega plana z naslovom »Tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XI. poglavje družbenega plana z naslovom »Investicije«, in dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XI. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje družbenega plana z naslovom »Investicije« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XII. poglavje drugega dela z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije«. Naslov XII. poglavja pa se glasi »Dopolnilna dohodnina od kmetijstva, ki jo plačujejo pridelovalci hmelja«. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XII. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi po-

slanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje z naslovom »Dopolnilna dohodnina od kmetijstva, ki jo plačujejo pridelovalci hmelja« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIII. poglavje z naslovom »Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa«. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XIII. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje družbenega plana sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračun Ljudske republike Slovenije« in dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XIV. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje družbenega plana z naslovom »Sredstva za proračun Ljudske republike Slovenije« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XV. poglavje z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev« in dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o tem poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XVI. poglavje z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije« in dajem to poglavje v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje družbenega plana z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije« sprejet soglasno.

Prehajamo na XVII. poglavje. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o tem poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje z naslovom »Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva« sprejet soglasno.

Prehajamo na XVIII. poglavje z naslovom »Občinske doklade na dohodke od kmetijstva« in dajem to poglavje v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XVIII. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi« in dajem to poglavje v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XIX. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti?

(Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XX. poglavje družbenega plana z naslovom »Cestni skladi« in dajem to poglavje v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XXI. poglavje družbenega plana z naslovom »Sklad za zidanje stanovanjskih hiš Ljudske republike Slovenije« in dajem to poglavje v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XXI. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje družbenega plana z naslovom »Sklad za zidanje stanovanjskih hiš Ljudske republike Slovenije« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XXII. poglavje z naslovom »Vodni sklad Ljudske republike Slovenije« in dajem to poglavje v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o XXII. poglavju in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje z naslovom »Vodni sklad Ljudske republike Slovenije« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XXIII. poglavje z naslovom »Določitev največjih količin stoječega lesa, ki se smejo posekati.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem obravnavo o tem poglavju in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje družbenega plana sprejeto soglasno.

Prehajamo na XXIV. poglavje z naslovom »Sredstva proračuna in skladov Ljudske republike Slovenije.« Dajem to poglavje v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem obravnavo o tem poglavju in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIV. poglavje družbenega plana sprejeto soglasno.

Prehajamo na XXV. poglavje in ga dajem v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje o XXV. poglavju. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXV. poglavje družbenega plana pravtako sprejeto soglasno.

S tem je razprava in glasovanje po delih oziroma poglavjih zaključena in prehajamo na glasovanje o družbenem planu za leto 1956 v celoti. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je družbeni plan za leto 1956 v Republiškem zboru sprejet soglasno in ker ga obravnava tudi Zbor proizvajalcev je treba ugotoviti, ali je v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec **Miran Cvenk** prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker je Izvršni svet predlagal, da bi obrazložitev dal na skupni seji, ki bi bila jutri ob 9.30 uri, prekinjam današnjo sejo, ki jo bomo nadaljevali jutri po skupni seji.

(Seja je bila prekinjena ob 17.20 uri in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 25. aprila ob 10.50.)

Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Namesto dosedanjega zapisnikarja Ančke Globačnik bo v nadaljevanju seje zapisnik vodil zapisnikar ljudski poslanec Dušan Bole. Zato prosim tovariša Dušana Boleta, da zavzame zapisnikarsko mesto.

Obveščam Republiški zbor, da je tudi Zbor proizvajalcev predlog družbenega plana sprejel v enakem besedilu kakor Republiški zbor. S tem je predlog družbenega plana dokončno sprejet in se pošlje predsedniku skupščine, da ga razglasi in objavi.

Ugotavljam, da smo k predlogu zakona o proračunu za leto 1956 že slišali poročilo poročevalca in obrazložitev, ki jo je dal na skupni seji predstavnik Izvršnega sveta. V skladu s 125. členom poslovnika Republiškega zbora bomo obravnavali predlog proračuna najprej v načelu, nato pa po razdelkih.

Prehajamo na obravnavo proračuna v načelu. Pričenjam razpravo o proračunu v načelu. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ančka Globačnik.

Ančka Globačnik: Odbor za zdravstvo in socialno politiko je ob poročilu Izvršnega sveta in ob predlogu letošnjega proračuna obširneje razpravljal o zdravstveni službi in socialnem varstvu.

V razpravi se je pokazalo več problemov, za katere je odbor smatral, da jih je potrebno nakazati vsem poslancem Republiškega zbora, ker jih bodo morali reševati razni republiški in organi okrajnih ter občinskih odborov. Proučevanje nekaterih problemov bo odbor vključil v program svojega letošnjega dela.

Družbeno upravljanje v zdravstvenih in socialnih zavodih je doseglo lep razvoj, vendar bi bilo potrebno še več pomoči organom družbenega upravljanja s posvetovanji in podobno, tako da bi ti organi uspeli obravnavati tudi širšo zdravstveno, socialno in ne samo upravno problematiko zavodov. Zdravstveni delavci bi morali dajati ljudskim odborom in upravnim organom več vpogleda v zdravstvene probleme, podrobnejše prikaze posameznih problemov, analize vzrokov obolevnosti in smrtnosti, razne ekonomske pokazatelje in predloge za ukrepe v skladu s konkretnimi razmerami na posameznih terenih. Tako bi laiki, ki sodelujejo v zdravstvenih in socialnih vprašanjih, mogli tudi ostale organe in družbene organizacije zadovoljivo zainteresirati za skupno reševanje zdravstvene problematike.

Odbor je razpravljal predvsem o obratnih, pa tudi o sektorskih ambulantah, o usposabljanju zdravnikov za delo v obratnih ambulantah in medi-

cinskih sester za patronažno službo, o financiranju, ki bi omogočilo v ambulantah tudi več preventivne dejavnosti.

Obratne ambulante, ki smo jih ustanovili z zakonom in namenom, da se bavijo s kurativo in preventivo, do danes še niso mogle v celoti zaživeti. V nadaljnjem procesu bi morala vodstva obratnih ambulant posvečati še vse večjo pozornost preventivi, delovni kolektivi pa poskrbeti za zadostno število zdravnikov in medicinskih sester, da bodo ti kadri imeli možnost, da se za svoje delo še dalje usposablajo. Tečaji, ki so bili že doslej organizirani za obratne zdravnike, bodo prav gotovo koristni tudi v bodoče. Zdravstveni kader mora reševati vzporedno vso problematiko delavca, na eni strani poznati delovna torišča, na drugi pa tudi razmere, v katerih živi izven dela. Prav tu pa so težave, ker poleg zdravnikov manjka predvsem medicinskih patronažnih sester, ki bi obiskovale delavčev dom in z nasveti pomagale uvajati sodobnejši higienski način življenja. Če mora zdravnik v ambulanti pregledati dnevno tudi po 60 pacientov, je nemogoče, da bi bilo njegovo delo dobro opravljeno, še manj pa, da bi proučeval, kako je v delavčevem družinskem okolju ali da bi mu pomagal izboljševati doseđani način dela in življenja. Sedaj je tak način financiranja ambulant, da zdravnika stimulira, da ima čim več bolnikov. Interes družbe pa je, da se obolevnost zmanjšuje in da pri ugotavljanju bolezni in zdravljenju vse bolj proučujemo vzroke obolevanj, ki jih skušamo že tudi odstranjevati. Zavodi za socialno zavarovanje naj bi iz svojih skladov za preventivo pomagali obratnim ambulantam razvijati to dejavnost.

Pri štipendiranju zdravnikov se tu in tam dogaja, da ljudski odbori odklanjajo medicinec z izgovorom, kdo jih bo plačal v času njihovega staža. Drugod pa posvečajo premalo pozornosti vlogi dobrega splošnega zdravnika, prav tako pa pozabljajo, da bo delo zdravstvene službe uspešnejše, če bomo imeli večje število medicinskih sester, ki bi jim bilo prav tako potrebno s štipendijami omogočiti, da se izšolajo in nadalje usposablajo.

Odbor za zdravstvo je že na več sejah razpravljal o privatni zdravniški praksi. Znano je, da imamo v javni zdravstveni službi premalo zdravnikov. Drugo je dejstvo, da stane zdravstvena storitev v javnih zavodih ponekod nad 200 dinarjev, v privatni praksi pa čisto samo 150 dinarjev. S tem se storitve v javni ustanovi še nadalje draže, ker se frekvenca zmanjšuje. Zdravniki s privatno prakso pa v javnih zavodih prav gotovo delajo z manjšo ekspanzivnostjo. O ukinjanju privatne prakse bo potrebno še razpravljati, prav gotovo pa bi morali okrajni in občinski ljudski odbori to vprašanje sami reševati bolj odločno in po lastnem preudarku.

Občutno pomanjkanje srednjih medicinskih kadrov, zlasti medicinskih sester nam narekuje njihovo čim smotrnejšo zaposlitev. Dogaja se še, da se tako kvalificirani kader uporablja za pisarniške posle, ni pa v zadostni meri zaposlen pri strokovnem delu ali na terenu, kjer ga še celo primanjkuje. Že v lanskem letu se je mnogo razpravljalo o ustanovitvi novih srednjih medicinskih šol, a do tega ni prišlo, ker okrajni niso imeli sredstev. Isto je tudi letos. Samo medicinskih sester potrebujemo v Sloveniji najmanj 1.000. Odbor je mnenja in predlaga, da bi odgovornost za te šole prevzeli republiški organi. Ne bi bilo prav, če bi tako pereč problem srednje-medicinskega kadra naložili samo okajnim ljudskim odborom.

Glede izpopolnjevanja zdravnikov v inozemstvu bi bilo prav, če bi odhajali v inozemstvo samo zdravniki, ki so že izkoristili vse možnosti in izkušnje, ki si jih lahko pridobe v domačih zdravstvenih zavodih. Za specializacijo v domačih zavodih pa niso predvidena nobena sredstva. Tako odhajajo v inozemstvo često tudi zdravniki, ki so premalo pripravljeni, da bi na raznih kongresih ali na specializaciji čim več pridobili. Drag študij v inozemstvu bi se izplačal samo tedaj, če bi hodili v inozemstvo proučevati določeno problematiko zdravniki, ki so se s svojo stroko že dodobra spoznali, na kongrese pa najvišje kvalificirani kader.

Odbor se je namenil v sodelovanju z drugimi zdravstvenimi organi proučevati problematiko zdravstvene službe v republiki in za primer tudi nekaterih značilnih okrajev in sicer glede perspektive razvoja zdravstvene službe, potrebnega omrežja ustanov, šolanja in vzgoje kadrov ter sodelovanja z družbenimi organizacijami, ker bi le celotna družba likvidirala zaostalost, ki je glavni vzrok sedanji zdravstveni situaciji. Prav bi bilo, da bi se proučilo, kje in kako bi se naj razpoložljivo omrežje ustanov in kadri, ki so na razpolago, maksimalno in res kvalitetno izkoriščali v dobro skupnosti.

V borbi proti tuberkulozi smo doslej dosegli po vojni prav lepe uspehe. Vendar je tuberkuloza tudi v Ljudski republiki Sloveniji še vedno zelo aktualen tako zdravstven kot gospodarski problem. S sodobnimi metodami zdravljenja in sredstvi in dobro organizirano mrežo protituberkulozne službe je smrtnost za tuberkulozo znatno padla. Vendar opazamo že nekaj let, da obolenj nismo mogli bistveno zmanjšati in da je odstotek skoraj stalno isti. Kljub temu, da imamo tudi v primerjavi z gospodarsko visoko razvitimi državami zelo razvito omrežje zdravstvenih zavodov, dispanzerjev in velik posteljni fond, dočim je patronažna služba nezadostna in v glavnem usmerjena še vedno le na bolnika in na očuvanje njegove okolice pred obolenjem, glavna naloga dispanzerjev pa je še vedno odkrivanje obolelih, nismo v tej smeri dosegli bistvenih uspehov in jih tudi ni mogoče doseči.

Dejavnost protituberkulozne borbe je treba temeljito preusmeriti na utrjevanje zdravja nebolelih. Zato pa je potrebno široko sodelovanje družbenih organizacij kot Rdečega križa, Društva prijateljev mladine, Zveze ženskih društev, sindikatov, športnih organizacij itd. z zdravstvenimi zavodi. Vzroki za visoko obolevnost na tuberkulozi so v zaostali miselnosti, v nehigienskih navadah in okolju, škodljivih razvadah, med katerimi je v ospredju alkoholizem, v nesodobnem načinu prehrane itd. To zaostalost je treba odpraviti in to predvsem z zdravstveno prosveto in zdravstveno vzgojno dejavnostjo, kot osnovno preventivno metodo dela, z množičnim pritegovanjem prebivalstva v boju proti tej bolezni, z oblikovanjem zavesti in s tem usposabljanje ljudstva za aktivno reševanje te problematike. Tega pa zdravstveni zavodi brez družbenih organizacij ne morejo. V tem je tudi slabost oficialne zdravstvene službe, da so zdravstveni kadri v splošnem premalo povezani z družbenimi organizacijami.

Tudi organi družbenega upravljanja zdravstvenih zavodov, organi delavskega upravljanja, sveti za zdravstvo in ljudski odbori so se doslej premalo pečali s tem vprašanjem in premalo skrbeli za potrebno družbeno

širino v borbi proti tuberkulozi, kar ima svoj vzrok verjetno v napačnem mnenju, da je to pač strokovni problem. Zdravstveni kader pa ga ni znal v pravem obsegu s temeljitimi analizami o gibanju in vzrokih te bolezni prikazati tem organom.

Da pa tuberkuloza ni samo zdravstven problem, temveč tudi v veliki meri gospodarski, nam dokazuje izračun, da je znašala gospodarska škoda zaradi tuberkuloze v Ljudski republiki Sloveniji v letu 1953 okoli 1 milijardo 800 milijonov, v kateri vsoti so zapopadeni stroški zdravljenja, plače, invalidnine, izpad akumulacije in stroški za borbo proti tuberkulozi. To je okoli 1,11 % celotnega narodnega dohodka. Ta gospodarska škoda je nasproti letu 1952 v porastu. Tudi to dejstvo dokazuje nujno potrebo, da preusmerimo dejavnost v protituberkulozni borbi v nakazani smeri.

Investicije v to svrhu so potrebne in utemeljene, ker posteljni fond ni zadovoljiv. Dvomesečna čakalna doba, kratka doba zdravljenja v štabularijih, odpuščanje bolnikov z odprto tuberkulozo itd. vse to so še vedno pereči problemi. Vendar kot rečeno, je osnovna zahteva zdravstveno-prosvetna vzgojna dejavnost, če hočemo premakniti problem iz mrtve točke.

Ob tej priložnosti je treba reči nekaj besedi tudi o goveji tuberkulozi, ki ogroža preko mleka in mlečnih izdelkov zlasti najmlajše, pa tudi odrasle. S tuberkulinizacijo in odstranitvijo reaktorjev je odstotek tuberkuloznih goved v Ljudski republiki Sloveniji padel od 5 na 2,05 %, kar je zares lep uspeh. Vendar bo tudi v bodoče treba zlasti s pomočjo združništva in Rdečega križa zainteresirati kmetovalce za sanacijo hlevov, ki jih je še mnogo v zelo slabem stanju, in za ostale higienske ukrepe, da to bolezen, ki ogroža tudi človeka, do kraja zatremo.

Nekateri tovariši so poudarjali, da se še vedno pojavljajo nehumani odnosi do bolnikov, čeprav že poklic sam zahteva veliko srčno kulturo, visoko razvit čut odgovornosti do človeka in družbe, obravnavanje bolnika kot človeka iz določenega okolja, ki živi v določenih razvojno pogojenih življenjskih navadah in razvadah in dela v določenih delovnih razmerah.

Prav tako tudi odnos do naše družbe kot celote mnogokrat ni v skladu z družbeno-političnim razvojem, ker zdravstveni delavci pretežno obravnavajo posamezne primere obolenj, ne pa njih množični pojav, ne raziskujejo ali vsaj ne v zadostni meri vzrokov obolevnosti in prerane smrtnosti, zaradi česar tudi konkretni ukrepi za njih odpravljanje niso usmerjeni na vzroke, ki izvirajo iz zaostalosti. Zaradi tega tudi uspehi, ki smo jih neoporno dosegli, niso zadovoljivi. Taka dejavnost pa ni samo naloga neke posebne panoge medicine, ampak mora biti metoda dela celotne zdravstvene dejavnosti, ki združuje kurativo in preventivo v vsakem posameznem zdravstvenem delavcu. Le tako bo mogoče hitreje zmanjšati obolevnost, nezgodništvo, prezgodnjo smrtnost, izboljšati in utrjevati zdravstveno stanje delovnega človeka.

Odbor za zdravstvo priporoča, da vsi vzgojni zavodi medicinskega kadra, predvsem medicinska fakulteta, upošteva ta dejstva pri vzgoji kadra v največji meri. Slovensko zdravniško društvo pa naj bi preko svojih podružnic vplivalo na zdravnike v tem smislu. Ta pomanjkljivost je odraz

zaostalega pojmovanja — tradicionalnega — v zdravstvu, da sta kurativa in preventiva dve ločeni stroki. Zato je nujna zahteva družbe, da se naraščaj vzgoji v sodobnem duhu.

Odbor je obravnaval tudi izredno težki položaj reševalnih postaj, pomanjkanje rešilnih avtomobilov in tudi prevoznih sredstev za zdravnike. Sedanji pomanjkljivi avtopark se čisto prav zato še bolj neekonomično troši, zato smatramo, da bi bilo treba omrežje reševalnih postaj in oskrbo s prevoznimi sredstvi posebej proučiti in najti način, da bi se postaje načrtno po določenih kriterijih oskrbovale s prevoznimi sredstvi.

Ob poročilu o socialnem varstvu je odbor ugotovil, da je potrebna enakopravnost socialnih služb z drugimi področji. Socialna služba se mora odvijati na osnovi zdravstvenih dokumentacij in jo morajo vršiti zato strokovno bolj usposobljeni kadri.

Za uspešno socialno varstvo je nujno kvalitetno delo in sodelovanje upravnih organov, družbenih organov, svetov in družbenih organizacij. Za usposabljanje upravnih organov so potrebni razni seminarji, ki naj jih prireja tudi republiški svet, predvsem za usposabljanje okrajnih organov. Hkrati je potrebna še posebna pomoč organom družbenega upravljanja socialnih zavodov. Šola za socialne delavce je začela delovati, ni pa še določen rang šole in status socialnih delavcev, kar bo potrebno čimprej urediti.

V socialnem varstvu je še posebno važen odnos kadra do ljudi. Za socialno delo bi morali izbirati ljudi, ki imajo ljubezen do poklica in visoko razvito srčno kulturo. Morali pa bi doseči tudi stalnost kadra in njegovo nenehno usposabljanje. V večini primerov vodijo na tem sektorju zaposleni še tudi razne druge posle. Na 92 občinah ni samostojnega referenta za službo socialnega varstva. Tudi prostori so zlasti na občinah največji problem, čeprav to delo zahteva primerno urejene prostore, ker se v njih vršijo dostikrat tudi zelo osebni razgovori z mladoletniki in podobno.

Pri občinah je 77 samostojnih svetov za varstvo družine, v nekaterih občinah pa so združeni. Pri okrajnih ljudskih odborih teh svetov ni, potrebno pa bo proučiti, če so ti organi za varstvo družine tudi pri okraju potrebni.

Tudi v socialnem varstvu je velikega pomena preventivna služba, zlasti v varstvu družine. Tu bi se predvsem morale aktivizirati družbene organizacije, Rdeči križ, društva prijateljev mladine in ženska društva. Za varstvo družine so nujni vrtci za predšolske in šolske otroke, ustanove za razbremenitev mater, šolske kuhinje itd. Ena važnih nalog pa bo tudi ureditev rejništva. V celotni republiki je še 2.000 otrok, ki bi jih bilo treba namestiti v družine, ni pa primernih predpisov, določenih rejnin itd. Socialno varstvo odraslih se še vedno razvija v smeri delitve podpor, ne pa v smeri usposabljanja za pridobivanje osnovnih življenjskih sredstev.

Ker so duševno defektni veliko breme za družbo, je nujno, da se vsaj nekateri, ki jim njihovo stanje dopušča, usposobijo, da se z enostavnim delom vsaj deloma sami preživljajo.

V zvezi z investicijami odbor pripominja, da so upoštewane samo nedokončane gradnje in ker so nekatere širšega obsega in v izgradnji že več let, niti letos ne bodo vse povsem usposobljene. Novih gradenj ni, manjša

vsota pa je predvidena za načrte bodočih klinik in medicinske fakultete. Iz prvotnega predloga, v katerega so bili vključeni najvažnejši in potrebni zdravstveni in socialni zavodi, je bilo marsikaj spuščena, ker še ni možnosti za to.

V proračunu se odbor strinja s stališčem varčevanja oziroma višine lanskoletne potrošnje. Treba pa je upoštevati, da so se nekatere postavke, na primer dotacije bolnišnicam za duševne bolezni spričo nekaterih finančnih predpisov in nadaljnjih sprememb v gospodarstvu morale naglo zvišati, zato je bilo treba v notranji strukturi globala za zdravstvo in socialno skrbstvo izvesti nekatera krčenja na račun tudi važne dejavnosti kot na primer pri proračunu Centralnega higienskega zavoda, kjer je bilo treba črtati oziroma skržiti sredstva za zdravstveno, prosvetno in vzgojno dejavnost, za raziskovalno delo nekaterih problemov, opustiti nekaj tečajev za strokovno izpopolnjevanje zdravnikov in srednjega medicinskega kadra in večjih akcij. Odbor je mnenja, da bi se zavod s tako preventivno dejavnostjo ne smel obravnavati z istim merilom kot bolj ali manj administrativne ustanove.

Prav tako odbor odobrava, da se dodeli Rdečemu križu dotacija 2 milijonov. Vendar je ta vsota v odnosu do skupne vsote dotacij družbenim organizacijam v znesku 400 milijonov, pa tudi v odnosu do višine dotacij posameznim organizacijam, majhna, posebno še glede na intenzivno dejavnost te humanitarne organizacije v smislu izgradnje socializma na področju zdravstva. Odbor je mnenja, da bo v bodoče treba to bolj upoštevati.

Odbor smatra, da bi bilo spričo povečanih amortizacijskih skladov za bolnišnico, ki so razvidni iz prilog, potrebno večje nadzorstvo republiškega sveta nad uporabo teh amortizacijskih skladov. Skupna vsota teh skladov bo celo presegala višino letošnjih proračunskih investicij v zdravstvu, in zato bi bilo celo nepravilno, če bi se tako visoke vsote nesmotrno trošile.

Spričo nove smeri v našem gospodarstvu in načel, ki dajejo okvir našim proračunom, smatra odbor, da so v zdravstveni službi in socialnem varstvu zlasti važne tiste naloge, ki jih javne ustanove lahko uspešno izvajajo ob pomoči družbenih organizacij in predvsem v območju svojih novih občin. Tako se lahko razvija najširša dejavnost v smeri izboljševanja življenja delovnih ljudi za kar niso predhodno potrebne visoke investicije oziroma proračunske postavke. (Ploskanje.)

Predsednik Jože Rus: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice! Rad bi rekel nekaj besed k opozorilu tov. Avblja, da je v zveznem družbenem planu predvideno znižanje prispevka za socialno zavarovanje od 43 na 40% od plačnega fonda. To je razumljivo glede na položaj, ki je v drugih republikah, ko je po mnenju zveznega zavoda za socialno zavarovanje mogoče shajati s 40% in s tem zadostiti potrebam socialnega zavoda. Razlogi za to so različni. Ker je v naši republici s 40% absolutno nemogoče zadostiti vsem zakonitim potrebam, je zaradi tega že v letošnjem proračunu predvidenih v naši republici pri določenih dajatvah nič manj kot dve milijardi 900 milijonov dinarjev primanjkljaja. To je občutna vsota, ki da marsikom

misliti. Vsakdo se bo namreč vprašal, od kod ta deficit v republiki, ko pa imajo v drugih republikah milijardne suficite. V poročilih smo čitali, da so imeli nekateri zavodi po več milijard suficita in so nekateri ta sredstva tudi dokaj ležerno trošili. V naši republiki tega ni bilo in je za to leto na osnovi dajatev lanskega leta predviden deficit, predvsem zaradi tega, ker je potrebno vedeti, da ima Slovenija skoro eno tretjino vseh upokoјencev v državi, se pravi, da Slovenija plača več za pokojnine kakor republika Srbija, ki ima štirikrat več prebivalcev, da plača več kakor republika Hrvatska, ki ima trikrat več prebivalcev. Vzrok temu je gospodarski razvoj naše republike, ker je bilo že v stari Jugoslaviji vpeljano pokojninsko zavarovanje zlasti privatnih nameščencev, kar drugod ni bilo.

Tudi glede otroških doklad se ne moremo pritoževati, da smo pod zveznim povprečjem, ampak nasprotno nad zveznim povprečjem. Na obe deficitni panogi republiški zavod seveda ne more vplivati, ker so pokojnine določene na podlagi starosti in staža zavarovanja, kar mora zavod upoštevati pri določanju pokojnin, razen tega pa moramo razumeti tudi to, da zavod ne more določati števila rojstev, ker to odreja naravni razvoj, ki ni v dosegi socialnega zavarovanja in bi bilo tudi protinaravno in naravnost kriminalno, če bi stopili na tako pot.

Nastaja pa vendarle vprašanje, kako kriti v naši republiki 2 milijardi 900 milijonov predvidenega deficita. Možnosti so različne. Najpreprosteje bi seveda bilo, če bi si z družbenim planom vsaka posamezna republika sama po svoje določila višino prispevka, kar pa mislim, da bi bilo kvarno in nasprotno načelom naše družbene stvarnosti in naše gospodarske politike, ker zakon predvideva, da morajo imeti vsi zavarovanci enake pravice in enake dolžnosti tudi glede dajatev. Druga pot, o kateri se tudi govori, je pot centralizacije fondov za dolgoročne dajatve, kar pa tudi ni priporočljivo glede na prejšnja izkustva, ker je nevarnost, da bi zopet ne prišli v kako večjo centralizacijo teh fondov. Tretja možnost je pozavarovanje dolgoročnih dajatev na ta način, da bi vsi republiški zavodi plačali določen odstotek v ta fond, iz katerega bi zavodi, ki so pasivni, dobili ob koncu leta povračila. Toda tudi to ima svoje slabe strani, kar smo videli tudi pri našem pozavarovanju za kratkoročne dajatve, da stvar ni bila taka, kakor smo si jo želeli. Zvezni zavod za socialno zavarovanje bo moral najti možnost za kritje tega deficita, ne da bi še s posebnim oziroma višjim prispevkom obremenjevali naša podjetja, kar bi kvarno vplivalo tudi na njihove konkurenčne zmožnosti.

Čeprav se bo našla ustrezna rešitev, pa s tem še ni rečeno, da moremo biti brezbrizni in bi ne skušali vsaj tam, kjer se to da, nekaj prihraniti. Take možnosti so zlasti pri dolgoročnih dajatvah, se pravi pri invalidninah. Če gledamo statistike o obratnih nezgodah v Sloveniji, nas more tu marsikaj začuditi. Navzlic temu, da so v zadnjih letih naša podjetja pokazala dobro voljo in dala precejšnja sredstva za preprečevanje nezgod in za zaščito delavcev pri delu, se je pokazalo, da je bilo to precej neučinkovito ali vsaj brez večjega uspeha, razen morda v nekaterih podjetjih kot na primer v železarnah na Ravnah ali na Jesenicah. Drugod pa kakega bistvenega napredka ni opaziti in je odstotek ponesrečenih pri delu ostal

skoro na isti višini — je sicer nekoliko zmanjšan glede na porast delavcev v lanskem letu — na splošno vzeto pa je to še vedno vprašanje, ki nas sili, da mora o ustreznih rešitvi razmišljati ne samo zavod, ampak mi vsi, se pravi vse naše družbene organizacije in vsa naša skupnost. Glede tega bi se dalo marsikaj napraviti in prihraniti mnogo milijonov ne samo socialnemu zavarovanju, ampak tudi našemu gospodarstvu, ki trpi škodo zaradi izgubljenih delovnih dni in zaradi zmanjšanja proizvodnje. Dosedaj pa se v tem pogledu še ni kdo ve kaj napravilo. V glavnem se je ponesrečence zdravilo, denarno podpiralo in po ozdravitvi določilo rento po odstotkih nezmožnosti za delo. Šele v zadnjem času se je pričelo resneje razmišljati o tem, kako preprečevati nezgode in izvajati rehabilitacijo. Glede tega pa je potrebno, da naša podjetja in vsi tisti, ki imajo možnost pri tem pomagati, posvete temu vprašanju mnogo več pozornosti in žrtvujejo tudi več sredstev, da bi se vsakemu obratu omogočila nabava tistih zaščitnih naprav, ki delavce varujejo pred nepotrebniimi nezgodami. Prav tako se zlasti nove delavce premalo pouči, kako naj se varujejo pri strojih in kako naj ravnajo s stroji, da se ne bodo poškodovali, ker je zlasti visok odstotek nesreč pri mlajših oziroma na novo zaposlenih delavcih. Glavno vprašanje pri tem pa je rehabilitacija in prekvalifikacija invalidov. To ima namreč dvojni pomen. Prvič se z rehabilitacijo omogoči delovnemu invalidu, da se znova vključi v delovno skupnost in postane enakopraven državljan, ki ne bo živel od miloščine in ne bo imel manjvrednostnega občutka, kar škoduje tudi v moralnem oziru. Na drugi strani pa bi s preventivnimi sredstvi prihranili ogromna sredstva naši skupnosti, ker bi se izdatki za invalide znatno zmanjšali.

Po finančni plati pa smo v zdravstvenem pogledu pri nas mnogo na boljšem kakor v drugih republikah. Pri nas je namreč zdravstvena služba precej bolj razvita kakor je v drugih republikah. Naši delavci in zavarovanci so že tako vzgojeni, da včasih tudi za kako malenkost gredo k zdravniku, kar je iz preventivnih ozirov sicer pravilno. So pa mnogi, ki gredo tudi brez potrebe in samo zaradi tega, da bi dobili bolniški dopust, s čimer oškodujejo tako zavod kot podjetje. Posebno velike izdatke, pri katerih pa bi se dalo marsikaj prihraniti, opazamo zlasti pri kratkoročnih uslugah. Neurejeno je zlasti vprašanje nagrajevanja v ambulantah in vprašanje nesorazmerno številnega zdravljenja po bolnišnicah, posebno občutni in to v vseh okrajih naše republike pa so skoro neverjetni izdatki za zdravila, čeprav se vedno in ob vsaki priložnosti opozarja na varčevanje. Nesorazmerni so tudi potni stroški, ki gredo v milijone, ter bi se ta sredstva lahko uporabila za druge namene, zlasti pa za večji dvig zdravstvene službe. Tudi tu je nujna pomoč vseh naših ljudi, ki se za ta vprašanja zanimajo, pa tudi vseh naših družbenih organizacij, ker se nam bo le na ta način posrečilo prepričati zavarovance, da bodo koristili sami sebi in pa tudi naši skupnosti, če se bodo le ob resnični potrebi posluževali zdravniške pomoči in ne bodo po nepotrebem jemali zdravil in podobno.

Glede preventivne službe pa mislim, da je danes že veliko lažje, ker je že z zakonom predvideno, da je treba 3% dati za preventivno službo, kar da tudi pri nas v Sloveniji precejšnje vsote, ki pa jih bo treba smotrno

uporabiti predvsem za preprečevanje obolenj, za preprečevanje nezgod in za utrditev zdravstva. Dosedaj pa smo, kar je bilo razumljivo, propagirali vedno čim več ambulant, čim več dispanzerjev in čim več bolniških postelj. Čas pa je, tovariši, da pričnemo misliti, na kakšen način bomo dosegli, da bo čim manj obolenj, čim manj nezgod in čim manj nalezljivih bolezni, da bomo tako potrebovali manj bolniških postelj in manj ambulant ter dali ta sredstva za druge namene, ki bodo v splošno korist. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o proračunu v načelu in prehajamo na obravnavanje proračuna po razdelkih.

Pričenjam razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem prvi del z naslovom »Dohodki iz gospodarstva« na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del proračuna za leto 1956 z naslovom »Dohodki iz gospodarstva« sprejet soglasno.

Prehajamo na drugi del z naslovom »Dohodki od prebivalstva«. Dajem ta del v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta del na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del proračuna z naslovom »Dohodki od prebivalstva« sprejet soglasno.

Prehajamo na tretji del z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem tretji del na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del proračuna z naslovom »Dohodki republiških uradov in ustanov« sprejet soglasno.

Prehajamo na četrti del z naslovom »Ostali dohodki«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem četrti del na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del proračuna z naslovom »Ostali dohodki« sprejet soglasno.

Prehajamo na 1. razdelek izdatkov z naslovom »Ljudska skupščina«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 1. razdelek z naslovom »Ljudska skupščina« na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek izdatkov sprejet soglasno.

Prehajamo na 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet Ljudske skupščine«. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet Ljudske skupščine« na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek izdatkov sprejet soglasno.

Prehajamo na 3. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 3. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roke.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 3. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo« sprejet soglasno.

Prehajamo na 4. razdelek. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 4. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek z naslovom »Zavodi za gospodarsko planiranje« sprejet soglasno.

Prehajamo na razpravo o 5. razdelku. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem 5. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun« sprejet soglasno.

Prehajamo na 6. razdelek z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Dajem ta razdelek v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 6. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek z naslovom »Javno pravobranilstvo« sprejet soglasno.

Prehajamo na obravnavo o 7. razdelku. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 7. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve« sprejet soglasno.

Prehajamo na 8. razdelek, ki ga dajem v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 8. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo« sprejet soglasno.

Pričenjam razpravo o 9. razdelku. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 9. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek z naslovom »Svet za prosveto in kulturo« sprejet soglasno.

Pričenjam razpravo o 10. razdelku. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 10. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti« sprejet soglasno.

Prehajamo na 11. razdelek z naslovom »Univerza v Ljubljani«. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 11. razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek z naslovom »Univerza v Ljubljani« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 12. razdelek. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 12. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 13. razdelek. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja. (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe« sprejet soglasno.

Prehajamo na 14. razdelek z naslovom »Geodetska uprava«. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 14. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek z naslovom »Geodetska uprava« sprejet soglasno.

Prehajamo na 15. razdelek z naslovom »Uprava za ceste«. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 15. razdelek na glasovanje. Kdo je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 16. razdelek. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 17. razdelek. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 17. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek z naslovom »Uprava za investicije« sprejet soglasno.

V razpravi je 18. razdelek. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 18. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek z naslovom »Svet za urbanizem« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 19. razdelek. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek z naslovom »Uprava za vodno gospodarstvo« sprejet soglasno.

V razpravi je 20. razdelek z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 20. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek proračuna sprejet soglasno.

Prehajamo na 21. razdelek. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 21. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek z naslovom »Subvencije družbenim organizacijam in društvom« sprejet soglasno.

Pričenjam razpravo o 22. razdelku. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22. razdelek z naslovom »Dotacije skladom« sprejet soglasno.

V razpravi je 23. razdelek. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 23. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom« na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 23. razdelek sprejet soglasno.

Prehajamo na 24. razdelek, ki ga dajem v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 24. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 24. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva« sprejet soglasno.

S tem smo končali razpravo o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 in opravili glasovanje po razdelkih. Glasovati moramo še o proračunu in o predlogu zakona o proračunu za leto 1956 v celoti. Dajem predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956 na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956 sprejet v celoti soglasno.

Ker o predlogu proračuna razpravlja tudi Zbor proizvajalcev je treba ugotoviti enakost besedil.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalce odbora za proračun ljudski poslanec Miran Cvenk prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi zastopnik Izvršnega sveta dati obrazložitev k temu predlogu? (Zastopnik Izvršnega sveta izjavi, da ustna obrazložitev ni potrebna.) Ker ne, pričenjam razpravo o tem predlogu in dajem predlog odloka o potr-

ditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956 v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok soglasno sprejet.

Ker obravnava ta odlok tudi Zbor proizvajalcev je treba ugotoviti ali je v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda; to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Lojzka Stropnik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Nina Pokorn prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši ljudski poslanci! V februarju letošnjega leta je Izvršni svet naše republike predložil skupščini zakon o varstvu in uporabi zemljišč. Kot je znano, je na podlagi razprave bil ta zakon umaknjen v namenu, da se nekatera določila ponovno prouče. V tem času se je naš Izvršni svet posvetoval z Zveznim izvršnim svetom in prišel do zaključka, da je prvi del zakona, ki govori o splošnem varstvu zemljišč take prirode, da zadeva to pristojnosti federacije. Gre namreč za posege v lastninske pravice, ki bi jih ne mogli različno urejati v posameznih republikah. Zato je bil Zvezni izvršni svet mnenja, bodisi da sam predloži zvezni skupščini ustrezní zakon, bodisi da s posebnim zakonom pooblasti republike za izdajo predpisov na tem področju. Iz teh razlogov predlaga zato Izvršni svet naši skupščini le zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, se pravi, zakon, ki je bil pred časom že predložen naši skupščini. Ker smo ob priliki takratne razprave v skupščini dali s strani Izvršnega sveta vsebinsko obrazložitev tega zakona, smatram, da ni potrebno danes to ponavljati.

V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da se strinjam z vsemi spremembami in dopolnitvami, ki so bile izvršene v odborih naše skupščine in predlagam, da ljudska skupščina ta zakon sprejme.

Predsednik Josip Rus: Ker je za vse amandmaje doseženo soglasje, so ti amandmaji postali sestavni del predlaganega zakona. Se zbor strinja, da se zakonski predlog ne čita? (Poslanci se strinjajo.) Dajem predlog zakona v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene sprejet soglasno.

Ker o tem zakonskem predlogu razpravlja tudi Zbor proizvajalcev, je potrebno ugotoviti, če je bil v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Stane Skof prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Miha Potočnik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Boris Kraigher: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Kot smo že ugotovili, je sistem družbenega upravljanja pokazal v preteklih letih svojo veliko življenjsko silo in se uveljavil kot oblika socialistične demokracije, ki predstavlja osnovo našega družbenega sistema. Praksa je pokazala, da komunalni sistem, da družbeno upravljanje skoro na vseh področjih našega življenja popolnoma omogoča ohranitev, očuvanje enotnega državnega sistema in da pri naših objektivnih pogojih ni nobene potrebe po kakšni korekciji tega sistema. Strah pred nekim anarhizmom, pred razbijanjem enotnosti našega družbenega sistema oziroma pred nekim rahljanjem te enotnosti se je pokazal kot popolnoma neupravičen.

Zato zdaj, ko pristopamo k urejanju vprašanja upravnih organov v federaciji, republikah in ljudskih odborih, s tem z ničemer ne izvajamo neke potrebe o korekciji našega sistema, ampak predstavljajo ti ukrepi samo nujen nadaljnji člen v razvijanju, utrjevanju in izpopolnjevanju celotnega sistema. Po zveznih zakonih, ki so bili sprejeti pred tedni in ki so precizirali načela formiranja zveznih in republiških organov uprave ter njihovih medsebojnih odnosov in ki so dalje odredili konkretne trenutne oblike upravnih organov federacije, je naloga zakona, ki ga danes predlagamo skupščini Ljudske republike Slovenije, izvesti analogne ukrepe na področju organov republiške uprave ter načelno precizirati vprašanje formiranja upravnih organov okrajnih ljudskih odborov. S tem na osnovi dosedanjih uspehov in izkušenj napravimo važen korak naprej v izgradnji celotnega mehanizma našega družbenega sistema in države v naših pogojih.

V bistvu gre torej za nadaljnji korak v procesu krepitve in razvijanja naše socialistične demokracije v popolnem skladu s principi naših ustavnih zakonov. V tem smislu gre predvsem za reševanje dveh aktualnih vprašanj, ki jih je praksa postavila predvsem pred izvršne organe naše oblasti.

Praksa je prvič pokazala, da so bili od federacije pa do naših okrajnih in občinskih ljudskih odborov ter njihovih svetov ti organi preobremenjeni z nalogami, ki spadajo v področje upravnih organov ter celo v področje raznih strokovnih in tehničnih služb. To je slabilo možnost, da bi mogli izvršni organi poglobljeno, načelno in perspektivno s pogledom v daljšo bodočnost reševati svoje probleme.

Drugič je praksa pokazala, da v celotnem mehanizmu države nismo imeli zadostno izdelanih instrumentov, ki bi avtomatično navajali organe ljudske oblasti na vseh stopnjah, da pravočasno in dosledno izvršujejo ne samo svoje pravice, ampak tudi obveznosti do družbene skupnosti. Socialistična demokracija se namreč, kot je poudaril tovariš Kardelj, ne sestoji samo iz pravic, ampak tudi iz obveznosti organov družbenega upravljanja in državljanov napram družbeni skupnosti.

Za rešitev teh dveh vprašanj, ki jih je pokazala praksa, smatramo, da je bistveno urediti ravno vprašanje upravnih organov ljudske oblasti, dati jim takšna pooblastila, takšen položaj v obliki neke določene samostojnosti in neodvisnosti upravnih organov, da bodo v resnici sposobni izvrševati tisto vlogo, ki jo naša ustavna načela, naš družbeni sistem, daje tem organom. S tem, da s predpisi jasneje preciziramo samostojnost in neodvisnost upravnih organov nasproti ustrezajočim izvršnim organom na vseh stopnjah ljudske oblasti, ne ustvarjamo nekega novega, od federacije do občine čvrsto povezanega birokratskega državnega aparata, ki naj bi živel svoje lastno življenje, neodvisno in mimo predstavniških organov naše ljudske oblasti. Takšne tendence pri utrjevanju upravnega aparata bi seveda pomenile korak nazaj, bi pomenile v svojem bistvu neko odstopanje od principov družbenega upravljanja, od osnovnih načel celotnega našega družbenega sistema. Predloženi ukrepi seveda nikakor nimajo tega namená in nikakor ne bi smeli dovoljevati, da bi se izvajanje teh ukrepov v tej smeri izmaličilo. Neke resnejše nevarnosti, da bi v praksi prišlo do takšnih izmaličenj, pri nas tudi ni, ker se je sistem družbenega upravljanja že toliko uveljavil in ker je politična akcija subjektivnega faktorja v utrjevanju in razvijanju tega sistema dosegla že takšne uspehe, in se tako utrdila, da bi vsak poizkus izmaličenja v takšni birokratski smeri takoj preprečila.

Če predloženi ukrepi postavljajo vprašanje uveljavljanja samostojnosti in neodvisnosti upravnih organov in neke določene vertikalne povezanosti teh upravnih organov, gre pri tem za popolnoma druge namene. Gre za to, da se ti upravni organi strokovno in organizacijsko usposobijo, da lahko vsak na svojem področju, nasproti svojemu izvršnemu organu izvršuje funkcije kvalitetno, ekspeditivno in v skladu s principi naše socialistične izgradnje. Samostojnost in neodvisnost v tem smislu pomeni predvsem to, da mora biti upravni organ postavljen na tak način, da lahko pred družbo za svoje delo v celoti odgovarja. Dosedanja praksa je namreč mäsikje pokazala, da so upravni organi celo vrsto vprašanj dajali formalno v odločanje izvršnim in družbenim organom, ki za reševanje teh vprašanj večinoma niso bili strokovno usposobljeni in so jih zaradi tega morali mnogokrat enostavno potrjevati, s tem pa so prevzemali nase odgovornost. To je omogočilo upravnim organom, da prepuščajo odgovornost za svoje delo drugemu, s čimer jim je bilo omogočeno površno in včasih nestrokovno delovanje. Z ureditvijo položaja uprave in upravnih organov hočemo doseči predvsem dviganje čutá odgovornosti teh organov za svoje delo, kar jih bo predvsem prisililo k bolj strokovnemu, ekspeditivnemu, odgovornemu reševanju nalog in kar bo na drugi strani omogočilo družbeni skupnosti, da bo lahko odločneje kontrolirala delovanje upravnih organov, kritizirala njihovo delo in ga pravilno usmerjala.

V tem smislu je neka večja vertikalna povezanost upravnih organov potrebna, predvsem v smeri dviganja strokovnosti posameznih upravnih služb, v smeri njihovega organizacijskega izpopolnjevanja po enotnih principih in v smeri dajanja možnosti višjim upravnim organom in preko njih tudi izvršnim organom, da so pravočasno, pravilno in precizno informirani o problematiki na posameznih področjih našega družbenega življenja. Gre za to, da imajo višji upravni organi možnost dobivati vse potrebne informacije pravočasno in možnost, da za točnost in preciznost teh informacij v slučaju potrebe kličejo nižje upravne organe tudi na odgovornost.

S takšnim postavljanjem vloge upravnih organov in s takšnim reševanjem problema njihove vertikalne povezanosti z ničemer ne kršimo naših ustavnih načel, ampak samo izpopolnjujemo v skladu z njimi naš državni mehanizem.

Preciziranje celotnega sistema naših upravnih organov, njihovega položaja v našem družbenem sistemu, njihovih medsebojnih pravic in obveznosti, je prva naloga, ki jo izvršujemo z novimi zveznimi zakoni in dopolnjujemo s predloženim republiškim zakonom. Da bi mogli to nalogo v celoti izvesti, so bili potrebni tudi nekateri ukrepi v konkretni organizaciji posameznih upravnih organov.

V republiki Sloveniji ustanavljamo na osnovi predloženega zakona poleg obstoječih dveh državnih sekretariatov za notranje zadeve in za pravosodno upravo nov državni sekretariat za finance. Obenem s tem ukinjamo dva obstoječa državna sekretariata, državni sekretariat za gospodarstvo in državni sekretariat za občno upravo in proračun.

Smatramo, da je na gospodarskem področju samo vprašanje financ področje, ki zahteva čvrsto organiziran upravni aparat prav do občine. Ta aparat zahteva primerno strokovno višino, pa tudi zelo odrejene enotne organizacijske oblike od federacije do občine. On predstavlja osnovni mehanizem v naši državni organizaciji, ki naj osigura od federacije do občine tekoče izvrševanje vseh obveznosti, ki jih določamo z vsakoletnimi plani in proračuni. Na vseh drugih gospodarskih področjih je naloga upravnega aparata, da neposredno rešuje kopico manjših vprašanj, predvsem pa je njegova naloga, da zasleduje konkretno problematiko na vseh področjih, da na to problematiko pravočasno opozarja ustrezne izvršne organe oblasti, kakor tudi da sodeluje in spremlja delo vseh drugih organov družbenega upravljanja na teh področjih. Mislim predvsem na zbornice, na posameznih gospodarskih področjih. Za ta področja in za izvrševanje teh nalog organiziramo v republiki vrsto novih sekretariatov. To so sekretariati za splošno gospodarske zadeve, za industrijo in obrt, za kmetijstvo in gozdarstvo, za blagovni promet, za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, za promet, za delo in sekretariat za občno upravo. Nekoliko teh sekretariatov posega po svojem delokrogu seveda preko čisto ozko tolmačenih gospodarskih nalog. S takšno organizacijo se nekoliko spreminja vloga že obstoječega sekretariata za zakonodajo in organizacijo. Ta postaja predvsem direktno odgovoren za pravočasno ugotavljanje in obveščanje pristojnih organov ter za pravočasno podvzemanje vseh drugih zakonitih ukrepov v zvezi z nezakonitimi predpisi in akti posameznih upravnih organov kakor tudi drugih organov ljud-

ske oblasti. Dosedanje obstoječe uprave za gozdarstvo, za vodno gospodarstvo, za ceste, geodetska uprava in sanitarni inšpektorat, obdrže vse funkcije in ohranijo isti položaj kot so ga imeli doslej na podlagi obstoječih predpisov. Sprememba v odnosu do njih je samo v tem, da se s tem zakonom odredijo organi, določeni sekretariati in sveti, preko katerih se omogoča Izvršnemu svetu sistematično izvrševanje svoje nadzorstvene in usmerjevalne funkcije do njih.

Na področju šolstva, prosvete in kulture ter na področju zdravstva in socialnega varstva skušamo s tem zakonom dosedanjo organizacijo upravnih organov izpopolniti v dveh smereh. Praksa je prvič pokazala, da je bilo področje dosedanjih dveh svetov za reševanje celotne problematike s tega področja preširoko. To je povzročalo težave pri sestavi teh svetov, ker v teh svetih posamezna področja, na primer ravno šolstvo in zdravstvo, niso mogla biti zadostno zastopana. Zato predlagamo organizacijo štirih svetov, ki praktično pomenijo izdvajanje iz dosedanjih dveh svetov, na eni strani področja šolstva in na drugi strani področja zdravstva. Smatramo, da je za to drugo področje potrebno formiranje samostojnih svetov, kakor tudi posebnih sekretariatov v teh svetih.

Drugič skušamo s tem zakonom na osnovi dosedanje prakse in dosedanjih izkušenj izpopolniti nekatere notranje probleme delovanja teh svetov, s tem, da jasneje odredimo način sestavljanja svetov s pomočjo volitev bistvenega dela članov sveta iz določenih organizacij in ustanov. Dalje odredimo princip rotacije pri sestavljanju svetov. Bistvenejše v tej smeri pa se mi zdi, da je jasnejše formuliranje principov o odnosih med svetom kot kolegijskim organom, s sekretariatom sveta, kot organom pristojnega sveta in istočasno tudi organom Izvršnega sveta.

Vse te spremembe, v kolikor jih bo skupščina sprejela, bodo zahtevale izdajanje novih predpisov, ki bodo na osnovi tega zakona in v skladu s sedanjo prakso in izkušnjami, na novo uredili vprašanje organizacije Izvršnega sveta in njegovih organov in organizacije in poslovanja posameznih svetov.

Glede ljudskih odborov novi zakon jasneje precizira organizacijo svetov v ljudskih odborih in njihovih upravnih organih. Pri tem zakon v glavnem registrira uvedeno prakso in sprejema principe, ki so jih ljudski odbori doslej uveljavili s svojimi statuti. V zvezi s spremembami v organizaciji zvezne in republiške uprave bodo na osnovi tega zakona v okrajih in občinah potrebne samo manjše spremembe. Gre predvsem za formiranje tajništva za finance v okrajnih ljudskih odborih in ustrežajočih upravnih organov na področju financ v občinskih ljudskih odborih. Dalje gre za možnost formiranja večjega števila svetov na področju gospodarstva, pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, po potrebah posameznih okrajev in občin s tem, da mora na vsak način vsaka občina in vsak okraj imeti jasno odredjene upravne organe in svete za vsa področja, za katera so organizirani upravni organi federacije in republike.

Končno bo treba za izvedbo principov na področju organizacije upravnih organov razčistiti tudi vprašanje uslužbencev upravnih organov in naših javnih služb. Kot veste, se za to vprašanje pripravlja novi zvezni zakon, ki bo verjetno v prihodnjih mesecih prišel na dnevni red zvezne

skupščine. S predpisi o zakonih, s katerimi sedaj urejamo vprašanje upravnih organov, se samo načelno rešuje položaj uslužbenca v teh organih, ki mu moramo dati na vsak način samostojnejši in neodvisnejši položaj. Jasno precizirana možnost začetenja disciplinskega postopka proti uslužbencu nižjega upravnega organa s strani predstojnika ustreznega višjega upravnega organa deloma načenja to vprašanje večje samostojnosti in neodvisnosti upravnih uslužbenecv. S tem se namreč jasnejše odreja obveznost uslužbenca, da zakonito postopa v skladu s smernicami in navodili nadrejenih organov, ki jih je prejel po zakonitem postopku. S tem dobiva upravni uslužbenec potrebno hrbtenico proti vsem eventualnim poskusom, ki zahtevajo od njega nezakonitih aktov oziroma, kar je včasih še važnejše, opuščanje vestnega, pravočasnega, doslednega in strokovnega izvrševanja zakonito predpisanih obveznosti.

Predloženi zakon pomeni torej bistveni korak naprej pri utrjevanju celotnega našega družbenega sistema, pri nadaljnjem utrjevanju novega komunalnega sistema, pri nadaljnjem razvijanju naše socialistične demokracije. On je v celoti v skladu z našimi ustavnimi načeli in je izvajanje predpisov tega zakona neposredno v interesu vseh organov ljudske oblasti, tako občinskih, okrajnih kakor tudi republiških. Ker je tak in ker odpira vse možnosti za široko mobilizacijo subjektivnih socialističnih sil za nadaljnje utrjevanje in razvijanje naše socialistične demokracije, prosim, da predlog zakona z amandmaji predloženimi v obeh odborih, s katerimi se Izvršni svet v celoti strinja, v celoti sprejmete. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Rus: Ker je glede vseh amandmajev doseženo soglasje, so ti postali sestavni del predloga zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Dajem predlog zakona v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Se zbor strinja, da se predlog zakona ne čita? (Poslanci se strinjajo.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji sprejet soglasno in bo poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Predsednik Zbora proizvajalcev je sporočil, da je pri razpravi o proračunu prišlo v Zboru proizvajalcev do sprememb v proračunu, zato odredjam kratek odmor, da se skuša doseči soglasje oziroma vskladijev besedil sprejetih tako v Republiškem zboru kot v Zboru proizvajalcev.

(Seja je bila prekinjena ob 12.35 in se je nadaljevala ob 13.10.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo. Glede predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 pojasnujem, da smo hkrati s proračunom obravnavali tudi predlog zakona o proračunu, enako kot je to izvedel Zbor proizvajalcev in da je hkrati z izglasovanjem republiškega proračuna bil izglasovan tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956. Tako je bil z našim glasovanjem predlog zakona o proračunu LRS za leto 1956 z republiškim proračunom za leto 1956 sprejet soglasno.

Obveščam Republiški zbor, da so bili predlog zakona o proračunu LRS za leto 1956, kakor tudi predlog odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956 in predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene v Zboru proizvajalcev sprejeti z enakim besedilom kakor v Republiškem zboru. Na ta način so ti predlogi postali zakoni oziroma so definitivno sprejeti in bodo poslani predsedniku skupščine, da jih razglasi in objavi.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Namesto poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudskega poslanca Mirka Zlatnarja prebere poročilo ljudski poslanec Stane Bobnar. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bogomil Vižintin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev. (Zastopnik Izvršnega sveta izjavi, da ustna obrazložitev ni potrebna.)

Dajem predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog tega zakona na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji sprejet soglasno.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora za predloge in pritožbe.

Prosim poročevalca odbora za predloge in pritožbe, da da poročilo. (Poročevalec odbora za predloge in pritožbe ljudski poslanec Anton Dolgan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Se zbor strinja s tem poročilom? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na poročilo mandatno-imunitetnega odbora in prosim poročevalca odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Anton Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k poročilu mandatno-imunitetnega odbora? Besedo ima ljudski poslanec Stane Kavčič.

Stane Kavčič: K primeru ljudskega poslanca tovariša Jensterla bi rekel nekaj besed. Tudi sam sem šofer in se mi prav tako lahko pripeti kak tak karambol. Zdi se mi namreč stališče mandatno-imunitetnega odbora nepravilno. Nepravilno zato, ker naj pač sodišče ugotovi, kdo je bil kriv. Na ta način pa, če mandatno-imunitetni odbor že sam ugotavlja, ali je kdo kriv ali ne, je to po mojem mnenju nepravilno, ker ni naloga niti mandatno-imunitetnega odbora niti skupščine, da zamenja vlogo sodišča in ugotovi, kdo je bil kriv in kdo ni bil, ali je bila to nesreča ali pa je bilo namerno povzročeno kaznivo dejanje. Smisel imunitete in delovanja

mandatno-imunitetnega odbora je po mojem mnenju predvsem v tem, da ta štiti poslanca takrat, kadar bi kdo zaradi njegovih splošnih političnih nalog in njegove aktivnosti hotel osebno na tej osnovi obračunati z njim, kot izgleda da je to primer pri poslancu tovarišu Tramšku. Medtem pa je prvi primer po mojem mnenju tak, da je najbolje, da gre pred sodišče. Zdi se mi, da je to tudi za tovariša Jensterla najbolj koristno. Tam se potem lahko jasno ugotovi, ali je to bil primer nesreče ali kaj drugega in ima tovariš poslanec potem čiste roke pred svojimi volivci. Sicer pa se to lahko tudi nepravilno izkorišča in bi ljudje rekli, češ poslanci lahko delajo, kar hočejo, pa se potem niti ne dopusti, da se proti njim sproži običajen kazenski postopek. Tako se mi zdi, da bi bilo treba v prvem primeru stališče mandatno-imunitetnega odbora spremeniti. Zato konkretno predlagam, da v primeru tovariša Jensterla dovolimo kazenski postopek, da sodišče jasno ugotovi, kako je bilo s tem karambolom.

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Dajem predlog ljudskega poslanca Staneta Kavčiča, da se dovoli kazensko postopanje in se s tem seveda odločba mandatno-imunitetnega odbora spremeni... (K besedi se prijavi predsednik mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Stane Bobnar.)

Stane Bobnar: Tovariši ljudski poslanci! Res je, da mi nismo sodniki in tudi nismo stvari obravnavali s stališča, da bi razpravljali o tem, koliko je kdo kriv oziroma koliko kdo ni kriv. Dejansko pa se je ta stvar dogodila tako, da iz vsega izhaja, da je to povsem naivna in majhna stvar in smo zaradi tega bili mnenja, da tovarišu Jensterlu ni potrebno odvzeti imunitete. Zato v imenu članov mandatno-imunitetnega odbora še vedno zagovarjam naš predlog, prosim pa, da zbor o tem glasuje, kajti sam ne morem predrugačiti svojega prejšnjega stališča.

Stane Kavčič: Predlagam, da ne napravimo dokončnega sklepa, ampak predlog vrnemo mandatno-imunitetnemu odboru v ponovno proučevanje s tem, da bi o tem predmetu dokončno razpravljali šele na naslednjem zasedanju.

Stane Bobnar: Na tak predlog mislim, da lahko pristanemo, če se bo zbor tako odločil. (Smeh v dvorani.)

Predsednik Josip Rus: Dajem na glasovanje predlog tovariša Kavčiča, da se zadeva sprožitve kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Albina Jensterla vrne mandatno-imunitetnemu odboru, da ga ponovno prouči. Kdor je za ta predlog, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog, da se zadeva ljudskega poslanca Albina Jensterla vrne mandatno-imunitetnemu odboru, sprejet soglasno.

Dajem na glasovanje odločbo mandatno-imunitetnega odbora, da se ne dovoli kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Jožeta Tramška. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je odločba mandatno-imunitetnega odbora sprejeta soglasno.

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora sprejel prošnjo ljudskega poslanca Jožeta Turnška, da se ga razreši dolžnosti ljudskega poslanca. Mandatno-imunitetni odbor je o tem že razpravljal in prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Cvetka Vodopivec prečita odborovo poročilo. — Glej priloge. — Po prečitanem poročilu doda še naslednje:)

Cvetka Vodopivec: Odpoved ljudskega poslanca Jožeta Turnška je v zvezi s kaznivim dejanjem, ki ga je izvršil kot podpredsednik okrajnega ljudskega odbora, za kar je bil tudi obsojen. Mandatno-imunitetni odbor je zato že pred časom predlagal Republiškem zboru, da se dovoli kazenski pregon ljudskega poslanca Jožeta Turnška.

Predsednik Josip Rus: Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Dajem na glasovanje predlog mandatno-imunitetnega odbora, da se poslanec Jože Turnšek razreši dolžnosti ljudskega poslanca. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel soglasno predlog mandatno-imunitetnega odbora, s katerim se ljudski poslanec Jože Turnšek razreši poslanskih dolžnosti. S tem je izpraznjeno mesto ljudskega poslanca v 113. volilni enoti.

Prosim predlog, da se zaradi tega izvrše nadomestne volitve v 113. volilni enoti. Kdo ima predlog?

Cvetka Vodopivec: Ljudski poslanec Jože Turnšek, ki je bil izvoljen v 113. volilni enoti v okraju Celje, se je po 3. točki 149 člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odpovedal mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora na seji dne 25. aprila 1956 obravnaval vprašanje odreditve nadomestnih volitev v tej volilni enoti. Nadomestne volitve se morajo izvršiti v zakonitem roku. Zaradi tega predlaga mandatno-imunitetni odbor, naj Republiški zbor ljudske skupščine sprejme tale

s k l e p :

V 113. volilni enoti okraja Celje se po 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS za Republiški zbor odredijo nadomestne volitve. Volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Predsednik Josip Rus: Želi kdo besedo k temu poročilu in k predlogu sklepa? (Ne javi se nihče.) Dajem predlog sklepa, kakor ga je predlagal mandatno-imunitetni odbor, na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep mandatno-imunitetnega odbora sprejet soglasno.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 15. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 15.40 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

12. seja

(5. decembra 1956.)

Predsedoval: Mavricij Borc, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Inž. Boris Pipan

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši in tovarišice Ljudski poslanci! Začenjam 12. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je po 60. členu ustavnega zakona sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Zapisnik današnje seje bo vodil ljudski poslanec inž. Boris Pipan.

Ljudski poslanci Janez Kermavner, Ivan Gorjup in Ivan Žagar so opravičili svojo odsotnost. Predlagam, da jim ta dopust odobrimo. Ima kdo prigovor k temu? (Ne javi se nihče.) Če ne, tedaj menim, da je dopust tem trem ljudskim poslancem odobren.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Milana Lacka, da prebere zapisnik 11. seje Zbora proizvajalcev z dne 13. julija 1955. (Glasovi iz klopi: Ga ni!) Potem bi prosil zapisnikarja tovarišico Pepco Jež, da prečita zapisnik zadnje seje. (Zapisnikar Pepca Jež prečita zapisnik 11. seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo ali dopolnitev k prečitnemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem smatram, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše Ljudske poslance obveščam, da je Zbor proizvajalcev prejel od Izvršnega sveta v obravnavo predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955, dalje predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 in predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene. Prav tako je odbor za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije glede na določilo 157. člena poslovnika Zbora proizvajalcev poslal poročilo o svojem delu za čas od 27. junija 1955 do danes. Hkrati obveščam zbor, da je odbor za gospodarske organizacije prejel 8. avgusta 1955. leta v potrditev pravila strokovnega združenja pekov Ljudske republike Slovenije in je glede tega poslal zboru svoje poročilo.

Kot je tovarišem poslancem znano, je ljudski poslanec Štefan Pavšič postavil na prejšnji seji Izvršnemu svetu vprašanje glede obratnih kreditov, kratkoročnih kreditov, obratnih sredstev itd. in je na tej seji predstavnik Izvršnega sveta izjavil, da bo na današnji seji odgovoril glede tega.

Predlagam, da takoj po določitvi dnevnega reda in pred prehodom na dnevni red poslušamo odgovor Izvršnega sveta na to vprašanje. Se strinjate s tem, da bi to obrazložitev poslušali pred prehodom na dnevni red? (Poslanці se strinjajo.) Je kdo proti temu predlogu? (Ne javi se nihče.)

Glede na vse to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954;

3. poročilo odbora za predloge in pritožbe;

4. obravnava in sklepanje o potrditvi pravil strokovnega združenja pekov Ljudske republike Slovenije.

Predloga zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene na današnji seji ne bomo obravnavali, ker pristojni odbor o tem zakonskem predlogu še ni razpravljajal, in bomo to obravnavali pozneje.

Ima morda kdo od tovarišev ljudskih poslancev kak spreminjevalni predlog k prečitnemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem je ta dnevni red odobren.

Ker je po zasedbi poslanskih mest videti, da je kvorum podan, mislim, da poimensko ugotavljanje navzočnosti lahko odpade. Pred prehodom na dnevni red prosim predstavnika Izvršnega sveta, da bi dal odgovor na osnovi sklepa zadnje seje.

Zoran Polič: Tovariši! Na vprašanje ljudskega poslanca tovariša Pavšiča glede dodeljevanja kreditov in glede poslovanja s temi krediti, je dal Izvršni svet v okviru možnosti, kakršne so in kolikor lahko vidi situacijo v zvezi s krediti, naslednji odgovor.

V letu 1954, ko je bil v veljavi sistem kreditiranja potom natečajev, je bilo ugotovljeno, da vsebuje ta sistem določene pomanjkljivosti. Zlasti je postalo očito, da zgolj višina obrestne mere ne more regulirati obsega kratkoročnih kreditov tako, da bi bil le-ta v skladu z razpoložljivimi sredstvi in v skladu s potrebami in zmogljivostjo podjetij. Zahteve podjetij po kreditih niso temeljile na nekih solidnih ekonomskih izračunih, marveč so v glavnem odražale trenutne konjunkturne možnosti in želje. Kontrolna funkcija Narodne banke je bila v tem času omejena in je bila več ali manj le formalna. Vendar pa tak način kreditiranja v globalu ni dovedel do večje ekspanzije kreditov, kar bi bilo sicer nujno glede na povečanje proizvodnje, spremembe v kreditni osnovi, spremembe v načinu zajemanja akumulacije, poravnave družbenih obveznosti po zaključnih računih za leto 1953, decentralizacije kreditiranja železniškega prometa, decentralizacije trgovskega omrežja, porasta potrošniških kreditov in zvišanja cen. Povečanje kreditov je bilo omejeno predvsem zaradi zmanjšanja zalog in povečanja hitrosti obračanja kreditov. Osnovna pomanjkljivost kreditnega sistema v letu 1954/55 je bila, da so bili krediti za stalna obratna sredstva dodeljeni podjetjem na temelju določenega odstotka izkoriščanih kreditov v letu 1953, s čimer je bila dana prednost podjetjem, ki so v letu 1953 nesmotrno ali neracionalno trošila odobrene kredite in da so bila podjetja, ki so nudila obrestno mero na podlagi realne in solidne kalkulacije, v stalni nevarnosti,

da izpadejo iz natečaja zaradi zvišanja mejne obrestne mere s strani onih podjetij, ki so nesolidno kalkulirala.

Zaradi navedenih pomanjkljivosti so bili v letu 1955 podvzeti predvsem naslednji ukrepi:

1. Izvršena je bila korektura stalnih obratnih kreditov, ki znašajo v oktobru 1955. leta 67 % skupnih kreditov, medtem ko so znašali v aprilu 1954 stalni krediti 54 % skupnih kreditov.

2. Na podlagi zaključnih računov za leto 1954 so morala podjetja refundirati obratna sredstva, ki so jih uporabila za investicije. Mimogrede mi dovolite pripombo, da smo ravno te dni prejeli nov pregled uporabe obratnih sredstev za investicije in druga dela ter ugotavljamo, da podjetja ponovno dolgujejo okoli 200 milijonov tako uporabljenih obratnih sredstev. To pomeni, da pouk iz 1954. leta ni prav nič pomagal ter so podjetja še nadalje uporabljala obratna sredstva za druge namene, ne pa za tiste, za katere so obratna sredstva predvidena.

3. Kriterij za ugotavljanje kreditne sposobnosti je bil zaostren. Narodna banka je pričela vsebinsko kontrolirati zahteve po kreditih, da bi le-ti ustrezali realnim potrebam racionalnega gospodarjenja. Pri taki kontroli izpadejo zahteve, ki naj bi krile nadnormalne zaloge, zaloge nepotrebne in neaktivnega materiala, neidočega blaga, zastarelih terjatev itd.

4. Kreditiranje terjatev se je znižalo od 60 na 30 dni. Ta ukrep je gospodarske organizacije najbolj prizadel, vendar pa je bil nujen, ker pravilneje regulira kupno moč podjetij in olajšuje kontrolo smotrne uporabe kredita. Zlasti je prizadel gospodarske organizacije, ki dobavljajo material in opremo investitorjem, ker je Narodna banka odbijala zahtevke oziroma odpovedala kredite gradbenim podjetjem, če niso v redu vnovčevali situacij. Da pa proizvajalci opreme ne bi bili preobčutno prizadeti, jim bo Narodna banka odobrila izredne kredite za izgotovljeno opremo v primerih, ko investitor ne razpolaga s potrebnimi investicijskimi sredstvi. Investitorji so v določeni meri zašli v težave tudi zaradi uredbe o uporabljanju lastnih investicijskih sredstev, ki preprečujejo potrošnje v drugem polletju ustvarjenih sredstev v fondu za prosto razpolaganje ter zaradi uredbe o obveznem polaganju 30 % depozita.

5. Ker so se podaljšali roki za vplačilo amortizacije, obresti na osnovna sredstva in prometnega davka, je Narodna banka znižala kredite za del, ki ustreza podaljšanju rokov vplačil, kar je povzročilo težave predvsem podjetjem, ki že doslej niso redno plačevala svojih družbenih obveznosti.

6. Zaostri so se pogoji začasno kreditiranje proračunskih organov v obdobjih, ko je dotok proračunskih sredstev manjši od izdatkov.

7. Uveden je bil sistem realnih garancij. Gospodarske organizacije ali proračunski organi morajo polagati določen procent od dopolnilnih kreditov. To naj bi vplivalo na gospodarske organizacije, da realneje ocenjujejo svoje potrebe po kreditih.

Vsi navedeni ukrepi pa vendarle niso odpravili vseh pomanjkljivosti, ki jih vsebuje sedanji kreditni sistem, čeprav je bil tudi sistem natečajev za nekatera podjetja opuščen. Zaradi tega, zlasti pa še, da bi tudi kreditni sistem prilagodili smernicam naše nove gospodarske politike in da bi prišlo upravljanje podjetij po delovnih kolektivih še bolj do izraza, so v letu

1955 posebne komisije zvezne skupščine in zveznega izvršnega sveta proučevale tudi sistem kreditiranja obratnih sredstev. To delo je pred zaključkom in lahko v kratkem pričakujemo novo uredbo o kreditiranju obratnih sredstev. Bistvo nove uredbe bo v tem, da se stalna obratna sredstva, potrebna za normalno poslovanje podjetij, dodelijo podjetjem v upravljanje tako kot je to že sedaj primer z osnovnimi sredstvi. Kredite preko teh potreb pa bodo še nadalje odobravale banke v okviru razpoložljivih sredstev in po izvršeni analizi o upravičenosti posameznih zahtev. Ta način bo imel močan vpliv na konsolidacijo poslovanja podjetij, ki bodo imela v stalnih obratnih sredstvih pomemben element, s katerim bodo lahko uravnavala proizvodnjo, zlasti še ker bodo lahko iz svojih sredstev povečevala fond stalnih obratnih sredstev. Vplival pa bo tudi na konsolidacijo celotnega našega gospodarstva, posebno še, če ne bomo dopuščali, da bi krili nove zahteve po kreditih z dodatno emisijo, ker bi bilo to glede na splošno gospodarsko stanje skrajno škodljivo. Seveda podjetja, na primer, ne bodo smela sprejemati naročil za investicijsko opremo, dokler se ne bodo prepričala, da razpolaga naročnik tudi s primernimi investicijskimi sredstvi ter bodo tudi ostala naročila dobavljala le naročnikom, ki jih bodo lahko pravočasno poravnali. To spada k osnovnim pravilom dobrega in solidnega poslovanja, pri čemer podjetja ne morejo pričakovati, da bodo dobila kredite tudi v primerih, ko bi ta osnovna pravila zanemarila.

S tako kreditno politiko, predvsem pa s čimprejšnjim uveljavljanjem novih predpisov o kreditnem poslovanju, s povečanjem aktivne vloge upravnih odborov bank pri dodeljevanju kreditov in z zagotovitvijo možnosti, da si gospodarske organizacije ustvarijo lastna obratna sredstva iz tistega dela dobička, ki po predpisih družbenega plana pripada njim, se bo tudi to področje našega gospodarstva aktivneje vključilo v ustvarjanje pogojev za realizacijo smernic nove gospodarske politike.

Dodatno k temu, tovariši in tovarišice, samo še to, da smo pred kratkim imeli sejo upravnega odbora Narodne banke, centrale za Jugoslavijo, kjer so bile uredbe, o katerih govorim v tem poročilu, že obdelane in že izdelani osnutki, ki bodo predloženi zveznemu izvršnemu svetu v odobritev. Po teh uredbah je to, o čemer sem tu govoril, že predvideno in se vršijo že priprave, da se podjetjem, predvsem pa v začetku vsem našim večjim podjetjem, takoj dodelijo stalna obratna sredstva, s katerimi lahko potem gospodarijo tako kot govori poročilo. Tako je sedaj ves ta sistem že tako daleč v pripravi, da so osnovni predpisi pripravljene in je treba samo vsak čas pričakovati, da bodo objavljeni.

Predsednik Mavricij Borec: Ali se ljudski poslanec Štefan Pavšič zadovolji z odgovorom?

Štefan Pavšič: V glavnem bi se z odgovorom strinjal, posebno še zaradi tega, ker mi je situacija več ali manj znana in se je situacija od takrat, ko sem naslovil vprašanje Izvršnemu svetu, v marsikaterem oziru razčistila, tako da so se vprašanja, ki so bila takrat nejasna, med tem časom razčistila. Vendar pa se stanje na terenu ni bistveno zboljšalo in to predvsem iz razlogov, ker so se po uredbi avansi znižali, kar prizadeva posebno tista podjetja, ki so delala z avansi. Banke priznavajo, da je treba obratne

kredite zvišati, v kolikor se avansi znižajo, toda pri teh stvareh praktično ne pride do rešitve in se vlečejo mesece in mesece, pri čemer podjetja še vedno ostajajo pri zelo nizkih kreditih in ne morejo poslovati tako, kot bi bilo potrebno, zaradi česar seveda tudi svojim dobaviteljem ne morejo plačati. Vendar je moje mnenje, da se bo drugo leto, ko bodo podjetja dobila svoja lastna obratna sredstva, stvar v marsičem izboljšala, vendar samo v toliko, v kolikor bodo ta lastna sredstva dana vsaj v taki višini, da bo mogoče kriti najnujnejše potrebe. Strinjam se s tovarišem zastopnikom Izvršnega sveta, naj bodo obratna sredstva res najnujnejša in naj se izloči vse tisto, kar ni potrebno, bodisi da gre za zaloge, za material ali za izvršene objekte, vendar pa tega ne gre posploševati, da bi uredba veljala za vsa podjetja enako, temveč je glede na splošno situacijo treba ločiti posamezne panoge. Komisije na primer, ki sedaj določajo, kakšna naj bo višina lastnih sredstev v bodoče, pridejo včasih v domnevo, da je treba, da so obratna sredstva za neko podjetje samo v določeni višini in da je treba toliko in toliko materiala odprodati. Tu pa se pojavljajo težave, prvič se navadno niti ne ve, koliko materiala se lahko proda glede na določeno delo, drugič, naše železarnе dajejo danes več kot 50% manj kontingenta za bodoče leto in tretjič, ta material je danes glede na pomanjkanje sredstev sploh nemogoče prodati. Tudi sanacijski kredit, ki je zelo praktičen, se ne da vedno izvesti, tudi če se določi količina potrebnega materiala ne glede na to, ali se bo ta rabil za proizvodnjo ali pa bo šel v prodajo. Tako nimajo zadostnih obratnih sredstev tudi naša skladišča in razni servisi. Razen tega pravijo, da lahko dobe material tudi iz železarn neposredno in ni nujno, da se z njim zalagajo. To se pravi, da teh stvari praktično ni mogoče izvesti. Zaradi tega je to vprašanje še vedno precej problematično. Upam pa, da se bo v bodoče ta stvar le rešila in da se bodo ti problemi reševali tudi po posameznih panogah.

Predsednik Mavricij Borec: Želi o tem vprašanju še kdo govoriti? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem vprašam ljudske poslance, če ima morda kdo kakšno drugo vprašanje, ki bi ga želel postaviti Izvršnemu svetu? (K besedi se prijavi ljudski poslanec inž. Miran Mejak.)

Inž. Miran Mejak: Vprašanje se sicer ne nanaša na Izvršni svet, ampak na državnega sekretarja za gospodarstvo, kar je pravtako v skladu s poslovnikom, in sicer gre za vprašanje glede varnostnih predpisov. Splošno je znano, da je razvoj tehnike in industrije doživel zadnja leta pri nas nepredviden in res velik razvoj. Prav tako se razvija tehnika tudi povsod drugod v svetu, iznašli so nove stroje, nove naprave, ki delujejo na drugačen način kot doslej in podobno. Zato bi rad vprašal državnega sekretarja za gospodarstvo, kaj je bilo dosedaj napravljeno in kaj se v bodoče predvideva pri spremembi izredno zastarelih varnostnih predpisov, ki našim razmeram absolutno več ne ustrezajo. Na žalost moram namreč ugotoviti, da so sedanji varnostni predpisi v opreki z interesi novo zgrajenih tovarn, kjer je namen — tako je rekel tudi maršal Tito — da so te investicije čim rentabilnejše, pri čemer se je treba izogniti vsem tistim stvarem, ki niso najnujnejše. Zastareli varnostni predpisi, ki na žalost datirajo včasih še iz dobe Franca Jožefa, pa so, če bi jih nekdo podrobno proučeval, čestokrat tudi naravnost smešni. Državna železnica ima še na pri-

mer predpis, da je za vsak traktor, ki hoče iti preko proge, treba imeti dovoljenje ne vem od katere direkcije, da se mora sestati komisija, ki pregleda, kako bo šel traktor preko proge in podobno, kar je seveda za današnje razmere pravi nesmisel. Vendar pa je v primeru — kar se je konkretno že tudi dogodilo — da je slučajno prišlo do karambola med lokomotivo in traktorjem, bilo krivo podjetje, ker se ni držalo teh »k. u. k.« predpisov in je bilo brez nadaljnjega obsojano, čeprav je v konkretni situaciji po pametni presoji bil kriv nekdo drugi. Toda, ker ni bila navzoča tista komisija, ki bi nadzorovala, kedaj gre traktor lahko preko proge itd., je pač kriv potem tisti, ki se ni držal veljavnih predpisov.

Zlasti ostri pa tudi zastareli so nadalje predpisi na področju delovanja raznih inšpekcij glede požarno varnostne zaščite, glede izdelave in pregleda tlačnih posod, ki bi se marsikedar lahko izdelale doma, pa jih zaradi izredno ostrih predpisov nobeno podjetje ni stimulirano izdelovati, čeprav bi jih moglo izdelati. Nadalje so tu razni predpisi glede lokacije raznih objektov, pri tem objektov za predelavo vnetljivih materialov, predpisi glede transporta, distribucije in skladiščenja raznih vnetljivih materialov itd. Tu gre skratka za cel niz predpisov in to za izredno važno področje, kar nas stane, če bi se naredila analiza, ogromnih sredstev. Zato bi bilo nujno, da se to vprašanje čimprej reši. Senčna stran zaostalosti teh predpisov pa je med drugim tudi v tem, da se ti predpisi pogostokrat zaletujejo v stvari, ki sploh niso nevarne in jih povsod v svetu bolj pametno rešujejo — bolj pametno pa smo jih sposobni reševati tudi mi sami — medtem ko se na drugi strani pušča v nemar marsikatero žarišče resnične nevarnosti zato, ker se v tistih časih, ko so se ti predpisi izdajali, te stvari niso upoštevale, med drugim tudi zaradi tega, ker mnoge od njih še niti obstojale niso.

Predsednik Mavricij Borec: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na 1. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Avgust Brezavšček prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlagal, naj bi oba zbora skupno poslušala obrazložitev k temu predlogu odloka in tudi skupaj razpravljala. Ali se tovariši ljudski poslanci s tem strinjajo? (Poslanci se strinjajo.) Predno bi torej zaradi skupnega poslušanja obrazložitve in razprave o predlogu tega odloka prekinil sejo, bi rad obvestil ljudskega poslanca inž. Mirana Mejaka, da bo predstavnik Izvršnega sveta šele na prihodnji seji lahko odgovoril na njegovo sicer važno vprašanje, ker sedaj prav gotovo nima pripravljene materiala za tak odgovor.

Prekinjam sejo. Skupna seja bo takoj sedaj v zbornici Republiškega zbora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.45 in se je nadaljevala ob 13. uri.)

Predsednik Mavricij Borec: Tovariši ljudski poslanci, nadaljujemo sejo. Pripominjam, da smo na skupni seji obeh zborov slišali obrazložitev k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana

Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Ali morda vendarle kdo še k temu želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 na glasovanje. Kdor je za ta predlog odloka, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 soglasno sprejet. Ta odlok obravnava tudi Republiški zbor, zato moramo ugotoviti še istovetnost sprejetega besedila.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Franc Bera prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim še zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev. (Zastopnik Izvršnega sveta izjavi, da posebna obrazložitev ni potrebna.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun in dajem predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker odbor za proračun spreminja besedilo zakonskega predloga bi vendarle bilo potrebno, da se k tem spremembam izjavi tudi predstavnik Izvršnega sveta.

Zoran Polič: Tovariši! Glede zaključnega računa mislim, da ni potrebna neka posebna argumentacija, zato ker je stvar izvršena in pregledana ter gre samo za pravilnost oziroma za nepravilnost pri sestavljanju tega proračuna. Zato mislim, da je zaključni račun treba sprejeti tako, kot je predložen. Glede predlaganih sprememb, ki jih daje odbor za proračun, pa mislim, da so te sprejemljive in zato izjavljam, da jih sprejemam v obliki, kot jih odbor predlaga.

Predsednik Mavricij Bore: S soglasnostjo predstavnika Izvršnega sveta so spremembe, ki jih daje odbor za proračun sestavni del predloga zakona o sklepnem računu. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 na glasovanje. Kdor je za predloženi zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta zakonski predlog soglasno sprejet. Ker razpravlja o tem zakonskem predlogu tudi Republiški zbor, bomo po izglasovanju v tem zboru primerjali besedilo in ugotovili istovetnost besedil.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je k poročilu odbora za predloge in pritožbe. Prosim poročevalca tega odbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za predloge in pritožbe ljudski poslanec Marjan Garzarolli prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Ima kdo kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, potem prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je k obravnavi in sklepanju o potrditvi pravil strokovnega združenja pekov Ljudske

republike Slovenije. Prosim poročevalca za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Anton Hafner prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in dajem sklep odbora za gospodarske organizacije v obravnavo. Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Ivan Curk.)

Ivan Curk: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Slišali smo poročilo odbora za gospodarske organizacije, ki je o predlogu za ustanovitev Stokovnega združenja pekov LRS tako rekoč že dvakrat razpravljal, enkrat na prejšnji seji in ponovno na današnji tik pred zasedanjem. Rad bi pa poudaril, kakšna težnja je vodila ljudi za ustanovitev tega združenja.

Kot je vsem znano, se je v povojnih letih v obrt investiralo zelo malo ali pa nič, zlasti pa v tej stroki. Zaradi težav, ki so s tem nastale, so iskali ljudje najrazličnejših načinov, kako priti do tega, da bi se investiralo tudi v to stroko. Precej sredstev je bilo planiranih iz bivšega zveznega davka, katerega letos obrtne organizacije ne odvajajo federaciji, ampak gredo v sklade za investiranje obrti. Od tod je izšla tudi težnja, organizirati združenje pekov Slovenije, da bi se izboljšala situacija glede investicij in kadra, glede katerega ni nobenega dotoka več. Za ilustracijo naj navedem le nekaj števil iz ankete, ki je bila organizirana za področje Ljubljana mesto, se pravi od Polja do Šentvida. Pred vojno, 1941. leta smo imeli v Ljubljani-mestu, skupno s Poljem in Šentvidom, 99 pekarn. Danes jih imamo 61 in še od teh, ki so trenutno registrirane, že dve stojita. Kapaciteta peči, tako parnih kot navadnih, znaša 45 do 50 tisoč kg kruha dnevno. Anketa, ki smo jo organizirali, pa pove, da pečemo danes po 45 000 kg kruha dnevno in še 105.000 komadov žemelj in mlečnega peciva. Se pravi, da preko kapacitete izdelujemo še ves drobiž. To je torej dnevno povprečje kruha in peciva, ki se izdeluje danes v Ljubljani. Zato je želja po izboljšanju teh razmer, kot sem poudaril, privedla tudi do tega stremljenja, ker je taka situacija ne le v Ljubljani, ampak je več ali manj v vsej Sloveniji. Še znatno težja je pa seveda v drugih republikah, ki so glede teh obratov še mnogo bolj zaostale.

K utemeljitvi odbora za gospodarske organizacije pa bi dodal še to, da bi v primeru, če bi šli na taka združenja, ki so v republiškem ali zveznem merilu le kolikor toliko centralistična, zavirali razvoj naših komun, ker mislim, da je potrebno vso iniciativo prenesti na občine. S temi problemi je treba seznaniti naše volivce, hkrati pa opozoriti organe za gospodarstvo pri ljudskih odborih, da bodo investirali tja, kjer je to nujno potrebno, zlasti še, ker je proizvodnja zelo specifična. Ta specifičnost pa je zlasti v tem, da je količina proizvodnje odvisna predvsem od dnevnega naročila, kajti za cel teden vnaprej ali pa tudi za 24 ur prej, kruha ni moči speči. Zato je za te probleme treba zainteresirati vse naše organe oblasti od komune navzgor — poudarjam od komune navzgor — kajti če bomo zadostno zainteresirali naše volivce in občine za ta vprašanja, sem prepričan, da se bo v prihodnjih letih tudi tu situacija bistveno popravila.

Nekaj drugega pa je vprašanje organizacije združenj v obrti. V Jugoslaviji imamo okoli 200 strok in od teh okoli 20 panog. Če vzamemo za primer, da bi samo 20 panog hotelo organizirati svoja združenja, ali pa bi,

kakor so predlagali peki, organizirale združenja posamezne stroke, potem res ne vem, kaj naj bi še delala naša obrtna zbornica. Nasprotno od tega, kar se dogaja danes, da zbornica dobiva vsak dan večje kompetence, da ji prepuščamo skrb za kadre, skrb za investicije, skrb za razširitev proizvodnje, za povečanje uslug in podobno, bi naše zbornice postale samo še neke vrste nekdanje direkcije brez stvarnega pomena. Mislim pa, da smo direkcije enkrat za vselej odpravili in si jih ne želimo več. Res pa je nujno potrebno, da pri naših zbornicah od republiške navzdol začnemo misliti na ustanavljanje sekcij. Danes so take sekcije zelo redke, ker pogosto prevladuje pri zbornicah mišljenje, kot sta to omenila v odboru za gospodarske organizacije član Izvršnega sveta tovariš Julij Beltram in pravni svetnik Izvršnega sveta dr. Rupnik, da zadostujejo nabavno prodajne zadrüge, ki so pa čestokrat popolnoma v rokah privatnega obrtništva. Mislim pa, da so te sekcije nujno potrebne in so jih zato ponekod že začeli ustanavljati. Tako so na primer peki v Slovenjgradcu že predlani ustanovili sekcijo, ki dosegla lepe uspehe, tako glede investicij kot glede vzdrževanja obratov, medtem ko konkretno v republiškem mestu Ljubljani do ustanovitve te sekcije še ni prišlo. Zato se, tovariši, popolnoma strinjam s predlogom, ki je bil dan Zboru proizvajalcev, in mislim, da bi bilo prav, če bi se v razpravi o teh vprašanjih prijavilo še več diskutantov, ker je to prvi primer, da Zbor proizvajalcev odbija predlog za ustanovitev združenja in za potrditev njegovih pravil.

Predsednik Mavricij Borec: Želi še kdo besedo?

Zoran Polič: Tovarišice in tovariši! Mislim, da je predlog, da se predlaganih pravil ne potrdi, docela v redu. Vendar pa bi imel skromen predlog, da se to vendarle ne stori s tako utemeljitvijo, kot je formulirana v predlogu. V tem predlogu je rečeno, naj se zavrnejo ta pravila zaradi tega, ker takšna združenja niso potrebna, ker lahko vse naloge združenj opravlja obrtna zbornica po svojih sekcijah. Mislim pa, da je tako vaš odbor kot Izvršni svet zavrnil potrditev teh pravil zaradi tega, ker bi združenje po teh pravilih opravljal enake naloge, kot jih predvideva zbornica tudi za svoje sekcije. To pomeni, da bi prišlo do dupliranja akcije. S tem se pa seveda še ne moremo dokončno odločiti tudi glede bodočih združenj, ker če bi to, kar je govoril tovariš pred menoj, enostavno prenesli na druga združenja, bi že sklep, ki ga je vaš odbor predložil oziroma utemeljitev tega sklepa govorila za to, da v bodoče ne potrjujemo nikakršnih pravil več, ker se tu izrekamo za to, da združenje ni potrebno, ker obstoja zbornica. Mislim pa, da bo moral prav ta odbor Zbora proizvajalcev temeljito pretresti vprašanje združenj in nam vsem skupaj v sodelovanju z zbornicami pomagati, da pridemo do pravilne rešitve, kdaj, na kakšnih sektorjih in zakaj naj združenja nastopajo. Če bi se pa že zdaj odločili, da dokončno zavrnejo ta pravila, s čimer onemogočimo tudi bodoče ustanavljanje podobnih združenj, si s tem tudi za bodočo diskusijo zapiramo vrata, ker bo prihodnjič ob nekem utemeljenem predlogu vendarle malo težko razpravljati o ustanovitvi združenja, ker bomo imeli za seboj sklep, s katerim smo rekli, da združenja niso potrebna, ker obstoja zbornica. Zato bi predlagal, da vzamemo kot osnovo te utemeljive dejstvo, da je združenje predlagalo enako osnovo za svoje delo in enake naloge, kot jih

zbornica predvideva zase, zato teh pravil ne moremo potrditi. Če pa kjerkoli ugotovimo, da so naloge združenja, ki že tako dela v okviru zbornice, enake kot naloge zbornice, potem je seveda potrebno predhodno razčistiti vprašanje združevanja sploh in dati tej novi organizacijski formi tudi tisto vsebino, ki jo združenje lahko ima ob zbornici.

Zato kot sem rekel — ne da bi se spuščal v to, da bi eventualno predlog kakorkoli drugače formulirali — samo predlagam, da bi utemeljitev za ta predlog sprejeli v tem smislu.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš poročevalec strinja s spremenjeno utemeljitvijo, kot jo predlaga predstavnik Izvršnega sveta?

Anton Hafner: Se strinjam.

Predsednik Mavricij Borc: Ker se poročevalec strinja, se bo utemeljitev formulirala na osnovi stenografskih zapisnikov.

Želi še kdo besedo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem sklep odbora za gospodarske organizacije o Združenju pekov Ljudske republike Slovenije na glasovanje. Kdor je za ta sklep skupno s spremenjeno utemeljitvijo, kot jo je predlagal tovariš Polič, naj prosim, dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sprejet sklep odbora za gospodarske organizacije, da se pravila Strokovnega združenja pekov LRS ne potrdijo, vendar pa se o ustanovitvi tega združenja ob drugače utemeljenih pogojih lahko razpravlja na prihodnjih sejah tega odbora.

Ugotoviti moramo še istovetnost besedil obeh pri nas že izglasovanih predlogov. Tovariš tajnik je ugotovil, da je Republiški zbor oba predloga, to je predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 in predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor. S tem sta oba zakona veljavna in ju bom poslal predsedniku ljudske skupščine, da ju razglasi.

S tem je današnja seja zaključena. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.30 uri.

13. seja

(6. marca 1956.)

Predsedovala: Mavricij Bore predsednik
Zbora proizvajalcev in
inž. Vilma Pirkovič, podpredsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Pepca Jež

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Mavricij Bore: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 13. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je po 60. členu ustavnega zakona sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Zapisnik današnje seje bo vodila zapisnikar tovarišica Pepca Jež.

Ljudska poslanca Rudi Peperko in Jože Eberl sta opravičila svoj izostanek. Predlagam zboru, da omenjenima poslancema odsotnost zaradi bolezni opravičimo. Ima kdo kako pripombo k temu opravičilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je odsotnost obeh poslancev opravičena.

Prosim zapisnikarja zadnje seje Zbora proizvajalcev tovariša inž. Borisa Pipana, da prečita zapisnik 12. seje. (Zapisnikar inž. Boris Pipan prečita zapisnik 12. seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku zadnje seje? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem smatram, da je zapisnik odobren in se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Po zasedbi poslanskih mest ugotavljam, da je kvorum za nadaljnje delo zbora podan in menim, da poimensko klicanje ni potrebno.

Tovariše poslance obveščam, da je predsedniku, podpredsedniku in zapisnikarjem tega zbora potekla enoletna funkcijska doba, kakor jo predpisuje 15. člen poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. To se pravi, meni kot predsedniku; tovarišici inž. Vilmi Pirkovič kot podpredsedniku in zapisnikarjem tovarišici Pepci Jež, tovarišu Milanu Lacku in tovarišu inž. Borisu Pipanu. Zato mora zbor na novo izvoliti svoje funkcionarje.

Nadalje obveščam tovariše poslance, da je Zbor proizvajalcev prejel od predsednika Ljudske skupščine predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč in predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. Razen tega je odbor za gospodarske organizacije našega zbora razpravljal na svoji seji o potrditvi statuta Obritniške zbornice LRS, vendar o tem statutu še niso razpravljali pristojni odbori Republiškega zbora.

Na zadnji, to je 12. seji našega zbora je ljudski poslanec inž. Miran Mejak naslovil na državnega sekretarja za gospodarstvo tudi vprašanje glede varnostnih predpisov in posameznih predpisov tehnične inšpekcije. Na ustno vprašanje ljudskega poslanca je državni sekretar za gospodarstvo inž. Ludvik Kremžar odgovoril pismeno; in to 23. februarja t.l.

Prosim zapisnikarico tovarišico Pepco Jež, da ta odgovor prečita. (Zapisnikar Pepca Jež prečita odgovor državnega sekretarja za gospodarstvo. — Glej priloge.)

Tovariš ljudski poslanec inž. Mejak, se zadovoljite s tem odgovorom?

Inž. Miran Mejak: Ne razumem namreč, ali se je bilo potrebno v odgovoru na dolgo in na široko zadrževati pri železniških predpisih, ker je to bil končno samo nekak primer in ni šlo za neko juridično razpravo ali nekaj podobnega. Slo je na splošno za diskusijo, v kateri je bil ta primer naveden. Zato se mi ne zdi ravno najbolj primerno, da se ta primer na dolgo in na široko razlaga. V glavnem se zadovoljujem z odgovorom, saj tudi odgovor sam priznava, da je v predpisih še ogromno pomanjkljivosti, ki se postopoma odpravljajo. Nikakor pa se ne morem strinjati s tem, da v primeru, če zvezni organi ničesar ne pokrenejo, tudi mi v republiki ničesar ne podvzamemo. Mislim reči, da bi lahko Državni sekretariat po tem, ko je osnutke izdelal, po svojih možnostih vplival, da bi se te stvari dosti bolj forsirale v zveznem merilu. V glavnem pa se z odgovorom strinjam.

Predsednik Mavricij Bore: Ker se tovariš ljudski poslanec v glavnem zadovoljuje s pojasnili državnega sekretarja, preidemo na določitev dnevnega reda. Pred tem pa bi vprašal tovariše ljudske poslance, če ima morda še kdo kakšno vprašanje na Izvršni svet ali na druge državne organe, ali pa želi pojasnila itd. (Ne javi se nihče.)

Če to ni primer, potem predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Ali ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno dopolnitev k predlaganemu dnevnemu redu ali morda kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev.

Po 14. členu poslovnika se predsednik in podpredsednik zbora volita posamezno, zapisnikarji pa skupno. Najprej se voli predsednik, nato podpredsednik in nazadnje zapisnikarji. Kandidate lahko predlaga po tem členu najmanj deset poslancev. Ker se najprej voli predsednik, bi prosil tovarišico podpredsednico, da prevzame vodstvo seje.

Inž. Vilma Pinkovič: Prosim tovariše ljudske poslance, da dajo predlog za predsednika Zbora proizvajalcev. (K besedi se prikladi ljudski poslanec Rudolf Ganziti.)

Rudolf Ganziti: Na podlagi 14. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlagam v imenu naslednjih devetih poslancev, in sicer Zvoneta Labure, Franca Dragana, Milana Dimnika, Julke Padežnik, Staneta Rebernaka, Jožeta Štruklja, Milana Zidarja, Jakoba Pogarja, Franca Jeraja in v svojem imenu, naj ostanejo dosedanji funkcionarji Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jim je potekla enoletna funkcijska doba, še vnaprej na svojih mestih in se za naslednjo funkcijsko dobo ponovno izvolijo. Dovolite, da predlagam vse naenkrat. Za predsednika Zbora proizvajalcev predlagam Mavricija Borca, za podpredsednika inž. Vilmo Pirkovič, za zapisnikarje pa Pepco Jež, Milana Lacka in inž. Borisa Pipana. (Ploskanje.)

Inž. Vilma Pirkovič: Ali je še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog ljudskega poslanca Rudolfa Ganzitija na glasovanje, in sicer najprej prvi del njegovega predloga, da se za predsednika Zbora proizvajalcev izvoli tovariš Mavricij Bore. Kdor je za ta predlog, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za predsednika Zbora proizvajalcev izvoljen tovariš Mavricij Bore in prosim, da znova prevzame vodstvo seje.

Predsednik Mavricij Bore: Tovariši ljudski poslanci! Zahvaljujem se za izkazano zaupanje v prepričanju, da bo tudi bodoče naše delo temeljilo na skupnih prizadevanjih.

Na glasovanje dajem sedaj drugi del predloga tovariša Ganzitija, in sicer, da za podpredsednika našega zbora izvolimo inž. Vilmo Pirkovič. Kdor je za ta predlog, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS izvoljena inž. Vilma Pirkovič.

Za zapisnikarje so predlagani tovarišica Pepca Jež, tovariš Milan Lacko in inž. Boris Pipan. Ker se po poslovniku za vse zapisnikarje glasuje skupno, prosim, kdor je za predlagane ljudske poslance, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so za zapisnikarje Zbora proizvajalcev soglasno izvoljeni Pepca Jež, Milan Lacko in inž. Boris Pipan.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavanje in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Anton Truden prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Andrej Svetek prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu zakona.

Viktor Avbelj: Tovariši ljudski poslanci! Mislim, da je vsebina predloženega zakonskega osnutka dokaj jasna in da je potreba po takšnem zakonu tolikšna, da neke podrobne obrazložitve pred tem zborom naj-

brž niti ne bi bilo treba dati. Zaradi tega se mislim omejiti samo na kratko navedbo tistih najvažnejših stvari, ki so vodile Izvršni svet, da ta zakonski osnutek predloži skupščini.

V zapisniku vaše zadnje seje je bilo rečeno, da se zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene umakne z dnevnega reda, ni pa bilo rečeno, zaradi česa se razprava o tem zakonskem osnutku odloži. Ko dobiva vaš zbor pričujoči zakonski osnutek, pa je jasno, da je razprava o omenjenem zakonu morala odpasti zaradi tega, ker se v tem novem osnutku priključujejo tej materiji še določbe, ki govorijo o varstvu zemljišča na sploh in posebej o varstvu kmetijskih zemljišč. Ta materija je namreč toliko sorodna, da ne bi bilo potrebno izdajati dva zakona, ampak zadostuje, če obe stvari združimo v enoten zakon. Tako torej predloženi zakonski osnutek popolnoma na novo ureja varstvo zemljišč, zlasti varstvo obstoječih kmetijskih površin, in drugič, izpopolnjuje predpise o uporabi zemljišč, zlasti o uporabi kmetijskih zemljišč za gradbene namene.

Dosedanje stanje v teh obeh področjih je bilo dokaj neurejeno. Zato je jasno, da je zakonska ureditev te materije nujna. Nujna, ne samo zaradi tega, ker smo v povojnih letih izgubili nekako 5.000 ha kmetijskih površin zaradi najrazličnejših gradenj, ampak je morda še važnejše dejstvo, da je doslej s kmetijskimi površinami v naši republici pravzaprav vsakdo lahko razpolagal dokaj svobodno. Lahko rečemo, da celo preveč svobodno. Nekih pravnih omejitev o razpolaganju s kmetijskimi površinami pravzaprav v zakonski formi do sedaj niti nismo imeli. Prav zaradi tega vsebuje drugi del predloženega zakonskega osnutka, v namenu, da omeji to svobodno razpolaganje, ki je dostikrat mejilo že na anarhično uporablanje kmetijskih površin s tem, ko predpisuje, da je potrebno za vsako uporablanje kmetijskih površin za nekmetijske namene dovoljenje občinskega ljudskega odbora in ko določa, da je treba za kmetijska zemljišča, ki se uporabljajo za nekmetijske namene ali plačati prispevek v sklad za pospeševanje gozdov, ki naj omogoči pridobitev novih površin v zameno za površine, ki se izkoriščajo v nekmetijske namene oziroma da predpisuje, da se morajo na drug način nadomestiti izgubljene kmetijske površine. Slednjič predpisuje, da je treba obvarovati kmetijska zemljišča pred erozijo in v ta namen lahko pristojni organi izdajajo predpise, ki obvezujejo lastnike teh zemljišč, ki jim grozi uničenje ali pa zmanjšanje njihove vrednosti zaradi erozije, da na teh zemljiščih sadijo oziroma sejejo tiste kulture, ki v največji meri ohranjajo ta zemljišča za kmetijske namene.

Ne samo zaradi tega, ker smo izgubili 5.000 ha kmetijskih površin in zaradi razlogov, ki sem jih zgoraj navedel, ampak tudi zaradi tega, ker je anarhično uporablanje kmetijskih površin, zlasti pa anarhično uporablanje teh površin za gradbene namene, povzročilo tudi sicer veliko škodo — marsikje lahko rečemo celo nepopravljivo škodo. Razen tega so divje gradnje v preteklosti, zlasti pa po osvoboditvi, mnogo škodile tudi videzu naše domovine in v mnogočem vplivale tudi na to, da so prikrajšane marsikateri prirodne lepote, zlasti pa, da bodo te divje gradnje povzročile tudi velike stroške, ki jih bo predstavljala gradnja komunalnih naprav za tista naselja, pri katerih graditelji niso upoštevali vseh principov racionalne gradnje v strnjem naselju. Zaradi tega bo treba sedaj te komunalne naprave graditi v zelo razširjenem obsegu v tistih predelih, ki prav-

zaprav ne bi smeli biti zazidani, če bi se upoštevali gradbeni okoliši in če bi se prvenstveno upoštevale gradnje v strnjenih naseljih.

Prav zaradi tega tovariši, ker je zajezitev takšnega načina gradenj v bodoče izredno važno vprašanje, predvideva tudi zakonski osnutek, ki je predložen skupščini, da bi osnovno odgovornost za določitev gradbenih okolišev, osnovno odgovornost za to, kje naj se v bodoče gradi in na kakšen način naj se v bodoče gradi, prepustili okrajnemu ljudskemu odboru, čeprav bi po obstoječih predpisih in po načelih, ki izvirajo iz teh predpisov, ta pristojnost pripadala občini.

Mogoče vam je znano, da so nekateri skupščinski odbori sprejeli amandma k temu zakonu, v katerem je rečeno, naj se pristojnost za določitev gradbenega okoliša — to je 18. člen tega zakonskega osnutka — prepusti občinskim ljudskim odborom in naj se okrajnemu ljudskemu odboru pusti samo privolitev v pritrditev nekemu določenemu gradbenemu okolišu oziroma odloku občine, s katerim ta določa nek gradbeni okoliš. Izvršni svet meni, da je pravilnejša rešitev, če mi pravico določanja gradbenega okoliša pustimo okrajnemu ljudskemu odboru, ker s tem pravzaprav ne zmanjšujemo pravic občine, ampak tudi dejansko dajemo realnejšo osnovo za rešitev teh vprašanj. Naloga, določati gradbeni okoliš, in to v letu 1956, kot predvideva zakon, zahteva velikega truda in mnogo strokovnega dela. Obenem pa menimo, da bo to sodelovanje med občino in okrajem, pri katerem občina daje predlog za tak okoliš, okraj pa ga potrdi, tudi s stališča neke revizije in neke kontrole določanja gradbenih okolišev že v enem samem aktu podano. Zato bi ne bilo treba, da se zaradi nekega postopka, zaradi urejanja neklih odnosov med občino in med okrajnim ljudskim odborom, stvari zavlačujejo.

Prav zaradi tega, tovariši, izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da se strinjam z vsemi predlaganimi spremembami, ki jih vsebujeta poročili tako zakonodajnega kakor gospodarskega odbora vašega zbora in predlagam zboru, da ta zakonski osnutek sprejme.

Predsednik Mavricij Borc: Ker so vsi poslanci prejeli besedilo zakona, predlagam, da ga ne čitamo. Ali se tovariši poslanci strinjajo s predlogom, da ne čitamo besedila? (Poslanci se strinjajo.) Slišali ste obrazložitev in poročila k predlogu zakona, zato dajem predlog zakona v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se z amandmaji odbora za gospodarstvo in zakonodajnega odbora strinja tudi predlagatelj zakona, to je Izvršni svet, so amandmaji postali sestavni del zakona.

Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in dajem predlog zakona z vsemi amandmaji na glasovanje. Kdor je za predloženi predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč, tako kot je predložen, vključno z amandmaji, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ker ta predlog zakona obravnava tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, če je besedilo, ki smo ga sprejeli enako besedilo, ki ga je sprejel Republiški zbor. Prosil bi tovarišico tajnico, da to ugotovi.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Anton Truden prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Andrej Svetek prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Viktor Avbelj: Tovariši ljudski poslanci! Predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti vsebuje za kmetijstvo in gozdarstvo zelo važne določbe. Te določbe bodo omogočile okrajnim in občinskim ljudskim odborom, da bodo uredili vrsto nerešenih problemov glede urejanja odnosov na zemljiščih bivših agrarnih skupnosti, omogočile bodo ljudskim odborom, da bodo izvršili razmejitev gozda in paše, to je ureditev vprašanja, ki že dalj časa terja nujno rešitev.

Položaj bivših agrarnih skupnosti je doslej urejal zakon iz 1947. leta. Že ta je določil, da se te skupnosti oziroma njihova zemljišča proglašajo za splošno ljudsko premoženje in je predpisal kolektivno upravljanje teh zemljišč. Vendar pa je zakon iz 1947. leta dotedanje pravice koriščenja teh agrarnih skupnosti v glavnem samo registriral, ne pa spremenil. Bivši upravičenci so po zakonu iz leta 1947 avtomatično obdržali svoje pravice vnaprej, izgubili pa so jih samo pod posebnimi pogoji, ki jih zakon določa, in ti pogoji so se v glavnem nanašali le na neracionalno in slabo gospodarjenje s temi zemljišči. To pomeni, da so bivši upravičenci in dosedanja uživalci pravic agrarnih skupnosti v večini primerov nadaljevali tudi s stariimi odnosi na teh zemljiščih. Ker so bile nekdanje pravice pridobljene v drugih razmerah, pridobljene v času kapitalistične ureditve naše države, vemo tudi, kako so prihajale do izraza pravice posameznikov kjerkoli si bodi v gospodarstvu in tudi na vasi. Zaradi tega je torej registracija dotedanjih pravic omogočala, da se marsikje ohranjajo oziroma so se ohranjali tudi nekdanji odnosi. To se pravi, da so na teh zemljiščih imeli pravice predvsem večji kmetje oziroma večje kmetije, dočim tisti, ki bi bili upravičeni, in organizacije, ki so nastajale in ki bi morale priti do teh pravic in ugodnosti, v tem času niso imele teh možnosti.

Poleg tega je za preteklo razdobje značilno, da se je s temi zemljišči bivših agrarnih skupnosti zelo slabo gospodarilo. Nekatere od teh skupnosti naravnost kriče po spremembi teh odnosov, če hočemo, da bodo ta zemljišča še dajala tiste koristi kmetijstvu, ki jih kmetijstvo od njih pričakuje. Razen tega so družbeno-ekonomske spremembe, razvoj celotnega našega gospodarstva in tudi kmetijstva, takšne, da zahtevajo novo ureditev odnosov do zemljišč bivših agrarnih skupnosti. Razvoj in utrditev kmetijskih zadrug, državnih posestev in kmetijskih organizacij na sploh, omogoča, da danes na drugačen način uredimo odnose do zemljišč bivših agrarnih skupnosti. Omogoča namreč, da te gospodarske organizacije prevzamejo zemljišča bivših agrarnih skupnosti in z njimi pravilno gospodarijo. Zaradi tega je tudi v določbah zakonskega osnutka rečeno, da zemljišča bivših agrarnih skupnosti dobi lahko v trajno gospodarjenje na primer državno posestvo ali pa, da to državno posestvo nastopa kot eden izmed interesentov ki bi užival koristi od teh zemljišč. Nadalje, v kolikor se hoče uveljaviti

pravica privatnih kmečkih gospodarstev na teh zemljiščih, je v novem zakonskem osnutku predvideno, naj se ta pravica uveljavlja samo preko kmetijske zadruge. To se pravi, da se praviloma dodeljujejo te površine kmetijski zadrugi, ki naj ureja odnose na teh zemljiščih tako, kot to najbolj ustreza celotnemu razvoju naše vasi in našega kmetijstva.

V zakonu je stavljen tudi pogoj, kdaj lahko privatno kmetijsko gospodarstvo postane uživalec teh pravic. Rečeno je, da to samo takrat, kadar je član kmetijske zadruge. Naša družba je nedvomno upravičena, da od tistega, ki mu daje neke ugodnosti, tudi zahteva izpolnitev nekaterih pogojev. In prav dejstvo, da se je doslej na teh skupnostih marsikje zelo slabo gospodarilo, naroča, da zaostriamo kriterij uveljavljanja starih pravic in te pravice na novo uredimo. Kot rečeno, kadar gre za zadostitev potreb privatnega sektorja, jih urejamo samo preko splošne kmetijske zadruge.

Tovariši, s tem je v glavnem rečeno, da ves naš dosedanji razvoj nekako zahteva, da postanejo zemljišča bivših agrarnih skupnosti bolj kot so bila doslej, materialna osnova za utrjevanje socialističnih odnosov in za krepitev socialističnih sil na podeželju. Zemljišča bivših agrarnih skupnosti pa tudi po obsegu predstavljajo dokaj važen faktor v našem kmetijstvu, saj je teh površin po nekih podatkih skupno v Sloveniji — se pravi po priključitvi Primorske — okrog 155.000 ha. V teh 155.000 ha je samo čistih kmetijskih površin okrog 50.000 ha, se pravi 5% od celotnih kmetijskih površin v Sloveniji. Če računamo, da imajo vsa državna posestva v Sloveniji 55.000 ha kmetijskih površin, potem predstavljajo površine agrarnih skupnosti še enkratno površino, kot jo ima sedaj socialistični sektor. S tem pa, da pravilno uredimo te odnose, da pravilno uredimo gospodarjenje s temi površinami, bomo vseh 50.000 ha dejansko lahko približali tistemu namenu, kateremu že doslej služi tista kmetijska zemlja, s katero upravljajo državna kmetijska posestva. Menimo namreč, da je racionalno gospodarjenje mogoče organizirati samo na ta način. Stroški proizvodnje, stroški za melioracije zemljišč bivših agrarnih skupnosti, zahteve po obnovi, zahteve po racionalni in dobri obdelavi so tolikšne, da si ob stari ureditvi nekih temeljitih melioracij teh zemljišč ne moremo niti predstavljati.

Druga stvar, tovariši, ki jo hočem s tem v zvezi poudariti, pa je zopet vprašanje pristojnosti, ko gre za odločanje, kakšen obseg naj ima bodoči skupni pašnik, kot je ta kot nov izraz uporabljen v zakonu. Pristojnost določati obseg skupnega pašnika obenem s pravicami, ki so povezane s tem skupnim pašnikom, gre po zakonskem osnutku okrajnemu ljudskemu odboru. Tudi v tem primeru gre pravzaprav za kmetijske površine. Vemo pa, da kadar gre za odločanje glede kmetijskih površin, prenašamo v glavnem vse kompetence le na občinski ljudski odbor. Da v tem primeru zopet ostajamo pri okrajnem ljudskem odboru, je temu vzrok dejstvo, da smo v zakonu o pristojnostih ljudskih odborov rekli, da odločitve glede gozdov ostanejo v glavnem pri okrajnem ljudskem odboru. Ker pa je vprašanje določitve obsega skupnega pašnika najtesneje povezano z odločanjem o gozdu, ker gre za razmejitvev gozda in pašne, je zato nujno, da ta prvi akt — določitev skupnega pašnika — izvrši okrajni ljudski odbor.

Pri tem odločanju bi zlasti hotel opozoriti na nek pojav, kako se je doslej s stališča gozdarstva in kmetijstva gledalo na te agrarne skupnosti.

Skrajnosti so bile namreč v tem, da je sektor gozdarstva preveč stremel za tem, da zemljišča agrarnih skupnosti uporabljamo za razširitev gozdov, dočim je kmetijski del vse preveč težil k temu, da vsa ta zemljišča podredimo izključno le interesom kmetijstva. Brez vsakega dvoma je, da bodo okrajni ljudski odbori postavljeni tu pred izredno važne in odgovorne naloge. Razmejitev med tem, kaj naj v bodoče spada pod kmetijstvo in kaj naj se prvenstveno razvija kot kmetijski del teh skupnosti in med tem, kaj naj se v bodoče v večji meri razvija kot gozd, je izredno važna zaradi tega, ker je zlasti v nekaterih predelih razvoj našega kmetijstva, zlasti pa osnovne kmetijske panoge, živinoreje, v veliki meri odvisen prav od te okrajne odločitve. Od tod ponekod skrb, kako bodo okraji v tem primeru odločili in od tod tudi nekateri predlogi s terena, naj bi zakon že sam glede tega vseboval nekatere detaljnije določbe. Mislimo pa, da bi ne bilo prav, če bi se republiški zakon spuščal v podrobnosti. To bi ne bilo prav, prav zaradi tega, ker je situacija v različnih predelih tako različna, da nobena podrobnejša ureditev ne bi mogla ustrezati celotni Sloveniji in je zato po našem mnenju pravilno, da zakon v glavnem pooblašča okrajne ljudske odbore, da o teh stvareh materialno odločajo.

Seveda bi skrajnosti v tem primeru lahko predstavljale velike nevarnosti. Vzemimo za primer vprašanje bohinjkega kota. V zakonskem osnutku je rečeno, da se razmerje med gozdom in pašo uredi na ta način, da se paša v gozdovih načeloma prepove. V konkretnem primeru bohinjkega kota pa velja obratno, da je praviloma sedaj uveljavljena paša v gozdovih. To dejstvo seveda ne zahteva, da bi spremenili to osnovno načelo v našem zakonu. Za Slovenijo je že načeloma prav, da sprejmemo princip, da se paša v gozdu praviloma opusti. Napačno pa bi bilo, če ne bi te izjeme — in ta izjema je zlasti množična prav v tem gorenjskem kotu — okrajni ljudski odbor upošteval in življenjsko jemal vsa vprašanja kmetijstva, ne pa, da bi preveč podprl tiste tendence, ki hočejo na primer na škodo kmetijskih površin širiti gozdne površine.

Vendar kljub temu, da o velikosti skupnega pašnika odloča okrajni ljudski odbor, pa te pravice neposredno dodeljuje le občinski ljudski odbor. To je pravilno zaradi tega, ker bo občinski ljudski odbor najbolj življenjsko reševal te stvari. Občinski ljudski odbor bo tudi najbolj seznanjen z neposredno potrebo in koristjo, ki jo imajo od tega obrata bodisi posamezna privatna gospodarstva, združne organizacije ali pa državno kmetijsko posestvo. Važno pri tem je pooblastilo, da občinski ljudski odbor lahko namreč odloči, da bo ne samo upravljal s površinami bivših agrarnih skupnosti, ampak, da si lahko tudi pridrži neposredno gospodarjenje. To pa bo storil občinski ljudski odbor v tistih primerih, ko ne bo videl garancije za pravilno gospodarjenje niti pri gospodarskih organizacijah niti pri kmetijski zadrugi.

Kot tretjo pomembnost hočem omeniti zakonsko določilo, da se gozd in kultivirane površine ločijo od bivših agrarnih skupnosti in se tretirajo tako kot to predpisujejo posebni zakoni, na primer zakon o zemljiškem skladu za kultivirane površine in zakon o gozdovih za gozdne površine. Tu se namreč postavlja vprašanje, ali se s tem zožuje obseg tistih koristi, ki so jih dosedanji upravičenci imeli doslej od zemljišč agrarne skupnosti. Brez dvoma, da se obseg teh pravic deloma zoži, vendar se ne zožuje

takrat, kadar gre za kmetijske površine. Te pravice se zožujejo samo takrat, kadar gre za pravice do koristi iz gozda, ker se tudi za te gozdne površine in tudi za bodoče skupne pašnike glede sečnje uvaja režim, ki velja po gozdnem zakonu. Sicer pa se obseg teh pravic ne zožuje, marveč je mogoče celo povečanje teh pravic, saj je odrejeno, da se takemu skupnemu pašniku, ki ga formiramo na površinah bivših agrarnih skupnosti, dodelijo lahko tudi nove površine, ki sedaj niso bile vključene v teh agrarnih skupnostih, so pa splošno ljudsko premoženje. To velja tako za pašniške površine kot za kultivirane površine, enako pa tudi za tiste gozdne predele, katerih lega in karakter je takšen, da je te gozdne površine podrediti predvsem potrebam tega skupnega pašnika. To pomeni, da obstoječi zakonski osnutek postavlja stvari tako, da bodo ljudski odbori pri konkretnem odločanju lahko res v celoti upoštevali dejanske potrebe razvoja kmetijstva.

Glede razmejitve med gozdom in pašo, mislimo, da so določbe zakona, ki se nanašajo na to vprašanje, res izredno važne. Saj prav zaradi tega, ker ni bilo nekih predpisov, s katerimi bi bilo jasno rečeno, kdo naj pravzaprav odločilno poseže v to razmejitev med gozdom in pašo, ni bila pravilno izkoriščena vrsta naših planin.

Prav tako je nedvomno važna tudi določba glede bodočega uporabljanja pašniških površin, ki ne odreja samo, kdo bo v bodoče imel pravico uporabljati te površine, ampak že tudi določa, v kakšne namene bo nekdo lahko uporabljal te površine. Saj vemo, da so se naše planine prav zaradi tega, ker teh določb ni bilo, zelo pogosto napačno uporabljale. Sedaj pa je jasno določeno, da ima prednost pri izkoriščanju teh pašniških površin tista živina, ki ji dajemo največ poudarka v razvoju naše živinoreje na sploh, to je rodovniška, plemenska, mlada živina itd.

Tovariši, tako menimo, da bo ta zakon lahko osnova zelo živahnemu delu okrajnih in občinskih ljudskih odborov v bližnji bodočnosti, pri čemer smo prepričani, da bodo čimprej izkoriščene vse določbe tega zakona v dobrobit razvoju kmetijstva na teh površinah in uporabljene na tak način, da dejansko podpirajo socialistični razvoj naše vasi.

Zaradi tega, tovariši, priporočam zboru, da ta zakonski osnutek sprejme, obenem pa izjavljam, da se v imenu Izvršnega sveta strinjam s spremembami, ki so vsebovane v obeh poročilih.

Predsednik Mavricij Borc: Ker ste tovariši ljudski poslanci tudi besedilo tega zakona pravočasno dobili, predlagam, da se besedilo ne čita. Ima kdo kakšen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je moj predlog sprejet. Z amandmaji, ki sta jih vskladila odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor, soglašata tudi predlagatelj Izvršni svet in zato preidemo takoj na razpravo o predlogu tega zakona. Kdo želi besedo?

Pavel Korošec: Tovariši! K drugi točki 37. člena bi želel pojasnila, v čem se odražajo pravice bivših upravičencev — kmečkih gospodarstev — dobivati les oziroma drva in steljo v gozdovih agrarnih skupnosti? V našem pomurskem okraju smo imeli doslej ravno glede tega vprašanja največ nevšečnosti, kajti bivši upravičenci so bili kljub temu, da

je že prejšnji zakon o agrarnih skupnostih odpravil te pravice, še dalje delili les in druge pravice v teh gozdovih na principu bivših deležev. Zato bi prosil za pojasnilo, ali imajo bivši upravičenci oziroma njihova gospodarstva pravico do prednakupne pravice pred drugimi vaščani, ali pa morda do nižje cene, in v čem se odražajo te pravice. To je za naš okraj najbolj bistveno vprašanje, ker so prav okrajni in občinski ljudski odbori imeli s temi problemi vedno največ nevšečnosti.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Na stavljeno vprašanje pa bo odgovoril zastopnik Izvršnega sveta.

Viktor Avbelj: Tovariši! Že prej sem rekel, da se pravice dosedanjih upravičencev, ki temelje na gozdu, bistveno spreminjajo. V zakonu je zelo jasno rečeno, da se dosedanje pravice ukinejo in se na novo uredijo. V 31. členu je v dveh odstavkih pod številko 1 in 2 tudi povedano, v kakšne namene se v bodoče lahko les daje.

Tu pa bi hotel, tovariši, reči še tole. Velike površine naših gozdov so bile nekoč v sestavu agrarnih skupnosti, zlasti na Primorskem. Kjer se je ta stvar v preteklosti rešila na ta način, da so se posamezni deleži prepisali v last poedinca tudi v zemljiški knjigi, tam so te stvari rešene. Kjer pa to ni bil primer, pa je treba smatrati, da so ti gozdovi splošno ljudsko premoženje, tako kot so gozdovi splošnega ljudskega premoženja na sploh. Do sedaj je bil samo na tem delu gozdov splošnega ljudskega premoženja drugačen režim kot na sploh v gozdu. V bodoče pa — mislim, da je ta določba zelo jasna — se te pravice, ki so bile pridobljene v preteklosti, s sprejemom tega zakona avtomatično odpravijo. Uredijo pa se na ta način, da za potrebe tega skupnega pašnika lahko dobi les tako na površini tega skupnega pašnika kakor iz tistih gozdov, kjer je ta pašnik imel prej pravice, in prav tako lahko dobi les iz novega skupnega pašnika in iz tistih gozdov, kjer so veljale te posebne pravice, tudi posamezno privatno kmečko gospodarstvo, če za to obstoji dejanska potreba, ne pa, če je bila pridobljena ta pravica v preteklosti. Menimo, da je družbeni interes na gozdu tako velik, da je treba pustiti te pravice res v tistih primerih, ko se kaže izrazita potreba. Za odločanje o tem, ali je potrebno dati te ugodnosti posameznemu kmečkemu gospodarstvu ali ne, je pristojen organ za gozdarstvo občinskega oziroma okrajnega ljudskega odbora, to pa je odvisno od upravičenosti in obsega prošnje. To pomeni, da se dosedanje pravice sicer odpravijo, vendar pa bo na podlagi izkazane potrebe lahko vsako leto tudi privatno gospodarstvo dobilo od tod les za drva in podobno, če to dovoljuje gozdna masa. Ta dostavek je seveda nujen, ker velja tudi za privatnega lastnika gozda. Če privatni gozd ne dovoljuje nadaljnje sečnje, prav tako pooblaščen organ ni dolžan izdati sečnega dovoljenja. Se pravi, da se ta režim nekako izenačuje. Je pa tudi iz družbenega stališča edino pravilno, da ne izčrpavamo naših gozdov in ne uveljavljamo pravic iz agrarnih skupnosti tam, kjer ni dejanske nobene potrebe. Te potrebe pa ne bo, če ima tako gospodarstvo že tako možnost dobiti les iz svojega privatnega gozda, ali pa če razpolaga s tolikšnimi sredstvi, da si ta les lahko nabavi. Toliko bi v zvezi s tem vprašanjem lahko odgovoril.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo kako pojasnilo? (Ne javi se nihče.) Če se ne javi nihče več k besedi, potem zaključujem (neravnano in dajem predlog zakona z vsemi amandmaji odbora za gospodarstvo in zakonodajnega odbora, na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakon tako kot je bil predložen skupaj z amandmaji soglasno sprejet.

Ker oba pri nas izglasovana zakona obravnava tudi Republiški zbor, ki pa obravnave še ni zaključil in ker ima ta glede nekaterih členov drugačne predloge za spremembo, odrejam odmor za toliko časa, da Republiški zbor konča z obravnavo.

Prosim pa poročevalca odbora za gospodarstvo in zakonodajnega odbora, da se z odbori Republiškega zbora konsultirata in vskladita besedila. Opozarjam pa ljudske poslance, da bo pred nadaljevanjem naše seje še skupna seja obeh zborov. Odmor bo trajal približno 15 do 20 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 10.50 in se je nadaljevala ob 13.30.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. V našem zboru smo zakon o varstvu in o uporabi zemljišč izglasovali z amandmaji, kot sta jih predlagala odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor. Vendar pa glede besedila ni doseženo soglasje z Republiškim zborom. Zato ta zakon, dokler ne pride do soglasja, v celoti ne more veljati. Zakon o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti pa je bil v obeh zborih v enakem besedilu sprejet in je s tem veljaven. O tem bom obvestil tudi predsednika Ljudske skupščine LRS.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.35 uri.

14. seja

(24. in 25. aprila 1956.)

Predsedoval: Mavricij Borc, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Milan Lacko

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 14. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tovariš ljudski poslanec Milan Lacko.

Ljudska poslanca inž. Vilma Pirkovič in Jakob Draksler sta za današnje sejo opravičila svojo odsotnost. Predlagam, da obema odsotnost opravičimo. Ima kdo kako pripombo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je odsotnost odobrena.

Prosim zapisnikarja zadnje seje Zbora proizvajalcev tovarišico Pepco Jež, da prečita zapisnik zadnje seje. (Zapisnikarica Pepca Jež prečita zapisnik 13. seje.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k prečitnemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je zapisnik sprejet in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je Zbor proizvajalcev prejel od predsednika ljudske skupščine poročilo o delu Izvršnega sveta za leto 1955, dalje predlog družbenega plana za leto 1956, predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije, to je republiški proračun za leto 1956 s proračunom za to leto, predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in predlog odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956.

V času od naše zadnje seje je odbor za gospodarske organizacije razpravljal o potrditvi pravil strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LRS ter o strokovnem združenju kmetijskih gospodarstev LRS ter je poslal zboru svoje poročilo. Prav tako pa je zbor prejel poročilo ljudskega poslanca Staneta Bizjaka, v katerem se odpoveduje mandatu ljudskega poslanca. Glede na to predlagam za današnje sejo tale dnevni red:

1. razprava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955;

2. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije, o republiškem proračunu za leto 1956 s proračunom za leto 1956;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene;

6. obravnava in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LRS in Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LRS;

7. poročilo odbora za predloge in pritožbe;

8. obravnava in sklepanje o razrešitvi tovariša Staneta Bizjaka kot ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev.

Ali ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev k predlaganemu dnevnemu redu kakšne spreminjevalne ali dopolnilne predloge? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb ali dopolnitev, lahko smatramo, da je dnevni red v celoti sprejet. Ker moremo po zasedbi poslanskih mest ugotoviti, da je kvorum podan, mislim, da poimensko klicanje poslancev ni potrebno.

Pred prehodom na sam dnevni red bi vprašal ljudske poslance, če imajo kakšna vprašanja, ki jih želijo staviti Izvršnemu svetu ali republiškim upravnim organom? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Marjan Garzarolli.)

Marjan Garzarolli: Tukaj gre za tisto točko dnevnega reda, ki je povezana s sprejemom družbenega plana za leto 1956. Po ugotovitvah, katere ...

Predsednik Mavricij Borc: O planu bomo razpravljali pod posebno točko dnevnega reda. Sedaj pa gre za to, če ima kdo kakšno vprašanje na Izvršni svet ali republiške upravne organe, je zdaj priložnost, da to iznese, medtem ko bomo o planu posebej razpravljali.

Marjan Garzarolli: Saj je v tej zvezi. Ko se bo sprejemal družbeni plan, bom imel v zvezi z našo gozdarsko stroko važen predlog glede terenskih dodatkov ter glede dela ob deževnih dneh in podobno. To pa bi sedaj prebral.

Predsednik Mavricij Borc: To boste prečitali pri tisti točki dnevnega reda, ki je temu namenjena. Ima še kdo kako pripombo?

Janez Kermavner: Prosil bi, da Izvršni svet pojasni, kako je z obratnimi krediti v naših proizvodnih podjetjih. Vsem je znano, da vedno večje število proizvodnih podjetij prihaja v finančne težave zaradi nizko odmerjenih obratnih sredstev. Čeprav podjetja svoje proizvodne naloge v redu izvršujejo, čeprav prekoračujejo svoje plane in povečujejo družbeno proizvodnjo tudi še za enkrat, se jim obratni krediti ne povečajo. Ker ni to osamljen primer, temveč je to splošen pojav v našem gospodarstvu in to ne samo pri nas, temveč tudi v drugih republikah, bi prosil, da se pojasni kakšni ukrepi in kakšne analize se v tej zvezi podvzemajo.

Predsednik Mavricij Borc: Zastopnika Izvršnega sveta bomo prosili, da po možnosti odgovori še na tem zasedanju, sicer pa vsaj na prihodnjem. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, potem prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955.

Izvršni svet je predlagal, da bi oba zbora razpravljala o poročilu na skupni seji. Ker bi bilo smotrno, da bi na skupni seji poslušali tudi obrazložitev k predlogu družbenega plana LRS za leto 1956, predlagam, da to poročilo in obrazložitev obravnavamo na skupni seji. Ima kdo kakšen drugačen predlog? Se kdo ne strinja? (Ne javi se nihče.) Potem prekinjam sejo. Bi pa tovariše ljudske poslance obvestil, da imajo ves material tako za sejo Zbora proizvajalcev kakor tudi za skupno sejo pred seboj, zato naj vsakdo ta material vzame s seboj, da bo lahko zasledoval skupno sejo. Skupna seja bo takoj sedaj v zgornji dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 10.28 uri in se je nadaljevala ob 16.42.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Nadaljujemo 14. sejo. Na skupni seji smo slišali poročilo Izvršnega sveta. Želi še morda kdo o tem razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na 2. točko dnevnega reda. Že na skupni seji smo slišali obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana za leto 1956. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo.

(Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec in ž. Anton Koželj prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker so prečitani amandmaji vsklajeni tudi z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora, postanejo sestavni del predloga družbenega plana, ki je v obravnavi, če se predstavnik Izvršnega sveta izjavi, da s tem soglaša. (Predstavnik Izvršnega sveta se z amandmaji strinja.) S tem so predlagani amandmaji postali sestavni del družbenega plana, ker se z njimi strinja tudi Izvršni svet.

Po 124. členu poslovnika Zbora proizvajalcev se družbeni plan obravnava najprej v načelu in nato šele po delih oziroma poglavjih, ki jih je petindvajset. Prehajam na obravnavo družbenega plana v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo?

Andrej Stegnar: Tovariši poslanci! Oglasil sem se k besedi, ker bi hotel analizirati tisti instrument, ki je za lahko industrijo zelo važen, to je amortizacija. Amortizacija je pravzaprav le del instrumenta, s pomočjo katerega je mogoče nadomestiti tista sredstva, ki jih nekatere industrije nujno potrebujejo. Predvsem je treba reči, da je lahka industrija v Sloveniji s tem družbenim instrumentom, ki je v zvezi z amortizacijskim skladom, zelo prizadeta. V čem obstoji ta prizadetost? Prizadetost je v tem, da more vsa leta po osvoboditvi lahka industrija, predvsem pa panoga 125, izkoriščati amortizacijski sklad le od 50 do 55 % letno. Popolnoma se strinjam, da je tak način izkoriščanja splošnega amortizacijskega sklada bil doslej popolnoma upravičen. Upravičen zaradi tega, ker je bilo nujno potrebno, da se pri nas gradi težka industrija. Medtem pa že dve leti govorimo in tudi na tej naši skupščini smo pred letom dni razpravljali o celotnem uporabljanju amortizacijskega sklada

za lahko industrijo. Prav tako so tudi na merodajnih mestih in preko raznih forumov, naj bo to zvezne industrijske zbornice ali pa preko trgovinske zbornice, posamezni predstavniki izražali mnenje, naj bi se amortizacijski sklad dal lahki industriji v celoti na razpolago. Praksa pa je pokazala, da tudi v letu 1956 ni predvideno, da bi se lahko ta sklad uporabljala. Posledica tega dejstva bo, da bo lahka industrija, kar lahko podčrtam zato, ker nima možnosti v celoti izkoristiti amortizacijski sklad in ker ima iztrošena osnovna sredstva, v svoji produktivnosti postopoma nazadovala. To nazadovanje se pri mnogih stvareh že občuti. Danes imamo nekatera osnovna sredstva, ki so bila že trikrat ali štirikrat amortizirana, pa kljub temu še predstavljajo določeno vrednost. Ta sredstva pa seveda ne morejo dati več tiste produktivnosti, ki bi jo sicer lahko pričakovali. Zato mislim, da bi bilo nujno potrebno, da se za leto 1956 v celoti, vsaj kolikor so to naglašali tudi drugi predstavniki, dopusti lahki industriji, predvsem pa tisti, ki ni mogla ta sredstva dozdej v celoti uporabljati, da lahko ta sredstva v celoti uporabi. S tem se ustvarja materialna baza tudi za angažiranje sredstev za težko industrijo. Če bo lahki industriji odvzeta materialna baza, potem tudi težka industrija ne bo dobivala od lahke industrije tistih dohodkov, ki jih je dobivala doslej. Tega ne govorim zato, ker sem predstavnik lahke industrije, ampak govorim to s stališča ekonomike, ker je prav, da tisti, ki vplačuje amortizacijo, to amortizacijo tudi v celoti uporablja. Razumem, da so bile dosedanje potrebe nujno drugačne, toda za vnaprej mislim, da je že prišel čas, ko se more amortizacija dati lahki industriji v celoti na razpolago.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo?

Marjan Garzarolli: Slišali smo poročilo gospodarskega odbora. V zvezi z gozdarstvom so bili sprejeti sklepi, glede katerih bi imel nekatere pripombe. Prosil bi tovariše, če bi te naše pripombe tudi upoštevali. Gre za problematiko v zvezi z odlokom o pogojih, ob katerih se terenski dodatki priznajo za materialne stroške. V zvezi s prvo točko odloka o pogojih, ob katerih se izdatki za terenske dodatke priznajo za materialne stroške, se je ugotovilo, da v odloku ni zapopadeno gozdarstvo in kmetijstvo ter na ta način odpadejo vsi terenski dodatki, ki so se plačevali v l. 1955 na podlagi določil objavljenih v Uradnem listu FLRJ št. 14-55/135. Mišljenja smo, da je gozdarstvo panoga s specifičnimi pogoji. Težke klimatske razmere in v zvezi s tem manjša storilnost zaradi slabega vremena zlasti v zimskih mesecih, oddaljenost od naselij in hiš, težke stanovanjske razmere zaradi raztresenosti sečišč, težka preskrba z vodo in hrano, oddaljenost od kamionskih cest, enolična in slabo pripravljena hrana, vse to so razlogi, da je že tako težko dobiti gozdne delavce. V drugih industrijskih panogah je vendarle mogoča koncentracija večjega števila delavcev in je zaradi tega mogoče znatno bolje rešiti stanovanjske in prehranske probleme, kar delavce tudi močno privlačuje. Z ukinitvijo terenskega dodatka, s katerim so se ti posebni pogoji gozdnih in kmetijskih delavcev kolikor toliko ublažili in je tako vsaj deloma uspelo zadržati to delovno silo — mlajše generacije se že zdaj raje vključujejo v druge industrijske panoge — pa se je situacija znatno poslabšala. Komisija za potrditev zaključnih računov za leto 1955 ima direktive od republiške finančne inšpekcije, da

se deževni dnevi ne morejo priznati in obračunati po odloku o nadomestilih za plače med prekinitvijo dela, četudi to priznajo določbe tarifnega pravilnika in tajništva za gospodarstvo pri okrajnih ljudskih odborih, temveč iz dela dobička za plače. Smatramo, da so gozdni in kmetijski delavci na slabšem že zaradi tega, ker storilnost dela zaradi specifičnih razmer, kakor sem preje povedal, ne more biti takšna, kakršna je lahko pri drugih panogah. Vse to navajam zaradi tega, da prikažem, v kakšne težave je zašla panoga gozdarstva in kmetijstva. Če imamo predpise za izvedbo količinskega plana in obveznosti bodisi do zveze, republike, okraja in občine, potem je treba reči, da je izvedba plana dvomljiva. Zato bi prosil, da bi Izvršni svet informirali o tej zadevi. Obrnili smo se zato na sindikate kot na zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo, toda rešitve še ni nobene. Obveznosti, ki jih imamo, bomo težko izvedli, pa najsi gre to za državni, združni ali privatni sektor. Tó sem hotel povedati in vas prosim, tovariš predsednik, če vzamete to na znanje.

Predsednik Mavricij Borec: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prosim predstavnika Izvršnega sveta, da na postavljena vprašanja odgovori. Morda bi hkrati odgovoril tudi na dopoldne postavljeno vprašanje glede kreditov.

Franc Popit: Tu je bilo postavljenih dvoje vprašanj, ki jih pravzaprav ni mogoče rešiti v republiški kompetenci. Prvo je vprašanje, ki ga je dopoldne postavil ljudski poslanec Janez Kermavner glede obratnih kreditov in problem, ki ga je tu načel ljudski poslanec Marjan Garzarolli.

Glede vprašanja tovariša Kermavnerja moram reči, da je Izvršni svet o tem problemu razpravljajal, vendar pa kot rečeno, spada to vprašanje v kompetenco zveznega izvršnega sveta in kolikor vem se te stvari popravljajo. Po informacijah, ki smo jih dobili, se te stvari popravljajo v poslovanju samih bank, pripravljajo pa se tudi neki predpisi v zvezi s tem vprašanjem. To bi bil odgovor na prvo vprašanje.

Drugo je vprašanje terenskega dodatka v gozdarstvu. Tudi o tem problemu je Izvršni svet seznanjen in je bilo to vprašanje stavljeno tudi zvezni komisiji za plače. Naše stališče je tako, da če že pustimo terenske dodatke drugim panogam oziroma drugim strokam v našem gospodarstvu, potem bi to morali pustiti tudi gozdarstvu. Po mojem mnenju ni nobenega posebnega razloga, da bi se samo gozdarstvu odvzemali ti terenski dodatki, če gre tu sploh za terenske dodatke. Naše stališče je, da bi bilo treba, te stvari rešiti na drug način, predvsem preko plač, ne pa da mi ta problem rešujemo s terenskimi dodatki. Toda, če že govorimo o tem, da ostanejo terenski dodatki v nekaterih panogah gospodarstva, potem mislim, da ni nobenega razloga, da ne bi ostali ti dodatki tudi v gozdarstvu. Reči pa je treba, da pa je to stvar zveznega predpisa. Mi smo, kot sem že rekel, opozorili na ta problem zvezno komisijo za plače, nismo pa zaenkrat še dobili nobenega odgovora.

Predsednik Mavricij Borec: Tovariš Stegnar je postavil še vprašanje glede amortizacijskih skladov.

Franc Popit: Tudi to je vprašanje, ki ga ni mogoče reševati pri nas v republiki. Zato kaj definitivnega ne anorem reči. Poznamo pa to proble-

matiko, saj je to več ali manj problematika v celotni naši industriji, zaradi posebnih razmer pa še prav posebej v lahki industriji.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš Kermavner zadovolji z odgovorom?

Jancz Kermavner: (govori iz klopi.) Zadovoljim se, samo nekaj bi še pripomnil. Smatram, da je ponekod upravičena nejevolja predstavnikov podjetij in kolektivov, da so banke v svoji funkciji, tako kot včasih opravljajo svojo dolžnost, nekako zaviratelj prosperitete podjetja. Kajti, če morajo vodilni ljudje pri podjetju zaradi več ali manj permanentno zablokiranih računov neprestano intervenirati in včasih skakati od ene banke do druge, da se na primer zagotovi plača delavcem, potem mislim, da banka ne pomaga reševati probleme podjetja, ampak to reševanje preje zavira. Pomisliti je treba samo, koliko proizvodnji namenjenih ur vodilnih ljudi gre v izgubo samo zaradi raznih intervencij, ko se nazadnje pokaže, da je to zgolj zaradi birokratskega pojmovanja in gledanja banke na proizvodne probleme ter se take stvari potem običajno šele v zadnji minuti rešijo v obojestransko zadovoljitev. Zaradi tega bi prosil, da se temu problemu v resnici posveti večja pozornost, ker je videti, da povzroča to slabo kri.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš ljudski poslanec Garzarolli zadovolji z odgovorom?

Marjan Garzarolli: Se zadovoljim.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš Stegnar zadovolji?

Andrej Stegnar: Položaj je znan.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo govoriti v načelni razpravi o družbenem planu za leto 1956? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem načelno razpravo in prehajamo k podrobni razpravi in to k prvemu delu družbenega plana z naslovom »Osnovne naloge in nameni gospodarskega razvoja v letu 1956«. Ta del ima enajst poglavij.

Prehajamo na I. poglavje z naslovom »Skupni družbeni proizvod in narodni dohodek«. Želi kdo izmed poslancev besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje. Kdor je za I. poglavje, tako kot je predloženo od predlagatelja oziroma Izvršnega sveta, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na II. poglavje z naslovom »Industrija«. Tu so bili predloženi amandmaji, ki so sestavni del predloga. Kdo želi besedo k temu poglavju?

Stefan Pavšič: Tovariši in tovarišice! Iz poročila podpredsednika Izvršnega sveta je bilo razvidno, da je za izvršitev planskih nalog važno tudi vprašanje naše industrije. Čeprav je bilo to že obravnavano, bi se vendarle dotaknil nekaterih osnovnih vprašanj, ki se mi zde važna, če hočemo izvršiti naloge, ki so predvidene v družbenem planu za leto 1956.

Po mojem gre tu poleg drugega za štiri osnovne točke, in sicer, da prvič temeljito poznamo družbeni plan, drugič, da poznamo sile, ki delujejo pozitivno ali negativno na izpolnjevanje plana, pri čemer je treba negativne sile odpraviti, tretjič, da ustvarimo pogoje za izvršitev plana in četrtič, da imamo organizacijo in pričenemo z akcijo za izvršitev nalog, ki so predvidene v družbenem planu.

Zato bi se dotaknil predvsem tistih vprašanj, ki so bila važna v letu 1955 in bodo še važnejša v 1956. letu, med katerimi pa je v prvi vrsti vprašanje kadra v industriji in rudarstvu. Industrija in rudarstvo sta najmočnejši panogi v Sloveniji, saj dajeta skoraj 60% narodnega dohodka in zaposlujeta 50% vseh, ki so zaposleni v gospodarstvu. Za doseg uspeha v industriji pa je še zlasti važno vprašanje organizacije in vodstva industrije, kar pa je odvisno seveda od dobrega kadra. O kadru je že bilo govora v razpravi pa tudi v poročilih, ker pa je to vprašanje zelo važno, bi ga nekoliko dopolnil še z nekaterimi številčnimi pregledi, v kolikor so na razpolago.

V vajeniških šolah, ki še niso izpopolnjene, je pouk nepopoln, predvsem pa se v njih premalo učijo praktičnih del iz industrije, kar se zlasti pokaže po končani šoli, ko absolventi nastopijo službo v podjetju. To pomeni, da morajo naše vajeniške šole dati svojim absolventom poleg teoretičnega tudi več praktičnega znanja. Isto velja tudi za industrijske šole, med katerimi so sicer nekatere kvalitetne, vendar ne vse. Iz poročila Izvršnega sveta je razvidno, da je v letu 1955 prišlo iz vajeniških šol okoli 3.000 vajencev, in če upoštevamo, da industrija in rudarstvo zaposlujeta skoraj 230.000 ljudi, potem to pomeni, če to pokažemo v odstotkih, da je število vajencev, ki so se izučili v letu 1955 nasproti zaposlenim v razmerju komaj 1,3%. Ta nizek odstotek dokazuje, da je dotok vajencev glede na potrebe v industriji sorazmerno zelo majhen in da bo treba to število povečati. Poleg tega je treba upoštevati, da od omenjenega števila še določen odstotek odpade, ker vsi ne napravijo izpitov, zato je ta številka še znatno manjša. Glede srednjetečniških šol, ki so v Sloveniji štiri, kot je razvidno iz poročila, ni dovolj podatkov, kakšno število srednjetečniškega kadra se izuči in koliko ga pride v industrijo. V poročilu Izvršnega sveta je tudi pregled kadra na univerzi iz česar je razvidno, da trenutno študira na tehnični in pravno-ekonomski fakulteti okoli 1.200 tovarišev in tovarišic. V preteklem letu jih je diplomiralo 230, to je 5% od vseh, ki obiskujejo univerzo, medtem ko odstotek v odnosu na celotno število zaposlenih v industriji in rudarstvu znaša le 0,31%. Iz tega pregleda je razvidno, da pride zelo malo visokokvalificiranega kadra v industrijo in da bo glede na hiter razvoj industrije pomanjkanje visokokvalificiranega kadra vsako leto hujše. Zato bo potrebno odločno pristopiti k povečanju števila tega kadra. Pri tem je treba upoštevati tudi to, da starejši kvalificirani kader odhaja v pokoj in seveda tudi umira. Število tega kadra, ki odhaja v pokoj, v primerjavi s številom novih kadrov, ki prihajajo iz šol v industrijo, ni dosti manjše. To pomeni, da smo glede kadra stagnirali, medtem ko se je industrija v Sloveniji za 2,5-krat povečala. Nedvomno je, da se je število izučenega kadra po vojni precej dvignilo, vendar je to kot kažejo gornje številke, še vedno premalo.

Naša industrijska in rudarska podjetja se zelo trudijo, da bi dobila potreben kader in ker tega kadra ni dovolj, ni dostikrat tudi tistih uspehov, ki bi jih sicer lahko pričakovali. Po poročilu Trgovinske zbornice za Slovenijo za 1955. leto je stanje zaposlenega kadra naslednje: Kvalificiranega kadra je 28%, od tega 9% visoko kvalificiranega kadra. Polkvalificiranega kadra je 38%, nekvalificiranega kadra pa 40%. Medtem pa je iz poročila Izvršnega sveta razvidno, da je visokokvalificiranega kadra glede na razvrstitev delovnih mest po tarifnih pravilnikih 57%, izplačanih plač po tarifnem pravilniku 61%, medtem ko je na raznih delovnih mestih le 52% visokokvalificiranega kadra. Iz tega je razvidno, da se ti statistični podatki ne ujemajo. Zaradi neenotnega pregleda kadra glede na potrebe v industriji in glede na šolanje tega kadra je to nedvomno eden izmed vzrokov, da niso razvidne dejanske potrebe in da vlagamo premalo truda za strokovni dvig kadra ter se tudi premalo zavedamo posledic.

Zelo veliko se danes govori o dvigu produktivnosti, ki je eno izredno pomembnih vprašanj. Statistični pregled kaže, da se je po vojni produktivnost dvignila letno za 2%, 1954. leta 1,4% in v 1955. letu za 3%. Res je, da imajo plače in premije velik vpliv na dvig produktivnosti, vendar brez kadra in brez dobre organizacije in priprave dela, kar lahko stori le kvalificiran kader, produktivnosti ni mogoče dvigniti. Znanje in stimulacija, nagrajevanje in dobra organizacija, so osnovni viri, ki lahko pripomorejo k dvigu produktivnosti in k izboljšanju kvalitete dela v industriji. Tudi podjetja sama lahko mnogo store za vzgojo kadra s pomočjo raznih tečajev, enako pa tudi lokalni organi oblasti z organiziranjem raznih mojstrskih šol, vendar je treba ugotoviti, da je teh stvari še mnogo premalo, zlasti v podjetjih.

Poleg kadra je izredno važno vprašanje tudi dobra in sodobna organizacija podjetja. Naša podjetja vlagajo premalo truda, da bi bila industrija čim modernjša in sodobno organizirana, da bi se organizacija dela bolje proučevala, zlasti pa izvajala. Tehnološki procesi so sorazmerno še slabo proučeni, kar pravi tako vpliva na nizko produktivnost. Za to je potreben dober kader in primerno znanje. Da pa bi se vsemu temu odpomoglo, bi predlagal, da se prvič, izdelata temeljit pregled obstoječega stanja in potreb po kadru, drugič, da se izdelata dober načrt za dvig tega kadra in tretjič, da vzgoji tega kadra ne posveča pozornost samo prosveta, temveč tudi vsi naši gospodarski forumi. Prosveta se sicer lahko veliko prizadeva za dvig tega kadra, vendar nima zadostnega pregleda nad potrebami in koristnostjo tega kadra v industriji in v gospodarstvu na sploh.

Tretji pomembni faktor za izvrševanje plana je preskrba s surovinami. To je pravi tako odločujoč faktor za dosego uspeha, za dvig produktivnosti in za izvršitev plana. V podjetjih si lahko še toliko prizadevajo, vendar če ni električne energije, osnovnih ali pomožnih surovin, ne more biti uspehov.

Vzrok za nizko produktivnost pa je tudi v nepravočasni preskrbi s surovinami. Naša tržišča dostikrat nimajo dovolj surovin ali jih vsaj ne dobe pravočasno. V razpravi, ki je bila na trgovinski zbornici, je bilo ugotovljeno, da je vzrok tudi v slabi kooperaciji. Če eden izmed kooperatorjev ne izvrši svojih obveznosti nasproti drugemu pravočasno, nastane zastoj v celotni proizvodnji. Tovarna »Saturnus« v Ljubljani izdeluje na

primer luči za Tovarno avtomobilov v Mariboru. Ker luči niso bile pravočasno izdelane, je to vplivalo na celotno avtomobilsko proizvodnjo v tovarni avtomobilov. Temu je dostikrat vzrok tudi dejstvo, da komercialna služba v podjetjih ni zadostna in posveča premalo pozornosti preskrbi s surovinami, na drugi strani pa tudi naša tržišča sama ne nudijo dovolj surovin tako po asortimaju kot po količini. Naše železarnе ukinjajo nekatere predmete in se usmerjajo v ožjo specializacijo in to tudi za take predmete, ki jih ni na tržišču in jih bo treba uvažati. Nedvomno je res, da imajo železarnе tudi svoje težave, bilo bi pa zaenkrat nepravilno ukinjati nekatere deficitne artikle, uvajati pa tiste artikle, ki jih ni potrebno uvažati. Ko bodo naši železarski kombinati v celoti dograjeni, bo to morda upravičeno, zaenkrat pa je to še prezgodaj. Železarnе ukinjajo na primer valjanje lamel, rebraste pločevine, težkih in lahkih profilov, ki so vsi deficitni, na drugi strani pa ugotavljamo vsaj v strojogradnji, da ni na razpolago deviz, da bi te artikle dobili iz uvoza. Železarnе so po mojem mnenju dolžne delati ne samo z vidika svojih koristi, temveč predvsem za potrebe tržišča in industrije in morajo imeti vedno pred očmi, da v čim večji meri ustvarijo pogoje, da bo industrija svoje naloge lahko izvedla.

Iz poročila je nadalje razvidno, da so kapacitete v industriji, posebno v strojogradnji, krite le s 68 %, kar je sorazmerno nizko. Temu so deloma vzrok spremembe v letošnjih investicijah. To pa bi lahko nadoknadili z razširitvijo izdelave raznih objektov, posebno pa s kooperacijo in z izvozom na tuja tržišča. Zato se mora naša industrija še bolj posvetiti študiju tujih tržišč, izboljšati kvaliteto in povečati izvoz, razširiti proizvodnjo na nove artikle, hkrati pa zmanjšati uvoz, kar je za industrijo pravitako važno. Iz poročila je namreč razvidno, da se je uvoz v 1955. letu povečal od 15 % na 27 % v primerjavi s 1954. letom. Nedvomno je, da povečani uvoz povečuje neuravnovešenje trgovinske plačilne bilance.

Za uravnovešenje naših tržišč je eno izmed zelo važnih vprašanj, čim večje znižanje cen, ki naj bi sledilo iz znižanja materialnih stroškov. Materialni stroški se v naši industriji gibljejo od 50 do 80 % v prodajni strukturi cene. Pri tako visokih materialnih stroških plače seveda ne pridejo do realnega izraza in se odražajo v zelo nizkem odstotku zaradi nenormalnih materialnih stroškov. Pri podjetjih se zaradi tega ne posveča zadostna pozornost plačam, zaradi česar izgubljamо tudi na produktivnosti. Zato je poleg težnje za dvig produktivnosti važno tudi vprašanje znižanja materialnih stroškov. Če na primer pri nekem podjetju znaša prodajna cena določenih proizvodnj eno milijardo, od česar odpade na materialne stroške 700 milijonov dinarjev, kar je 70 % od prodajne cene, bi znižanje materialnih stroškov za 5 % lahko znatno vplivalo na tržišče, ker bi se s tem znižala tudi prodajna cena za 3,5 %. To pa je že velik prispevek za stabilizacijo tržišča in za dvig življenjske ravni. Zato se poleg produktivnosti ne sme zanemariti pomembnost zniževanja materialnih stroškov. To pa je mogoče doseči z dobro organizacijo in premiranjem, ki daje stimulacijo za znižanje materialnih stroškov.

Naši inštituti so v preteklem zlasti pa v letošnjem letu pokazali tudi znatno več pozornosti sodelovanju s podjetji. Tako je tudi ekonomski inštitut organiziral neposreden stik s podjetji, kar je zelo hvalevredno. Ta inštitut naj bi še v bodoče imel čim tesnejšo povezavo s podjetji. Mislim

pa, da tudi drugi inštituti lahko vplivajo na hiter dvig kadra, enako pa tudi ekonomske šole z prirejanjem raznih tečajev, inštituti pa še posebej z obdelavo raznih analiz. To so sicer šele začetki, vendar če bomo šli po tej poti, bo naša industrija lahko imela od tega velike koristi. Predvsem pa bi bilo potrebno, da podjetja znatno bolj poznajo delo teh inštitutov, hkrati pa je potrebno, da tudi inštituti boljše poznajo delo podjetij. Inštitut za jeklene konstrukcije in vodogradbeni laboratorij že danes tesno sodelujeta z našimi podjetji, za kar jim je treba dati vse priznanje. Tesna povezanost in sodelovanje med podjetji in inštituti lahko v marsičem pripomore k boljši produktivnosti in k boljšim uspehom v proizvodnji.

Predsednik Mavricij Borc: Ali ima mogoče tovariš poslanec kakšne amandmaje k poglavju z naslovom »Industrija«?

Štefan Pavšič: (govori iz klopi.) Ne, to je bila samo razprava.

Predsednik Mavricij Borc: Torej ni amandmaja. Kdo še želi govoriti k temu poglavju družbenega plana? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo II. poglavja družbenega plana, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o III. poglavju z naslovom »Kmetijstvo«. Tudi tu je bil predložen amandma, ki je sestavni del predloga družbenega plana. Želi kdo besedo k temu poglavju? Besedo ima ljudski poslanec inž. Adolf Tavčar.

Inž. Adolf Tavčar: K vprašanju kmetijstva bi dal nekaj predlogov oziroma misli, zlasti pa k vprašanju vinogradništva. Problem vinogradništva na področju naše republike vse premalo povezujemo s socialno problematiko pri nas. Če upoštevamo, da se v Sloveniji preživlja več kot 100.000 ljudi od vinogradništva, potem gre tu za razmeroma številno delovno silo, ki lahko predstavlja važno postavko v našem gospodarstvu. Spričo preorientacije vinogradniške politike oziroma obnove vinogradništva bi znala ta stvar imeti v bodočih letih le določene posledice.

Na raznih forumih, predvsem pa smo tudi s strokovnimi kadri večkrat razpravljali o teh problemih in lahko odkrito rečem, da sami ne vemo, kako naj ravno te vinogradniške probleme razčistimo. Odbor za gospodarstvo je o teh stvareh razpravljal, zlasti pa o perečem problemu vinogradniških predelov, ki imajo slabšo kvaliteto vina; kot je to Dolenjska, Kozjansko itd. Ti predeli so danes resnično socialno ogroženi zaradi tega, ker tako slabe kvalitete vina dejansko ne morejo prodajati, vem pa, da je veliko kmetij in gospodarstev, ki imajo dohodke izključno le od tega zaradi neugodne letine še slabšega vina, katerega so pridelali v lanskem letu. Ko smo o teh stvareh razpravljali, smo dali predlog, da bi v letošnjem letu napravili neko izjemo, ki bi bila v tem, da bi dovolili tudi prodajo vina izpod 9 maliganov alkoholne stopnje, zaradi tega, da bi tako ta socialni problem v teh vinogradniških krajih vsaj do neke meje skušali rešiti. To bi bil en tak predlog. Vprašal pa bi tudi odbor za gospodarstvo, ki je razpravljal o vprašanju umetnih vin, kaj je bilo glede tega sklenjeno,

kajti v poročilu je govora samo o tem, da je bila o tem razprava, ni pa ničesar napisanega o zaključkih te razprave.

Poleg tega bi tu razpravljali še o potrebi ustanovitve nekega agronomsko-ekonomskega inštituta. Nujna potreba po ustanovitvi agro-ekonomskega inštituta se kaže danes na področju modernejšega kmetijstva zaradi tega, ker se danes nihče ne bavi z agro-ekonomskimi problemi v našem kmetijstvu, v prvi vrsti z vprašanjem rentabilnosti takega ali drugačnega stroja, ali z vprašanjem organizacije največjih kmetijskih obratov itd. To mora biti smotrno, strokovno in znanstveno vodeno, zato se tudi na področju naše republike kaže zelo nujna potreba po ustanovitvi takega agro-ekonomskega inštituta.

Še nekaj besed glede obnove vinogradništva. V dokumentaciji k predlogu družbenega plana za kmetijstvo in gozdarstvo je rečeno, da se okrajnim ljudskim odborom prepušča v glavnem reševanje vprašanja obnove sadjarstva in vinogradništva. S tem se, zlasti glede vinogradništva, v celoti ne strinjam zaradi tega, ker je, kakor sem preje rekel, ta socialni problem, ki zadeva preje omenjene vinogradniške predele pri nas v Sloveniji tako pereč, da ni mogoče prepuščati to vprašanje izključno le okrajnim ljudskim odborom. Smatram, da je obnova vinogradništva za izključno vinogradniške predele tako izredno pomembna, da bi morali v tem primeru republiški organi dati tistim okrajnim ljudskim odborom, ki imajo take vinogradniške predele, vso pomoč, ker menim, da ti okrajni ljudski odbori sami ne bodo mogli rešiti problemov pri obnovi vinogradništva.

Predsednik Mavricij Bore: Amandmaja ni?

Inž. Adolf Tavčar: Napisan ni, dal sem samo priporočilo.

Predsednik Mavricij Bore: Katera postavka III. poglavja naj se torej dopolni, menja ali spremeni?

Inž. Adolf Tavčar: To je samo priporočilo. Kot amandmaja pa tega ne dajem.

Predsednik Mavricij Bore: Želi še kdo govoriti k III. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženo besedilo III. poglavja z naslovom »Kmetijstvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na IV. poglavje z naslovom »Gozdarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženo besedilo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti. (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi IV. poglavje družbenega plana z naslovom »Gozdarstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo na V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje. Kdor se strinja s predloženim besedilom tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti?

(Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi V. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na VI. poglavje družbenega plana z naslovom »Promet«. Želi kdo besedo k temu poglavju? Besedo ima ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Gregor Klančnik: V zvezi s tem poglavjem republiškega družbenega plana bi iznesel problem, ki je navidez sicer lokalnega značaja, kljub temu pa ga lokalni organi ne morejo rešiti. To je vprašanje postajališča Ravne.

Ravne so po vojni postale važen industrijski, kulturni, športni in prosvetni center. Industrijsko delavstvo se je za petkrat povečalo. Poleg tega je tu številno gradbeno delavstvo, zgrajena je popolna gimnazija, ki ima okrog 700 dijakov, tu je študijska knjižnica in še vrsta drugih pridobitev. Kljub temu pa je postajališče ostalo tako, kakršno je bilo ne samo v bivši Jugoslaviji, temveč celo v bivši Avstro-ogrski. To je lesena baraka, zgrajena 1902. leta Velik promet glede na številno delavstvo, ki se mora voziti, in na številne dijakke, ki se vozijo od Vuzenice, Slovenjega Gradca in iz Mežice, zahteva zgraditev novega postajališča, saj morajo sedaj ljudje pogosto v dežju, snegu in mrazu, skratka v dostikrat nemogočih vremenskih razmerah, stati brez strehe in čakati na vlake, ki imajo običajno še zamude, zlasti v zimskih mesecih. Poleg tega je na tej progi tudi tranzit avstrijskih vlakov, ko potniki dnevno lahko vidijo, v kakšnih nemogočih razmerah čakajo pri nas ljudje na vlake. Ta problem se je sicer že večkrat obravnaval v časopisju in je bila široka javnost o tem problemu že zadosti informirana, vendar se k reševanju tega problema še nikoli ni dovolj resno pristopilo. Prav pa bi bilo, da bi se enkrat tudi ta problem na Ravnah rešil. Ravne so, kot sem že rekel, postale po vojni precej važen center in bi bilo prav, da dobijo tudi primerno postajališče. Vem, da je zaradi velikega vzpona težko misliti na pravo postajo, problem pa je rešljiv z odstavnim industrijskim tirom železarne in s primernim postajališčem.

S tem v zvezi pa je tudi problem boljše cestne povezave Raven s Prevaljami in z Dravogradom. Na Ravnah je, kot sem rekel, le postajališče, zato se ves tovorni in kosovni promet opravi na postaji Prevalje, kar je zvezano s precejšnjim avtomobilskim prometom po cesti Ravne — Prevalje. Zato bi bilo potrebno, da se Ravne, ki so postale center komune, v katere območju so tudi Prevalje, povežejo z boljšo cesto, kakor je sedanja. To pomeni, da bi bilo potrebno, da se asfaltiranje republiške ceste, ki je že dokončano na relaciji Mežica—Prevalje, nadaljuje vsaj do vhoda v Ravne, kar znaša približno 3,5 km. Kritičen pa je tudi cestni odsek do priključka Raven na cesto Dravograd—Slovenj Gradec, ki povezuje našo državno mejo v smeri proti Celju.

Kot tretji problem, ki je v zvezi s prometom, navajam nezadovoljivo urejene prometne zveze s središčem našega okraja. Prav bi bilo, da bi železniški organi mislili na uvedbo motornih vlakov za povezavo z Mariborom in po možnosti tudi z Zidanim mostom, ker so Ravne, enako pa tudi pomemben rudarski in industrijski center kot je Mežica, zelo oddaljeni od okrajnega pa tudi od drugih večjih slovenskih središč.

Končno še nekaj splošnih pripomb z željo, da podprem poročilo odbora za gospodarstvo k predlogu družbenega plana. Naša osnovna naloga po tem družbenem planu je znižati stroške proizvodnje in povečati produktivnost dela. Za doseg tega namena pa so nam po tovarnah potrebni strokovni kadri, potreben je tehnični štab, ki na podlagi analiz in študij zasleduje zastoje, ozka grla, vzroke izmečka, krogotok materiala itd. Podjetja pa v glavnem ne razpolagajo z zadostnim tehničnim kadrom, da bi bila kos tem važnim nalogam. Pri pridobivanju kvalificiranega kadra imamo neprestane težave. Da bi se kader dopolnil, si pomagajo s štipendiranjem študentov na univerzi, vendar se pogosto dogaja, da po diplomiranju zelo neradi pridejo v podjetje, kljub temu da jih vežejo z njim pogodbe. To je zato, ker študente že na univerzi nagovarjajo, naj ostanejo pri raznih inštitutih in ne gredo v podjetje, ker je delo pri podjetju tudi težavnejše. Tu smo jih primorani vključevati bodisi v popoldanske ali nočne izmene, delo je umazano, plača pa ne večja, ampak manjša, zato ker smo v podjetjih vezani na tarifne pravilnike. Hkrati nimajo možnosti, da si s postranskim angažiranjem in s honorarnim delom pridobivajo dodatne zasluge in je na koncu meseca bilanca mesečnega zaslужka slabša, kot pa če ostanejo v mestu. Zato je razumljivo, da vsi po vrsti poudarjajo, da bi delali raje le na »znanstveno-strokovnem«
področju. Mislimo pa, da po vsej verjetnosti ne bomo daleč prišli, če ne bo nikogar, ki bi delal tudi tam, kjer se ustvarja vrednost. Zato bi bilo prav, če bi se rešitve tega problema resno lotili. Mnogi sicer pravijo, češ podjetja te ljudi premalo plačajo. Prav, toda mlad inženir, ki je komaj prišel k podjetju, na noben način ne more imeti enako plačo, kot inženir, ki je obratovodja in ima desetletno prakso. Če se mu s plačo približa do 2.000 din, ta obratovodja potem nima nobenega interesa, da bi si kaj več prizadeval, ker je skoro izenačen z mladim inženirjem. Zato bi bilo v bodoče vsekakor misliti na večje razlike pri teh plačah.

Omenil pa bi rad še eno stvar, to je problem borbe proti obratnim nesrečam. Obratne nesreče so ne le velika ovira, temveč tudi velika izguba za naše gospodarstvo. Zato bi bilo treba v okviru katerekoli dejavnosti resno pristopiti k zniževanju obratnih nesreč. Pri nas na Ravnah smo se lotili tega problema tako, da smo razpisali nagrado za vsakega delavca, ki preko celega leta nima nesreče. V lanskem poslovnem letu je ta nagrada znašala 2.000 dinarjev, v letošnjem poslovnem letu pa 3.000 dinarjev. Čeprav nagrada ni velika, pa je psihološki učinek izreden, kar nam dokazuje procentualni padec nesreč, ki je znašal 1952. leta 36,6 %, 1953. leta 30 %, 1954. leta 24 %, 1955. leta 19 %, v prvem četrtletju letošnjega leta pa samo še 10 %. Največji učinek v borbi proti obratnim nesrečam so dale torej prav te nagrade. Sleherni delavec, ki preko celega leta nima nobene obratne nesreče, dobi na koncu leta nagrado, ki jo izplačamo iz presežka plačilnega sklada. Kolektivu se vsekakor izplača tudi iz presežka plačilnega sklada nagraditi vsakega delavca, ki se je med letom toliko prizadeval, da ni prišlo do nesreče, saj z znižanjem obratnih nesreč raste produktivnost in s tem dobiček ter fond za samostojno razpolaganje, hkrati pa to pomeni varovati tudi delazmožnost naših ljudi. Zato bi bilo pametno, če bi tak način borbe proti obratnim nesrečam postal splošen in bi se take nagrade tako kot vse plače lahko izplačevale kot del proizvodnih stroškov.

Predsednik Mavricij Borc: To so torej priporočila. Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Tovariši! V zvezi s prometom bi bilo omeniti stvar, ki je bila zelo neugodno sprejeta v naši javnosti, zlasti pa v Ljubljani. To je vprašanje podražitve trolejbusa.

Tovariši, mi smo molče in mirno šli preko tega, da smo tistim delavcem, ki se vozijo iz Ljubljane na periferijo mesta, znižali s to podražitvijo njihove prejemke za 10 %, pa tudi za 12 %. Ker industrija, zlasti na periferiji Ljubljane ne more svojim delavcem nuditi stanovanj v svojem neposrednem okolju, se morajo ti voziti iz mesta bodisi z enkratnim ali pa z dvakratnim prestopanjem, kar znese mesečno tudi do 1.200 dinarjev. To je ogromen izdatek, ki je silno ostro odjeknil pri našem delavstvu. Zato mislim, da je prav, če se postavi načelno vprašanje, ali je to zvišanje cen res upravičeno. Mislim, da je komunalni promet yendarle taka institucija, ki je v splošnem ljudskem interesu. Zato ga bo treba vzdrževati z javnimi sredstvi, ne moremo pa pričakovati, da se bo mogel vzdrževati samo z lastnimi sredstvi.

Nadaljnje pereče vprašanje so takse na motorna prevozna sredstva. Te takse so letos zelo visoke. Če vzamemo za primer nekoga, ki ima motorno kolo, pa se v poletnem času v borih treh ali štirih mesecih pelje ob nedeljah ali pa niti mogoče ne vsako nedeljo na izlet, mora vseeno plačati tako visoko takso. Poraba bencina je pravzaprav minimalna, se pravi, da je tudi cestišče minimalno uporabljal. Zato mislim, da bi bilo pravilneje, da bi se te takse, če se že morajo uvesti, uvedle na bencin. Kolikor več boš uporabljal cestišče, toliko več boš porabil tudi bencina in boš s tem tudi več plačal. Nemogoče pa je tlačiti v isti koš tistega, ki se pelje recimo enkrat ali dvakrat, s tistim — na primer z nekim podjetjem — ki cestišče permanentno uporablja.

Take so moje pripombe, pri čemer poudarjam, da so me delavci konkretno v mojem kolektivu naprosili, da te probleme iznesem, ker so to zanje težka bremena, posebno kot je to podražitev trolejbusnega prevoza.

Predsednik Mavricij Borc: Iznešeno vprašanje spada pravzaprav v pristojnost Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana. Vprašanje taks pa v pristojnost zveznih organov. Zato pri tem poglavju nimamo praktično kaj spreminjati.

Želi še kdo govoriti k VI. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi VI. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na obravnavo VIII. poglavja z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem«. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem besedilo VII. poglavja z naslovom »Trgovina, gostinstvo in turizem«, na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi VII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na VIII. poglavje z naslovom »Obrt«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo o tem poglavju in ga dajem na glasovanje. Kdor je za predloženo besedilo tega poglavja prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi VIII. poglavje sprejeto soglasno.

Prehajamo na IX. poglavje z naslovom »Izvoz«. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za predlog IX. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi IX. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje z naslovom »Tržišče, cene, dohodki in izdatki prebivalstva ter potrošnja«. Tu so bili predloženi trije amandmaji, ki so sestavni del predloga. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem X. poglavje na glasovanje. Kdor je za predlagano besedilo tega poglavja, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi X. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XI. poglavje predloga družbenega plana z naslovom »Investicije«. Amandma je postal sestavni del predloga. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem XI. poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo XI. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XI. poglavje soglasno sprejeto.

Z XI. poglavjem smo končali prvi del predloga družbenega plana, zato predlagam, da glasujemo o celotnem prvem delu skupno z amandmaji. Kdor je za prvi del družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) S tem je prvi del družbenega plana skupno z amandmaji, ki jih je predlagal odbor za gospodarstvo v soglasju z izvršnim svetom, soglasno sprejet.

Prehajamo na drugi del družbenega plana za leto 1956 z naslovom »Ekonomske ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije«. Ta del ima 14 poglavij in se prične z XII. poglavjem, ki nosi naslov »Dopolnilna dohodnina od kmetijstva, ki jo plačujejo pridelovalci hmelja«. Kdo želi besedo k XII. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XIII. poglavju z naslovom »Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa«, skupno s predloženim amandmajem. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem preidemo na glasovanje. Kdor je za predlagano besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XIV. poglavje z naslovom »Sredstva za proračun Ljudske republike Slovenije.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagano besedilo XIV. poglavja; naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XV. poglavje predloga družbenega plana z naslovom »Razdelitev dobička gozdnih gospodarstev.« Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem tudi to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi to poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVI. poglavje z naslovom »Investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem XVI. poglavje v obliki kot je predloženo, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi to poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVII. poglavje z naslovom »Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem XVII. poglavje na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVIII. poglavje predloga družbenega plana z naslovom »Občinske doklade za dohodke iz kmetijstva.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem XVIII. poglavje predloga družbenega plana na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XIX. poglavje z naslovom »Gozdni skladi.« Amandmaji, ki so bili predloženi, so sestavni del predloga. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem XIX. poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XIX. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XX. poglavje z naslovom »Cestni skladi.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem XX. poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XX. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXI. poglavje z naslovom »Sklad za zidanje stanovanjskih hiš Ljudske republike Slovenije.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem XXI. poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XXI. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXII. poglavje z naslovom »Vodni sklad Ljudske republike Slovenije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem tudi to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXIII. poglavje z naslovom »Določitev največjih količin stoječega lesa, ki se smejo posekati«. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem XXIII. poglavje na glasovanje. Kdor je za predloženo besedilo, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXIV. poglavje z naslovom »Sredstva proračuna in skladov Ljudske republike Slovenije«. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za predlagano besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIV. poglavje soglasno sprejeto.

Odbor za gospodarstvo je predlagal amandma, da se v predlog družbenega plana vnese tudi XXV. poglavje, ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1956 dalje.« Ta amandma je sprejel tudi Izvršni svet. Ima kdo pripombe k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem tudi to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XXV. poglavje soglasno sprejeto.

Sedaj moramo izglasovati še drugi del družbenega plana. (K besedi se priglasi predstavnik Izvršnega sveta.)

Franc Popit: V imenu Izvršnega sveta bi predlagal, da bi enako kot Republiški zbor sprejeli popravek k III. poglavju pod točko 4 tako, da bi v drugem stavku tretjega odstavka izpustili besede: »Njegova višina znaša 3.425 milijonov dinarjev...« in bi se ta stavek glasil: »Odmerila se bo na podlagi katastrskega dohodka s pomočjo davčne lestvice, ki se bo gibala v mejah od 10 do 44%.«

Druga sprememba v 4. točki istega poglavja pa bi bila, da se v četrtem odstavku črta zadnji stavek, ki se glasi: »Skupno bodo občinske doklade predvidoma znašale 400 milijonov dinarjev proti 310 milijonom v letu 1955.«

Predsednik Mavricij Bore: To je popravek k III. poglavju z naslovom »Kmetijstvo«. Slišali ste predlog, s katerim bi že vnaprej vskladili stališče, ki ga je zavzel Republiški zbor. Če ima kdo kakšne pomisleke ali pripombe k temu spreminjevalnemu predlogu, naj se, prosim, priglasi k besedi. (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem te spreminjevalne predloge k III. poglavju na glasovanje. Kdor je za te spremembe, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) S tem je III. poglavje z dodatnimi popravki v celoti soglasno sprejeto.

Glasovati moramo še o celotnem drugem delu družbenega plana, ki smo ga po poglavjih že sprejeli. Kdor je za predlog drugega dela družbenega

plana, prosim, da dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi drugi del družbenega plana za leto 1956 soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o družbenem planu za leto 1956 v celoti. Želi še kdo h katerikoli postavki družbenega plana v obliki, kot je bil predložen skupaj z amandmaji, govoriti ali predlagati kake spremembe in dopolnitve? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem predlog družbenega plana za leto 1956 v celoti na glasovanje. Kdor je za predlog družbenega plana v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1956 v našem zboru soglasno sprejet.

Končno besedilo posameznih poglavij bo treba primerjati še z besedilom, ki ga je sprejel Republiški zbor.

S tem prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije, o republiškem proračunu za leto 1956 s proračunom za leto 1956. Prosim o poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Bogdan Knaflič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker je Izvršni svet predlagal, da želi dati obrazložitev k temu proračunu na skupni seji, predlagam, da sedaj sejo prekinemo in da na skupni seji poslušamo obrazložitev Izvršnega sveta. Ali ima kdo od ljudskih poslancev kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker se zbor s tem strinja, prekinjam današnjo sejo. Jutri bo ob 9,30 skupna seja obeh zborov v zgornji dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 18,20 in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 25. aprila 1956 ob 10,45.)

Predsednik Mavricij Bore: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo 14. sejo Zbora proizvajalcev. Pred prehodom na nadaljnji dnevni red bi obvestil zbor, da je bil družbeni plan v enakem besedilu kot v našem zboru sprejet tudi v Republiškem zboru in je s tem postal zakon, ki ga bom poslal predsedniku Ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Na skupni seji ste slišali obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta k proračunu, ki je v obravnavi. V skladu s 124. členom poslovnika Zbora proizvajalcev bomo obravnavali predlog proračuna najprej v načelu, nato pa po delih in razdelkih. Zato prehajamo najprej na obravnavo v načelu. Kdo želi besedo? (K besedi se priglasil ljudski poslanec Ivan Hercog.)

Ivan Hercog: Tovariši ljudski poslanci. Moja diskusija spada sicer bolj k včerajšnjemu poročilu odbora za proračun. Ko govorimo o sredstvih republiškega sklada za gradnjo stanovanj, čutim potrebo, da kot je odbor za gospodarstvo našega zbora uvidel kritičnost stanovanjskih razmer v Mariboru, odbor za proračun pa stanovanjskih razmer v Velenju, opozorim tudi jaz na kritično stanje stanovanjskih razmer pri mežiškem rudniku. Samo par številčk. Na stanovalca odpade 6,27 m² stanovanjske površine. Neposredno ob topilnici je 52 družin, ki so že več ali manj zastrupljene s svincem. Pri 22 otrocih je zastrupitev konkretno ugotovljena. Od 70 tuber-

kuloznih bolnikov, ki so v rudarskih družinah jih ima le nekaj svojo sobo. Slika pa bi bila napačna, če ne bi poudaril, da je v povojnih letih bilo s sredstvi podjetja zgrajenih več stanovanj, kot jih je bilo v bivši Jugoslaviji. Pri tem pa ni prezreti, da je hkrati porastlo tudi število zaposlenih delavcev, ki jih je danes čez 1000 v primerjavi z zgrajenimi 104 stanovanji. Situacija pa se nam bo poslabšala še s tem, da nam v teh letih odide precejšnje število delavcev v pokoj, ki ostajajo v rudniških stanovanjih, ker praktično ne morejo drugam. Teh par številka nakazuje situacijo, ki resno ogroža tudi nadaljnje dobro obratovanje podjetja. Zato v zvezi s tem naprošam izvršni svet, da pri delitvi posojila iz republiškega sklada upošteva rudnik Mežico, ker iz lokalnih sredstev ni mogoče niti približno reševati kritičnega stanja.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo v načelu in prehajamo na obravnavo proračuna po delih in razdelkih.

Pričenjamo razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo o tem delu dohodkov in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani prvi del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del dohodkov v celoti sprejet.

Prehajamo na drugi del proračuna z naslovom »Dohodki od prebivalstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem ta del na glasovanje. Kdor je za predlagani drugi del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) S tem je tudi drugi del dohodkov v celoti sprejet.

Prehajamo na tretji del proračuna z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Kdo želi besedo? (K besedi se priglasil ljudski poslanec inž. Miran Mejak.)

Inž. Miran Mejak: Pri tem delu proračuna me moti nekaj, kar letos ni mogoče več popraviti, ampak šele drugo leto. Vprašanje je, ali ima smisel pri Narodnem muzeju pobirati vstopnino. Kolikor vem, obstoja po svetu precej muzejev, kjer vstopnina ne pobirajo. Zato res ne vem, ali ima ta pozicija v znesku 65.000 dinarjev kak smisel. Če bi bil vstop v muzej prost, mislim, da bi ne bilo zato nobene posebne izgube. Razen tega bi morda bilo mnogo več obiskovalcev, pa tudi vtis bi bil mnogo boljši, če bi bil vstop prost. Isto velja tudi za Narodno galerijo, za partijo v znesku 84.000 dinarjev. Mislim, da bi se drugo leto te pozicije lahko odpravile in bi se dovolilo, da bi bil vstop v muzeje prost.

Predsednik Mavricij Borc: Je vaš predlog, da se ta del spremeni? (Inž. Miran Mejak govori iz klopi: Sedaj to nima smisla menjati.) Torej je to priporočilo Izvršnemu svetu, da to upošteva eventualno že to leto, ali pa vsaj prihodnje. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o tretjem delu z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Kdor je za predlagani tretji del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na četrti del z naslovom »Drugi dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani četrti del dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Torej je tudi četrti del proračuna dohodkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o predlogu proračuna izdatkov in sicer na razpravo o 1. razdelku izdatkov z naslovom »Ljudska skupščina«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 1. razdelku. Kdor je za predlog 1. razdelka proračuna izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek v celoti sprejet.

Prehajamo na razpravo o 2. razdelku z naslovom »Izvršni svet Ljudske skupščine«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog 2. razdelka proračuna, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek proračuna izdatkov v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na tretji razdelek proračuna z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog 3. razdelka z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi tretji razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem glasujemo tudi o tem razdelku. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi 4. razdelek soglasno sprejet. (K besedi se priklasi ljudski poslanec Lojze Ocepek.)

Lojze Ocepek: Imam vprašanje še k 2. razdelku, in sicer k postavki »Subvencija verskim organizacijam«. Ker mi ta postavka ni jasna, prosim, da predstavnik Izvršnega sveta pojasni, katerim verskim organizacijam se daje subvencija iz proračuna. Zanima me zakaj in v kakšne namene se daje.

Julij Beltram: To je dotacija za versko komisijo in za Cirilmetodijsko društvo.

Predsednik Mavricij Bore: Ali pojasnilo zadostuje ali pa je potrebno obširnejše pojasnilo? (Iz klopi je slišati zahteve po obširnejšem pojasnilu.) Prosim zastopnika Izvršnega sveta, če to obširnejše pojasni.

Julij Beltram: Med izdatki Izvršnega sveta je subvencija verskim organizacijam v znesku 10.800.000 dinarjev. Tu gre za organizacijo, ki jo dobro poznamo, in sicer za Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS in za versko komisijo, ki ureja vprašanja, ki nastajajo med Cerkvijo in državno oblastjo. Vloga Cirilmetodijskega društva je mislim vsem znana. Vsi veste, da imamo že vsa povojna leta dokaj zaostreno vprašanje odnosov med Cerkvijo in državo. V prvi vrsti gre tu za vmešavanje Vatikana v naše

notranje zadeve in za odpor reakcionarne duhovščine v odnosu do naše družbene ureditve. Med duhovniki, ki opravljajo svoje verske dolžnosti pri nas, pa so tudi taki, ki so lojalni do naše ljudske oblasti, in ti se potem povezujejo v svoji stanovski organizaciji, ki se imenuje Cirilmetodijsko društvo. To društvo šteje pri nas nekaj čez 400 članov, medtem ko je komaj še ena tretjina duhovščine izven te organizacije. Jasno je, da mora naša skupnost skrbeti tudi za vzdrževanje te duhovščine, ki izkazuje svoje lojalne odnose do naše državne oblasti in do naše skupnosti. Toliko kot pojasnilo v zvezi s to postavko in v zvezi z delom Cirilmetodijskega društva ter njegovo vlogo pri urejanju odnosov med Cerkvijo in državo pri nas.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariši ljudski poslanci zadovoljijo s pojasnilom? (Poslanci se strinjajo.) Izglasovali smo 4. razdelek proračuna izdatkov.

Prehajamo na razpravo o 5. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem preidemo na glasovanje o 5. razdelku. Kdor je za predlagani 5. razdelek izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) S tem je tudi 5. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 6. razdelku proračuna izdatkov z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 6. razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 7. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o 7. razdelku. Kdor je za predlagani proračun izdatkov Državnega sekretariata za notranje zadeve, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 8. razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. razdelek z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog proračuna tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 10. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Prehajamo na glasovanje o 10. razdelku in prosim, kdor je za 10. razdelek naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek proračuna z naslovom »Univerza v Ljubljani«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o tem razdelku in prosim, kdor je za 11. razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 12. razdelek z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje tudi o tem razdelku. Kdor je za 12. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek z naslovom »Geodetska uprava«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem preidemo na glasovanje o 14. razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek z naslovom »Uprava za ceste«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, preidemo na glasovanje o 15. razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 16. razdelku. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek z naslovom »Uprava za investicije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog 17. razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek soglasno sprejet.

K 17. razdelku obstoja amandma odbora za proračun, ki ga je Izvršni svet sprejel. Prosil pa bi predstavnika Izvršnega sveta, da se o tem amandmaju ponovno izjavi oziroma da poročevalec odbora za proračun pove, če morda ne umika tega amandmaja.

Julij Beltram: Stališče Izvršnega sveta je naslednje. Sredstva, ki so določena za negospodarske investicije v znesku 1.360 milijonov, so obsežna v postavkah, ki so tu določene. Vendar pa Izvršni svet amandma sprejme v smislu, kakor je bil predložen. Tu gre za to, da se v okviru kvote, ki je določena za negospodarske investicije, da pomoč okrajnemu ljudskemu odboru oziroma mestnemu ljudskemu odboru Ptuj za ureditev

muzeja. V tem smislu Izvršni svet ta predlog sprejme, ker kvote za posamezne objekte tu niso fiksirane in je od dokumentacije ter še od drugih činiteljev odvisno, ali se bodo ta sredstva črtala iz tega proračuna ali ne.

Predsednik Mavricij Borc: Ker Izvršni svet sprejme amandna odbora za proračun, je ta amandna postal sestavni del tega razdelka, ki je bil že izglasovan.

Prehajamo na 18. razdelek z naslovom »Svet za urbanizem.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek z naslovom »Uprava za vodno gospodarstvo.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o 19. razdelku. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek proračuna z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom.« Kdo želi besedo? (K besedi se priklasi ljudski poslanec Anton Truden.)

Anton Truden: Pri dotacijah finančno samostojnim zavodom mi nekatere stvari niso jasne. Tu vidim dotacije raznim posestvom, ki so kot selekcijska posestva priključena kmetijskemu inštitutu, vendar pa se mi zdi nepravilno, da te dotacije že danes planiramo za leto 1956. Kolikor poznam vsa ta posestva, so ta urejena na osnovi gospodarskega računa in če že danes predvidimo dotacije tem posestvom, potem je vprašanje, kako se bosta potem delovni kolektiv in delavski svet borila za čim višjo proizvodnjo. Čeprav se na teh posestvih izvajajo razne selekcije, mislim, da so ta posestva že toliko razvita, da lahko opravljajo selekcijo na svojem gospodarstvu brez kakšnih večjih dotacij s strani republiškega proračuna. Zato bi bilo po mojem mnenju pravilneje, da tako kot vse gospodarske organizacije tudi te samostojne zavode postavimo na rentabilnostni račun. Ta posestva, kakor so gospodarsko urejena, lahko sama nosijo breme za selekcijsko službo, kajti glede na selekcijo in na kvaliteto žit dosegajo pri prodaji že tako višjo ceno kakor pa navadne kvalitete semena, zaradi česar ustvarjajo tudi večje dohodke. Zato prosim predstavnika Izvršnega sveta, da mi te stvari pojasni. Meni namreč te stvari niso jasne.

Nadalje me pri upravi gojitvenih lovišč moti postavka 29.950.000 dinarjev. Če so ta sredstva namenjena za vzdrževanje lovišč kot takih, za plače logarjev itd., potem je ta stvar v redu. Če pa je tu mišljena obnova logarnic in splošno logarskih objektov, potem mislim, da bi se ta proračun lahko znižal, ker bi se logarske oziroma gospodarske hiše lahko gradile iz sredstev gozdnega sklada. Tudi se mi zdi ta postavka v merilu republike zelo visoka in bi jo lahko prenesli na gozdni sklad. Ti dve stvari mi v bistvu nista jasni.

Predsednik Mavricij Borc: Konkretnega amandmaja nimaš?

Anton Truden: Zdi se mi, da ni pravilno, da za ta posestva že danes planiramo dotacijo, ker se delavski svet ne bo boril za dvig proiz-

vodnje in za zagotovitev plač po produktivnosti, ker imajo za leto 1956 že danes zagotovljeno plačo, namesto, da bi si plačo zagotovili na osnovi produkcije, kot si jo morajo vsa naša podjetja in tudi vsa druga kmetijska posestva. Konkretna pripomba je v tem, da potrebe po dotiranju ne vidim.

Še par besed v zvezi z inštituti. Za kmetijski inštitut je predvidena vsota 52 milijonov dinarjev. Izračunal sem, da bi ta vsota zadostovala za zaposlitev 150 ljudi z mesečno plačo po 15.000 dinarjev. Toda bistveno pri tem je, da se ljudje, ki delajo na inštitutu, v nekaterih drugih okrajih morda več, v našem okraju pa zelo poredko pojavljajo in je edina pomoč, ki jo od njih dobivamo v tem, da pošiljajo okrožnice za razne analize zemlje, za razne male parcele itd. Nimam sicer konkretnega predloga, mislim pa, da bi ti ljudje z inštituta morali dati okrajnim ljudskim odborom res konkretno pomoč pri izvajanju organizacije kmetijske proizvodnje.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da pojasnilo glede na stavljena vprašanja.

Julij Beltram: Najprej bi na to vprašanje načelno odgovoril. Kolikor pa bi se poslanci ne zadovoljili, bi, če bi bilo potrebno, poklicali še nekoga od sekretariata za proračun.

Prvo je vprašanje glede dotacij selekcijskim posestvom. Tu gre namreč za nekatera izmed selekcijskih posestev, ki jih strokovno nadzoruje inštitut za kmetijstvo. V bistvu gre za dotacijo, ki naj krije razliko, ki nastane pri teh posestvih z uvajanjem poizkusov, ki jih naroča kmetijski inštitut kakemu posestvu. S tem, da posestvo prevzame v selekcijo določeno količino semen itd. trpi določeno izgubo, ki jo mora kriti inštitut, ker drugače posestvo ne prevzame naloge tega inštituta. To se pravi, da je razumljivo in mislim tudi upravičeno, da kmetijskemu inštitutu za dobrobit našega kmetijstva omogočimo, da opravlja poizkuse povsod tam, kjer so potrebni za uspešen razvoj našega kmetijstva. Zato je po našem mišljenju ta postavka upravičena.

Drugo je vprašanje uprave gojitvenih lovišč. V tem znesku je upoštevano vzdrževanje, plače lovcem in sama gojitev teh lovišč. V podrobnostih ne bi mogel reči, kako se kvota, ki je tu določena, deli, če pa bo to potrebno, bomo podrobno pojasnilo lahko dobili od sekretariata za proračun.

Glede kmetijskega inštituta je resda precej pritoževanja tako glede dela tega inštituta kot glede pomoči, ki jo nudi. Inštitut ne obstoja še niti leto dni, zato je razumljivo, da ni mogel v tem času napraviti čudežev. Poleg tega nima zadostnega števila strokovnih kadrov, obseg nalog pa je ogromen. Te dni je prevzel še inštitut za napredek kmetijstva v Kopru. To je spet nova naloga, novi kadri, novi ljudje, nova sredstva. Prvoine zahteve tega inštituta so bile 45 milijonov dinarjev, potem se je ta vsota zreducirala na lanskoletno potrošnjo, skupaj z razliko, tako kot za vse druge ustanove pri nas. Zato se mi zdi, da je predvidena vsota upravičena, po drugi strani pa tudi ne moremo zahtevati, da bo tak inštitut napravil čudeže v enem letu.

Če tovarišem poslancem ta pojasnila niso dovolj in če zahtevajo konkretnije podatke glede gojitvenih lovišč in podobno, potem bomo poklicali nekoga od sekretariata za proračun, da bo dal podrobnejšo obrazložitev.

Ta stvar pa je bila obrazložena na seji vašega odbora za proračun s strani sekretariata za proračun.

Predsednik Mavricij Borc: Se ljudski poslanec Anton Truden zadovolji z odgovorom predstavnika Izvršnega sveta?

Anton Truden (govori iz klopi): V celoti se z obrazložitvijo ne strinjam. Z obrazložitvijo, ki se nanaša na inštitute, se strinjam, ker je to dejansko nova ustanova in prevzema odgovorne naloge za pospeševanje kmetijstva itd., se pa ne strinjam z obrazložitvijo glede dotacije za gojitvena lovišča in glede dotacije selekcijskim kmetijskim posestvom ter z odgovorom nisem zadovoljen.

Julij Beltram: Povedal sem, zakaj so te kvote tu določene. Mislim, da je razumljivo, da če dam nekemu posestvu nalogo, da mora to in to napraviti zame, pri tem pa izkaže to posestvo tako in tako izgubo, da moram to izgubo pokriti, ker drugače te naloge ne bo hotelo prevzeti. Tako jaz razumem to stvar.

Predsednik Mavricij Borc: Za besedo je prosil tovariš Feliks Razdrih.

Feliks Razdrih: Glede dotacije tem posestvom se popolnoma strinjam s predstavnikom Izvršnega sveta, ki je pravilno in jasno raztolmačil, zakaj gre. Dodal pa bi tu še nekaj, kar morda moti tovariša Trudna, ko pravi, da delavski svet oziroma kolektiv tu ni zainteresiran za večjo proizvodnjo. Delavskega samoupravljanja in delavskega sveta v pravem smislu pri teh posestvih niti ni. To so posestva inštituta, ki delajo po direktivah inštituta. Res da imajo delavski svet, toda ta ne pride do tistega izraza kakor kje drugje. Tudi svojega posestva ne usmerjajo v tisto panogo, kjer bi bili najbolj uspešni, kakor na primer konkretno Jagotinci pšenico. Tako vemo, da imajo tista posestva, ki so lani sejala žito, zelo lepe dobičke, kot na primer Rakičan in druga taka posestva. Medtem pa imajo posestva Beltinci, Černelo in še druga z inštitutom pogodbo in morajo delati po direktivah inštituta, ko jim inštitut odobri, kaj bodo sejali oziroma kaj bodo sadili. Če to uspe ali ne uspe, tega ni kriv kolektiv, ker delavski svet ne more odločati, češ tega ne bomo sadili, ker se nam to ne izplača in ni rentabilno. Prav zato, ker delajo po direktivah inštituta, so te dotacije umestne. Zgodi se sicer lahko tudi obratno, da neka stvar dobro uspe in se pokaže dobiček. Lahko, samo taka stvar je tvegana, zato pa kolektiv in delavski svet dejansko ne moreta prevzeti nase take odgovornosti. Ker je znano, da imamo pri nas slaba semena, se mi zdi, da je takih preizkusnih postaj še vedno premalo. Bilo bi morda celo prav, da bi še nekaj takih posestev ustanovili, ker ima po mojem mnenju naše kmetijstvo od njih samo korist. Zdi se mi celo, da so te dotacije zelo majhne, če pomislimo na vse tisto, kar smo že govorili o razvoju kmetijstva.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš Truden zadovolji s pojasnili?

Anton Truden: Ne, se ne zadovoljim.

Predsednik Mavricij Borc: Imate morda konkreten spreminjalni predlog?

Anton Truden: Imam predlog, da tem posestvom ne damo dotacije. Raje vidim, da gredo ta podjetja drugo leto v izgubo, če bo potrebno, ker se sicer ti delavski sveti ne bodo borili za boljšo proizvodnjo. (Feliks Razdrih: Saj tega ni.) Sedaj imajo z 20. razdelkom proračuna zasigurate fiksne plače in ne bodo imeli interesa za dvig proizvodnje.

Predsednik Mavricij Borc: Pametno je, da formulirate konkreten amandma k spremembi 20. razdelka. K besedi se je priglasil ljudski poslanec Lojze Ocepek.

Lojze Ocepek: Mislim, da je prav, da razpravljamo o tej postavki proračuna, ker tudi mene nekatere stvari motijo. Zlasti pa me motijo dotacije za bolnišnice za duševne bolezni. Kolikor poznam situacijo, vem, da oskrbni dnevi v bolnišnicah na splošno rastejo in vem, da to obremenjuje proračun Zavoda za socialno zavarovanje. Nerazumljiva stvar pri vsem tem zviševanju oskrbnih dni pa je, da imamo v proračunu v razdelku dotacij finančno samostojnim zavodom predvideno precejšnje število bolnišnic za duševne bolezni, ki jih bomo dotirali iz proračuna. Meni te stvari niso jasne in mi ne gredo v račun. Zato bi prosil za pojasnilo, posebno še, ker poznam bolnišnico za duševne bolezni v Ljubljani, kjer si med letom ustvarijo neke presežke in so ob koncu leta med kolektivom zelo živčne razprave, kako in na kakšne načine te presežke razdeliti v obliki nagrad. Tako se po eni strani ustvarjajo presežki in okoli njih razprave o razdelitvi teh presežkov v obliki nagrad, po drugi strani pa se v republiškem proračunu predvidevajo dotacije. Zato mislim, da je treba, kakor je to bilo poudarjeno v načelni obrazložitvi glede politike štednje v našem celotnem gospodarstvu, tudi tu spraviti te postavke v sklad z duhom te politike in uvesti čimvečjo štednjo ter varčno in realno gospodarjenje. Zato mislim, da bi bilo treba te dotacije podrobneje obrazložiti.

Stvar sem načel samo kot vprašanje, saj je mogoče, da so te dotacije utemeljene, moti me pri tem samo to, da po eni strani rastejo oskrbni dnevi, po drugi strani pa se v teh bolnicah dele nagrade. Zato bi prosil predstavnika Izvršnega sveta, da te stvari obrazloži.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariše ljudske poslance moram opozoriti, da mora biti po 122. členu poslovnika amandma, ki se predlaga k posameznemu delu ali razdelku proračuna, formuliran pismeno. Samo o takem amandmaju se lahko glasuje. Ker je tovariš Truden stavil svoj amandma in pri njem vztraja, predlagam, da ne glasujemo o 20. razdelku, ampak nadaljujemo razpravo o drugih razdelkih, da damo tovarišu Trudnu možnost, da svoj amandma med tem formulira.

Ljudski poslanec Lojze Ocepek pa je želel pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta glede dotacij bolnišnicam za duševne bolezni.

Julij Beltram: (govori iz klopi) Morda želite pojasnilo glede postavke 362.000 dinarjev za bolnico za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje.

Lojze Ocepek (govori iz klopi): Želim pojasnilo na splošno glede dotacije bolnišnicam.

Julij Beltram: Razumel sem, da gre predvsem za bolnišnico za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje s kvoto 362.000 dinarjev.

Lojze Ocepek (govori iz klopi): Gre za te bolnišnice na sploh, predvsem pa za bolnišnico za duševne bolezni v Ljubljani.

Julij Beltram: Postavka, ki je v proračunu med dotacijami finančno samostojnim zavodom, je seveda rezultat določenega izračuna dohodkov in izdatkov. Ker te ustanove iz obstoječih virov niso mogle kriti svojih izdatkov, je zato v proračunu ta dotacija, ki je pa dejansko minimalna. Res je, da ti oskrbni dnevi v bolnišnicah rastejo in so pritožbe zaradi tega naraščanja. Lahko bi oskrbnino tudi povišali in tako izravnali primanjkljaj. Imeli pa bi na drugi strani opravka s problemom, ki bi ga tako povišanje ustvarilo na terenu. Po izračunih našega sekretariata za finance so primanjkljaji taki, kot so tu izkazani in se je Izvršni svet strinjal, da se ti primanjkljaji krijejo iz proračuna. Če pa Zbor proizvajalcev zahteva, da se to uredi drugače, potem mora sprejeti sklep, da zvišamo oskrbnino ali kaj podobnega.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš Ocepek zadovolji s pojasnilom?

Lojze Ocepek (govori iz klopi): Rekel bi le to: Iz lastne prakse in kolikor poznam to stvar, vem, da nekatere stvari dotiramo v okviru občin, kar je še rezultat starega načina sestavljanja proračunov. Vem pa tudi, da je še cela vrsta stvari, ki bi jih s popolnejšimi analizami lahko krili s svojimi lastnimi sredstvi. Tu je še dosti nerazčiščenega. Ne mislim pa s tem, da je treba proračun spremeniti, sem pa za to, da priporočimo Izvršnemu svetu ali pa sekretariatu, da opozori te ustanove, da bi napravile kalkulacije ob realnejši analizi in pričele razmišljati o boljšem gospodarjenju. Tako pa po eni strani dajemo dotacije, po drugi strani pa obremenjujemo proračun socialnega zavarovanja. Sem za to, da ta postavka ostane, vendar predlagam, da bi dali tem zavodom pobudo, da bi začeli bolj smotrno gospodariti. Zato mojih pripomb ni jemati kot neko obtožbo, ampak kot predlog, da je treba več delati na tem, da se izboljša poslovanje teh inštitucij.

Julij Beltram: S takim priporočilom se absolutno strinjam. Strinjam se s tem, da je treba varčevati in mi je tako razpravljanje na vsak način všeč. Po drugi strani pa bi rad opozoril, da je o tem že nekaj mesecev razpravljal tako Izvršni svet kot tudi posamezne ustanove, ko se je sestavljal proračun za letošnje leto. Tako je ta proračun, kot je bilo že obrazloženo, stisnjen dejansko na minimum. Da se pa dajo nekateri stroški še omejiti, glede tega se pa na vsak način strinjam.

Glede delitve nekaterih sredstev ob koncu leta v obliki dodatne plače in podobno pa je neko ustanovo težko obtoževati. Ne vem sicer, v kakšni meri se te stvari dogajajo, toda take delitve so skoro povsod, ker sicer nastaja neko prelivanje kadrov, ki ga moramo tudi upoštevati in ki že tudi dela težave posameznim inštitucijam.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima ljudski poslanec tovariš Bogdan Knaflič.

Bogdan Knaflič: (govori iz klopi) Ko je odbor za proračun razpravjal o teh ustanovah, je ugotovil, da nastajajo te subvencije skoro izključno le pri bolnicah za duševno defektne in je prava obrazložitev te postavke v tem, da je v teh ustanovah polno oskrbovancev z neznanim bivališčem, ki niso nikjer socialno zavarovani in ne dobe nobene oskrbnine. Isto pa se opaža tudi pri mladinskih domovih, kjer so podobni primeri. Sicer pa je princip, da se vsi izdatki krijejo z oskrbnino, v teh domovih čvrsto postavljen. Daje se pa tem zavodom možnost, kakor bomo kasneje videli v samem zakonu o proračunu, da morejo v sklad za nagrade dati največ 50% presežka z omejitvijo, da ta znesek ne sme presegati ene dvanajstine zneska rednih osebnih izdatkov za leto 1956.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Mislim, da gre naša diskusija nekoliko po napačni poti. Razpravljati o tem, ali smo upravičeni dajati bolnišnicam dotacije glede na socialni položaj mladine, je absurdno. Preje bi po našem morali govoriti o tem, da so dotacije premajhne kot pa previsoke. Bolnišnic s svojim dragim aparatom ne moremo postaviti na neko rentabilno bazo.

Lojze Ocepek: Da se pa v teh ustanovah pravilno gospodari, to pa lahko zahtevamo.

Janez Kermavner: Da bi se bolje gospodarilo, je prav, nemogoče je pa, da bi se oskrbnina še zvišala. Vzemimo za primer majhnega kmeta, kateremu davčna osnova ne dopušča, da bi imel pravico do znižanja oskrbnine. Njega lahko dolgotrajna bolezen uniči, ne da bi bil sam tega kriv. Dotacije so bile in bodo obstojale, zlasti glede oskrbovanja defektnih ljudi, saj še tako odpadejo na občine ogromni zneski za vzdrževanje tistih ljudi, ki niso sposobni plačati oskrbnine.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima ljudski poslanec Karel Grm.

Karel Grm: Tovariši! Popolnoma se strinjam s tem, da razpravljamo o proračunu in o dotacijah. Imam konkretne številke s področja republiškega socialnega zavarovanja in bi vam za ilustracijo rad povedal, koliko sredstev potrošimo prav za zdravljenje v bolnišnicah in sanatorijih: Proračun socialnega zavarovanja Ljudske republike Slovenije je znašal 15.801.770.000 dinarjev. Če pa pogledamo, kam vsa ta sredstva gredo, vidimo, da samo na zdravljenje v bolnišnicah odpade 34,05%. To pomeni, da se ogromno sredstev socialnega zavarovanja uporabi za kritje v bolnišnicah. To je sicer prav, vendar pa mislim, da bi morali tudi v bolnišnicah malo bolj paziti na sredstva. Bolniku se na primer dostikrat prinesejo zdravila, pri tem pa se ne kontrolira, ali je bolnik ta zdravila tudi použil ali ne, ampak se marsikdaj zdravila odnesejo in morda celo vržejo stran. Spričo tega, da bodisi v merilu okrajnih zavodov za socialno zavarovanje ali pa v merilu republiškega zavoda trošimo ogromno sredstev za vse te dajatve,

je potem prav, da se res temeljito pogovorimo, ali naj se dotacije dajejo ali ne. Osebnostno mislim, da če bi tako, kot morajo podjetja, pazile tudi ustanove na svoja sredstva, bi bile lahko danes tudi naše bolnišnice rentabilne. Vemo pa tudi, da prihajajo dan za dnem na občinske ljudske odbore računi za poravnavo oskrbnine do 20 dni takim bolnikom, ki sami niso sposobni plačevati oskrbnine, socialno pa niso zavarovani. Ti stroški so iz dneva v dan večji, ne vem pa, zakaj so potrebne potem še dotacije. Res pa je, kakor pravi tovariš Očepek, da se ob koncu leta marsikje prerekajo, kako bodo razdelili dobiček, ki je ustvarjen v bolnišnici. Zato mislim, da bi bila glede tega potrebna res ostra debata.

Predsednik Mavricij Bore: Želi še kdo razpravljati o tem razdelku? (K besedi se priklasi ljudski poslanec Pavel Korošec.)

Pavel Korošec: Tovariši ljudski poslanci! V zvezi z amandmajem, ki ga je dal tovariš Truden, bi rad nekaj povedal. Menim, da so dotacije selekcijskim posestvom, ki so navedene v proračunu, upravičene. To pa iz naslednjih razlogov.

Ta posestva izvajajo del nalog, ki jih ima kmetijski inštitut, se pravi, da inštitut izvaja svoje naloge s pomočjo teh posestev. Kmetijski inštitut konkretno izvaja na primer na kmetijskem posestvu Beltinci selekcijo žit. To je dolgotrajen proces, ki traja lahko tudi osem do deset let. Tak eksperiment seveda ne more biti na račun neke rentabilnosti tega posestva. Zato mislim, da gre tu izključno le za vprašanje izvajanja raziskovalnih del na področju kmetijske znanosti, glede česar smo, če hočemo odkrito govoriti, še vedno precej v zaostanku. Brez temeljitega dela, zlasti na področjih praktičnega preizkušanja znanstvenih izsledkov, v čemer so razvitejše države že daleč pred nami, tu ne gre. Mnenja sem, da dajemo mi celo zelo malo za napredek kmetijske proizvodnje, predvsem glede raziskav na znanstvenem področju. S tem pa seveda nočem zagovarjati anarhičnosti na posestvih in nočeni, da bi me razumeli tako, kakor da hočem reči, naj se na teh selekcijskih posestvih kolektiv ne briga za gospodarjenje. Nasprotno, treba je dobro in pravilno gospodariti, hkrati pa vlagati potrebna sredstva za to, da pride do izraza delo naših strokovnjakov. Mislim tudi, da bi lahko naš zbor ob priložnosti poklical semkaj predstavnika kmetijskega inštituta, ki bi nam poročal o izsledkih inštituta in o rezultatih, ki so jih na tem področju dosegli. Zato mislim, da je delitev teh sredstev našim selekcijskim posestvom popolnoma upravičena in je prav, če dobe v proračunu predvideno dotacijo.

Predsednik Mavricij Bore: Tovariš ljudski poslanec Anton Truden je vložil amandma, ki se glasi: »V 20. razdelku, dotacije finančno samostojnim zavodom, naj se pod partijo 9-224 črtajo pozicije od 11 do vključno 15, to so selekcijska posestva Črnelo, Ponoviče, Loče, Radlje ob Dravi in Beltinci in se za te dotacije določeni zneski prenesejo v proračunsko rezervo.« Utemeljitev: »Ta posestva obstajajo že dalj časa in so gospodarsko urejena, zato ne bi bilo smotno vplivati destimulativno na njihovo gospodarsko dejavnost z dotacijami in podporami. Ta posestva so razne poskuse dolžna in tudi sposobna vršiti.«

O amandmaju bomo glasovali po tem, ko se o amandmaju izjavita predstavnik Izvršnega sveta in poročevalec odbora za proračun. Medtem pa,

ko bi odbor za proračun ta amandma proučil, bi nadaljevali z razpravo o nadaljnjih razdelkih.

Prehajamo na razpravo o 21. razdelku z naslovom »Subvencije družbenim organizacijam in društvom.« Kdo želi besedo k temu razdelku? (K besedi se priglasil ljudski poslanec Milica Omladič.)

Milica Omladič: Tovariši, mnenja sem, da je ta razdelek premalo obrazložen in da bi bila za vsoto 400 milijonov morda potrebna nekoliko širša obrazložitev, predvsem kdo in v kolikšni meri bo deležen teh subvencij.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, prosim predstavnika izvršnega sveta, da pojasni stavljeno vprašanje.

Julij Beltram: Tovariši! V obrazložitvi tovariša Avblja je bila omenjena tudi ta postavka in je bilo rečeno, da so lansko leto družbene organizacije potrošile 57 milijonov več, kot pa znaša letošnja postavka. S tem seveda še ni rečeno, da ta postavka ni velika. Vendar spadajo sem stroški, ki so povezani z dejavnostjo naših družbenih organizacij kot Socialistične zveze, Zveze borcev, invalidov, mladinskih organizacij itd. Podrobnosti, koliko dobi posamezna organizacija od te kvote, ne morem obrazložiti, ker teh podatkov trenutno nimam pri roki. Kolikor pa bi zbor te podatke zahteval, jih bom kasneje navedel. Vem pa, da kvota, ki je v proračunu predvidena v dokaj visokem znesku 400 milijonov, komaj zadostuje za kritje stroškov, ki jih bodo te organizacije predvidoma leta 1956 imele. Vi veste, da se pripravlja vrsta akcij s strani mladinske organizacije, kot na primer organizacija mladinskih brigad itd. Gre torej za večjo aktivnost, kot pa smo jo zaznamovali 1955. leta, četudi so sredstva, ki so lansko leto šla v te namene, bila večja od letošnjih. Toliko lahko pojasnim v zvezi s to postavko. Če pa bi zbor zahteval podrobnejšo obrazložitev, bom kot rečeno, podrobnejše podatke kasneje navedel.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovarišica Milica Omladič zadovolji s tem pojasnilom?

Milica Omladič: Ne. Nisem namreč proti višini vsote, pač pa bi želela podrobnejšo obrazložitev glede tega, koliko bo dobila na primer mladinska organizacija, koliko Socialistična zveza, koliko »Svobode« itd.

Predsednik Mavricij Borc: Ker se zahteva podrobno pojasnilo glede teh dotacij, bi dali priporočilo Izvršnemu svetu, da to obrazložitev pripravi. Kolikor pa se ta obrazložitev zahteva takoj, je treba seveda sejo prekiniti.

Glede na to predlagam, tovariši ljudski poslanci, krajši odmor, med katerim bi predstavniki sekretariata za proračun zbrali podrobne podatke za obrazložitev teh dotacij, hkrati pa bi tudi odbor za proračun zavzel svoje stališče do amandmaja, ki ga je k 20. razdelku proračuna dal tovariš Anton Truden. (K besedi se priglasil ljudski poslanec Milan Zidar.)

Milan Zidar: Kot ste bili verjetno poučeni iz časopisja, je potres v Ilirski Bistrici napravil precejšnjo škodo, ki je bila le delno pokrita z

zavarovalnino. Okrajni ljudski odbor je prizadetim nakazal pomoč v znesku 10 milijonov dinarjev, kar pa ne zadostuje niti za popravilo državnih zgradb, kaj šele za pomoč tistim, ki so si gradili hiše iz bančnih kreditov in morajo dolg mesečno odplačevati. Zaradi tega ne morejo kriti stroškov za popravilo povzročene škode. Tudi drugi državljani so po večini vložili prošnje pri občinskem ljudskem odboru, da bi jim dodelil pomoč. Zaprošene vsote pa gredo v milijone in jih niti občina, niti okraj ne moreta kriti. Zato sem mnenja, da bi morala ob takih elementarnih nesrečah priskočiti na pomoč prizadetim tudi republika s svojimi sredstvi. Prosil bi zastopnika Izvršnega sveta, da pojasni, ali je morda v te namene predviden kak sklad.

Predsednik Mavricij Borc: Odrejam 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.35 in se je nadaljevala ob 12.25.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Pri 20. razdelku z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom« imamo amandma poslanca Antona Trudna, pri 21. razdelku pa predlog tovarišice Omladič, da bi se subvencije družbenim organizacijam podrobneje pojasnile. Predstavniki Izvršnega sveta bo to stvari pojasnil, hkrati pa bo odgovoril tudi na vprašanje ljudskega poslanca Zidarja glede Ilirske Bistrice.

Julij Beltram: Tovariši, najprej pojasnilo k prvemu vprašanju glede selekcijskih posestev. Med odmorom sem se podrobneje informiral pri tovariših, ki so delali pri sestavi proračuna. Konkretno številke bo pa lahko pojasnil predstavnik sekretariata za občo upravo in proračun. Stvari pa so v glavnem take, kot sem povedal že prej. Ta sredstva so torej namensko določena za pospeševanje selekcije v kmetijstvu in so v sklopu Univerze. V bistvu pa gre tu za razliko, ki nastane pri posestvih zaradi izvrševanja nalog, ki jih posestvom odreja inštitut. Drugih pojasnil, razen teh, da so sredstva, ki so tu določena, namenjena izvršitvi proizvodnih nalog, ki jih v okviru svojega programa odreja inštitut, ne bi imel. Toliko v odgovor na prvo vprašanje.

Glede drugega vprašanja, ki zadeva subvencije družbenim organizacijam, pa je treba povedati, da so ta sredstva namenjena za dotacijo družbenim organizacijam kot podpora Socialistični zvezi, raznim strokovnim društvom, mladinskim organizacijam, Zvezi borcev, »Svobodam«, nadalje za publikacije Prešernove družbe, za organizacijo letovanja otrok padlih borcev, Zvezi ženskih društev, Turistični zvezi Slovenije, Izselski matici in vrsti drugih organizacij. Poleg tega pa je v zakonu o proračunu rečeno, da je Izvršni svet pooblaščen, da v okviru kredita, ki je določen v proračunu za subvencije družbenim organizacijam in društvom, dodeljuje subvencije posameznim družbenim organizacijam in društvom, po ugotovljenih potrebah. Mislim, da je to zadostna garancija, da se ta sredstva ne bodo trošila po nepotrebnem. Koliko dobi vsaka posamezna organizacija pa tu ni rečeno in tudi ni potrebno da bi bilo, ker se bodo potrebe, ki bodo med letom nastajale, ravnale po aktivnosti posameznih organizacij, kot bo to na primer organizacija mladinskih delovnih brigad itd. Toliko v pojasnilo k temu razdelku.

Tretje je vprašanje Ilirske Bistrice. Za kritje potrebne škode ne obstaja noben fond. Pri elementarnih nesrečah je pač tako, da mora škodo, ki nastane, nositi predvsem Zavod za zavarovanje in mislim, da je čas, da tudi naši kmetje poskrbe, da se zavarujejo pri teh naših zavodih. Vsi veste, s kakšnimi elementarnimi nesrečami smo zadnja leta imeli opravka, da posebej ne naštevam raznih povodnji, sušo, točo, pozebo itd. in navsezadnje še potres. Če bi vso škodo, ki nastane pri teh elementarnih nesrečah, prenesli na breme družbe, potem mislim, da bi to ne bilo dobro, kajti treba je predvsem poskrbeti, da se proti temu sami preventivno zavarujemo, drugič pa tudi, da mobiliziramo lastna sredstva proti tem elementarnim nesrečam. Zato mislim, da ni samo Ilirska Bistrica, ki bi letos po takih načelih zahtevala pomoč. Zaradi minule zime smo imeli na primer precej škode v Ptujju in vem, da so tam pomrznili celi nasadi, vem tudi, da so na jugu pomrznile oljke, kar gre v stomilijonsko škodo. Zaradi tega pa seveda ne moremo prevaliti to škodo na skupnost, da bi tem posameznikom nadomestili tisto, kar so izgubili. Také so pač nesreče in ker to doleti enkrat enega, drugič drugega, nihče ne more povrniti škode, ki s tem nastaja. To je eno vprašanje.

Drugo, kar se mi pa zdi osnovno pri tem, pa je, da se proti temu zavarujemo, da mobiliziramo tudi lastna sredstva, ne pa da skušamo prevreči vso škodo na breme skupnosti. Poleg tega je bila ta stvar dokaj lokalna, če bi pa pogledali nekoliko širše v jugoslovanskem merilu, bi pa videli še vse drugačne primere. S tem ni rečeno, da mora biti zato republika oziroma skupnost pasivna do teh stvari. Predvsem je važno, da se ne gleda na take stvari brezbrizno, kar niti ni primer in se tako tudi ne gleda. Nepravilno pa bi bilo, če bi ljudje pričakovali, da jim bo vso škodo, ki so jo utrpeli, v celoti povrnila skupnost. Ne vem sicer, koliko je prispeval zavarovalni zavod poleg tiste pomoči, ki jo je dal okraj Koper. Teh podatkov nimam, vem pa, da so bili na delu tudi organi sekretariata za gospodarstvo in so te stvari pregledali na terenu. Toliko v zvezi s tretjo točko.

Predsednik Mavricij Borc: Ker je tudi ljudski poslanec Milan Zidar vložil amandna, s katerim predlaga, da se iz proračunske rezerve izloči 20 milijonov dinarjev za dotacijo občinskemu ljudskemu odboru Ilirska Bistrica za nadomestilo škode ob potresu, prosim predstavnika odbora za proračun, da se glede obeh amandmajev izjavi.

Bogdan Knaflič: Odbor za proračun je razpravljal o amandmaju ljudskega poslanca Antona Trudna in predlaga Zboru proizvajalcev, da ostane 20. razdelek nespremenjen, se pravi v obliki, kakor je predlagan v predlogu proračuna. To svoje stališče utemeljuje odbor s tem, da je značaj selekcijskih posestev znanstven in služi za pospeševanje kmetijstva. Zaradi tega zahtevajo ta posestva več kadrov, več nege in tudi več sredstev, ne delajo pa ta posestva, kakor so nekateri poslanci ugotovili, na neki rentabilnostni osnovi, se pravi, da ne delajo za trg. Njihovo delo je usmerjeno v pospeševanje kmetijstva, za katerega vemo, da ga je treba zlasti v bodočih letih še posebno podpreti zato, da začnemo odpravljati razne disproporce, za katere vemo, kakšne težave povzročajo v razvoju našega gospodarstva.

Nadaljnja utemeljitev, naj ostane 20. razdelek nespremenjen, pa je tudi v tem, ker nam 57. člen temeljnega zakona o proračunih, ki govori o tem, da morajo vse gospodarske organizacije, ki zahtevajo kakršnekoli dotacije ali garancije iz proračuna, predložiti obrazložene zahteve državnemu sekretariatu za finance preko svojega sveta, v tem primeru preko sveta za prosveto in kulturo, kamor spadajo ta selekcijska posestva, zagotavlja, da morajo ekonomsko argumentirati in dokazati potrebo po dotaciji. S tem gre zahteva po dotaciji, ki jo mora vsako selekcijsko posestvo dokumentirati, pravzaprav skozi dvoje rešet. Eno rešeto je sam svet za prosveto in kulturo, drugo pa sekretariat za finance. Mislimo, da so s tem dana zadostna zagotovila, ne upošteva še možnosti kasnejše kontrole, bodisi družbene, bodisi preko sekretariata za finance, zaradi česar smatramo, da so te subvencije, kakor so v predlogu podane, umestne.

Glede amandmaja tovariša ljudskega poslanca Milana Zidarja, pa odbor za proračun meni, da iz razlogov, ki jih je že dokumentiral predstavnik Izvršnega sveta, ni mogoče vnesti v predlog proračuna postavke, da bi se za Ilirsko Bistrico dalo 20 milijonov dinarjev podpore. Na podlagi argumentacije se morda kaka pomoč lahko da iz kakšnih drugih virov, seveda pa ne v tej obliki, da bi se že vnaprej rezervirala neka sredstva iz proračunske rezerve. Zato ne bi sprejeli tega amandmaja, pač pa le priporočilo Izvršnemu svetu, da naj po možnosti upošteva to stvar in jo reši v sporazumu z okrajnim ljudskim odborom, seveda na podlagi argumentacije in v skladu z načelom, ki ga je obrazložil predstavnik Izvršnega sveta, da se ne pomaga tistim, ki se morda zaradi lastne malomarnosti niso niti zavarovali. Zato pavšalni znesek 20 milijonov seveda ni umesten, ampak ga je treba specificirati in dokumentirati.

Predsednik Mavricij Bore: Vprašam ljudskega poslanca Antona Trudna, če se s pojasnili strinja oziroma, če vztraja pri amandmaju?

Anton Truden (govori iz klopi): Umikam svoj amandma.

Predsednik Mavricij Bore: Se tovariš Zidar strinja s pojasnilom ali pa morda vztraja pri svojem amandmaju:

Milan Zidar (govori iz klopi): Pojasnil bi le, da je pri DOZ bilo zavarovanih nad 1000 oškodovancev in je DOZ kril nekako samo eno tretjino škode. Temu pa niso krivi zavarovanci, pač pa DOZ, ki je ocenil posamezne stavbe le na tri ali štiri milijone in so tako stavbe bile zavarovane le za eno tretjino dejanske vrednosti. Zato se strinjam s predlogom, da se Izvršnemu svetu da priporočilo, da na osnovi dokumentacije, ki se bo pripravila, sklepa v primerni podpori.

Predsednik Mavricij Bore: Ali ljudski poslanec Zidar umika s tem svoj amandma?

Milan Zidar: Svoj amandma umikam pod pogojem, da se Izvršnemu svetu da ta dokumentacija.

Predsednik Mavricij Bore: Odbor za proračun predlaga Izvršnemu svetu, da v okviru možnosti vendarle upošteva položaj Ilirske Bistrice.

Se tovarišica Omladič, ki je stavila vprašanje k 21. razdelku, zadovolji s pojasnili ali pa morda zahteva še širša pojasnila?

Milica Omladič: Se zadovoljim.

Predsednik Mavricij Borc: Ker sta predlagatelja amandmajev po obrazložitvi predstavnika Izvršnega sveta in poročevalca odbora za proračun amandmaje umaknila, dajem 20. razdelek z naslovom »Dotacije finančno samostojnim zavodom« na glasovanje. Kdor je za predlog 20. razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek proračuna sprejet soglasno.

Prav tako dajem na glasovanje 21. razdelek z naslovom »Subvencije družbenim organizacijam in društvom«, ki je bil že obravnavan. Kdor je za predlog 21. razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi 21. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 22. razdelek proračuna z naslovom »Dotacije skladom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in dajem 22. razdelek na glasovanje. Kdor je za predlog tega razdelka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 23. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 23. razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 24. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje in prosim, kdor je za predlagani razdelek naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 24. razdelek soglasno sprejet.

S tem smo končali s proračunom Ljudske republike Slovenije za leto 1956 in opravili glasovanje po delih in razdelkih. Glasovati moramo še o proračunu v celoti. Kdor je za predlog proračuna LRS za leto 1956 v celoti, tako kot smo ga obravnavali po razdelkih, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) S tem je proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1956 v našem zboru v celoti soglasno sprejet. Ugotoviti moramo še enakost z besedilom, sprejetim v Republiškem zboru.

Prehajamo še na obravnavo predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956. Ker je bil predlog zakona o proračunu priključen republiškem proračunu in so ga vsi poslanci prejeli, zato predlagam, da se besedilo ne čita. Se tovariši ljudski poslanci strinjajo s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, potem dajem predlog zakona o proračunu LRS na glasovanje. Kdor

je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi predlog zakona o proračunu LRS za leto 1956 soglasno sprejet. Zbor proizvajalcev obveščam, da je tudi Republiški zbor sprejel predlog zakona o proračunu LRS za leto 1956 s proračunom za leto 1956 in skupaj z amandmajem glede ptujskega muzeja v enakem besedilu kakor naš zbor, zaradi česar bom poslal ta zakon predsedniku Ljudske skupščine LRS, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v letu 1956. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun, ljudski poslanec Bogdan Knaflič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predsednik Mavricij Borc: Želi zastopnik Izvršnega sveta dati obrazložitev k temu predlogu? (Zastopnik Izvršnega sveta izjavi, da posebna obrazložitev ni potrebna.)

Ker ne, pričenjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo k glasovanju o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v aprilu 1956. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) S tem je odlok o finansiranju republiških potreb v aprilu 1956 soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Anton Koželj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Andrej Svetek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev in da se izjavi o amandmajih. (Predstavnik Izvršnega sveta izjavi, da posebna obrazložitev ni potrebna ter da se s predlaganimi amandmaji strinja.)

Pričenjam razpravo o predlogu tega zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo. Glede na to, da so vsi poslanci predlog tega zakona še pred sejo dobili, predlagam, da besedila ne čitamo. Ker se predstavnik Izvršnega sveta strinja s predlaganimi amandmaji, so ti postali sestavni del zakonskega predloga. Zato preidem na glasovanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene soglasno sprejet. Ker je o tem zakonskem predlogu razpravljal tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti še enakost besedil.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij

Ljudske republike Slovenije in Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Martin Mozetič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo poročevalca odbora za gospodarske organizacije. Pričenjam razpravo o potrditvi teh pravil. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem preidemo na glasovanje in prosim, kdor je za potrditev pravil obeh strokovnih združenj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so pravila Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LRS in pravila Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LRS v Zboru proizvajalcev soglasno potrjena.

Predno preidemo na zadnjo točko dnevnega reda, obveščam ljudske poslance, da je bil odlok o začasnem finansiranju republiških potreb v mesecu aprilu 1956 v enakem besedilu sprejet tudi v Republiškem zboru. Prav tako je bil v enakem besedilu sprejet v Republiškem zboru predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki je s tem postal zakon. Poslal ga bom predsedniku Ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora za predloge in pritožbe.

Prosim poročevalca tega odbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za predloge in pritožbe, ljudski poslanec Mirko Lorange prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Ima kdo kakšno vprašanje ali pripombo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem smatram, da je poročilo odobreno.

Prehajamo na zadnjo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o razrešitvi tovariša Staneta Bizjaka kot ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev.

Ljudski poslanec Stane Bizjak mi je poslal tale dopis:

»Pri volitvah v Ljudsko skupščino LRS sem bil v 46. volilni enoti in sicer v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj izvoljen za ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev. Zaposlen sem bil v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem kot direktor.

Zaradi odpovedi uslužbenkega razmerja mi po 149. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS preneha mandat dne 30. aprila 1956. Od tega dne dalje ne bom več proizvajalec v smislu navedenega zakona.

Da pa bi Zbor proizvajalcev že sedaj lahko odredil nadomestne volitve, se po 3. točki 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odpovedujem mandatu in prosim, da Zbor proizvajalcev mojo odpoved sprejme.«

Mandatno-imunitetni odbor je o tem predlogu že razpravljal in odpoved mandata sprejel. Vprašam pa ljudske poslance, ali ima kdo kakšno vprašanje ali pa želi v zvezi s tem kakšno pojasnilo? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlog ljudskega poslanca Staneta Bizjaka v skladu z zakonitimi predpisi in zato dajem na glasovanje njegov predlog,

da se ga razreši dolžnosti poslanca Zbora proizvajalcev, ker mu po zakonitih predpisih konec meseca aprila preneha njegov mandat. Kdor je za predlog, da se ljudski poslanec Stane Bizjak razreši dolžnosti poslanca Zbora proizvajalcev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glašovanja? (Dva poslanca sta se glasovanja vzdržala.) Ugotavljam, da je predlog tovariša Staneta Bizjaka, da se ga razreši dolžnosti ljudskega poslanca, sprejet z večino glasov ob dveh vzdržanih glasovih.

Tovariši ljudski poslanci. Naš zbor je sprejel odpoved mandatu tovariša Staneta Bizjaka, ki je bil doslej predsednik odbora za proračun našega zbora. Po 57. členu poslovnika Zbora proizvajalcev pa mora odbor za proračun imeti najmanj sedem članov. Z odpovedjo tovariša Bizjaka se je to število znižalo na šest, zato moramo izvoliti novega člana tega odbora. Izvoliti moramo, kot že rečeno, novega člana odbora za proračun, ki se bo po 71. členu poslovnika ponovno konstituiral in izvolil iz svoje sredine nove funkcionarje. Vprašam zbor, če ima kdo izmed poslancev kakšen predlog za dopolnitev odbora za proračun. (K besedi se priglasil ljudski poslanec inž. Anton Koželj.)

Inž. Anton Koželj: Po 58. členu poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlagam v svojem imenu in v imenu naslednjih poslancev, in sicer Andreja Stegnarja, Jožeta Prebila, Ivan Jakomina, Milana Lacka, Viktorja Pintariča, Rudolfa Ganzitija, Jakoba Drakslerja, Milana Simeca in Antona Trudna, naj se za člana odbora za proračun Zbora proizvajalcev izvoli ljudski poslanec Gregor Klančnik.

Predsednik Mavricij Borc: Slišali ste predlog, da se za novega člana odbora za proračun izvoli ljudski poslanec Gregor Klančnik. Ima kdo kakšne pripombe ali pa kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem ta predlog, ki je v skladu z 58. členom našega poslovnika, na glasovanje. Kdor je za to, da se tovariš Gregor Klančnik izvoli v odbor za proračun, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (En poslanec se je glasovanja vzdržal.)

Ugotavljam, da je ljudski poslanec Gregor Klančnik z večino glasov izvoljen v odbor za proračun Zbora proizvajalcev. Prosil bi člane odbora za proračun Zbora proizvajalcev, da se po končani seji sestanejo zaradi konstituiranja.

Ker je tovariš Stane Bizjak sam predlagal, da se ga razreši in glede na zakonite predpise ni bilo nobenega pomisleka proti njegovemu predlogu, sem predlagal mandatno-imunitetnemu odboru, da se sestane in da svoje poročilo glede na to, da je treba v 46. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj razpisati nove volitve. Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da svoje poročilo. (Poročevallec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Andrej Stegnar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Želi morda kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem to poročilo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poročilo soglasno sprejeto in da je Zbor proizvajalcev odredil nadomestne volitve v 46. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj.

S tem pa je dnevni red naše 14. seje izčrpan. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

S K U P N A S E J A

REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

12. seja

(5. decembra 1955.)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS in

dr. Ferdo Kozak, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.50 uri.

Predsednik Miha Marinko: Tovariši ljudski poslanci! Začenjam 12. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ljudske poslance obveščam, da so naslednji poslanci opravičili svojo odsotnost, in to, iz Republiškega zbora Bogomir Verdev, Nina Pokorn in Anton Peternelj ter iz Zbora proizvajalcev Janez Kermavner, Ivan Gorjup in Ivan Žagar. Se strinjate, da jim izostanek opravičimo? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je navedenim ljudskim poslancem dopust odobren.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 11. seje.) Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kake pripombe k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik).

Obveščam ljudske poslance, da je Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije poslal ljudski skupščini predlog za izvolitev nekaterih novih sodnikov okrožnih sodišč oziroma okrožnega gospodarskega sodišča. Ta predlog je obravnaval odbor za volitve. Nadalje je administrativni odbor predložil svoje poročilo. Glede na navedeno in na sklep obeh zborov, da poslušamo na skupni seji obrazložitev izvršnega sveta k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 in da o njem razpravljamo, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana LRS za leto 1955 in razprava o njem;
2. volitve sodnikov in
3. poročilo in predlog administrativnega odbora.

Ima še kdo kakšen predlog ali kako dopolnitev k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.)

Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet in prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 in na obravnavo o tem predlogu. Prosim tovariša dr. Marijana Breclja, da da obrazložitev.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predložene spremembe in dopolnitve družbenega plana za leto 1955 so manjšega pomena, ker ne spreminjajo finančnih odnosov do ljudskih odborov in podjetij, ampak gre le za spremembo notranje razdelitve naših republiških sredstev. Pod II. predlagamo še dopolnitev v zvezi z delitvijo celotnega dohodka železniških prevoznih podjetij. V zvezi z obstoječimi predpisi je odločitev o tem prepuščena našemu republiškem planu, zato predlagamo ta dodatni predpis. V končnem efektu pa gre tu le za 13 milijonov dinarjev, ki naj ostanejo železnici za povečanje njihovega plačnega fonda.

Predlog o porazdelitvi sredstev v korist obveznosti, ki jih ima naša republika iz naslova imobilizacije iz leta 1954 in graditve hidrocentrale Vuhred, pa je pomembnejši zato, ker je ta v sklopu ukrepov, ki se pri nas že izvajajo kot priprava za novo gospodarsko politiko v letu 1956 in v nadaljnjih letih. In o tem bi bilo potrebno tu predvsem spregovoriti.

Rézolucija IV. plenuma Socialistične zveze Jugoslavije, ki je rezultat posvetovanja Izvršnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, rezultat govora predsednika republike tovariša Tita, in razprave o tem referatu, je dala jasne okvirne smernice, v čem je treba spremeniti dosedanjo gospodarsko dejavnost pri nas. Gre za dve nalogi. Za konkretizacijo perspektivnega plana nadaljnjega razvoja gospodarstva Jugoslavije in za nalogo, odločiti se za konkretne ukrepe, ki naj prično učinkovati takoj v smeri predvidenih sprememb. Zato je nujno, da posežeta v naše gospodarstvo dva činitelja. To je izpopolnjen gospodarski sistem in subjektivni činitelj, predstavniški organi v občinah, okrajih in republikah, ki morajo prevzeti nase odgovornost za take budžete in pláne, ki bodo v skladu z občejugoslovansko gospodarsko politiko, organi, ki bodo sposobni v tem smislu voditi in nadzorovati državno upravo.

Priprave za plan 1956 so tako v federaciji kot v republikah v teku, niso pa še gotove. Potrebno je namreč najprej dodobra razčistiti osnove predvidenih sprememb in jih konkretizirati za to prvo obdobje naše nove gospodarske politike. Zato je treba poseči na področje te investicijske dejavnosti tako glede zmanjšanja obsega investicij kakor glede spremembe strukture investicij. Treba je odločiti o vseh tako zvanih ključnih objektih glede njihove ustavitve ali dovršitve. Nadalje je treba odločiti o delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah glede na ureditve odnosov med njimi in ljudskimi odbori, med republiko in federacijo ter urediti plačni sistem, oboje s ciljem, da se dvigne proizvodnost dela in da se v proizvodnji, transportu in blagovnem prometu zaposluje le toliko ljudi, kolikor jih zahteva ekonomski račun. Treba bo nadalje orientirati investicijsko politiko in pospeševalno službo v kmetijstvu v čim hitrejšo in čim efektnejšo produkcijo

prehrambenih proizvodov in krepiti s tem prehrambeno industrijo ter izboljšati združno in občo trgovino. V borbi za dvig standarda industrijskega in mestnega prebivalstva bo treba pri delitvi nacionalnega dohodka upoštevati vse prej navedene postavke ter orientirati sredstva v dviganju potrošnih fondov izvoza in predelovalne industrije. Te in nadaljnje ukrepe, ki smo jih sprejeli kot politično-ekonomski program za bodoče leto in seveda kot osnovo za našo perspektivno gospodarsko politiko sploh, bo treba konkretizirati z določenimi političnimi in gospodarskimi ukrepi. Vsi instrumenti, ki bodo predlog planov, morajo temeljiti na solidnih izračunih, ker ne bi več prenesli eksperimentov. Zato je opravičljivo, da se vrše priprave nekoliko dlje.

Sedaj pa gre konkretno za prehod v leto 1956. Na koncu leta smo imeli doslej vedno več sredstev, kot smo jih planirali in zato smo tudi več trošili. Ta večja potrošnja denarja pa seveda ni bila v sorazmerju z produkcijo in z njo nastalimi potrošnimi fondi, zato so se cene dvigale in so se pojavljale v gospodarstvu inflacijske tendence. Te smo v preteklih letih dodobra občutili, pravtako pa smo jih občutili tudi ob prehodu iz leta 1954 na leto 1955. Kljub temu, da je Zvezna ljudska skupščina s svojim znanim odlokom zasegla 50% izrednega dobička iz leta 1954, je vzlic temu prevelika masa denarnih sredstev pričela v letu 1955 ponovno pritiskati na trg. Zato so se ponovili pojavi inflacijskega značaja, nesigurno tržišče in nestalne cene so ogrožale proces stabilizacije, standard industrijskega in mestnega prebivalstva se ni dvigal, ampak celo padal. Ti pojavi povzročajo konjunkturo kmečkenga trga, ki jo izrablja v škodo industrijskih središč in mest in seveda s tem poslabšuje razmerje vas-in-mesto.

Da bi preprečili pritisk prevelikih denarnih sredstev na trg in da bi si ustvarili možnost na določenem umerjenem nivoju reševati naše pereče gospodarske probleme, je zvezni izvršni svet, kot veste, izdal vrsto ukrepov, ki so jemali iz obtoka ta dejansko inflacijska denarna sredstva. Razumljivo je, da so ti številni ukrepi, ki so bili izdani po zveznem in republiškem planu in večina njih tudi po okrajnih planih, povzročali nemale težave in skrbi, kako reševati eno ali drugo gospodarsko vprašanje. Omenim naj le nekatere od teh naknadnih ukrepov: obveznost pologa realnih garancij za investitorje; realne garancije za obratne kredite; plačilo presežka investicijskih vsot, ki so jih napravila podjetja v letu 1954, se pravi, trošenja obratnih sredstev za investicije; obdavčenje izrednega dobička; povečanje plač in pokojnin; povišanje nekaterih tarif prometnega davka; večji davek na devizno poslovanje; depoziti; plačilo imobilizacije po končnem obračunu in finansiranje tričetr investicijske vsote za hidrocentralo Vuhred — vse to so seveda znatna sredstva, ki so bila naknadno odvzeta oziroma imobilizirana tako podjetjem kot ljudskim odborom in republiki. Toda v celoti vzeto moramo priznati, da se je v zadnji tretjini leta vendarle že pričel poznati učinek teh ukrepov, čeprav so bili, kot sem rekel, v mnogočem težki in jih niso še okrajni ljudski odbori, podjetja in mi v republiki do kraja preboleli. Učinek pa se kaže v tem, da je bila na primer v oktobru mesecu v Jugoslaviji investicijska potrošnja — celo potrošnja denarja za investicije — za 20 milijard nižja od oktobra lanskega leta in dejansko dejstvo je, da se je obtok denarja v Jugoslaviji znižal in da so cene industrijskega blaga, in sicer v znatni meri — mislim na obseg industrijskega blaga — začele stagni-

rati. Kar pa je za našo republiko najbolj zanimivo, je to, da se brez dvoma opaža sedaj obratna situacija, kot se je opažala vsako leto na koncu leta, namreč, da v zadnjem tromesečju investicije padajo in se s tem bistveno spreminja dinamika trošenja sredstev in to v korist gospodarske stabilizacije. Mi smo v naši republici do konca septembra 1955 porabili za čiste investicije 65 % lanskoletne vsote, računano po nominalni vrednosti — to se pravi, po stvarni vrednosti še nekaj manj. Glede na dinamiko trošenja sredstev moramo tedaj pričakovati, da bo končni obračun pokazal tudi absolutno znižanje investicij v primerjavi z letom 1954. Pri tem moramo ugotoviti, da gre za znatna znižanja sredstev republike in ljudskih odborov, da pa gre za zvišanja lastnih sredstev podjetij in predvsem za zvišanje amortizacijskih skladov. Do konca septembra so porabila podjetja za amortizacijo že 104 % lanskoletne vsote ter 97 % lastnih sredstev, enako glede na lansko leto. To, da smo na amortizaciji porabili v letošnjem letu do konca septembra več od lanskega celega leta in še celo več kot prejšnja leta, je samo po sebi pozitivna okolnost, posebno pri takem organskem sestavu industrije, kot je pri nas v Sloveniji. Pri trošenju lastnih sredstev in pa pri trošenju amortizacijskih skladov, kjer ne gre za dejansko amortizacijo, ampak za skrite investicije, je pa seveda v pogledu smotrnosti tega trošenja drugačen položaj. Tudi ne moremo še govoriti pri nas o bistveni spremembi strukture investicij v letošnjem letu, ker so šla še vedno pretežna sredstva za kapitalno izgradnjo in to predvsem za elektrogospodarstvo, železarsko industrijo, za aluminij in roto papir. Koncem septembra izgleda naša struktura takole: za čiste investicije smo potrošili 28 milijard, od tega v kapitalno izgradnjo 21 milijard, od tega v industrijo in rudarstvo 13,3 milijarde, za kmetijstvo nekaj pod 900 milijonov, za stanovanjsko in komunalno dejavnost nekaj čez 4 milijarde, za kulturo in socialno dejavnost nekaj čez 1 milijardo 700 milijonov. Dejstvo je, da se procentualno dvigajo investicije v korist kmetijstva, stanovanjski in komunalni dejavnosti, kulturni in socialni dejavnosti in prav tako v industriji v korist predelovalno potrošne industrije. Toda ta tendenca je še skromna, ker je bil pretežni del sredstev orientiran še v tako zvane ključne objekte.

Posebno poglavje v zvezi z investicijami je kontrola izvajanja gradbenih predpisov in pa same cene gradbeniških uslug. V letošnjem letu smo podvzeli določene ukrepe in brez dvoma nam bo mogoče pri obračunu za leto 1955 ugotoviti pozitivne rezultate. Prav tako pa bomo seveda morali ugotoviti še velike pomanjkljivosti in zlorabe ter dosti ostreje poseči na to področje. Predpisi o oddajanju in izvajanju gradbenih del ter pravilniki v zvezi z gradnjami, obstoj in funkcioniranje uprave za investicije ter gradbena kontrola, vse to je omogočilo določeno kontrolo republiških investicij, predvsem učinkovit nadzor nad proračunskimi investicijami samimi; vsa druga široka gradbena oziroma investicijska dejavnost pa je še vedno ostala izven sistematične kontrole. Tu gre za investicijske fonde ljudskih odborov, predvsem pa za fonde podjetij, tako amortizacijske kot one za svobodno razpolaganje.

V zvezi s pripravami za leto 1956 je na področju investicij tudi predlog, ki ga danes dajemo ljudski skupščini v razpravo. Tu gre za znižanje sredstev iz proračuna v znesku 200 milijonov in za znižanje sredstev iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski za 160 milijonov. Izvršni svet

je ta predlog pripravil v znamenju splošnih priprav za konsolidacijo našega gospodarstva, in sicer v tej smeri, da se zadržijo vse tiste investicije, katere ne bi mogli in za katere tudi ni gospodarsko nujno, da jih izvršimo v letu 1955. Ker imamo na drugi strani visoko potrošnjo naših proračunskih sredstev v primerjavi s prejšnjimi leti, predlagamo, da skrajšamo oziroma znižamo tudi tiste administrativne postavke v našem proračunu, ki prenesejo tako znižanje. Na ta način prihranimo oziroma predlagamo ljudski skupščini, da odobri predlog, da proračun stroškov za čisto administracijo in za druge proračunske službe znižamo za okoli 150 milijonov, ostanek pa dobimo na račun znižanja proračunskih investicij. Mislim, da velja enaka dolžnost, kot smo jo mi tu v republiki začeli izvajati, tudi za ljudske odbore in podjetja, namreč, da v smislu teh osnovnih smernic, ki jih sedaj imamo za našo bodočo gospodarsko dejavnost, že takoj sedaj izvrše na področju investicij vse tiste ukrepe, ki so potrebni, da se konkretno in v praksi taka politika zagotovi. Treba bo brez dvoma ponovno pregledati že potrjene programe in glavne projekte, treba bo revidirati že izdana gradbena dovoljenja, treba bo neposredno angažirati delavske svete v naših podjetjih, da bodo oni odločali o uporabi investicijskih in amortizacijskih sredstev, in končno, da bodo ljudski odbori občin in okrajev že v predpripravah upoštevali te nujne predpostavke tudi za njihove bodoče plane in budžete.

Letošnji naš proračun znaša, kot je znano, 9.470.000.000 dinarjev. Ta je za 40 % višji od lanskega proračuna. Moramo sicer povedati, da smo letos vključili v proračun tudi gradnjo ceste Ljubljana—Zagreb in še nekatere druge investicije, tako da je v tej vsoti, ki sem jo navedel, 3.158.000.000 dinarjev tako zvanih negospodarskih investicij, kar je za tretjino več kot lansko leto. Do konca oktobra smo potrošili 66 % letošnjega budžeta. Dinamika trošenja seveda zavisi od dinamike dotoka sredstev, ki vidite, da zaostaja. Razlog zastoja ni samo slabo izvrševanje obveznosti, ampak tudi tehnika odvajanja sredstev v različne fonde, ki zahteva okoli dva meseca časa. Zaradi kasnejših ukrepov, o katerih sem preje govoril, je seveda tudi pri budžetu tiska s sredstvi, tako da se morajo zadrževati nekatera izplačila pri materialnih in funkcionalnih izdatkih. Kljub temu smo bili mnenja, da moramo tudi v budžetu samem izvršiti korekturo zato, da bi mogli, kot sem preje na kratko povedal, tudi na tem področju olajšati prehod za bodoče leto. Splošni bilančni računi kažejo, mislim v Jugoslaviji, da ne bi smeli proračuni republik in ljudskih odborov v letu 1956 preseči letošnjih vsot, ampak narobe, da bi morali biti celo pod nivojem letošnjega leta. Zato čaka tu, ne samo republiške organe, ampak tudi organe ljudskih odborov in ustanov s samostojnim finansiranjem podrobna analiza. V zvezi z instrumenti našega bodočega plana obstaja predlog, da pokujemo proračunsko leto z obračunskim letom, to se pravi, da orientiramo vso našo finančno politiko v to, da trošimo le natekla sredstva in da kasneje dospele dohodke prenašamo kot presežke v bodoče proračunsko leto. Prav tako bo treba v naslednjem letu dosledno izvajati to, da se vsi fondi uporabljajo v svoje namene le z nateklimi sredstvi, ne pa da operirajo že s pričakovanimi sredstvi. Le v tem pogledu izpopolnjen sistem skupno s predpisi o realnih garancijah in depozitih bo brez dvoma pozitivno vplival na stabilizacijo. Kar zadeva sam budžet, so v izdelavi predlogi, ki bodo izboljšali sedanje poslovanje in tudi tehnično omogočili prožnejšo in jasnejšo funkcijo pro-

računa. Naloga, ki se je moramo takoj lotiti, je ta, da pripravimo budžet v tem smislu in da vskladimo investicijske potrebe za tako zvane negospodarske namene z našimi proračunskimi možnostmi. Če bodo sprejeti predlogi, da naj se za osnovo budžetskih dohodkov uvede davek na plačni fond, bo brez dvoma to merilo, ki bo vsklajalo večje potrebe ljudskih odborov v industrijskih središčih in mestih z višjimi dohodki iz tega davčnega vira.

Iz problematike, ki zadeva delitev dohodkov v gospodarskih organizacijah in plačni sistem, bi na tem mestu omenil samo to, da izkušnje kažejo, kako majhna je dejanska skrb predstavniških in upravnih organov do vprašanj proizvodnje same in delovnih odnosov. Ne gre seveda za to, da bi se vrnili v neko administrativno upravljanje našega gospodarstva, da bi organizirali nove administrativne organe, ki bi z nekimi birokratskimi metodami posegali v koordinacijo na področju proizvodnje in v delovne odnose, gre pa vsekakor za to, da se ti organi brigajo za ta vprašanja, ker sicer dviga proizvodnosti ne bo mogoče uspešno reševati. In če ne bomo uspešno reševali vprašanj proizvodnosti dela, se bomo zaman trudili rešiti osnovno vprašanje, ki danes teži delovne ljudi Jugoslavije, to je vprašanje življenjskega standarda. Zato je treba razmisliti o teh vprašanjih in dopolniti organizacijo v komunah, predvsem pa v okrajih in republikih v tem smislu ter ne zanemarjati delo tistih organov, ki bi morali že funkcionirati, kakor na primer komisija za tarifne pravilnike ter vsi organi, ki so v zvezi z urejanjem delovnih odnosov.

Razumljivo je, da je spričo ukrepov, ki so bili med letom izdani od zveznega izvršnega sveta, v vseh republikah težja finančna situacija. Namreč težja v tem pogledu, da ne moremo za časa izvrševati svojih obveznosti do federacije oziroma obveznosti do določenih skladov. Glede na ugodno izpolnjevanja proizvodnega plana bodo dohodki v naši republici predvidoma narasli za okoli 14% od predvidenega plana. Pretežni del presežka se tako, kot znano, odvaja v zvezne sklade, kar je odrejeno že s planskimi instrumenti. Obračun kaže, da se davek na dohodke republike, ki je predviden v našem planu s 6.750.000.000, lahko znatno dvigne. To je davek, ki ga plačujemo v znesku 25% dohodkov nad 17.000 dohodka na glavo prebivalca v republici, to kar s preprostim jezikom imenujemo glavarina oziroma kar plačujeta hrvatska republika in naša. Zaradi predvidenega višjega izračuna davka obstaja nevarnost, da naša republika ne bi mogla pokriti svojih obveznosti, ker bi se ji na ta način znižal pričakovani planski dohodek na 82%, kar pomeni v absolutni številki za okoli 2.200.000.000 dinarjev. Tu govorim o podatkih oziroma o analizah našega planskega zavoda, seveda pa te številke še ne morejo biti dokončne. Obstaja predlog, o katerem smo nedavno razpravljali v Beogradu, da se preizkusi učinkovanje davka na dohodek republike, ker je v tem pogledu predvideni obračun še bolj neugoden za Hrvatsko kot za nas. Kar zadeva izpolnjevanje obveznosti, je treba poudariti, da okrajni ljudski odbori ne odvajajo za časa deleža ljudski republici, prav tako pa nekateri okraji še niso izpolnili svojih obveznosti iz naslova neporavnane imobilizacije. Vedeti je treba, da dolguje republika zvezi še ostanek neporavnane imobilizacije, kar dejansko ni njen dolg, ampak dolg okrajev. Nadalje je republika zavezana, kot sem rekel, plačati tri četrtine celotne tranše za hidrocentralo Vuhred in ji seveda ostajajo za bodoče leto obveznosti iz posojila za Vuhred, ki ga je

Izvršni svet razpisal in tudi do nekaj čez 800 milijonov nabral. Prav tako je republika od 1. novembra naprej prisiljena polagati depozite, kar je predvsem težko realizirati za naše republiške proračunske investicije. Skratka, kakor moramo pozitivno oceniti učinkovanje kasnejših ukrepov v korist stabilizacije gospodarstva, tako moramo seveda na drugi strani z vso resnostjo izpolniti obveznosti tako s strani podjetij, ljudskih odborov in republike. Nepravilno bi bilo, da bi se kakorkoli trošila eventualno višja sredstva za tekoče potrebe, ampak je nujno, da se najprej poravnajo dolgovi za leto 1955.

Razumljivo je, tovariši in tovarišice, da ni mogoče in tudi ni potreba ob tej priložnosti dati natančnejšo analizo gospodarstva v letu 1955 v naši republiki. Taka analiza tudi ni mogoča, kajti šele končni obračuni gospodarskih organizacij nam pokažejo pravo sliko. Mislimo pa, in to sem želel v tem kratkem poročilu poudariti, da se je treba temeljito pripraviti za prehod v leto 1956 — temeljito se pripraviti na osnovi analiz, na osnovi izkušenj, katere nam je dalo gospodarsko življenje v letu 1954 in v letu 1955. Mislim, da sta ti dve leti za naš gospodarski razvoj zelo karakteristični in zelo karakteristični za preizkus mnogih gospodarskih instrumentov, s katerimi smo operirali v preteklosti. Na osnovi takih analiz — in to mislim, da moramo tu poudariti, grešimo prav v tem, ker ne napravljamo analize, ampak se odločamo za nove spremembe in za nove instrumente brez dosledne ocenitve preteklih — te analize nam morajo temeljito služiti za priprave za plan in bužet v letu 1956. Glede naših aktualnih nalog pa je potrebna takojšnja odločitev, in sicer odločitev glede investicij kakor glede trošenja posameznih fondov in to v smislu napotil, ki smo jih sprejeli kot obveznost za vse naše bodoče gospodarsko delo.

Kolikor zadeva to poročilo predlagane spremembe odloka o spremembah in dopolnitvah plana za leto 1955, predlagam ljudski skupščini, da jih sprejme.

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, slišali ste poročilo. Pričenujam obravnavo ne samo glede konkretnega odloka, marveč bi bilo dobro, če bi se tovariši poslanci lotili tudi obravnave trenutnih gospodarskih problemov v zvezi s preusmeritvijo v našem gospodarstvu. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Tone Bole.

Tone Bole: Tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z referatom zastopnika Izvršnega sveta bi se dotaknil dveh vprašanj, in sicer vprašanja investicij in pa vprašanja plačilnega sistema, v zvezi s tem pa tudi vprašanja produktivnosti dela.

Pri vprašanju investicij se ne bi dotaknil spremembe strukture, ker je bil ta problem že dovolj obdelan, pač pa bi se dotaknil vprašanja sistema investiranja in pa organizacije samega investiranja. Če vzamemo sistem in organizacijo investiranja, je ta v glavnem obdelan v zvezni uredbi o kreditiranju investicij. Če pa pogledamo način izvajanja te uredbe, vidimo, da se načina kreditiranja po tej uredbi držimo v glavnem samo pri najemanju finančnih sredstev iz zveznih kreditov. Še manj pa se to upošteva pri najemanju kreditov v republiki ali pa na okrajih, kjer je uporabljane določil uredbe skoraj enako nuli. S tem bi hotel na kratko prikazati, na

kakšen način se izvaja investicijska politika na okraju, pri čemer mislim na sistem in na način organizacije.

Investicije v okrajih in v republiki sploh izhajajo v glavnem iz dveh področij. Iz področja fondov, ki smo jih lansko leto uzakonili, in pa iz proračuna. Če pogledamo način finansiranja iz fondov na okrajih, vidimo, da ti fondi nimajo niti svojih poslovníkov oziroma svojih statútov, da nimajo niti svojih organov upravljanja in se za tiste, ki kredite zahtevajo, ne postavlja niti zahtev v garancijah, niti zahtev v depozitih, niti zahtev v izvajanju oziroma v izdelavi investicijskih programov, na osnovi katerih bi prizadeti organi lahko odobrili oziroma odklonili zahtevo po kreditih. Z eno besedo, če pogledamo sistem in organizacijo investiranja iz fondov na okrajih, vidimo, da tu sploh ni sistema niti pravega načina. Nedvomno je, tovariši, da je politično važno razpravljati o spremembi strukture investicij, toda s tem mora biti neposredno povezan tudi razgovor o načinu, sistemu in o organizaciji investiranja. Mislim reči, da bomo morali v pripravah za leto 1956 te probleme urediti, da bomo morali urediti vprašanje fondov, njihovih poslovníkov oziroma statútov, pa tudi vprašanje upravnih organov za te fonde. Hkrati pa je treba zagotoviti, da se za najemanje kreditov uporablja v vsej doslednosti zvezna uredba za najemanje kreditov, kljub temu, da ina že ta uredba svoje pomanjkljivosti; nekje pa vendarle ureja stvari vsaj v največji minimali.

Še slabše pa je stanje glede investicij iz proračuna. Tu se o sistemu sploh ne da govoriti. V zadnjem času je bila ta stvar urejena sicer s tem, da je uredba predpisala, da morajo vse večje proračunske investicije na konkurs, pri čemer je zgornja meja, ki se dovoljuje brez konkurza, 10 milijonov dinarjev. Toda, če pogledamo način oddajanja proračunskih investicij, vidimo, da je tudi v primerih, kolikor so te stvari šle na konkurs, bilo vprašanje tega konkurza tako formalno, da sploh ni imelo najelementarnejših gospodarskih niti ekonomskih osnov. Če se stvari glede proračunskih investicij ne bodo uredile, obstoji še vedno nevarnost, da bodo odločanja glede naših investicij čisto subjektivna in brez solidne gospodarske analize, se pravi, da bodo naše investicije odločene ad hoc in se homo pozneje, ko bodo že lepi milijoni v investicije vloženi, pritoževali, češ da nam to ali ono več ne ustreza. Najvažnejše pri vseh teh pomanjkljivostih, ki se pozneje pojavijo pri investicijah, pa je, da se ne najde več ne posameznik niti forum, ki bi odgovarjal za te pomanjkljivosti, da se skratka krivca sploh ne more več najti. Seveda je to posledica dejstva, da ni na določenem mestu urejena vsa dokumentacija, ki jo pa zvezna uredba za kreditiranje investicij vendarle predpisuje. Reči moram, da v svoji dosedanji praksi še nisem mogel zaslediti, da bi se za razne pomanjkljivosti pri investicijah mogel nekje najti krivec, pa naj si je ta krivec v eni osebi, ali pa je to kolektivno telo, ki je o teh stvareh odločalo.

Drugi problem pri fondih je vprašanje njihove povračljivosti oziroma nepovračljivosti. Mislim, da pojmov glede tega, kateri izdatki iz fondov in pa kateri finančni viri naj bodo povračljivi in naj dobe kreditno obliko in kateri naj imajo obliko dotacij oziroma subvencij, še nismo razčistili. Se pa v večini primerov nagibamo k temu, da vse te fonde napravimo v čimvečji meri nepovračljive. Če pa pogledamo posamezne izdatke iz teh fondov, njihov namen in pa njihov vpliv v sedanji gospodarski politiki, vidimo, da

bi se morali pri marsikaterih izdatkih oziroma pri marsikaterih celotnih fondih odločiti za njihovo povračljivost oziroma določiti, da izdatki iz teh fondov dobijo kreditni odnos do koristnika in celo do samega ljudskega odbora, ki je tak fond ustanovil, s tem, da ti fondi, čim se formirajo, dobe takoj status pravne osebe, pri čemer se vsak koristnik pojavlja v kreditnem odnosu, kar seveda velja tudi za samega ustanovitelja, v konkretnem primeru za ljudski odbor sam.

Nadalje je vprašanje kontrole izvajanja investicij. Mislim, da je kontrola izvajanja investicij — s tem mislim konkretno na delo uprav za investicije — bila minimalna, ker se izvajana dela pozneje niso niti prevzemala, še v manjši meri pa kolavdirala po zakonitih določilih. Ker kolavdacij in pa prevzemov ni bilo, ljudski odbori seveda niso mogli zahtevati povračila vseh tistih sredstev, ki so bila pridobljena na nezakonit oziroma na negospodarski način. Še bolj stihijsko in pa do neke mere gospodarsko še bolj nedoločno pa je vprašanje proračunskih investicij. Če hočemo zadovoljivo rešiti vprašanje investicijske politike, potem mislim, da bomo morali čimprej pristopiti k ureditvi sistema in organizacije samega investiranja. Kajti, če pogledamo celokupne izdatke v republiki — mislim izdatke iz vseh petih fondov, ki jih nekako danes na okrajih imamo, in izdatke na proračunskih investicijah — vidimo, da se tu zbirajo lepe milijarde, nimamo pa niti v pripravah za smotrno investiranje tega denarja, niti pozneje nobenega zagotovila, da bi se pregledalo, ali so bile investicije gospodarsko pravilno izvajane. Toliko o problemu investicij.

Nekaj besed še o produktivnosti dela. Če govorimo o rentabilnih in o najracionalnejših investicijah, ki bi nam v čimkrajšem času vrnilo vložena sredstva, potem mislim, da moramo prvenstveno razpravljati ravno o produktivnosti našega dela, ker mislim, da je to ena od najcenejših in naših najrentabilnejših investicij. Poglejmo pa pisanje v časopisju in splošno način, kako se pristopa k rešitvi tega vprašanja, pa bomo videli, da se nekako vsa rešitev išče samo v nekakih plačilnih sistemih. Če izločimo to, kar smatramo danes za plačilni sistem, da se plače urejajo preko planskih instrumentov in pa če upoštevamo še stimulacijo, ki se nekje ureja v globalih za celo podjetje, potem nam od celotnega plačilnega sistema ostane samo še to, da urejamo povprečne plače za posamezne kvalifikacijske grupe. To je torej vse, kar nam še ostane od celotnega plačilnega sistema. To hkrati pomeni, da je vsaka nadaljnja stopnja samo popolna sprostitev plač, ker o plačilnem sistemu ne moremo govoriti tam, kjer stimuliramo plačilne globale za cela podjetja in kjer urejamo planski moment plače v dohodku podjetja, okraja itd. Če to izoliramo, vidimo, da pravzaprav ves naš plačilni sistem visi samo še na določanju povprečkov za posamezne oziroma konkretno za štiri kvalifikacijske grupe. Mislim pa, da nam ne pomaga noben sistem, dokler ne uredimo objektivnih meril dela v tovarnah, to je vprašanja akordov, norm in premij. Lahko si izmislimo zlate sisteme, ki pa bodo brez vrednosti, če vprašanja akordov, norm in premij v naših podjetjih ne uredimo. Zato mislim, da bi morali vse napore, tako državnih organov — mislim konkretno na komisije za plače v republiki in na okrajih — kot organov samoupravljanja in vseh zavestnih sil v podjetjih, usmeriti v to, da uredimo vprašanje objektivnih meril našega dela, se pravi, da uredimo vprašanje norm in akordov. Ni namreč sistema, ki bi uredil nov plačilni

sistem, če osnova ni v redu. Zato bi morale vse naše organizacije in vsak posameznik, ki na tem področju dela, iskati čimprejšnje rešitve, ker mislim, da ni mogoče ustvariti sistema, ki bi lahko te stvari uredil, če objektivno merjenje našega dela, izraženo v akordih, normah itd. ni urejeno. Mislim pa, da so prav norme, akordi in podobno, ki so objektivna merila, brez nekkih zunanjih vplivov, na katere more vplivati samo organizacija dela, karakteristika delovnega mesta in pa fizične ter druge spretnosti onega, ki na tem mestu dela. Tu ni nobene politike. Politika je le v vrednotenju tega merila, medtem ko je samo določanje meril pa že stvar danih pogojev na delovnem mestu in to bodisi organizacije dela, bodisi spretnosti in pa zmogljivosti samega proizvajalca in drugih okoliščin. Ta stvar je že s samim tem več ali manj objektivno urejena. Politika je potem le še v vrednotenju teh meril. Zato nam, kot sem že rekel, nobeni sistemi ne bodo prinesli rešitve, če ne bomo uredili vprašanja norm, akordov in premij. Sicer si nisem utegnil pripraviti številčk, ki bi to v okviru republike mogle dokazovati, vem pa, da smo pri analizi našega okraja videli, da te stvari ne gredo tako kot bi morale iti. To pa zato, ker si pri vprašanju pravih norm in njihovem stalnem popravljanju nismo vselej na jasnem, da sta norma in akord objektivno določena stvar, ki je pogojena z vsemi okoliščinami določenega delovnega mesta, da je pa vrednotenje tega stvar politike in stvar plačilnega sistema. Z eno besedo, ob koncu bi rad znova poudaril to, da nam toliko časa, dokler ne bomo uredili vprašanja objektivnih meril dela v obliki norme in akorda, noben sistem ne bo mogel rešiti teh problemov.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo od tovarišev poslancev besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: V času, ko pripravljamo družbeni plan za leto 1956, je nedvomno silno važno, da temeljito analiziramo izkušnje zadnjih let, se iz njih učimo in poiščemo vzroke, ki so vplivali, da se naši družbeni plani niso odvijali tako kot bi se morali, posebno še v odnosu do stabilnosti našega tržišča. Take analize naj bodo ne le konstatacija dejstev, ki jih vsepovsod tako radi ugotavljamo, temveč tudi pregled, kakšne so lahko posledice, če se izda taka ali drugačna odredba ali pa sprejme tak ali drugačen plan. To pomeni, da skušamo čimbolj poiskati — kolikor je to mogoče, ker je to stoddostno res težko — vse tiste zakonite sile, ki vplivajo na bodočo smer in izvršitev nalog, da se tako obvarujemo prav tistih razpotij, ki tako rada povzročijo, da so stvari na koncu leta precej drugačne, kot pa smo si jih v začetku zamislili. Z dobro pripravo in z dobrim analiziranjem vseh ekonomskih činiteljev, ki vsaj približno kažejo bodočo pot, bi v marsičem dosegli, da bi preveč ne zašli na stranpota in bi naši družbeni plani dejansko dosegli tisti cilj, ki ga želimo doseči.

Omenil bi še nekaj konkretnih stvari.

Nedvomno je, kar že sedaj ugotavljamo spričo dejstev iz letošnjega leta, da so naša podjetja in nekateri naši okrajni odbori šli na finansiranje oziroma investiranje marsikaterih nepotrebnih objektov pri čemer nastaja sedaj vprašanje, kaj s temi podjetji, ki so že tu. Mislim, da je sedaj tudi tu treba napraviti pametno analizo in jo pravilno izkoristiti. Naša podjetja so namreč pri ustvarjanju tako imenovanih dolgoročnih, bodisi pet ali desetletnih programov, premalo mislila na temeljite ocenitve domačega in

tujega tržišča in na temeljitejši cenitve možnosti, ki jih ima naša država sedaj in v bodoče. Ker tega ni bilo, je prišlo do nepravilnosti in je treba gledati, da se iz izkušenj tudi nekaj naučimo. Vidimo pa, da se na te stvari še ne gleda povsod tako, da bi se dosedanje izkušnje pravilno izkoristile. Imamo še vedno pogoste pojave, da se posamezne tovarne lotevajo izdelave najrazličnejših objektov, ne da bi se preje vprašale, ali izpolnjujejo osnovne pogoje v kadrih, ali taka proizvodnja dejansko ustreza potrebam na domačem in zunanjem trgu in tretjič, ali ni odveč vlagati znova ogromne vsote v nove investicije, katerih pravo ime se dostikrat skrije za obliko raznih rekonstrukcij. Zato ni redek primer, da se za take rešitve pojavljajo včasih tudi zahteve po milijardnih vsotah, čeprav bi s tolikšnimi sredstvi lahko zgradili že novo podjetje.

Proizvodnja hidravličnih in jeklenih izdelkov je v naši državi dosegla že količino preko 160.000 ton, ki je ne dosega nobena evropska država, čeprav so potrebe le za blizu 50.000 ton. Tu nastaja vprašanje, kako z bodočim družbenim planom usmerjati proizvodnjo, da se res pravilno in najbolje izkoristi tam, kjer bodo potrebna najmanjša denarna sredstva za rekonstrukcijo, da podjetja izdelujejo samo tiste predmete, za katere se kažejo potrebe na tržišču, pri čemer pa ne vlagamo novih sredstev v taka podjetja le zaradi izgovora, češ tovarna mora obratovati, ljudi ne smemo postaviti na cesto itd. Prav tu nastaja nevarnost, da bi takim zahtevam lahko nasledli, če bi jih preje temeljito ne analizirali in prečistili ter dali temeljite smernice, kaj se v nekem podjetju zmore tudi z manjšimi rekonstrukcijami. Res je, da se z ustvarjanjem večjega števila velikih kapacitet razvija tudi konkurenca. Vendar so tudi tu neke meje. Konkurenca se lahko razvija tudi pri razvijanju manjših kapacitet, ne pa samo pri tako velikih, ko gre konkurenca zaradi čim cenejše izdelave dostikrat tudi na škodo kvalitete in solidne izdelave.

Drugo vprašanje, ki sta se ga dotaknila tovariša Breclj in Bole, pa je vprašanje dviga produktivnosti. Pri tem bi omenil še en važen činitelj, ki se v naših podjetjih zelo rad zanemarja. Za dvig produktivnosti ni vedno odločujoče merilo samo vprašanje plač oziroma nagrajevanje kot celota, temveč tudi vprašanje temeljite organizacije in priprav v naših podjetjih, zlasti pa vprašanje kadra. Mi mnogo premalo vrednotimo važnost strokovne vzgoje naših kadrov. Mnogo premalo se zavedamo, da je kader pravzaprav tisti osnovni činitelj, ki v celoti lahko pravilno izkoristi vse naše kapacitete — naše stroje in naprave. Če tega ne zna, nam ne pomagajo še tako moderne tovarne in še tako moderna podjetja, ki jih ustvarja naša družba. Zato bo treba v bodočem letu pristopiti k sistematični vzgoji strokovnega kadra za organizacijsko vodenje in upravljanje podjetja. To bo zlasti potrebno za naše organe upravljanja. Res je, da so organi upravljanja napravili velikanski skok naprej, vendar pa glede strokovnosti in ekonomičnosti še vedno niso dovolj napredovali. Temu je deloma vzrok, da se sami za ta vprašanja še premalo zanimajo, deloma pa se tudi naš vodstveni kader po podjetjih premalo trudi, da bi naše organe upravljanja vzgajal in jih usposobil tudi glede ekonomičnosti, glede koordinacijskih in finančnih vprašanj in to vsaj toliko kolikor morajo te stvari poznati in vedeti zanje, da lahko odločajo, kam in kako naj se investira. Čeprav naši delavski sveti ljubijo svojo tovarno, se vseeno tudi tu lahko zgode napake, kljub temu, da izdelujemo

plane, ki določajo, kako naj se izkoriščajo amortizacijski fondi in investicijski skladi. Toda, če tem organom ne bomo nudili vse pomoči in jih vzgajali tako, da bodo imeli res širok pregled, kako naj se sredstva najboljše uporabijo, se bodo tudi tu dogajale napake.

Zlasti težko pa je vprašanje visokokvalificiranega kadra. Ta kader kaj rad ostaja po raznih birojih in le nerad odhaja v tovarne. Temu so kriva tudi podjetja sama, ker si teh kadrov ne znajo pridobiti. Res je, da mnogi kadri postavljajo tudi take pogoje, češ, grem v podjetje, če grem za pol leta prej lahko v inozemstvo, če se mi da stanovanje in podobno, ki jih podjetja dostikrat tudi pri najboljši volji ne morejo izpolniti. Ta stvar se je v zadnjem času že do takih skrajnosti razpasla, da je prav, če o takih negativnih pojavih spregovorimo tudi v javnosti. Odkrito je treba povedati, naj gre naš visokokvalificiran kader najprej na prakso v podjetja v naši državi, šele potem pa na prakso v inozemstvo, če je to nujno potrebno. Tako pa se dogaja, da že srednješolec postavlja pogoje, da sprejme štipendijo le pod pogojem, da bo kasneje šel lahko tudi v inozemstvo. To pa presega seveda že vse svoje meje. Kakor je sicer po eni strani treba pohvaliti naš visokokvalificirani kader, da si zelo veliko prizadeva, tako je po drugi strani grajati manjši del tega kadra, ki skuša iskati znanje le v tujini, čeprav niti svoje domovine in niti svoje tovarne dobro ne pozna. Zato bo treba vprašanju kadra v prihodnjem letu prav s te strani posvetiti mnogo več pozornosti.

Naslednje važno vprašanje pa je priprava dokumentacije in materialne baze, čeprav ta problem ni za vsa podjetja enako aktualen. Toda, če materialna baza in dokumentacija nista res dobro pripravljena, vpliva to zelo močno na produktivnost našega dela. Temu sledi dobra sestava tehnološkega procesa, priprava in organizacija dela, ureditev strojnega parka in naprav, skratka šest pogojev, kot jih osebno imenujem, in šele sedmi pogoj, ki tudi vpliva na delovno mesto, je nagrajevanje delavca samega. Če pa dokumentacija ni pripravljena, če material ni pri roki, če ni organizacije dela, tehnološkega procesa in vsega drugega, potem se naš delavec lahko ubije na delovnem mestu, pa kljub visoki normi vendarle ne bo dosegel tiste visoke stopnje produktivnosti, ki bi jo lahko. Zato moramo v bodoče skrbeti, da bomo našim podjetjem preko raznih zavodov za napredek proizvodnje, s knjigami, z revijami, različnimi predavanji in tečaji omogočili, da se seznanijo z vsemi vprašanji notranje organizacije podjetij, kar bo brez dvoma povzročilo velik skok v razvijanju naše produktivnosti. Nagrajevanje je prav tako važen moment, toda če stvari niso pripravljene, če mora nekdo stokrat hoditi po material, dokler se ne nauči, kako naj ga koristno uporabi, potem tu ne pomagajo nobena denarna sredstva. Kajti ni bistvo produktivnosti dela v velikem fizičnem naporu, marveč je v tem, da vsakdo zna in ve, kako je treba delati.

Še eno vprašanje, ki bi ga rad tu nakazal, pa je vprašanje ekonomičnosti. Naši ljudje danes silno radi govore, da dinar nima vrednosti. Zato, pravijo, to tudi ni važno vprašanje pri obravnavanju ekonomičnosti. Jaz pa mislim, da je to vprašanje zelo važno. Če hočemo znižati cene, ni važna le visoka produktivnost, temveč je važno, da znamo uporabiti tudi čimmanj materiala. Če v današnji strukturi cen predstavlja material od 40 do 80 % celotne vrednosti, potem mislim, da je zelo važno, če se v naših podjetjih

pazi na to, ali se lahko uporabi manj materiala, ali se ta projektira pravilno, ali je tudi v vsakem gibu in v vsem tehnološkem procesu predvidena največja ekonomičnost proizvodnje. Vprašanje ekonomičnosti, vprašanje čim cenejše in čim kvalitetnejše proizvodnje, je tisti važen činitelj, ki se na žalost pri nas skoraj bi lahko rekel le v redkih podjetjih upošteva, kadar je govora o zvišanju produktivnosti. Razumljivo pa je, da bo treba za skrb, ki jo imajo naši kadri za ekonomičnost proizvodnje, začeti dajati priznanje v obliki premij, hkrati pa vzgajati čut odgovornosti, pa sem prepričan, da homo tudi na tem področju lahko dosegli velike uspehe.

Zadnji čas se pojavlja zlasti pri tistih vejah naše proizvodnje, ki so delale za investicijsko opremo, skrb, češ investicije se znižujejo in ne bo več toliko dela. Razumljivo je, da se mora obseg investicij znižati, ker z dosežanim tempom ne moremo nadaljevati. Res pa je, da nastaja hkrati vprašanje zaposlitve teh podjetij. Ta podjetja zaidejo lahko sedaj v drugo skrajnost, v kolikor bi naši forumi šli na linijo, da ta podjetja omeje svojo proizvodnjo le na globalno vsoto, predvideno za investicije. Res je, da mora global ostati nespremenjen in ga ni povečevati, toda iskati je treba nove možnosti za zaposlitev podjetij, in sicer za vsa tista dela, ki jih določeno podjetje zmore, da bi se naše kapacitete v celoti izkoristile in ne bi milijarde dinarjev bile zastoj vložene v naša podjetja. Tu mislim predvsem na izvoz in na kritje potreb našega notranjega tržišča, zlasti glede tistih predmetov, ki jih danes še kupujemo v inozemstvu, poleg tega pa tudi na proizvodnjo artiklov, ki jih za kritje naših družbenih potreb še potrebujemo. Nikakor pa ne smemo iti na linijo, da bi se naše tovarne v celoti ne izkoristile, ali pa ne oprijele izdelave predmetov, ki sem jih že omenil. Zaradi tega je potrebno, da naši zavodi za planiranje ne gredo na linijo manjših planov, temveč nasprotno na linijo večjih planov, toda za proizvodnjo takih artiklov, ki ne pritiskajo na investicije in na planiranje izdelave takih artiklov, s katerimi preprečujemo uvoz, vse bolj pa krepimo izvoz naših podjetij.

(Po govoru ljudskega poslanca Štefana Pavšiča je predsednik Miha Marinko izročil vodstvo seje podpredsedniku dr. Ferdu Kozaku in se prijavil k besedi.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Dajem besedo ljudskemu poslancu Mihi Marinku.

Miha Marinko: Tovariši! Problematika, ki sta jo načela tovariša Bole in Pavšič na osnovi poročila tovariša Breclja, predstavlja dejansko kompleks vprašanj, o katerih je treba pri nas z vso temeljitostjo razpravljati. K temu bi rad dodal le še par misli.

Mislim, da se nahajamo v nekem prelomnem obdobju, ko moramo videti, kje so vzroki, da smo prišli do določenih gospodarskih težav, ki so se odrazile predvsem na položaju našega delavca in nameščenca. Mislim pa, da ne gre zdaj za to, da iznašamo samo kritiko o nekih slabostih našega gospodarskega sistema, o nekem zavoženem gospodarstvu itd., kar skušajo včasih tu ali tam trditi nekateri nezadovoljneži. Nasprotno, rekli bi lahko celo, da smo preveč zgradili in smo zaradi tega prišli v težave. Naši načrti so bili doslej preobsežni, zlasti pa je treba z vso upravičenostjo kritizirati neko razkošnost v dosednji realizaciji naših investicij. Pri nas se je pojmovalo,

da moramo imeti ne vem kako lepe tovarne, ki so čestokrat prave palače in so si dostikrat arhitekti — oprostite, da moram to reči tukaj — postavljali z njimi svoje spomenike. Naša družba in naši organi pa niso bili v stanju, da bi podvrgli kritiki te projekte, ki so nas sila veliko stali, pa najsi se to nanaša na naša nova proizvodna podjetja ali pa na objekte našega stanovanjskega sklada. Tako se na primer nikakor ne morem strinjati s tem, da so se v Murski Soboti lotili gradnje stanovanjskega bloka v tako luksuzni obliki na zunaj in znotraj — čeprav po funkcionalnosti niti ne vem, če ustreza, toda kakor čujem ni tudi to kdo ve kako zadovoljivo — da bi po mojem mnenju z istimi sredstvi mirne duše lahko podvojili stanovanjski prostor. Tako se v tem pogledu čestokrat zgublja pri nas kriterij, kako razpolagati z družbenimi sredstvi, s katerimi se pogosto, kakor pravimo po domače, dela kot svinja z mehcom. Zato mislim, da je danes v tem pogledu potrebna mnogo večja kritičnost. Hkrati pa hočem poudariti, da je vzporedno z razvijanjem naših oblik družbenega upravljanja bila vsa ta stvar tudi enostranska in se je spričo seveda ogromnih želja in potreb po zadovoljivosti tega ali onega šlo v tako širino naših investicij, ne da bi vedno realno ocenjevali, kako bi s sredstvi, ki jih imamo, mogli doseči čim boljši učinek. Čestokrat je šlo preprosto za to, kam čim hitreje vtakniti sredstva, ki jih trenutno imamo, zato da bi nam jih družba ne mogla odvzeti. To je seveda privedlo do tega, da je vzporedno s temi tendencami bila nujno potrebna tako imenovana imobilizacija sredstev, to pa zato, ker smo razpoložljiva sredstva čestokrat neracionalno uporabljali. Vsako neracionalno uporabljanje sredstev, pri čemer vložena sredstva ne dajo dovolj hitro svojega plodu, je moralo samo poslabšati situacijo na našem tržišču in poslabšati življenjski standard. Zaradi tega se mora z vso resnostjo postaviti vprašanje, kakšen odnos imamo vsi skupaj do takih ukrepov, ki so nam trenutno potrebni, in biti moramo zares zaskrbljeni in čutiti z interesi celote, ter omejiti in našo dejavnost usmeriti v tisto smer, ki ustreza tudi interesom celote. Nasprotno pa je vse letošnje leto bila v celi vrsti podjetij čestokrat taka situacija, da so se podjetja pojavila na trgu celo z neustvarjenimi sredstvi. Ta sredstva so v začetku leta planirali, misleč, da imajo že takšna in takšna finančna sredstva na razpolago, čeprav jih potem še dolgo časa niso ustvarili, toda gradbeno dejavnost so že angažirali in s temi fiktivnimi sredstvi seveda še poslabšali situacijo na našem tržišču. Zategadelj take tendence mirne duše lahko imenujemo tendence anarhičnega značaja. Taka ozkogrudnost, ki ne upošteva interesov skupnosti, mora nujno izzvati administrativne ukrepe, ki so upravičeni prav zaradi takih tendenc. In čim več je takih tendenc, tem močneje se te odražajo v našem gospodarskem življenju, toliko več dajejo opravičila za administrativno poseganje in obratno, dajejo oporo nekaterim negativnim tendencam za vračanje nazaj na administrativni distributerski sistem, kar mora seveda nujno škodovati tudi razvoju oblik našega družbenega upravljanja. Zato mislim, da je v tem pogledu predvsem dolžnost poslancev samih, da na svojem torišču ne bodo advokati ozkih interesov. Sam sem doživel več takih primerov. Poslanec, ki ne more niti v svoji občini, niti v svojem okraju rešiti vprašanja elektrifikacije nekih vasi, in sam zase dobro ve, da tega ni moči rešiti, napotuje kljub temu delegacije k meni, naj bi jaz zanje izposloval nekaj izjemnega. To so vendar popolnoma preživele stvari in mislim, da

je to čista demagogija, pa tudi velika meresnost tistih tovarišev, ki tako delajo, ne da bi sami odkrito povedali ljudem, kakšne so dejanske možnosti, in zato ker teh možnosti ni, ne dolžili zato nekatere višje organe in druge družbene organe. Še vedno je dovolj primerov, da iščejo ljudje sredstva kjerkoli, češ, dajte od zgoraj, naj dajo ti ali oni, občina pritiska na okraj, okraj na podjetje itd., vse pa z namenom, dobiti nekje sredstva za zadovoljitev svojih potreb. Nihče pa ne misli na svojo čimvečjo osamosvojitvev, da bi sredstva za zadovoljitev svojih potreb našel na svojem lastnem torišču. To velja v celoti za naše kmetijstvo in mirne duše lahko rečemo, da to v celoti velja tudi za našo industrijo. Mislim, da je tu še ogromno takega, proti čemer bomo morali v bodoče podvzemanati resne ukrepe, če hočemo, da bomo radikalno prelomili s sedanjo situacijo ter s takimi tendencami in pojavi, ki so bili karakteristični za obdobje zadnjih let.

Povsem točno je to, o čemer je govoril tovariš Bole, da stopa s tem prehodom vprašanje skrbi za produktivnost dela v prvi plan. Mislim, da je to eno od neposrednih vprašanj, ki je zvezano s celotnim našim gospodarstvom. Medtem ko moremo anomalije v investiranju in širokopoteznosti v investicijah odpraviti z ustrežajočimi organi in predpisi ter jih na nek način onemogočiti in preprečiti, pa vprašanja produktivnosti dela ne moremo rešiti z nekim idealnim sistemom nagrajevanja, ki ga tudi ni moči kar tako roditi. Tu je potrebno, da na vprašanje produktivnosti dela gledamo predvsem s stališča socialistične zavesti, s stališča polne zavesti, da je življenjski standard mogoče izboljšati le na podlagi zvišanja produktivnosti. Tu ne more biti govora o kakršnih koli drugih poteh, ker so vse te nerealne. Naše gospodarstvo mora upoštevati zakon vrednosti, ki mora biti merilo in podlaga za čimboljše uveljavljanje principa socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Vendar je na to problematiko treba gledati z realne in praktične strani.

Glede produktivnosti dela se moramo zavedati, da tudi Slovenija ne more veljati kot nekakšna izjema spriči tega, da je Jugoslavija kot celota v tem oziru še vedno zelo zaostala, zlasti pa v primerjavi z vrsto drugih evropskih dežel, da ne govorimo o najrazvitejših industrijskih deželah. Toda nujno je delati tovrstne primerjave — in take primerjave bi bile za nas izredno koristne — če hočemo videti kolikšne produkcijske stroške dosegajo v drugih deželah in s tem plasma svojih artiklov, če uočemo torej primerjati v kakšnem razmerju so te stvari pri nas. Seveda moramo stremeti, da se pred izkušnjami, ki jih imajo glede produktivnosti dela v inozemstvu, ne ogradimo s tem, da bi rekli, zunaj nimamo kaj iskati. Obstajajo namreč celo mnenja, da je na vprašanje produktivnosti dela pri nas treba gledati drugače, kakor to gledajo zunaj, ker je pri nas socialistični sistem. Mislim pa, da smo si zaradi takih gledanj marsikedar neposredno škodovali in si kvarili situacijo. Brez upoštevanja nujnega ekonomskega zakona vrednosti in načela, kaj kdo prispeva, je čisto nemogoče priti do poštenega in pravilnega sistema socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Upravičeno vsi godrnjamo glede tega, hkrati pa se vsi skupaj trudimo, da se odpravijo šablone in pavšaliranja v plačnem sistemu, kolikor ta še obstajajo, vendar pa bi bilo napačno videti oviro samo v tem. Prav tako bi se ne strinjal povsem s tovarišem Boletom, da moramo iskati objektivno merilo kot osnovo za akorde in norme. Če vzamemo za primer jugoslovan-

sko povprečje, ali republiško ali pa povprečje okraja in celo neke občine, ne bomo mogli najti nobenega objektivnega merila, ki bi moglo enako služiti vsem kot osnova za postavljanje norm in akordov. Zavedati se moramo, da je pri nas glede produktivnosti zelo pestra situacija, da ne govorimo o tehnični opremljenosti, o tehnični usposobljenosti proizvodnje, o strokovni usposobljenosti in o sposobnosti organiziranja proizvodnega procesa v neki tovarni ali v nekem podjetju. Tu je cela vrsta faktorjev, ki brez dvoma igrajo dokajšnjo vlogo poleg neposredne skrbi za to, da se glede norm in akordov izdelava dober tarifni sistem. Vendar pa je za danes iskanje nekega objektivnega merila dokaj slično temu, kar priporočajo nekateri, da je treba najti tudi nek idealen plačni sistem. Vprašanja produktivnosti dela se moramo lotiti neposredno, vsak na svojem torišču, pri čemer moramo upoštevati, da je danes še cela vrsta zunanjih, rekeli bi objektivnih faktorjev, ki delujejo izven obsega podjetja vendarle toliko otežujoče, da ni pravega ekonomskega prisiljevanja in stimuliranja za dvig produktivnosti dela. Saj je mislim za vse nas dokaj jasno, da je veliko povpraševanje po blagu in premajhno naraščanje ponudbe tega blaga, nujno moralo ustvariti tako situacijo na trgu, da je bilo mogoče plasirati tudi blago, ki je bilo drago in slabe kvalitete. V taki situaciji je prirodno, da že zaradi tega zunanjega objektivnega okolja ni bilo vzvoda, ki bi pritiskal na posamezna podjetja in na neposredne proizvajalce, da bi gledali tudi na lastno produktivnost. Računati moramo tudi s tem, da je tu še veliko zunanjih objektivnih okoliščin, za katere moramo gledati, da jih odpravimo s preusmeritvijo naše investicijske dejavnosti, z zmanjšanjem celotnih investicij in s spreminjanjem njihove strukture, da bi prišli do stabilizacije tržišča, da bi prišli do ustvaritve določenih zalog, zaradi česar bi slabo blago ne moglo več najti tržišča, kar bi privedlo do stabilizacije cen oziroma bi cene začele celo padati. To bi bil za podjetja že sam po sebi nekak gospodarski vijak, ki bi jih prisilil na zniževanje proizvodnih stroškov. Vendar pa nas izgovarjanje na take okoliščine nujno samo oddaljuje od problema dviganja produktivnosti kot osnovnega izvora za izboljšanje standarda. Zato mislim, da je orientacija nekaterih naših podjetij, da skušajo v čim večji meri izkoristiti predvsem dano situacijo, politika zelo kratkega veka. Nasprotno pa mislim, da je politika podjetij, ki so že doslej in bodo sedaj še bolj skrbela za to, kako bi proizvodni proces boljše organizirali, kako bi tarifne postavke postavili na realno osnovo, četudi danes niso kdo ve kako nagrajeni zaradi tega, mnogo bolj dalekovidna politika, ki se jim mora jutri ali pojutrišnjem samo rentirati. Podjetja, ki so si preje ustvarila čvrstejšo osnovo, bodo v bodoči situaciji, ko bodo momenti, o katerih sem preje govoril, že začeli igrati svojo vlogo na trgu, v mnogo boljši situaciji. Pri tem bodo seveda praktično v stanju mnogo hitreje in dosledneje začeti izvajati načelo socialističnega nagrajevanja po zaslugi tako, da bo res najpridnejši imel od tega čim izdatnejšo korist.

Nekaj drugega pa so seveda vprašanja, ki že deloma danes izbijajo na površje s strani nekaterih naših večjih podjetij, ki so delala za investicijsko opremo in je pri njih že opaziti določeno jadikovanje in stokanje, kako bo sedaj, ko se bodo investicije zmanjšale. Seveda, tako lagodnega življenja za njih kot doslej ne bo več, ker tudi monopolnega položaja ne bo več, kar pa je, mislim, za celotno naše gospodarstvo samo izredno

koristno. Zato bodo morala taka podjetja iskati sama pri sebi čim več raznih možnosti, pri čemer bodo tudi podjetja težke industrije morala začeti nekoliko misliti na to, ne da bi se zaradi tega sprevrgla v podjetja lahke industrije, kako bi čim racionalneje začela izkoriščati svoje proizvodne kapacitete, bodisi s proizvodnjo vrste novih artiklov ali pa v obliki dajanja uslug celi vrsti drugih podjetij z izvedbo manjše ali večje faze v obdelavi nekega predmeta. Mislim, da smo v tem pogledu krenili zadnji čas dokaj naprej, da že mnogo podjetij kooperira svojo proizvodnjo, čeprav je tega še vedno veliko premalo. Te stvari, o katerih sem govoril že tudi v Beogradu, so zelo pereče tudi pri nas, ko podjetja mislijo samo na odstranjevanje ozkih grl, ne skrbe pa za to, da bi obstoječe kapacitete dosledno do kraja izkoristila. Seveda pa se moramo, tovariši, vsi skupaj zavedati, da bomo imeli opravka še z mnogimi in premnogimi novimi težavami, ki se bodo začele pojavljati tembolj, čimbolj se bodo začeli odražati učinki te preušmeritve naše gospodarske politike. Zaradi tega je treba zelo resno opozoriti, da ne bomo mi poslanci sami na čelu te jokavosti in prizadetosti in da ne bomo zagovorniki v bistvu lahko rečemo parazitskih pozicij, ki so jih nekateri doslej zavzemali. Treba je zelo jasno in realno postaviti, kakšen je celotni naš ekonomski račun in kakšna je naša perspektiva, če hočemo naše gospodarstvo postaviti na solidnejše temelje, da bo v normalnejših ekonomskih pogojih rasla produktivnost in s tem tudi življenjski standard, hkrati pa tudi vzgoja socialističnega človeka. Zadovoljivih ekonomskih pogojev, ki bi sami po sebi formirali socialistično zavest, doslej še nismo imeli. To pa sedaj ne pomeni, da se moramo orientirati samo na to, da ustvarimo tako objektivno situacijo, ki bi na to pritiskala, ampak smo dolžni delati obojestransko, se pravi, delati na tem, da spremenimo dane ekonomske pogoje in da sistematično delamo kot zavestni socialisti na preobrazbi našega delovnega človeka. (Ploskanje. — Po končanem govoru je predsednik Miha Marinko spet prevzel vodstvo seje.)

Predsednik Miha Marinko: Še kdo, prosim, želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Tone Bole.

Tone Bole: Dovolil bi si dati samo eno pojasnilo, in sicer, da sem smatral pod pojmom objektivno merilo, da je norma tehnični pojem brez raznih socialnih vplivov, ki učinkujejo na samo normo na določenem delovnem mestu, ampak da je ta objektivna v tem smislu, da je pogojena v dani organizaciji in pa z določeno spretnostjo in fizično zmogljivostjo proizvajalca samega oziroma, da bom svojo misel bolj jasno izrazil s prozaično planskim izrazom, da je to normativ dela v posrednem podjetju.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne prijavi več k besedi, zaključujem razpravo.

Ker bosta oba zbora na ločenih sejah glasovala o predlogu odloka, lahko preidemo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na volitve sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Dušan Bole prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za volitve. Pričenjam obravnavo. Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog

sklepa na glasovanje. Kdor je za to, da se za sodnika Okrožnega sodišča v Celju izvolita tovariša Janko Karlovšek in Janko Cigoj, za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru tovariša Branko Vizovišek in dr. Rudolf Martinec ter za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru tovariš Stojan Smerkolj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so predlagani sodniki soglasno izvoljeni.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo in predlog administrativnega odbora.

Prosim poročevalca administrativnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Ivan Novak prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in predlog odloka o spremembah odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS, o povračilih poslancem in o plačah poslancev, ki opravljajo stalne funkcije v ljudski skupščini, domovih, odborih in komisijah. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in vprašam tovariše ljudske poslance, ali še strinjajo s poročilom o poslovanju računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS. (Poslanci se strinjajo.) Posebej pa dajem predlog odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS, o povračilih poslancem in o plačah poslancev, ki opravljajo stalne funkcije v Ljudski skupščini, domovih, odborih in komisijah, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Zaključujem sejo in obveščam poslance, da se bosta ločeni seji obeh zborov nadaljevali čez dobrih 15 minut.

Seja je bila zaključena ob 12,55.

13. seja

(6. marca 1956.)

Predsednik: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: Dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 13.10.

Predsednik Miha Marinko: Začenjam 13. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ljudska poslanca Republiškega zbora Mara Dermastia in Franc Pirkovič sta opravičila odsotnost. Ali jima izostanek opravičimo? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim tajnika, da prečita zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 12. seje.) Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem se zapisnik odobri in se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Obveščam ljudske poslance, da je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS poslal Ljudski skupščini LRS predlog za izvolitev sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru. Državni sekretar za pravosodno upravo pa je stavil ljudski skupščini predlog za razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani. Glede na navedeno predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Volitve in razrešitve sodnikov.

Ali ima še kdo kakšen predlog k današnjemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na volitve in razrešitve sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Franc Krese prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Pričenjam razpravo k poročilu in k predlogom. Želi kdo besedo? (Nihče se ne javi.) Če ne, dajem predlog sklepa, da se za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani izvoli tovariš Ivan Repinc in za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru tovariš dr. Jože Cigan, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj, prosim, dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta predlagana sodnika soglasno izvoljena.

Dajem dalje na glasovanje predlog sklepa, da se razreši sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani tovariš Stanko Holy. Kdor je za ta predlog, naj prosim, dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

S tem je tovariši poslanci dnevni red današnje seje izčrpan. Zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.25 uri.

14. seja

(24. aprila 1956.)

Predsedoval: Dr. Ferdo Kozak, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: Dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.45.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Poslanci obeh zborov Ljudske skupščine smo se sestali, da obravnavamo poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955 in da poslušamo obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana za leto 1956.

Začenjam torej 14. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci: Mihaela Dermastia, Aleksander Pirher, Andrej Babnik, Anton Ovčarič, Janez Lesjak, Anton Peternej, Anton Dolgan, Albert Jakopič, Jože Borštnar, Mirko Zlatnar, Tine Remškar, Ignac Voljč, Janez Vipotnik, Vlado Majhen, Rudi Janhuba, Viktor Kovač, Franc Kimovec in Ivo Svetina iz Republiškega zbora, iz Zbora proizvajalcev pa inž. Vilma Pirkovič in Jakob Draksler. Ali jim skupščina odobri odsotnost? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim tovariša tajnika, da prečita zapisnik zadnje skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 13. skupne seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Podpredsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Glede na to, kar sem uvodoma dejal, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955;

2. obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1956.

Ima kdo od tovarišev poslancev še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če nihče, je ta dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955. Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta.

Boris Kraigher: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Po našem ustavnem zakonu je Izvršni svet dolžan dati ljudski skupščini vsako leto poročilo o svojem delu. Za leto 1955 je Izvršni svet pred časom sestavil

poročilo in ga pismeno predložil skupščini. Kljub temu se mi zdi, da bi bilo napačno, če bi se samo s tem zadovoljili. Ne gre samo za formalno izvršitev naše ustavne obveznosti. Smatram, da je smisel tega ustavnega določila v tem, da se omogoči skupščini razpravljanje o naši celotni politiki s stališča ocene preteklega dela, da bi na osnovi tega lahko formulirali svoja stališča tudi glede naše bodoče politike. Zdi se mi potrebno, da se poročilo kritično premotri, ne samo zaradi kritike dela Izvršnega sveta, ampak morda še bolj zaradi odrejanja osnovnih smernic za celotno politiko, kot tudi v posameznih aktualnih vprašanjih za bodoče leto. Mislim, da bi morali s tega stališča vsi predstaviški organi naše oblasti, predvsem pa občinski in okrajni ljudski odbori ravno tako vsaj enkrat na leto v celoti premotriti svoje preteklo delo in si ustvariti na tej osnovi možnost za sistematično izboljševanje dela v naslednjih letih.

Ker imamo pred seboj pismeno poročilo Izvršnega sveta, se mislim dotakniti samo nekaterih politično najaktualnejših vprašanj.

Gotovo predstavlja v preteklem letu politično najvažnejši dogodek, najvažnejši napredek uvedba komunalnega sistema in razvijanje ter utrjevanje družbenega upravljanja skoro na vseh področjih naše družbene dejavnosti. Predvsem smo dosegli pomembne uspehe v razvijanju socialistične demokracije z utrjevanjem načela o samoupravi delovnega ljudstva v lokalnih, politično-teritorialnih enotah, v občinah in okrajih ter dalje načela samoupravnosti na področju šolstva, kulture, znanosti, na prosvetnem področju ter na zdravstveno-socialnem področju. V toku preteklega leta smo v tej smeri, lahko rečemo, napravili odločilen prelom v naši praksi, na osnovi široke diskusije ob največji podpori, največjem razumevanju in iniciativi ljudskih množic. Čeprav je preteklo komaj pol leta, od kar poslujejo občine in okraji na osnovi nove politično-teritorialne razdelitve in predvsem z novimi funkcijami, z novimi oblikami dela, imamo danes že skoro občutek kakor, da je ta sistem že davno uveden in kakor da teh stvari drugače sploh ni bilo mogoče urejati. To je eden novih dokazov ustvarjalne moči socialistične demokracije, ki si utrjuje pot in nezadržno razvija svoje nove oblike, ker je to enostavno zakonita nujnost družbenega razvoja v naših pogojih. To seveda ne pomeni, da bi smeli pri tem podcenjevati vlogo subjektivnega faktorja, ki so jo pri uveljavljanju oblik naše socialistične demokracije odigrali in ki jo bodo še morali odigrati naši politični faktorji, naše politične organizacije. Vendar že dejstvo, kako so se te nove oblike do danes uveljavile, dokazuje, da je subjektivni faktor pravilno razumel nujnost našega družbenega razvoja in znal pravilno usmeriti svojo dejavnost na tem področju.

Kljub mnogim strahovom, ki jih je bilo slišati ob pripravah na prehod na novi družbeni sistem, lahko danes že ugotovimo, da so bili v glavnem vsi ti strahovi neutemeljeni in da so se občine in okraji kljub velikim težavam zelo hitro utrdile in uveljavile. Izvršili smo te ukrepe v času največjih težav na področju gospodarstva. To je povzročalo ponekod nekaj strahu, češ da zaradi istočasnih ukrepov na liniji zoževanja investicij, na liniji zaostrovanja proračunske štednje, nove občine in novi okraji ne bodo mogli zaživeti in za uveljavljanje samoupravnosti ne bodo imeli zadostne materialne osnove. Praksa je pokazala, da tudi ta strah ni bil utemeljen. Ta strah je bil vezan bolj na večje apetite, ki so jih razvijali predvsem neka-

teri kadri v občinah in v okrajih v zvezi s to reorganizacijo, čeprav je bilo vsakemu jasno, da reorganizacija sama ne bo dala nobenih novih materialnih sredstev. Uveljavljanje novega sistema v kratkih šestih mesecih pa je dokazalo, da so dejansko materialni pogoji kljub velikim težavam za uvajanje novega sistema že obstajali, in še več, da so že tudi sami materialni pogoji z vso nujnostjo zahtevali prehod na nov komunalni sistem. Zdi se mi potrebno poudariti, da bi bilo popolnoma napačno orientirati se pri perspektivah za nadaljnji razvoj našega komunalnega sistema na iluzije o nekkih izredno povečanih materialnih sredstvih v prihodnjih letih. Razvijanje takih iluzij bi nam lahko povzročilo nove težave in zavajalo subjektivne faktorje pri nadaljnjem razvijanju našega družbenega sistema v napačno smer, v smer, ki bi razvijala težnje po atomizaciji naše družbene skupnosti in s tem utrjevala lokalistične, nacionalistične in končno tudi birokratske tendence.

S prehodom na komunalni sistem in z uveljavljanjem družbenega samoupravljanja na trenutno najširši možni fronti lahko rečemo, da smo tudi dokončno likvidirali vsako možnost uveljavljanja stare buržoazne mentalitete. Danes že najokorelejši preostanki nekdanjih meščanskih strank ne gojijo več nobenih nad na kakršnokoli možnost povratka večstrankarskega sistema ali ustvarjanja neke opozicije. Razen nekaterih smešnih kavarniških omizij enostavno v takšne iluzije ne veruje nihče več in z njimi nihče več ne računa in na njih niti ne misli. Lahko celo že ugotovimo, da niti tisti del duhovščine, ki je v preteklosti kazal najmanj znakov, da bi se mogel kdaj sprijazniti z novimi razmerami pri nas, ne računa več z nekimi podobnimi iluzijami in da celo on bolj ali manj zavestno išče sebi ustrezajoče mesto v našem družbenem sistemu, seveda z bolj ali manj iskrenim, vendarle objektivno lojalnim sodelovanjem v našem družbenem življenju.

Da lahko to ugotavljamo, moramo seveda iskati vzrokov ne samo v uspešnem uveljavljanju našega novega družbenega sistema, ampak tudi v velikih uspehih naše države na področju zunanje politike. Vendar se mi zdi važno naglasiti, da je naša zunanja politika direkten odraz naše notranje politike. To pomeni, da so naši zanjepolitični uspehi med drugim tudi rezultat naše uspešne politike utrjevanja socialistične demokracije v naši državi, utrjevanja socialističnih odnosov, ki pa so seveda odvisni tudi od uspehov naše gospodarske politike. Zaradi tega je zelo jasno, da so zelo kratkovidni in nenačelni pomisleki tistih ljudi, ki radi ob tej očitni uspešnosti naše zunanje politike govorijo o škodi, ki jo trpimo, češ da v vodstvu naše notranje, predvsem gospodarske politike, nimamo tako sposobnih kadrov, kot v vodstvu zunanje politike. Še tako sposobni kadri v vodstvu zunanje politike ne bi mogli privedi do uspehov, če ne bi znali voditi v osnovi pravilne notranje in gospodarske politike, če ne bi tako uspešno v našem notranjem življenju razvijali specifičnih oblik jugoslovanske socialistične demokracije. Jasno je seveda, da so uspehi miroljubnih, naprednih socialističnih tendenc v današnjem svetu predvsem rezultat moči socialističnih sil v svetu sploh. Da pa je v teh odnosih, ob teh uspehih, v teh pogojih Jugoslavija dosegla svojo posebno mednarodno politično afirmacijo, pa je predvsem posledica pravilnega ocenjevanja moči socialističnih sil v svetu, kakor tudi pripravljenosti ljudskih množic v Jugoslaviji za neustrašeno razvijanje, utrjevanje in

odkrivanje novih oblik socialistične demokracije pri nas. Ti veliki uspehi v zunanjem svetu nam dajejo seveda istočasno tudi novih sil in novih pobud za nadaljnje uspešno razvijanje oblik socialistične demokracije pri nas.

Dosedanja praksa je torej pokazala, da obstoje materialni pogoji, ki omogočajo, in celo še več, z vso nujnostjo zahtevajo, nadaljnje razvijanje delavskega in družbenega samoupravljanja skoro na vseh področjih našega javnega življenja, predvsem pa na gospodarskem področju. Prav tako obstajajo vsi materialni pogoji, ki omogočajo in z vso nujnostjo zahtevajo razvijanje novih oblik socialistične demokracije v okviru vseh naših politično-teritorialnih edinic. V glavnem smo v preteklem letu tudi na tem področju uspeli premagati mentaliteto, ki vidi v razvijanju večje industrije osnovni moment pri ugotavljanju materialnih pogojev za razvijanje komunalne samoupravnosti. Razvoj bazične industrije v prvih desetih letih po osvoboditvi nam je v jugoslovanskem merilu brez dvoma ustvaril tehnično bazo, ki nam omogoča prehod k novi gospodarski politiki in ustvarja v jugoslovanskem merilu pogoje za razvijanje komunalnega sistema. Toda te pogoje ustvarja jugoslovansko gospodarstvo kot celota. Popolnoma napačno in nemogoče bi bilo po istih vidikih ugotavljati pogoje za komunalni razvoj po posameznih občinah, okrajih oziroma republikah. Za posamezne občine in okraje ti pogoji enostavno obstajajo, če jih jugoslovansko gospodarstvo kot celota ustvari, ne glede na to, kjer se ta ali drugi večji industrijski obrat slučajno nahaja. Gre za to, da na osnovi te splošne jugoslovanske gospodarske moči na vsakem področju, v vsaki vasi, mobiliziramo vse sile, ki nam omogočajo dvigniti proizvodnjo, ki nam omogočajo dvigniti proizvodne kapacitete, in sicer predvsem na osnovi razvijanja in utrjevanja storilnosti dela z razvijanjem in utrjevanjem socialističnih odnosov. Slišijo se pripombe, da v letu 1956 iniciativa občin in okrajev še ne bo mogla priti dosti do izraza, češ da so vsa sredstva strogo razporejena in limitirana z zveznim planom zaradi reševanja osnovnih nalog gospodarstva Jugoslavije v letu 1956, predvsem zaradi stabilizacije našega gospodarstva. Zdi se mi, da je takšno tolmačenje nekoliko mehanistično in tudi škodljivo. Stabilizacija gospodarstva je proces, ki ga je mogoče doseči samo ob najširši iniciativi vseh naših družbenih faktorjev, od posameznih gospodarskih organizacij, od občin pa do federacije. Ta orientacija na stabilizacijo pomeni pravzaprav tisti prelom v naših materialnih pogojih, ki z vso nujnostjo zahteva in je zahteval prehod na novi komunalni sistem.

Zdi se mi, da se moramo jasno zavedati, da je tudi prehod na novi komunalni sistem, ki smo ga izvršili v letu 1955, eden od odločilnih faktorjev, morda eden od najodločilnejših, ki nam omogoča odločen pristop k procesu stabilizacije našega gospodarstva. Zaradi tega se mi zdi napačno, če se govori o tem, da bomo morali pač v letu 1956 zaradi osnovne linije našega plana še nekoliko počakati z razvijanjem resnične samoupravnosti komun. Obratno, morali bomo definitivno zapustiti orientacijo, da je samoupravnost odvisna od široke lokalne investicijske dejavnosti. Ta investicijska dejavnost zavisi predvsem od naše splošne gospodarske moči, ta pa se bo bistveno dvigala v prihodnjih letih ravno na osnovi široke iniciative ljudskih množic potom komunalnega sistema.

Tudi mi res, da nam plan ne daje stimulansa za povečanje proizvodnje, ker ne daje možnosti delovnim kolektivom in komunam, da bi na osnovi te

dvignjene proizvodnje razpolagali z večjimi sredstvi v svojih skladih. Vsi instrumenti bazirajo na procentih. Omejena so pravzaprav samo proračunska sredstva, ravno zato, da bi s tem ustvarili čim več sredstev na široki fronti za razvijanje naših gospodarskih kapacitet. Princip je pač v tem, da je treba resno skrbeti za dviganje proizvodnosti dela, za boljšo organizacijo dela, za boljšo štednjo pri materialnih stroških v naši proizvodnji. Samo na tej osnovi je mogoče priti do višjih sredstev in povečavati fonde gospodarskih organizacij in politično-teritorialnih edinic. To pa je tudi edina možna in normalna pot dviganja sredstev in proti temu godrnjajo danes tisti, ki so se v preteklih letih navadili povečevati svoja sredstva na osnovi komercialnih uspehov, na osnovi izkoriščanja konjunktore in monopolnega položaja. Takšno, razmeroma ceneno prihajanje do sredstev seveda ne more biti v skladu s socialističnim gospodarstvom in predstavlja eno osnovnih ovir za stabilizacijo našega gospodarstva.

Govorim o vsem tem, ker v zadnjem času tudi v našem tisku zasledimo razširjena mišljenja, kot da pomeni stabilizacija našega gospodarstva neko oviro za razvijanje samoupravnosti. V naši javnosti se širijo gledišča, kot da gre za neke trenutne restrikcije, ki nam bodo omogočile v prihodnjih letih zopet vračanje na stare forme širjenja investicijske fronte. To bi bile iluzije, ki bi mogle zavreti interes v tem prehodnem času za odločno dviganje proizvodnosti dela, storilnosti dela, za odločno skrb za boljšo organizacijo dela, za razvijanje cele vrste oblik socialističnega sodelovanja med posameznimi podjetji in gospodarskimi organizacijami, medsebojnega izpopolnjevanja in ustvarjanja cele vrste novih, malih, nekakih dopolnilnih proizvodnih kapacitet. Ravno na liniji borbe za stabilizacijo našega gospodarstva, na katero smo stopili odločno koncem leta 1955 in ki predstavlja osnovo za celotno naše gospodarstvo v letu 1956, ustvarjamo nove širše pogoje za razvijanje največje lokalne iniciative v borbi za čim boljše izkoriščanje vsakega dinarja v interesu posameznih lokalnih skupnosti, v skladu z načeli in potrebami celotne jugoslovanske skupnosti.

V zvezi s tem se mi zdi posebno važno opozoriti na vprašanje širših iniciativ v zvezi z našo stanovanjsko izgradnjo. Formiranje stanovanjskih fondov bo dajalo velike možnosti za razvijanje široke lokalne iniciative v borbi, da se ta sredstva res čim racionalneje in koristneje uporabijo. Kolikor mi je znano, se na tem področju po iniciativi konference mest pripravljajo v zveznem izvršnem svetu ukrepi, ki bodo omogočili tudi nov razmah oblik družbenega upravljanja, zlasti na področju stanovanjske skupnosti. Predvidevajo se nove oblike, ki bi velik del komunalne dejavnosti v mestih prenesele na stanovanjske skupnosti. To bi omogočilo ponovno vključevanje široke iniciative pri reševanju problemov detajlistične trgovine, uslužnostne obrti, ustvarjanja vseh tistih dejavnosti, ki morajo bistveno pripomoči ravno na bazi široke iniciative k dviganju življenjskega standarda naših delovnih ljudi, zlasti v industrijskih centrih in večjih mestih. To je zlasti tam, kjer je v zadnjih letih zaradi orientacije celotnega našega gospodarstva na bazično industrijo skrb za standard najbolj zaostajala.

Razvijanje in utrjevanje kmetijskih skladov in celotna naša kmetijska politika v zadnjem času daje ravnatoko tudi na vasi ogromne možnosti razvijanju široke iniciative, razvijanju novih oblik naše socialistične demo-

kracije na podeželju, tako preko organov občine kakor preko združenih organizacij.

V celoti lahko rečemo, da naša nova gospodarska politika, da politika stabilizacije, politika restrikcije proračunskih sredstev, nikakor ne pomeni trenutnega slabljenja razvoja našega komunalnega sistema, ampak je prav v skladu z razvojem tega sistema, prav na liniji utrjevanja tega sistema, s tem, da z namenskimi skladi usmerja široko iniciativo ravno na tista področja, ki so v našem gospodarstvu v preteklih letih ostala nekoliko zapostavljena. Ne gre torej za neko preprečevanje razvijanja široke iniciative, kot se to včasih sliši v javnosti in našem tisku, ko je govora celo o tem, da v letu 1956 v republikah in okrajih ne bo mogla priti do izraza republiška oziroma okrajna gospodarska politika. V resnici pa ne bo mogla priti do izraza, ker je v takšnem smislu v socialističnem gospodarstvu sploh biti ne more. Celotna naša gospodarska politika je lahko samo jugoslovanska. Toda v republikah in okrajih so dani vsi pogoji, ki omogočajo razvijanje široke iniciative gospodarske dejavnosti z edino omejitvijo, da svojih sredstev ne morejo usmerjati v proračune, ampak jih morajo uporabiti predvsem za razvijanje gospodarske dejavnosti in rekonstrukcije industrije na tistih področjih, kjer smo v zadnjih letih v gospodarstvu najbolj zaostali, in ki nam povzročajo največje disproporce v jugoslovanskem gospodarstvu kot celoti. Govorjenje, da v letošnjem letu politično teritorialnim edinicam ne bo mogoče razvijati samostojne gospodarske iniciative, češ da so sredstva limitirana, je torej v svoji osnovi zgrešeno, kajti sredstva so limitirana samo za proračunsko potrošnjo, sicer jih pa samo usmerjamo ob polni možnosti razvijanja najširše iniciative na tista področja, ki so za stabilizacijo našega gospodarstva najbolj pereča.

Za popolno razvijanje samoupravnosti politično teritorialnih edinic limitiranje proračunskih sredstev seveda pomeni neko oviro. Samo v tem ukrepu v zvezi s spremembami v naši gospodarski politiki v letu 1956 lahko gledamo in moramo gledati neko začasno mero. Gre za posledico dejstva, da letos še nismo mogli najti objektivnih instrumentov, ki bi omogočili avtomatično formiranje proračunskih sredstev v skladu s splošnimi gospodarskimi proporcijami. Ena osnovnih nalog izpopolnjevanja našega gospodarskega sistema bo ravno v tem, da najdemo v tem pogledu objektivnejše instrumente, na osnovi katerih bo tudi povečanje proračunskih sredstev direktno odvisno od dviganja produktivnosti dela, od dviganja gospodarske moči Jugoslavije kot celote, kot tudi njenih posameznih politično teritorialnih edinic.

Ceprav bomo o naši gospodarski politiki izčrpnije razpravljali v naslednjih točkah dnevnega reda zasedanja skupščine, sem smatral za potrebno, da govorim o teh stvareh, v kolikor so v neposredni zvezi z uspehi na liniji utrjevanja sistema družbenega upravljanja v letu 1955 in na liniji perspektiv nadaljnjega razvoja našega celotnega družbenega sistema. Hočem poudariti, da smo v tem pogledu v teku leta 1955 dosegli odločilne, resne uspehe, ki so bistveno pripomogli tako k naši notranji konsolidaciji, kot k utrditvi mednarodnega položaja Jugoslavije, za katere pa obstoje vse možnosti, da jih bomo tudi ob takšni in prav ob takšni gospodarski politiki, kakršno je zavzela Jugoslavija v letu 1956, še naprej utrjevali in razvijali z isto odločnostjo in z istim tempom.

Dotaknil bi se še nekaterih konkretnih vprašanj v zvezi s perspektivo za naše nadaljnje delo.

Kot posebno vprašanje bi omenil vprašanje sveta za urbanizem, ki smo ga organizirali sredi leta 1955. Smatramo, da se je potrebno posebej sistematično lotiti tega vprašanja, ki je moralo biti zaradi osnovne orientacije naše politike v preteklih letih nekoliko zapostavljeno. Prav s prehodom na komunalni sistem in v zvezi z novimi gospodarskimi perspektivami v prihodnjih letih na bazi širše iniciative komun, se nam zdi zadnji čas, da se tega vprašanja lotimo z vso resnostjo in odgovornostjo. Čeprav predvidevamo v prihodnjih dneh v zvezi z zakonom o organizaciji republiške uprave neke spremembe, se mi zdi važno naglasiti, da smatramo področje urbanizma in urejanje urbanističnih vprašanj za izrazito področje družbenega upravljanja, kjer je potrebno največje sodelovanje vseh družbenih činiteljev od gospodarskih do kulturnih institucij, predvsem pa direktni interes občin in okrajev. Nikakor tu ne gre samo za urejanje neke strokovne službe in nikakor teh vprašanj ne bi smeli prepustiti samo strokovnjakom. To je predvsem področje, ki zahteva najširše družbeno reševanje in kjer je naloga strokovnjakov predvsem v tem, da nudijo družbenim organom potrebno pomoč, da skrbijo za to, da imajo družbeni organi pravočasno na razpolago vso strokovno dokumentacijo in da so pravočasno opozorjeni na pereče probleme. Tukaj nikakor ne gre samo za stanovanjsko izgradnjo, ampak gre za vsestransko skrb za razvijanje boljših življenjskih pogojev delovnemu človeku, ob upoštevanju stanovanjskih, komunalnih, prometnih, zlasti zdravstvenih pogojev, predvsem pa pogojev nadaljnjega gospodarskega razvoja posameznih področij in republike kot celote.

Tudi na tem področju je eno najvažnejših vprašanj skrb za razvijanje socialističnih odnosov in bomo morali odločno nastopiti proti privatno-kapitalističnim tendencam, ki se pri nas še vedno uveljavljajo, zlasti na področju stanovanjske izgradnje. Zaradi velikega pomanjkanja stanovanjskega prostora v preteklih letih se je nekako uveljavilo stališče, da je koristno mobilizirati čim več privatnih sredstev pri izgradnji malih stanovanjskih hišic. Pri tem pa nismo upoštevali, da je to dejansko zelo draga gradnja, saj zahteva istočasno ogromnih komunalnih investicij, ker močno razširja potrebe po vodovodnem, kanalizacijskem, cestnem, električnem, telefonskem omrežju itd. Danes se s tem resno zmanjšuje kmetijske in sploh zelene površine v naših naseljih in spravlja v resno nevarnost celotni pokrajinski izgled. Končno se s tem podražujejo življenjski pogoji prebivalstva v takšnih raztresenih naseljih in tudi vzdržuje privatno-posestniška mentaliteta. Zdi se mi potrebno poudariti nujnost, da v zvezi z reševanjem urbanističnih problemov opozorimo na to problematiko zlasti občine in okraje, da se je resno lotijo in da se resno spoprimejo s to drobno posestniško in v svojem bistvu razsipniško mentaliteto. Zdi se mi, da bo na tem področju treba razviti zelo široko akcijo sodelovanja, medsebojnega konsultiranja med občinami, okraji in republiški organi. Pri tem je seveda odločilne važnosti, kako bomo znali aktivizirati v skladu z razvijanjem socialističnih odnosov čim več privatne iniciative tudi na področju stanovanjske izgradnje. Ena osnovnih oblik v tej smeri bo verjetno razvijanje stanovanjskih zadrug.

V zvezi z vsemi urbanističnimi problemi bo treba posebej in na novo proučiti tudi vprašanje spomeniškega varstva in resneje pritegniti k reše-

vanju urbanističnih problemov tudi naše kulturne kroge. Pri tem pa se mi zdi predvsem važno reševati ta vprašanja konkretno, ekspeditivno, brez filozofiranja in brez sanjarjenja na osnovi raznih nerealnih, megalomanskih planov.

V letu 1955 so se uveljavili tudi organi družbenega upravljanja na področju šolstva in prosvete, v naših kulturnih institucijah in v nekaterih znanstvenih ustanovah. Pri uveljavljanju družbenega upravljanja na tem področju, kjer moramo tudi prav v preteklem letu ugotoviti bistveni napredek in celo proboj, tudi tu si je družbeno upravljanje že pridobilo svojo državljansko pravico, vendar pa imamo opraviti več kot na drugih področjih na tem področju z nekim odporom proti takozvanemu vmešavanju družbe in omejevanju neodvisnosti in samostojnosti strokovnih, šolskih, prosvetnih, umetniških in znanstvenih delavcev. Čeprav so se tudi na tem področju, kot sem že poudaril, organi družbenega upravljanja v preteklem letu močno uveljavili in so opravičili svoj obstoj, smo naleteli na vrsto pojavov, ki bodo zahtevali še resnega razpravljanja, razjasnjevanja in tudi morda nekaterih organizacijskih sprememb pri načinu sestavljanja teh organov, kakor tudi pri določanju kriterijev o izbiranju primernih ljudi za te organe. Zdi se mi, da bomo morali dati tem organom mnogo bolj splošno politični družbeni značaj, na drugi strani pa v obliki raznih umetniških svetov, strokovnih komisij itd, zagotoviti strokovno in umetniško samostojnost teh institucij. Vse delovanje ustanov na tem področju je usmerjeno direktno v korist našega delovnega človeka in je zaradi tega jasno, da se mora ob splošnem sistemu družbenega upravljanja, ki se uveljavlja pri nas, razvijati tako, da delovni človek koristi tega delovanja tudi neposredno občuti in je zato sposoben pokazati tudi odgovornost in interes in skrb za plodno delovanje teh institucij. To pa seveda ne bo mogoče, če se bodo delavci na tem področju zapirali v neko svojo vzvišenost nad družbeno skupnostjo. V našem sistemu mora biti nujna posledica takega oddvajanja od delovnih množic za samo delovanje teh institucij škodljiva, ker je naravna posledica takšnega oddaljevanja, da naši družbeni organi za to delovanje potem ne najdejo pravih oblik in metod uspešnega delovanja.

Ko se je na primer govorilo o prenosu gledališča v okrajno pristojnost, so se iznašali kot protargumenti očitki, češ, da okrajni odbori in zlasti zbori proizvajalcev ne razumejo velikih proračunskih potreb teh institucij in da jih bodo zavirali. Takšne pomisleke so nekateri predstavniki teh ustanov javno formulirali v preteklosti v naših skupščinskih odborih kakor tudi v diskusijah v okrajnih ljudskih odborih. Mislim, da to kaže na nezaupanje delavcem na tem področju, na nezaupanje v sposobnost naših delovnih ljudi, da bi razumeli potrebe kulture, obenem pa kaže to tudi na tendenco, naj bo kulturno udejstvovanje na tem področju čim bolj neodvisno od delovnih ljudi, kot da je ono namenjeno predvsem zadovoljevanju potreb kulturnih delavcev samih, ki naj zato tudi izključno sami odločajo o delovanju teh institucij. Izvršni svet je bil sicer pred leti, pred prehodom na komunalni sistem in pred formiranjem novega ljubljanskega okraja, proti prenosu slovenskega narodnega gledališča na Ljubljano in je smatral, da je treba najprej formirati novi okraj, najprej preiti na družbeno upravljanje v gledališču in s tem ustvariti pogoje, ki omogočajo, da postane ta prenos normalen, da se ta prenos izvede brez bolečin in brez odpiranja novih problemov za

šele nastajajoči novi okraj. Ko je bil novi okraj formiran, smo smatrali, da je tudi izvedba tega ukrepa v skladu s celotnim našim uveljavljanjem sistema družbenega upravljanja postala nujna, in izhajajo protiargumenti, ne v celoti, pač pa v veliki meri, predvsem iz nezaupanja v sposobnost naših najširših družbenih organov za razvijanje potrebnega interesa tudi na kulturnem in umetniškem področju. To nezaupanje pa je posledica ravno popuščanja tendencam, ki se skušajo uveljaviti tako v našem prosvetnem, predvsem pa v umetniškem in znanstvenem kadru, češ, da pomeni uveljavljanje družbenega upravljanja na tem področju neko zaviranje svobode individualnega ustvarjanja ustvarjalnih delavcev tega področja. Zdi se mi, da bo treba to vprašanje reševati z večjim angažiranjem in z večjo skrbjo, tudi samih strokovnih organizacij delavcev s tega področja, za dviganje razumevanja javnosti in našega delovnega človeka za njihovo delo. Samo s sistematičnim angažiranjem teh organizacij za dviganje kulturne stopnje našega delovnega človeka bo omogočilo, da se v pogojih družbenega upravljanja in ob dviganju naše gospodarske zmogljivosti in v zvezi s tem materialnih pogojev za delovanje na tem področju, ustvari najugodnejše vzdušje za resnično svobodno in ustvarjalno delo samih prosvetnih, kulturnih, umetniških in znanstvenih delavcev.

V zvezi z vsem tem pa bomo morali posvetiti prav posebno skrb tudi razvoju novih mladih znanstvenih in umetniških delavcev. Poleg drugih je eden od važnih ukrepov na poti urejanja te problematike, ureditev sistema štipendiranja z večjo skrbjo vseh pristojnih družbenih organov, da se štipendirajo resnično najsposobnejši ljudje na teh področjih. O tem vprašanju bomo morali v bodoče podvzeti še nekatere ukrepe, ki bi omogočali večjo skrb, zlasti za razvijanje znanstvenih kadrov s področja humanističnih ved, ker je to področje znanstvene dejavnosti zaradi orientacije našega gospodarstva v preteklih letih ostalo nekoliko v zaostanku. V preteklih letih smo dosegli velik uspeh pri razvijanju znanstvenega kadra na področju realnih znanosti, zlasti na področju tehnike, medicine itd. Sama gospodarska politika in naš gospodarski razvoj je stimuliral znanstveno delovanje na teh področjih. Ne da bi dovolili kakršnokoli zaostajanje na teh področjih, kjer smo v preteklosti že dosegli uspehe, bomo morali poskrbeti, da v okviru razpoložljivih sredstev omogočimo tudi večji razvoj humanističnih znanosti in damo boljše perspektivo razvoju mladega kadra na tem področju. Kot onega od ukrepov v tej smeri je Izvršni svet podvzel tudi nekaj izprememb v Kidričevem skladu in formiral Prešernov sklad, ki bosta lahko mnogo prispevala pri reševanju te problematike. Vendar to ne bi smelo ostati edino sredstvo. Morali bomo z vsemi sredstvi in z medsebojnimi konsultacijami omogočili tudi na tem področju čim večjo skrb, zlasti s strani okrajev.

V kratkih besedah bi se dotaknil še problema sodstva in advokature. Na tem področju smo v letu 1955 podvzeli razmeroma malo novih ukrepov. Vendar pa lahko ugotovimo, da so ukrepi iz preteklih let privedli na tem področju do velikih uspehov in rezultatov. Sodstvo se je močno uveljavilo kot samostojna funkcija v našem družbenem mehanizmu. Na ta način se je močno dvignila zakonitost kot eden osnovnih pogojev resničnega utrjevanja in razvijanja svobode državljanov in s tem demokratičnega reda. Sodstvo

se je kvalitativno zelo dvignilo. Močno je zrasla njegova avtoriteta, postalo je resnično samostojni faktor v utrjevanju naše socialistične demokracije.

V bodoče bomo morali na tem področju ukrepati predvsem v dveh smereh. Prvič je dosedanja praksa pokazala, da je številčno naše sodstvo pre-slabo zasedeno, da imamo še vedno premalo sodnikov, da so tudi nekatera območja okrajnih sodišč teritorialno preobširna, tako da ne zmorejo ekspe-ditivno reševati svojih nalog. Zato bomo morali v bodoče, v kolikor nam bodo proračunska sredstva dopuščala, skrbeti predvsem za povečanje kadrovske zasedbe na naših sodiščih in formirati še nekatera nova okrajna sodišča. Drugič bomo morali poskrbeti za nadaljnjo izpopolnitev v naši zakonodaji, ki je ponekod še pomanjkljiva in s pravnimi predpisi še ne štiti zadosti interesov skupnosti pred nekaterimi privatnimi pravicami, ki izvirajo iz preteklosti in jih še nismo vskladili z današnjo socialistično stvarnostjo.

V zvezi s sodstvom mislim, da moramo posebej opozoriti na problem advokature, brez katere si ne moremo zamisliti uspešnega uveljavljanja sodstva kot samostojne funkcije v našem državnem mehanizmu. Tudi advo-katura se je ravno vzporedno s sodstvom v zadnjih letih uveljavila v celotnem našem družbenem mehanizmu. Vendar je ostala po svojih oblikah še vedno preveč naslonjena na oblike buržoazne družbene ureditve. Samo to dejstvo ovira advokate, ki so pokazali ves interes, da se vključijo v soci-alistični sistem kot nujno potreben faktor, da bi se mogli v celoti kot tak faktor tudi uveljaviti. V prihodnjih letih bomo morali zato resno misliti na spremembe, ki bodo omogočile, da dobi advokatura v celoti svoje pravo mesto kot javna služba v našem družbenem sistemu. V tem smislu bo treba pokazati več interesa za to službo tudi s strani naših okrajnih in občinskih ljudskih odborov kakor tudi s strani naših gospodarskih organizacij.

Nisem posebej govoril v tem poročilu o razvoju in uspehih družbenega upravljanja na področju zdravstva in socialnega skrbstva. Ne govorim o tem posebej zaradi tega, ker smatram, da smo na teh področjih glavni in bistveni prelom v smeri uveljavljanja družbenega upravljanja dosegli prav-zaprav že v prejšnjih letih, v letih 1953 in 1954 in zaradi tega kaže leto 1955 samo normalni nadaljnji razvoj in nadaljnje uveljavljanje družbenega upravljanja.

Družbeno upravljanje, komunalni sistem, je torej v letu 1955 dobilo polno državljansko pravico v sistemu naše socialistične demokracije, se je polno uveljavilo in lahko rečemo, prav v letu 1955 odločilno preoblikovalo, dalo odločilen pečat, celotnemu našemu družbenemu sistemu. Vsi naši ukrepi v bodočih letih in predvsem v letu 1956 bodo nujno morali sloneti na tem dejstvu in bo njihova osnovna skrb, skrbeti za nadaljnji razvoj in nadaljnjo utrditev tega sistema, za nadaljnje utrjevanje naše socialistične demokracije. Ukrepi v zvezi z organizacijo državne in republiške uprave, ki jih je sprejela pred kratkim zvezna skupščina, in ukrepi, ki jih v eni naslednjih točk današnjega zasedanja skupščine predlagamo v zvezi z zako-nom o organih uprave v republiki, imajo ravno namen, prispevati k nadaljn-jemu utrjevanju tega sistema. Ker bomo o teh vprašanjih na tem zasedanju itak še govorili, bi se sedaj ustavil samo na ugotovitvi, da ti ukrepi prvič v ničemer ne spreminjajo naših ustavnih načel in družbenega sistema, ki se je uveljavil v preteklem letu, ampak ga skušajo samo izpopolniti, in drugič,

da ti ukrepi na liniji izpopolnjevanja našega družbenega sistema niso edini, ampak predstavljajo samo prvi člen v celi vrsti še nadaljnjih ukrepov, ki bodo morali slediti v letu 1956. da bi še naprej utrjevali in izpopolnili naš družbeni sistem. Ob tej priliki bi posebej opozoril na ukrepe, ki bodo potrebni za to, da v skladu s celotnim našim družbenim sistemom odredimo pravo mesto in vlogo, kakor tudi organizacijske oblike zbornicam na raznih področjih gospodarske dejavnosti, kot posebni obliki družbenega upravljanja, v smislu vertikalnega povezovanja in strokovnega izpopolnjevanja gospodarskih dejavnosti na posameznih področjih.

Nadaljnji važen ukrep na liniji utrjevanja našega družbenega sistema pa bo v zvezi z urejevanjem vprašanja državnih in javnih uslužbencev. Da bi osigurali pravilno poslovanje vseh naših upravnih organov kakor tudi vseh naših javnih služb v sistemu družbenega upravljanja, moramo dati tudi uslužbencem pravilno mesto in vlogo v tem sistemu, moramo jim osigurati samostojnost in neodvisnost, moramo jim dati tudi odgovarjajoči družbeni položaj. O vseh teh vprašanjih pa bomo itak še govorili.

Na osnovi vsega tega lahko predvidevamo, da bo po velikih uspehih na liniji našega sistema družbenega upravljanja v letu 1955 tudi leto 1956 zelo bogato, polno resnih problemov bistvenih in zelo važnih za nadaljnji razvoj naše socialistične demokracije. Ob normalnem razvijanju procesa stabilizacije našega gospodarstva in nadaljnega gospodarskega razvoja bo pot, ki jo sedaj začrtujemo za utrjevanje celotnega družbenega sistema v prihodnjih letih, sprostita nove sile, ki bodo omogočile najširšo iniciativo ljudskih množic v borbi za zboljševanje njenih življenjskih pogojev. Razvoj, ki smo ga dosegli v letu 1955, nam mora vlivati polno zaupanja v uspešnost nadaljevanja te poti v prihodnjih letih in vas zato prosim, da sprejmete predloženo poročilo Izvršnega sveta in s tem potrdite tudi našo osnovno orientacijo za delo v letu 1956. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci. Dajem poročilo zastopnika Izvršnega sveta v razpravo. Se kdo od tovarišev ljudskih poslancev priglašja k besedi? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglašja, smatram, da je ljudska skupščina sprejela in odobrila poročilo Izvršnega sveta o delu v letu 1955.

Pred prehodom na drugo točko dnevnega reda, dajem 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.30 in se je nadaljevala ob 12. uri.)

Tovariši poslanci! Nadaljujemo 14. skupno sejo in prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1956. Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1956 ima pglavitni namen, da kot eden od instrumentov jugoslovanske ekonomske politike podpre tiste napore, ki jih smatramo v letošnjem letu za odločujočo osnovo našemu bodočemu gospodarstvu. Zato moramo njegovo vlogo presojati predvsem s tega stališča in odgovoriti na vprašanje, kako bomo uresničili vse tiste postavke, ki naj zagotovijo uravnovešene gospodarstva tudi na področju naše republike.

Politika enotnega jugoslovskega gospodarskega prostora je ekonomska nujnost, ki edina zagotavlja zaželjen razvoj celote in s tem odpravlja zaostalost slehernega teritorialnega območja in sleherne gospodarske panoge. Iz tega izhaja nujnost enotnega gospodarskega sistema in ustrezno temu, nujnost enotne gospodarske politike, ki se ne sme odražati le v izvrševanju splošnih državnih predpisov, ampak ki mora z enako doslednostjo najti podpore v vseh samoupravnih, družbenih in državnih organih v Jugoslaviji tudi takrat, ko ti izvršujejo svoje avtonomne ekonomske funkcije.

Naloga plana vsake samostojne enote od podjetja preko upravno-teritorialnih edinic do federacije je delitev presežka dela. Kakšen del tega presežka sme posamezna družbena enota uporabljati neposredno za svoje koristi, zavisi od razmer, v katerih živi družbena skupnost kot celota. Razvojna stopnja pri nas terja predvsem gospodarsko moč celote, ki je bila in ostaja pogoj utrjevanja socialističnih odnosov in s tem okrepitve materialne baze socialistične demokracije. Pri konkretni delitvi nacionalnega dohodka je tedaj potrebno to delitev usmerjati tako, da se zagotovijo politični in ekonomski temelji takega razvoja. Zakaj smo dolžni te, sicer znane principe poudarjati predvsem v letošnjem letu? Gre za odločitev, da po bornih desetih letih graditve naše države, ko smo z izrednimi naporimi fizičnih in duhovnih sil delovnih ljudi utrdili ekonomsko bazo naši samostojnosti in zagotovili zmago socializma, pričnemo z gospodarsko politiko na daljšo dobo. Dejstva govore o naših odločilnih uspehih na gospodarskem področju, dejstva pa tudi govore o nesorazmerjih med posameznimi gospodarskimi panogami, o neuravnovešeni kupni moči vasi in mesta, o negativni plačilni bilanci in podobno. Pogoji za reševanje take naše aktualne ekonomsko-politične problematike je gospodarska stabilizacija. Zanj smo se odločili in tej nalogi moramo dati prvenstvo pred vsemi drugimi. Zato bi bilo napačno iskati v letošnjem družbenem planu FLRJ kakor tudi v planih republik odgovor na mnoge druge probleme, ki so tu in ki bi upravičeno terjali ureditev, če bi zaželeno gospodarsko stabilizacijo že dosegli. Ti plani so izraz prehodnega stanja, ki ga smatramo kot nujno potreben pogoj utrditve materialne osnove slehernega družbenega organizma, v katerem se razvija socialistična demokracija. Taka prehodna politika nas nikakor ne oddaljuje od socialističnih principov naše ekonomike, da naj namreč proizvajalec, podjetje in komuna participira na delitvi presežka dela v sorazmerju z ustvarjeno vrednostjo, niti ne od principov, da naj višje organizacijske enote prejemajo od presežka dela le toliko sredstev, kolikor jih terja njihova družbena funkcija, ki jo izvršujejo. Nasprotno, če se ne bi odločili za tako prehodno razdobje, ki naj utrdi in umiri gospodarstvo glede na sedanjo stopnjo razvoja, bi se od take poti oddaljevali. Ne moremo si praktično zamisliti uspešne gospodarske stabilizacije, če država kot celota ne drži v rokah denarne in blagovne fonde. Zato v interesu gospodarske stabilizacije dopuščamo upravljanje denarnih in blagovnih fondov s strani gospodarskih organizacij in upravnoteritorialnih enot le v takem obsegu, ki varuje predvidene obče-državne proorce. Materialna baza socialistične demokracije je z dosedanjim ekonomskim razvojem v Jugoslaviji utrjena. V kolikor je pa še nezadostna v celoti in v posameznih samoupravnih in družbenih enotah, je to zopet vprašanje nadaljnje ekonomske moči Jugoslavije kot celote. Posebej je treba poudariti, da je stabilizacija gospodarskih razmer

in uveljavitev sistema, ki bo delitev dela naslanjal na storilnost, edina pot k dvigu življenjske ravni prebivalstva. Predvideni enotni ekonomski ukrepi, ki jih pričujemo izvajati v tej smeri, so brez dvoma najsigurnejša in najhitrejša pot k temu cilju. Gre tedaj za rešitev dveh osnovnih nalog. Prvič, na čim ekonomičnejši način dvigniti proizvodnjo in drugič, odločno racionalirati potrošnjo. Na kratko preglejmo, v kakšni meri rešuje ti dve osnovni vprašanji naš republiški plan, ki je v celoti vzeto le aplikacija splošnih gospodarskih načel in ukrepov zveznega plana in le v manjši meri izviren gospodarski akt za območje naše republike.

V primerjavi z lanskim letom dvigujemo družbeni proizvod v Sloveniji za 4% in s tem na 262 milijard, kar predstavlja 18,5% celotnega jugoslovanskega družbenega proizvoda. Industrija je seveda na prvem mestu s 169 milijardami, kmetijstvo z 52,5 milijarde, ostali del odpade na druge gospodarske panoge. Z dvigom industrijske proizvodnje za 7% smo sicer pod jugoslovanskim povprečjem, toda ta predvideni dvig ne pomeni nekega zaostajanja, ampak nasprotno, spričo že ustvarjenih novih kapacitet v prejšnjem letu, predstavlja nalogo, obstoječo industrijo boljše izkoriščati in pričeti intenzivneje zasledovati cilj približevanja k storilnosti na svetovnem povprečju. Zaradi nujnega medsebojnega povezovanja jugoslovanskega gospodarstva ni mogoče omejevati energetske bilance na posamezna področja, ampak jo moramo urejati v obščedravnem obsegu, posebno kar zadeva produkcijo premoga in nafte. Pri produkciji elektroenergije pa tudi ne več v mejah ene republike, ampak že na širših področjih, kamor segajo posamezni elektrosistemi. Čeprav v naši republiki napredujemo s produkcijo teh energetskih virov sorazmerno hitro, letno približno za 20%, nas potrošnja stalno prehiteva. Zaradi tega še nismo sposobni v celoti izkoriščati že zgrajenih kapacitet naše železarske industrije, velike kemije in aluminija, kar seveda pomeni znatne postavke v nacionalnem dohodku. V letošnjem letu predvidevamo v naši republiki za 8% večjo proizvodnjo premoga, to je 3 milijone 695.000 ton in za 21% večjo proizvodnjo električne energije, to je za 1 milijardo 855 milijonov kWh.

Obseg kmetijske proizvodnje v letošnjem letu ne zavisi le od vremenskih razmer in agrotehničnih ukrepov, ampak od vrste politično-ekonomskih in finančnih ukrepov, ki naj postopoma zagotove osnovo za dolgoročno politiko na tem področju. Z lanskim letom smo v Sloveniji presegli predvojni nivo kmetijske proizvodnje za 4% in tako dosegli vrednost letne kmetijske proizvodnje s 53,8 milijardami dinarjev.

V vseh ostalih gospodarskih panogah, obrti, trgovini, turizmu in prometu predvidevamo dvig v sorazmerju z obče-jugoslovanskim nivojem z izjemo v gradbeništvu in gozdarstvu, kar pa je v skladu z našo novo investicijsko politiko in z dviganjem lesnih zalog v gozdovih. Vrednost skupnega proizvoda teh panog bo dosegla predvidoma 62 milijard, torej med 4 do 5% več kot lansko leto.

V letošnjem letu smo le deloma spremenili gospodarski sistem, ker hočemo odločneje poseči šele po izvršeni stabilizaciji in po potrebnih izkušnjah na tisto področje, ki je nujno povezano s storilnostjo, to je na plačni sistem in na delitev skupnega dohodka v podjetjih. Toda že letošnje spremembe pomenijo korak naprej, posebno v pogledu tako zvane objektivizacije podjetja. Dohodek se deli po enotnih načelih in ni več mogoče, da

bi subjektivni činitelji v taki meri vplivali na delitev, ki bi pomenila različne pogoje podjetja na tržišču. Vendar nam na tem področju ostajajo odprta vprašanja tako delitve dohodka v nekaterih industrijskih panogah, na primer v rudarstvu, kakor tudi vprašanje racionalnega zmanjševanja delovne sile in zniževanja materialnih stroškov, ter problemi v zvezi s kvalifikacijskim sestavom in premijskim sistemom. Ugotoviti moramo, da so naši republiški organi v preteklem letu pokazali večjo zainteresiranost za te probleme, tako planski zavod, komisija za plače, zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, ekonomski inštitut Ljudske republike Slovenije in drugi. Smatramo, da bo izpopolnitev organizacije republiške uprave z ustanovitvijo posameznih sekretariatov, ki bodo imeli nalogo kot strokovni organi zasledovati proizvodne probleme in predlagati ustrezne ukrepe, pripomogla k reševanju tehle nalog. Poleg plačnega sistema, ki je razumljivo skupni problem, morajo gospodarske organizacije republike, okraji in komune najti realne možnosti za dvig storilnosti tako z večjo kooperacijo med podjetji, z omogočanjem manjših racionalizacij in pravnim izkoriščanjem amortizacije, ki predstavlja z 31,5 milijardami letos 5% povišanje. Položaj industrije v naši republiki zahteva sistematično študijo rekonstrukcije. Mnoga podjetja so v zadnjem času sama pristopila k načrtom in pripravam, vendar manjka pri tem delu širšega aspekta za presojo vprašanja rekonstrukcije v sklopu celotne jugoslovanske industrijske proizvodnje. Vskladiti moramo predvsem projektiranje kapacitet in lokacije pri izkoriščanju energetskih virov.

Socialistično organizirana obrtna dejavnost ima v novi komunalni ureditvi možnost večjega in hitrejšega razvoja. Državne organe, zadržne organizacije, zbornice in potrošniške svete čaka neodložljiva naloga, odločno poseči na področje blagovnega prometa tako v organizacijskem kakor tehničnem pogledu. Posebni investicijski fondi in nekatere izboljšave v kreditnem sistemu predstavljajo ugodnejšo materialno bazo za urejevanje problemov v trgovini, gostinstvu in turizmu ter prometu samem. Vprašanja strokovnega šolstva niso še zadovoljivo rešena. Ne samo osnovna organizacijska, ampak predvsem finančna vprašanja moramo urejati enotno v občedržavnem okviru. Predlogi, ki dajejo strokovnemu šolstvu ustrezno mesto v sklopu splošne proizvodne problematike, so sedaj pripravljeni. Moramo jih čim preje uresničiti. Mreža srednjih strokovnih, industrijskih in vajenskih šol predstavlja v naši republiki važen element v razvoju industrijske proizvodnje v državi, zato smo dolžni odpraviti vse tiste motnje, ki bi začele slabiti to področje in odločno preiti na kvantitetno in kvaliteto izboljšanje.

Ni potrebno, da bi se dlje zadrževali pri vprašanjih, kako in v kakšni meri dvigniti v letošnjem letu materialno bazo zaželenega razvoja na območju naše republike. Smemo predpostavljati, da so smernice gospodarskega razvoja na področju dviga proizvodnje, kakor so podrobneje prikazane v planu in dokumentirane v posebnih prilogah, realne in da bo dvig nacionalnega dohodka, kakor ga računa za Ljudsko republiko Slovenijo zvezni plan, dosežen.

Drugo osnovno vprašanje, ki smo ga morali reševati z vidika stabilizacije gospodarstva je razdelitev nacionalnega dohodka. Potrebno je bilo v državnem merilu zagotoviti večja sredstva kot lansko leto za nakup hrane

in blaga široke potrošnje v inozemstvu, zaradi ravnovesja na tržišču in poskrbeti za potrebne blagovne in finančne rezerve kot stvarno poroštvo gospodarske stabilizacije. Taka odločitev terja konkretne ekonomske ukrepe glede obsega in usmerjanja potrošnje. Ker nam sedanji gospodarski sistem še ne omogoča ekonomsko smotrno delitev nacionalnega dohodka v smislu uravnovešenega tržišča in ustreznih odnosov do zunanjega trga je treba s prehodnimi ekonomskimi, finančnimi in upravnimi ukrepi vplivati na blagovne in denarne fonde zaradi varovanja občedržavnih gospodarskih porporcov. Ti gospodarski odnosi, ki naj zagotove zaželeno stabilizacijo, so z zveznim planom sprejeti in dolžnost republiških planov je, da jih konkretizirajo na svojem območju.

Najprej je treba rešiti vprašanje, koliko sredstev smemo usmeriti v razširjeno reprodukcijo. Če znižujemo v primeri z lanskim letom celokupne investicije v državi za okoli 80 milijard, je nujno, da se ta sprememba ne pokaže samo v tako zvanih ključnih objektih kapitalne izgradnje, ampak se mora pokazati v vsej investicijski politiki vseh gospodarskih organizacij in upravno-teritorialnih enot. V Sloveniji smo investirali v razširjeno reprodukcijo v času po vojni 245 milijard, računano po dosedanjih cenah. Vrednost industrijske proizvodnje se je dvignila v istem času za 180%. Kmalu bomo tedaj dosegli trikratno predvojno proizvodnjo. Ni treba posebej poudarjati, da je tak obseg investicij vsekakor vplival v določeni meri na naše splošne gospodarske razmere tudi z negativne strani, predvsem na gibanje cen, ki so oteževale ureditev tržišča in dvig življenjske ravni. Že lanskoletni ukrepi, ki so pripravljali prehod na našo sedanjo investicijsko politiko, so pokazali, da je nujno preiti na ekonomičnost investicijske izgradnje tako glede obsega kakor glede stroškov gradbenih storitev. Ugotoviti smemo, da je že druga polovica lanskega leta predstavljala v tem pogledu preokret tako s tehnične kakor s finančne strani. Podrobnejši podatki, ki so javnosti na razpolago, govore, da so bili začetni uspehi doseženi. Nikakor se pa ne moremo zadovoljiti s sedanjim stanjem, ker nam od projektiranja do gradbene operative obstaja še mnogo pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Tako so se državni organi in posebej uprava za investicije, kakor strokovna društva in podjetniška združenja začela mnogo resneje baviti s temi vprašanji in vsekakor smemo pričakovati, da bo letošnje leto prineslo znatnejše uspehe. Manjša sredstva za investicije bodo navajala investitorje k temu, da jih bodo čim ekonomičneje uporabili. Sistem, ki se v zadnjem času razvija več ali manj kot nujnost v kapitalni izgradnji, namreč sodelovanje večih investitorjev pri istem gradbenem objektu, bo prav tako poroštvo večje skrbi za to, kako se vložena sredstva izkoriščajo. V letošnjem letu predvidevamo, da bo iz občega investicijskega sklada na razpolago za investicije v industriji, rudarstvu, na teritoriju naše republike znesek 6 milijard in 300 milijonov, in to predvsem za elektro-gospodarske objekte, kar zagotavlja nadaljevanje Vuhreda, Šoštanja in nekaterih drugih central. Iz ostalih zveznih virov bo na razpolago vsota 2 milijard, in sicer 1 milijarda za koprsko področje in ena milijarda za avtocesto Ljubljana—Zagreb. V investicijske sklade na območju naše republike, in sicer v republiške, okrajne, občinske in podjetniške investicijske sklade, nadalje v gozdarske in zadružne sklade se bodo natekla sredstva v predvideni višini preko 16 milijard.

To kaže, da ni šlo pri investicijski politiki, ki jo izvaja naša država, le za neke absolutne omejitve. Te so predvsem pri nekaterih šele začetih objektih v državi in pri tisti industriji, ki je sama sposobna nadaljnje izgradnje, ampak za spremembo strukture, ki naj podpre tista področja našega gospodarstva, ki so neposredna pomoč ekonomske stabilizacije. Pri usmerjanju teh investicijskih sredstev, predvsem onih, ki izvirajo iz skladov republike in okrajev, bo treba seveda upoštevati splošne zvezne predpise, ki predvidevajo omejevanje trošenja teh skladov in njih uporabo v določene namene.

Ne upoštevajoč eventualna dodatna sredstva in privatna vlaganja v kmetijstvo in obrt bo tedaj v letu 1956 v Ljudski republiki Sloveniji na razpolago za razširjeno reprodukcijo 25,5 milijarde, kar je v primerjavi z letom 1955 za 20% manj. Poleg tega bodo dobila podjetja, vsaj tako predvidevamo, z območja naše republike okoli 700 milijonov kreditov v jugoslovanski banki za tiste investicije, ki zvišujejo izvoz.

Za proračunsko potrošnjo uvajamo v letu 1956 nove obče predpise, istočasno pa kot prehodno mero omejujemo obseg republiškega proračuna in proračunov ljudskih odborov. Z zveznim zakonom o proračunih je odrejeno, da se v toku leta ne sme sprejemati dodatnih oziroma dopolnilnih proračunov. S tem je povedano, da brez ozira na dotok dohodkov mora predstavljati budžetska potrošnja točno določeno in naprej predvideno postavko v naši splošni bilanci sredstev. Vsekakor je ta odločitev pomembna in potrebna za gospodarsko ravnovesje. Možnosti, ki so obstajale dosedaj, da so se namreč mogli proračuni spreminjati z ozirom na razpoložljiva sredstva, so vsekakor negativno vplivale na tržišče, ker so s tem večale potrošnjo, ki ni bila vsklajena z blagovnimi fondi. Dejstvo, da gospodarske investicije niso bile vsklajene s splošnimi denarnimi in blagovnimi proporcijami in dejstvo, da se je zaradi prekomernih investicij izvajal pritisk na podjetja za ostvarjanje večjih sredstev, vse to je imelo za posledico, da je bil del, včasih celo večji del investicij financiran iz konjunktornega dobička, ki pa je bil dejansko samo fiktiven, ker je nastal iz višjih cen. Zaradi tega smo imeli v preteklih letih roden pojav pritoka višjih denarnih sredstev, kot so bila planirana in s tem v zvezi tudi razumljive ukrepe, da se je moral vsaj del teh večjih sredstev zajeti v izogib še težjim mošnjam na tržišču. Taki retrogradni posegi so bili sicer nujni, rodili pa so tudi negativne posledice, ki so se kazale v nesmotrnem trošenju sredstev, prav zaradi bojazni, da se jim zasežejo in pa s tem, da so ostali objekti nedokončani, ker jim ni bila zagotovljena kontinuiteta. Nujno je tedaj, da nam predstavlja proračun v naprej določene izdatke, s katerimi moramo računati zaradi realne gospodarske politike. V kolikor proračunski dohodki presežejo predvidene izdatke, postanejo tako nastali presežki sestavni del sredstev za bodoče leto, ki nam pa že lahko služi za trdnejšo orientacijo potrošne politike.

Letos smo izjemoma ostreje posegli v sam obseg proračunov. Splošna državna bilanca je pokazala nujnost omejitve proračunskih izdatkov na nivo leta 1955. Tako odločitev sprejemamo kot nujnost te prehodne dobe, v kateri želimo doseči gospodarsko ravnovesje, ne more pa to postati seveda sestavni del našega bodočega izpopolnjenega ekonomskega in finančnega sistema. Razumljivo je, da bo težnja vsake upravno-teritorialne enote, da bo odvajala v proračun le toliko sredstev, kolikor jih potrebuje za kritje

stroškov upravnega poslovanja in za kritje tistih negospodarskih potreb, ki so nujni sestavni del splošnega življenjskega standarda na področju prosvete, zdravstva in komunalne dejavnosti. Vsaka enota bo stremela za tem, da bo večji del presežka dela, s katerim razpolaga, usmerila v nadaljnji gospodarski razvoj svojega območja. Z letošnjimi izpopolnjenimi gospodarskimi ukrepi in predpisi s katerimi odločamo o delitvi dohodka gospodarskega podjetja že jasno nakazujemo, kakšni objektivni kriteriji naj veljajo za proračunske dohodke. Napačno bi bilo postavljati tu neke enotne norme, ki bi ne glede na dejanske potrebe določenega območja odrejale proračunska sredstva. Mesta in industrijska središča terjajo glede na stopnjo svojega gospodarskega razvoja ustrezno izpopolnjevanje vseh tistih dejavnosti, ki so nujen pogoj ekonomskega razvoja. Zato osvajamo načela, da naj dejansko socialna struktura in iz nje izvirajoča ekonomska moč posameznega območja služi kot merilo za proračunske dohodke. Že letos dobivamo na ta račun del sredstev za proračune, in sicer iz dela dobička podjetij v odnosu na plačni sklad. Iz zgoraj obrazloženih razlogov letos dejansko tega principa še ne moremo uveljaviti ker omejujemo proračunsko potrošnjo na osnovi leta 1955, in sicer v državi povsod enako. V kolikor so obstajala nesorazmerja v preteklem letu in ta so brez dvoma obstajala, teh letos še ne odpravljamo, to se pravi z drugo besedo, obsega proračunskih sredstev nismo še objektivizirali, kar pa moramo in tudi bomo v našem sistemu izpeljali. Pa tudi sicer je dotok sredstev v proračun iz dohodka podjetij le ena tretjina vseh proračunskih dohodkov v naši republici, torej vsota, ki še ne more, pa četudi bi objektivno delovala, odločujoče vplivati na samo višino proračunov. Primerjava proračunov republike in ljudskih odborov kaže, da dvigamo iz razumljivih razlogov potrošnjo osebnih, materialnih in funkcionalnih stroškov, da pa znižujemo izdatke za negospodarske investicije in za proračunske rezerve. Predvidena proračunska potrošnja republike in ljudskih odborov znaša 21 milijard in 31 milijonov, to je pod 90% lanskoletne realizirane potrošnje. Predvidevamo, da se bo treba tako s strani republike, kakor s strani ljudskih odborov poslužiti možnosti, ki jo daje zvezni zakon o proračunih, in sicer v tem, da smejo upravno-teritorialne enote v omejenem obsegu najemati kredite iz investicijskih skladov za negospodarske investicije, to je za komunalne potrebe, prosveto, zdravstvo, upravne zgradbe in podobno, s tem, da zagotovijo s proračuni plačevanje anuitet in obresti.

Z načinom formiranja proračunskih dohodkov bo vsekakor odnos proračuna do podjetij objektiviziran. Z določitvijo, da gre ostanek pri delitvi dobička v podjetju v korist federacije, smo dejansko odpravili tako zvani konjunktorni dobiček in s tem preprečili, da bi se z retrogradnim odvzemanjem sredstev vnašalo neravnovesje v gospodarstvo. In končno je s takim načinom delitve dohodka in formiranjem proračunskih sredstev odpadla potreba po obdavčenju republike v svrhu izravnave dohodkov v zveznem merilu. Izkušnja je namreč pokazala, da je lanskoletni davek na dohodek republike, ki preseže znesek 17.000 dinarjev na glavo prebivalca nesiguren instrument, s katerim v državnem gospodarstvu ni mogoče računati.

Kakor je znano, zmanjšujemo potrošnjo iz naslova socialnega zavarovanja oziroma to potrošnjo vsklajamo z vidika celote. Nastaja vprašanje, ali je splošna stopnja 40% zadostna za stroške zdravstvenega zavarovanja

in za dolgoročne izdatke v posameznih republikah ali ne. Obče jugoslovanski račun vsekakor kaže, da s 40% na plačni sklad dosežemo dovolj sredstev za pokrivanje izdatkov iz obeh naslovov, da pa bo za izravnavanje teh izdatkov potreben poseben fond v občem jugoslovanskem skladu za socialno zavarovanje. Zaradi takega značaja obračunavanja prispevkov za socialno zavarovanje oziroma kritja stroškov iz tega naslova ne jemljemo sredstev iz socialnega zavarovanja, ki se v Ljudski republici Sloveniji predvidevajo z zneskom 13 milijard 460 milijonov, kot trdno postavko v našo republiško bilanco.

Sredstva, ki so namenjena za negospodarske investicije in za določene javne potrebe, se bodo zbirala na proračunih in na posebnih namembnih skladih. Za prosveto, zdravstvo in za državno upravo predvideva republiški proračun eno milijardo 360 milijonov. Če bodo dane možnosti, bo potrebno ta sredstva zvišati s posojilom. Analiza kaže, da bodo okrajni ljudski odbori iz proračunov le s težavo odvojili kaka sredstva za negospodarske investicije. V posameznih primerih se bodo morali poslužiti omenjene možnosti, ki jo dajejo predpisi splošnega zakona o budžetih.

Stanovanjski skladi bodo letos zbrali okoli 5 milijard 600 milijonov. Upoštevajoč še druge možnosti za stanovanjsko izgradnjo smemo pričakovati, da bo v letu 1956 v te namene na razpolago skupno do 30% več sredstev kot lansko leto. S stanovanjskimi skladi razpolagajo občine. Republiški sklad, ki bo formiran le z manjšim zneskom 560 milijonov, ima nalogo intervenirati s sredstvi tam, kjer občine same perečih potreb ne bi mogle reševati.

Zaradi novega načina formiranja investicijskih sredstev odpade posebni sklad, ki ga je imela naša republika za pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski. Naš plan predvideva, da republika tako iz proračunskih sredstev, kakor iz sredstev investicijskega sklada lahko odvoja določena sredstva za iste namene in na enak način, kakor je to vršil omenjeni sklad. S posebnim cestnim skladom uvajamo nov način finansiranja cestne službe tako glede vzdrževanja kakor popravil in rekonstrukcije. Sedanji predpisi usmerjajo v cestne sklade občin, okrajev in republike razmeroma manjša sredstva, skupaj le 374 milijonov, dočim bo moral biti dan pretežni del potrebnih sredstev v obliki dotacij iz proračunov. Za vzdrževanje cest so predvidena v okrajih in v republici približno enaka sredstva kot v letu 1955, dočim se bomo iz naslova rekonstrukcije omejili le na dovršitev najnujnejših tekočih del in na popravila nekaterih mostov, ki zaradi svojega slabega stanja že resno ogrožajo promet. Vodnogospodarski skladi zaenkrat nimajo še predvidenih dohodkov. Tu čakamo na zvezne predpise, ki bodo določili višino in način vplačevanja sredstev v te namene. S proračunom rešujemo funkcioniranje republiške vodno-gospodarske uprave in njenih terenskih tehničnih sekcij z vsoto 34 milijonov. Končno bomo v naši republici razpolagali z nekaj manj kot s 500 milijoni sredstev v kmetijskih pospeševalnih skladih.

Vsi ti podatki povedo, da bo znašala potrošnja javnih sredstev, ki se zbirajo kot dohodki Ljudske republike Slovenije, 43 milijard in 500 milijonov, torej do 8 milijard več kot je bilo na razpolago enakovrstnih sredstev v letu 1955. To kaže, da omejena in usmerjena potrošnja v letu 1956 nikakor ne pomeni stagnacije, ampak nadaljnji razvoj, seveda v mejah, ki nam jo narekuje prepotrebna gospodarska stabilizacija.

In če se končno dotaknemo še osebne potrošnje, se moramo predvsem zadržati pri privatnem kmetijskem proizvajalcu. Kupna moč kmečkega prebivalstva je naraščala nesorazmerno kupni moči industrijskega in mestnega prebivalstva. Podatki kažejo, da so se cene kmetijskih pridelkov dvignile od 100 v letu 1952 na 144 v letu 1955. Cene industrijskega blaga široke potrošnje so ostale na 100, cene blaga za vas pa so celo padle na 95. Pri vsem tem so kmečke javne dajatve od leta 1952 nespremenjene, nasproti letu 1955 pa so se celo znižale. Če vzamemo indeks 1953. leta 100, je isti indeks v letu 1955 le 91. To je treba posebej poudariti sedaj, ko smo z dohodnino in novimi taksami le delno posegli v ta nesorazmerja. V letu 1956 je predvidena vrednost kmetijske proizvodnje z 49 milijardami. Na osnovi novega predpisa o dohodnini in občinskih dokladah ter glede na predvidene republiške predpise bo odmera davkov in doklad pobrana predvidoma v znesku 3 milijarde 825 milijonov. Takse iz vseh naslovov, tako prejšnjih kot na novo uvedenih, znašajo na območju naše republike predvidoma 580 milijonov. Skupaj gre tedaj za dajatve privatnega kmečkega proizvajalca, ki znašajo le 9,1% vrednosti njegove proizvodnje oziroma 16% narodnega dohodka, ki dosega v zasebni kmetijski proizvodnji 27 milijard in 700 milijonov. Če upoštevamo regrese, ki jih dobi privatni kmetijski proizvajalec za nakup umetnih gnojil in drugih pripomočkov ter orodij v znesku okrog 1 milijarde 500 milijonov v naši republiki, se dejansko zniža višina njegovih dajatev za okoli 30%. Pri vsem tem pa moramo upoštevati, da se mnogo več, kot znašajo davčna vplačana sredstva, redno vrača nazaj v kmetijsko gospodarstvo preko investicijskih in pospeševalnih ter drugih fondov, kar gre deloma bodisi neposredno bodisi posredno preko združnega sistema in funkcij, ki jih imajo državna posestva prav tako v korist privatnih kmečkih gospodarstev. Iz vseh virov regresov, fondov za pospeševanje kmetijstva, proračunskih dotacij, lastnih sredstev kmetijskih organizacij, investicijskih skladov itd. bo vloženo v kmetijstvo iz javnih sredstev v 1956. letu 7 milijard in 600 milijonov. Gospodarska nujnost Jugoslavije je, krepiti kmetijstvo v celoti. Zato so imeli in bodo imeli še v večji meri v bodoče vso podporo prav tako privatni kmetijski proizvajalci v svojih naporih za večjo proizvodnjo, če bodo te napore vsklajevali z našo občo ekonomsko politiko. Gre za vsklajevanje kupnih in blagovnih fondov na osnovi proizvodnih rezultatov. Položaj jasno kaže, da ni vprašanje celotne vsote denarnih sredstev, ki naj se odteka iz vasi preko davščin in taks v javna sredstva, je pa še vedno vprašanje pravilne porazdelitve teh dajatev. Brez dvoma predstavlja tu največjo težavo neurejeno vprašanje katastra in z njim v zvezi ugotavljanje katastrskega dohodka. Ker je sedanji katastrski dohodek v celoti daleko prenizko ocenjen in ker ni zadostno diferenciran po donosnosti posameznih zemljišč, niti ne upošteva občil tržnih pogojev, tu gre za vprašanje diferencialne rente, s katero v sedanjih razmerah še moramo računati, nastajajo pri odmeri davkov težave, posebno v razmerjih med višinskimi in dolinskimi kmečkimi posestvi. Odločitev je, da izvršimo v letošnjem letu te nujno potrebne spremembe pri ugotavljanju katastrskega dohodka in da se s tem prilagodimo dejanskim pogojem kmetijske proizvodnje v naši državi. S tem bomo brez dvoma odpravili nesorazmerja, ki povzročajo težave pri odmerah.

Taksna politika ima namen sorazmernejšo porazdelitev javnih dajatev glede na proizvodne možnosti davčnega zavezanca, prav tako pa tudi namen, okrepiti organizacijo vasi in kmetijsko proizvodnjo v utrjevanju socialističnih odnosov, ki edini resnično zagotavljajo smotrno in v ekonomskem ter tehničnem smislu moderno produkcijo. Zadruga so dokazale upravičenost svojega obstoja tako v teh nalogah kot v posredovanju blagovnega prometa. S tem so jasno pokazale tisto razvojno pot, ki skupnosti in posameznemu kmetijskemu proizvajalcu tudi realno največ koristi. Izvršni svet naše republike je v okviru pooblastil, ki jih ima, letošnje odmero davkov in taks deloma prilagodil prej omenjenim kriterijem. Spričo tega in spričo prej povedanih razmerij med celotnimi dohodki in javnimi dajatvami privatnih kmetijskih posestev smatramo, da bi bilo neupravičeno, če bi izvajanje teh ukrepov predstavljalo kakršnokoli vprašanje.

Plačni fondi, s katerimi bodo razpolagali v naši republiki v letošnjem letu delavci in uslužbenci v socialističnih delovnih odnosih, se predvidevajo na ravni 55 milijard in 800 milijonov, torej v primerjavi z lanskim letom za 2,5 % več. Blagovni fondi se bodo dvignili predvidoma za 8 %, kar jasno kaže tendenco tržnega uravnovešenja. Plače iz dobička se ne bodo formirale več po odločbi posameznih ljudskih odborov, ampak so odvisne od delitve dohodka v gospodarskih podjetjih, kakor je v naprej predvidena s splošnimi predpisi. Ta način je seveda smotrnejši, ker ne vplivajo več na tržišče subjektivni činitelji, ki bi sicer lahko izvrševali pritisk za višje cene. S tem se vsekakor približujemo normalnejšemu delovanju tržnih zakonov ponudbe in povpraševanja. Izpopolnjeni sistem tarifnih pravilnikov, ki je bil uveden v lanskem letu, pozitivneje rešuje formiranje plačnega fonda, ne rešuje pa še v celoti vprašanja ekonomične zaposlitve delovne sile. Treba je sicer poudariti, da je s formiranjem sredstev za plače iz dobička tudi to vprašanje že deloma rešeno. Nepotrebno povečanje delovne sile zmanjšuje participacijo delovnega kolektiva, ki jo dobi iz dobička in s tem že preprečuje vključevanje odvišne delovne sile v podjetje. Predvideno je, da bo v letošnjem letu zaposlitev v gradbeništvu za okoli 6000 ljudi manjša od preteklega leta, kar izhaja iz naše investicijske politike. Sicer pa se predvideva porast v industriji za okoli 3000 delavcev, v drugih gospodarskih panogah tudi za okoli 3000, medtem ko je zaposljevanje delovne sile v kmetijstvu odvisno od učinka ukrepov, ki so namenjeni dvigu kmetijske proizvodnje. V vsedržavnem merilu zasledujemo v zvezi s stabilizacijo trga to, da bi cene ostale na lanskoletnem nivoju. Zato so številni gospodarski ukrepi, ki so prepuščeni na osnovi pooblastila zveznega plana zveznemu izvršnemu svetu usmerjeni v kontrolo gibanja denarnih in blagovnih fondov. Konkretne naloge, ki pripadajo na tem področju republiki, okrajem, zbornicam, zadrugam in gospodarskim organizacijam ter njihovim združenjem bo treba dosledno izvajati in imeti neprestano pred očmi, da je treba pred kakršnimi koli drugimi interesi prvenstveno in v celoti podpreti občo državno politiko gospodarske stabilizacije.

V zvezi z vsemi nalogami, ki si jih postavlja naš republiški plan, bo nujno potrebno intenzivno sodelovati pri analizi učinkovanja dosedanjih gospodarskih predpisov in iniciativno prispevati k ureditvi gospodarskega sistema.

Zaradi temeljitega razpravljanja o aktualnih gospodarskih problemih, ki se na široko vrši v zadnjem času in zaradi tesne povezanosti republiškega plana z zveznim planom smo se v tej obrazložitvi omejili le na osnovne naloge v proizvodnji in potrošnji. Pravitako nismo naštevati raznih podatkov, ki jih podrobno navaja poročilo Izvršnega sveta in dokumentacija k družbenemu planu. Ker smatramo, da se republiški plan z osnovnimi nalogami, kako in v kakšnem merilu dvigniti nacionalni dohodek v naši republiki in kako čim bolj smotrno razdeliti razpoložljiva sredstva tesno vključuje v obče jugoslovanske napore za doseg gospodarske stabilizacije in ker smo mnenja, da bo tak republiški plan nudil zadostno osnovo za gospodarske plane in proračune ljudskih odborov, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da ga ljudska skupščina sprejme. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferido Kozak: Ker bosta nadaljnjo obravnavo o družbenem planu opravila oba zbora na ločenih sejah, je s tem druga točka dnevnega reda izčrpana, obenem pa tudi dnevni red te seje. Zaključujem 14. skupno sejo.

Popoldne bodo ločene seje, in sicer ob 16.30.

Seja je bila zaključena ob 12.45.

15. seja

(25. aprila 1956.)

Predsedoval: Dr. Ferdo Kozak, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: Dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 9.45.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Pričejnam 15. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, ki je bila sklicana po sklepu Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev zato, da bi na njej poslušali obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu zakona o proračunu za leto 1956. Razen tega je administrativni odbor Ljudske skupščine LRS predložil svoje poročilo.

Predsednik Ljudske skupščine je prejel dopis člana Izvršnega sveta tovariša Zorana Poliča, da se odpoveduje svoji dolžnosti kot član Izvršnega sveta. Zato moramo sklepati tudi o tej odpovedi. Državni sekretariat za pravosodno upravo pa je poslal predlog za razrešitev sodnika okrožnega sodišča.

Svoj izostanek so opravičili naslednji poslanci: Andrej Babnik, Jože Borštinar, Mihaela Dermastia, Marjan Dermastia, Anton Dolgan, Albert Jakopič, Rudi Janhuba, Viktor Kovač, Franc Kimovec, Vlado Majhen, Miha Marinko, Anton Ovčarič, Janez Lesjak, Anton Peternelj, Aleksander Pirher, Tine Remškar, Ivo Svetina, Ignac Voljč, Janez Vipotnik in Mirko Zlatnar, vsi iz Republiškega zbora. Ali skupščina odobri odsotnost tem poslancem? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim tajnika, da prečita zapisnik 14. skupne seje. (Tajnik Ljudske skupščine dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 14. skupne seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in se lahko podpiše. (Podpredsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Glede na zgoraj povedano predlagam naslednji dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu proračuna LRS za leto 1956;
2. poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS;
3. razrešitev člana Izvršnega sveta in izvolitev drugega;
4. razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Celju.

Ima kdo od tovarišev poslancev še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ne, ugotavljam, da je navedeni dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da poročilo.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predlog proračuna za leto 1956, ki je predložen skupščini, je sestavljen na osnovi delitve narodnega dohodka, kakršno predvidevata letošnji zvezni in republiški družbeni plan.

V obrazložitvi in v razpravi o družbenem planu je bilo pojasnjeno, zakaj je letos izvršena prav takšna delitev sredstev na sredstva, namenjena za nadaljnji gospodarski razvoj, in na sredstva za proračune. Poudarjeno je bilo med drugim, da je takšna delitev sredstev v neposredni odvisnosti od mnogih ukrepov v naši gospodarski politiki oziroma, da je prav ta delitev sredstev samo eden od ukrepov, ki naj pozitivno vplivajo na razvoj gospodarstva, ki naj dalje prispevajo k normalnejšemu stanju na tržišču, na večjo štednjo z družbenimi sredstvi in ki naj povzročé skladnejši razvoj življenjskega standarda med mestom in vasjo.

Razumljivo je tedaj, da se vsi ti ukrepi odražajo v predloženem republiškem proračunu in da imajo odločilni vpliv na višino sredstev, ki so odmerjena za letošnje proračunsko potrošnjo v republiki, vključno seveda tudi proračunsko potrošnjo okrajev in občin.

Področje proračuna in proračunske potrošnje je letos nekako urejenejše, kakor je bilo v preteklosti. Izdani so predpisi in sprejeti ukrepi, ki imajo namen tudi proračunsko potrošnjo podrediti našim osnovnim gospodarskim nalogam, povzročiti večjo štednjo in poskušajo najti objektivnejša merila glede dodeljevanja sredstev za proračune. Poleg zveznega družbenega plana tudi zvezna uredba o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij in temeljni zakon o proračunih deloma na novo urejata to področje, deloma pa izpopolnjujeta dosedanje stanje. Kljub temu, da so te spremembe znane, saj so bile predmet razprave zadnjega zasedanja Zvezne ljudske skupščine in tudi naše razprave o družbenem planu, je morda vendarle prav, če ponovimo oziroma opozorimo na nekatere te nove ukrepe oziroma določbe, ki zadevajo področje proračuna.

Prvi tak ukrep, ki mnogo jasneje opredeljuje področje proračuna, je dosledno izvedena ločitev sredstev za nadaljnjo gospodarsko graditev od sredstev za proračun. Z zveznimi predpisi so letos določeni viri in način alimentiranja proračunov od zveznega proračuna pa vse do občinskega. S tem je dan čvrstejši okvir za proračunsko trošenje družbenih sredstev. Dohodki proračunov se ne morejo povečevati, kakor je bilo to doslej na osnovi odločitve poedinih organov, ki odločajo o proračunu. Zlasti je važno dejstvo, da se ti dohodki ne morejo povečevati na račun gospodarstva, ker so dohodki od gospodarstva, ki jih vplačujejo v proračun gospodarske organizacije, v celoti urejeni z zveznimi gospodarskimi instrumenti. V lanskem letu je bil položaj v tem pogledu bistveno drugačen, ker ni bilo tako urejene ločitve na sredstva za gospodarstvo in na sredstva za proračune, kakor tudi ni bilo enotno urejenih dohodkov proračunov. Porazdelitev sredstev na gospodarske sklade in na proračune je bila bolj prepuščena organom upravnno-teritorialnih enot, skupščinam in ljudskim odborom. Z letošnjo ureditvijo so dane mnogo večje možnosti za obvladovanje osnovnih pororcev v družbeni potrošnji, osnovnega razmerja med proračunsko potrošnjo in med sredstvi za razvijanje gospodarstva. Takšna ločitev predstavlja brez dvoma napredek za naše gospodarstvo, ker omogoča smotrnejše gospodar-

jenje, nudi možnosti za točnejše planiranje sredstev ter omogoča tudi vodenje učinkovitejše politike rezerv in gospodarske intervencije na trgu.

S točnejšo določitvijo proračunskih sredstev so dane veliko večje možnosti, da se tudi na področje proračuna razširi boljša kontrola, kako se uporabljajo sredstva in večja štednja s temi sredstvi, saj vemo, da za trošenje proračunskih sredstev niso vedno veljali tisti ostrejši kriteriji, ki že nekaj časa sem veljajo za dodeljevanje in potrošnjo sredstev za gospodarske investicije.

Razdelitev na sredstva, namenjena za gospodarstvo, in sredstva namenjena za proračun, s čimer je postavljen tudi okvir proračunom, bo nedvomno prispevala k racionalnejši potrošnji družbenih sredstev in boljši organizaciji tistih družbenih služb, ki se financirajo iz proračuna.

Drug važen vpliv na področje proračunske potrošnje, zlasti pa na odnos proračunov do gospodarstva oziroma do gospodarskih organizacij, je v dejstvu, da predstavljajo letos za razliko od prejšnje ureditve dohodki od gospodarstva izključno dohodke federacije. Ta sicer odstopa del dohodkov od gospodarstva proračunom drugih upravno-teritorialnih enot, republiškim, okrajnim in občinskim proračunom, toda ta delitev je urejena za vso državo po enotnih kriterijih. Zvezni gospodarski instrumenti odredjajo odnos med proračuni in gospodarskimi organizacijami, gospodarskimi podjetji neposredno. To dejstvo bo vplivalo na večjo gotovost poslovanja in razvoja gospodarskih organizacij, podjetij samih, obenem pa bo ta ureditev onemogočila negospodarske vplive na višino dobička podjetja, kar je bilo v preteklosti marsikdaj posledica prav visokih proračunskih potreb. Dohodki proračunov letos skoro niso odvisni od zviševanja dobička gospodarskih organizacij, ker se s samim povečanjem dobička proračunski dohodek le za malenkost poveča. Zaradi tega je letos odstranjena možnost, da bi lahko s povečanjem fiktivnega dobička znatno poviševali dohodke, med njimi seveda tudi proračunske dohodke.

Poleg dohodkov proračunov od gospodarstva, ki jim jih odstopajo zvezni instrumenti, imajo republiški, okrajni in občinski proračuni svoje dohodke, ki so v glavnem dohodki od prebivalstva in katerih višina je odvisna tudi od višine dohodkov prebivalstva, to je: kmečka dohodnina, takse, občinske doklade, posebni proračunski prispevek na plače, ki se letos uveljavlja samo še na plače v kmetijstvu, trgovini in gostinstvu, davek od dediščin in daril, posebni krajevni prispevek itd. Očitno je, da bodo ti proračunski dohodki izredno važen faktor pri urejanju osnovnih odnosov med mestom in vasjo, saj so to v glavnem tisti prispevki prebivalstva v proračune, ki bodo lahko vsaj delno omejili nesorazmerno naraščanje kupne pomoči vaškega oziroma kmečkega prebivalstva. Ker tvorijo ti dohodki važen del proračunov — dohodek od gospodarstva v ta namen pa je vnaprej določen in se bistveno ne more zvišati — je s tem podan večji interes za pravočasno in dosledno pobiranje teh proračunskih dohodkov.

Važna sprememba je nadalje v tem, da dobivajo z novo ureditvijo proračunskih dohodkov tudi naše občine sigurnejšo materialno osnovo za svoj razvoj. Občine dobe po novih kriterijih svoje izvirne dohodke, ki so izključno njeni, dohodke, ki jih občini zagotavljajo zvezni gospodarski instrumenti, kar brez dvoma predstavlja vse večjo sigurnost razvoja in utrjevanja naših osnovnih upravno teritorialnih enot. Občine na primer

obvezno dobivajo vse doklade na kmečko dohodnino, vse dohodke iz lokalnega prometnega davka, poseben proračunski prispevek iz plač, občinske takse, kot občinski proračunski dohodek pa je predvidena tudi obdavčitev bička kmetijskih zadrug, če občinski ljudski odbor tako obdavčitev predpiše. Za razliko od prejšnje ureditve je tudi nova razdelitev proračunskih dohodkov izvršena na korist utrjevanja samoupravnosti naših občin.

V skladu z ostalimi ukrepi za čim racionalnejšo potrošnjo družbenih sredstev je za leto 1956 predvidena tudi večja štednja proračunskih sredstev.

Nujno je namreč večjo štednjo uveljaviti ne samo na področju gospodarstva in gospodarskih investicij, temveč tudi v proračunih tako v republiškem kot okrajnih in občinskih. Prav zaradi tega je v letošnjem letu uporabljen za vse proračune edini objektivni kriterij, ki je pravzaprav možen za določitev višine proračunskih zneskov, da bi omejili povečevanje proračunov, to je, da realizirani proračunski potrošnji v letu 1955 prištejemo samo tiste večje proračunske izdatke, ki izvirajo iz naših zakonitih predpisov, kakor so zakonita povišanja plač, službena napredovanja itd. To je bil v glavnem tudi okvir za izdelavo letošnjega republiškega proračuna in to bo v glavnem okvir za izdelavo letošnjih proračunov ljudskih odborov.

Letošnje možnosti proračunske potrošnje torej zahtevajo povečano štednjo in dodeljujejo le najnujnejša povečanja proračunskih izdatkov na področjih državne uprave, prosvete in zdravstva. Odločitev, da se določi višina letošnjih proračunov glede na lanskoletno izvršitev, seveda ne more v celoti ustrezati, zlasti pa je nerešen odnos do tistih, ki so že lani štedili s proračunom ali pa iz drugih razlogov niso izvršili planirane proračunske potrošnje. Pri tem pa vsekakor velja, da nekih objektivnih meril za proračunske izdatke nimamo, da je zlasti nemogoče presojati, ali so odnosi med poedinimi koristniki proračunskih sredstev, proračunskimi ustanovami, okraji itd., pravilni. Za letošnje leto je tedaj uporabljen samo zgoraj omenjeni kriterij v okviru, ki je dan že z zveznim in republiškim družbenim planom.

Važen je v proračunu tudi problem proračunskih investicij. Ta sredstva so v glavnem namenjena za investicijske potrebe prosvete in zdravstva. Prav na tem področju je bilo treba v letošnjem letu doseči največje omejitve. Medtem ko smo v lanskem letu imeli v Sloveniji skupno okrog 5 milijard proračunskih investicij, imamo v letošnjem republiškem proračunu predvideno samo 1 milijardo 360 milijonov, se pravi, da omejevanje investicij uveljavljamo v celoti tudi na področju proračuna. Zaradi tega znižujemo proračunske investicije na približno 30%.

Poudarjeno je že bilo, da bo zaradi nujnosti nekaterih investicij, zlasti na področju zdravstva in prosvete na podlagi zveznih predpisov omogočeno najmanjše posojila iz splošnih investicijskih skladov oziroma družbenih investicijskih skladov za potrebe proračunskih investicij. Možnost, da se uporabi en del investicijskih sredstev kot posojilo proračunu za negospodarske investicije v okviru, ki ga predpisuje zakon o proračunih, je dana tako republiki kot okraju in občini. Na ta način bo mogoče zadostiti najnujnejšim potrebam zdravstva in prosvete glede tistih proračunskih investicij, ki jih nujno zahteva že sam nadaljnji gospodarski razvoj.

V zvezi z novimi predpisi naj omenimo še zakon o organih državne uprave, ki predvideva za bodoče urejanje proračunskih zadev in finanč-

nega področja sploh, organiziranje zveznih in republiških državnih sekretariatov in tajništev za finance pri ljudskih odborih. Tudi ta ukrep naj še naprej izpopolnjuje med drugimi tudi proračunsko poslovanje, zlasti pa naj omogoči kontrolo nad uporabljanjem sredstev proračuna in zagotovi redno dotekanje proračunskih sredstev.

Novi ukrepi na področju gospodarstva in tudi proračuna predstavljajo uvajanje sistema, ki bo brez dvoma dopolnjevan na osnovi praktičnih izkušenj in ugotovitev, vendarle je že sedaj očita vrsta pozitivnih učinkov, ki predstavljajo večjo urejenost in onemogočajo pojave, ki so v preteklosti zahtevali raznih administrativnih ukrepov.

Predlog republiškega proračuna za leto 1956 je torej pogojen z družbenim planom, ki odreja delitev dohodka in s tem obseg sredstev za potrošnjo proračuna. Tako predvideva letošnji predlog proračuna v smislu novega temeljnega zakona o proračunih za leto 1956 tri osnovne oblike dohodka, ki so: del prometnega davka, del dobička gospodarskih organizacij in dohodnino, poleg seveda običajnih dohodkov uradov in ustanov ter ostalih dohodkov. Iz teh oblik je torej sestavljen global dohodkov republiškega proračuna v višini 8 milijard 91 milijonov.

Višina globala je seveda sklenjena v soglasju z zaostritvijo kontrole trošenja družbenih sredstev. Pojavi, ki so se zaostriili v našem gospodarstvu, so jasno izraženi tudi v proračunih zadnjih let. Tako je republiški proračun brez investicij poskočil v potrošnji leta 1954 proti letu 1953 za 45 %, plan za leto 1955 pa v primerjavi z letom 1953 za 58 %. Lanski proračun zaradi znanih ukrepov med letom ni bil realiziran v indeksu 158, kakor je bil planiran, temveč v indeksu 145, kar pomeni izvršitev lanskoletnega proračuna na nivoju leta 1954.

Dejstvo, da so kljub nižji izvršitvi proračuna v lanskem letu republiške ustanove in zavodi lahko krili svoje proračunske izdatke, dalje dejstvo, da predvideva družbeni plan za leto 1956 takó ustaljenje tržišča kakor tudi izboljšanje funkcij v gospodarstvu, kar vpliva tudi na znižanje proračunske potrošnje, omogoča, da vzdržimo z zveznim družbenim planom postavljen princip, da velja realizacija proračuna leta 1955 kot osnova tudi za proračun leta 1956. To seveda velja za proračun brez investicij.

Kriterij ohranitve proračunske potrošnje v letu 1956 na višini potrošnje prejšnjega leta seveda laže obvelja na področju materialnih izdatkov, teče pa pri osebnih izdatkih, kjer vplivajo nanje drugi pozitivni predpisi in instrumenti. Razen tega so nastali v toku leta 1955 in še nastajajo razni prenosi obveznosti, nalog in ustanov, iz republiške pristojnosti na ljudske odbore in obratno tako, da doživlja s tem global predloga proračuna razne spremembe. Tako nastanejo za republiški proračun nove obveznosti z uvedbo 10 % prispevka za stanovanjsko graditev, s prevzemom 50 % izdatkov za osebne prejemke in deputatno kurjavo za uslužbence javne varnosti oziroma Ljudske milice, vključujoč v to vse stroške za obutev in obleko teh organov, v celoti pa izdatke za kriminalistično službo v Ljudski republiki Sloveniji. Razen tega prevzema republiški proračun izdatke za Višjo pedagoško šolo, ki je bila doslej v pristojnosti OLO Ljubljana, nadalje za povečanje dejavnosti kmetijskega inštituta, inštituta za urbanizem, ekonomskega inštituta ter zavoda za napredek gospodinjstva, zmanjšajo pa se izdatki republiškega proračuna za 3 % pri obveznosti za socialno zavarovanje,

zaradi prenosa koncertne poslovalnice, Slovenskega narodnega gledališča, razen subvencije 28 milijonov, in Slovenske filharmonije, razen subvencije 6,5 milijonov okrajnemu ljudskemu odboru Ljubljana, in zaradi prenosa kazenskega poboljševalnega zavoda okrajnemu ljudskemu odboru Novo mesto ter zaradi prenosa vseh okrajnih sodišč okrajnim ljudskim odborom.

Dejansko znižanje proračunskega globala proti potrošnji leta 1955 znaša tedaj 589 milijonov, pri čemer šteujemo tudi znižanje proračunskih investicij in je to znižanje izraženo v omenjeni kvoti 8 milijard 91 milijonov predloga republiškega proračuna za 1956. leto proti 8 milijardam 680 milijonov izvršitve republiškega proračuna v letu 1955.

Znižane gospodarske investicije na milijardo 560 milijonov znašajo letos 17% vsega republiškega proračuna. Kakor že rečeno, je omogočeno v zakonskem okviru zvišati negospodarske investicije z najetjem posojila pri banki ali pri investicijskem skladu. Investicije v proračunu niso predvidene po posameznih investitorjih, temveč v skupnem znesku pri upravi za investicije. To proračunsko-tehnično ureditev predlaga Izvršni svet zato, ker je že ureditev lanskega leta brez vnaprej določenih kvot za posamezne objekte omogočila prožnejšo uporabo investicijskih sredstev. Letošnja ureditev, ki je predlagana v zakonu, namreč, da dodeljuje Izvršni svet investicijska sredstva posameznim nosilcem šele po predložitvi dokumentacije, naj omogoči še realnejše dodelitve sredstev, kakor tudi boljšo kontrolo potrošnje, racionalnosti pri graditvi ali nabavljanju opreme in štednje nasploh: Odbor za prosveto in odbora za proračun sta predložila skupščini amandna, naj se 17. razdelek, ki obravnava negospodarske investicije, dopolni in zato izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da ta sprejema predloženi amandna.

Za dejavnosti republiških proračunskih ustanov se proračunski izdatki zvišajo pri prosveti in kulturi za 56 milijonov, pri socialnem skrbstvu za 23 milijonov, pri zdravstvu za 46 milijonov ter pri državni upravi in sodstvu za 349,5 milijona, pri čemer je v zadnjem znesku 100 milijonov predvidenih za lastna obratna sredstva finančnosamostojnih zavodov, 100 milijonov za dopolnitev sistematiziranih službenih mest, ki je po predlogu zakona vezana na posamezno odobritev Izvršnega sveta in za izvršitev reorganizacije organov državne uprave ter druge slične izdatke.

Če vsa omenjena zvišanja v skupnem znesku 474 milijonov razčlenimo po namenu uporabe, odpade na osebne izdatke povišanje 290,5 milijona, operativne izdatke 63 milijonov in na funkcionalne izdatke 120 milijonov. Pri zvišanju osebnih izdatkov je obseženo tudi plačilo 10% za stanovanjski sklad, kar znaša 130 milijonov ter celoletno izplačevanje po 500 din na plače zvišane ob uvedbi ekonomskih cen za nekatere prehrabene artikle, dalje izplačevanje dodatkov za prosvetne kadre itd. Zvišanje operativnih izdatkov je posledica višje poštne tarife in zvišanja najemnin, medtem ko je povečanje funkcionalnih izdatkov potrebno zaradi stroškov za ureditev katastra ter že omenjena dodelitev obratnih sredstev finančno samostojnim zavodom.

Republiški finančno samostojni zavodi prejmejo po predlogu proračuna 285 milijonov subvencij, kar je na ravni potrošnje obstoječih zavodov leta 1955, pri čemer ustvarijo lastnih dohodkov 3 milijarde 896 milijonov.

Za družbene organizacije predvideva predlog proračuna subvencije v višini 400 milijonov. Ta znesek je za okrog 57 milijonov nižji od sredstev,

ki so jih organizacije prejele za leto 1955 v decembru 1954 in iz proračuna v letu 1955.

Dotacije se po predlogu zvišajo, in to Prešernovemu skladu za 4 milijone zaradi razširitve nagrajevanja na osnovi sprememb v zakonu o tem skladu ter novemu skladu za ceste za 133 milijonov, zaradi vključitve odgovarjajočih cest koprškega okraja v republiški proračun. Letošnji predlog proračuna zajema dotacije le še dvema okrajema to je okraju Kočevje in Novo mesto v skupni višini 404 milijone.

Proračunska rezerva v znesku 280 milijonov predstavlja v strukturi proračuna 3,4%, medtem ko je predstavljala rezerva v planu 1955. leta 7,7% proračunskega globala.

Poleg proračunske rezerve je z novim temeljnim zakonom o proračunih omogočen in predviden tudi rezervni sklad. Ta sklad, ki ga naš letošnji predlog še ne predvideva, pomeni prav gotovo pozitiven sigurnostni proračunski instrument, s pomočjo katerega bo v bodoče lažje reševati izredne in iznenadne pojave, kakršni povzročajo od časa do časa težave posameznim politično-teritorialnim območjem.

Temeljni zakon o proračunu predstavlja tudi sicer korak dalje k uvedbi večjega reda v proračunsko poslovanje in s tem tudi k sigurnejšemu finansiranju, korak dalje k ekonomičnejšemu trošenju, h večji materialni in disciplinski odgovornosti. Strožji kriteriji pri virmiranju v okviru proračuna, ukinitve možnosti sprejemanja dopolnilnih proračunov v toku leta, prioriteta za izplačevanje plač, štipendij in socialnih podpor, ki jo mora uvesti banka ob proračunskih primanjkljajih sredstev, možnost dotiranja gospodarskih organizacij le takrat, če so zadoščene potrebe proračuna, ukinitve računskega leta in zaostritev kontrole, vse to so ali bolj poudarjeni ali pa novi ukrepi, ki jih postavlja temeljni zakon o proračunih. Dosledno izvajanje teh ukrepov lahko pripomore k uspešnemu izvajanju ostalih možnosti čimprejšnje realizacije splošnih nalog na področju gospodarstva.

Upoštevajoč, da je pri izvršitvi proračuna za leto 1955 teklo poslovanje republiških ustanov in zavodov brez motenj, da so v pretežnem delu proračunov prav gotovo še skrite rezerve in spričo tega, da obstoje pri vrsti raznih postavk možnosti prihrankov, da so zagotovljena najnujnejša povijanja sredstev, smatra Izvršni svet, da je proračun za leto 1956 predlagan v skladu s potrebami in možnostmi tako, da zagotavlja nemoteno poslovanje proračunskih ustanov in zavodov ter zato prosim ljudsko skupščino, da predloženi proračun in zakon o proračunu sprejme. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: S to obrazložitvijo je ta točka dnevnega reda izčrpana, ker se bo razprava nadaljevala na ločenih sejah.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS. Prosim poročevalca, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Jože Gričar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo administrativnega odbora. Ima kdo kakšno pripombo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je poročilo sprejeto.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, na razrešitev člana Izvršnega sveta in izvolitev drugega. Član Izvršnega sveta Zoran Polič je poslal pred-

sedniku Ljudske skupščine pismeno obvestilo, da zaradi zaposlitve na drugem mestu ne more opravljati svojih dolžnosti kot član Izvršnega sveta.

Ta dopis se glasi:

»Ker sem prevzel novo dolžnost v Zveznem državnem sekretariatu za finance, se odpovem dolžnosti člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Prosim, da Ljudska skupščina LRS sprejme to mojo odpoved. Zoran Polič l. r.«

Ali skupščina sprejme to odpoved? (Poslanci se strinjajo.) Ker je ta odpoved sprejeta, moramo izvoliti novega člana Izvršnega sveta. Po 72. členu poslovnika mora novega člana predlagati najmanj 20 poslancev. Ali ima kdo izmed tovarišev poslancev kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec Tone Zupančič:

Tone Zupančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Na podlagi 72. člena poslovnika Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije predlagam v imenu naslednjih 19 poslancev, in sicer Ivana Novaka, Matevža Haceta, Jožeta Moleka, Petra Nagliča, Franca Podvratnika, Franca Kreseta, Kovačič Terezije, Janeza Kermavnerja, Nine Pokorn, Andreja Stegnarja, Staneta Nunčiča, Julke Padežnik, Karla Štruklja, Gregorja Klančnika, Franca Stupana, Pepce Jež, Toneta Boleta, Mirana Košmelja, Franca Zalaznika in v svojem imenu, da se za člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije izvoli ljudski poslanec Jože Ingolič. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo izmed tovarišev ljudskih poslancev še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Toneta Zupančiča na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je za člana Izvršnega sveta soglasno izvoljen ljudski poslanec Jože Ingolič.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Celju. Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Franc Belšak prečita odbo-rovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in predlog odbora za volitve. Ima kdo kakšno pripombo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog, ki ste ga pravkar slišali, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sklepa o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju Draga Gregorina sprejet.

S tem je dnevni red 15. skupne seje Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev izčrpan in zaključujem sejo.

Čez 15 minut se nadaljujeta ločeni seji obeh zborov.

Seja je bila zaključena ob 10.20 uri.

P R I L O G E

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH DRUŽBENEGA PLANA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1955

I.

1. XIX. poglavje družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 se spremeni tako:

V točki III-a) »izdatki republiškega proračuna« se znesek 9,470 milijonov dinarjev zniža na 9,270 milijonov dinarjev;

v točki III-b) »Sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski« se znesek 1.000 milijonov dinarjev zniža na 840 milijonov dinarjev;

drugi odstavek II. točke se spremeni tako, da se glasi: »Sredstva, ki se bodo natekla v republiški proračun in v sklad za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski preko zneskov, določenih v točki a) in b), in morebitne nadaljnje prihranke, ki bodo doseženi v okviru republiškega proračuna in tega sklada, uporabi Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije za pokritje obveznosti, ki jih ima Ljudska republika Slovenija do federacije na podlagi odloka o dopolnitvi zveznega družbenega plana za leto 1954 (Uradni list FLRJ, št. 51/54), ter preko republiškega kreditnega sklada za investicije za kreditiranje zgraditve HE Vuhred.«

2. Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je pooblaščen, da izvede na posameznih postavkah proračuna in pri posameznih objektih, ki se finansirajo iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski znižanja, ki so odrejena v točkah III-a) in III-b).

II.

Za XIX. poglavjem se doda novo poglavje, ki se glasi:

»XIX a poglavje

Razdelitev dobička železniškega transportnega podjetja v Ljubljani

Enote železniškega transportnega podjetja v Ljubljani (postaje, kurilnica, sekcije in uprava podjetja) smejo uporabiti za povečanje plač delavcev in uslužbencev nad plače po tarifnih postavkah 50% od doseženega dobička, ki ostane po odbitku dela dobička za investicijski sklad skupnosti jugoslovanskih železnic, po pokritju obveznosti po zakonu iz dobička po 39. členu uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 54-636/54) oziroma po odbitku obveznosti po VII. točki odloka o delitvi celotnega dohodka železniških prevoznih podjetij (Uradni list FLRJ, št. 56/413-55). V delu dobička, ki je namenjen za povečanje plač, je tudi prispevek za socialno zavarovanje na povečani del plač.

Občine oziroma okraji v letu 1955 niso udeleženi na dobičku enot železniškega transportnega podjetja v Ljubljani.«

III.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1955 dalje.

OBRAZLOŽITEV

K I: LR Slovenija mora do konca tega leta na račun presežka dobička iz leta 1954 poravnati federaciji svoje obveznosti iz odloka o dopolnitvi zveznega družbenega plana za leto 1954 (Uradni list FLRJ, št. 51-611/54) v zvezi z odlokom o vplačilu dokončnega zneska na račun presežka dobička v letu 1954 (Uradni list FLRJ, št. 45-488/55). Zagotoviti mora tudi potrebna sredstva za nemoteno dograditev HE Vuhred do take faze, da bo elektrarna lahko šla v pogon s prvim agregatom. Za vse to trenutno ni sredstev. V skladu z novo investicijsko politiko, da se gradijo samo najnujnejši investicijski objekti, je bil napravljen pregled investicij, za katere so bili dovoljeni investicijski krediti v proračunu in v družbenem planu za leto 1955. Ugotovljeno je bilo, da bi se dal doseči pri investicijah iz republiškega proračuna prihranek v znesku cca 200 milijonov din, pri investicijah iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski pa prihranek v znesku cca 160 milijonov dinarjev, in sicer zato, ker objekti, ki se financirajo iz teh sredstev, do konca leta deloma ne bodo mogli biti dokončani do tiste faze, kot je bilo predvideno ob sprejetju družbenega plana in proračuna, deloma se pa sploh še niso začeli graditi, ker konistniki še niso predložili investicijskega programa. Možno je pa, da bodo iz enakih razlogov nastali do konca leta še nadaljnji prihranki. Izvršni svet naj bi dobil pooblastilo, da vse na ta način dosežene prihranke uporabi za uvodoma omenjene namene.

K II. Ta dopolnitev je potrebna glede na določbo X. in XI. točke odloka o delitvi celotnega dohodka železniških prevoznih podjetij (Uradni list FLRJ, št. 36-413/55). Železniško prevozno podjetje v Ljubljani bo imelo po planu za 1955. leto 394 milijonov dinarjev dobička. Od tega bo treba najprej izločiti 85% prispevek za investicijski sklad skupnosti jugoslovanskih železnic v znesku 335 milijonov dinarjev in za obveznosti po zakonu 46 milijonov dinarjev, tako da bo ostalo za železniško prevozno podjetje v Ljubljani in za njegove enote samo 13 milijonov dinarjev. 50% tega dela dobička naj bi ostalo podjetju za povišanje plač delavcev in uslužbencev, kar predstavlja komaj $\frac{1}{4}$ % od celotnega plačnega sklada, medtem ko ostalih 50%; ki bodo ostali podjetju kot sredstva za prosto razpolaganje, ne bo zadoščalo niti za najnujnejše obvezne izdatke, ki se krijejo iz teh sredstev. Zato naj bi se občinam oziroma okrajem na tem delu dobička v letu 1955 ne priznala nikaka udeležba.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana
Ljudske republike Slovenije za leto 1955

Odbor za gospodarstvo je obravnaval na svoji seji dne 24. novembra 1955 predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 in ga v načelu sprejel.

V XIX. poglavju družbenega plana so določeni absolutni zneski za izdatke republiškega proračuna. Ti zneski se morajo znižati, da bi se tako dobila sredstva za plačilo na račun presežka dobička v letu 1954, ki ga mora republika poravnati federaciji in pa sredstva za graditev hidrocentrale Vuhred. Predlagani odlok predvideva znižanje na investicijah za 200 milijonov in na skladu za pomoč Dolenjski, Kočevski in Primorski v višini 160 milijonov. Izvršni svet pa je pooblaščen, da določi, pri katerih objektih naj se to znižanje izvrši.

Druga dopolnitev družbenega plana je novo XIX. a poglavje, ki govori o razdelitvi dobička železniškega transportnega podjetja v Ljubljani. S to dopolnitvijo občine okraji niso udeleženi na dobičku železniškega transportnega podjetja, ker je ta dobiček po odbitku prispevka za investicijski sklad in po plačilu obveznosti iz dobička po zakonu že itak minimalen.

Pri podrobni obravnavi se je odbor strinjal s predlogom spremembe družbenega plana in predlaga Republiškem zboru, da sprejme ta odlok.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tov. Janeza Pirnata.

Štev. R 684/1-55

Ljubljana, dne 24. novembra 1955.

Poročevalec:

Janez Pirnat l. r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana
Ljudske republike Slovenije za leto 1955

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 24. novembra 1955 obravnaval predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955, ki ga je predložil Izvršni svet.

Na seji je član Izvršnega sveta, tovariš Zoran Polič podal obrazložitev predlaganih sprememb, od katerih glavna izvira iz tega, da mora LR Slovenija glede na odlok o dopolnitvi zveznega družbenega plana za leto 1954 in v zvezi z odlokom o vplačilu dokončnega zneska na račun presežka dobička v letu 1954 poravnati svoje obveznosti do zveze. Razen tega pa mora naša republika tudi zagotoviti potrebna sredstva za dograditev hidroelektrarne Vuhred, da bo lahko elektrarna začela čimprej obratovati. V odboru se je razvila obširna razprava glede na predlagane spremembe pa tudi v zvezi s celotnim izvajanjem letošnjega družbenega plana in finančnega položaja republike. Po razpravi, v kateri so sodelovali skoraj vsi člani odbora in po obrazložitvah, ki jih je podal zastopnik Izvršnega sveta, je odbor sprejel predlog Izvršnega sveta za predlagano spremembo, vključno s pooblastilom Izvršnemu svetu, da izvede znižanje pri posameznih objektih in postavkah proračuna in na ta način dosežene prihranke uporabi za prej navedene namene.

Tudi glede druge dopolnitve k družbenemu planu za leto 1955 je odbor usvojil predlog Izvršnega sveta, ker je bil mnenja, da so ta finančna sredstva našim železnicam nujno potrebna za zagotovitev rednega razvoja prometa in vzdrževanja prometnih sredstev.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je po zaključeni razpravi soglasno sprejel predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 brez sprememb in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Avgusta Brezavščka.

Št. P 174/1-55.

Ljubljana, dne 25. novembra 1955.

Poročevalec:
Avgust Brezavšček l. r.

Predsednik:
Zvone Labura l. r.

PREDLOG ZAKONA

o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954

1. člen

Potrjuje se sklepni račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954, sestavljen po predpisih člena 48. temeljnega zakona o proračunih in člena 39. uredbe o izvajanju proračuna.

2. člen

Republiški sklepni račun za leto 1954 s sklepnimi računi finančno samostojnih zavodov za leto 1954 in sklepnimi računi posebnih skladov za leto 1954 je sestavni del tega zakona.

3. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki so znašali po republiškem sklepnem računu v letu 1954:

I. po republiškem proračunu:	
dohodki	din 8.122,583.512
izdatki	„ 8.078,675.040
presežek dohodkov nad izdatki	din 43,908.472
II. po sklepnih računih republiških finančno samostojnih zavodov:	
dohodki	din 3.585,032.311
izdatki	„ 3.200,149.537
presežek dohodkov	„ 392,248.325
presežek izdatkov	„ 7,363.551
III. po sklepnih računih posebnih skladov:	
dohodki	din 1.367,018.662
izdatki	„ 1.313.298.771
presežek dohodkov	din 53,719.891

4. člen

Presežek dohodkov nad izdatki po republiškem sklepnem računu za leto 1954 se porabi za kritje obveze Ljudske republike Slovenije do federacije.

5. člen

Presežek dohodkov republiških finančno samostojnih zavodov se razdeli: v republiški proračun se odda znesek din 34,240.881 za razdelitev na sklade se prepusti finančno samostojnim zavodom „ 358,007.444

Presežek izdatkov se krije iz republiškega proračuna in iz sredstev zavodov v letu 1955.

6. člen

Presežek dohodkov posebnih skladov se prenese kot dohodek v naslednje leto.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za proračun.

POROČILO

k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LR Slovenije za leto 1954.

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 7. novembra 1955 obravnaval predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1954 in pri razpravi o tem zakonskem predlogu ugotovil:

Predlog sklepnega računa za leto 1954 je sestavljen na podlagi odobrenega republiškega proračuna, kakor ga je sprejela Ljudska skupščina LRS

na svoji seji dne 26. marca 1954 in izkazuje pregled celotnih predvidenih in ostvarjenih dohodkov in izdatkov v letu 1954 v odstotkih tole stanje:

I. republiški organi in zavodi	
dohodki	100,5 %
izdatki	99,7 %
II. finančno samostojni zavodi	
dohodki	154,5 %
izdatki	138 %
III. skladi	
dohodki	100,4 %
izdatki	100 %

Iz navedenega izhaja, da se je finansiranje republiških organov in zavodov izvajalo strogo v mejah globalno odobrenih kreditov, da so finančni zavodi visoko prekoračili planirane dohodke, v manjši meri pa tudi izdatke, in da so se izdatki in dohodki skladov gibali v mejah predpisanih s proračunom.

V celoti so bili dohodki ostvarjeni 141 % glede na planirane. Od dohodkov, ki so pritekali v republiški proračun, je bil presežek od dela prometnega davka in deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest, kolikor je presegal planirani znesek, odveden v sklad za kreditiranje investicij. V proračun pa je bilo odvedeno 100 % dohodkov nasproti planiranim.

Prometni davček je bil dosežen 148 % in to predvsem zaradi povišanja cen industrijskim izdelkom, deloma pa tudi zaradi večje proizvodnje in povečanja tarifnih postavk prometnega davka med letom.

Dohodnina je bila ostvarjena le z 91 % nasproti planirani in sicer zato, ker je bila odmera dohodnine kmečkim gospodarstvom izvršena po katastru, ob sestavi plana proračunskih dohodkov pa točni podatki o osnovah še niso bili znani.

Dohodki uradov in ustanov so dosegli 185 % planiranih, to pa zaradi prodaje inventarja in delno zaradi uslug, ki jih je Tehnična srednja šola opravila za zunanje naročnike, zaradi vnovčenja višjih najemnin, večje prodaje obrazcev in podobno.

Drugi dohodki so bili visoko preseženi, saj je bil plan dosežen s 519 %. Tako visoka ostvaritev pa je nastala zato, ker so bila v letu 1954 likvidirana nekatera podjetja in so bili njihovi presežki odvedeni v proračun, kar pa ob sestavi proračuna še ni bilo znano. Realizacija teh presežkov se je pokazala namreč šele po zaključku likvidacijskih bilanc. Višja aktiva je nastala predvsem zaradi ugodne razprodaje predmetov iz likvidacijske mase.

Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest je bil dosežen s 143 %. Presežek je nastal zaradi večjih dohodkov, ki so jih ustvarili okraji in mesta, predvsem iz dobička podjetij.

Plan izdatkov republiške uprave, kakor ga je sprejela Ljudska skupščina LRS za leto 1954 je bil dosežen z 99,7 %. Dotacije gospodarstvu so bile med letom zaradi nujnih potreb povečane za 38 %.

Negospodarske investicije so bile izkoriščene 100 %, vendar je investicijska delavnost med letom zahtevala interne virne, to je prenos kre-

ditov med objekti kakor tudi med glavnimi investitorji. Ti virmani so se izvedli v oktobru po pregledih investicijskih objektov v III. polletju na predlog Uprave za investicije LRS in po sklepu odbora za gospodarstvo Izvršnega sveta.

Pri izdatkih za republiške organe in zavode je po izvršenih virmanih bil preostanek kreditov v znesku 118.197.000 din prenešen na kredite za subvencije družbenim organizacijam in za dotacije ljudskim odborom, iz republiške rezerve pa so bili povečani krediti za ceste.

Dinamika potrošnje je bila neenakomerna in povsem drugačna od dotoka sredstev. Vse do junija 1954 je dotok sredstev zaostajal za potrošnjo in je bil do tega časa republiški proračun v pasivi. Razlog za to je bil in tem, da so bili družbeni plan republike in družbeni plani okrajev pozno sprejeti. Zaradi tega je bilo v prvem četrtletju tudi potrebno finansiranje po mesečnih dvanajstinah na podlagi izdatkov za leto 1953. Osební izdatki so znašali 26 %, operativni 15 % in funkcionalni 59 % celotnega zneska.

Med letom so bile povečane dotacije ljudskim odborom za 58.000.000 din in sicer na račun zmanjšanja kreditov republiškim organom.

Prav tako so bile povečane med letom subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom in sicer za 238.018.000 din.

Proračunska rezerva je bila potrošena predvsem za pomoč poplavljenecem, za razne podpore in za kritje raznih prenizko odmerjenih izdatkov.

Republiški proračun je tudi zajemal 40 finančno samostojnih zavodov, katerih število se je do konca leta 1954 zvišalo na 51. Dohodki finančno samostojnih zavodov so bili za 65 % višji od planiranih in to predvsem zaradi novo vključenih zavodov, deloma pa tudi zato, ker zavodom — predvsem inštitutom — v začetku leta ni bilo v celoti znano, kakšna bodo naročila in zato lastnih dohodkov niso mogli pravilno planirati. Na višje izdatke je tudi vplivalo povečanje števila zavodov, delno pa tudi dopolnilne plače, ki v predračunih zavodov niso bile planirane.

Kot aneks republiškega proračuna sta bila zajeta tudi dva posebna sklada in sicer sklad za obnovo gozdov in vodnogospodarski sklad. Ostvarjeni dohodki teh skladov so bili za 5,15 % višji od planiranih, izdatki pa za 1,02 % višji. Presežek dohodkov nad izdatki se je po zakonitih predpisih prenesel v leto 1955.

V samem besedilu predloga zakona predlaga odbor dve manjši spremembi zaradi poenotenja besedila zakona in sicer:

V 3. členu naj se pod I. črta besedilo »po republiškem proračunu« in vstavi besedilo »po sklepnem računu republiškega proračuna«.

V 4. členu naj se črtajo besede »nad izdatki« in namesto besed »sklepni račun« vstavi besedo »proračunu«, tako da se 4. člen glasi:

»Presežek dohodkov po republiškem proračunu za leto 1954 se porabi za kritje obveznosti Ljudske republike Slovenije do federacije«.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, naj predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 sprejme z navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Skoka.

Št. R 685/1-55

Ljubljana, dne 7. novembra 1955.

Poročevalec:
Franc Skok l. r.

Predsednik:
Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 7. novembra 1955 obravnaval predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1954.

Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 je sprejela Ljudska skupščina LRS na svoji seji dne 26. marca 1954, ko je sprejela tudi družbeni plan republike. Zaradi tega je bilo v prvem četrtletju leta 1954 potrebno finansiranje po mesečnih dvanajstinah na podlagi izdatkov za leto 1953. Ker so bili torej družbeni plani (republike in okrajev) tako pozno sprejeti, je v letu 1954 dotok sredstev v prvem polletju močno zaostajal za potrošnjo in je bil vse do junija 1954 republiški proračun v pasivi. Šele v drugem polletju so dohodki bili večji od izdatkov, tako da izkazuje končni pregled celotnih predvidenih in ostvarjenih dohodkov in izdatkov v letu 1954 v primerjavi z odobrenim republiškim proračunom v odstotkih tole stanje:

I. republiški organi in zavodi	
dohodki	100,3 %
izdatki	99,7 %
II. finančno samostojni zavodi	
dohodki	154,5 %
izdatki	138 %
III. skladi	
dohodki	100,4 %
izdatki	100 %

Če upoštevamo dohodke proračuna v celoti, so bili leti ostvarjeni 141 % glede na planirane. V proračun pa je bilo odvedeno 100 % planiranih dohodkov, presežek od dela prometnega davka in od deleža ljudske republike na dohodkih okrajev in mest pa je bil odveden v sklad za kreditiranje investicij.

Prometni davek je bil dosežen s 148 % in sicer zaradi večje proizvodnje, zaradi povečanja tarifnih postavk prometnega davka med letom in pa zaradi povišanja cen industrijskim izdelkom. Znesek dohodnine ni bil ostvarjen v celoti, ker ob sestavi plana proračunskih dohodkov še niso bili zbrani vsi podatki o odmeri dohodnine kmečkim gospodarstvom po katastru. Zaradi uslug, ki so jih ustanove opravljale za zunanje naročnike, višjih najemnin, večje prodaje obrazcev in prodaje inventarja so tudi dohodki uradov in ustanov dosegli glede na planirane 185 %. Ker so bila v letu 1954 likvidirana nekatera podjetja in so bili njihovi presežki odvedeni v proračun, so bili tudi drugi dohodki visoko preseženi in je bil plan dosežen s 519 %. Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev je bil dosežen s 143 %.

V proračunu planirani izdatki republiške uprave so bili doseženi samo 99,7 %. Dotacije gospodarstvu so bile povečane za 38 %. Negospodarske investicije pa so bile dosežene 100 %, vendar so bili izvedeni v oktobru po pregledih investicijskih objektov razni virnani in so se krediti prenesli tako med objekti kakor tudi med glavnimi investitorji (resori). Povečane so bile tudi subvencije družbenim organizacijam in dane dotacije ljudskim odborom, iz republiške rezerve pa so bili povečani krediti za ceste.

Proračunska rezerva je bila potrošena predvsem za pomoč poplavljenecem, za razne podpore in za kritje nekaterih drugih izdatkov.

Število finančno samostojnih zavodov, ki jih je zajemal republiški proračun se je od 40 planiranih zvišalo do konca leta 1954 na 51. Zato so tudi višji doseženi izdatki, predvsem pa dohodki. Na zvišanje dohodkov je vplivalo tudi to, da ti zavodi v začetku leta svojih dohodkov niso mogli realno planirati, ker niso vedeli, kakšna bodo naročila, na zvišanje izdatkov pa dopolnilne plače, ki v predračunu zavodov niso bile planirane.

Republiški proračun je obsegal v prilogi tudi dva posebna sklada, in sicer sklad za obnovo gozdov in vodno-gospodarski sklad. Tudi pri teh skladih so bili dohodki višji od planiranih, medtem ko so bili izdatki za malenkost višji. Presežek dohodkov nad izdatki se je prenesel v leto 1955.

Zaradi poenotenja besedila zakona predlaga odbor v samem besedilu predloga zakona dve manjši spremembi, in sicer:

V 3. členu naj se pod I. črta besedilo »po republiškem proračunu« in vstavi besedilo: »po sklepnem računu republiškega proračuna«.

V 4. členu naj se črta besede »nad izdatki« in namesto besed »sklepnem računu« vstavi besedo »proračunu«, tako da se 4. člen glasi:

»Presežek dohodkov po republiškem proračunu za leto 1954 se porabi za kritje obveznosti Ljudske republike Slovenije do federacij«.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev naj predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 z navedenimi spremembami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Bera.

Št. P 175/1-55.

Ljubljana, dne 7. novembra 1955.

Poročevalec:
Franc Bera l. r.

Predsednik:
Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ZAKONA O POKOPALIŠČIH

1. člen

Pokopališča kot komunalne sanitarne naprave upravljajo občinski ljudski odbori.

V krajih, kjer so krajevni odbori, upravlja pokopališče občinski ljudski odbor po krajevnem odboru. Občinski ljudski odbor oziroma krajevni odbor upravlja pokopališče sam ali po pokopališki upravi.

Pokopališko upravo ustanovi občinski ljudski odbor kot finančno samostojen zavod. Pokopališko upravo vodi upravni odbor, ki šteje najmanj tri člane. Člane upravnega odbora in upravitelja imenuje občinski ljudski odbor.

2. člen

Na pokopališču se pokopujejo mrličii iz okoliša, ki ga določi občinski ljudski odbor.

Če obsega pokopališki okoliš dele dveh ali več občin, določijo pokopališki okoliš sporazumno prizadeti občinski ljudski odbori. V takem primeru določijo občinski ljudski odbori s pogodbo, kolikšen del stroškov za ustanovitev in za vzdrževanje pokopališča bo krila posamezna občina.

3. člen

Novo pokopališče se ustanovi z odločbo občinskega ljudskega odbora. Če naj obsega pokopališče dele dveh ali več občin, odloči o ustanovitvi pokopališča ljudski odbor tiste občine, kjer bo pokopališče.

Prostor za novo pokopališče mora ustrezati pogojem, ki se predpišejo s pravilnikom (14. člen).

4. člen

Pokopališče mora biti v skladu s pravilnikom (14. člen) zgrajeno in urejeno po projektu, ki ga potrdi pristojni organ v sporazumu s pristojno sanitarno inšpekcijo.

5. člen

Vsako pokopališče mora imeti svoj načrt razdelitve grobov (parcelacija). Načrt razdelitve grobov izdelata upravni organ občinskega ljudskega odbora, krajevni odbor oziroma pokopališka uprava v soglasju z občinsko sanitarno inšpekcijo, potrdi pa svet za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora.

6. člen

Na pokopališču se smejo graditi samo takšni objekti, ki so potrebni za sanitarno tehnično službo pokopališča.

7. člen

Vsako pokopališče mora biti primerno ograjeno.

8. člen

Na pokopališču ali v neposredni bližini pokopališča morajo biti primerni prostori za polaganje mrličev na mrtvaški oder, za obdukcijo ter za

shrambo pokopališkega orodja in drugih potrebščin. S pravilnikom (14. člen) se lahko predpiše, da mora imeti pokopališče še druge higiensko-sanitarne naprave.

9. člen

Grobovi so lahko zgrajeni tudi kot grobnice.

Na grobovih se lahko postavijo spomeniki in nagrobniki.

Za spomenike, ki se štejejo za zgradbe po gradbenih predpisih, in za grobnice je potrebno gradbeno dovoljenje po veljavnih gradbenih predpisih.

10. člen

Izven pokopališča je dovoljeno pokopavati mrličje samo izjemoma na podlagi sporazumnega dovoljenja upravnega organa okrajnega ljudskega odbora za notranje zadeve in sanitarne inšpekcije, če so izpolnjeni sanitarni pogoji, ki bodo predpisani s pravilnikom (14. člen).

11. člen

Prekop mrličev iz enega v drug grob ali z enega na drugo pokopališče je dovoljen samo ob pogojih, določenih s pravilnikom (14. člen) in s predpisi o prevozu mrličev iz enega v drug kraj.

12. člen

Prostor za grob oddaja v uporabo upravni organ občinskega ljudskega odbora, krajevni odbor oziroma pokopališka uprava proti plačilu za določen čas. Odškodnino za prostor in oprostitev tega plačila predpiše svet za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora.

13. člen

Pokopališče se opusti, če je to potrebno iz higienskih ali komunalnih razlogov.

O opustitvi pokopališča odloči občinski ljudski odbor.

S pravilnikom (14. člen) se določi, kdaj se prostor pokopališča, ki je bilo opuščeno, sme začeti uporabljati za druge namene.

14. člen

Natančneje predpise o ureditvi pokopališča, o minimalnih pogojih za ureditev predpisanih prostorov in naprav na pokopališču, o pokopavanju in prekopavanju mrličev, o pokopavanju mrličev izven pokopališč, o opustitvi pokopališč in druge predpise za izvrševanje tega zakona izda Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS v sporazumu z Državnim sekretariatom za notranje zadeve LRS.

15. člen

Občinski ljudski odbor predpiše z odlokom pokopališki red za pokopališče na svojem območju.

S pokopališkim redom se uredijo vprašanja, ki zadevajo vzdrževanje reda, čistoče in miru na pokopališču, dodeljevanje grobov, vzdrževanje grobov, razpolaganje z opuščenimi grobnicami ter zanemarjenimi nagrob-

niki in spomeniki, pravice in dolžnosti grobarjev oziroma pokopaliških paznikov in druga podobna vprašanja.

16. člen

Na pokopališčih, ki nimajo s tem zakonom predpisanih prostorov in naprav ali ne ustrezajo minimalnim pogojem, ki se predpišejo s pravilnikom (14. člen), morajo biti ti prostori in naprave zgrajeni oziroma urejeni najpozneje v treh letih po uveljavitvi tega zakona.

17. člen

Ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati uredba o pokopališčih (Uradni list LRS, št. 34-216/49) in drugi predpisi, kolikor so v nasprotju z določbami tega zakona.

18. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Potrebo po zakonski ureditvi vprašanj v zvezi s pokopališči narekuje okolnost, da republiška uredba o pokopališčih (Uradni list LRS, št. 34-216/49) ne ustreza več današnjim razmeram. Ker je bil tedanji glavni namen uredbe predvsem le izvedba načelne določbe splošnega zakona o ljudskih odborih iz leta 1949 o pristojnosti krajevnih ljudskih odborov za upravljanje pokopališč, uredba ni uredila vprašanj o ustanovitvi, ureditvi in opustitvi pokopališč kot bistvenih elementov pravne ureditve pokopališč. Tako so se v praksi tekom časa pojavili številni problemi, ki jih uredba ne rešuje in za njih pravilno ureditev s predpisom pristojnega republiškega organa v uredbi sami tudi ni bilo zakonite opore. Vse bolj in bolj se je zato porajala potreba po zakonski uveljavitvi načel, na podlagi katerih bo možno izdati potrebne izvršilne predpise po za to pristojnem republiškem upravnem organu.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

k predlogu zakona o pokopališčih

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je obravnaval predlog zakona o pokopališčih, ki ga je predložil Izvršni svet, na svoji seji dne 4. decembra 1955. Odbor je sprejel stališče Izvršnega sveta, da je zadeve v zvezi s pokopališči potrebno urediti z zakonom, ker dosedanja republiška uredba o pokopališčih kakor tudi razni odloki, izdani od ljudskih odborov, niso reševali vrste nalog v zvezi

z ustanovitvijo, ureditvijo in opustitvijo pokopališč. Zato so v praksi nastajali razni problemi. Po predlogu zakona so pokopališča komunalne sanitarne naprave oziroma ustanove, ki jih upravljajo občinski ljudski odbori. S tem zakonom so določene tudi oblike upravljanja. Z novim zakonom je tudi v celoti izvedena načelna ločitev naših državnih pokopaliških ustanov od cerkve ter se na pokopališčih pokopavajo ne glede na cerkvene predpise vsi mrtvi. V načelni razpravi so člani odbora sprožili tudi vprašanje sežiganja mrličev in zgraditve krematorijev, kar najbolj ustreza sodobnim zahtevam higiensko-sanitarne službe in stavili predlog, naj odbor to vprašanje prouči.

V podrobni razpravi od člana do člana se je glavna razprava razvila pri 16. členu v zvezi z 8. členom predloga zakona. Nekateri člani odbora so imeli pomisleke glede predpisa v 8. členu, da mora biti v bližini vsakega pokopališča primeren prostor za obdukcijo, kar vse bi bilo treba urediti glede na 16. člen najpozneje v treh letih po uveljavitvi tega zakona. Po mnenju odbora bi s tem predpisom bilo nekaterim občinam, zlasti tistim, ki imajo precejšnje hribovske predele, naloženo prehudo finančno breme, ki bi ga težko zmogle. Po daljši razpravi, v kateri so sodelovali vsi člani odbora, je odbor sprejel k 8. členu amandma, ki se glasi:

Pri 8. členu naj se doda nov drugi odstavek z besedilom:

»Za več manjših pokopališč je lahko izjemoma en sam prostor za obdukcijo.«

Odbor je sprejel tudi dva manjša stilistična popravka v besedilu predloga zakona, in sicer:

V zadnjem stavku drugega odstavka 2. člena naj se črta beseda »posamezna« in nadomesti z besedo »vsaka«, tako da se ta stavek glasi: »V takem primeru določijo občinski ljudski odbori s pogodbo, kolikšen del stroškov za ustanovitev in za vzdrževanje pokopališča bo krila vsaka občina.«

11. člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Prekop mrličev iz enega groba v drugega ali iz enega pokopališča v drugo je dovoljen samo ob pogojih, določenih s pravilnikom (14. člen) in s predpisi o prevozu mrličev iz enega kraja v drugega.«

Spremembe in dopolnitve je odbor vskladil tudi z odborom za organizacijo oblasti in uprave in z zakonodajnim odborom Republiškega zbora.

Vse navedene spremembe in dopolnitve je Izvršni svet kot vlagatelj zakonskega predloga po svojem zastopniku na seji odbora sprejel in so s tem te spremembe in dopolnitve po tretjem odstavku 112. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS postale sestavni del zakonskega predloga.

Po izčrpnih razpravi je odbor za zdravstvo in socialno politiko sprejel predlog zakona o pokopališčih v načelu in v podrobnostih in predlaga Republiškem zboru, da ga z navedenimi dopolnitvami in spremembami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Petejana.

Štev. R 686/1-55.

Ljubljana, dne 3. decembra 1955.

Poročevalec:

Jože Petejan l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o pokopališčih

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora je na svoji seji, dne 2. decembra 1955, obravnaval predlog zakona o pokopališčih.

V načelni obravnavi predloga zakona o pokopališčih je odbor za organizacijo oblasti in uprave sprejel stališče Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, da uredba o pokopališčih ni pravno uredila vprašanj o ustanovitvi, ureditvi in opustitvi pokopališč, kar je v praksi povzročalo številne probleme. Vsa ta vprašanja, ki pravno niso bila urejena, so posamezni ljudski odbori urejali z odloki, vendar tudi tako ni bilo mogoče rešiti vseh problemov. Tudi pristojni republiški organ s predpisi ni mogel reševati teh vprašanj, ker za to v sami uredbi ni imel zakonite podlage.

To materijo je treba pravno urediti z zakonom, s katerim se da hkrati tudi možnost, da bo pristojni republiški upravni organ lahko izdal potrebne izvršilne predpise.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga se je odbor za organizacijo oblasti in uprave v celoti strinjal s spremembami in dopolnitvami k 2., 8. in 11. členu zakonskega predloga, ki jih je sprejel odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora.

Po obravnavi v načelu in podrobnostih je odbor za organizacijo oblasti in uprave predlog zakona o pokopališčih v celoti sprejel.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona o pokopališčih s spremembami in dopolnitvami kot jih je sprejel odbor za zdravstvo in socialno politiko ter zakonodajni odbor Republiškega zbora, sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Brečka.

Štev. R 686/2-55.

Ljubljana, dne 3. decembra 1955.

Poročevalec:

Stano Brečko l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o pokopališčih

Zakonodajni odbor je na seji dne 3. decembra 1955 razpravljal o predlogu zakona o pokopališčih in ga v načelu sprejel. Odbor se je strinjal z ugotovitvijo predlagatelja, da je potrebno na novo urediti vprašanje v zvezi s pokopališči, ker so sedanji predpisi pomanjkljivi.

Predlog zakona določa, da so vsa pokopališča pod neposredno upravo občinskih ljudskih odborov, ki po potrebi formirajo pokopališke uprave. Predlog zakona pa ne rešuje vprašanja lastništva zemljišča, na katerem je pokopališče.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel tele spremembe in dopolnitve:

2. člen: V prvem odstavku naj se za besedo »mrličič« vstavi še beseda »praviloma«.

17. člen: Naj se spremeni takole:

»Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati uredba o pokopališčih (Uradni list LRS, šte. 34-216/49), drugi predpisi pa, kolikor so v nasprotju z določbami tega zakona.«

Odbor je sprejel tudi vse dopolnitve predloga zakona, ki jih je predlagal odbor za zdravstvo in socialno politiko.

Po končani obravnavi je odbor sprejel v celoti predlog zakona in predlaga Republiškemur zboru, da ga sprejme z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Miho Berčiča.

Štev. R 686/3-55.

Ljubljana, dne 3. decembra 1955.

Poročevalec:

Miha Berčič l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ODLOKA

Da bi se začasno, dokler ne bodo izdani posebni predpisi, uredilo vodstvo kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov v skladu s temeljnimi načeli o družbenem vodstvu, je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zborá dne 5. XII. 1955 na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije sprejela

o d l o k

o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov

I. Splošne določbe

1.

Kulturno-prosvetni, umetniški in znanstveni zavodi (v nadaljnjem besedilu »zavodi«) v Ljudski republiki Sloveniji se vodijo po načelih o družbenem vodstvu, kakor določa ta odlok.

2.

Zavode neposredno vodijo organi, ki se ustanovijo pri vsakem zavodu. Ti organi izvršujejo svoje pravice in dolžnosti na podlagi in v mejah zakonov, tega odloka in drugih predpisov pristojnih državnih organov in svojih pravil.

Državni organi izvršujejo z zakonom in s tem odlokom določene pravice in dolžnosti pri vodstvu zavodov.

3.

Zaradi posebne narave in pomena kulturno-prosvetne, umetniške in znanstvene delavnosti se v posameznih zavodih ustanove strokovni, umetniški ali znanstveni sveti (v nadaljnjem besedilu »strokovni sveti«), če to terja narava dela v zavodu; ti sveti izvršujejo s tem odlokom določene pravice in dolžnosti.

V zavodih, ki imajo večje organizacijske enote z bolj razvito samostojno delavnostjo, se lahko ustanove strokovni sveti tudi za posamezno organizacijsko enoto.

O ustanovitvi sveta iz prejšnjih odstavkov odloča ustanovitelj zavoda.

4.

Vsak zavod ima pravila o notranji ureditvi in delu.

Pravila zavoda predpiše upravni odbor, potrdi pa jih ustanovitelj zavoda.

II. Vodstvo zavoda

5.

Zavod neposredno vodita upravni odbor in predstojnik zavoda.

Upravni odbor

6.

Upravni odbor sestavljajo:

člani, ki jih imenuje ustanovitelj izmed kulturnih in prosvetnih delavcev, umetnikov in drugih javnih delavcev;

člani, ki jih izvoli osebje zavoda;

predstojnik zavoda.

Predstojnik zavoda je član upravnega odbora po svojem položaju.

7.

Upravni odbor ima pet do petnajst članov.

V mejah iz prejšnjega odstavka določi število članov upravnega odbora ustanovitelj; ustanovitelj določi, koliko članov imenuje sam, koliko pa jih izvoli osebje zavoda, vendar tako, da osebje zavoda voli največ tretjino članov upravnega odbora.

S pravili zavoda se predpiše, kako voli člane upravnega odbora osebje zavoda in kako jih odpokliče. Prve volitve razpiše ustanovitelj zavoda in predpiše volilni postopek zanje.

8.

Upravni odbor se imenuje oziroma izvoli za dve leti. Imenovani oziroma izvoljeni član pa se lahko razreši ali odpokliče še pred potekom te dobe in namesto njega imenuje oziroma izvoli drugi. Mandatna doba člana upravnega odbora, ki je bil imenovan oziroma izvoljen namesto razrešenega ali odpoklicanega člana, trajá do konca mandatne dobe upravnega odbora.

Ustanovitelj lahko razpusti upravni odbor, če ta zanemarja svoje dolžnosti ali če je njegovo delo v nasprotju z zakonom. V primeru iz prejšnjega odstavka imenuje ustanovitelj druge člane oziroma naroči, da se izvolijo drugi.

9.

Upravni odbor izvoli predsednika izmed svojih članov; predstojnik zavoda ali kakšen drug uslužbenec ali delavec zavoda ne more biti predsednik upravnega odbora.

10.

Seje upravnega odbora sklicuje in vodi predsednik. Predsednik skliče sejo po potrebi. Predsednik mora sklicati sejo, če to zahteva tretjina članov upravnega odbora, strokovni svet ali predstojnik zavoda.

Seje pripravlja predsednik upravnega odbora s pomočjo predstojnika zavoda.

11.

Upravni odbor skrbi za splošni napredek in razvoj zavoda in za to, da zavod dosega postavljene naloge. Pri tem ima zlasti te pravice in dolžnosti:

- predpiše pravila zavoda in jih predloži ustanovitelju v potrditev;
 - potrjuje predlog predračuna dohodkov in izdatkov in nadzoruje izvajanje potrjenega predračuna;
 - predpiše poslovnik za notranje poslovanje zavoda in delovni red za osebje zavoda;
 - sprejema letni delovni načrt;
 - gospodari s premoženjem zavoda in nadzoruje materialno in finančno poslovanje zavoda;
 - določi sistemizacijo delovnih mest in jo predlaga pristojnemu organu v potrditev, razpisuje natečaj za osebje zavoda, daje predloge za imenovanje predstojnika in sklepa o sprejemu znanstvenega, umetniškega in drugega strokovnega osebja na delo, voli tiste uslužbence za katere je po veljavnih predpisih potrebna izvolitev;
 - odloča o ugovorih osebja zavoda zoper postopek in ukrepe predstojnika v zvezi z opravljanjem službe;
 - skrbi za sodelovanje in povezavo zavoda z ustreznimi družbenimi in strokovnimi organizacijami;
 - rešuje druge zadeve, za katere je pristojen po pravilih in drugih predpisih.
- Upravni odbor lahko daje priporočila predstojniku in strokovnemu svetu zavoda glede izvrševanja nalog z njihovega področja.

12.

Upravni odbor dela kot celota in samo na sejah sklepa o zadevah s svojega področja.

Upravni odbor je sklepčen, če je na seji navzočih večina njegovih članov; odbor sklepa z večino glasov navzočih članov.

15.

Upravni odbor je za svoje delo odgovoren ustanovitelju in organu, ki nadzoruje delo zavoda.

Predstojnik zavoda

14.

Predstojnika zavoda imenuje ustanovitelj na podlagi natečaja.

15.

Predstojnik zavoda zastopa zavod in neposredno vodi njegovo delo. Pri tem ima zlasti te pravice in dolžnosti:

skrbi za to, da se izvršujejo sklepi in priporočila upravnega odbora in temu poroča o svojem delu in o delu zavoda;

sestavlja predlog predračuna dohodkov in izdatkov zavoda;

sestavlja predlog letnega delovnega načrta zavoda;

je odredbodajalec za izvrševanje predračuna, nadzoruje materialno in finančno knjigovodstvo in skrbi za pravilno izkoriščanje in varstvo premoženja, ki je dano zavodu v uporabo;

imenuje administrativno, tehnično in pomožno osebje, izdaja odločbe o delovnih razmerjih, sklepa pogodbe s sodelavci zavoda;

skrbi za delovno disciplino in je neposredni disciplinski starešina za osebje zavoda;

opravlja druge naloge, ki spadajo po drugih predpisih v njegovo področje.

16.

Predstojnik lahko zadrži vsak sklep upravnega odbora, za katerega misli, da je v nasprotju s predpisi; o tem mora takoj poročati državnemu organu, ki nadzoruje delo zavoda.

Če pristojni državni organ v enem mesecu ne odloči o zadržanem sklepu, je ta sklep obvezen za predstojnika zavoda.

Strokovni svet

17.

Strokovni svet kot posvetovalni organ predstojnika zavoda sestavljajo vodje posameznih organizacijskih enot in določeno število strokovnjakov izmed osebja zavoda, kakor to določajo pravila zavoda. S pravili se lahko predpiše, da pridejo v strokovni svet tudi drugi strokovnjaki.

Za oblikovanje strokovnega sveta posamezne organizacijske enote se primerno uporabljajo načela prejšnjega odstavka.

18.

Strokovni svet dela na sejah.

Seje strokovnega sveta sklicuje in vodi predstojnik zavoda oziroma vodja organizacijske enote, ki ima strokovni svet.

Predstojnik zavoda oziroma vodja organizacijske enote skliče sejo strokovnega sveta po potrebi; sejo mora sklicati, če to zahteva upravni odbor

ali tretjina članov strokovnega sveta; vodja organizacijske enote mora sklicati sejo strokovnega sveta te enote tudi, če to zahteva predstojnik zavoda.

19.

Strokovni svet opravlja zlasti te naloge:

obravnava in pripravi predlog letnega delovnega načrta zavoda oziroma organizacijske enote;

razpravlja o vseh vprašanjih, ki zadevajo strokovno delo zavoda oziroma organizacijske enote in daje iz svoje pobude ali na zahtevo mnenja in predloge upravnemu odboru in predstojniku zavoda;

daje mnenja o imenovanju, razrešitvi in razvrstitvi strokovnega oziroma umetniškega osebja;

daje upravnemu odboru zavoda predloge za izvolitev tistih uslužbencev zavoda, za katere je po veljavnih predpisih potrebna izvolitev;

opravlja druge naloge, ki spadajo po pravilih in drugih predpisih v njegovo področje.

III. Pravice in dolžnosti državnih organov

20.

Delo zavodov po tem odloku in njihovih organov nadzorujejo sveti za prosveto in kulturo okrajnih ljudskih odborov. Delo zavodov, ki imajo pomen samo za posamezno občino, nadzoruje občinski ljudski odbor.

Če je zavod ustanovil izvršni svet Ljudske republike Slovenije, izvršuje nadzorstvo iz prejšnjega odstavka republiški upravni organ za prosveto in kulturo, če ni z odločbo o ustanovitvi določen kateri drug organ, razen teh pa tudi Državni sekretariat za občno upravo in proračun LRS.

21.

Organi iz 20. točke izvršujejo napram zavodom vse pravice in dolžnosti, ki jim jih dajejo splošni predpisi o pristojnosti teh organov in ta odlok.

Pri izvrševanju nadzorstva o tem, ali organi, ki neposredno vodijo zavod, delajo v skladu z zakonitimi predpisi, lahko organi iz 20. točke razveljavijo ali odpravijo nezakomite sklepe upravnih organov zavoda, ki niso bili izdani v upravnem postopku.

Organ zavoda, katerega sklep je bil odpravljen ali razveljavljen, se lahko pritoži na republiški upravni organ za prosveto in kulturo; če je pa izdal odločbo o razveljavitvi ali odpravi sklepa ta organ ali kakšen drug republiški organ, pa se lahko organ zavoda pritoži na izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, če ni z veljavnimi predpisi drugače določeno.

22.

Republiški upravni organ za prosveto in kulturo ima razen pravic in dolžnosti nadzornega organa po 20. in 21. točki tega odloka še te pravice in dolžnosti:

spremlja delo kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov v republiki, proučuje pogoje za njihovo delo ter na podlagi takšnega pro-

učevanja v mejah svoje pristojnosti ukrepa oziroma predlaga potrebne ukrepe pristojnim državnim organom;

daje predloge Izvršnemu svetu Ljudske republike Slovenije za ustanovitev posameznih zavodov in za to, da se preskrbijo potrebna materialna sredstva za njihovo delo;

potrjuje izvolitev tistih uslužbencev zavodov, za katere je po veljavnih predpisih določeno, da se volijo;

odloča o pritožbah organov zavoda, katerih sklep je odpravil ali razveljavil svet za prosveto in kulturo okrajnega ljudskega odbora.

IV. Prehodne in končne določbe

23.

Predpisi tega odloka se primerno uporabljajo tudi za zavode univerze in posameznih fakultet, Slovenske akademije znanosti in umetnosti in umetniških akademij v skladu z veljavnimi predpisi o pristojnosti neposrednih vodstvenih organov teh samoupravnih zavodov in o izvrševanju nadzorstva nad njihovim delom.

24.

Predpisi tega odloka o družbenem upravljanju se primerno uporabljajo tudi za znanstvene, umetniške in kulturno-prosvetne zavode, ki so jih ustanovile gospodarske in družbene organizacije.

Splošno nadzorstvo nad zakonitostjo dela teh zavodov opravlja Svet za prosveto in kulturo LRS. Če pride med svetom in med ustanoviteljem takega zavoda do spora o tem, ali se morajo uporabljati za zavod določbe tega odloka, odloči o tem Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

25.

V vseh zavodih, za katere velja ta odlok, se morajo v treh mesecih, ko odlok začne veljati, ustanoviti upravni odbori in se mora tudi sicer vodstvo teh zavodov spraviti v sklad s tem odlokom.

26.

Določbe tega odloka o upravnem odboru zavoda veljajo samo v primeru, če ni s posebnim predpisom ali z odločbo o ustanovitvi zavoda določen primeren drug organ družbenega vodstva zavoda.

27.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS.«

OBRAZLOŽITEV

Po uveljavitvi splošnega zakona o univerzah in splošnega zakona o vodstvu šol je ostalo odprto vprašanje razširjenja načel družbenega vodstva na področju prosvete, znanosti in kulture za razmeroma številne zavode s takšno delavnostjo. Gre za zavode s področij, za katere ni niti splošnih, niti posebnih predpisov (knjižnice, muzeji, arhivi) ali pa pred-

pisi, ki se zanje uporabljajo, pomanjkljivi ali zastareli (Zavod za spomeniško varstvo, znanstveno raziskovalni zavod, gledališče in podobno).

Da bi se začasno ustvarila možnost uveljaviti ustavno načelo družbenega vodstva na teh področjih, se zdi primerna podobna ureditev, kot je že uzakonjena v LR Srbiji z zakonom o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov (»Službeni glasnik« LR Srbije št. 57/55).

Glede na to, da je ta ureditev samo začasna, ker bo prej ali slej s posebnimi predpisi urejeno vprašanje družbenega upravljanja tudi za tiste vrste kulturno-prosvetnih in znanstvenih zavodov, za katere do zdaj še ni bilo urejeno, se predlaga, da se to vprašanje, ki je sicer zakonska materija, uredi z odlokom Ljudske skupščine podobno kot je bilo že svojčas to urejeno z odlokom Ljudske skupščine glede umetniških akademij in glede podjetja Triglav film.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICANSKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških
in znanstvenih zavodov

Odbor za prosveto in kulturo je na svoji seji, dne 1. decembra 1955; obravnaval predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov.

Družbeno upravljanje je dalo na vseh področjih, kjer je bilo vpeljavano, že v kratkem času pozitivne rezultate. Zakon o univerzah in zakon o vodstvu šol sta omogočila, da se tudi na prosvetnem področju postavijo organi družbenega upravljanja. Po uveljavitvi teh zakonov pa vrsta prosvetnih in znanstvenih zavodov, kot so na primer knjižnice, arhivi, gledališča, muzeji itd., še nima organov družbenega upravljanja, ker za to še ni pravnih predpisov.

Odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov daje pravno podlago, da se tudi za te zavode postavijo organi družbenega upravljanja. Odlok ureja zakonsko materijo. Zato ima začasni pomen, dokler ne bodo za posamezne zavode izdani posebni predpisi. V marsičem pa bo odlok pripomogel, da bo na podlagi izkušenj, ki jih bo dala praksa, mogoče zajeti v pravnih predpisih tista specifična vprašanja, ki so lastna posamezni vrsti kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov.

Pri podrobni obravnavi je odbor soglasno sprejel predloženi odlok z naslednjimi spremembami in dopolnitvami:

V drugi vrsti 3. točke se za besedo »se« doda beseda »lahko«, za besedo »ustanove« pa beseda »tudi«.

V 3. vrsti 6. točke se za besedo »umetnikov« doda beseda »znanstvenikov«.

Zadnji stavek drugega odstavka 8. točke se spremeni tako, da se glasi: »V tem primeru imenuje ustanovitelj druge člane oziroma naroči, da se izvolijo.«

Besedilo 11. točke se od 5. do 16. vrste nadomesti z novim, tako da se glasi:

predpiše poslovnik za notranje poslovanje zavoda;

daje dokončno obliko predlogu predračuna dohodkov in izdatkov, nadzoruje izvajanje potrjenega predračuna in pregleduje sklepni račun zavoda; gospodari s premoženjem zavoda in nadzoruje materialno in finančno poslovanje zavoda;

sprejema letni delovni načrt;

obravnavata predloge in pritožbe državljanov glede dela zavoda;

določa sistemizacijo delovnih mest in jo predlaga pristojnemu organu v potrditev, razpisuje natečaj za osebje zavoda, daje predloge za imenovanje predstojnika in sklepa o sprejemu znanstvenega, umetniškega oziroma drugega strokovnega osebja na delo, voli tiste uslužbenke, za katere je po veljavnih predpisih potrebna izvolitev;

V osmi vrsti 15. točke se beseda »izkoriščanje« nadomesti z besedo »uporabo«, v deveti vrsti pa se za besedo »zavodu« postavi podpičje, besedi »v uporabo« pa črta.

V prvi vrsti 16. točke se besedi »lahko zadrži« nadomestita z besedami »je dolžan zadržati«.

V drugi vrsti 17. točke se beseda »določeno« črta.

V drugi vrsti 19. točke se beseda »pripravi« nadomesti z besedo »pripravlja«.

V prvi vrsti drugega odstavka 20. točke se za besedama »Izvršni svet« dodata besedi »Ljudske skupščine«.

V prvi vrsti 21. točke se beseda »napram« zamenja z besedo »nasproti«.

V drugi vrsti tretjega odstavka 21. točke se za besedo »pritoži« dodajo besede »na okrajni oziroma«. V četrti vrsti istega odstavka se za besedo »organ« črta besedica »pa«.

Druge vrste drugega odstavka dosedanje 24. točke naj se glasi: »... opravlja republiški upravni organ za prosveto in kulturo. Če pride med njim in...«.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je 2. decembra 1955 prav tako obravnaval odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov. Spremembe in dopolnitve, ki jih je k odloku predlagal odbor za prosveto, je z manjšimi dopolnitvami sprejel tudi odbor za organizacijo oblasti in uprave. S temi dopolnitvami se strinja in jih sprejema tudi odbor za prosveto in kulturo, ker ustrezajo svojemu namenu.

Omenjene dopolnitve so razvidne iz poročila, ki ga je Republiškem zboru predložil odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Razen že omenjenih sprememb in dopolnitev k odloku, pa je odbor sprejel k 22. točki naslednji amandma: »22. točka odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov se črta, nadaljne točke pa preštevilčijo.«

Odbor za prosveto in kulturo meni, da 22. točka sploh ne spada v sistematiko tega odloka, ker ureja delovanje republiškega upravnega organa za prosveto in kulturo in z vsebino tega odloka nima prave zveze. Amandmaja k 22. točki pa odbor za organizacijo oblasti in uprave ni sprejel.

Po obravnavi v načelu in podrobnostih je odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umet-

niških in znanstvenih zavodov v celoti sprejel in predlaga Republiškemu zboru, da ga s spremembami in dopolnitvami kot jih predlaga odbor za prosveto in kulturo, sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Antona Melika.
Štev. R. 687/1-55.

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Poročevalec:

Dr. Anton Melik l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPSCINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov

Na svoji seji, dne 2. decembra 1955 je odbor za organizacijo oblasti in uprave obravnaval predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

V načelni obravnavi je odbor sprejel stališče Izvršnega sveta, da je treba urediti, čeprav začasno z odlokom, vprašanje družbenega upravljanja tudi za tiste kulturno-prosvetne, umetniške in znanstvene zavode, kjer to vprašanje pravno še ni urejeno. Šolski odbori, ki imajo za svoj obstoj podlago v zakonu o vodstvu šol, okrajni sveti za prosveto in kulturo ter drugi organi družbenega upravljanja na prosvetnem področju; so v kratkem času tudi s konkretnimi uspehi na področju svojega dela dokazali, da so izredno važen element socialistične demokracije. Tako n. pr. uspešno delujejo šolski odbori pri vseh osnovnih šolah in se uveljavljajo tako pri vprašanju gospodarjenja, gmotnih vprašanjih, socialnega stanja učencev, kakor tudi pri pedagoških vprašanjih.

Na področju prosvete, znanosti in kulture pa je še vedno vrsta zavodov kot n. pr. knjižnice, arhivi, gledališča, muzeji itd., kjer še vedno ni organov družbenega upravljanja, ker za njih vpeljavajo še ni pravnih predpisov. Omenjeni odlok pa bo dal pravno podlago, da se postavijo organi družbenega upravljanja pri vseh tistih prosvetnih, znanstvenih in kulturnih zavodih, kjer na podlagi dosedanjih predpisov to še ni bilo mogoče.

Omenjeni odlok ima sicer začasen pomen, ker bi se morala ta zakonska materija urediti z zakonom, poudariti pa se hoče začasnost ureditve tega važnega vprašanja prav z odlokom. Praksa bo namreč pokazala, kaj je treba v prihodnje v predpisih za posamezno vrsto prosvetnih, kulturnih in znanstvenih zavodov še upoštevati. Predloženi odlok pa bo prav do izdaje teh predpisov omogočil, ne da bi se čakalo na predpise za posamezno vrsto omenjenih zavodov, da se družbeno upravljanje v teh zavodih že

sedaj vpelje. V 26. točki odloka pa je nakazan tudi subsidiarni pomen odloka s tem, da ta odlok ne posega v delo organov družbenega upravljanja tam, kjer so bili ti postavljeni na podlagi posebnih odlokov.

V izžrpnih obravnavi je velika večina članov odbora sklenila, da je treba izraz vodstvo zamenjati z izrazom upravljanje, ki vsebinsko pomeni mnogo več kot vodstvo in je ta izraz že ustaljen.

Velika večina članov odbora pa je po načelni razpravi sklenila, da je v drugi točki tega odloka treba še bolj poudariti, da zavode neposredno vodijo družbeni organi, ker je tudi predstojnik zavoda v prvi vrsti družbeni organ in je za svoje delo odgovoren ustanovitelju, ki je večinoma predstavniški organ.

Pri podrobni obravnavi je odbor za organizacijo oblasti in uprave k predlogu odloka sprejel naslednje spremembe in dopolnitve:

V tretji vrsti preambule in v tretji vrsti prve točke se beseda »vodstvu« zamenja z besedo »upravljanju«. V tretji vrsti 26. točke pa se beseda »vodstva« nadomesti z besedo »upravljanja«.

V prvi vrsti druge točke se za besedo »vodijo« vstavi beseda »družbeni«.

V tretji vrsti 6. točke naj se beseda »umetnikov« črta.

Peta in šesta vrsta 11. točke naj se spremenita tako, da se glasita: — »sprejme predlog predračuna dohodkov in izdatkov in ga predloži pristojnemu organu, nadzoruje izvajanje potrjenega predračuna in pregleduje sklepni račun zavoda;«

Peta vrsta 15. točke naj se spremeni tako, da se glasi: — »sestavlja predlog predračuna dohodkov in izdatkov zavoda in sklepni račun zavoda;«

V drugi vrsti 17. točke naj se beseda »določeno« nadomesti z besedo »ustrezno«.

Prvi odstavek 20. točke se spremeni tako, da se glasi:

«Delo zavodov po tem odloku in njihovih organov nadzorujejo sveti za prosveto in kulturo pristojnih ljudskih odborov.»

V osmi vrsti 22. točke se za besedami »Izvršnemu svetu« dodajo besede »Ljudske skupščine«.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je sprejel tudi spremembe in dopolnitve, ki jih je k 3., 8., 11., 15., 16., 19., drugemu odstavku 20. točke in 24. točki predlagal odbor za prosveto in kulturo.

Odbor za prosveto in kulturo je sporočil, da se s spremembami in dopolnitvami, kakor jih je k predlogu odloka sprejel odbor za organizacijo oblasti in uprave, v celoti strinja in jih sprejema. Razložek je samo v tem, da amandmana za črtanje 22. točke, ki ga je sprejel odbor za prosveto in kulturo, odbor za organizacijo oblasti in uprave ne sprejema. Odbor je namreč mnenja, da določbe 22. točke, čeprav v celoti ne ustrezajo namenu tega odloka, vendar dajejo pravno podlago za delo republiškega upravnega organa za prosveto in kulturo, za čigar delo do sedaj nimamo pravnih predpisov.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je predlog odloka s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga, v mačclu in podrobnostih v celoti sprejel.

Predlagamo Republiškem zboru, da predlog odloka s spremembami in dopolnitvami, kot jih predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave, sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tovarišico Cvetko Vodopivec.

Štev. R 687/2-55.

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Poročevalec:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

PREDLOG ODLOKA

Na podlagi 18. in 20. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 5. decembra 1955 sprejela

o d l o k

o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

I.

Ustanovita se okrožno sodišče v Kopru in okrajno sodišče v Krškem.

II.

Odpravita se okrajno sodišče II. v Ljubljani in okrajno sodišče II. v Mariboru.

Okrajno sodišče I. v Ljubljani se preimenuje v okrajno sodišče v Ljubljani, okrajno sodišče I. v Mariboru pa v okrajno sodišče v Mariboru.

III.

Sedež okrajnega sodišča v Metliki se prenese v Črnomelj.

IV.

Krajevno območje okrožnih sodišč obsega krajevna območja tehle okrajnih sodišč:

1. Okrožno sodišče v Celju; območje okrajnih sodišč v Celju, Sevnici, Smarju pri Jelšah, Šoštanju in Trbovljah;

2. Okrožno sodišče v Kopru; območje okrajnih sodišč v Ilirski Bistrici, Kopru, Piranu, Postojni in Sežani;

3. Okrožno sodišče v Ljubljani; območje okrajnih sodišč na Grosupljem, v Kamniku, Kranju, Ljubljani, Radovljici in Škofji Loki;

4. Okrožno sodišče v Mariboru; območje okrajnih sodišč v Gornji Radgoni, Lendavi, Ljutomeru, Mariboru, Murski Soboti, Ptuju, Slovenjem Gradcu in Slovenski Bistrici;

5. Okrožno sodišče v Novi Gorici; območje okrajnih sodišč v Idriji, Novi Gorici in Tolminu;

6. Okrožno sodišče v Novem mestu: območje okrajnih sodišč v Brežicah, Črnomlju, Kočevju, Krškem, Novem mestu in Trebnjem.

V.

Krajevna območja okrajnih sodišč obsegajo tele občine:

1. Okrajno sodišče v Brežicah: občino Brežice;
2. okrajno sodišče v Celju: občine Celje, Kozje, Laško, Planina, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Vojnik, Vransko in Zalec;
3. okrajno sodišče v Črnomlju: občine Črnomelj, Metlika in Semič;
4. okrajno sodišče v Grosupljem: občini Grosuplje in Ivančna gorica;
5. okrajno sodišče v Gornji Radgoni: občini Gornja Radgona in Videm ob Ščavnici;
6. okrajno sodišče v Idriji: občini Idrija in Cerklje;
7. okrajno sodišče v Ilirski Bistrici: občino Ilirska Bistrica;
8. okrajno sodišče v Kamniku: občine Domžale, Kamnik, Mengeš in Moravče;
9. okrajno sodišče v Kočevju: občine Dobropolje, Draga-Loški potok, Kočevje, Lašče, Predgrad, Ribnica in Sodražica;
10. okrajno sodišče v Kopru: občino Koper;
11. okrajno sodišče v Kranju: občine Cerklje, Kranj in Trzin;
12. okrajno sodišče v Krškem: občini Senovo in Videm-Krško;
13. okrajno sodišče v Lendavi: občino Lendava;
14. okrajno sodišče v Ljubljani: občine Borovnica, Dobrova, Litija, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Center, Ljubljana-Črnuče, Ljubljana-Moste, Ljubljana-Polje, Ljubljana-Rudnik, Ljubljana-Šentvid, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Vič, Logatec, Medvode in Vrhnika;
15. okrajno sodišče v Ljutomeru: občino Ljutomer, do ustanovitve okrajnega sodišča v Ormožu pa tudi katastrske občine Bratonečice, Cerovec, Gomila, Hermanci, Ivanjkovci, Jastrebeci, Kajžar, Ključarovi pri Ormožu, Kog, Koračice, Lačaves, Lahonci, Libanja, Mala vas, Mali Brebrovnik, Mihalovci, Pavlovski vrh, Pržetinci, Rakovci, Rucmanci, Runcč, Saveci, Senik, Stanovno, Sv. Miklavž, Sv. Tomaž, Trnovci, Veličane, Veliki Brebrovnik, Vinski vrh, Vuzmetinci, Zasavci, Žerovinci in Žvab iz upravne občine Ormož ter katastrski občini Vitanj in Vodranci iz upravne občine Središče;
16. okrajno sodišče v Mariboru: občine Lenart, Maribor-Center, Maribor-Košaki, Maribor-Tabor, Maribor-Tezno, Podvelka, Rače, Ruše in Šentilj;
17. okrajno sodišče v Murski Soboti: občine Beltinci, Cankova, Grad, Martjanci, Murska Sobota in Petrovci-Šalovci;
18. okrajno sodišče v Novi Gorici: občine Ajdovščina, Dobrovo, Kanal, Komen, Nova Gorica, Sempeter in Vipava;
19. okrajno sodišče v Novem mestu: občine Kostanjevica-Podbočje, Novo mesto, Straža-Toplice, Šentjernej in Žužemberk;
20. okrajno sodišče v Piranu: občini Izola in Piran;
21. okrajno sodišče v Postojni: občini Pivka in Postojna iz okraja Koper, iz okraja Ljubljana pa občini Cerklje in Loška dolina do ustanovitve okrajnega sodišča za ti dve občini;
22. okrajno sodišče v Ptujju: občine Borl, Cerkevce, Desternik, Gorišnica, Juršinci, Lešje, Ptuj, Videm, do ustanovitve okrajnega sodišča v

Ormožu pa še k. o. Ormož, Frankovci, Hardek, Hum. Lešnica, Litmerk, Loperšice, Pavlovci, Pušenci, Senežci, Sodinci, Strjanci, Sardinje, Trgovišče, Velika Nedelja in Vičanci iz upravne občine Ormož ter k. o. Grabe; Obrež, Središče in Šalovci iz upravne občine Središče;

23. okrajno sodišče v Radovljici: občine Bled, Bohinj, Jesenice in Radovljica;

24. okrajno sodišče v Sevnici: občini Radeče in Sevnica;

25. okrajno sodišče v Sežani: občine Divača, Hrpelje in Sežana;

26. okrajno sodišče v Slovenjem Gradcu: občine Črna pri Prevaljah, Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec;

27. okrajno sodišče v Slovenski Bistrici: občini Poljčane in Slovenska Bistrica;

28. okrajno sodišče v Škofji Loki: občine Gorenja vas, Škofja Loka, Železniki in Ziri;

29. okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah: občini Šmarje pri Jelšah in Rogaška Slatina;

30. okrajno sodišče v Šoštanju: občini Mozirje in Šoštanj;

31. okrajno sodišče v Tolminu: občine Bovec, Kobarid in Tolmin;

32. okrajno sodišče v Trbovljah: občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi;

33. okrajno sodišče v Trebnjem: občine Mirna, Mokronog in Trebnje.

VI.

Državni sekretar za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi dan za začetek poslovanja okrožnega sodišča v Kopru, okrajnega sodišča v Krškem in za prenos sedeža okrajnega sodišča iz Metlike v Črnomelj ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

VII.

Ko začne veljati ta odlok, preneha veljati uredba o številu okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji in njihovi krajevni pristojnosti (Uradni list LRS, št. 14-98/48) z vsemi spremembami in dopolnitvami.

VIII.

Ta odlok začne veljati 1. januarja 1956.

OBRAZLOŽITEV

Ad 1: V skladu s težnjo, da se sodišča krajevno čimbolj približajo ljudstvu, je v programu ustanovitev več okrajnih sodišč. Zaenkrat se v okviru ustanavljanja novih sodišč predlaga samo ustanovitev okrožnega sodišča v Kopru in okrajnega sodišča v Krškem, ker so materialni pogoji za ustanovitev teh dveh sodišč že podani, medtem ko za druga sodišča, katerih ustanovitev bi bila še bolj nujna, zlasti okrajnih sodišč v Ormožu, Cerknici in Ajdovščini ter okrožnega sodišča v Murski Soboti zaenkrat še ni predlagana, ker še niso na razpolago potrebni uradni prostori.

Okrožno sodišče v Kopru obstaja že od nekdaj, in je bilo po priključitvi bivše cone STT odpravljeno zaenkrat samo zato, ker je bilo krajevno območje tega sodišča premajhno za posebno okrožno sodišče. S tem, da se je območje okraja Koper z zakonom o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na občine in okraje znatno povečalo, je ustvarjena možnost, da se okrožno sodišče v Kopru ustanovi. Na območju novega okrožnega sodišča v Kopru bo okrog 117.000 prebivalcev.

Okrajno sodišče v Krškem je že svoj čas obstajalo. V času, ko je obstajal okraj Krško, je bil sedež okrajnega sodišča v Krškem prenešen v Brežice, zato ker v Krškem ni bilo potrebnih prostorov. Prav tako je že tudi svoj čas obstajalo okrajno sodišče v Brežicah. Potreba po ustanovitvi novega okrajnega sodišča v Krškem je v skladu z uvodoma navedeno težnjo o približanju sodišč ljudstvu.

Ad II.: V Mariboru in Ljubljani sta doslej obstajali po dve okrajni sodišči: eno za mesto, drugo za okoliški okraj. Ker po novi razdelitvi Ljudske republike Slovenije na okraje in občine, mesta niso več upravno teritorialne enote v rangu okraja, posebno sodišče za mesto ni več v skladu z zakonom o sodiščih.

Ad III.: Prenos sedeža okrajnega sodišča iz Metlike v Črnomelj se predlaga zato, ker je Črnomelj gospodarsko središče tega sodnega območja. Za namestitvev sodišča v Črnomlju so prostori že preskrbljeni.

Ad IV. in V.: Zaradi sprememb po novi razdelitvi LR Slovenije na občine in okraje in zaradi ustanovitve in odprave nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč je treba v celoti določiti na novo območja okrožnih in okrajnih sodišč v skladu z novo teritorialno razdelitvijo. Pri tem se je gledalo na to, da območje posameznih okrajnih sodišč ne sme preko okrajnih mej in da spada območje posameznega okraja v celoti pod območje istega okrožnega sodišča. Izjeme so:

a) glede občin Cerknica in Loška dolina, ki spadata sicer k okraju Ljubljana, pa sta zaenkrat ostali v območju okrajnega sodišča Postojna, kamor sta spadali do sedaj, ker je za ti dve občini predvideno novo okrajno sodišče, Postojna pa je trenutno bližja za ti dve občini kot Ljubljana;

b) glede občin Ormož in Stražišče, za katere je prav tako predvidena ustanovitev novega sodišča, pa je zaenkrat obdržana prejšnja sodna krajevna pristojnost, tako da spadata ti dve občini deloma pod okrajno sodišče Ljutomer, deloma pod okrajno sodišče Ptuj.

c) pri okraju Trbovlje, katerega območje bo spadalo deloma pod okrožno sodišče v Celju in deloma pod okrožno sodišče v Novem mestu. Razlog za to delitev je v tem, ker se je območje okraja Trbovlje zelo razširilo, števila sodnikov pa zaradi pomanjkanja prostorov pri okrožnem sodišču v Celju ni mogoče povečati.

LJUDSKA SKUPŠČINA
I. LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji, dne 2. decembra 1955 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji, ki ga je predložil Izvršni svet LS LRS.

Pri načelni obravnavi predloga odloka je odbor ugotovil, da ni v celoti uresničena težnja, sodišča čimbolj približati ljudem. S tem odlokom se namreč predlaga samo ustanovitev okrožnega sodišča v Kopru in okrajnega sodišča v Vidmu-Krškem, čeprav se nakazuje ustanovitev okrajnega sodišča v Ormožu. Ustanovitev okrajnega sodišča v Trbovljah pa je iz objektivnih razlogov ostalo odprto vprašanje.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je mnenja, da pri ustanavljanju sodišč ne sme biti odločilno število prebivalcev določenega okrajnega območja, ampak je važna oddaljenost prebivalcev od sedeža sodišča. Pri obravnavi tega važnega vprašanja se je odbor strinjal, da sicer ni načelnih ovir za ustanovitev drugih sodišč, da pa niso urejeni materialni pogoji. Tako na primer ni za sodišče primerne stavbe, niti stanovanj za sodnike, kar ima za posledico, da tudi sodniki kaj težko privolijo, da bi v takem kraju službovali. Nadalje je odbor za organizacijo oblasti in uprave mnenja, da ni dovolj, da se ljudski odbori trudijo, da bi se formalno ustanovilo sodišče, ne da bi prispevali in pomagali ustvariti za delo sodišča ustrezne pogoje.

Formiranje novih sodišč, in s tem uresničiti težnjo čim bolj približati ljudem sodišča, je stvar daljšega procesa, v katerem moramo ustvariti materialne pogoje za delo posameznega sodišča. Pri uresnitvi teh teženj pa so v prvi vrsti poklicani predvsem tisti, ki predlagajo ustanovitev okrajnega ali okrožnega sodišča, kajti pravilno ne bi bilo deklaratorno ustanoviti sodišče, ki zato, ker niso ustvarjeni osnovni pogoji, ne bi moglo začeti z delom.

Pri podrobni obravnavi so člani odbora predlagali, naj se v odloku določi tudi ustanovitev okrajnega sodišča v Ormožu. Po daljši obravnavi je odbor soglasno ugotovil, da je v Ormožu nujno ustanoviti okrajno sodišče, vendar misli, da nima pomena že sedaj ustanavljati sodišča, predno se hotel, ki ga je občinski ljudski odbor v Ormožu dal na razpolago, primerno ne preuredi v sodno poslopje. Predvsem je odvisno od okrajnega ljudskega odbora v Ptujju oziroma od sredstev danih v ta namen, kdaj bo sprejet odlok o ustanovitvi okrajnega sodišča v Ormožu.

Odbor je obširno obravnaval predlog za ustanovitev okrožnega sodišča v Trbovljah, ki so ga predlagali nekateri člani odbora. Nujno je ustanoviti okrožno sodišče v Trbovljah predvsem zato, ker bo območje okraja

Trbovlje spadalo deloma pod okrožno sodišče v Celju, deloma pa pod okrožno sodišče v Novem mestu. Območje okraja Trbovlje se je razširilo, ni pa mogoče vezati zaradi objektivnih razmer območja okraja Trbovlje samo na okrožno sodišče v Celju. Pri tem sodišču ni mogoče povečati števila sodnikov, ker ni na razpolago niti primernih prostorov, niti stanovanj za sodnike in že sedaj dela to sodišče v izredno težkih razmerah. Ustanoviti okrožno sodišče v Trbovljah pa tudi za sedaj ni mogoče, ker sodno poslopje komaj zadostuje za potrebe okrajnega sodišča, še težje pa je stanje s stanovanji za sodnike.

Pri obravnavanju predloga odloka, da se prenese sedež okrajnega sodišča iz Metlike v Črnomelj, je odbor proučil vlogo, ki jo je ljudski skupščini poslal občinski ljudski odbor Metlika, v kateri zahteva, da ostane sedež sodišča v Metliki. Istočasno je obravnaval tudi vlogo, ki jo je ljudski skupščini poslal občinski ljudski odbor Črnomelj. Odbor se strinja, da se prenese sedež okrajnega sodišča iz Metlike v Črnomelj, ker je mnenja, da je Črnomelj geografsko in gospodarsko središče Bele Krajine. S prenosom sedeža okrajnega sodišča pa so upoštevane želje in potrebe prebivalcev bivših občin Dragatuš, Vinica, Adlešiči kakor tudi občine Semič, materialni pogoji za delo sodišča v Črnomlju pa so zagotovljeni. S to odločitvijo pa se ne zavrača, da se ne bi v prihodnje ustanovilo okrajno sodišče tudi v Metliki. Za zdaj pa bi bilo težko opravičiti ustanovitev tega sodišča za območje, kjer živi okrog 7.000 prebivalcev, medtem ko ni mogoče ustanoviti sodišča za območja, kjer je dvajset in več tisoč prebivalcev, ki so od sedeža sodišča še bolj oddaljeni.

Odbor je razpravljal tudi o tem, da je treba čimprej ustanoviti okrajna sodišča, zlasti v Cerknici, Ajdovščini in okrožno sodišče v Murski Soboti. Prav tako pa je treba ustanoviti tudi okrajno sodišče na Vrhniki in v Litiji, kakor tudi v drugih krajih, da postopoma uresničimo težnjo — sodišča čim bližje ljudem.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel predlog, da se spravi besedilo predloga odloka v sklad za nazivi naselij, ki jih uporablja zakon o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na občine in okraje ter da se v predlog odloka sprejmejo tudi naslednji stilistični popravki:

V naslov odloka naj se vnese manjša stilistična dopolnitev, tako, da se odlok glasi:

»Odlok o ustanovitvi, odpravi in o določitvi sedeža ...«.

I.

Pred besedo »Krškem« se doda beseda »Vidmu«.

III.

Besedi »v Metliki« se nadomestita z besedami »se iz Metlike«.

IV.

Prvi stavek se nadomesti z novim besedilom: »V Ljudski republiki Sloveniji so spodaj naštetá okrožna sodišča:«

V 2. vrstici 6. točke se besedo »Krškem« črta, za »Novem mestu« pa doda »Vidmu-Krškem«.

V.

Prvi stavek se nadomesti z novim besedilom: »V Ljudski republiki Sloveniji so spodaj naštetá okrajna sodišča:«

V 4. točki se »v« nadomesti z »na«.

12. točka postane 32. točka, pred besedo »Krškem« pa se doda »Vidmu-«.

Druge točke pa se zato ustrezno preštevilčijo.

V 1. vrsti dosedanje 14. točke se za besedo »Dobrova« doda »pri Ljubljani«.

V 5. vrsti 15. točke se mora naselje »Pržetinci« pravilno glasiti »Pršetinci«.

V 8. vrsti iste točke se mora kat. občina »Vitanj« pravilno glasiti »Vitan«.

V 2. vrsti dosedanje 18. točke se mora naselje »Šempeter« pravilno glasiti »Šempeter pri Novi Gorici«.

V 1. vrsti dosedanje 22. točke se mora naselje »Cerkovce« pravilno glasiti »Cirkovce«; v 4. vrsti iste točke se mora kat. občina »Senežci« pravilno glasiti »Senešci«; v isti vrsti pa je treba »Sardinje« spremeniti v »Šardinje«.

VI.

V 3. vrsti je treba besedo »Krškem« nadomestiti z »Vidmu-Krškem«.

VII.

se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi:

»Ko začne veljati ta odlok, prenehajo veljati vsi dosedanji predpisi o določitvi okrožnih in okrajnih sodišč ter o njihovem krajevnem območju.«

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je po svojem zastopniku sprejel omenjene popravke k predlogu odloka, ki so s tem postali sestavni del predloga odloka.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je v načelu in v podrobnostih v celoti soglasno sprejel predlog odloka in predlagá Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Petroviča.
Št. R 689/1-55.

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Poročevalec:

Janez Petrovič l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

PREDLOG ODLOKA

Na podlagi 8. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 5. decembra 1955 sprejela

odlok

o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

I.

V Ljudski republiki Sloveniji so tale okrožna gospodarska sodišča: okrožno gospodarsko sodišče v Celju, okrožno gospodarsko sodišče v Kopru, okrožno gospodarsko sodišče v Ljubljani in okrožno gospodarsko sodišče v Mariboru.

II.

Krajevno območje posameznih okrožnih gospodarskih sodišč obsega tele okraje:

1. okrožno gospodarsko sodišče v Celju: okraja Celje in Trbovlje,
2. okrožno gospodarsko sodišče v Kopru: okraja Gorica in Koper,
3. okrožno gospodarsko sodišče v Ljubljani: okraje Ljubljana, Kočevje, Kranj in Novo mesto,
4. okrožno gospodarsko sodišče v Mariboru: okraje Maribor, Murska Sobota in Ptuj.

III.

Državni sekretariat za pravosodno upravo izvrši ta odlok in izda po potrebi natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

IV.

Ta odlok začne veljati s 1. januarjem 1956.

OBRAZLOŽITEV

Po 8. členu zakona o gospodarskih sodiščih je predlagani odlok potreben z ozirom na novo razdelitev Ljudske republike Slovenije na občine in okraje. Krajevno območje okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru se s tem odlokom ne spreminja, spreminja pa se deloma krajevno območje ostalih treh gospodarskih sodišč.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora je dne 2. decembra 1955 na svoji seji obravnaval predlog odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudski skupščini LRS.

Odbor se je v načelni razpravi strinjal s stališčem Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, da je glede na novo razdelitev Ljudske republike Slovenije na občine in okraje, s katero se deloma spreminja krajevno

območje okrožnih sodišč v Celju, Kopru in Ljubljani, treba sprejeti omenjeni odlok. Krajevno območje okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru pa se s tem odlokom ne spreminja.

Za sprejem omenjenega odloka je pristojen samo Republiški zbor Ljudske skupščine LRS, ne pa tudi Zbor proizvajalcev kot je to omenjeno v uvodnem besedilu pred samim odlokom, ker odlok obravnava vprašanje organizacije oblasti ne pa gospodarskega vprašanja. Zato predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave, da se v uvodnem besedilu pred samim odlokom črtajo besede »in na seji Zbora proizvajalcev«.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je predlog odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji v načelu in podrobnostih soglasno in v celoti sprejel. Odbor predlaga Republiškemur zboru Ljudske skupščine LRS, da predlagani odlok sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tov. Janeza Petroviča.

Št. R 688/1-55

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Poročevalec:
Janez Petrovič l.r.

Predsednik:
Vlado Krivic l.r.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju, Okrožnega sodišča v Mariboru in Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru

Na podlagi 49. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) in 50. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 5. decembra 1955

izvoljeni

za sodnike:

I. pri Okrožnem sodišču v Celju:

1. Janko Karlovšek, v. d. predsednika Okrajnega sodišča v Celju,
2. Janko Cigoj, sodnik Okrajnega sodišča v Celju;

II. pri Okrožnem sodišču v Mariboru:

1. Branko Vezovišek, sodnik Okrajnega sodišča v Ljutomeru,
2. dr. Rudolf Martinec, sodnik Okrajnega sodišča III. v Mariboru;

III. pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Kopru:

1. Stojan Smerkolj, sekretar komisije za organizacijo komun in sistemizacijo pri Okrajnem ljudskem odboru Koper.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu za izvolitev sodnikov okrožnih sodišč v Celju in Mariboru
in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na svoji 7. seji dne 26. novembra 1955 obravnaval predlog Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč v Celju in Mariboru in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in po podrobni obravnavi posameznih kandidatov sprejel predlog v celoti brez sprememb.

Izvršni svet predlaga, naj se izvolijo za sodnika Okrožnega sodišča v Celju Janko Karlovšek in Janko Cigoj, za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Branko Vezovišek in dr. Rudolf Martinec ter za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru Stojan Smerkolj.

Janko Karlovšek je sedaj vršilec dolžnosti predsednika Okrajnega sodišča v Celju, diplomiral je leta 1924 na pravni fakulteti v Ljubljani, sodni izpit je opravil leta 1928 in ima 33 let sodne prakse pri okrajnih sodiščih v Prevaljah, Litiji, Brežicah, Grosuplju in Celju.

Janko Cigoj je sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Celju, diplomiral je leta 1941 na pravni fakulteti v Ljubljani, strokovni izpit je opravil leta 1950 na javnem tožilstvu. Leta 1944 je bil odpeljan v Dachau, po osvoboditvi je bil javni tožilec v Gorici, Tolminu in Ilirski Bistrici; od leta 1950 pa sodnik Okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi in v Celju.

Branko Vezovišek je sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Ljutomeru, diplomiral je na pravni fakulteti v Zagrebu leta 1951. Med vojno je leta 1944 stopil v Kozjanski odred, po končanih študijah pa je bil namestnik sodnika za prekrške pri MLO Ljubljana; od začetka leta 1953 je bil sodniški pripravnik pri Okrožnem sodišču v Mariboru, decembra istoga leta pa je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Ljutomeru.

Dr. Rudolf Martinec je sedaj sodnik Okrajnega sodišča II. v Mariboru; diplomiral je na pravni fakulteti v Ljubljani leta 1933, nato je služboval pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, po osvoboditvi pa je postal predsednik Okrajnega sodišča v Kočevju, nato pa sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru.

Stojan Smerkolj je sedaj sekretar komisije za organizacijo komun in sistemizacijo pri Okrajnem ljudskem odboru Koper; diplomiral je leta 1941 in po diplomi opravil enoletno sodno prakso, po kapitulaciji Italije pa je stopil v IX. korpus. Po osvoboditvi je bil imenovan za javnega tožilca tržaškega okrožja, kasneje je bil član personalne komisije pri ekonomski komisiji KP STO in od leta 1949 administrativni direktor tržaške informativne agencije. Leta 1954 je bil imenovan za pomočnika sekretarja Sveta za kulturo in prosveto LRS, od marca 1955 pa je sekretar komisije za organizacijo komun in sistemizacijo pri OLO Koper.

Predlagani kandidati izpolnjujejo vse po 46. in 116. členu zakona o sodiščih oziroma po 27. členu zakona o gospodarskih sodiščih predpisane pogoje za izvolitev ter so zanje dali predpisano pritrditev predsednik Vrhovnega sodišča LRS oziroma predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS in komisije za volitve in imenovanja ljudskih odborov okrajev, ki spadajo

v območje Okrožnega sodišča Celje in Okrožnega sodišča Maribor ter Okrožnega gospodarskega sodišča Koper.

Za vse predlagane kandidate so tudi na razpolago sistemizirana sodniška mesta. Pri Okrožnem sodišču v Celju bi se povečalo število sodnikov od 8 na 10 in bi s tem bilo doseženo število sodniških mest, določeno z odlokom ljudske skupščine z dne 4. decembra 1954. Pri Okrožnem sodišču Maribor bi se povečalo število sodnikov od 18 na 20, sistemiziranih sodniških mest pa je 21. Pri Okrožnem gospodarskem sodišču Koper je sistemiziranih 6 sodniških mest, zasedena pa so 3 mesta in bi se s predlagano izvolitvijo povečalo število sodnikov pri tem sodišču na 4.

Proračunska sredstva za predlagane kandidate so zagotovljena v proračunski rezervi republiškega proračuna za leto 1955.

Odbor je v razpravi ugotovil, da delo zlasti na okrožnih sodiščih stalno narašča in da je zato potrebno ta sistemizirana mesta zasesti.

Odbor zato predlaga, naj ljudska skupščina predloži sklep sprejme. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Dušana Boleta.

Št. LS 146/1-55

Ljubljana, dne 28. novembra 1955.

Poročevalec:

Dušan Bole l. r.

Predsednik:

Alojz Ocepek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora.

Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svojih sejah dne 17. in 26. novembra 1955 razpravljal o predlogu okrajnega sodišča I. v Ljubljani z dne 26. septembra 1955, naj se ljudskemu poslancu dr. Marjanu Ahčinu odvzame poslanska imuniteta in sodišču dovoli sprožitev kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja zoper čast.

Odbor je po proučitvi vloge zasebne tožilke in mnenj vseh članov odbora

sklenil,

da se sprožitev kazenskega postopka zoper člana tega zbora, ljudskega poslanca dr. Marjana Ahčina ne dovoli.

Iz predloga okrajnega sodišča I. v Ljubljani, kakor tudi iz vloge tožilke dr. Lilijane Dobrič izhaja, naj bi se sprožil proti ljudskemu poslancu kazenski pregon zaradi kaznivega dejanja razžalitive.

Odbor je sklenil, da se poslancu dr. Marjanu Ahčinu ne odvzame poslanska imuniteta, ker je le-ta v javnem interesu kot direktor Centralnega higienskega zavoda in član fakultetnega sveta medicinske fakultete, opozoril

k budnosti šefa zavoda, kjer je tožilka v službi, ni pa imel s tem nobenega namena obrekovati ali razžaliti zasebne tožilke.

Odbor daje v smislu 168. člena poslovnika Republiškega zbora svoje poročilo zboru s predlogom, da ga potrdi.

Dalje je odbor na svojih sejah dne 26. novembra in 1. decembra 1955 obravnaval predlog Okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani z dne 24. in 28. novembra 1955, naj se ljudskemu poslancu inž. Gašperju Muhi odvzame poslanska imuniteta in dovoli, da se odredi pripor in sproži kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja poneverbe znatnega zneska po 322. členu odst. 2 kazenskega zakonika.

Odbor je po proučitvi vloge javnega tožilca in kazenskega spisa

sklenil,

da se dovoli odreditev pripora in sprožitev kazenskega postopka zoper člana tega zbora inž. Gašperja Muho.

Iz vloge Okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani kakor tudi kazenskega spisa izhaja, da je kaznivo dejanje poneverbe znatnega zneska, ki se zanjo obtožuje inž. Gašper Muha, težjega značaja. Zato je odbor dovolil sprožitev kazenskega postopka. Da bi se mogla v redu izvršiti preiskava, je bilo nujno ustreči tudi predlogu javnega tožilca, da se odredi pripor. Iz navedenih razlogov je odbor izdal gornji sklep. Odbor daje po 168. členu poslovnika svoje poročilo zboru s predlogom, da ga potrdi.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Ranta.

Št. R 690/1-55

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Poročevalec:

Franc Rant l.r.

Predsednik:

Stane Bobnar l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za predloge in pritožbe

POROČILO

Na podlagi 158. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS daje odbor za predloge in pritožbe poročilo o svojem delu v času od maja do oktobra 1955.

Odbor je na svojih sejah 20. junija, 2. avgusta in 20. oktobra 1955 razpravljal o 142 predlogih in pritožbah, ki so bili v tem času predloženi odboru. Iz naslednje razpredelnice so razvidna področja, ki jih zajemajo pritožbe oziroma predlogi:

	Skupaj	Ugodno rešenih	Neugodno rešenih	Odstopljenih	V postopku
pomilostitve	22	2	5	9	6
pokojnine - invalidnine	19	4	2	4	9
zaplembe	16	2	3	2	9
zemljiški sklad	11	—	4	—	7
stanovanjske zadeve	9	4	—	5	—
davčne zadeve	8	—	2	4	2
razlastitve	8	—	2	1	5
agrarne zadeve	7	1	2	2	2
nacionalizacija	6	1	2	2	1
podpora	6	2	—	3	1
obnova	5	—	—	3	—
otroški dodatki	2	2	—	—	—
razne prošnje	19	3	4	7	5
razne pritožbe	6	—	4	1	1
	142	21	30	43	48

Iz gornje razpredelnice sledi, da so po posredovanju odbora pristojni organi rešili 21 primerov ugodno, dočim je bilo v tem času 30 primerov neugodno rešenih. Pristojnim organom je odbor odstopil v reševanje 43 prošenj, v ugodno rešitev pa je priporočil 12 prošenj. Za ostale prošnje, t. j. 48 po številu pa je postopek v teku in se vršijo še razne poizvedbe, zato teh prošenj odbor še ni mogel poslati pristojnim organom s svojim mnenjem v končno rešitev.

Že iz dosedanjih odborovih poročil izhaja, da ima največ dela s prošnjami in pritožbami, ki se nanašajo na zaplembo premoženja, na razlastitve, agrarno reformo, nacionalizacijo in zemljiški sklad. V tem času je bilo odboru predloženih 48 prošenj iz tega področja. Odbor je v večini primerov ugotovil, da se prosilci, potem ko so izčrpali že vsa redna pravna sredstva obračajo na naš odbor s prošnjo, da bi jim ta izposloval mimo vseh zakonitih določil povrnitev izgubljenega premoženja. Nekaj takih prošenj so podprli tudi občinski ljudski odbori. Nekateri okrajni ljudski odbori pri katerih išče naš odbor mnenje o upravičenosti prosilca in o možnostih vračila zaplenjenega premoženja, pa niso nudili našemu odboru pomoč s tem, da bi konkretno prošnjo obdelali predvsem s političnega vidika in iz vidika socialnega stanja prosilca. Tako reševanje odstopljenih prošenj pa odboru ne koristi. Prav tako bi mogli v nekaterih primerih okrajni ljudski odbori sami reševati posamezne upravičene zahteve prosilcev.

Zaradi pravilnega in hitrega reševanja posameznih prošenj je odbor pritegnil k sodelovanju tudi ljudske poslance iz tistega področja. Sodelovanje ljudskih poslancev, ki poznajo razmere v svojem volilnem okolišu je nujno potrebno.

Prošnje in pritožbe v zvezi z ureditvijo pokojninskih in invalidskih zadev odstopa odbor s svojim mnenjem ali predlogom Zavodu za socialno zavarovanje oziroma Invalidski upravi, ki konkretno rešujejo ta vprašanja. Teh prošenj je še vedno veliko, ker še niso sprejeti novi pokojninski predpisi.

Na odbor se stalno obračajo državljani s prošnjami za pomilostitev. V glavnem so te prošnje neutemeljene. Odbor jih odstopa s svojim mnenjem v pristojno reševanje Izvršnemu svetu.

Druge prošnje in pritožbe se nanašajo na razna področja, zato jih v tem poročilu podrobneje ne razčlenjujemo.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme to poročilo.

Za poročevalca odbor določa ljudskega poslanca Antona Dolgana.

Št. R 691/1-55

Ljubljana, dne 20. oktobra 1955

Poročevalec:

Anton Dolgan l.r.

Predsednik:

Anton Šušteršič l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za predloge in pritožbe

POROČILO

o delu odbora za predloge in pritožbe za čas od 27. junija
do 5. decembra 1955

Odbor za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je svoje zadnje poročilo dal na seji Zbora proizvajalcev dne 27. junija 1955. Od tega časa pa do danes je naš odbor dobil samo eno vlogo, v kateri se upravni odbor Mestne restavracije Solkan pritožuje proti odločbi Sveta za gospodarstvo ljudskega odbora mestne občine Nova Gorica o prenehanju poslovanja. To vlogo smo poslali tovarišu ljudskemu poslancu Jožetu Štruklju iz Solkana, da na kraju samem ugotovi dejansko stanje. Tovariš ljudski poslanec Jože Štrukelj nam je dne 23. novembra 1955 pismeno sporočil, da je stvar sedaj urejena, ker je isti obrat bil takoj oddan v kolektivno upravljanje in se s tem vsi uslužbenci strinjajo. Na seji dne 5. decembra 1955 je glede na podrobna pojasnila odbor sklenil, da je postala vloga, ki jo pritožitelji sami umikajo, brezpredmetna.

S tem daje odbor za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS po določilih 157. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS poročilo o svojem delu za čas od 27. junija 1955 do 5. decembra 1955.

Št. P. 176/1-55.

Ljubljana, dne 5. decembra 1955.

Poročevalec:

Marjan Garzarolli l.r.

Predsednik:

Rudolf Ganziti l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

k predlogu za ustanovitev Strokovnega združenja pekov LRS
in za potrditev pravil

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svojih sejah dne 12. oktobra in 5. decembra 1955 razpravljajal o ustanovitvi in pravilih Strokovnega združenja pekov LRS. Že na prvi seji je velika večina članov odbora bila mnenja, da bi bila ustanovitev takšnega združenja nepotrebna, ker vse naloge združenja lahko opravlja obrtna zbornica po svojih sekcijah in bi v primeru ustanovitve več takih združenj postalo delo obrtne zbornice brez prave vsebine. Dokončnega sklepa pa odbor na svoji seji ni sprejel, ampak je na predlog predstavnika Izvršnega sveta, tovariša Julija Beltrama sklenil, poslati pravila Strokovnega združenja pekov LRS še Izvršnemu svetu, da tudi ta da svoje mišljene o tem vprašanju.

Izvršni svet je sprejel isto stališče, kot je bilo izraženo na prvi seji odbora, razen tega pa je bil tudi mnenja, da naloge, ki si jih je zastavilo Strokovno združenje pekov LRS, prekoračujejo tiste naloge, ki bi jih tako strokovno združenje lahko imelo.

Na svoji drugi seji je zato odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev sklenil, da je ustanovitev takega združenja nepotrebna in predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme naslednji sklep:

Na podlagi 23. člena uredbe o združevanju gospodarskih organizacij (Ur. l. FLRJ št. 54/53) je Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS na svoji seji dne 5. decembra 1955 sklenil, da pravil Strokovnega združenja pekov LRS, ki so mu bila predložena 8. avgusta 1955 v potrditev, ne potrdi. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Hafnerja. Št. P 176/1-55.

Ljubljana, dne 5. decembra 1955.

Poročevalec:
Anton Hafner l. r.

Predsednik:
Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS
v letu 1955.

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na svojih sejah dne 7. julija in 12. oktobra 1955 pregledal poslovanje računovodstva Ljudske skupščine LRS za čas od aprila do septembra 1955 in blagajno ter ugotovil,

da so bila sredstva, dodeljena s proračunom, uporabljena pravilno in v skladu z zakonitimi predpisi. Za vse izdatke obstoje potrebnih priloge.

Proračunski izdatki se črpajo po tromesečnih planih, ki se sestavljajo na osnovi dejanske potrebe za to razdobje. Letošnji proračun bo po odbitku 6% obvezne rezerve in delnega prispevka za hidrocentralsko Vuhred v celoti izkoriščen in ne bo na posameznih partijah in pozicijah večjih ostankov niti ne primanjkljajev.

Tudi investicijska dela potekajo v skladu s programom gradbenih del. Ker ne bo izkoriščena celotna investicijska vsota, je bil že del sredstev stavljen na razpolago Upravi za investicije.

Administrativni odbor je na svoji seji dne 29. oktobra 1955 razpravljal tudi o odloku o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS, o povračilih poslancem in plačah poslancev, ki opravljajo stalne funkcije v ljudski skupščini, domovih, odborih in komisijah (Uradni list LRS, številka 13/54) in sklenil predlagati Ljudski skupščini, da se ta odlok delno spremeni in primerno vskladi s stanjem, kakor so ga na podlagi zvezne ureditve že spomladi in poleti sprejele ljudske skupščine ostalih ljudskih republik. Zato predlaga, da se ta odlok spremeni v 5. in 7. točki takole:

PREDLOG ODLOKA

o spremembah odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, o povračilih poslancem in o plačah poslancev, ki opravljajo stalne funkcije v ljudski skupščini, domovih, odborih in komisijah.

1. člen

Za osmo točko odloka se doda nova 9. točka, ki se glasi:

»Administrativni odbor lahko po potrebi spremeni višino poslanske dnevnice iz 6. točke ter višino mesečnega pavšala iz prvega odstavka 7. točke tega odloka.«

2. člen

Dosedanja 9. in 10. točka odloka postaneta 10. oziroma 11. točka.

3. člen

Ta odlok velja takoj, uporablja pa se od 1. novembra 1955.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina LRS odobri poročilo odbora o izvrševanju proračuna in da sprejme predlog odloka o spremembah odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, o povračilih poslancem in o plačah poslancev, ki opravljajo stalne funkcije v ljudski skupščini, domovih, odborih in komisijah.

Za poročevalca je bil določen predsednik odbora Ivan Novak.

Št. LS 147/1-55.

Ljubljana, dne 2. decembra 1955.

Predsednik:
Ivan Novak l. r.

LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SEKRETARIAT
ZA GOSPODARSTVO

Predmet: Ustno vprašanje ljudskega poslanca
inž. Mirana Mejaka

LJUDSKI SKUPŠČINI LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zbor proizvajalcev

Ljubljana

Sklicujemo se na vaš dopis z dne 30. decembra 1955 št. P 180/1-55 ter Vam po proučitvi zadeve pošiljamo na ustno vprašanje ljudskega poslanca inž. Mirana Mejaka naslednji odgovor.

Vprašanja, ki jih je postavil ljudski poslanec inž. Miran Mejak, so precej splošna in se nanašajo praktično na več panog.

V bistvu se nanaša vprašanje na naslednje probleme:

1. Pománjkanje novih sodobnih predpisov s posameznih področij tehnike; konkretno pa se graja samo en železniški predpis (prevažanje težkih vozil preko železniške proge).

2. V obliki vprašanja se želi pojasnilo Državnega sekretarja za gospodarstvo LRS, kaj je državni sekretar za gospodarstvo ukrenil v zvezi z izdajo sodobnih varnostnih predpisov. Žal se noben predpis konkretno ne navaja.

3. Poleg tega se graja tudi delovanje raznih tehničnih inšpekcij, češ da s svojimi posegi otežkočajo tehnični razvoj naših podjetij.

4. Končno se v tej zvezi grajajo tudi razni predpisi in ukrepi, ki spadajo na področje požarno varnostne zaščite.

5. Povsem pavšalno se na koncu graja, da razni tehnični predpisi urejajo nekatera vprašanja prestrogo in slabo, dočim so druga področja povsem zanemarjena.

Na posamezne točke odgovarjamo:

Ad 1. Kot že rečeno, je točno, da pogrešamo danes pri nas celo vrsto tehničnih predpisov in da na tem polju ne dohajamo vedno hitrejšega razvoja tehnike v svetu. Zavedamo se tudi dejstva, da so poleg drugih organov in ustanov državni sekretariati za gospodarstvo ljudskih republik prvenstveno poklicani dajati pobude za izdajanje predpisov iz področja tehnike, kolikor je to v zvezi z gospodarstvom. Iz nadaljnega naštevanja je razvidno, da je Državni sekretariat za gospodarstvo LRS, bodisi direktno bodisi preko svojih strokovnjakov, dal pobudo za celo vrsto tehničnih predpisov, ali pa je pri pripravljanju tozadevnih osnutkov konkretno sodeloval.

Ne glede na to meritorno in važnejšo stran problema pa je treba vsekakor poudariti, da spada izdajanje tehničnih predpisov v pristojnost različnih organov:

Po Ustavnem zakonu o temeljih družbene in politične ureditve Federativne ljudske republike Jugoslavije in o zveznih organih oblasti (Uradni list FJRJ, št. 19-3/53) spada v izključno pristojnost Zvezne ljudske skupščine tako imenovana popolna zakonodaja n. pr. o patentih, znamkah, vzor-

cih in modelih, pomorskih zakonih, o standardih; med tako imenovano temeljno zakonodajo, ki je tudi načelno v zvezni pristojnosti, spadajo predpisi o planskem vodstvu narodnega gospodarstva, o prometu, zvezah in cestah in o dobrinah v splošni rabi, nadalje predpisi o izkoriščanju naravnih bogastev in sil ter predpisi o delu.

Formalno gledano bi to pomenilo, da Državni sekretariat za gospodarstvo LRS ni pristojen za vprašanje predpisov o železniškem prometu in za predpise o delu, kamor spada konkretno n. pr. Zakon o inšpekciji dela in razni pravilniki o tehničnih in zdravstveno tehničnih varnostnih ukrepih pri delu, ki so bili deloma izdani po pooblastilu 2. odst. 32. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list FLRJ, št. 108-884/1948). Kljub temu lahko trdimo, da tehnične inšpekcije pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo skrbijo v zadostni meri za sodelovanje in koordinacijo dela z republiško inšpekcijo dela.

V sestav Državnega sekretariata za gospodarstvo LRS direktno spadajo naslednje tehnične inšpekcije: rudarsko-metalurška, elektro-energetska, gradbena in inšpekcija parnih kotlov.

Vprašanje tovariša inž. Mejaka obravnava konkretno neko trčenje med železniško lokomotivo in traktorjem, ki je prečkal cesto. Pri tem se nič ne navaja, kje in kdaj se je ta dogodek pripetil, kdo je bil kriv in podobno.

Neglede na že omenjeno dejstvo, da Jugoslovanske železnice ne spadajo v pristojnost državnih sekretariatov za gospodarstvo ljudskih republik in da ta državni sekretariat, niti sam niti preko svojih inšpekcij, ne vrši tehničnega nadzora nad Jugoslovanskimi železnicami, odgovarjamo tudi na to vprašanje. Res je, da so tudi v tehničnih predpisih, ki veljajo za železnice, določene vrzeli. Lahko pa rečemo, da ti predpisi v glavnem tehnično niso zastareli, tem manj, ker tudi naše železnice niso od izdaje teh predpisov doživele kake tehnične modernizacije. Tehnični predpisi pri železnici se v glavnem izpopolnjujejo skladno s tehničnim razvojem teh železnic. Sprememba in modernizacija prometnih predpisov, ki bi ne šla vzporedno s tehničnim razvojem, tudi ne bi prinašala kakih koristi.

Drugi zakoniti predpisi s področja železnic, ki so deloma tudi pravne in tehnično-komercialne narave, so bili leta 1945 razveljavljeni, tako kot vsi drugi predvojni predpisi. Na novo so bili že izdani železniško-policijski predpisi, nekaj predpisov pa se pripravlja. V ostalem se stari predpisi uporabljajo le v toliko, kolikor niso v nasprotju s pridobitvami narodno-osvobodilne borbe kot splošno pravna načela.

Trditev, da obstaja pri železnici predpis, ki zahteva posebno dovoljenje nekih direkcij za vsak traktor, ki bi hotel preko proge, ni točna. Saj vemo, da poljedelski traktorji dnevno vozijo preko proge, ne da bi kdorkoli bil o tem obveščen in da se čisto dogaja, da naša vojska vozi preko prog celo s tanki težkimi tudi po 60 ton, ne da bi obvestila o tem železniško direkcijo, ker to ni potrebno. Če dovoljuje pritisk vozila prevoz po cesti brez dovoljenja, se sme ravno tako prepeljati preko proge na dotični cesti brez dovoljenja železnice. Samo za zelo težka, izredno velika in okorna vozila kot so n. pr. lokomobile, motorni plugi in podobno, se mora preje obvestiti železniško transportno podjetje, ki poskrbi za primerne varnostne ukrepe. Jasno je namreč, da lahko prevoz takšnih vozil povzroči zaradi motenj pri prevozu, zastoj v prometu, nevarnost karambola ali pa poškodovanje proge.

s tem, da je stalno dajal svoje pripombe raznim osnutkom. Žal pa moramo ugotoviti, da je v zveznem merilu pripravljena cela vrsta tehničnih predpisov, katerih izdaja bi bila silno koristna in nujna, kljub temu pa ti predpisi mnogokrat ostanejo pač le osnutki. Ravno iz takih razlogov smo skušali vsaj deloma izpopolniti te vrzeli z izdajo republiških predpisov. Žal moramo ugotoviti, da nam zaradi ustavno-pravnih pomislekov iz leta 1955 ni uspelo izdati že omenjenih »Tehničnih predpisov o izdelovanju zaprtih posod za butan in propan, ter o nadzoru nad njimi« kot splošno veljaven republiški predpis. Ta dobro pripravljen predpis ima tedaj samo značaj internih navodil inšpekcije parnih kotlov, kar seveda ni dobro.

Prav te izkušnje so nas napotile, da smo pripravili in poslali Sekretariatu za zakonodajo pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS kratek osnutek republiškega zakona, ki bi ga naj izdala Ljudska skupščina LRS. S tem predpisom bi se pooblastilo Državnega sekretarja za gospodarstvo LRS, da v sporazumu s Svetom za zdravstvo in socialno politiko LRS izda razne začasne tehnične predpise s področja gradbeništva, rudarstva in metalurgije, elektrotehnike ter parnih kotlov. Soglasje omenjenega sveta smo v osnutku predvidevali iz razloga, ker tehnični predpisi večkrat tudi tangirajo vprašanje varnosti zaposlenih delavcev.

Za informacijo še dodajamo, da v okviru tega programa pripravlja Inšpekcija parnih kotlov izdajo naslednjih tehničnih predpisov:

1. Pravilnik o vskladiščenju zaprtih posod.
2. Pravilnik o acetilenskih razvijalcih.
3. Pravilnik o preizkušnji visokotlačnih kotlov.
4. Tehnični predpisi o izdelovanju parnih kotlov in parnih posod ter o nadzoru nad njimi.
5. Pravilnik o atestiranju varilca za parne kotle in tlačne posode.
6. Pravilnik o zaposlitvi kvalificiranega osebja pri parnih kotlih, parnih strojih in parnih turbinah.
7. Pravilnik o toplotnih preizkušnjah parnih kotlov.
8. Pravilnik o zaposlitvi strokovnega osebja pri tlačnih posodah.

Ad 4. »Vprašanje« pa zadeva tudi resor notranje uprave glede požarnovarnostne zaščite.

Po dobljenih informacijah se ravna pristojni nadzorni organi po naj-novejših nemških predpisih, ki jih vsebuje obširna knjiga »Die Feuerpolizei«. Državni sekretariat za notranje zadeve LRS pa ima tudi lastne predpise, ki so bili izdani po l. 1945. Obstajajo pa tudi naši predpisi za kinodvorane iz l. 1950, ki so pa po trditvah gradbenikov nekoliko zastareli. Manjka tudi splošni gradbeni zakon, ki bi upošteval vse požarnovarnostne predpise. Za sedaj se posluje, kolikor je to mogoče, še po gradbenem zakonu bivše Jugoslavije. Nadzorni organi notranje uprave se torej trudijo, da prilagodijo svoje poslovanje modernim smernicam požarnovarnostnih predpisov v industrijsko visoko razvitih državah.

Glede lokacij objektov se ravna Državni sekretariat za notranje zadeve LRS v pogledu požarnovarnostne zaščite po internih navodilih bivšega Ministrstva za notranje zadeve FLRJ iz l. 1948. Kjer ta interna navodila ne zado- stujejo, pa se uporablja zadevna nemška literatura.

Za lokacijo posod za butan v Lendavi so se praktično uporabljali naj-novejši nemški predpisi. Za lokacijo zgradb, kjer se hranijo vnetljive teko-

čine, še velja »Odredba o gradnji poslopij za shrambo vnetljivih tekočin« (Uradni list FLRJ, št. 19/49).

Ad 5. Glede splošnih tehničnih predpisov smatramo kot velik nedostatek, da v novi državi še nismo dobili splošnega gradbenega zakona in rudarskega zakona, neglede na to, da tudi nimamo ustreznih predpisov iz elektrotehnike.

Državni sekretariat za gospodarstvo LRS je obdelal na pozive zveznih organov s pripombami mnogo osnutkov tehničnih predpisov, ki so v glavnem vsi še vedno osnutki. To velja tudi za potrebni splošni Zakon o tehničnih inšpekcijah.

Praksa pogreša v gradbeništvu na primer razne predpise o posameznih vrstah betona, o instalaciji centralnih kurjav itd.

Kar zadeva rudarski zakon, je jasno, da glede na tehnični razvoj in novo družbeno ureditev ni mogoče uporabljati niti deloma starega avstrijskega rudarskega zakona iz leta 1854! Tozadevno pripomnimo, da so prav štirje strokovnjaki tega sekretariata leta 1952 in 1953 sodelovali v komisiji pri sestavi osnutka za nov rudarski zakon. Kljub temu, da se da ta osnutek še dopolniti in spremeniti zlasti v pogledu njegove sistematike, je vendar škoda, da se v zveznem merilu ni prav nič konkretnega doseglo v tej smeri, da bi prišlo do izdaje tega za nas res potrebnega zakona. Jasno je seveda, da tega predpisa ni mogoče izdati v republiškem merilu. Kljub temu naša praksa nov osnutek deloma že uporablja, ker je k temu bila preprosto prisiljena. Tako je praktično dokaj zadovoljivo rešeno vprašanje kolizije raznih družbenih in privatnih interesov v rudarstvu. To velja zlasti v pogledu zaščite obstoječih gradbenih objektov vseh vrst, kadar se našim rudarskim podjetjem podeljujejo nova eksploatacijska območja, ali pa kadar se že obstoječa območja razširjajo.

V ostalem je pripravila Rudarsko-metalurška inšpekcija posebne predpise o obveznem preizkušanju jeklenih stojk, ki so se začele izdelovati v Strojni tovarni Trbovlje z namenom, da se postopoma nadomestijo v rudarstvu lesene stojke.

V splošnem bi še omenil, da v interpelaciji niso omenjeni konkretno nikaki tehnični predpisi, ki so nepotrebni in ki se drugje izdajajo v pametnejši obliki, prav tako pa tudi ni konkretno navedeno, katera žarišča nevarnosti so puščena v nemar. Državni sekretariat za gospodarstvo LRS bi prav rad proučil in upošteval vse konkretne navedbe, ki bi se nanašale na taka vprašanja, vse to seveda pod predpostavko, da gre za tehnične predpise iz gospodarstva.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Ljubljana, 23. februarja 1956.

Državni sekretar:
Inž. Ludvik Kremžar l.r.

PREDLOG ZAKONA o varstvu in uporabi zemljišč*

I. Splošne določbe

1. člen

Zemljišča v Ljudski republiki Sloveniji je treba uporabljati tako, kot najbolj ustreza splošnemu družbenemu razvoju in gospodarskim potrebam.

2. člen

Določbe tega zakona veljajo za varstvo in uporabo vseh zemljišč, razen kolikor sta varstvo in uporaba gozdov, vodnih zemljišč in drugih za posebne namene določenih zemljišč urejena s posebnimi predpisi.

3. člen

S tem zakonom se zlasti določajo ukrepi za zavarovanje plodnih kmetijskih zemljišč in načela za razmejitev zemljišč, ki jih je treba ohraniti kmetijski proizvodnji, od zemljišč, ki se lahko uporabijo za gradbene namene.

4. člen

Če je neogibno potrebno, da se odtegne kmetijsko zemljišče svojemu namenu, je treba poskrbeti, da se na ta način zmanjšana površina nadomesti s tem, da se nerodovitna zemljišča usposobijo za kmetijsko obdelavo in da se manj rodovitna zemljišča trajno izboljšajo.

5. člen

Za gradbene namene se smejo uporabljati zemljišča samo ob pogojih, določenih v tem zakonu.

II. Varstvo kmetijskih zemljišč

6. člen

Kmetijska zemljišča je zaradi njihovega splošnega gospodarskega pomena treba ohraniti za kmetijsko proizvodnjo.

7. člen

Za kmetijska zemljišča po tem zakonu se štejejo tista zemljišča, ki se zdaj uporabljajo za kmetijske namene ali ki so vpisana v zemljiški knjigi ali katastru kot njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki in planine, kolikor niso zdaj gozd ali gozdna zemljišča po zakonu o gozdovih ali vodna zemljišča ali niso že zazidana.

8. člen

Zemljišča, ki se ne uporabljajo za kmetijske namene, pa po svoji legi, oblikovitosti, fizikalnih in kemičnih lastnostih najbolj ustrezajo narodnemu

* Predlog tega zakona je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po razpravi v obeh zborih umaknil.

gospodarstvu in drugim splošnim koristim, če se uporabljajo za kmetijsko proizvodnjo, je treba vrniti kmetijstvu in jih usposobiti za kmetijsko obdelovanje, brž ko je iz gospodarskih oziroma drugih razlogov splošne koristi to mogoče.

9. člen

Kmetijska zemljišča se smejo uporabljati za nekmetijske namene samo z dovoljenjem občinskega ljudskega odbora, kolikor ni po posebnih predpisih za to pristojen kakšen drug organ.

Dovoljenje po prvem odstavku se sme izdati samo, če je to potrebno zaradi splošnega gospodarskega napredka, zaradi trajnega boljšega gospodarjenja na takšni površini, zaradi potreb državne obrambe ali zaradi utemeljenih gospodarskih potreb lastnika ali uporabnika zemljišča.

10. člen

Če se uporabi kmetijsko zemljišče za gradbeni ali kakšen drug nekmetijski namen, mora tisti, v katerega korist je bilo izdano dovoljenje, da spremeni uporabo kmetijskega zemljišča, plačati za nadomestitev oziroma izboljšavo kmetijskih zemljišč ustrezen znesek v sklad za pospeševanje kmetijstva.

Prispevek po prejšnjem odstavku in plačilni rok predpiše organ, ki dovoli uporabo kmetijskega zemljišča za gradbeni ali drug nekmetijski namen.

11. člen

Plačila prispevka iz 10. člena se zavezanec lahko v celoti ali deloma oprosti oziroma se mu že vplačani znesek vrne, če izgubljeno kmetijsko površino nadomesti z ustrežno površino enakovredne rodovitne zemlje.

Odločbo o oprostitvi plačila prispevka oziroma o vrnitvi že vplačanega prispevka izda organ, ki je predpisal prispevek.

12. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije predpiše z uredbo, kako se določi prispevek po 10. členu tega zakona, v kateri sklad za pospeševanje kmetijstva se ta prispevek vplačuje in kako se uporabijo ti prispevki.

13. člen

Kmetijska zemljišča je treba obvarovati pred erozijo (izpiranjem in odnašanjem zemlje) in zamočvirjenjem.

Na kmetijskih zemljiščih, ki so podvržena eroziji, je treba zlasti saditi take kulture, ki preprečujejo erozijo, in omejiti pašo tako, da se struktura tal ne poslabša in ne spremeni.

Na kmetijskih zemljiščih, ki so podvržena zamočvirjenju, je treba zlasti v redu vzdrževati odvodne jarke in druge melioracijske naprave in opustiti vsako dejanje, ki bo omogočalo zamočvirjenje.

Natančnejše določbe o ukrepih proti eroziji in zamočvirjenju predpiše z uredbo Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

14. člen

Pri projektiranju, potrjevanju projektov in izdajanju dovoljenj za postavljanje daljnovodov vseh vrst in drugih podobnih naprav je treba gledati na to, da bodo njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi in gozdovi kar najmanj prizadeti.

15. člen

Humusno plast zemlje, ki se dobi pri izkopih za zgradbe, je treba ločiti od drugega izkopenega materiala in jo uporabiti za izboljšanje drugih obdelovalnih površin ali za pridobitev novih obdelovalnih površin.

16. člen

Kmetijska zemljišča je treba zavarovati pred škodljivimi učinki plinov, dima, prahu in pred drugimi škodljivimi vplivi industrijskih naprav.

Nove industrijske naprave morajo biti opremljene s takimi čistilnimi napravami, ki preprečujejo vplive, škodljive za kmetijska zemljišča.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije lahko odredi, da se že obstoječe posamezne industrijske naprave ali industrijske naprave podjetij posameznih industrijskih panog v določenem roku opremijo z ustreznimi čistilnimi napravami, da se preprečijo škodljivi vplivi na kmetijska zemljišča.

17. člen

V zemljiški knjigi in v katastrskem operatu se sme pri zemljiščih, ki so označena kot kmetijska zemljišča, našeta v 7. členu tega zakona, spremeniti označba kulture samo na podlagi pravnomočne odločbe, izdane po 9. členu tega zakona oziroma po določbah tega zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Če zemljiškoknjžno sodišče ali katastrski organ ugotovi, da je bil spremenjen namen uporabe zemljišča, ki je v zemljiški knjigi ali v katastrskem operatu označeno kot kmetijsko zemljišče iz 7. člena tega zakona, mora to naznaniti občinskemu ljudskemu odboru.

III. Uporaba zemljišč za gradbene namene

18. člen

Okrajni ljudski odbori določijo na predlog občinskih ljudskih odborov s svojimi odloki, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene (gradbeni okoliš). Pri tem se morajo držati načel tega zakona.

Splošno nadzorstvo nad delom okrajnih ljudskih odborov v zvezi z izdajanjem odlokov po prvem odstavku tega člena ima republiški organ, ki je pristojen za zadeve urbanizma.

19. člen

Pri določanju zemljišč za gradbene namene je treba gledati na to, da se kmetijska zemljišča čimbolj ohranijo za kmetijske namene in da se določijo za gradbene namene predvsem nerodovitna zemljišča in manj rodovitna kmetijska zemljišča.

20. člen

Za gradbene namene se praviloma ne smejo uporabiti taka zemljišča, ki so potrebna za kmetijstvo ali za narodno gospodarstvo sploh, za prometne naprave ali za varnost prometa, za prosveto, zdravstvo ali za narodno obrambo ali ki se dajo bolj koristno uporabiti za te namene. Za gradbene namene se tudi ne smejo uporabiti zemljišča, na katerih po posebnih predpisih ni dovoljeno graditi, zemljišča, na katerih bi bila graditev komunalnih naprav zvezana z nesorazmernimi stroški, in zemljišča v takih krajih, kjer so naravni ali drugi pogoji škodljivi za ljudsko zdravje ali za varnost ljudi.

21. člen

Zemljišča, ki z odloki, izdanimi po 18. členu tega zakona, niso določena za gradbene namene, se ne smejo uporabljati za gradbene namene (nezazidljiva zemljišča). Samo izjemoma lahko za zadeve urbanizma pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora na predlog za zadeve urbanizma pristojnega sveta občinskega ljudskega odbora v posebno utemeljenih primerih dovoli uporabo posameznih takih zemljišč za gradbene namene; pri tem določi posebne pogoje in poseben gradbeni red za uporabo takega zemljišča.

22. člen

Za zadeve urbanizma pristojni republiški organ lahko po uradni dolžnosti ali na predlog okrajnega ljudskega odbora določi zemljišča, za katera se niti izjemoma ne sme dovoliti uporaba za gradbene namene (zavarovana zemljišča). Za zavarovana se smejo razglasiti zemljišča, glede katerih je potrebno, da se zaradi gospodarskih, prirodoznanstvenih, turističnih, kulturno-zgodovinskih in drugih podobnih razlogov ohrani njegov sedanji izgled ali sedanji način uporabe.

Na takih zemljiščih se smejo dovoliti samo take gradnje, ki so potrebne za njihovo vzdrževanje, zavarovanje ali uporabo.

23. člen

Okrajni ljudski odbor izda odloke po 18. členu tega zakona za celotno območje posameznih občin, lahko pa izda odloke tudi postopoma za dele posameznih občin.

24. člen

Gradbeni objekti, ki že stojijo na nezazidljivih zemljiščih, se smejo prezidavati in obnavljati samo ob pogojih 21. člena tega zakona.

Gradbeni objekti, ki že stojijo na zemljiščih, ki so ali bodo razglašena za zavarovana, se ne smejo prezidavati ali obnavljati. Izjema velja za prezidavanje ali obnavljanje gradbenih objektov, ki so potrebni za vzdrževanje, zavarovanje ali uporabo zavarovanih zemljišč.

Na zemljiščih iz prvega in drugega odstavka tega člena se smejo na obstoječih gradbenih objektih izvrševati redna vzdrževalna dela.

25. člen

Okrajni ljudski odbori morajo najpozneje do konca leta 1956 izdati odloke za celotno območje ali za dele območja posamezne občine, in sicer vsaj za predvidene gradbene potrebe prihodnjih dveh let.

IV. Kazenske določbe in varstveni ukrepi

26. člen

Prekršek stori in se kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni:

1. kdor v nasprotju z 9. členom tega zakona spremeni namen uporabe kmetijskega zemljišča;
2. kdor ne zavaruje oziroma uporabi izkopane humusne plasti po 15. členu tega zakona;
3. kdor uporabi za gradbeni namen zemljišče, ki ga po določbah tega zakona ne sme uporabiti za tak namen.

Za prekrške iz prvega odstavka se kaznuje pravna oseba z denarno kaznijo do milijon dinarjev. Z enako kaznijo se kaznuje pravna oseba tudi, če uporablja svoje industrijske naprave brez ustreznih čistilnih naprav, ki se ji predpišejo po drugem in tretjem odstavku 16. člena.

Za prekršek iz prejšnjega odstavka tega člena, ki ga stori pravna oseba, se poleg pravne osebe kaznuje tudi njen direktor ali drug odgovorni uslužbenec z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni.

27. člen

Če kdo brez dovoljenja iz 9. člena tega zakona spremeni kmetijsko zemljišče v zemljišče za nekmetijski namen, mu zaukaže organ občinskega ljudskega odbora, naj v določenem roku spravi kmetijsko zemljišče v prejšnje stanje.

Če tega v določenem roku ne stori, izvrši to organ občinskega ljudskega odbora na njegove stroške.

28. člen

Če se kakšna gradnja začne ali nadaljuje na zemljišču, ki se po določbah tega zakona ne sme uporabiti zanjo, odredi pristojni gradbeni organ odstranitev te gradnje. Če lastnik ne izvrši te odredbe, da odstraniti gradnjo gradbeni organ na stroške lastnika, investitorja oziroma graditelja glede na to, koga zadene krivda, da se je gradnja protipravno začela ali nadaljevala.

Če zahtevajo javne koristi, se določbe prejšnjega odstavka lahko uporabijo tudi v primerih, če se je po uveljavitvi uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53) gradnja začela ali nadaljevala v nasprotju z določbami 9. člena omenjene uredbe. Odločbe o tem izda gradbeni organ okrajnega ljudskega odbora.

V. Prehodne in končne določbe

29. člen

Dokler ne bodo izdani odloki po 18. členu tega zakona, se ne sme izdati gradbeno dovoljenje, dokler za zadeve urbanizma pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora ne da dovoljenja, da se sme uporabiti zemljišče za določeno gradnjo.

Če je bilo gradbeno dovoljenje že izdano pred uveljavitvijo tega zakona, se ne sme začeti graditi dokler pristojni organ ne izda dovoljenja po prejšnjem odstavku.

Če je bilo dovoljenje že izdano po 9. členu uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53), se gradbeno dovoljenje ne sme izdati, če je bilo izdano, se pa ne sme začeti graditi, dokler se ne izda novo dovoljenje po prvem odstavku tega člena.

Dovoljenje se izda na prošnjo stranke, ki želi graditi. Organ, ki izda dovoljenje po tem členu, se mora držati načel, postavljenih v 18. do 20. in 22. členu tega zakona.

Z 31. decembrom 1956 preneha pravica izdajati dovoljenja po tem členu.

30. člen

Izvrševanje določb tega zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene nadzorujejo pristojne gradbene inšpekcije.

31. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije izda uredbo za izvrševanje tega zakona.

32. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati uredba o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53).

33. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Novembra 1955 je dal Izvršni svet Ljudske skupščine predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki ga je pozneje umaknil, ker je bilo treba vsebino tega zakona razširiti še z novo materijo.

Novi predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč je potreben zato, da se kar najbolj zajezi uničevanje in zapravljanje kmetijskih površin, ki jih je od leta do leta manj, in da se prepreči nenačrtna in divja graditev poslopij zunaj obstoječih naselij.

Izvršni svet je izdal leta 1953 na podlagi zakonskega pooblastila uredbo o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki jo je ljudska skupščina potrdila. V praksi se je pa pokazalo, da bi bile potrebne večje spremembe in dopolnitve te uredbe zaradi njenega doslednega izvajanja. Ker je pa omenjeno zakonsko pooblastilo ugasnilo, Izvršni svet sam te uredbe ne more več spremeniti in je zato potrebno, da se ta vprašanja uredijo z zakonom, ker gre v tem primeru za urejanje zakonske materije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 1. marca 1956 obravnaval predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

Predlog zakona ima namen zaščititi vsa za kmetijsko proizvodnjo sposobna zemljišča pred neupravičenim uničevanjem. Na ta način bodo zajezene divje in gospodarsko neumestne gradnje, ko so si posamezniki gradili hišice tudi sredi najboljšega polja. Posebna novost tega predloga zakona je določilo 10. člena, ki nalaga koristniku zemljišča, ki želi kmetijsko zemljišče porabiti za gradbeni ali kakšen drug nekmetijski namen, da mora plačati v sklad za pospeševanje kmetijstva primeren znesek ali pa mora v naravi nadomestiti to zemljišče z drugim.

Odbor je v načelu sprejel predlog zakona v besedilu kot ga je predložil Izvršni svet. Pri podrobni obravnavi je sprejel k 17. členu naslednji amandma:

Konec predzadnje vrste in zadnja vrsta prvega odstavka se črtata in nadomestita z besedami: »... oziroma po tistih določbah tega zakona, ki govorijo o uporabi zemljišč za gradbene namene.«

Odbor je v celoti sprejel predlog zakona z gornjo spremembo in predlaga Republiškemur zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lojzko Stropnik.

Št. R 90/1-56

Ljubljana, dne 1. marca 1956.

Poročevalec:

Lojzka Stropnik l.r.

Predsednik:

Ivan Maček l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 1. marca 1956 razpravljal o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč, ki ga je predložil Izvršni svet.

Odbor je v načelni razpravi ugotovil potrebo po izdaji tega zakona. Zaradi pomanjkljivosti dosedanjih predpisov, delno pa tudi zato, ker stvar

z zakonitimi predpisi sploh ni bila urejena, se je od leta do leta večalo število kmetijskih površin, ki so bile odvzete svojemu prvotnemu namenu — kmetijski proizvodnji — in uporabljene za nenačrtne in divje gradnje poslopij zunaj obstoječih naselij. Take gradnje pa niso samo uničevale težko nadomestljive plodne zemlje ampak povzročajo motnje tudi na drugih področjih (varnost cest, preobremenjenost prometa, kanalizacija itd.).

V podrobni obravnavi od člena do člena je odbor največ razpravljal o sankcijah in zato tudi sprejel dopolnitev k 26. členu, kot jo je predlagal zakonodajni odbor.

Odbor je sprejel tele spremembe in dopolnitve:

17. člen: Konec predzadnje vrste in zadnja vrsta prvega odstavka naj se črtata in nadomestita z besedilom: »... po 9. členu tega zakona oziroma po tistih določbah tega zakona, ki govorijo o uporabi zemljišč za gradbene namene.«

Odbor za gospodarstvo je vskladil svoje amandmaje z zakonodajnim odborom Zbora proizvajalcev in sprejel njegove dopolnitve k 9., 26. in 27. členu.

Odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sprejme predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Trudna.

Št. P 18/2-56

Ljubljana, dne 5. marca 1956.

Poročevalec:

Anton Truden l.r.

Predsednik:

Zvone Labura l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 1. in 5. marca 1956 obravnaval predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč in ga s spremembami, ki jih predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora v načelu in v celoti sprejel.

V podrobni razpravi je odbor obravnaval tiste določbe predloga zakona, ki obravnavajo pristojnost ljudskih odborov ter dal pritrditev h kazenskim določbam.

V načelni obravnavi so nekateri člani odbora predlagali spremembe in dopolnitve k 18., 23. in 25. členu predloga zakona. Omenjeni člani določajo, da so okrajni ljudski odbori pristojni izdajati odloke, s katerimi se določijo gradbeni okoliš.

V razpravi je bilo poudarjeno, da so do zdaj občinski ljudski odbori pristojni izdajati omenjene odloke, po predlogu zakona pa se ta pristojnost daje okrajnim ljudskim odborom.

Po mnenju nekaterih članov odbora pomanjkanje strokovnjakov ne terjaja drugačne rešitve. Vsa tehnična dela, ki so v zvezi s pripravo takih odlokov, bodo opravili posredno ali neposredno občinski ljudski odbori, po določbah 18. člena predloga zakona pa bo okrajni ljudski odbor izdal tak odlok.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je bil po obširni obravnavi mnenja, da nekateri omenjeni prigovori sicer govorijo za to, da bi ta pristojnost ostala občinskim ljudskim odborom, vendar je treba glede na sedanje stanje začasno to pristojnost dati okrajnim ljudskim odborom. Z večino glasov je odbor za organizacijo oblasti in uprave sklenil, da k 18., 23. in 25. členu predloga zakona ne bo predlagal sprememb in dopolnitev iz naslednjih razlogov:

Odbor je mnenja, da terjajo splošno-družbene koristi prenos pristojnosti na okrajne ljudske odbore.

Pokrajinski in regionalni načrti, iz katerih bi morale občine povzeti glavne osnove za urbanistični načrt, se izdelujejo v republiki in na okraju in so hkrati opora tudi za izdajanje in pripravljajanje odlokov, s katerimi se določi gradbeni okoliš. Omenjeni načrti se šele pripravljajo, njihove osnovne poteze pa so zaenkrat znane le okrajem. Izdelava teh načrtov zahteva pritegnitev strokovnjakov iz raznih področij in predstavlja obsežno delo. Iz omenjenih razlogov do zdaj niso sprejeti niti okrajni urbanistični načrti ter so okrajem znane le zasnove, ki jih bodo pri izdajanju omenjenih odlokov morali nujno uporabiti. Urbanistični načrti so izredno pomembni, saj v večini primerov nakazujejo gradnje za vrsto let naprej.

Pri izdelavi odlokov, s katerimi se določi gradbeni okoliš, morajo sodelovati strokovnjaki za urbanizem, za promet, za zdravstvo, kmetijstvo itd. Pomanjkanje teh strokovnjakov povzroča včasih tožave celo posameznim okrajem. Če bi ostali za izdajanje omenjenih odlokov še v naprej pristojni občinski ljudski odbori, bi se potrebe po teh strokovnjakih še povečale, namen, ki ga zasleduje predlagani zakon pa bi bilo kaj težko uresničiti.

Že dosedanji pravni predpisi določajo, da je okrajni ljudski odbor pristojen za revizijo projektov do 50 milijonov dinarjev, pri določanju gradbenega okoliša pa gre včasih posredno lahko za znatno večje zneske. Pri tem ne smemo prezreti tudi tega, da celo na regulacijski načrt občine, ki ga sprejme občinski ljudski odbor daje pritrditev okrajni ljudski odbor.

Analiza dela okrajnih komisij za določanje gradbenih okolišev je pokazala, da celo okrajne komisije, ki so sestavljene iz ustreznih strokovnjakov, delajo pri svojem delu določene napake, ki so se pri delu občinskih komisij še povečevale.

Odbor je bil mnenja, da se bo s prenosom pristojnosti na okrajni ljudski odbor sam postopek pri pripravi in sprejemu odlokov, s katerimi se bo določilo, katera zemljišča se smejo uporabljati za gradbene namene, znatno poenostavil in pocenil. Omenjeni odloki pa se bodo izdajali na predlog občinskih ljudskih odborov tako, da se ob upoštevanju splošnih družbenih koristi upošteva v določeni meri tudi pristojnost občinskih ljudskih odborov. Pristojnost občinskih ljudskih odborov, da opravljajo vse zadeve,

ki imajo splošen pomen za komunalni razvoj občine pa s predlogom tega zakona ni prizadeta.

Iz omenjenih razlogov se odbor za organizacijo oblasti in uprave tudi ni strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih k 18., 23. in 25. členu predloga zakona predlaga zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je razpravljajal o kazenskih določbah predloga zakona in o spremembah in dopolnitvah, ki jih k 26. členu predloga zakona predlaga zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev.

Odbor je ugotovil, da so kazenske določbe predloga zakona v skladu z določbami temeljnega zakona o prekrških in da je tudi višina kazni za prekrške glede na pomembnost predloženega zakona, primerna.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave se strinja s spremembami in dopolnitvami k 26. členu predloga zakona in predlaga, da se za tretjo točko 26. člena doda nova točka, ki se glasi:

»4. kdor izda v nasprotju z določbami tega zakona odločbo o lokaciji ali gradbeno dovoljenje.«

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme zakon o varstvu in uporabi zemljišč.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.

Št. R — 90/3-56.

Ljubljana, dne 5. marca 1956.

Poročevalec:

Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 2. marca 1956 obravnaval predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

V načelni obravnavi je odbor soglasno ugotovil, da predlog zakona ureja izredno pomembno zakonsko snov, ki je bila delno urejena z uredbo, izdano leta 1953 na podlagi zakonskega pooblastila. Omenjena uredba je bila izdana zato, da bi se preprečilo nenačrtno zidanje stavb izven že obstoječih naselij. Zakonski predlog vsa ta vprašanja na novo ureja in dopolnjuje.

V zakonskem predlogu so nove predvsem tiste določbe, ki obravnavajo varstvo kmetijskih zemljišč. Glede na veljavne predpise, je novo to, da so okrajni ljudski odbori pristojni izdajati odloke, s katerimi določijo, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene.

Zakonodajni odbor je v načelni razpravi obravnaval predlog zakona iz zakonodajno-pravnega in vsebinskega stališča. V načelni razpravi je bilo med drugim izraženo mnenje, da bi morali občinski, ne pa okrajni ljudski odbori določiti, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene.

Zakonski predlog je odbor v načelu sprejel. V podrobni obravnavi je odbor obravnaval tudi spremembe in dopolnitve, ki jih je k 17. členu sprejel odbor za gospodarstvo Republiškega zbora in spremembe in dopolnitve, ki jih je k 26. členu sprejel zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev in jim dal pritrditve odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora. S spremembami in dopolnitvami, ki so jih k 17. in 26. členu sprejeli omenjeni odbori se zakonodajni odbor strinja.

Zakonodajni odbor je po obširni razpravi predlagal spremembe in dopolnitve k 9., 10., 11., 13., 18., 23., 25., 26. in 27. členu predloga zakona, in sicer:

9. člen: V drugi vrsti drugega odstavka se za besedami »splošnega« dodasta besedi »družbenega ali«.

10. člen: Na koncu prvega odstavka se doda:

»V ta sklad ne plača prispevka tisti, ki je uporabil zemljišče za gradbene namene znotraj gradbenega okolisa (18. člen)«.

Zakonodajni odbor je bil z večino glasov mnenja, da je omenjeni odstavek potreben iz naslednjih razlogov:

Če ostane besedilo 10. člena nespremenjeno, bodo morali tudi ljudski odbori plačevati znatne zneske v sklad za pospeševanje kmetijstva za tista zemljišča, ki jih bodo kot investitorji potrebovali za zidanje stanovanjskih stavb. Sredstva, ki so posameznim občinam na razpolago za stanovanjsko graditev, se bodo s tem zmanjšala, kar bo imelo določen negativen vpliv na reševanje stanovanjske stiske v posameznih občinah. Določba 10. člena predloga zakona v praksi lahko povzroči, da se bo občutno zmanjšala tudi pobuda drugih investitorjev, ki so že do zdaj v veliki meri reševali stanovanjski problem v posamezni občini.

Določba 10. člena predloga zakona ima v prvi vrsti namen varovati kmetijska zemljišča, česar zakonodajni odbor ne oporeka. Ta dejstva je treba upoštevati pri izdajanju gradbenih dovoljenj in če bodo odloki, ki bodo določali gradbeni okolis najbolj skrbno pripravljene, dostavek, ki ga k 10. členu predloga zakonodajni odbor, v ničemer ne zmanjšuje pomena tega zakona.

11. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se pred besedo »izgubljeno« dodajo besede »v petih letih po dograditvi objekta, za katerega je bilo zemljišče uporabljeno«.

Zakonodajni odbor je mnenja, da je treba določiti v tem členu tudi rok, do kdaj mora zavezanec iz 10. člena nadomestiti izgubljeno kmetijsko površino, če naj se uporabijo določbe 11. člena predloga zakona.

13. člen: V prvi vrsti prvega odstavka se besedi »je treba« nadomestita z besedami »morajo lastniki in drugi uporabniki«.

Na koncu prve vrste drugega odstavka ter na koncu prve vrste tretjega odstavka se besedi »je treba« nadomestita z besedama »se mora«.

Zakonodajni odbor je mnenja, da je treba v tem členu točno določiti, kdo mora pred erozijo in zamočvirjenjem zavarovati kmetijsko zemljišče. Ta pomanjkljivost in brezosebnost besedila bi sicer povzročila lahko, da glede te določbe zakon v praksi ne bi dosegel svojega namena in je zato po mnenju odbora treba prvotno, preveč deklaratorno določbo bolj konkretizirati.

18. člen: Začetek prvega odstavka se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi: »Občinski ljudski odbori določijo s svojimi odloki, katera ...«

Na koncu prvega odstavka se doda: »Odloki občinskih ljudskih odborov stopijo v veljavo, ko jih potrdijo okrajni ljudski odbori.«

32. člen: Besedilo tega člena se nadomesti z novim besedilom: »Občinski ljudski odbori izdajo odloke po 18. členu tega zakona za celotno območje občine, lahko pa izdajo odloke tudi postopoma za dele občine.«

25. člen: V prvi vrsti se beseda »Okrajni« nadomesti z besedo »Občinski«. V drugi vrsti pa se črtata besedi »območja posamezne«.

V 18., 23. in 25. členu predloga zakona je določeno, da so okrajni ljudski odbori pristojni izdajati odloke, s katerimi se določi gradbeni okoliš. Zakonodajni odbor je bil z večino glasov mnenja, da je treba to pristojnost iz naslednjih razlogov spremeniti:

1. Ustavni zakon določa v svojem 10. členu, da občinski ljudski odbor opravlja vse zadeve, ki imajo splošen pomen za komunalni razvoj občine, kolikor za posamezne zadeve ni določena pristojnost okrajnega ljudskega odbora. Že po uredbi o uporabi zemljišč za gradbene namene so bili občinski ljudski odbori večjih občin pristojni izdajati odloke, ki jih obravnava 18. člen predloga zakona. Ob uveljavitvi komunalnega sistema pa so z zakonom o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov v zadevah, ki so urejene z dosedanjimi republiški predpisi, postali pristojni za izdajanje omenjenih odlokov edino občinski ljudski odbori. Z določbo 18. člena predloženega zakona se ta pristojnost odvzema občinskim in daje ponovno okrajnim ljudskim odborom.

2. Če ostanejo določbe 18., 23. in 25. člena glede pristojnosti neizpremenjene, bodo občinski ljudski odbori že po sami določbi 18. člena predlagali okrajnemu ljudskemu odboru, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene. To pomeni z drugimi besedami, da bo moral tako in tako občinski ljudski odbor rešiti tehnično vsa vprašanja, ki so v zvezi s pripravo odloka, ne bo pa imel pravice, da bi tak odlok tudi sam izdal. Če se vzdrži v veljavi določba 18. člena predloga zakona, bodo okrajni ljudski odbori izdali odlok, ki pa so ga dejansko pripravili posamezni občinski ljudski odbori.

Občinskim ljudskim odborom se pravzaprav jemlje del njihovih pravic, ki so tesno povezane s komunalnim razvojem občine. S tem pa se zmanjšuje zainteresiranost posamezne občine, da bi bil glede gradbenega okoliša odlok okrajnega ljudskega odbora čimbolj učinkovit.

3. Pomanjkanje ustreznih strokovnjakov, ki so potrebni za pripravo takega odloka, po mnenju večine članov zakonodajnega odbora, ne more biti ovira za spremembo pristojnosti, določene v zakonskem predlogu. Na območju posamezne občine bodo morali ustrezni strokovnjaki opraviti tista dela, ki so potrebna za pripravo odloka, pa naj bi bil za izdajo odloka pristojen občinski ali pa okrajni ljudski odbor.

4. Po predlogu zakonodajnega odbora naj bi odloki, s katerimi bi občinski ljudski odbori določili gradbeni okoliš, dobili veljavo, ko jih potrdi okrajni ljudski odbor. S tem je docela varovana potrebna ingerenca okrajnega ljudskega odbora.

27. člen: Na koncu druge vrste prvega odstavka se za besedo »zaukaže«
doda beseda »upravni«.

S spremembami k 9. in 27. členu so se vsi odbori Republiškega zbora, ki so predlog obravnavali, strinjali.

Zakonodajni odbor posebej opozarja, da sprememb in dopolnitev k 18., 23. in 25. členu odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora ni sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o varstvu in uporabi zemljišč v besedilu, ki ga je sprejel zakonodajni odbor.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. R-90/2-56.

Ljubljana, dne 2. marca 1956.

Poročevalec:
Stane Nunčič l. r.

Predsednik:
Jože Petejan l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 2. marca 1956 razpravljal o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

Odbor se strinja z ugotovitvami odbora za gospodarstvo, da je treba to snov urediti z zakonom in preprečiti doseданje nenačrtne in divje gradnje.

V podrobni razpravi od člena do člena je odbor zlasti razpravljal o dopolnitvi k 26. členu predloga zakona in jo končno tudi sprejel. Po mnenju odbora je namreč treba še s kazenskimi določbami določiti, da se ne kaznuje samo tisti, ki gradi v nasprotju z določbami tega zakona, ampak tudi tisti, ki je to gradnjo omogočil s tem, da je izdal odločbo o lokaciji ali gradbeno dovoljenje.

Odbor je sprejel amandma odbora za gospodarstvo k 17. členu predloga zakona, sam pa je predlagal še amandmaje k 9., 26. in 27. členu in sicer:

9. člen: V drugi vrsti drugega odstavka se za besedo »splošnega«
vneseta besedi »družbenega ali«.

26. člen: Na koncu tretje točke prvega odstavka se črta pika in nadomesti s podpičjem. Dodaja se nova četrta točka, ki se glasi:

»4. kdor izda v nasprotju z določbami tega zakona odločbo o lokaciji ali gradbeno dovoljenje.«

27. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se za besedo »zaukaže« vnese še beseda »upravni«.

Ker sta oba odbora tako zakonodajni odbor kakor tudi odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev svoje amandmaje vskladila, predlagata oba enake dopolnitve in spremembe. Zato predlaga zakonodajni odbor Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč z navedenimi dopolnitvami in spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Svetka.

Št. P 18/1-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:
Andrej Svetek l. r.

Predsednik:
Danijel Lepin l. r.

PREDLOG ZAKONA O UPRAVLJANJU IN O GOSPODARJENJU S PREMOŽENJEM BIVŠIH AGRARNIH SKUPNOSTI

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Upravljanje in gospodarjenje s premoženjem bivših agrarnih skupnosti in po svojem izvoru tem podobnih skupnosti servitutnih upravičencev, ki je po zakonu o agrarnih skupnostih (Uradni list LRS, št. 52-523/47) postalo splošno ljudsko premoženje, se uredi po določbah tega zakona.

To premoženje upravlja občina, na katere območju ležijo zemljišča oziroma s pravicami bivših agrarnih in podobnih skupnosti obremenjena zemljišča.

2. člen

Za upravljanje in gospodarjenje s kultiviranimi kmetijskimi zemljišči bivših agrarnih skupnosti se uporabljajo določbe zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam (Uradni list FLRJ, št. 22-150/53).

3. člen

Gozdove bivših agrarnih skupnosti upravljajo občine. S temi gozdovi se gospodari po določbah zakona o gozdovih (Uradni list LRS, št. 22-78/53), kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

4. člen

Drugo premoženje bivših agrarnih skupnosti (pašniki, košenice, senožeti, ledine, planine, gozdnati pašniki in druga nekultivirana zemljišča ter poslopja in naprave na teh zemljiščih kakor tudi pravice do pašne in druge

s pašo zvezane pravice bivših agrarnih skupnosti na tujem svetu) se praviloma uporabi za ureditev skupnih pašnikov.

Če je uporaba posameznih delov premoženja iz prvega odstavka za pašo negospodarna ali za zemljišče škodljiva ali če to narekujejo potrebe kmetijstva, se posamezna zemljišča, poslopja in naprave lahko uporabijo za drugačen namen, pravice pa se lahko odpravijo.

5. člen

Pota, vodovodi, vaška napajališča, gramoznice in podobni posamezni deli premoženja iz prvega odstavka 4. člena, kolikor so bili namenjeni splošni rabi, se praviloma ne uporabijo za ureditev skupnega pašnika, temveč se dodelijo v uporabo vasi ali drugemu naselju.

6. člen

Zemljišča in pravice iz prvega odstavka 4. člena se lahko dodelijo posameznim kmetijskim organizacijam v trajno uporabo.

7. člen

Za košenice oziroma senožeti po tem zakonu se štejejo zemljišča, na katerih je mogoča samo enkratna košnja, in ki se ne dajo spremeniti v obdelovalno zemljo.

Za gozdnate pašnike po tem zakonu se štejejo taka za pašo namenjena zemljišča, ki so obraščena z drevjem v malih sestojih ali skupinah ali s posameznimi gozdnimi drevesi.

8. člen

Skupni pašniki se zaradi pospeševanja živinoreje ustanovijo za skupno pašo živine pašnih interesentov na določenem območju.

Pašni interesenti po tem zakonu so tiste kmetijske organizacije in zasebna kmečka gospodarstva na območju, za katero je skupni pašnik namenjen, ki redijo živino in jim je skupna pašna gospodarsko potrebna kot dopolnilo lastne krmske baze.

9. člen

Za kakšne naméne se uporabijo posamezni deli premoženja bivših agrarnih skupnosti (2. do 6. člen tega zakona), odloči organ, ki je po 14. členu tega zakona pristojen za določitev skupnega pašnika.

II. SKUPNI PAŠNIKI

a) Določitev skupnega pašnika

10. člen

Skupni pašnik obsega pašnike, košenice, senožeti, ledine, planine, gozdnate pašnike in druga nekultivirana zemljišča bivše agrarne skupnosti na določenem območju ter poslopja in naprave na teh zemljiščih.

V skupni pašnik se lahko vključijo tudi:

pašniki, senožeti, košenice in druga nekultivirana zemljišča iz kmetijskega zemljiškega sklada splošnega ljudskega premoženja, ki niso bila last agrarne skupnosti;

posamezna gozdna zemljišča, za katera je predvideno, da se spremenijo v pašnik, in manjša gozdna zemljišča sredi skupnega pašnika, ki so skupnemu pašniku neogibno potrebna;

posamezna kultivirana zemljišča iz kmetijskega zemljiškega sklada splošnega ljudskega premoženja, ki so sredi skupnega pašnika in so skupnemu pašniku potrebna.

Za vključitev zemljišč iz drugega odstavka v skupni pašnik je potrebna privolitev občinskega ljudskega odbora, kolikor so taka zemljišča v njegovi upravi, kolikor so bila dodeljena v uporabo kmetijski organizaciji, pa tudi njena privolitev.

S privolitvijo zadrug in zasebnikov se lahko vključijo v skupni pašnik tudi takšna združna in zasebna zemljišča, ki so primerna za pašo.

11. člen

Pravica do paše in druge s pašo zvezane pravice bivših agrarnih skupnosti (pravica do živinogonje, napajanja in podobno) na tujem svetu se vključijo v skupni pašnik, kolikor so skupnemu pašniku potrebne. Kolikor take pravice za skupni pašnik niso več potrebne, se odpravijo.

Skupnemu pašniku se lahko, če je potrebno, priznajo pravice do paše in druge s pašo zvezane pravice tudi na drugih zemljiščih splošnega ljudskega premoženja. Privolitev po tretjem odstavku 10. člena je potrebna tudi v teh primerih.

S privolitvijo zadrug in zasebnikov se lahko ustanovijo v korist skupnega pašnika pašne in druge s pašo zvezane pravice tudi na združnih in zasebnih zemljiščih.

12. člen

V gozdovih se paša načelno opusti. Izjemoma se lahko dovoli paša v gozdovih, če je to skupnemu pašniku neogibno potrebno.

13. člen

Pri določitvi skupnega pašnika je treba upoštevati:

1. pašne potrebe tistega območja, s katerega se je doslej pasla živina na teh zemljiščih;

2. njijsko in travniško krmsko bazo pašnih interesentov na območju, ki mu je skupni pašnik namenjen, kakor tudi lego, oblikovitost in druge naravne lastnosti tal, predvideni razvoj živinoreje in gozdnega gospodarstva ter vodnogospodarske razmere.

14. člen

Obseg skupnega pašnika določi za zadeve kmetijstva in gozdarstva pristojni svet ljudskega odbora tistega okraja, na katerega območju ležijo zemljišča. Če ležijo ta zemljišča na območju dveh ali več okrajev, določi obseg skupnega pašnika pristojni svet ljudskega odbora tistega okraja, na katerega območju leži pretežni del zemljišč, v sporazumu s pristojnimi

sveti ljudskih odborov tistih okrajev, v katerih ležijo ostala zemljišča. Če se sporazum ne doseže, določi dokončno obseg skupnega pašnika na predlog enega od svetov ustrezni republiški organ.

Gozdovi, ki naj se spremenijo v pašnik (drugi in tretji odstavek 10. člena) ter pravice do paše v gozdovih (drugi in tretji odstavek 11. člena) se smejo vključiti v skupni pašnik samo po poprejšnji pritrditvi ustreznega republiškega organa.

Zoper odločbo sveta okrajnega ljudskega odbora o določitvi skupnega pašnika je dovoljena pritožba na ustreznih republiški organ v 15 dneh po sprejemu odločbe.

b) Dodelitev skupnega pašnika

15. člen

V odločbi o dodelitvi skupnega pašnika se določijo zlasti uporabnik, zmogljivost skupnega pašnika in vrsta živine, ki jo je dovoljeno pasti na skupnem pašniku.

16. člen

Občinski ljudski odbor praviloma dodeli skupni pašnik v trajno uporabo kmetijski zadrugi ali posebni pašni skupnosti, lahko pa odloči, da bo neposredno vodil gospodarstvo skupnega pašnika sam ali pa krajevni odbor.

17. člen

Skupni pašnik dodeli občinski ljudski odbor, na katerega, območju ležijo zemljišča oziroma s pašo in drugimi pravicami obremenjena zemljišča, ki sestavljajo skupni pašnik.

Če ležijo ta zemljišča na območju dveh ali več občin, odloči o dodelitvi skupnega pašnika občinski ljudski odbor tiste občine, na katere območju leži pretežni del zemljišč, v sporazumu z drugimi občinskimi ljudskimi odbori. Če se sporazum ne doseže, odloči dokončno o dodelitvi okrajni ljudski odbor.

18. člen

Če pašni interesenti ne živijo na območju občine, ki je pristojna za dodelitev skupnega pašnika, je ljudski odbor te občine glede določitve uporabnika vezan na predlog ljudskega odbora tiste občine, na katere območju so pašni interesenti.

19. člen

Odločba o dodelitvi skupnega pašnika v uporabo se razglasi na krajevno običajen način.

Proti odločbi imajo v 30 dneh po razglasitvi pravico do ugovora vse kmetijske organizacije in zasebna kmečka gospodarstva z območja, za katero je skupni pašnik namenjen.

Občinski ljudski odbor mora predložiti odločbo okrajnemu ljudskemu odboru v potrditev. Obenem mora predložiti okrajnemu ljudskemu odboru tudi morebitne ugovore, če jih ni že sam upošteval.

Zoper odločbo občinskega ljudskega odbora, ki jo je potrdil okrajni ljudski odbor, ni pritožbe in tudi ni mogoč upravni spor.

c) Revizija odločb o določitvi in o dodelitvi skupnega pašnika

20. člen

Odločba o določitvi skupnega pašnika se lahko spremeni, če so se okoliščine iz 13. člena tega zakona bistveno spremenile ali če ob izdaji prejšnje odločbe niso bile pravilno upoštevane.

Odločba o spremembi prvotne odločbe se izda uradoma ali na uporabnikov predlog. Predlog mora biti utemeljen in dokumentiran.

Za postopek veljajo ustrezne določbe 10. do 14. člena tega zakona.

21. člen

Če se spremeni odločba okrajnega ljudskega odbora o določitvi skupnega pašnika, mora občinski ljudski odbor svojo odločbo spraviti v sklad s to odločbo.

Odločba o dodelitvi skupnega pašnika se lahko spremeni, če se je zmogljivost skupnega pašnika bistveno spremenila ali če ob izdaji prejšnje odločbe ni bila pravilno upoštevana.

Občinski ljudski odbor, ki je izdal prejšnjo odločbo o dodelitvi skupnega pašnika, lahko v sporazumu z dotedanjim uporabnikom dodeli skupni pašnik drugemu uporabniku. V primerih iz 18. člena tega zakona je potrebno soglasje ljudskega odbora občine, na katerega območju so pašni interesenti.

Za postopek veljajo ustrezne določbe 15. do 19. člena tega zakona.

22. člen

Pravico do pritožbe zoper odločbo po 20. členu oziroma pravico do ugovora zoper odločbo po 21. členu ima uporabnik. Rok za pritožbo oziroma ugovor znaša 15 dni.

č) Uporabnik skupnega pašnika

23. člen

Če se dodeli skupni pašnik kmetijski zadrugi, lahko nastopajo kot pašni interesenti samo člani kmetijske zadruge ter posestva in obrati te zadruge.

Za gospodarjenje s skupnim pašnikom lahko ustanovi kmetijska zadruga poseben pašni odbor.

24. člen

Pašna skupnost je pravna oseba. Sestavljajo jo kmetijske zadruge, kmetijska posestva in druge kmetijske organizacije z območja, ki mu je skupni pašnik namenjen.

Pašna skupnost dobi lastnost pravne osebe in pravico poslovanja z dnem vpisa v register skupnih pašnikov.

Skupni pašnik vodi odbor pašne skupnosti. Člane odbora izvolijo kmetijske organizacije, ki sestavljajo pašno skupnost.

25. člen

Če gospodarstvo skupnega pašnika neposredno vodi občinski ljudski odbor ali krajevni odbor, lahko nastopajo kot pašni interesenti kmetijske zadruga, kmetijska posestva in druge kmetijske organizacije ter zasebna kmečka gospodarstva z območja, ki mu je skupni pašnik namenjen.

Če občinski ljudski odbor ali krajevni odbor neposredno vodi gospodarstvo skupnega pašnika, določi, kateri njegov organ bo opravljal posamezne naloge, lahko pa za opravljanje teh nalog postavi poseben pašni odbor.

26. člen

Pašni interesenti iz 8. člena tega zakona, ki hočejo biti udeleženci skupne paše, se morajo prigrasiti upravnemu oziroma pašnemu odboru kmetijske zadruga, odboru pašne skupnosti, občinskemu ljudskemu odboru oziroma krajevnemu odboru; ta odloči o tem, ali prigraseni izpolnjuje pogoje iz 8. člena tega zakona in jih vpiše v seznam pašnih interesentov.

27. člen

Okrajni ljudski odbor vodi za območje okraja register skupnih pašnikov za navedbo uporabnika.

III. GOSPODARJENJE NA SKUPNIH PAŠNIKIH

28. člen

Gospodarjenje na skupnem pašniku se uredi s pravilnikom o skupni paši.

Pravilnik o skupnem pašniku sprejme upravni odbor kmetijske zadruga, odbor pašne skupnosti, za kmetijstvo pristojni svet občinskega ljudskega odbora oziroma krajevni odbor. Pravilnik o skupni paši, ki ga sprejme upravni odbor kmetijske zadruga, upravni odbor pašne skupnosti oziroma krajevni odbor, potrdi za kmetijstvo pristojni svet občinskega ljudskega odbora.

Zoper odločbo sveta je dovoljena pritožba v 15 dneh po sprejemu odločbe.

29. člen

Na skupnem pašniku je dovoljeno pasti samo živino take vrste in samo toliko živine, kot je določeno v odločbi o dodelitvi skupnega pašnika.

Če skupni pašnik ne zadostuje za potrebe vseh pašnih interesentov, smejo pasti predvsem tisti, ki imajo rodovniško plemensko živino, nato tisti, ki imajo krave molznice, in šele nazadnje tisti, ki imajo drugo živino.

30. člen

S skupnim pašnikom je treba gospodariti tako, da se doseže kar največja gospodarska korist, ohrani trajni donos skupnega pašnika in zboljšuje stanje zemljišč.

Uporabnik skupnega pašnika mora skrbeti za to, da se prepreči uničevanje, izpiranje in zakraševanje tal, da uporaba ne presega zmogljivosti

zemljišč in da se zemljišča in naprave na skupnem pašniku redno vzdržujejo in izboljšujejo (gnojenje, čiščenje, trebljenje, vzdrževanje stavb in poti ter podobno).

31. člen

Gozdno drevje, ki raste na zemljiščih skupnega pašnika je treba gojiti in izkoriščati po gozdnogospodarskih in goznotehničnih predpisih.

32. člen

Na zemljiščih skupnega pašnika se ne smejo postavljati nova poslopja za individualno uporabo.

Poslopja in naprave (planinske staje, sirarne in podobno), ki so jih na teh zemljiščih doslej postavili bivši upravičenci za individualno uporabo, smejo uporabljati še naprej, če sami pasejo na skupnem pašniku. Če taka poslopja ovirajo smotrno ureditev skupnega pašnika, jih lahko uporabnik skupnega pašnika na svoje stroške odstrani, gradivo pa ostane bivšemu upravičencu.

IV. NADZORSTVO

33. člen

Zakonitost poslovanja krajevnih odborov, upravnih oziroma pašnih odborov kmetijskih zadrug in odborov pašnih skupnosti nadzorujejo ustrezni upravni organi tistega občinskega ljudskega odbora, na katerega območju je sedež uporabnika.

Kako uporabnik skupnega pašnika in pašni interesenti uporabljajo in vzdržujejo skupni pašnik, nadzoruje upravni organ tistega občinskega ljudskega odbora, na katerega območju ležijo zemljišča.

34. člen

Pri izvrševanju nadzorstva sme upravni organ pristojnega občinskega ljudskega odbora v mejah svoje nadzorstvene pravice razveljaviti ali odpraviti vsak nezakonit sklep oziroma odrediti, kar je potrebno, da se poslovanje uporabnika ter uporabljanje in vzdrževanje skupnega pašnika spravi v sklad s tem zakonom ter s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

Zoper odločbo po tem členu ima uporabnik pravico do pritožbe v 15 dneh po prejemu odločbe.

35. člen

Če se uporabnik ne ravna po odločbi upravnega organa, izdani po 34. členu, se na predlog tega organa lahko razpusti upravni oziroma pašni odbor kmetijske zadruge oziroma pašne skupnosti ali pa se skupni pašnik odvzame dotedanjemu uporabniku in dodeli drugemu.

O razpustu upravnega oziroma pašnega odbora oziroma odbora pašne skupnosti odloči ljudski odbor tiste občine, na katere območju je uporabnikov sedež.

O odvzemu skupnega pašnika in o njegovi dodelitvi drugemu uporabniku odloči tisti občinski ljudski odbor, ki je izdal odločbo o dodelitvi. Določba 18. člena se uporablja tudi v tem primeru.

Zoper odločbo po tem členu ima uporabnik pravico do pritožbe v 15 dneh po prejemu odločbe.

V. PRAVICE DO LESA IN STELJE

36. člen

Pravice do lesa in stelje, ki so jih imele bivše agrarne skupnosti in posamezni udeleženci teh skupnosti, se odpravijo in na novo uredijo po določbah tega poglavja.

37. člen

Pravica, dobivati tehnični les, drva in steljo v gozdovih bivših agrarnih skupnosti, se lahko na novo prizna:

1. skupnemu pašniku samo za njegove gospodarske potrebe, kolikor jih ne more kriti na zemljiščih, ki so vključena v skupni pašnik;

2. kmečkim gospodarstvom, ki so last udeležencev bivših agrarnih skupnosti oziroma njihovih pravnih naslednikov, če jim je to neogibno potrebno in bi bilo brez tega njihovo redno gospodarjenje ogroženo. Ta pravica se lahko prizna samo v gozdovih, v katerih so jo imeli že doslej.

38. člen

Če glede na zmogljivost gozda ni mogoče kriti vseh potreb, se dodeli les najprej skupnemu pašniku, zasebnim kmečkim gospodarstvom pa samo sorazmerni del lesa oziroma stelje.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

39. člen

Določbe tega zakona veljajo za vse premoženje bivših agrarnih skupnosti, ki je bilo po zakonu o agrarnih skupnostih razglašeno za splošno ljudsko premoženje, in sicer:

a) za premično premoženje z vsemi k njemu spadajočimi pritiklinami, premičninami in pravicami in tudi premično premoženje, ki je pripadalo agrarnim skupnostim (podobčinam, vasem, srenjam, soseskam, korporacijam, urbarialnim in drugim podobnim skupnostim);

b) za pravice do paše, lesa, gozdnih pridelkov in podobno, ki so pripadale skupnostim servitutnih upravičencev, ki so bile po svojem izvoru podobne agrarnim skupnostim.

Za premoženje po prvem odstavku tega člena se štejejo tudi skupna zemljišča in pravice, ki so bile po agrarni reformi, ki se je izvajala do 6. aprila 1941 na ozemlju Ljudske republike Slovenije, dodeljene skupinam agrarnih interesentov, bivšim občinam, agrarnim skupnostim, pašnim za-
drugam in drugim podobnim skupnostim v skupno posest in užitek.

40. člen

Določbe tega zakona ne veljajo za skupna zemljišča in njih dele, pri katerih so udeleženci na podlagi zakonitega postopka pred 6. aprilom 1941

brez ugovora dejansko prevzeli svoja oddelila, kakor tudi za tista zemljišča in njih dele, ki so po 51. členu zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 10-61/48) bili priznani kot last njihovih dotedanjih posestnikov.

41. člen

Odločbe o tem, ali in katero premoženje je postalo po zakonu o agrarnih skupnostih splošno ljudsko premoženje, izda upravni organ tistega okrajnega ljudskega odbora, na katerega območju leži premoženje bivših agrarnih skupnosti. Če leži premoženje bivše agrarne skupnosti na območju več okrajev, izda odločbo upravni organ ljudskega odbora tistega okraja, kjer leži pretežni del tega premoženja.

42. člen

Kjer se govori v tem zakonu o zemljiških agrarne skupnosti, se razumejo s tem tudi zemljišča, ki so bila obremenjena s pravicami agrarnih in tem podobnih skupnosti.

Kjer se govori v tem zakonu o agrarnih skupnostih, se razumejo s tem tudi bivše skupnosti servitutnih upravičencev, ki so bile po svojem izvoru podobne agrarnim skupnostim.

43. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda uredbo za izvajanje tega zakona.

44. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o agrarnih skupnostih (Uradni list LRS, št. 52-523/47).

45. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o agrarnih skupnostih (Ur. l. LRS, št. 52-523/47) je premoženje bivših agrarnih in tem podobnih skupnosti postalo splošno ljudsko premoženje, ki so ga prevzeli v svojo upravo praviloma občinski ljudski odbori, na katerih območju so prebivali bivši agrarni intercenti, izjemoma okrajni ljudski odbor. Premoženje bivših agrarnih skupnosti je bilo treba praviloma uporabljati za dosedanje gospodarske namene, vendar za kritje gospodarskih potreb vsega prebivalstva z območja ljudskega odbora, ki upravlja tako premoženje.

Glede na to, da je med tem izšel zakon o kmetijskem zemljiškem skladu in zakon o gozdovih in da se je bistveno spremenila organizacija ljudskih odborov, in glede na to, da so materialne določbe glede načina uporabe premoženja bivših agrarnih skupnosti v sedanjem zakonu zelo skopce, kar je povzročalo v praksi težave, je potrebno, da se sedanji zakon spremeni

oziroma izda nov zakon o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Po predlaganem zakonu naj bi se iz premoženja bivših agrarnih skupnosti izločile obdelovalne površine in gozdovi; za upravljanje in gospodarjenje s temi naj bi veljali predpisi zakona o kmetijskem skladu splošnega ljudskega premoženja oziroma zakona o gozdovih. Drugo premoženje bivših agrarnih skupnosti pa naj bi se uporabilo za formiranje skupnih pašnikov, s katerimi bi gospodarile kmetijske zadruge, posebne pašne skupnosti, občinski ljudski odbori ali krajevni odbor.

S predlaganim zakonom bi bila dana pravna podlaga za smotrno upravljanje in gospodarjenje s premoženjem bivših agrarnih skupnosti, za razmejitev pašnega in gozdnega gospodarstva in za ureditev vprašanja pravice do lesa in stelje, ki so jih imele bivše agrarne skupnosti oziroma njihovi udeleženci v državnih gozdovih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. marca 1956 obravnaval predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da je ta predlog zakona potreben, ker dosedanji zakon o agrarnih skupnostih ni imel podrobnejših določil o uporabi premoženja bivših agrarnih skupnosti. Odbor je dalj časa razpravljal o potrebi konkretnejše razmejitve med gozdovi in pašniki, ki naj bi po mnenju nekaterih poslancev bila podrobneje rešena v tem zakonu. Končno pa je odbor usvojil stališče predlagatelja, da to na tem mestu ni potrebno. Daljša razprava se je vodila tudi glede odškodnine za pašo, ki naj jo plača vsak koristnik. Razpravljalo se je tudi o vprašanju opustitve paše v gozdovih in o začasnih težavah, ki bodo s tem nastopile v nekaterih gozdnatih predelih: Po razčiščenju nekaterih nejasnosti je odbor sprejel zakonski predlog v načelu.

Pri podrobni obravnavi je odbor k posameznim členom sprejel naslednje amandmaje:

1. člen: V tretji vrsti prvega odstavka naj se črta beseda »postalo« in nadomesti z besedami »bilo razglašeno za«.

3. člen: Prvi stavek naj se črta, začetek drugega pa spremeni, tako da se glasi: »Z gozdovi bivših agrarnih skupnosti se upravlja in gospodari po določbah...«

4. člen: V drugi vrsti prvega odstavka naj se črta beseda »druga«.

7. člen: Na koncu druge vrste prvega odstavka naj se črtajo besede »ki se ne dado« in nadomestijo z besedami »ki jih ne kaže«.

V drugi vrsti drugega odstavka naj se črta beseda »malih« in nadomesti z besedo »majhnih«.

10. člen: V drugi in peti vrsti tega člena naj se črta beseda »druga«; na koncu osme vrste naj se črta beseda »predvideno« in nadomesti z besedami »gospodarsko bolj smotrno«.

11. člen: V drugi vrsti prvega odstavka naj se črta beseda »živinogonje« in nadomesti z besedama »gonje živine«;

12. člen: V prvi vrsti naj se črta beseda »načelno« in nadomesti z besedo »načeloma«.

14. člen: Na koncu prvega stavka prvega odstavka naj se doda: »na predlog prizadetih občinskih ljudskih odborov«.

16. člen: V tretji vrsti naj se črtajo besede »neposredno vodil gospodarstvo skupnega pašnika« in nadomestijo z besedami »gospodaril s skupnim pašnikom«.

17. člen: Doda naj se nov tretji odstavek: »Če se ne doseže sporazum med občinami iz območja dveh ali več okrajev, se morajo ti okrajni ljudski odbori med seboj sporazumeti. Če se ta sporazum ne doseže, odloči pristojni republiški organ.«

25. člen: Na koncu prve in v začetku druge vrste drugega odstavka naj se črtajo besede »neposredno vodi gospodarstvo skupnega pašnika« in nadomestijo z besedami »sam gospodari s skupnim pašnikom«.

29. člen: V tretji vrsti drugega odstavka naj se pred besedi »krave molznice« vstavijo besede »mlado živino in«.

32. člen: V zadnji in predzadnji vrsti drugega odstavka naj se črtajo besede »jih lahko uporabnik skupnega pašnika na svoje stroške odstrani« in nadomestijo z besedami »lahko odredi pristojni občinski ljudski odbor z odločbo odstranitev na stroške uporabnika skupnega pašnika«.

33. člen: Na koncu prvega odstavka naj se črtata besedi »sedež uporabnika« in nadomestita z besedama »uporabnikov sedež«.

Odbor se strinja tudi z amandmaji, ki jih je sprejel zakonodajni odbor in sicer k 8., 11., 13., 14., 20., 22., 24., 27. in 33. členu.

Pravtako se strinja z amandmaji odbora za organizacijo oblasti in uprave k 27., 28. in 39. členu.

Odbor je v celoti sprejel predlog zakona z vsemi navedenimi spremembami in dopolnitvami in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lojzko Stropnik.

Št. R 91/2-56.

Ljubljana, dne 1. marca 1956.

Poročevalec:

Lojzka Stropnik l. r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 1. marca 1956 razpravljal o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti po besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet.

Odbor je v načelni razpravi, v kateri je obravnaval temeljna načela predloga zakona, ugotovil, da je treba na novo urediti gospodarjenje s premoženjem bivših agrarnih in tem podobnih skupnosti, ki je z zakonom o agrarnih skupnosti iz l. 1947 postalo splošno ljudsko premoženje. Medtem je namreč že izšel zakon o kmetijskem zemljiškem skladu in zakon o gozdovih, bistveno se je spremenila tudi organizacija ljudskih odborov, razen tega pa so določbe glede načina uporabe premoženja bivših agrarnih skupnosti v dosedanjem zakonu zelo skope. V razpravi je odbor ugotovil, da bo s tem predlogom zakona dana podlaga za utrditev in nadaljnji razvoj socialističnih odnosov na vasi. Pravice posameznikov na zemljiških agrarnih skupnosti se ukinejo in se gospodarjenje s tem premoženjem uredi na novo v skladu s smernicami našega družbenega razvoja. Iz zemljišč dosedanjih agrarnih skupnosti se izločijo gozdovi in kultivirane površine in je zato naložena okrajnim ljudskim odborom naloga, da izvedejo to razmejitev, ki je doslej ni bilo. Da se prepreči gospodarska škoda, ki se je doslej delala s pašo v gozdu, se s tem zakonom praviloma paša v gozdu opusti. Za razmejitev med pašniki in gozdom so pristojni okrajni ljudski odbori, ker je gozdno gospodarstvo po dosedanjih predpisih o pristojnostih njim pridržano.

V podrobni razpravi od člena do člena je odbor sprejel v glavnem manjše spremembe in dopolnitve k predlogu zakona. Večja razprava se je razvila pri 12. členu o tem, ali je potrebna besedica »načelno«, zlasti pa pri 17. členu, kjer je odbor tudi predlagal dopolnitev, ki so jo sprejeli potem tudi ostali odbori. Pri vsklajevanju je odbor na predlog zakonodajnega odbora pristal na drugačno formulacijo te dopolnitve k 17. členu, medtem ko sta odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor Republiškega zbora ostala pri prvotni formulaciji našega odbora. Po mnenju odbora je nova formulacija te dopolnitve, kot jo je predlagal zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev, bolj določna, smiselno pa pove isto. Pri razpravljanju o 29. členu predloga zakona so člani odbora predlagali, da naj se v prioritetni red vnese tudi mlada živina, ki se tam, kjer ni planšarij in sirarn, predvsem pase na skupnem pašniku. Živahna razprava se je razvila pri 30. členu, ker so bili nekateri člani odbora mnenja, da naj se doda nov tretji odstavek, v katerem naj se določijo obveznosti, med drugim tudi denarni prispevki, koristnikov paše. Večina članov odbora pa je bila mnenja, da povsem zadostujejo določbe drugega odstavka in da zlasti o denarnih prispevkih koristnikov paše ne bi bilo primerno govoriti, ker bi ti koristniki smatrali, da so s plačilom denarnega prispevka v celoti zadostili svojim

obveznostim do skupnega pašnika. Namen zakona pa ni ta, da bi si posamezniki s plačilom določenega denarnega prispevka kupili kake posebne pravice do izkoriščanja splošnega ljudskega premoženja, ampak ta, da se doseže boljše gospodarjenje s tem premoženjem in večja skrbnost. Večina članov odbora je bila mnenja, da naj bi se, kolikor bi se že v samem zakonu določile kake obveznosti koristnikov paše, to le na splošno vneslo v 28. člen, ki govori o pravilniku o skupni paši. Glede na to je odbor pri vsklajevanju sprejel dopolnitev k prvemu odstavku 28. člena, kot jo je predlagal zakonodajni odbor našega zbora.

Odbor za gospodarstvo je sprejel tele spremembe in dopolnitve k predlogu zakona:

1. člen: V tretji vrsti prvega odstavka se črta beseda »postalo« in nadomesti z besedami »bilo razglašeno za«.

3. člen: Prvi stavek se črta, začetek drugega pa se spremeni, tako da se glasi: »Z gozdovi bivših agrarnih skupnosti se upravlja in gospodari po določbah...«

4. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se črta beseda »druga«. Zadnje tri vrste drugega odstavka se črtajo od besed »če to« dalje in nadomestijo z besedilom: »...če je to potrebno za kmetijstvo ali gozdarstvo, se posamezna zemljišča, poslopja in naprave uporabijo za drugačen namen, pravice pa odpravijo.«

7. člen: Na koncu druge vrste prvega odstavka se črtajo besede »ki se ne dado« in nadomestijo z besedami »ki jih ne kaže«.

V drugi vrsti drugega odstavka se črta beseda »malih« in nadomesti z besedo »majhnih«.

10. člen: V drugi in peti vrsti tega člena se črta beseda »druga«. Na koncu osme vrste se črta beseda »predvideno« in nadomesti z besedami »gospodarsko bolj smotrno«.

11. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se črta beseda »živinogonjec« in nadomesti z besedama »gonje živine«.

12. člen: V prvi vrsti se črta beseda »načelno« in nadomesti z besedo »načeloma«.

14. člen: Na koncu prvega stavka prvega odstavka se doda: »na predlog prizadetih občinskih ljudskih odborov«.

16. člen: V tretji vrsti se črtajo besede »neposredno vodil gospodarstvo skupnega pašnika« in nadomestijo z besedami »gospodaril s skupnim pašnikom«.

25. člen: Začetek prvega stavka prvega odstavka se preformulira, tako da se glasi: »Če občinski ljudski odbor ali krajevni odbor sam gospodari s skupnim pašnikom, lahko nastopajo...«

Na koncu prve in v začetku druge vrste drugega odstavka se črtajo besede »neposredno vodi gospodarstvo skupnega pašnika« in nadomestijo z besedami »sam gospodari s skupnim pašnikom«.

27. člen: Popravi se tiskovna napaka v drugi vrsti in se besedica »za« spremeni v »z«.

28. člen: V prvi vrsti drugega odstavka se črtajo besede »o skupnem pašniku« in nadomestijo z besedami »o skupni paši«. Popravi se tiskovna napaka v tretji vrsti drugega odstavka in sicer beseda »prejme« v pravilno »sprejme«.

29. člen: V tretji vrsti drugega odstavka se pred besede »krave molznice« vstavijo besede »mlado živino in«.

32. člen: V zadnji in predzadnji vrsti drugega odstavka se črtajo besede »jih lahko uporabnik skupnega pašnika na svoje stroške odstrani« in nadomestijo z besedami »lahko odredi pristojni občinski ljudski odbor z odločbo odstranitev na stroške uporabnika skupnega pašnika.«

33. člen: Na koncu prvega odstavka se črtata besedi »sedež uporabnika« in nadomestita z besedama »uporabnikov sedež«.

39. člen: Popravi se tiskovna napaka pod točko a) in sicer beseda »premično« v pravilno »nepremično«.

Odbor je tudi sprejel spremembe in dopolnitve k 8., 11., 13., 14., 17., 20., 22., 24., 27., 28. in 33. členu, kot jih je predlagal zakonodajni odbor. Nato je odbor sprejel predlog zakona tudi v celoti.

Amandmaji obeh odborov Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS so torej vsklajeni. Zato odbor za gospodarstvo predlaga naj Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Trudna.

Št. P 19/1-56.

Ljubljana, dne 5. marca 1956.

Poročevalec:

Anton Truden l. r.

Predsednik:

Zvone Labura l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICANSKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je 28. februarja in 1. marca 1956 obravnaval predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

V načelni razpravi je bilo poudarjeno, da predlog zakona obravnava izredno važna vprašanja, ki so se skušala urediti že leta 1947 z zakonom o agrarnih skupnostih. Omenjeni zakon je vse premalo določal način uporabe premoženja bivših agrarnih skupnosti, med tem časom se je bistveno spremenila tudi organizacija ljudskih odborov in sprejeta sta bila tudi zakon o gozdovih in zakon o kmetijskem zemljiškem skladu.

Glede na to se kaže nujna potreba, smotno urediti upravljanje in gospodarjenje s premoženjem bivših agrarnih skupnosti in urediti druga

vprašanja, ki imajo po eni strani velik gospodarski pomen, po drugi strani pa posredno pomagajo pri uveljavljanju novega komunalnega sistema.

Predlog zakona daje pravno podlago, da se omenjena vprašanja čimbolj smotrno uredijo in ima izreden družbeno političen pomen. Dosledno izvajanje tega zakona bo v veliki meri pripomoglo h krepitvi socialističnih odnosov na vasi. Vsa vprašanja bivših agrarnih skupnosti ureja predlog zakona na novo.

Predlog zakona določa, da kultivirana kmetijska zemljišča bivših agrarnih skupnosti pridejo v kmetijski zemljiški sklad splošnega ljudskega premoženja in da bodo z gozdovi bivših agrarnih skupnosti v prihodnje upravljale občine. Drugo premoženje bivših agrarnih skupnosti se bo praviloma uporabilo za ureditev skupnih pašnikov, kolikor predlog zakona ne določa, da se deli tega premoženja dodelijo v uporabo vasi.

Skupni pašniki bodo ustanovljeni za skupno pašo živine pašnih interesentov na določenem območju. S skupnim pašnikom bo gospodarila kmetijska zadruga, pašna skupnost, občinski ljudski odbor ali krajevni odbor. Glede na to zakonski predlog predvideva različne oblike upravljanja s skupnim pašnikom. Skupni pašnik bo upravljala kmetijska zadruga ali pa bo v ta namen ustanovila poseben pašni odbor, če ji bo tak pašnik dodeljen.

Če bo skupni pašnik dodeljen pašni skupnosti, ki jo po predlogu zakona sestavljajo kmetijske zadruge, kmetijska posestva in druge kmetijske organizacije, jo bo vodil odbor pašne skupnosti.

Če bo občinski ljudski odbor ali krajevni odbor gospodaril s skupnim pašnikom, bodo pašni interesenti lahko kmetijske zadruge, kmetijska posestva, druge kmetijske organizacije in zasebna kmečka gospodarstva. V teh primerih bo skupni pašnik vodil občinski ljudski odbor po svojem organu ali pa bo postavil posebni pašni odbor.

V načelni razpravi je odbor sprejel stališče, da je treba že v predlogu zakona določiti obveznosti pašnih upravičencev za uporabo skupnega pašnika in te obveznosti razširiti tudi na uporabnike. Denarne in druge obveznosti bi se morale določiti s pravilnikom. Uporaba dohodkov skupnega pašnika pa bi morala biti prav tako določena.

Pri podrobni obravnavi 14. člena predloga zakona je večina članov odbora sklenila, da naj določi obseg skupnega pašnika pristojni svet okrajnega ljudskega odbora in sicer na predlog tistega občinskega odbora, na katerega območju leži pretežni del zemljišč. Odbor je mnenja, da bi morali predlagati občinski ljudski odbori obseg skupnega pašnika, kajti le tako bo mogoče povečati njihovo sodelovanje in odgovornost pri reševanju tako važnega vprašanja.

Spremembe in dopolnitve k 14. členu predloga zakona so bile spravljene v sklad s spremembami, ki jih k temu členu predlagajo pristojni odbori. K 14. členu predloga zakona so bile sprejete naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

Na koncu prvega stavka prvega odstavka 14. člena se doda besedilo: »na predlog prizadetih občinskih ljudskih odborov«.

Pristojni odbori Republiškega zbora so sprejeli stališče odbora za organizacijo oblasti in uprave s tem, da predlagajo ustrezne spremembe in dopolnitve k 28. členu predloga zakona.

Pri obravnavanju 27., 28. in 39. člena predloga zakona pa je odbor za organizacijo oblasti in uprave sprejel naslednje spremembe in dopolnitve:

27. člen: Popravi se pismena pomota in se besedica »za« spremeni v »z«.

28. člen: V prvi vrsti drugega odstavka se besede »o skupnem pašniku« nadomestijo z besedami »o skupni paši«. V tretji vrsti prvega odstavka se mora beseda »prejme« pravilno glasiti »sprejme«.

39. člen: V točki a) se mora v prvi vrsti te točke beseda »premično« pravilno glasiti »nepremično«.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti v besedilu, kot ga predlagajo pristojni odbori Republiškega zbora.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirka Zlatnarja.

Št. R 91/3-56.

Ljubljana, dne 1. marca 1956.

Poročevalec:

Mirko Zlatnar l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji 2. marca 1956, obravnaval predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Zakonski predlog je odbor v načelu sprejel, v podrobni obravnavi pa je obravnaval spremembe in dopolnitve, ki sta jih k predlogu zakona predlagala odbor za gospodarstvo in odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora.

Zakonodajni odbor se je strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih k 1., 3., 4., 7., 10., 11., 12., 14., 16., 17., 25., 29., 32. in 33. členu predloga zakona predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora, in s spremembami in dopolnitvami k 27., 28. in 39. členu, ki jih predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Omenjene spremembe in dopolnitve sta pristojna odbora Republiškega zbora spravila v sklad s pristojnima odboroma Zbora proizvajalcev. Razloček je le v drugačni formulaciji 17. člena predloga zakona, pri čemer pa se zakonodajni odbor strinja s formulacijo, ki jo je dal odbor za gospodarstvo.

Predlog zakona je zakonodajni odbor obravnaval z zakonodajno-pravnega stališča in k predlogu zakona predlagal naslednje spremembe in dopolnitve:

8. člen: Na koncu drugega odstavka se beseda »baze« nadomesti z besedo »osnove«.

11. člen: V tretji in četrti vrsti prvega odstavka se besede »se vključijo v skupni pašnik, kolikor so skupnemu pašniku potrebne« nadomestijo z besedami »pripadejo skupnemu pašniku, kolikor so mu potrebne«.

13. člen: V prvi vrsti druge točke se beseda »bazo« nadomesti z besedo »osnovo«.

14. člen: Začetek prvega odstavka se dopolni tako, da se glasi: »Območje za katero je skupni pašnik namenjen in obseg skupnega pašnika določi...«. V četrti in sedmi vrsti prvega odstavka se pred besedo »obseg« dodata še besedi »območje in«. V prvi vrsti tretjega odstavka se pred besedami »skupnega pašnika« dodajo besede »območja in obsega«.

Pri obravnavanju tega člena je bil odbor mnenja, da mora pristojni svet okrajnega ljudskega odbora določiti poleg obsega skupnega pašnika tudi območje pašnika zato, ker je v naši republiki precej primerov, da uporabljajo skupni pašnik, ki leži na območju ene občine, pašni interesi iz območij več občin.

20. člen: V drugem odstavku se črta drugi stavek.

22. člen: V zadnji vrsti se beseda »znaša« nadomesti z besedo »je«.

24. člen: Prvi stavek zadnjega odstavka se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi: »Pašno skupnost vodi odbor.«

27. člen: Začetek tega člena se dopolni tako, da se glasi: »Upravni organ okrajnega ljudskega odbora vodi«...

33. člen: Vrstni red prvega odstavka se spremeni tako, da se prva in druga vrsta prvega odstavka glasita: »Zakonitost poslovanja upravnih oziroma pašnih odborov kmetijskih zadrug, odborov pašnih skupnosti in krajevnih odborov...«

Pristojna odbora Republiškega zbora sta sprejela omenjene spremembe in dopolnitve k predlogu zakona, ki jih predlaga zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Po podrobni obravnavi je nato zakonodajni odbor predlog zakona v celoti sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti v besedilu kot ga predlagajo odbor za gospodarstvo, odbor za organizacijo oblasti in uprave ter zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bogomila Vižintina.

Št. R 91/1-56.

Ljubljana, dne 2. marca 1956.

Poročevalec:

Bogomil Vižintin l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših
agrarnih skupnosti

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 2. marca 1956 razpravljal o predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti, potem ko je sprejel poročilo, da je o predlogu že razpravljala odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in sporočil svoje predloge in dopolnitve k temu zakonskemu predlogu.

V načelni razpravi odbor ni imel nobenih bistvenih ali zakonodajno-pravnih pomislekov glede na to, da so ti ukrepi za utrditev in nadaljnji razvoj socialističnih odnosov na vasi potrebni.

V podrobni obravnavi od člena do člena je odbor dopolnil in nekoliko spremenil predlog za dopolnitev 17. člena, kot jo je predlagal odbor za gospodarstvo. Po obširni obravnavi je odbor tudi sprejel dopolnitev k 28. členu, ker je smatral, da je glede na vsebino amandmaja ta dopolnitev na tem mestu najbolj primerna. Ostale spremembe in dopolnitve, ki jih je zakonodajni odbor predlagal, so v glavnem manjšega pomena in stilistične.

Zakonodajni odbor predlaga te spremembe in dopolnitve:

8. člen: Na koncu drugega odstavka se črta beseda »baze« in nadomesti z besedo »osnove«.

11. člen: V tretji vrsti prvega odstavka se črtajo besede »se vključijo v skupni pašnik« in nadomestijo z besedami »pripadejo skupnemu pašniku«; na koncu tretje vrste se črtata besedi »skupnemu pašniku« in nadomestita z besedico »mu«.

13. člen: Pod točko 2. se v prvi vrsti črta beseda »bazo« in nadomesti z besedo »osnovo«.

14. člen: Začetek prvega stavka prvega odstavka se dopolni, tako da se glasi: »Območje, za katero je skupni pašnik namenjen in obseg...«

V četrti in sedmi vrsti prvega odstavka se pred besedo »obseg« vneseta še besedi »območje in«.

V prvi vrsti tretjega odstavka se pred besedi »skupnega pašnika« dodajo še besede »območja in obsega«.

17. člen: Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Če se ne doseže sporazum med občinami iz območja dveh ali več okrajev, izda odločbo tisti okrajni ljudski odbor, na katerega območju leži pretežni del zemljišč, v sporazumu z ostalimi okrajnimi ljudskimi odbori. Če se okrajni ljudski odbori ne sporazumejo med seboj, odloči pristojni republiški organ.«

20. člen: Črta se drugi stavek drugega odstavka.

22. člen: V zadnji vrsti se črta beseda »znaša« in nadomesti z besedico »je«.

24. člen: Prvi stavek tretjega odstavka se črta in namesto njega vnese: »Pašno skupnost vodi odbor.«

27. člen: V začetku stavka se črtajo besede »Okrajni ljudski odbor« in nadomestijo z besedami »Upravni organ okrajnega ljudskega odbora«.

28. člen: Na koncu prvega odstavka se doda nov stavek: »V tem pravilniku se morajo med drugim določiti obveznosti koristnikov paše in prav tako uporaba dohodkov skupnega pašnika.«

35. člen: V prvem odstavku se spremeni vrstni red in se zato v prvi vrsti črtata besedi »krajevnih odborov«, v drugi vrsti se črta besedica »in«, na koncu druge vrste pa se pred besedo »nadzorujejo« vnesejo besede »in krajevnih odborov«.

Zakonodajni odbor je tudi sprejel spremembe in dopolnitve odbora za gospodarstvo k 1., 3., 4., 7., 10., 11., 12., 14., 16., 25., 27., 28., 29., 32., 33. in 39. členu.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Svetka.

Štev. P 19/2-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:

Andrej Svetek l. r.

Predsednik:

Danijel Lepin l. r.

PREDLOG ZAKONA

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PODELJEVANJU PREŠERNOVIH NAGRAD

Zakon o podeljevanju Prešernovih nagrad (Uradni list LRS, št. 4-27/55) se spremeni in dopolni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

Zakon

o Prešernovem skladu

1. člen

Prešernov sklad je ustanovljen v trajno počastitev največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

2. člen

Namen Prešernovega sklada je pospeševati umetniško ustvarjanje in poustvarjanje na vse področjih umetnosti ter znanstveno delo.

Ta namen dosega sklad s tem, da daje iz svojih sredstev posameznikom, zavodom in organizacijam štipendije in nagrade.

3. člen

Sredstva sklada so: proračunske dotacije, darila, volila in drugi nepredvideni dohodki.

V republiškem proračunu je treba redno zagotoviti sredstva za dotiranje sklada.

4. člen

Sklad upravlja odbor. Predsednika in člane odbora imenuje in razrešuje Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

5. člen

Prešernov sklad je pravna oseba.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predpiše statut sklada.

6. člen

Sklad ima svoj predračun dohodkov in izdatkov.

Sredstva sklada, ki ostanejo konec leta, se prenesejo kot dohodek sklada v predračun za prihodnje leto.

Odredbodajalec za izvrševanje predračuna je predsednik odbora za upravljanje sklada.

7. člen

Prešernove nagrade in štipendije iz Prešernovega sklada podeljuje odbor za upravljanje Prešernovega sklada vsako leto na obletnico Prešernove smrti.

8. člen

Prešernove nagrade se podeljujejo kot posebno priznanje za umetniško ali znanstveno prizadevanje in doseženi uspeh ter kot vzpodbuda za nove umetniške ustvaritve in poustvaritve ter nova znanstvena dela.

Prešernove nagrade se podelijo za najboljša umetniška dela ustvarjalne in poustvarjalne umetnosti ter za najboljša izvorna znanstvena dela s področja jezikoslovja, filozofije in z drugih področij humanističnih ved, ki so bila objavljena, razstavljena ali izvajana v preteklem letu, če po svoji kakovosti zaslužijo Prešernovo nagrado.

9. člen

Vsako leto se podelijo za umetniška in znanstvena dela tri nagrade.

10. člen

Štipendije iz sklada se podelijo za študij in umetniško ali znanstveno izpopolnitev doma in v tujini.

Štipendije se lahko podelijo izredno nadarjenim umetnikom in znanstvenikom in izredno nadarjenim dijakom na srednjih umetniških šolah in umetniških akademijah ter fakultetah in višjih šolah.

11. člen

Imena Prešernovih nagrajencev objavi odbor za upravljanje sklada obenem z obrazložitvijo za vsakega nagrajenca.

12. člen

Podrobne določbe o postopku pri podeljevanju nagrad in štipendij se predpišejo s statutom.

13. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

S tem dnem preneha veljati zakon o podeljevanju Prešernovih nagrad (Uradni list LRS, št. 4-27/55).

OBRAZLOŽITEV

Namen predlaganega zakona je ta, da se smotrnejše razmejijo funkcije Prešernovega in Kidričevega sklada s tem, da se obravnavanje in podeljevanje nagrad za vsa znanstvena dela s področja ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved ter z drugih področij, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva— za tista, ki so bila objavljena v preteklem letu, in za tista, ki se predložijo odboru na podlagi razpisa nagradnih tem — skoncentrira pri Kidričevem skladu; da se razširi dejavnost Prešernovega sklada s tem, da se bodo iz njega podeljevale tudi štipendije za študij ter umetniško in znanstveno izpopolnitev; končno, da se da Prešernovemu skladu večji poudarek s tem, da postane sklad pravna oseba s svojim statutom in pod vodstvom posebnega odbora.

Nagrade za znanstvena dela s področja ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved in drugih področij, ki neposredno služijo razvoju narodnega gospodarstva, so se dajale do sedaj iz Prešernovega in Kidričevega sklada. Iz Kidričevega sklada so se podeljevale nagrade za znanstvene razprave, napisane na podlagi nagradnih tem, ki jih je razpisal odbor za upravljanje sklada, iz Prešernovega sklada pa za najboljša izvirna znanstvena dela, ki so bila v preteklem letu objavljena. Razen tega so se podeljevale Prešernove nagrade tudi za znanstvena dela s področij jezikoslovja, filozofije in drugih humanističnih ved.

Po novi razmejitvi, kot je predvidena v zakonskem predlogu, se bodo iz Prešernovega sklada podeljevale Prešernove nagrade za umetniška dela ter za znanstvena dela s področij jezikoslovja, filozofije in drugih humanističnih ved, kakor tudi štipendije za študij in umetniško ali znanstveno izpopolnitev.

Po predlogu zakona bo Izvršni svet v statutu sklada predpisal podrobnejše določbe o organizaciji in delu sklada.

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami se torej dejavnost in pomen Prešernovega sklada ne bosta zmanjšala, temveč povečala.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju
Prešernovih nagrad

Odbor za prosveto in kulturo je 27. februarja in 3. marca 1956 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

Odbor se strinja z obrazložitvijo Izvršnega sveta LRS, da ima predlagani zakon namen smotrnejše razmejiti naloge Prešernovega sklada in sklada Borisa Kidriča.

Naloga Prešernovega sklada je pospeševati umetniško ustvarjanje in poustvarjanje na vseh področjih umetnosti in znanstveno delo. V ta namen bo sklad iz svojih sredstev dajal nagrade in štipendije.

Prešernove nagrade se bodo, kot to določa predlog zakona, podeljevale kot posebno priznanje za umetniško in znanstveno prizadevanje ter kot spodbuda za nove ustvaritve.

Naloge Prešernovega sklada pa bodo razširjene s tem, da se bodo iz sredstev tega sklada podeljevale tudi štipendije za študij in umetniško ali znanstveno izpopolnitev nadarjenih umetnikov in znanstvenikov ter izredno nadarjenih dijakov.

Odbor za prosveto in kulturo je predloženi zakon v načelu sprejel, v podrobni obravnavi pa je bil mnenja, da bi bilo bolj smotno, da se namen Prešernovega sklada podrobnejše obravnava v drugem členu. Zato predlaga odbor za prosveto in kulturo, da se na koncu prvega odstavka 2. člena dodajo besede »v jezikoslovju, filozofiji, zgodovini in drugih humanističnih vedah«.

Pri obravnavi 8. člena je odbor sklenil, da se v tretji vrsti zadnjega odstavka tega člena nadomestijo besede »področja jezikoslovja, filozofije in z drugih področij humanističnih ved,« z besedami »področij omenjenih v 2. členu«.

Odbor je bil mnenja, da bodo predlagane spremembe oziroma dopolnitve k 2. in 8. členu še bolj jasno razmejile naloge med skladom Borisa Kidriča in Prešernovim skladom.

Pri obravnavi 9. člena je odbor sklenil, da se naj vsako leto podeli do pet nagrad. Zato predlaga odbor za prosveto in kulturo, da se v 9. členu besede »tri nagrade« nadomestijo z besedami »do pet nagrad«.

Na svoji seji dne 3. marca 1956 je odbor za prosveto in kulturo ugotovil, da sta se s spremembami in dopolnitvami k 2., 8. in 9. členu predloga zakona strinjala tudi odbor za organizacijo oblasti in uprave ter zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Po obravnavi v načelu in podrobnostih, je odbor za prosveto in kulturo predlog zakona s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga Republiškemu zboru, v celoti sprejel.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Antona Melika.

Št. R-92/2-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:

Dr. Anton Melik l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 28. februarja 1956 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

V načelni razpravi je odbor poslušal obrazložitev zastopnika Izvršnega sveta. Po predlogu zakona bo Prešernov sklad upravljal odbor. V podrobni razpravi je bila tista določba predloženega predloga zakona, ki obravnava upravljanje s Prešernovim skladom in spremembe in dopolnitve, ki jih k 2., 8. in 9. členu predlaga odbor za prosveto, sprejeta.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave se je v celoti strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo ter je predlog zakona v celoti sprejel.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlagani zakon sprejme s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ignaca Voljča.

Št. R-92/1-56.

Ljubljana, dne 28. februarja 1956.

Poročevalec:

Ignac Voljč l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju
Prešernovih nagrad

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na svoji seji dne 2. marca 1956 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

Predlagani zakon je zakonodajni odbor v načelu sprejel, v podrobni obravnavi pa je obravnaval spremembe in dopolnitve, ki jih je k predlogu zakona sprejel odbor za prosveto in kulturo.

Zakonodajni odbor se strinja, da se v 2. členu predloženega zakona na koncu prvega odstavka dodajo besede »v jezikoslovju, filozofiji, zgodovini in drugih humanističnih vedah«. Z dopolnitvijo prvega odstavka 2. člena bo jasnejše določen namen Prešernovega sklada in bo tako predloženi zakon tudi pravno-tehnično bolj v skladu z zakonom o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Iz omenjenih razlogov se je zakonodajni odbor strinjal tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih k drugemu odstavku 8. člena predlaga odbor za prosveto in kulturo.

Spremembe in dopolnitve odbora za prosveto in kulturo k 9. členu je sprejel tudi zakonodajni odbor.

Po podrobni obravnavi je zakonodajni odbor sprejel v celoti predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad.

Zakonodajni odbor predlaga Republiškemur zboru, da sprejme zakon kot ga predlaga odbor za prosveto in kulturo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Helija Modica.

Št. R 92/3-56.

Ljubljana, dne 2. marca 1956.

Poročevalec:

Dr. Heli Modic l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ZAKONA

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA
O USTANOVITVI SKLADA BORISA KIDRIČA

1. člen

3. člen zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča (Uradni list LRS, št. 22-76/53) se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Sklad izvršuje svojo nalogo s tem, da za namene iz 2. člena tega zakona:

a) podeljuje Kidričeve nagrade za najboljša izvirna znanstvena dela, ki so bila objavljena v preteklem letu;

b) daje posameznikom, zavodom in organizacijam štipendije in podpore ter nagrade na podlagi razpisov.«

2. člen

Prvi odstavek 5. člena zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča se spremeni tako, da se glasi:

»Sklad upravlja odbor. Predsednika in člane odbora imenuje in razrešuje Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.«

3. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Zaradi smotrnejše razmejitve funkcij med Prešernovim in Kidričevim skladom se v skladu s predlaganimi spremembami in dopolnitvami zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad predlaga tudi sprememba zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Delovno področje Kidričevega sklada naj bi se razširilo na podeljevanje splošnih znanstvenih nagrad s častnim naslovom »Kidričeva nagrada« za najboljša izvirna znanstvena dela, ki so bila objavljena v preteklem letu na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved in na vseh drugih področjih, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva. Zato naj bi se dopolnil 3. člen zakona.

Sprememba 5. člena zakona se predlaga zato, da lahko Izvršni svet s statutom sklada predpiše ustrezno sestavo odbora za upravljanje Kidričevega sklada, v katerem bi sodelovali kot člani zastopniki organov družbenega upravljanja in organizacij.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča

Odbor za prosveto in kulturo je na svoji seji 27. februarja in 3. marca 1956, obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

V načelni obravnavi se je odbor strinjal z ugotovitvijo, da bo, ko bo dobil veljavo, predloženi predlog zakona smotrnejše razmejil namen sklada Borisa Kidriča in Prešernovega sklada.

S podeljivanjem znanstvenih nagrad s častnim naslovom »Kidričeva nagrada«, ki jo vpeljuje predlog zakona, se bo delovno področje sklada Borisa Kidriča razširilo. Iz sklada Borisa Kidriča so se do zdaj podeljevale nagrade za znanstvene razprave, ki so ustrezale razpisu nagradnih tem. Predlog zakona pa določa, da se bodo v prihodnje razen teh nagrad podeljevale tudi nagrade za najboljša izvirna znanstvena dela, ki so bila objavljena v preteklem letu s področja ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved ter z drugih področij, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva.

Tako se bo razširil namen sklada Borisa Kidriča in smotrnejše razmejile naloge Prešernovega sklada in sklada Borisa Kidriča.

V podrobni obravnavi je odbor sklenil, da se 1. člen predloženega zakona spremeni tako, da se točka b) nadomesti z novim besedilom ter za to točko doda nova. Zato odbor za prosveto in kulturo predlaga k prvemu členu naslednjo spremembo oziroma dopolnitev:

Točka b) 1. člena predloženega zakona se spremeni tako, da se glasi: »b) daje posameznikom, zavodom in organizacijam nagrade na podlagi razpisov;«, za to točko pa se doda nova točka, ki se glasi: »c) daje štipendije in podpore«.

Na svoji seji dne 3. marca 1956 je odbor za prosveto in kulturo ugotovil, da sta se s spremembami in dopolnitvami k 1. členu predloženega zakona strinjala tudi odbor za organizacijo oblasti in uprave ter zakonodajni odbor Republiškega zbora.

Po obravnavi v načelu in podrobnostih, je odbor za prosveto in kulturo predlog zakona s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga Republiškem zboru, v celoti sprejel.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškem zboru, da sprejme zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Antona Melika.

Št. R 93/2-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:

Dr. Anton Melik l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 28. februarja 1956 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

V načelni razpravi je odbor poslušal obrazložitev, ki jo je dal zastopnik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, kot predlagatelj zakona. V podrobni razpravi je bila tista določba predloženega predloga zakona, ki obravnava upravljanje s skladom Borisa Kidriča in spremembe in dopolnitve, ki jih predlaga k 1. členu odbor za prosveto in kulturo, sprejeta.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave se je v celoti strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo ter je predlog zakona v celoti sprejel.

Odbor predlaga Repubiškemu zboru, da sprejme predlagani zakon s spremembami in dopolnitvami, kot sta jih sprejela odbor za prosveto in kulturo ter zakonodajni odbor.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ignaca Voljča.

Št. R 93/1-56.

Ljubljana, dne 28. februarja 1956

Poročevalec:

Ignac Voljč l.r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča

Zakonodajni odbor Repubiškega zbora je na svoji seji dne 2. marca 1956 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Predlagani zakon je zakonodajni odbor v načelu sprejel, v podrobni obravnavi pa je obravnaval spremembe in dopolnitve, ki jih je sprejel k predlogu zakona odbor za prosveto in kulturo.

Zakonodajni odbor se strinja, da se v 1. členu predloženega predloga zakona točka b) spremeni tako, da se novo besedilo glasi: »b) daje posameznikom, zavodom in organizacijam nagrade na podlagi razpisov;«

Zakonodajni odbor se strinja tudi s tem, da se v 1. členu doda nova točka, ki se glasi: »c) daje štipendije in podpore.«

Po podrobni obravnavi je zakonodajni odbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča v celoti.

Zakonodajni odbor Republiškega zbora predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon v besedilu, kot ga predlaga odbor za prosveto in kulturo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Helija Modica.

Št. R 93/-56.

Ljubljana, dne 2. marca 1956

Poročevalec:

Dr. Heli Modič l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ODLOKA O VIŠJI ŠOLI ZA TELESNO VZGOJO

Splošne določbe

1.

Dosedanji inštitut za telesno vzgojo v Ljubljani se preimenuje v Višjo šolo za telesno vzgojo.

Šola se vodi po načelih o družbenem vodstvu.

Šolo neposredno vodijo organi, ki so določeni s tem odlokom.

Svet za prosveto in kulturo LRS izvršuje v zvezi z vodstvom šole s tem odlokom določene pravice in dolžnosti.

2.

Šola se vzdržuje v breme republiškega proračuna.

3.

Šola ima tele naloge:

vzgaja višje kvalificirane vzgojitelje za telesno vzgojo;

znanstveno proučuje vsa vprašanja telesne vzgoje;

skrbi za popularizacijo telesne vzgoje in pomaga telesnovzgojnim organizacijam pri njihovem delu.

4.

Pouk na šoli traja tri leta.

5.

Organizacija šole se predpiše s statutom šole.

6.

Izobrazba absolventov Višje šole za telesno vzgojo, ki imajo diplomski izpit, ustreza višji šolski izobrazbi.

7.

Šola ima samostojen predračun dohodkov in izdatkov, ki ga potrdi Ljudska skupščina LRS kot prilogo republiškega proračuna.

Direktor šole je odredbodajalec za izvajanje predračuna.

Vodstvo šole

8.

Šolo neposredno vodijo šolski svet, strokovni svet in direktor.

9.

Šolski svet sestavljajo:

- trije člani, ki jih izvoli učiteljski zbor izmed sebe;
- član, ki ga izvolijo študenti izmed sebe;
- član, ki ga izvoli izmed ljudskih odbornikov okrajni ljudski odbor Ljubljana;
- dva člana, ki jih imenuje Svet za prosveto in kulturo LRS izmed prosvetnih delavcev;
- enajst članov, ki jih delegirajo organizacije in sicer: po dva člana Zveza za telesno vzgojo Slovenije »Partizan«, Zveza športov Slovenije in Društvo učiteljev in profesorjev telesne vzgoje LRS; po enega člana pa Ljudska mladina Slovenije, Zveza društev prijateljev mladine Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo, Centralni higienski zavod in Slovensko zdravniško društvo;
- direktor šole.

Delovna doba šolskega sveta traja dve leti; posameznega člana lahko odpokliče oziroma razreši pred potekom tega časa tisti, ki ga je izvolil oziroma imenoval.

Svet za prosveto in kulturo LRS lahko razpusti šolski svet, če ta zanemarja svoje dolžnosti ali če njegovo delo nasprotuje zakonu. Zoper takšno odločbo Sveta ima šolski svet pravico do pritožbe na Izvršni svet LRS.

10.

Šolski svet izbere izmed sebe predsednika. Direktor šole ne more biti predsednik šolskega sveta.

11.

Seje šolskega sveta sklicuje in vodi predsednik. Predsednik skliče seje po svojem preudarku. Predsednik mora sklicati sejo v začetku šolskega leta, ob koncu polletja in ob koncu šolskega leta, in tudi, kadar to zahteva tretjina članov šolskega sveta, učiteljski zbor ali direktor šole.

Seje pripravlja predsednik šolskega sveta s pomočjo direktorja šole.

12.

Šolski svet:

- predpiše statut šole, ki ga predloži Svetu za prosveto in kulturo LRS v potrditev;
 - sestavlja predlog predračuna dohodkov in izdatkov šole ter skrbi za njegovo izvajanje;
 - predlaga Svetu za prosveto in kulturo LRS predmetnik in učni načrt; predlaga, kako naj se organizira pouk in kako naj se določi izpitni red;
 - obravnava druga vprašanja, ki so pomembna za pouk, in vprašanja, ki se tičejo znanstvenega dela na šoli; sprejema sklepe in priporočila o teh vprašanjih;
 - predlaga sistemizacijo delovnih mest na šoli za učno, administrativno in tehnično osebje; razpisuje natečaj za učno osebje in za mesta strokovnih delavcev; daje predloge za imenovanje direktorja in drugega učnega osebja ter strokovnih delavcev; daje mnenje o izvolitvi profesorjev višje šole;
 - potrjuje izvolitev vodij oddelkov;
 - obravnava predloge in pritožbe študentov in šolskega osebja v zvezi s poukom in delom na šoli;
 - skrbi za primerne življenjske in delovne pogoje študentov;
 - obravnava prošnje in daje predloge za dodelitev štipendij študentom;
 - nadzoruje uporabo splošnega ljudskega premoženja, ki je dano v uporabo šoli;
 - skrbi za to, da se popularizira telesna vzgoja in da šola pomaga telesno-vzgojnim organizacijam;
 - obravnava delo šole v celoti;
 - rešuje druge zadeve, za katere je pristojen po posebnih predpisih.
- Član šolskega sveta, ki ga izvolijo študenti, ne glasuje, kadar se daje mnenje o izvolitvi profesorjev višje šole, o potrditvi izvolitve vodij oddelkov, o predlogih za imenovanje direktorja in drugega učnega osebja ter strokovnih delavcev in tudi ne o predlogih za predmetnik in učni načrt.

13.

Šolski svet dela in izvršuje pravice, ki mu pripadajo, samo na svojih sejah.

Šolski svet je sklepčen, če je na seji navzočih večina članov sveta. Svet sklepa z večino glasov navzočih članov.

14.

Učiteljski zbor sestavljajo direktor, vsi učitelji in drugi strokovni delavci, ki so na šoli redni uslužbenci.

Učiteljski zbor zlasti:

- skrbi za to, da se zakoni in drugi predpisi ter sklepi in smernice prosvetnih organov pravilno izvajajo;
- obravnava vprašanja, ki se tičejo pouka in vzgojnega dela na šoli in njunega izboljšanja;

- izdela podrobne učne načrte za posamezne predmete in panoge; daje pobudo za spremembo predmetnika in učnega načrta;
 - voli profesorje višje šole;
 - voli na predlog oddelkov vodje oddelkov;
 - obravnava in sklepa o organizaciji in izvrševanju znanstvenega dela na šoli;
 - obravnava vprašanja pomoči telesno-vzgojnim organizacijam;
 - gospodari s splošnim ljudskim premoženjem, ki je dano šoli v uporabo;
 - imenuje člane disciplinskega sodišča za študente;
 - odloča na drugi stopnji o pritožbah zoper odločbe disciplinskega sodišča za študente;
 - rešuje druge zadeve, za katere je pristojen po veljavnih predpisih.
- Za profesorja višje šole je lahko izvoljen samo kandidat, ki ima popolno fakultetno izobrazbo, vsaj 8 let uspešnega pedagoškega dela in se odlikuje s strokovnim znanjem.

Profesorji višje šole se ponovno volijo vsako peto leto.

15.

Seje učiteljskega zbora sklicuje direktor po svojem preudarku; sejo mora sklicati, če to zahteva šolski svet ali petina članov učiteljskega zbora.

Sklep učiteljskega zbora velja, če glasuje zanj večina vseh njegovih članov.

Pri sklepanju o vprašanjih, ki se tičejo pedagoškega dela s študenti, glasuje samo tisti člani učiteljskega zbora, ki so redni učitelji na šoli.

16.

Če misli učiteljski zbor, da sklep šolskega sveta ni v skladu z veljavnimi predpisi, lahko zadrži njegovo izvršitev. Tak sklep mora direktor šole takoj predložiti Svetu za prosveto in kulturo LRS v odločitev.

17.

Zastopniki študentov se lahko udeležijo seje učiteljskega zbora, kadar se obravnavajo vprašanja pouka ali izvajanja študijskih pravil; na seji lahko povedo svoje mnenje in dajo svoje predloge.

18.

Direktorja šole imenuje Svet za prosveto in kulturo LRS. Za direktorja je lahko imenovan samo, kdor ima pogoje za profesorja višje šole po tem odloku.

Direktor neposredno vodi delo šole, pripravlja in vodi seje učiteljskega zbora; skrbi za to, da se izvršujejo zakoni in drugi predpisi, smernice pristojnih prosvetnih organov, statut šole ter odločbe, sklepi in priporočila šolskega sveta in učiteljskega zbora; vodi šolsko administracijo ter imenuje administrativno in tehnično osebje na šoli na sistematizirana mesta.

Direktor ima pravico in dolžnost zadržati izvršitev sklepov šolskega sveta ali učiteljskega zbora, ki so v nasprotju z zakonitimi predpisi, statu-

tom šole ali s splošnimi nalogami šole, sklep učiteljskega zbora pa tudi, če je v nasprotju s sklepom šolskega sveta.

Tak sklep šolskega sveta oziroma učiteljskega zbora mora direktor takoj predložiti Svetu za prosveto in kulturo LRS oziroma šolskemu svetu v odločitvev.

19.

Šolski svet, učiteljski zbor in direktor so za svoje delo odgovorni Svetu za prosveto in kulturo LRS, direktor pa tudi šolskemu svetu.

20.

Svet za prosveto in kulturo LRS ima v zvezi z vodstvom šole zlasti te pravice in dolžnosti:

- potrdi statut šole;
- predpiše organizacijo pouka, predmetnik in učni načrt in določi izpitni red;
- razpisuje natečaj za mesto direktorja;
- imenuje direktorja in drugo učno osebje ter strokovne delavce; potrjuje izvolitve profesorjev višje šole;
- nadzoruje, kako izvršujejo predpise organi, ki neposredno vodijo šolo;
- obravnava predlog predračuna šole in ga s svojim mnenjem predloži pristojnemu organu;
- opravlja splošno nadzorstvo nad izvrševanjem predračuna in kako se gospodari s splošnim ljudskim premoženjem, ki je dano šoli v uporabo;
- opravlja druge naloge, za katere je pristojen po posebnih predpisih.

Študenti

21.

Na šolo se lahko vpišejo kandidati, ki imajo popolno srednjo šolo z zrelostnim izpitom ali srednjo strokovno šolo z diplomskim izpitom po uspešno opravljenem sprejemnem izpitu in zdravniškem pregledu.

22.

Na šolo se lahko vpišejo tudi izredni študenti, če imajo pogoje iz 21. točke tega odloka; natančnejše določbe o pogojih za vpis izrednih študentov in za njihov študij se predpišejo s statutom šole.

23.

Na šolo se lahko vpišejo kot redni ali izredni študenti tudi tisti, ki so že vpisani na višji pedagoški šoli ali na kakšni fakulteti.

24.

Redni študent ima pravico in dolžnost obiskovati predavanja, seminarje in vaje, udeleževati se drugih oblik učnega dela in delati izpite. Za opravljanje diplomskega izpita veljajo za izredne študente enaki pogoji kot za redne študente.

Študent mora upoštevati šolske predpise ter varovati študentovski ugled in ugled šole. Za kršitev teh dolžnosti je študent disciplinsko odgovoren pred disciplinskim sodiščem za študente.

Natančnejše določbe o pravicah in dolžnostih študentov in o njihovi disciplinski odgovornosti predpiše statut šole.

25.

Študenti lahko ustanovijo strokovna, kulturna in druga društva ali krožke.

Pravila teh društev in krožkov morajo biti v skladu s tem odlokom in s statutom šole.

26.

Študenti imajo pravico sodelovati pri delu organov, ki neposredno vodijo šolo, tako kakor določa ta odlok.

Študenti sodelujejo pri vodstvu ustanov, ki se ukvarjajo z njihovimi zdravstvenimi, socialnimi in materialnimi vprašanji.

27.

Status študenta višje šole za telesno vzgojo preneha z diplomiranjem, najpozneje pa 6 mesecev po absolutoriju, z izpisom, obsodbo na strogi zapor ali na zapor daljši kot 6 mesecev, dokler taka kazen traja, ali z izključitvijo.

Po sklepu šolskega sveta lahko preneha status študenta, če je obsojen na kazen omejitve državljanskih pravic, dokler ta kazen traja.

Predhodne in končne določbe

28.

Ne glede na določbe tega odloka o izvolitvi profesorjev višje šole imenuje Svet za prosveto in kulturo LRS izmed učiteljev, ki so že na šoli, profesorje višje šole, če izpolnjujejo za to predpisane pogoje.

Rok za ponovno izvolitev profesorja višje šole iz zadnjega odstavka 14. točke tega odloka teče od dneva, ko je izdana odločba o imenovanju po prejšnjem odstavku.

29.

Z dnem, ko začne veljati ta odlok, preneha veljati uredba o ustanovitvi Inštituta za telesno vzgojo v Ljubljani (Uradni list LRS, št. 41/53) in vsi drugi predpisi, ki so z njim v nasprotju.

30.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

S predlaganim odlokom naj bi se sedanji Inštitut za telesno vzgojo v Ljubljani pretvoril v Višjo šolo za telesno vzgojo. Sedanji Inštitut je bil ustanovljen z uredbo Izvršnega sveta o ustanovitvi Inštituta za telesno vzgojo v Ljubljani (Uradni list LRS, št. 41-132/53).

Preformiranje sedanjega Inštituta v Višjo šolo za telesno vzgojo je potrebno zato, ker je že prva in glavna naloga sedanjega Inštituta vzgoja visokokvalificiranih vzgojiteljev za telesno vzgojo, med tem ko opravlja drugi dve nalogi (znanstveno proučevanje vprašanj o področju telesne vzgoje in popularizacije telesne vzgoje) poleg svoje glavne, vzgojne naloge in bo te dve nalogi opravljala tudi še naprej Višja šola. Preformiranje v Višjo šolo je potrebno tudi še zato, da se v tem vzgojnem inštitutu uvede družbeno vodstvo po enakih načelih kot v vseh drugih višjih šolah.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo

Odbor za prosveto in kulturo je na seji, 27. februarja in 3. marca 1956, obravnaval predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo.

V načelni razpravi je bilo poudarjeno, da je bil leta 1953, z uredbo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, ustanovljen Inštitut za telesno vzgojo. Ta inštitut v prvi vrsti vzgaja visoko kvalificirane kadre za telesno vzgojo, kar je pedagoška ne pa inštitutska naloga. Inštitut se je razen s to glavno nalogo ukvarjal z znanstvenim proučevanjem vprašanj s področja telesne vzgoje.

Obravnavani predlog odloka ima namen preoblikovati inštitut v Višjo šolo za telesno vzgojo, ki bo imela iste naloge, kot jih je do zdaj opravljal inštitut. S tem odlokom je v prvi vrsti poudarjeno pedagoško delo, s sprejetjem predloga odloka o Višji šoli za telesno vzgojo pa bo mogoče tudi natančneje določiti naloge inštituta za športno medicino.

Ko bo sprejet predloženi odlok bo na tej šoli vpeljan organ družbenega upravljanja in bo mogoče uresničiti, glede izvolitve profesorjev te šole, podobna načela, kot so izražena v splošnem zakonu o univerzah.

Odbor za prosveto in kulturo je predlog odloka v načelu sprejel. V podrobni obravnavi 8. in 16. točke predloga odloka pa je odbor k omenjenima točkama sprejel naslednje spremembe in dopolnitve:

V 8. točki se besede »strokovni svet« nadomestijo z besedami »učiteljski zbor.«

V drugi vrsti 16. točke predloga odloka se črta beseda »lahko«. Odbor za prosveto in kulturo je bil namreč mnenja, da je treba še bolj podčrtati

določeno odgovornost učiteljskega zbora za tiste primere, kadar sklepi šolskega sveta niso v skladu z veljavnimi predpisi.

S spremembami in dopolnitvami k 8. in 16. točki predloga odloka se strinja tudi odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme odlok v besedilu kot ga predlagata odbor za organizacijo oblasti in uprave in odbor za prosveto in kulturo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirka Bračiča.

Štev. R 94/2-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956

Poročevalec:

Mirko Bračič l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 28. februarja obravnaval predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo. V načelni obravnavi se je odbor strinjal s tem, da se vprašanje Višje šole za telesno vzgojo uredi z odlokom, ker je treba spraviti v sklad z načeli o družbenem upravljanju tudi vodstvo te šole, še predno bo izdan splošni zakon o višjih šolah. Odbor se je strinjal z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da je treba Inštitut za telesno vzgojo preimenovali v Višjo šolo za telesno vzgojo. Že do zdaj je bila prva in glavna naloga sedanjega inštituta, vzgoja višje kvalificiranih vzgojiteljev za telesno vzgojo, čeprav je imel inštitut tudi nalogo znanstveno proučevati vprašanja s področja telesne vzgoje. Vse te naloge pa bo tudi v naprej opravljala Višja šola za telesno vzgojo.

Najpomembnejše pa je, da se s tem odlokom tudi v Višji šoli vpelje družbeno upravljanje po enakih načelih kot v vseh drugih visokih šolah.

Že z odlokom o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, ki ga je Ljudska skupščina LRS sprejela na svoji zadnji seji, se nakazuje, da bo za vsak zavod izdan poseben predpis in je prav zaradi tega v predloženem predlogu odloka obširno obdelano vprašanje vodstva šole, zlasti pa delo in naloge šolskega sveta kot organa družbenega upravljanja na tem področju.

Pri podrobni obravnavi pravic, ki jih ima član šolskega sveta, ki ga izvolijo študentje, so bili nekateri člani odbora mnenja, da naj bi imel

ta član šolskega sveta pravico glasovati o predlogih za predmetnik in učni načrt. Ker pa je to vprašanje, ki zadeva celotno ureditev naših višjih šol, je bil odbor mnenja, da ni treba k 12. točki odloka sprejemati dopolnitev oziroma sprememb.

Pri podrobni obravnavi je odbor za organizacijo oblasti in uprave obravnaval določbo 14. točke predloga odloka, ki določa, da je za profesorja višje šole lahko izvoljen samo kandidat, ki ima vsaj osem let uspešnega pedagoškega dela. Po mnenju članov se s to določbo postavlja formalni kriterij in bi se s formalnim predpisovanjem let, ki nimajo do zdaj podlage v pozitivnih predpisih, lahko onemogočila izvolitev profesorja, ki pa ima drugače vse pogoje za profesorja višje šole za telesno vzgojo. Zato predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave, da se v drugi vrsti predzadnjega odstavka 14. točke predloga odloka črtajo besede »vsaj osem let uspešnega pedagoškega dela«, za besedami »strokovnim znanjem« pa dodajo besede »ter pedagoškimi izkušnjami«. Tako bodo pogoji za izvolitev profesorja Višje šole za telesno vzgojo po eni strani omiljeni, po drugi strani pa poostreni. Po mnenju članov odbora namreč tudi osemletno pedagoško delo ne pomeni vedno, da se s tem že nekdo odlikuje tudi s pedagoškimi sposobnostmi.

Pri podrobni obravnavi pa je odbor predlagal, da se 21. točka predloga odloka dopolni še z drugim odstavkom, ki se glasi: »Osnovni pogoji za sprejemni izpit se določijo s statutom šole«.

V 28. točki predloga odloka naj se zaradi jasnosti v drugi vrsti beseda »šoli« nadomesti z besedami »Inštitutu za telesno vzgojo«.

Pri podrobni obravnavi 26. točke predloga odloka so bili nekateri člani odbora mnenja, naj bi se ta točka črtala, ker so te določbe vsebovane že v drugih določbah. Večina članov odbora pa je sklenila, da k 26. točki ne sprejme sprememb oziroma dopolnitev.

S spremembami in dopolnitvami, ki jih k 14., 21. in 28. točki predloga odloka predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave, se strinja tudi odbor za prosveto in kulturo.

Po obravnavi v načelu in v podrobnostih je s spremembami in dopolnitvami, odbor za organizacijo oblasti in uprave v celoti sprejel predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlagani odlok s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata odbor za prosveto in kulturo in odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Pirkoviča.
Št. R 94/1-56.

Ljubljana, dne 28. februarja 1956.

Poročevalec:
Franc Pirkovič l.r.

Predsednik:
Vladimir Krivic l.r.

PREDLOG ODLOKA

O SOGLASJU K ODLOKU SABORA LJUDSKE REPUBLIKE HRVATSKE
O SPREMENBI MEJE MED LJUDSKO REPUBLIKO HRVATSKO
IN LJUDSKO REPUBLIKO SLOVENIJO

Na podlagi 6. točke 21. člena in 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 6. marca 1956 sprejela

o d l o k

o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo

I.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije daje soglasje k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske z dne 15. decembra 1955, št. 8295. o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo, s katerim se vasi Abitanti, Belvedur, Brezovica, Gradin, Koromači-Boškini, Močunigi, Pregara in Sirči, ki so zdaj v sestavi Ljudske republike Hrvatske v občini Buje, okraj Pula, izločijo iz sestave Ljudske republike Hrvatske in priključijo k ozemlju Ljudske republike Slovenije.

II.

Ta odlok začne veljati ko ga potrdi Zvezna ljudska skupščina.

OBRAZLOŽITEV

Prebivalstvo v predlogu odloka naštetih vasi, ki so zdaj na ozemlju Ljudske republike Hrvatske, že dalj časa teži za tem, da bi se te vasi priključile Ljudski republiko Sloveniji, in sicer k okraju Koper, ker je večina tega prebivalstva slovenske narodnosti.

Sabor Ljudske republike Hrvatske je na svoji seji dne 15. decembra 1955 že sprejel odlok o spremembi meje med LR Hrvatsko in LR Slovenijo v tem smislu, da se našete vasi izločijo iz sestave LR Hrvatske in priključijo LR Sloveniji.

Zato Izvršni svet predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme gornji odlok.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske
o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko
Slovenijo

Sabor Ljudske republike Hrvatske je 15. decembra 1955, upoštevajoč želje prebivalcev v odloku omenjenih vasi, sprejel odlok o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo. Ta odlok določa, da se omenjene vasi izločijo iz sestava Ljudske republike Hrvatske in priključijo Ljudski republiko Sloveniji. K omenjenemu odloku pa mora dati svoje soglasje Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije. Ta odlok pa bo začel veljati, ko ga bo potrdila Zvezna ljudska skupščina.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškem zboru, da sprejme odlok o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Cveto Vodopivec.

Št. R — 98/1-56

Ljubljana, dne 5. marca 1956.

Poročevalec:
Cveta Vodopivec l.r.

Predsednik:
Vladimir Krivic l.r.

PREDLOG ODLOKA

O PRENOSU SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA
NA OKRAJNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

1.

Pravice in dolžnosti, ki jih imajo nasproti Slovenskemu narodnemu gledališču v Ljubljani na podlagi odločbe o Slovenskem narodnem gledališču kot finančno samostojnem zavodu (Uradni list LRS, št. 1-5/55) in na podlagi drugih veljavnih predpisov republiški organi, se prenesejo na Okrajni ljudski odbor Ljubljana z omejitvami, ki so določene s tem odlokom.

2.

Slovensko narodno gledališče upravlja upravni odbor.

Upravni odbor šteje petnajst članov. Sestavljajo ga:

— štiri člani, ki jih imenuje Svet za prosveto in kulturo LRS izmed javnih in kulturnih delavcev,

- pet članov, ki jih imenuje Okrajni ljudski odbor Ljubljana izmed javnih in kulturnih delavcev,
- po en član, ki ga izvolijo izmed sebe kolektivi Opere, Drame in Gledaliških delavnic,
- direktor Opere, direktor Drame in direktor Gledaliških delavnic.

3.

Glavnega tajnika in direktorja Opere, Drame in Gledaliških delavnic postavlja in razrešuje okrajni ljudski odbor v soglasju s Svetom za prosveto in kulturo LRS.

4.

Do sprejetja republiškega zakona o gledališčih je za bistvene organizacijske spremembe, za odvzem poslopij in drugih osnovnih sredstev in za pravila Slovenskega narodnega gledališča, ki jih predpiše Okrajni ljudski odbor Ljubljana, potrebno soglasje Sveta za prosveto in kulturo LRS.

5.

Pravilnik o plačah delavcev Slovenskega narodnega gledališča predpiše Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

6.

Kolikor ni s tem odlokom drugače določeno, veljajo določila odločbe o Slovenskem narodnem gledališču kot samostojnem zavodu (Uradni list LRS, št. 1-5/55), dokler jih Okrajni ljudski odbor Ljubljana ne spremeni.

7.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Slovensko narodno gledališče v Ljubljani je bilo kot reprezentativno slovensko gledališče doslej republiško gledališče.

Glede na opetovana priporočila skupščinskega odbora za proračun, z ozirom na dejstvo, da je Slovensko narodno gledališče namenjeno predvsem ljubljanskemu občinstvu in z ozirom na dejstvo, da so bila reprezentativna gledališča tudi v drugih republikah prenesena na ljudske odbore, se predlaga, da se s predlaganim odlokom prenese Slovensko narodno gledališče v pristojnost okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, ki načeloma s tem soglaša.

Ker naj bi Slovensko narodno gledališče še naprej obdržalo značaj reprezentativnega gledališča, je v predlogu odloka predvideno, da se začasno, dokler ne bo izdan republiški zakon o gledališčih, pridržijo Svetu za prosveto in kulturo LRS nekatere pravice v zvezi z vodstvom tega gledališča.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča
na Okrajni ljudski odbor Ljubljana

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora je na svoji seji dne 28. februarja in 3. marca 1956 obravnaval predlog odloka in se v načelni razpravi strinjal s predlagateljem, t. j. z Izvršnim svetom, da je glede na razvoj družbenega upravljanja potrebno, da se pravice in dolžnosti, ki so jih doslej imeli republiški organi do Slovenskega narodnega gledališča prenesejo na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

Slovensko narodno gledališče bo tudi v bodoče ostalo osrednje slovensko gledališče in bo sprejemalo republiško dotacijo v višini, ki jo bo določil vsakoletni proračun. Dosedanja politika ljudske oblasti do Slovenskega narodnega gledališča in do gledališke umetnosti sploh, se s tem seveda ne spremeni niti v materialni pomoči niti v pomoči pri vzgoji kadrov itd. Prav tako pri tem odloku ne gre za neko podcenjevanje gledališča, ki je in ostane poleg Univerze in Akademije znanosti in umetnosti osrednja kulturna ustanova slovenskega naroda in ena najpomembnejših in najstarejših gledaliških ustanov v državi sploh. Gre za vskladitev sistema upravljanja Slovenskega narodnega gledališča s sistemom družbenega upravljanja kulturnih ustanov sploh in za njihovo tesnejšo povezavo z osnovnimi družbenimi enotami, v našem primeru, z glavnim mestom republike, z Ljubljano. V tem smislu pomeni predloženi odlok pomemben korak naprej v izpopolnjevanju novega sistema družbenega upravljanja kulturnih ustanov.

Z dopolnitvijo predloga odloka o republiški dotaciji Slovenskemu narodnemu gledališču, ki jo je kot novo 4. točko predlagal Izvršni svet, se je odbor strinjal. Dosedanja 4. točka postane 5., prav tako se prenumeriirajo vse ostale točke.

Pri podrobni obravnavi je odbor predlagal tele spremembe in dopolnitve:

Naslov predloga odloka naj se spremeni takole:

»Predlog odloka o Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani«.

V šesti točki naj se za besedo »delavcev« dodajo še besede »in uslužbencev«.

V sedmi točki naj se za besedami »gledališču kot« doda še beseda »finančno«.

Odbor je v celoti z večino glasov sprejel predlog odloka z dopolnitvijo v četrti točki, kakor tudi z vsemi navedenimi spremembami in predlaga Republiškemu zboru, da sprejme ta predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Bratka.
Št. R 95/2-56.

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:
Ivan Bratko l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

**k predlogu odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča
na Okrajni ljudski odbor Ljubljana**

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svojih sejah, 28. februarja in 1. marca 1956, obravnaval predlog odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

V načelni obravnavi je bil odbor mnenja, da so z razvijanjem komunalnega sistema podani vsi pogoji, da se prenesejo pristojnosti, ki so v zvezi z delom Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana. Čeprav gre za osrednje slovensko gledališče, je pri tem treba upoštevati, da je to gledališče namenjeno predvsem prebivalcem mesta Ljubljane in da je prav zaradi tega skupščinski odbor za proračun že večkrat predlagal, da se Slovensko narodno gledališče prenese iz republiške v okrajno pristojnost.

Po predlaganem odloku bo Slovensko narodno gledališče obdržalo značaj osrednjega gledališča, zato pa bo imel Svet za prosveto in kulturo LRS še nekatere pravice v zvezi z vodstvom tega gledališča. Kasneje pa bo republiški zakon o gledališčih uredil ta razmerja.

Vloga Slovenskega narodnega gledališča se s tem odlokom v ničemer ne zmanjšuje. Vprašanje splošnega vodstva in financiranja pa se podobno ureja kot v drugih republikah in v skladu z novo vlogo, ki jo imajo v našem družbenem in komunalnem sistemu okrajni ljudski odbori.

V načelni obravnavi je bilo postavljeno tudi vprašanje gospodarskih odnosov med republiko in samo Ljubljano glede zavodov, ki imajo pomen tako za republiko, kakor tudi za sam okraj. Po mnenju članov odbora je to načelno vprašanje, ki pa je bilo v primeru Slovenskega narodnega gledališča kakor tudi Slovenske filharmonije rešeno z dopolnitvijo, ki jo je k odloku naknadno predlagal Izvršni svet kot predlagatelj predloga odloka. Slovensko narodno gledališče, kot osrednje slovensko gledališče bo namreč za delno kritje svojih izdatkov prejemale republiško dotacijo v višini, ki jo določi republiški proračun.

Odbor je v podrobni razpravi obravnaval dopolnitve in spremembe, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo, ter se je z njimi v celoti strinjal.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme predloženi odlok s spremembami in dopolnitvami odbora za prosveto in kulturo.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Staneta Brečka.

Št. R 95/1-56

Ljubljana, dne 1. marca 1956.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

PREDLOG ODLOKA

O PRENOSU SLOVENSKE FILHARMONIJE NA OKRAJNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

1.

Pravice in dolžnosti, ki jih imajo nasproti Slovenski filharmoniji v Ljubljani na podlagi odločbe o Slovenski filharmoniji kot finančno samostojnem zavodu (Uradni list LRS, št. 1-4/55) in na podlagi drugih veljavnih predpisov republiški organi, se prenesejo na Okrajni ljudski odbor Ljubljana z omejitvami, ki so določene s tem odlokom.

2.

Slovensko filharmonijo upravljata upravni svet in upravnik.

Upravni svet ima trinajst članov. Po štiri člane imenujeta Svet za prosveto in kulturo LRS in Okrajni ljudski odbor Ljubljana izmed javnih in kulturnih delavcev, štiri člane pa izvoli kolektiv Slovenske filharmonije izmed sebe.

Upravnik Slovenske filharmonije je po svojem položaju član upravnega sveta, ne more pa biti njegov predsednik.

3.

Upravnika Slovenske filharmonije imenuje Okrajni ljudski odbor Ljubljana v soglasju s Svetom za prosveto in kulturo LRS.

4.

Do sprejetja posebnega republiškega zakona je za bistvene organizacijske spremembe, za odvzem poslopij in drugih osnovnih sredstev in za pravila Slovenske filharmonije, ki jih predpiše Okrajni ljudski odbor Ljubljana, potrebno soglasje Sveta za prosveto in kulturo LRS.

5.

Pravilnik o plačah delavcev in uslužbencev Slovenske filharmonije predpiše Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

6.

Kolikor ni s tem odlokom drugače določeno, veljajo določbe odločbe o Slovenski filharmoniji kot finančno samostojnem zavodu (Uradni list LRS, št. 1-4/55) še naprej, dokler jih Okrajni ljudski odbor Ljubljana ne spremeni.

7.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Slovenska filharmonija je bila kot reprezentativna slovenska glasbeno-reproduktivna republiška ustanova.

Glede na opetovana priporočila skupščinskega odbora za proračun, glede na dejstvo, da je Slovenska filharmonija namenjena predvsem ljubljanskemu občinstvu in glede na dejstvo, da so bile tudi v drugih republikah podobne glasbene ustanove prenesene na ljudske odbore, se predlaga, da se s predlaganim odlokom prenese Slovenska filharmonija v pristojnost Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, ki načeloma s tem soglaša.

Ker naj bi Slovenska filharmonija še naprej obdržala značaj reprezentativne glasbeno-reproduktivne ustanove, je v predlogu odloka predvideno, da se zaenkrat, dokler ne bo izdan poseben zakon o glasbeno-reproduktivnih ustanovah, pridržijo Svetu za prosveto in kulturo LRS nekatere pravice v zvezi z vodstvom Slovenske filharmonije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora je na svojih sejah dne 28. februarja in 3. marca 1956 razpravljal o predlogu odloka. V načelni obravnavi se je večina članov odbora strinjala s predlogom odloka, ker tak prenos narekuje razvoj družbenega upravljanja. Čeprav je Slovenska filharmonija osrednji slovenski glasbeni zavod, kar bo ostal tudi v bodoče, obiskujejo njene prireditve v prvi vrsti prebivalci Ljubljane in bližnje

okolice. Zato je primerno, da tudi Okrajni ljudski odbor Ljubljana prispeva del finančnih sredstev in sodeluje pri upravljanju Slovenske filharmonije. Deloma bo še v naprej prispevala republika del finančnih sredstev v višini, ki jo bo določil republiški proračun. S tem določilom, ki ga je predlagatelj t. j. Izvršni svet naknadno vnesel kot četrto točko odloka, se je odbor strinjal. Dosedanja četrta točka postane peta, pravtako se prenumerirajo vse ostale točke.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel naslednji amandma:

Spremeni naj se naslov odloka, tako da se glasi:

»Predlog odloka o Slovenski filharmoniji v Ljubljani«.

Odbor je sprejel z večino glasov predlog odloka z navedenimi spremembami in dopolnitvami in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Bratka.

Št. R 96/2-56

Ljubljana, dne 3. marca 1956.

Poročevalec:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUJSKA SKUPŠČINA
LJUJSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora je na svojih sejah, 28. februarja in 1. marca 1956. obravnaval predlog odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

V načelni obravnavi predloga odloka je odbor ugotovil, da je skupščinski odbor za proračun že večkrat priporočil prenos pristojnosti na Okrajni ljudski odbor Ljubljana, ker je Slovenska filharmonija namenjena predvsem prebivalcem mesta Ljubljane.

Pri prenosu pristojnosti na Okrajni ljudski odbor Ljubljana se upoštevajo načela novega komunalnega sistema, ki daje čedalje več pristojnosti okrajnim oziroma občinskim ljudskim odborom.

S prenosom pristojnosti pa Slovenska filharmonija še v naprej ostane osrednji glasbeni zavod in bo imel zato Svet za prosveto in kulturo LRS. v zvezi z vodstvom Slovenske filharmonije še nekatere pravice, kasneje pa bo poseben zakon o glasbeno-reproduktivnih ustanovah uredil ta razmerja.

Kot osrednji glasbeni zavod bo za kritje svojih izdatkov Slovenska filharmonija prejemale republiško dotacijo v višini, ki jo določi republiški proračun.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave se je v podrobni obravnavi strinjal s spremembami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora in je predlog odloka z njegovimi spremembami in dopolnitvami v celoti sprejel.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predloženi odlok s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Staneta Brečka.

Št. R 96/1-56.

Ljubljana, dne 1. marca 1956.

Poročevalec:

Stane Brečko l.r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l.r.

PREDLOG SKLEPA

o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 34. in 36. členom splošnega zakona o univerzah je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije dne 6. marca 1956.

sklenila:

Ljudska skupščina LR Slovenije izvoli v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani tole število članov:

- v univerzitetni svet 15 članov;
- v fakultetni svet prirodoslovno-matematične in filozofske fakultete 9 članov;
- v fakultetni svet pravne in ekonomske fakultete 9 članov;
- v fakultetni svet tehniške fakultete 15 članov;
- v fakultetni svet medicinske fakultete 9 članov;
- v fakultetni svet agronomske, gozdarske in veterinarske fakultete 9 članov.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov Univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 34. in 46. členom splošnega zakona o univerzah je Ljudska

skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije dne 6. marca 1956

sklenila:

Zaradi reorganizacije v sestavi univerzitetnega in fakultetnih svetov in na predlog univerzitetnih organov se razrešijo funkcije članov univerzitetnega sveta oziroma fakultetnih svetov vsi člani univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov Univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina na seji Republiškega zbora dne 27. oktobra 1954.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 34. in 46. členom splošnega zakona o univerzah in na podlagi sklepa Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LR Slovenije v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani, so bili na seji Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije dne 6. marca 1956

izvoljeni:

za dobo dveh let:

I. Za člane univerzitetnega sveta:

1. Roman Albreht, član Tajništva Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo
2. Bole Dušan, ljudski poslanec, Ljubljana
3. Borštnar Jože, ljudski poslanec, Novo mesto
4. inž. Brilly Marjan, direktor Uprave za investicije LRS, Ljubljana
5. dr. Hočevar France, predsednik Vrhovnega sodišča LRS, Ljubljana
6. Jenko Marjan, predsednik občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Siška
7. inž. Kotnik Viktor, direktor Zavoda za gospodarsko planiranje LRS, Ljubljana
8. Ledinek Miloš, ljudski poslanec, Murska Sobota
9. Pernuš Anka, direktor gimnazije, Ljubljana
10. Perovšek France, ljudski poslanec, Ljubljana
11. dr. Polič Svetozar, predsednik gospodarskega sodišča, Koper
12. dr. Slokan Zmago, upravnik bolnice, Maribor
13. inž. Tepina Marijan, predsednik Sveta za urbanizem LRS, Ljubljana
14. Vodopivec Vlado, sekretar Sveta za prosveto in kulturo LRS, Ljubljana
15. inž. Žavcar Pavle, direktor Kmetijskega znanstvenega zavoda, Ljubljana

II. Za člane fakultetnega sveta prirodoslovno-matematične in filozofske fakultete:

1. Božič Slavica, direktor gimnazije, Idrija
2. Hainz Jože, direktor Višje pedagoške šole, Ljubljana
3. Kimovec France, ljudski poslanec, Ljubljana
4. Majhen Vlado, ljudski poslanec, Maribor
5. Modic Lev, direktor Cankarjeve založbe v Ljubljani
6. Musar Ema, direktor Učiteljišča, Novo mesto
7. Peternel Rado, svetnik pri Izvršnem svetu LS LRS
8. Potrč Janez, predsednik Društva slovenskih književnikov, Ljubljana
9. Ravbar Mirko, direktor klasične gimnazije, Ljubljana

III. Za člane fakultetnega sveta pravne in ekonomske fakultete:

1. Bole Tone, predsednik okrajnega ljudskega odbora Maribor in ljudski poslanec, Maribor
2. Gosak Martin, predsednik okrajnega ljudskega odbora, Trbovlje
3. dr. Grosman Vladimir, odvetnik, predsednik Odvetniške zbornice v Ljubljani
4. Hočevar Mirko, državni podsekretar pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS, Ljubljana
5. Ingolič Jože, ljudski poslanec, Ljubljana
6. Linhart Božo, direktor Uvozno-izvozne banke, Ljubljana
7. dr. Potočnik Miha, tajnik Ljudske skupščine LRS, Ljubljana
8. Repinc Ivo, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani
9. dr. Tomišek Teodor, državni sekretar za pravosodno upravo LRS, Ljubljana

IV. Za člane fakultetnega sveta medicinske fakultete:

1. dr. Ahčin Marjan, direktor Centralnega higienskega zavoda, Ljubljana
2. Duje Albin, predsednik okrajnega ljudskega odbora Koper
3. dr. Dular Marjan, direktor Zavoda za proučevanje varnosti dela, Ljubljana
4. dr. Kopač Ivan, direktor bolnice Novo Celje
5. dr. Mušič Drago, predsednik Slovenskega zdravniškega društva, Ljubljana
6. Piškur Lojze, sekretar Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS, Ljubljana
7. dr. Ravnikar Tone, pomočnik sekretarja Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS, Ljubljana
8. Mr. ph. Rupreht Uroš, direktor Kemofarmacije, Ljubljana
9. Svetina Mira, ljudski poslanec, Kranj

V. Za člane fakultetnega sveta tehniške fakultete:

1. inž. Guštin Božidar, direktor Litostroja, Ljubljana
2. Horjak Dušan, podpredsednik okrajnega ljudskega odbora Kranj

3. Hrast Silvo, direktor podjetja »Iskra«, Kranj
4. Jančar Rudi, direktor Inštituta za elektrovezve, Ljubljana
5. Jasnič Danc, član upravnega odbora Železarne Jesenice
6. inž. Kerin Lojze, direktor Uprave za vodno gospodarstvo LRS, Ljubljana
7. inž. Koželj Anton, ljudski poslanec, Senovo
8. inž. Kleindienst Matej, uslužbenec Elektroprojekta, Ljubljana
9. inž. Klemenčič Ivo, predsednik občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center
10. inž. Kremžar Ludvik, državni sekretar za gospodarstvo LRS, Ljubljana
11. inž. Lučovnik Rudolf, direktor rudnika Mežica
12. Pirkovič Franc, ljudski poslanec, Novo mesto
13. Polajnar Jernej, direktor Export-projekta, Ljubljana
14. inž. Turnšek Viktor, direktor Zavoda za preiskavo gradbenega materiala, Ljubljana
15. Wesnaver Žarko, direktor Mariborske tekstilne tovarne, Maribor.

VI. Za člane fakultetnega sveta agronomske, gozdarske in veterinarske fakultete:

1. inž. Berkopec Jože, direktor »Kmečke knjige«, Ljubljana
2. Bernot Živko, ljudski poslanec, Ljubljana
3. inž. Budihna Karmelo, ljudski poslanec, Nova Gorica
4. inž. Marentič Vera, šef odseka na Kmetijskem znanstvenem zavodu, Ljubljana
5. dr. Pavšič Marjan, direktor Veterinarskega znanstvenega zavoda, Ljubljana
6. inž. Pirkovič Vilma, ljudski poslanec, Novo mesto
7. Simonič France, ljudski poslanec, Celje
8. inž. Žagar Bogdan, direktor Inštituta za gozdarstvo in lesno industrijo, Ljubljana
9. Žagar Zoran, uslužbenec Glavne združne zveze LRS, Ljubljana.

OBRAZLOŽITEV

Po 34. in 46. členu splošnega zakona o univerzah sestavljajo univerzitetni svet in fakultetne svete tako imenovani zunanji člani (člani, ki jih izvolita Ljudska skupščina in ljudski odbor) in notranji člani (funkcionarji univerze in fakultet, profesorji in študenti).

Ljudska skupščina je na seji dne 27. oktobra 1954 določila, koliko članov voli v univerzitetni svet in fakultetne svete in izvolila člane v te svete. Njihova funkcijska doba poteče v tem letu.

Ker stoji univerzitetni svet pred važnimi nalogami, ki jih mora obravnavati v tem letu (republiški zakon o univerzah, statuti, reelekcija itd.) je predlagal univerzitetni svet sam, naj bi Ljudska skupščina še pred potekom mandatne dobe, ki poteče junija letošnjega leta, razrešila sedanje

člane univerzitetnega sveta, ki jih je izvolila. Univerzitetni svet mora namreč čim prej pričeti z izvajanjem omenjenih nalog. Zato je potrebno, da se člani univerzitetnega sveta, ki jih bo ljudska skupščina na novo izvolila, že zdaj spoznajo s temi nalogami, da ne bi trpela kontinuiteta tega dela, če bi se spremenil sestav univerzitetnega sveta šele med izvajanjem omenjenih nalog.

Izvršni svet se strinja s tem predlogom univerzitetnega sveta in predlaga, da se iz enakih razlogov razrešijo tudi sedanji člani fakultetnih svetov in izvolijo novi.

Važne naloge, ki jih opravljajo univerzitetni in fakultetni sveti kot organi družbenega upravljanja pa zahtevajo, da se ti sveti okrepe s tem, da se poveča število članov, ki jih voli vanje ljudska skupščina.

Zato predlaga Izvršni svet, da ljudska skupščina:

1. število članov, ki jih izvoli v univerzitetni in fakultetne svete poveča;
2. razreši sedanje člane, ki jih je izvolila;
3. izvoli nove člane.

Priloga: Prepis izjave univerzitetnega sveta

REKTORAT UNIVERZE V LJUBLJANI

Št. II-149/4-56

Predmet: Zunanji člani univ. sveta

Izvršnemu svetu LRS

v

Ljubljani

Funkcija zunanjih članov univerzitetnega sveta poteče konec letošnjega študijskega leta, t. j. v času, ko se bodo reševala pred univ. svetom zelo pomembna vprašanja osnutka republiškega zakona o univerzi, statutih, reelekcije itd. Ker bi sprememba v sestavu članov univerzitetnega sveta, ki bi se izvršila prav v tem času, prekinjala potrebno kontinuiteto njegovega dela ter v prepričanju, da bi bilo spričo pomembnosti nalog, ki stoje pred univerzitetnim svetom, koristno v močnejši meri pritegniti k sodelovanju v univerzitetnem svetu člane izven vrst univerzitetnih učiteljev in tako dati poudarka družbenemu značaju univerzitetnega sveta tudi po njegovi notranji sestavi.

predlaga univerzitetni svet

naj bi Ljudska skupščina imenovala nove zunanje člane univerzitetnega sveta za funkcijsko dobo 1956—1958 predčasno in zato razrešila sedanje zunanje člane še pred iztekom njihove redne funkcijske dobe, t. j. pred junijem tega leta.

Ta predlog je univerzitetni svet sprejel na svoji zadnji seji z dne 7. II. 1956.

Vljudno prosimo, da Izvršni svet LRS gornji predlog pošlje Ljudski skupščini LRS.

Ljubljana, dne 15. februarja 1956.

Rektor:

Prof. dr. inž. A. Kuhelj l. r.

Predsednik univerzitetnega sveta:

Prof. Boris Zihelr l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in fakultetne svete Univerze v Ljubljani, k predlogu sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov Univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS, in k predlogu sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in fakultetne svete Univerze v Ljubljani

Odbor za prosveto in kulturo Repubiškega zbora je na svoji seji dne 28. februarja 1956 razpravljajal o navedenih treh predlogih sklepov in se strinjal s predlogom Izvršnega sveta, da se zaradi velikih nalog, ki jih bo moral v letošnjem letu izvršiti univerzitetni svet, poveča število članov univerzitetnega sveta kakor tudi fakultetnih svetov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS. Ker je pa univerzitetni svet sam predlagal, da se dosedanji člani razrešijo, je potrebno, da Ljudska skupščina LRS izvoli nove člane.

S povečanjem števila članov v univerzitetni svet in fakultetne svete in z novo izvolitvijo teh članov, bodo podani pogoji za uspešno delo organov družbenega upravljanja v našem najvišjem znanstvenem zavodu.

Odbor je v celoti soglasno sprejel vse tri predloge sklepov v besedilu, kot jih je predlagal Izvršni svet in predlaga Repubiškemu zboru, da sprejme te predloge sklepov.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Helija Modica.

Štev. R 97/1-56

Ljubljana, 28. februarja 1956

Poročevalec:

dr. Heli Modic l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora

Republiški zbor Ljudske skupščine LRS je na 13. seji dne 5. decembra 1955 potrdil odločbo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora, s katero je ta dovolil sprožitev kazenskega postopanja in odreditev prijpora zoper ljudskega poslanca inž. Gašperja Muho. Okrožno sodišče v Ljubljani je obsodilo inž. Gašperja Muho na kazen 9 let strogega zapora. Na pritožbo javnega tožilca LRS je Vrhovno sodišče LRS izdalo sodbo št. kz 117/56-4 z dne 23. II. 1956, s katero se ing. Gašperj Muha obsodi na kazen 9 let strogega zapora in stransko kazen časne omejitve državljanskih pravic za dobo 3 let. S tem je sodba postala pravomočna.

Kazenski zakonik v svojem 31. členu določa, da obsega kazen omejitve državljanskih pravic izgubo volilne pravice, pravice pridobitve in opravljanja volilnih funkcij v družbenih organizacijah in društvih in pravice javnega nastopanja.

Po 1. točki 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS preneha poslancu mandat »če izgubi volilno pravico«. Glede na sodbo vrhovnega sodišča je inž. Muhi Gašperju prenehal mandat z dnem pravomočnosti sodbe Vrhovnega sodišča t. j. dne 23. februarja 1956.

Iz omenjenih razlogov predlaga mandatno-imunitetni odbor, naj Republiški zbor Ljudske skupščine LRS sprejme

sklep:

V 51. volilni enoti okraja Ljubljana se zaradi prenehanja mandata inž. Gašperju Muhi po 149. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, odrede po 158. členu omenjenega zakona nadomestne volitve. Volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Št. R 99/1-56

Ljubljana, dne 6. marca 1956

Poročevalec:

Franč Rant l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

PREDLOG SKLEPA

O IZVOLITVI SODNIKA OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI IN O IZVOLITVI SODNIKA OKROŽNEGA GOSPODARSKEGA SODIŠČA V MARIBORU

Na podlagi 49. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) in 30. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) sta bila na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 6. marca 1956

izvoljena:

za sodnika:

I. pri Okrožnem sodišču v Ljubljani: Ivan Repinc, sodni referent pri okrožnem sodišču v Ljubljani;

II. pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru: dr. Jože Cigan, tajnik pri Višjem gospodarskem sodišču v Ljubljani.

PREDLOG SKLEPA

O RAZREŠITVI SODNIKA OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI

Na podlagi 77. in 78. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 6. marca 1956

razrešen

Stanko Holy, kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

LJUDSKA SKUPSCINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu za izvolitev sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru ter k predlogu za razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na svoji 8. seji dne 29. februarja 1956 obravnaval predlog Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

Izvršni svet predlaga naj se izvoli za sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani tovariš Ivan Repinc, za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru pa tovariš dr. Jože Cigan.

Tovariš Ivan Repinc je sedaj sodni referent pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Že leta 1941 je začel aktivno delati za Osvobodilno fronto. V narodnoosvobodilno vojsko je vstopil januarja 1943. leta. Bil je komisar čete ter član raznih političnih organov tako v narodnoosvobodilnem boju kakor tudi po osvoboditvi. Leta 1949 je končal višjo partijsko šolo v Beogradu, 1. marca 1953 pa je nastopil službo pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Študij na pravni fakulteti je dokončal kot izreden študent med zaposlitvijo na sodišču z odličnim uspehom.

Tovariš dr. Jože Cigan je na pravni fakulteti diplomiral leta 1941. Med vojno ni bil zaposlen, sodeloval je v narodnoosvobodilnem gibanju in je bil interniran. Avgusta 1945 je stopil v službo pri Zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru, pozneje pa je bil pravni referent v raznih podjetjih. Tovariš dr. Jože Cigan ima 10 let pravne prakse v gospodarskih podjetjih, razen tega pa je deloval tudi kot občasni sodnik okrožnega gospodarskega sodišča.

Odbor za volitve je obravnaval predlog Izvršnega sveta podrobno in ga sprejel v celoti brez sprememb.

Predlagani kandidati izpolnjujejo vse po 46. členu zakona o sodiščih oziroma po 27. členu zakona o gospodarskih sodiščih predpisane pogoje za izvolitev. Predlog za izvolitev sodnikov je bil obravnavan z vsemi pristojnimi organi po določilu 50. člena zakona o sodiščih in 31. člena zakona o gospodarskih sodiščih.

Za oba predlagana kandidata so na razpolago sistematizirana sodniška mesta. Pri Okrožnem sodišču v Ljubljani je sistematiziranih 24 sodniških mest, zasedenih pa 23; pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru je sistematiziranih 8 sodniških mest, zasedenih pa 5 mest.

Potrebo po izvolitvi predlaganih dveh novih sodnikov narekuje tudi naraščanje sodnih opravil pri Okrožnem sodišču v Ljubljani in Okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru.

Proračunska sredstva za predlagane kandidate so zagotovljena.

Odbor za volitve je na isti seji obravnaval tudi predlog državnega sekretarja za pravosodno upravo o razrešitvi tovariša Stanka Holyja funkcije sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Tovariš Stanko Holy je bil po 78. členu zakona o sodiščih po svoji privolitvi dne 30. decembra 1955 izvoljen za predsednika Okrajnega sodišča v Ljubljani. To sodišče je nastalo po združitvi obeh dosedanjih okrajnih sodišč (I. in II.) v Ljubljani in je tovariš Stanko Holy kot bivši predsednik Okrožnega sodišča I. pač najprimernejši za prevzem te dolžnosti. Odbor je ugotovil, da so zato podani razlogi za razrešitev funkcije okrožnega sodnika ter je predlog soglasno sprejel.

Odbor predlaga naj Ljudska skupščina LRS sprejme predložena sklepa. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kreseta.

Št. LS 28/1-56

Ljubljana, dne 29. februarja 1956.

Poročevalec:

Franco Kreseta l. r.

Predsednik:

Aljož Očepek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

o nadomestnih volitvah v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS
v 51. volilni enoti

Republiški zbor Ljudske skupščine LRS je na 14. seji dne 6. marca 1956 sprejel sklep, da se v 51. volilni enoti odrede nadomestne volitve ljudskega poslanca za Republiški zbor.

Na podlagi tega sklepa je 8. marca 1956 republiška volilna komisija za 22. april 1956 razpisala volitve v 51. volilni enoti. Na podlagi določb zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, je republiška volilna komisija LRS objavila, da je potrjena kandidatura za kandidata dr. Dermastia (Josipa) Marijana iz Ljubljane.

Iz poročila Republiške volilne komisije LRS izhaja, da so se postopek za določitev kandidata in volitve izvršile v skladu z zakonitimi predpisi. Za kandidata Marijana dr. Dermastio je bilo od skupno 8.387 volivcev, oddanih 6.360 glasov, neveljavnih pa je bilo 292 glasovnic. Republiška volilna komisija je ugotovila, da je bil v 51. volilni enoti za ljudskega poslanca izvoljen dr. Marijan Dermastia, zato mandatno-imunitetni odbor predlaga da Republiški zbor Ljudske skupščine LRS sprejme naslednji

sklep:

potrdi se izvolitev Marijana dr. Dermastie, predsednika Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, za ljudskega poslanca Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za 51. volilno enoto.

Št. R 186/1-56

Ljubljana, dne 24. aprila 1956

Predsednik:
Stane Bobnar l. r.

POROČILO
IZVRŠNEGA SVETA
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 1955

Na podlagi 2. odst. 78. člena ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije daje Izvršni svet poročilo o svojem delu v letu 1955.

Poročilo prikazuje delo, rezultate in doseženo stanje na področjih notranjih zadev, splošne uprave in sodstva, gospodarstva, prosvete ter zdravstva in socialne politike. Omenja pa tudi delo in rezultate posameznih samoupravnih zavodov, glede katerih opravlja Izvršni svet na podlagi ustavnih pravic nadzorstvo nad zakonitostjo njihovega dela.

I. ORGANIZACIJA IZVRŠNEGA SVETA IN REPUBLISKE UPRAVE

1. Notranja organizacija in delo Izvršnega sveta

Člani Izvršnega sveta. Do aprila 1955 je delal Izvršni svet s člani, ki so bili izvoljeni na 1. skupni seji obeh zborov III. sklica Ljudske skupščine LRS dne 16. 12. 1953. Sestav Izvršnega sveta je bil tale: predsednik Boris Kraigher, podpredsednik Marijan Breclj, sekretar Boris Kocijančič, člani Jože Borštnar, Milko Goršič, Stane Kavčič, France Kimovec, Ada Krivic, Matija Maležič, Zoran Polič, France Popit, Niko Šilih, in Janez Vipotnik. Zaradi svoje pretežne zaposlenosti pri delu izven Izvršnega sveta so se med letom odpovedali svojim funkcijam trije člani izvršnega sveta. Jože Borštnar, France Kimovec in Janez Vipotnik. Namesto teh je izvolila Ljudska skupščina LRS dne 5. in 29. 4. za člane Izvršnega sveta ljudske poslance Viktorja Avblja, Olgo Vrabičevo in Julija Beltrama. V tako spremenjenem osebnem sestavu je potem delal Izvršni svet od meseca aprila do konca leta. V tem času je bil sekretar Izvršnega sveta Matija Maležič.

Stalni odbori in komisije. Izvršni svet je imel v preteklem letu štiri stalne odbore in dve stalni komisiji. Po spremembi v osebnem sestavu Izvršnega sveta so delali v posameznih odborih in komisijah tile člani Izvršnega sveta:

gospodarski odbor: predsednik Marijan Breclj, člani Viktor Avbelj, Julij Beltram, Zoran Polič in France Popit;

odbor za notranjo politiko: predsednik Niko Šilih, člana Boris Kocijančič in Olga Vrabič;

odbor za prosveto: predsednik Boris Kocijančič, člana Milko Goršič in Ada Krivic;

odbor za zdravstvo in socialno politiko: predsednik Stane Kavčič, člana Matija Maležič in Olga Vrabič;

administrativna komisija: predsednik Matija Maležič, člani Julij Beltram, Milko Goršič in Olga Vrabič;

komisija za pomilostitve: predsednik Milko Goršič, člana Ada Krivic in Niko Šilih.

Strokovne komisije. Za proučevanje posameznih vprašanj in za pripravo predlogov Izvršnemu svetu za rešitev takih vprašanj je ustanovil Izvršni svet tudi strokovne komisije, sestavljene iz članov Izvršnega sveta, višjih uslužbencev in strokovnjakov. Kot take so bile ustanovljene v preteklem letu komisija za proučevanje strokovnega šolstva, komisija za telesno kulturo, komisija za plače v gospodarstvu, komisija za upokojene vojaške osebe in komisija za izpeljavo organizacije ljudskih odborov novih občin in okrajev. Poleg teh pa so delale lani še komisija za kmetijski zemljiški sklad, komisija za energetiko, komisija za ugotovitev katastrskega dohodka, komisija za revizijo investicijskih programov in komisija za odlikovanja. Te komisije so bile ustanovljene že v prejšnjih letih.

V preteklem letu je Izvršni svet v znatno večji meri kot preje vpeljal prakso kolegialne metode obravnavanja in proučevanja posameznih vprašanj in problemov. Formiral je zato poleg že omenjenih več ali manj stalnih komisij tudi več komisij, ki so bile postavljene samo za obravnavo konkretnih vprašanj in problemov. Take komisije so se pokazale za potrebne, ker se je s tem pospešilo delo pri izgraditvi našega družbenega zlasti pa gospodarskega in upravnega sistema.

Seje Izvršnega sveta. Izvršni svet je imel v letu 1955 skupno 27 sej, na katerih je obravnaval 201 točko dnevnega reda ali povprečno po 8 točk na sejo. Največ je razpravljal in odločal Izvršni svet o gospodarskih vprašanjih (49%), zatem o vprašanjih s področja notranje politike (16%), prosvete (15%), zdravstva in socialne politike (12%) in razno (8%).

Administracija Izvršnega sveta. Za proučevanje in strokovno obdelavo posameznih vprašanj iz svoje pristojnosti ter za upravnega in pisarniška opravila ima Izvršni svet svojo administracijo, ki jo sestavljajo sekretariat za zakonodajo in posamezni oddelki (biro sekretarja Izvršnega sveta, oddelek za narodno obrambo, referat za zunanje zadeve, pravni oddelek, personalni oddelek, računovodstvo, protokol, knjižnica) in uradi (urad za prošnje in pritožbe, urad za informacije).

Finančno samostojni zavodi. Izvršni svet je organ za zadeve in naloge dveh finančno samostojnih zavodov: Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu ter Uprave zgradb uradov in zavodov LRS.

Pod neposrednim nadzorstvom Izvršnega sveta je tudi Ekonomski inštitut LRS, ki ima svoj predračun v okviru republiškega proračuna.

2. Organizacija republiške uprave

V preteklem letu so opravljali upravne in določene izvršilne zadeve iz republiške pristojnosti tile republiški upravni organi:

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS. Delovno področje državnega sekretariata obsega pregon kaznivih dejanj, varstvo javnega reda in miru ter zadeve državljanskih stanj. Na čelu državnega sekretariata je Mitja Ribičič.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS. V njegovo delovno področje spadajo zadeve sodne uprave rednih in gospo-

darskih sodišč, organizacija stalnih uradnih dni izven sedeža okrajnih sodišč, zadeve mednarodne pravne pomoči, nadoverjanje listin, namenjenih za uporabo v tujini, zadeve v zvezi s službo stalnih sodnih tolmačev, vodstvo zadev v zvezi z zemljiškimi knjigami in nadzorstvo nad odvetništvom. Državni sekretar je dr. Teodor Tominšek.

Državni sekretariat za gospodarstvo LRS. V delovno področje državnega sekretariata spada opravljanje kontrolnih (inšpekcijskih) in drugih upravnih zadev iz republiške pristojnosti s področja gospodarstva (razen s področja gozdarstva, vodnega gospodarstva, cest, investicij in hidrometeorološke službe, za ta področja so organizirane samostojne uprave). Državni sekretariat je organ za zadeve in naloge 11 finančno samostojnim zavodom. V preteklem letu je prišla pod njegovo nadzorstvo Geodetska uprava LRS, ki je bila dotlej samostojni republiški organ za zadeve geodetske in katastrske službe iz republiške pristojnosti. Z ustanovitvijo Sveta za urbanizem LRS so izpadle iz delovnega področja državnega sekretariata upravne in določene izvršilne zadeve iz republiške pristojnosti s področja urbanizma. V prvi polovici preteklega leta je bil na čelu državnega sekretariata inž. Marijan Tepina. Po njegovi razrešitvi in imenovanju za predsednika Sveta za urbanizem LRS je državni sekretar inž. Ludvik Kremžar.

Državni sekretariat za obč. upravo in proračun LRS. Njegovo delovno področje so zlasti zadeve v zvezi z republiškim proračunom, uslužbenskimi vprašanji, razlastitvijo, nacionalizacijo, volilnimi imeniki, organizacijo in poslovanjem državnih organov in finančno samostojnih zavodov. Državni sekretar je dr. Danilo Dougan.

Svet za prosveto in kulturo LRS. Delovno področje sveta so zadeve družbenega upravljanja, ki imajo na področjih prosvete, znanosti in kulture splošen pomen, ter opravljanje upravnih zadev iz republiške pristojnosti na teh področjih. Nadzorstva nad delom organov upravljanja univerze, umetniških akademij in Slovenske akademije znanosti in umetnosti ne opravlja svet, ampak neposredno Izvršni svet. Svet je organ za zadeve in naloge 22 finančno samostojnim zavodom. Pod njegovim nadzorstvom sta kot organa oziroma zavoda republiške uprave Državni arhiv LRS in Zavod za spomeniško varstvo LRS. Svet je kolegijski organ, sestavljen iz predsednika in 24 članov sveta. Predsednik sveta je dr. Dolfe Vogelnik, sekretar sveta pa Vlado Vodopivec.

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS. Svet je ustanovljen za zadeve družbenega upravljanja, ki imajo na področjih zdravstva in socialne politike splošen pomen, ter za opravljanje upravnih zadev iz republiške pristojnosti na tem področju. Svet je organ, pristojen za zadeve in naloge 18 zdravstvenih in socialnih finančno samostojnih zavodov. Pod nadzorstvom sveta dela kot zavod republiške uprave Centralni higienski zavod LRS (republiška sanitarna inšpekcija). Svet je kolegijski organ, ki je sestavljen iz predsednika in 24 članov sveta. Predsednik sveta je Tone Fajfar, sekretar sveta Lojze Piškur.

Svet za urbanizem LRS. V njegovo delovno področje spadajo upravne in določene izvršilne zadeve iz republiške pristojnosti s področja urbanizma, zlasti zadeve pokrajinskega in krajevnega načrtovanja naselij,

zadeve uporabe zemljišč za gradbene namene ter zadeve stanovanjske in komunalne graditve. Svet je bil ustanovljen 12. 5. 1955 in je kolegijsko telo, ki ima predsednika in 58 članov sveta. Predsednik sveta je inž. Marijan Tepina, na čelu urada sveta pa je sekretar Milan Udovč.

Zavod za gospodarsko planiranje LRS. Zavod je samostojen upravni zavod z nalogo, da pripravlja gospodarske plane in da opravlja analize o izpolnitvi plana. Direktor zavoda je bil v prvi polovici preteklega leta Jože Ingolič, po njegovi razrešitvi pa vodi zavod inž. Viktor Kotnik.

Zavod za statistiko in evidenco LRS. Zavod kot samostojen upravni zavod organizira, zbira, obdeluje in razlaga statistične podatke z vseh področij družbene dejavnosti v republiki. Zavod vodi direktor Rajko Kiauta.

Komisija za verska vprašanja LRS. Komisija proučuje vprašanja, ki se nanašajo na zunanje delovanje posameznih verskih skupnosti in njihovo medsebojno razmerje ter skrbi za izvajanje predpisov, ki urejajo razmerje med verskimi skupnostmi in organi oblasti na območju republike. Komisija ima predsednika, ki je član Izvršnega sveta in 6 članov. Prve tri mesece preteklega leta je bil predsednik komisije Franc Kimovec, zatem pa Boris Kocijančič.

Uprava za hidrometeorološko službo LRS. Uprava vodi celotno hidrometeorološko službo na ozemlju republike, proučuje tozadevne pojave, zbira in obdeluje podatke opazovanj in meritev, vodi mrežo hidrometeoroloških postaj in daje poročila in prognoze o hidrometeoroloških pojavih. Upravo vodi direktor inž. Lojze Ostanek.

Uprava za ceste LRS. Uprava usmerja celotno službo in sestavlja program za graditev cestne mreže v republiki, proučuje cestno mrežo, vlogo in pomen posameznih cestnih smeri in intenzivnosti prometa, vodi kataster javnih cest in mostov ter skrbi s 5 tehničnimi sekcijami za vzdrževanje cest in za opremo I. in II. reda. Direktor uprave je inž. Rudolf Cimolini.

Uprava za vodno gospodarstvo LRS. Delovno področje uprave je usmerjanje vodnogospodarske službe v republiki glede statistike in varstva voda, urejanja in uporabe ter obrambe od voda. Uprava opravlja splošno tehnično nadzorstvo nad vodotoki, jezeri in drugimi stoječimi in podzemnimi vodami in hidrotehničnimi objekti na njih, izdaja vodnogospodarska soglasja in vodnopravna dovoljenja ter ureja in vodi vodno knjigo. Uprava upravlja tudi republiški sklad za urejanje voda. Za neposredno naziranje, vzdrževanje in upravljanje vodotokov ima uprava 7 vodnogospodarskih akcij. Upravo vodi direktor inž. Lojze Kerin.

Uprava za gozdarstvo LRS. Uprava ima vrhovno nadzorstvo nad vso gozdarsko službo v republiki, izdaja tehnične predpise in navodila za upravljanje gozdarske službe, odreja ukrepe za gospodarjenje z gozdovi in gozdnimi zemljišči v hudourniških območjih ter opravlja vse druge upravne zadeve s področja gozdarstva, ki spadajo v republiško pristojnost. Uprava upravlja tudi republiški sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Na čelu uprave je direktor inž. Lojze Funkl.

Uprava za investicije LRS. S področja investicijske graditve opravlja uprava tele naloge: nadzoruje namensko in smotrno uporabljanje

investicijskih sredstev za vse investicije, ki se financirajo iz republiških sredstev, nadalje nadzoruje, ali se investicijska posojila, za katera je prevzela republika poroštvo, uporabljajo za namene, za katere je bilo posojilo najeto, in končno opravlja naloge investitorja za investicije, za katere jo pooblasti Izvršni svet. Delo uprave vodi direktor inž. Marijan Brilly.

II. GRADITEV DRŽAVNEGA IN DRUŽBENEGA SISTEMA

1. Splošni pregled

Leto 1955 predstavlja v našem družbenem razvoju časovno razdobje, v katerem sta se državni mehanizem in sistem neposrednega družbenega upravljanja izpopolnjevala ob nadaljnjem praktičnem uresničevanju načel, ki sta jih v letu 1953 postavila zvezni in republiški ustavni zakon o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti.

Samouprava proizvajalcev v gospodarstvu, ki se od svoje uveljavitve leta 1950 dalje organizacijsko neprestano utrjuje, je tudi v funkcionalnem pogledu napravila v letu 1955 kljub nekaterim še neodpravljenim slabostim precejšen korak naprej.

Leto 1955 pa je zlasti pomembno glede nadaljnjega uresničevanja drugih dveh ustavnih načel: načela o samoupravi delovnega ljudstva v lokalnih politično-teritorialnih enotah, v občinah in okrajih, ter načela o samoupravljanju delovnega ljudstva na prosvetnem, kulturnem in socialnem področju. S 1. septembrom 1955 je bil uveljavljen novi komunalni sistem. Ta predstavlja izhodišče za nadaljnji razvojni proces, v katerem bo občina kot osnovna politično-teritorialna enota vse bolj postajala tudi temeljna samoupravna socialno-ekonomska celica v naši družbeni ureditvi (komuna), to je osnovna teritorialna družbena skupnost proizvajalcev in potrošnikov, v kateri se v okviru splošnih predpisov neposredno izravnavajo individualni in splošni družbeni interesi ter se na čim širšem področju družbenega življenja neposredno vodijo družbene zadeve. Tudi družbeno upravljanje stanovanjskih hiš je v preteklem letu zlasti organizacijsko napravilo izdaten korak naprej, saj so bili izvoljeni številni novi hišni sveti. Nasploh pa so hišni sveti pričeli samostojno izvrševati svoje pravice in dolžnosti. Na področju prosvete, kulture, zdravstva in socialnega varstva je bil v preteklem letu v znatni meri dograjen in utrjen mehanizem neposrednega družbenega upravljanja, pri čemer so bili ne le izdani novi zvezni in republiški predpisi, ampak je bilo načelo družbenega vodstva tudi praktično uresničeno pri posameznih kategorijah zavodov in ustanov na omenjenih področjih, ki so se dotlej še vedno upravljali po starem načinu upravnega vodstva. To velja zlasti za institucije na področju kulturno-prosvetne, znanstvene in umetniške delavnosti, medtem ko je bilo družbeno upravljanje zdravstvenih in socialnih zavodov urejeno s predpisi in tudi uresničeno v glavnem že v letih 1953 in 1954, ter se je v preteklem letu samo še bolj utrdilo.

Na vseh področjih javnega življenja je bilo v letu 1955 mnogo novih državljanov pritegnjenih k aktivnemu in neposrednemu vodstvu in reševanju družbenih zadev.

Na področju državne oblasti so praktične izkušnje v zadnjih letih, zlasti v letu 1955, ko je bila uveljavljena nova komunalna ureditev, nakazale potrebo po njeni nadaljnji organizacijski utrditvi in izpopolnitvi v smislu načel ustavnih zakonov. V okvir že izvedenih ukrepov v tej smeri spada med drugim tudi v republiški organizaciji oblasti ustanovitev posebne organa uprave za področje urbanizma, sveta za urbanizem, pri ljudskih odborih pa formiranje novih svetov za razna ožja in specifična delovna področja, da bi se tako ob pritegnitvi še širšega kroga državljanov omogočilo boljše reševanje ustrezne problematike. Pričelo pa se je tudi proučevati vprašanje, da bi se Izvršni svet in njegovi odbori razbremenili številnih upravnih nalog, pri tem pa se mora hkrati okrepiti neposredno politično usmerjanje uprave s strani Izvršnega sveta ter povečati odgovornost uprave za njeno delo Izvršnemu svetu kot političnemu izvršilnemu odboru Ljudske skupščine LRS, ki je njej odgovoren za svoje delo in za delo republiške uprave. V zvezi s tem se nakazuje potreba po nekaterih spremembah v notranji ureditvi Izvršnega sveta in v organizaciji republiške uprave.

2. Uveljavitev novega komunalnega sistema

Po letu 1952, ko je bila naša lokalna samouprava z zakoni o ljudskih odborih na novo urejena, se je vloga okraja in mesta, ki je bilo izločeno iz okraja vse bolj krepila. Okrajni in mestni ljudski odbor sta postala temeljna organa oblasti, okraj in mesto sta se vse bolj uveljavljala kot temeljni teritorialni družbeno-ekonomski enoti v družbenem sistemu. Občina je ostala po teritoriju in vsebini upravno-teritorialna enota v starem pomenu, njen ljudski odbor pa dejansko administrativni podaljšek okrajnega ljudskega odbora. Takšna ureditev je vse bolj prihajala v nasprotje s smerjo našega družbenega razvoja in z realno možnostjo, da občina kot najosnovnejša družbeno-teritorialna enota ne le postane osnovna politično-teritorialna skupnost, ampak da se pričinja postopoma uveljavljati tudi kot komuna. Vsak dan je postajala večja potreba po novi komunalni ureditvi, in to po enotnih načelih v zveznem merilu, ker mora naš politični in ekonomski sistem ostati enoten.

Neposredne priprave za ta prehod so se začele že v letu 1954. Za izvršitev teh priprav so bili ustanovljeni posebni organi v zveznem in republiškem merilu ter posebni pripravljalni odbori pri ljudskih odborih. Ob koncu leta 1954 je bila formirana posebna republiška komisija za vprašanje komun, ki je ob neposrednem sodelovanju z ljudskimi odbori pripravila ves material za novo teritorialno razdelitev LRS, obenem pa tudi osnutka statutov za občino in okraj Kranj, ki sta bila predložena Zvezni komisiji za vprašanje komun kot predlog za tipski osnutek nove občine in okraja v FLRJ.

Da bi se zagotovil pravilen in enoten prehod na novo organizacijo in delo ljudskih odborov, je Izvršni svet takoj po sprejetju republiških zakonov o izvedbi nove ureditve in o pristojnosti novih ljudskih odborov občin in okrajev imenoval posebno republiško komisijo za izpeljavo organizacije ljudskih odborov novih občin in okrajev. Novi ljudski odbori so bili pravilno in pravočasno izvoljeni ter so ob roku, ki je bil z zakonom določen

(1. september), pričeli z delom. Novi občinski in okrajni ljudski odbori, ki naj kot začasni delujejo do rednih splošnih volitev ljudskih odborov v letu 1956, so se oblikovali iz odbornikov dotedanjih ljudskih odborov občin oziroma okrajev. Novi ljudski odbori so bili izvoljeni že julija in avgusta preteklega leta in so v omenjenem obsegu tudi takoj pričeli delovati, vendar so do 1. septembra delali tudi še stari ljudski odbori. Takšen prehod je bil potreben zato, da se je zagotovilo nemoteno in neprekinjeno delo ljudskih odborov. Novi občinski in okrajni ljudski odbori so s 1. septembrom prevzeli vse funkcije oblasti in pričeli redno delati, mandat prejšnjih ljudskih odborov pa je s tem dnem ugasnil.

Po prejšnji upravno-teritorialni razdelitvi je bilo v naši republiki 20 okrajev, 2 mesti, ki sta bili izločeni iz okraja, ter 384 občin, od katerih je bilo 17 mestnih občin s posebnimi pravicami. Po določitvi novih območij okrajev in občin je v republiki skupno 11 okrajev in 130 občin. Mesta, ki so bila izločena iz okraja, in mestne občine s posebnimi pravicami so bile z novo ureditvijo občin in okrajev odpravljene.

Vsi okrajni in občinski ljudski odbori so sprejeli statut okraja oziroma občine, iz katerega je razvidna tudi konkretna organizacija posameznega ljudskega odbora. Vsak okrajni ljudski odbor ima po dva zbora: okrajni zbor (s 60 do 75 odborniki) in zbor proizvajalcev (s 45 do 75 odborniki). Skupno imajo okrajni ljudski odbori v naši republiki 1296 odbornikov. Naši občinski ljudski odbori imajo po en sam zbor s 15 do 50 odborniki; skupno število občinskih odbornikov znaša 4068. Medtem ko so se po stari ureditvi formirali sveti ljudskih odborov za določena širša upravna področja in po enotnih načelih, je za novo ureditev med drugim značilno, da se je oblikovalo večje število svetov, in sicer za področja, kot to zahtevajo posebne razmere v posameznem okraju oziroma občini. Okrajna uprava se je organizirala v glavnem po enotnem tipu, medtem ko je organizacija občinske uprave prilagojena potrebam in možnostim posamezne občine, ki so v različnih občinah različne. Na sedežih bivših občin so se povsod ustanovili krajevni uradi, predvsem zato, da se zagotovi neprekinjeno delovanje matične službe. Kot pomožni organi občinskega ljudskega odbora in kot organi za opravljanje določenih čisto lokalnih družbenih zadev so se v številnih vaseh oblikovali krajevni odbori.

Ker je novi komunalni sistem komaj pričel delovati, se vsi njegovi uspehi še ne morejo pokazati in oceniti, zlasti ker se družbeni plani in ekonomski instrumenti prejšnjih okrajev začasno še naprej uporabljajo, dokler ne bodo sprejeti novi družbeni plani in ne bo ekonomski sistem prilagojen novi komunalni ureditvi. Dejstvo pa je ne samo to, da je z novo komunalno ureditvijo v veliki meri razširjena množična osnova za neposredno vodstvo in izvrševanje javnih zadev v občinah in v okrajih, ampak tudi, da se novi občinski ljudski odbori vse bolj pričenjajo zavedati svoje nove vloge in pristojnosti ter jih v praksi uveljavljajo. Precejšnja ovira pri delu občinskih ljudskih odborov in njegovih organov je pomanjkanje strokovnega upravnega kadra.

3. Družbeno upravljanje

Na področju samoupravljanja v gospodarstvu, s katerim se je pri nas družbeno upravljanje sploh pričelo, predstavlja leto 1955 zlasti obdobje nadaljnje stabilizacije delavskih svetov in upravnih odborov v gospodarskih organizacijah. Tu so seveda še vedno razne pomanjkljivosti glede racionalnega gospodarjenja, zmanjševanja proizvodnih stroškov in smotrne organizacije delovnega procesa. Pravno še ni povsem dograjen gospodarski sistem, upravi podjetij še vedno omogoča razne nepravilnosti ter ne zagotavlja vedno delovnim kolektivom vsestranske kontrole njenega dela. Vendar je bil tudi glede tega preteklo leto dosežen napredek z izpopolnjevanjem predpisov, ki urejajo gospodarsko področje.

Na področju prosvete je bilo prvič uveljavljeno načelo družbenega upravljanja na univerzah in fakultetah. Na področju splošno izobraževalnega in strokovnega šolstva so se v praksi začeli ustanavljati šolski odbori kot organi družbenega upravljanja že v letu 1954, vendar je manjkala enotna ureditev njihove organizacije, ter njihovih pravic in dolžnosti. To je uveljavil šele splošni zakon o vodstvu šol, ki je bil izdan v marcu 1955. Na podlagi tega zakona so se organi družbenega upravljanja splošno tudi v teh šolah ustanovili in so pričeli z delom. V sedanjem prvem obdobju njihovega delovanja je bilo opaziti zlasti to, da se je njihovo delo usmerilo predvsem na reševanje materialnih vprašanj posamezne šole, medtem ko se njihovo delovanje glede idejnih in pedagoških vprašanj na šoli še ni razvilo. Na kulturnem in znanstvenem področju je bilo deloma že v letu 1954, predvsem pa v letu 1955 uvedeno pri posameznih zavodih družbeno vodstvo na podlagi zvezne uredbe o zavodih s samostojnim financiranjem, kolikor so bili ti zavodi kot takšni organizirani oziroma so se kot takšni mogli organizirati. Vendar je ostalo vprašanje o razširitvi načela družbenega vodstva na kulturnem in znanstvenem področju še vedno nerešeno glede številnih kulturnih in znanstvenih zavodov. To vprašanje je uredil odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, ki pri vseh zavodih te vrste, ki se še ne upravljajo po načelih družbenega vodstva, uvaja družbeno upravljanje.

Na področju zdravstva in socialnega varstva je bilo v letu 1955 družbeno upravljanje uveljavljeno s posebnimi republiškinimi zakoni v socialnih zavodih, lekarnah in obratnih ambulantah ter izvedeno tudi v praksi. V bolnicah in drugih zdravstvenih zavodih, v katerih je bilo načelo družbenega upravljanja uresničeno že prej, so se upravni odbori v teh zavodih v letu 1954 nadalje organizacijsko utrjevali ter pokazali tudi pri svojem delu pomemben napredek.

Na področju družbenega upravljanja stanovanjskih hiš so se v začetku leta 1955 nanovo izvoljeni hišni sveti in pa sveti stanovanjskih skupnosti (ti so sicer bili samo ponekod izvoljeni) med letom močno utrdili in s svojim delom mnogo prispevali k boljšemu stanju stanovanjskih hiš. V letu 1955 so bili na mnogih mestih hišni sveti in sveti stanovanjskih skupnosti šele prvič izvoljeni in so se tudi ti še uvedli v praktično delo. Ljudski odbori so po pooblastilu temeljne uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš deloma že v letu 1954, predvsem pa v letu 1955 njene določbe dopolnili oziroma konkretizirali s svojimi odloki.

Na področju trgovine so se v letu 1955 pričele priprave za uvedbo družbenega upravljanja zlasti pri trgovinah z dnevno preskrbo potrošnikov ter so bili tudi že izvoljeni nekateri potrošniški sveti. To pa je šele začetek, ki bo dal praktične rezultate šele v prihodnjem letu.

4. Izpopolnitev organizacije republiških organov oblasti

Po obstoječih predpisih spadajo v delovno področje tako zveznega kakor tudi republiškega Izvršnega sveta še vedno številne upravne naloge. To obremenjuje redno delo Izvršnega sveta kot političnega izvršilnega odbora ljudske skupščine, ki mora v prvi vrsti obravnavati in reševati splošna vprašanja ter politično usmerjati delo organov uprave. Hkrati nastaja potreba po čvrstejši vertikalni delovni povezanosti organov zvezne, republiške in okrajne uprave, da bi se še v večji meri zagotovilo izpolnjevanje zakonov ter drugih zveznih oziroma republiških predpisov. Z vsem tem v zvezi bodo za nadaljnje uresničevanje načel ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve ter o organih oblasti potrebne nekatere spremembe v notranji organizaciji zveznega in republiškega Izvršnega sveta in njenega aparata kakor tudi v sami organizaciji zvezne in republiške uprave.

Izvršni svet je v juliju 1955 ustanovil posebno komisijo za organizacijo republiških organov uprave z nalogo, da prouči vprašanja o organizaciji republiških organov uprave in da predloži Izvršnemu svetu ustrezne predloge. Svojo obširno nalogo je komisija deloma že izvršila ter ob koordiniranem delu z Zvezno komisijo za organizacijo državne uprave proučila obstoječe stanje in pripravila predloge za nekatere spremembe v organizaciji republiške uprave. Njeno delo še ni končano, ker bo končni predlog odvisen od predlogov za organizacijo zvezne uprave, saj spričo potrebne enotnosti naše državne organizacije ne more biti načelne razlike v organizaciji zvezne in republiške uprave na tistih upravnih področjih, za katera morajo biti ustrezni upravni organi tako v zvezni kakor tudi v republiški organizaciji oblasti. Ko bodo ta vprašanja razčiščena v zveznem in republiškem merilu, bodo izvršene potrebne spremembe v notranji ureditvi Izvršnega sveta in v organizaciji republiške uprave; to se bo zgodilo predvidoma že v prvi polovici leta 1956.

III: NOTRANJE ZADEVE, SPLOŠNA UPRAVA IN SODSTVO

1. Notranje zadeve

Politični uspehi v naši zunanji in notranji politiki in nadaljnja krepitev naših socialističnih sil je v letu 1955 znatno oslabilo sovražno delovanje protisocialističnih elementov in jih docela privedla v brezperspektivnost. Ti sovražni elementi so zaradi naše naraščajoče moči spoznali, da bi bilo brezuspešno kakršnokoli sovražno delovanje v naši družbeni stvarnosti, ki bi hotelo rušiti ljudsko oblast in socialistično ureditev. Zato so v svoji nemoči leta 1955 izrabljali razne slabosti za svojo sovražno propagando in klevetanje.

Delovanje inozemskih špijskih skupin se v preteklem letu ni bistveno zmanjšalo, dasi se je pojavljajo v deloma drugačnih oblikah. Zaradi sodelovanja s takimi sovražnimi skupinami je bilo v kazenskem postopku 16 oseb, ki so bile obsojene na zaporne kazni od 1 do 14 let. Borba in preventivni ukrepi proti delovanju sovražnih obveščevalnih služb kažejo, da te vrste organizirano protisocialistično delovanje ni popustilo.

Primerov organizirane sovražne propagande in napada na ljudsko oblast ni bilo več kakor v preteklem letu. Zabeležiti pa je povečanje pojavov nenačelnega kritiziranja, nepravilnega tolmačenja naših ukrepov in razširjanja najrazličnejših vesti, s katerimi so skušali ti elementi zamegliti uspehe naše države v zunanji politiki in slabiti naša prizadevanja pri izgrajevanju in krepitvi družbenega upravljanja in komunalne ureditve.

Zlasti so se posamezni reakcionarni elementi skušali na vse načine boriti proti nadaljnji krepitvi in razširitvi družbenega upravljanja, ki jim jemlje še poslednje ostanke položajev, ki so jih v sistemu administrativnega upravljanja izrabljali v protisocialistične namene. Ob oceni sovražnega delovanja ugotavljamo, da nimajo te sile nobene opore v socialistični stvarnosti in tudi ne predstavljajo organizirane sile.

Informbirojevska delavnost v letu 1955 je politično brezpomembna kot v preteklih letih. Opaža se, da skušajo posamezni informbirojevci z normalizacijo naših odnosov z vzhodom doseči moralno rehabilitacijo. Kazen prestaja še 34 informbirojevcev, v upravnem kazenskem in sodnem postopku pa jih je bilo v preteklem letu 8 ter prav toliko kaznovanih.

Po izidu zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, ki je uredil razmerje med cerkvijo in državo, se ugotavlja v preteklem letu padeč kaznivih dejanj izrabljanja vere v politične namene (sovražna propaganda, verska nestrpnost in podobno). Na to sta vplivala predvsem dva faktorja: vloga CMD katoliških duhovnikov LR Slovenije, ki si prizadevajo, da bi se z verskega področja odpravila sleherna politika, in pa to, da večina cerkvenih predstavnikov v naši republiki realneje ocenjuje notranji in zunanji politični položaj v FLRJ.

V letu 1955 je bilo zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo v postopku 15 duhovnikov. Konec leta 1955 je bilo v kazenskih poboljševalnih domovih na prestajanju kazni 11 duhovnikov.

Leta 1955 je bilo od vseh obravnavanih kaznivih dejanj le 0,24 % tako imenovanih političnih kaznivih dejanj. Okrajna tajništva za notranje zadeve so prijavila tožilstvom 62 kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo (8 več kot leta 1954).

Kriminal. V letu 1955 je bilo v LR Sloveniji obravnavanih 25.506 kaznivih dejanj, od katerih je bilo 79 % raziskanih. Povzročena škoda znaša 6,3 promile narodnega dohodka naše republike.

V omenjenem številu vseh obravnavanih kaznivih dejanj je zajetih 6.804 kaznivih dejanj na škodo družbenega premoženja, kar je 26 % celotne zločinstvenosti v naši republiki. Število je nekoliko višje od števila kaznivih dejanj v letu 1954. To pomeni, da so bili v letu 1955 uspešneje odkriveni storilci in oblike kaznivih dejanj na škodo družbenega premoženja, in to v prvi vrsti zaradi nadaljnjega širjenja in utrjevanja delavskega in

družbenega upravljanja ter zaradi aktivnejše vloge družbenih političnih organizacij pri vzgoji budnosti in zavesti ljudi.

Poleg kaznivih dejanj na škodo družbenega premoženja so bili ugotovljeni na gospodarskem področju še drugi škodljivi pojavi, ki so se izražali v izigravanju postavk družbenih planov za lokalistične interese, kar je povzročalo gospodarska nesorazmerja in šovinistične ekscese.

Zaradi oškodovanja družbenega premoženja je bilo ovadenih javnemu tožilstvu med drugim:

zaradi tatvin družbenega premoženja	3.041 storilcev
zaradi poneverb	613 storilcev
zaradi zlorabe uradnega položaja	275 storilcev
zaradi utaje davkov	91 storilcev
zaradi nedovoljenega trgovanja	1.211 storilcev

Med tatovi družbenega premoženja je bilo 45% takih, ki so bili ob storitvi kaznivega dejanja zaposleni v oškodovanem podjetju. Javnemu tožilstvu je bilo izročenih 205 skupin s tremi oziroma več storilci, ki so se združili zaradi kraje družbenega premoženja. Kazniva dejanja 8 skupin storilcev pa so zavzela tako velik obseg, da jih je sodišče kvalificiralo kot grabež.

Največ poneverb je bilo odkritih v trgovskih podjetjih in trgovinah kmetijskih zadrug. Leta 1954 je bila odkrita na področju blagovnega prometa le 1/3, l. 1955 pa že skoraj polovica vseh odkritih poneverb. Poneverbe so številnejše tudi v industrijskih podjetjih. Petina vseh storilcev je bila že prej kaznovana.

V tesni zvezi s poneverbami so kazniva dejanja zlorab uradnega položaja, ki jih je največ v trgovini in gozdarstvu (logarji).

Število odkritih primerov utaje davkov še malo ne kaže dejanskega števila kršilcev predpisov, ki dajejo neresnične podatke zaradi manjše odmere davkov. Mnogo je neupravičenega bogatenja zlasti med različnimi zasebnimi poklici. Nizko število obravnavanih primerov pa kaže tudi na številčno in strokovno slabost inšpekcijske službe.

Željo po lahkem in neupravičenem bogatenju izražajo tudi številna kazniva dejanja nedovoljenega trgovanja. Predmet nedovoljene preprodaje so bila največkrat živila (292 primerov), živina (262 primerov), les (204 primeri) itd. Posebno brezobzirnost do potrošnikov kažejo primeri, ko so nekatera živilska podjetja zaradi lova za dobičkom in nemarnega poslovanja vede dala v promet z zdravju škodljiva živila, da je prišlo do več hujših obolenj in zastrupitev.

Dovolj številno je tudi preprodavanje vtihotapljenih predmetov inozemskega izvora (računski, pisalni in električni stroji, nadomestni deli za motorna vozila, ure, nylonski izdelki in drugo). Med storilci teh kaznivih dejanj je pretežna večina naših državljanov. Tujski promet se je v letu 1955 povečal (170.000 tujih gostov). 377 inozemcev je zlorabilo naše gostoljubje in kršilo carinske predpise, predpise o nedovoljeni trgovini, ogrožalo javni red in mir, žalilo naša narodna čustva in podobno.

Mladoletnikov, storilcev kaznivih dejanj, je bilo v 1955. letu 2.270, kar pomeni 9,2% vseh storilcev kaznivih dejanj ali 4,9% več kot leto preje.

Več je tudi povratnikov. Leta 1954 jih je bilo 376, leto pozneje pa 450. 317 mladoletnih storilcev ob storitvi kaznivega dejanja ni bilo zaposlenih. Povečal se je tudi odstotek, ki izkazuje v zločinstvenosti med mladoletniki bolj ali manj neposreden vpliv neurejenih družinskih razmer, alkohola, odraslih delinkventov in napeljevalcev ter končno tudi vpliv večje ali manjše duševne zaostalosti.

Čeprav se število mladoletnih storilcev kaznivih dejanj ni bistveno povečalo v primerjavi s stanjem v letu 1954, je vendarle treba opozoriti na zločinstvenost med mladino. Upoštevati je treba, da je meja polnoletnosti pri nas nizka in da pri obravnavanju zločinstvenosti med mladoletniki ne bi smeli prezreti storilcev kaznivih dejanj med 18 in 25 letom starosti, ki jih je 35 % vseh storilcev. Posebno pozornost zasluži tudi dotok podeželske mladine v mesta, ki je prehodno zaposlena pri raznih gradbenih ali pri drugih bolj ali manj ustaljenih delih. Ta mladina je iz objektivnih vzrokov najbolj izpostavljena kvarnim vplivom, saj je skoraj petina vseh mladoletnih storilcev iz vrst nestalno zaposlenih delavcev.

Kazniva dejanja zoper zasebno premoženje predstavljajo v naši republiki 39 % celotne zločinstvenosti (9.972 primerov). Nasproti letu 1954 je bilo več navadnih, vlomnih ter drugih velikih tatvin in goljufij, zmanjšalo pa se je število žepnih tatvin. Med goljufi in tatovi je tretjina povratnikov.

Kaznivih dejanj zoper življenje in telo je bilo 3.816 ali 15 % vseh kaznivih dejanj. Nasproti letu 1954 je število večje za 19 %. Več je tudi ubojev (76 primerov nasproti 48 primerom v letu 1954). Drugo povečanje gre na račun telesnih poškodb. Vsak tretji storilec je bil ob storitvi dejanja vinjen. V vinjenosti je bilo storjenih 18 ubojev, 13 ubijalcev je kroničnih alkoholikov, neraziskani so ostali 1 uboj in 4 poizkusi ubojev (leta 1954 neraziskan 1 uboj).

Leta 1955 je nezakonito odšlo iz naše republike v inozemstvo 31 % manj ljudi kot v letu 1954. Po storjenem kaznivem dejanju jih je pobegnilo 2,9 %. Aretiranih zaradi poizkusa pobega je bilo 908 oseb. V tem letu se je vrnilo ali bilo vrnjenih iz sosednjih držav 1.100 državljanov naše republike. Pri motivih pobegov se ugotavlja, da pobegov z namenom sovražnega delovanja proti naši državi ni niti 1 %. Glavni vzroki pobegov so napačne predstave o inozemstvu, avanturizem, družinski spori, sorodstvene zveze v inozemstvu, tuja propaganda, slaba šolska spričevala, ljubezenski motivi itd.

Velika večina (91 %) storilcev kaznivih dejanj se je branila iz prostosti (leta 1954 — 89,7 %). 86 % vseh pripornih primerov je bilo rešenih v roku treh dni (leta 1954 — 83 % vseh pripornih primerov). Viden napredek pri obravnavanju kaznivih dejanj so dosegli miličniki, saj so samostojno rešili 54 % vseh kaznivih dejanj, ki so jih obravnavali organi za notranje zadeve.

Prometna varnost. V naši republiki se je znatno povečalo število prometnih nezgod. Upoštevati je treba, da je na naših cestah prometa znatno več, ne samo zaradi dejanskega povečanja števila motornih vozil, ampak predvsem zaradi intenzivnejše uporabe vozil, ki so na razpolago, in zaradi povečanega prometa inozemskih motornih vozil.

Leta 1955 je bilo v LRS registriranih 13.179 raznih vrst motornih vozil (6,5 % več kot leta 1954). Poleg tega pa se opaža iz leta v leto znatno večanje števila koles in vprežnih vozil.

Cestnoprometnih nezgod je bilo 1.829 ali 42,7 % več kot leta 1954. Posledica teh je bilo 110 smrtnih žrtev (20 % več kot leta 1954) in 1.218 telesno poškodovanih oseb. Zaradi stanja vozil, cest, cestnih objektov in vremenskih nepravilnosti je bilo komaj 2 % nezgod, drugih 98 % nezgod se je dogodilo zaradi nediscipliniranih in neprevidnosti uporabnikov cest. Vinjenost voznika (v redkejših primerih tudi pešca) je bila vzrok vsaki šesti prometni nezgodi.

Zaradi pospeševanja, hitrejšega toka in večje varnosti prometa je izdal Državni sekretariat za notranje zadeve LRS tele predpise: odredbo o cestnem prometu LR Slovenije, odredbo o cestah, ki so v LR Sloveniji v prvi vrsti namenjene za promet z motornimi vozili in odredbo o motornih vozilih, ki imajo prednost v cestnem prometu. S pomočjo družbenih organizacij in drugih organov oblasti se je začelo z vzgojo mladine in vseh uporabnikov cest. Organiziranih je bilo 347 sestankov z vzgojitelji mladine, 4.200 predavanj za šolsko mladino in 58 prometnih seminarjev za pionirje. Udeležba na teh sestankih, predavanjih in seminarjih je bila precejšnja (3.000 vzgojiteljev, 11.000 staršev in 240.000 otrok). Organiziranih je bilo tudi 78 strokovnih predavanj, ki se jih je udeležilo 8.000 voznikov motornih vozil. Izdelan je bil prometni propagandni film »Bodi previden«. Zaostreni so bili tudi administrativni ukrepi proti vsem kršilcem cestne discipline.

V železniškem prometu je bilo 1.989 nezgod (19 % več kot leta 1954). Smrtnih žrtev je bilo 54, telesno poškodovanih oseb pa 128. Pri nezgodah v železniškem prometu pa ne gre za nezgode večjega obsega, ampak za nezgode ob vstopu in izstopu potnikov ter ob premikanju vlakov na železniških postajah. Te nezgode so nastale predvsem zaradi neprevidnosti in malomarnosti pri opravljanju službe in zaradi nediscipliniranosti potnikov.

V javnem letalskem prometu ni bilo nezgod. V športnem letalstvu pa je izgubilo življenje 6 ljudi. Uničena so bila tri letala (v letu 1954 ni bilo nezgod).

Na plitvinah na naši morski obali je nasledlo zaradi vremenskih nepravilnosti 5 obalnih ladij in 1 prekomorski parnik. Nezgode niso terjale človeških žrtev.

Požarna varnost in protiletalska zaščita. V letu 1955 je bilo 683 požarov, ki so po komisijiški oceni povzročili 686 milijonov din škode (401 na družbenem, 15 na združenem in 272 na zasebnem premoženju). Ocenjena škoda predstavlja samo neposredno škodo brez drugih posledic, ki jih povzroči požar (zastoj obratovanja, vrednost zidanja novega objekta itd.).

Mnogo požarov je nastalo zaradi neprevidnosti, malomarnosti in brezbrčnosti. Na kmečkih posestvih so v 102 primerih povzročili požar otroci.

Pri analizi požarne varnostne službe je bilo ugotovljeno, da je treba: izpopolniti požarne varnostne predpise za nekatere gospodarske panoge; okrepiti kontrolno službo in energičneje zahtevati izpopolnjevanje požarnih-varnostnih predpisov; pri mnogih podjetjih izboljšati preventivno službo in organizirati učinkovitejšo gasilsko enoto s potrebnimi tehničnimi sredstvi; poskrbeti za vzgojo državljanov, kolektivov in družbenih organov, pa tudi mladine po šolah, ki morajo posvetiti vprašanju požarne varnosti večjo pozornost.

V Ljubljani, Mariboru in Kopru so poklicne gasilske čete, ki štejejo skupaj 107 članov. V bližnji bodočnosti bodo poklicne gasilske čete orga-

nizirali še v občinah Kranj, Celje in Novo mesto. Poklicne gasilske čete imajo tudi tri gospodarske organizacije (Litostroj, Železarna Jesenice in »Nafta« v Lendavi). Te štejejo skupaj 58 članov.

Skupno je v naši republici 65.000 aktivnih prostovoljnih gasilcev, ki so organizirani v 1.346 gasilskih društvih. Od teh so 203 prostovoljna gasilska društva v industrijskih podjetjih. V industriji je še 71 prostovoljnih gasilskih enot, ki še niso vključene v prostovoljna gasilska društva. Družba daje iz svojih sredstev letno približno 200 milijonov dinarjev za opremo in druge stroške prostovoljnega gasilstva.

Protiletalska zaščita ima hišne zaščite, v katere so vključeni vsi prebivalci hiš, ter posebne mobilne enote po posameznih vejah protiletalske zaščite (sanitarna, tehnična, kemična, veterinarska, izvidniška itd.). Doslej je bilo organiziranih 16.442 splošnih tečajev, 6.685 tečajev za mobilne enote in 1.216 tečajev za industrijske enote. Te tečaje je obiskovalo 156.000 državljanov. Leta 1955 je dovršilo splošne tečaje za mobilne enote nadaljnjih 5.144 državljanov. K večji strokovni vzgoji državljanov glede protiletalske zaščite je pripomogel tudi strokovni list »Odbrana«, ki se tiska v slovenskem jeziku v 3.200 izvodih.

Kršitve družbene discipline. Sodniki za prekrške so v letu 1955 prejeli 64.354 ovadb za raznovrstne kršitve družbene discipline (3,5 % več kot leta 1954). Na podlagi teh je bilo upravno kaznovanih 45.020 fizičnih in 130 pravnih oseb.

Največ prekršiteljev (23 %) je bilo upravno kaznovanih zaradi prete-pov, neredov in nemoralnega vedenja na javnih krajih, 19 % zaradi cest-noprometnih kršitev, 17 % zaradi gospodarskih prekrškov.

Med 10.300 kršilci javnega reda in miru je bilo tudi 1.151 takih, ki so redno udeleženi pri skoraj vseh večjih neredih in pretepih na območju njihovega stalnega bivališča, ter 1.974 oseb, ki jih lahko štejemo že za kro-nične alkoholike. V 1.850 primerih so bile upravne kazenske sankcije izvršene proti delomrznčjem vseh vrst (postopači, berači, hazarderji, vedeže-valke itd.). Pri intervencijah za preprečevanje izgredov in sploh pri vzdrže-vanju javnega reda in miru je bilo napadenih 146 miličnikov. Pri tem je bilo 12 laže ranjenih, 2 teže, en miličnik pa je zaradi poškodb umrl. Med nevarnimi za javni red in mir je 232 duševno bolnih, od njih je vsaj 57 tako nevarnih, da nujno spadajo v zavode za duševno bolne, ti jih pa zaradi pomanjkanja prostorov odklanjajo. Pri obvladovanju težjega duševnega bolnika je bil ubit miličnik in kapetan JLA v Radečah.

Med gospodarskimi kršitvami so najštevilnejše kršitve predpisov o gozdovih (3.339), o gradbeništvu in obrtnih storitvah, (1.195), o delovnih razmerjih (1.398) in kršitve nepošiljanja otrok v šolo (1.589). Število teh kršilcev ni v skladu z dejanskim stanjem in kaže na slabosti organov pri odkrivanju gospodarskih kršitev.

Zoper 40.990 upravno kaznovane osebe (90 % vseh kaznovanih) so bile izrečene denarne kazni v tej višini: 18.918 kršiteljev (46 % denarno kazno-vanih) do 500 din, 15.782 kršiteljev (38 % denarno kaznovanih) od 500 do 2000 din, 6214 kršiteljev (15 % denarno kaznovanih) od 2000 do 10.000 din, 130 kršiteljev (0,32 % denarno kaznovanih) nad 10.000 din.

Krajše zaporne kazni so bile izrečene 6 % vseh upravno kaznovanih kršilcev, 4 % storilec pa je bil zaradi neznatnosti kršitev izrečen le ukor.

Izvrševanje kazni. V okrajnih zaporih je 31. XII. 1955 prestajalo sodno ali upravno kazen 716 moških in 77 žensk. V kazenskih popoljševalnih domovih pa je bilo 1.710 moških in 227 žensk. Zdravstvu in higieni obsojencev se je posvečala vsa pozornost. Vsi kazenski popoljševalni domovi imajo bolnice s 195 posteljami in zobne ambulante. Potrebno zdravniško osebje je obolelim na razpolago. Ob težjih boleznih so se obsojenci pošiljali v zunanje zdravstvene zavode.

Glede na to, da je delo glavno prevzgojno sredstvo, se obsojenci zaposlujejo v industrijskih obratih (KPD Škofja Loka), obrtnih delavnicah (vsi KPD) in ekonomijah (vsi KPD, razen KPD Škofja Loka), kjer se sistematično strokovno učijo raznih poklicev. Tako je v KPD Škofja Loka in Maribor obiskovalo vajensko šolo 131 obsojencev, 7 drugih strokovnih tečajev pa se je udeležilo 356 obsojencev. V KPD Brestanica sta bila dva kmetijsko-gospodinjstva, ki ju je obiskovalo 88 obsojenk, 12 splošnih izobraževalnih tečajev, ki so bili organizirani po vseh KPD, se je udeležilo 461 obsojencev. V vseh kazenskih popoljševalnih domovih je povprečno nezaposlenih le 6% obsojencev zaradi starosti, bolezni in zaradi prihodov ter odhodov s prestajanja kazni. Za delo prejemajo obsojenci nagrade ter jim je bilo v letu 1955 izplačanih 14,7 milijonov din.

Za prevzgojo in kulturno-prosvetno izobraževanje obsojencev ima vsak kazenski popoljševalni dom knjižnico, ozvočitev za poslušanje radijskih oddaj, kinoprojektor, dramske, pevske, glashbene in šahovske skupine, za pridobivanje strokovne izobrazbe pa razne tečaje in vajenske šole. Lani se je izučilo za kvalificirane delavce v kovinski stroki 25 obsojencev.

Odrasla prevzgoja obsojencev so pogojni odpusti, ki jih je bilo 97, pa tudi pomilostitve. Pomiloščenih je bilo 387 obsojencev (110 po Zveznem izvršnem svetu, 277 po Izvršnem svetu LR Slovenije).

Posebna pozornost se posveča vzgojno-popoljševalnemu domu za mladoletnike v Radečah, ki je organiziran kot odprt zavod v obliki internata. V domu so bile organizirane najrazličnejše delavnice in se lahko mladoletniki usmerjajo v 27 poklicev, ustrezno njihovim nagnjenjem. Vzgojno-popoljševalni dom ima tudi osnovno in vajensko šolo.

S prestajanja kazni je pobegnilo 15 obsojencev, od teh je bilo doslej že 13 prijetih.

Upravne zadeve. V letu 1955 je pridobilo državljanstvo FLRJ in LRS 332 tujih državljanov. Od teh je 276 slovenske narodnosti (večinoma primorski Slovenci). V državljanstvo LRS je bilo sprejetih 58 državljanov drugih republik, ker so se v naši republici stalno naselili. Naše državljanstvo je izgubilo 63 oseb (z odpustom in odsotnostjo), in sicer 31 Slovencev, med tuji pa največ Nemcev.

S potnimi dovoljenji je potovalo lani v inozemstvo 33.829 oseb. Od tega je potovalo službeno 4.027, zasebno pa 18.904 osebe. Za izselitev 569 oseb je bilo izdanih 372 potnih listov. Na kolektivne potne liste je potovalo 368 skupin z 10.329 osebami.

Dvolastniški promet se razvija z Italijo in Avstrijo, ne pa še z Madžarsko.

Mali obmejni promet v jugoslovansko-avstrijskem 10 km obmejnem pasu se razvija po blejsko-gleichenberškem sporazumu, podpisanem 19. III.

1953. Z avstrijske strani je bilo v letu 1953 izdanih 4.519 dokumentov za prehod meje, z naše strani pa 3.710.

Mali obmejni promet v jugoslovansko-italijanskem obmejnem pasu se razvija na podlagi videmskega sporazuma, podpisanega na podlagi 7. člena memoranduma, ki podrobno ureja olajšave osebnega prometa, kopnega in pomorskega prometa ter prometa med Trstom in območji, ki z njim mejijo. Glede na razmerje upravičencev na obeh straneh mejne črte so naše oblasti izdale razmeroma večje število dokumentov kot italijanske. Od podpisa sporazuma, t. j. od 20. VIII. 1955 do 1. I. 1956, so z italijanske strani predložili v vidiranje 50.111 dokumentov, ali 12,55 %, z jugoslovanske strani pa 55.249 ali 55,25 %.

V malem obmejnem prometu proti Italiji so odvzeli organi za notranje zadeve zaradi deviznih prekrškov 65 osebam legitimacije za prehod meje.

V izvajanju londonskega sporazuma je bilo izdanih 4.071 dovolilnic za 13.878 oseb, ki so se izselile v Trst.

Prošnje optantov po 2. odstavku 19. člena mirovne pogodbe z Italijo so v veliki večini rešene. Ostalo je nerešenih le manjše število primerov, ki se rešujejo med jugoslovansko in italijansko vlado.

Matična služba se je opravljala v 384 matičnih okoliših. Z organizacijo novih občin se območja matičnih okolišev niso spremenila. Skoraj na območju vsake občine je več matičnih okolišev. Matičarji so opravili skupno 64.687 vpisov v razne matične knjige ter izdali 160.790 matičnih izpiskov.

V Sloveniji je ob koncu preteklega leta bilo 5.080 društev, od tega 181 republiškega in 4.899 okrajnega pomena. Največ (72 %) je lovskih in gasilskih društev ter društev Rdečega križa, med drugimi pa je 9 % prosvetnih in kulturnih, 1 % znanstvenih, 3 % tehničnih in 10 % športnih društev. Na novo je bilo ustanovljenih 653 društev. Nadaljnje delovanje je bilo zaradi kršenja lastnih pravil prepovedano petim že obstoječim društvom. 202 društvi okrajnega pomena sta sami prenehali z delom.

Ob koncu leta je imelo v Sloveniji orožne liste 15.225 oseb. Na pravne osebe (podjetja in strelske družine) odpade 0,5 % orožnih listov. Med letom je bilo izdanih 3.980 orožnih listov, od tega 67 % za lovsko orožje. Odvzetih je bilo 1.248 orožnih listov. Glavni razlogi za odvzem orožnih listov so bile kršitve javnega reda in miru.

S strelnim orožjem se je ponesrečilo 9 oseb (4 smrtno), pri delu z razstrelivi pa 7 delavcev (5 smrtno). Zaradi nepredvidnega ravnanja z ostanki razstrelivih sredstev iz zadnje in prejšnje svetovne vojne se je ponesrečilo 9 oseb (2 smrtno). Zaseženo je bilo 1.216 kosov vojaškega in lovskega orožja, 8.627 municije in 139 bomb.

Organi notranjih zadev so sami uničili okrog 1.000 kg raznega razstrelivnega materiala na območju okraja Kranj in Ljubljana. Vojaške enote pa so na zahtevo uničile približno 8.000 kg ostankov razstreliva.

Leta 1955 je bila dovoljena uporaba 36 na novo zgrajenih skladišč za razstrelivo (jamskih in površinskih) različnih kapacitet. V Sloveniji je 19 trgovskih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo razstrelivnih sredstev in strelnega orožja.

Zaradi kršitve predpisov o orožju je bilo upravno kaznovanih 1.064 oseb in odvzetih 622 kosov orožja.

Uslužbenski kader in materialna sredstva. Število miličnikov se je v letu 1955 znižalo za 201, število civilnih uslužbencev pa za 107. Do predpisanega števila formacije LM primanjkuje v naši republici 600 miličnikov. V preteklem letu je 549 uslužbencev in miličnikov obiskovalo resorne šole, strokovne tečaje, šole za splošno izobrazbo in jezikovne tečaje. Zdravstveno stanje uslužbencev resora za notranje zadeve je zelo slabo. Popolnoma zdravih je le 40% uslužbencev in miličnikov. Bolovalo jih je 2554. Med bolniki je 75 uslužbencev in miličnikov invalidov do 50%, 46% invalidov od 51 do 100% ter 169, ki imajo aktivno TBC. Vzrokov za tako stanje je več. Uslužbenci in miličniki-udeleženci NOB in tisti, ki so bili preobremenjeni v prvih povojnih letih, so najbolj zastopani v gornjih številkah. Negativne vplive na zdravstveno stanje in delovno storilnost uslužbencev so imele poleg preobremenjenosti v precejšnji meri tudi stanovanjske razmere. 398 poročenih uslužbencev je brez stanovanja, ali pa imajo stanovanje oddaljeno preko 20 km od službenega kraja. Poleg tega prebiva preko 400 uslužbencev in miličnikov v zelo neprimernih stanovanjih.

Postaje LM so ponekod slabo nameščene, posebno v Ljubljani in nekaterih podeželskih krajih. Večina postaj ima neprimerno notranjo opremo.

Za nemotene in hitre ukrepe službe notranjih zadev je bil storjen precejšnji napredek, zlasti pri organizaciji tehničnih zvez, kriminalistične tehnike in druge opreme. Slabo je stanje prevoznega parka, ki ima izrabljenih 60% vozil.

Sveti za notranje zadeve. Vloga svetov za notranje zadeve se neprestano krepi. Njihova aktivnost se uveljavlja na področjih javnega reda in miru, javne varnosti, izboljšanja in ureditve prometa, požarne varnosti, zatiranja kriminalitete v gospodarstvu in med mladino, zatiranja alkoholizma, klateštva in podobno.

2. Splošna uprava

Uslužbenska vprašanja. S predpisi o nazivih in plačah je predvidena predhodna ocena zakonitosti vseh odločb o postavitvi in napredovanju državnih uslužbencev. Za izvrševanje te naloge je ustanovljena inšpekcija za plače pri Državnem sekretariatu za občo upravo in proračun. Ta inšpekcija je prejela lani v oceno zakonitosti 25.751 odločb. Od tega je bilo 20.810 odločb ocenjenih kot pravičnih (80,8%) in 4.941 odločb pa je bilo nezakonitih oziroma nepopolnih. V primerjavi z letom 1954 se je delo inšpekcije plač povečalo za 54%. Vzroki so predvsem v poteku triletno dobe od prevedbe, zaostritev izvajanja odlokov o dopolnilnih plačah, uvedba posebnih dodatkov za učno in vzgojno osebje, uveljavitev posebnih predpisov o plačah pri posameznih finančno samostojnih zavodih, reorganizacija bančnega sistema in s tem zvezana ustanovitev komunalnih bank ter razna premeščanja, ki so nastala zaradi reorganizacije ljudskih odborov.

Padeč števila nezakonitih odločb nasproti letu 1954 (od 14,9 na 8,8%) pomeni ponoven napredek v utrjevanju zakonitosti in tendence stalnega izboljševanja dela državnih organov pri izvajanju uslužbenske zakonodaje.

Za še učinkovitejše delo v zvezi s kontrolo zakonitosti pri izvajanju uslužbenske zakonodaje je v bodoče treba razširiti in poglobiti delo inšpekcije za plače na samem terenu, ki bi zlasti občinskim ljudskim odborom lahko nudila veliko instruktivno pomoč.

Delo inšpekcije je imelo v glavnem dvoje tendenc: 1. ohraniti višino plač in plačilni sklad rednih uslužbencev v okviru zakonskih predpisov; 2. preprečiti izigravanje zakonitih predpisov s strogo kontrolo honorarnih prejemkov, kjer se je dosledno izvajalo načelo, da honorarni uslužbenec ne sme prejemati višjega honorarja, kakor bi znašala njegova redna plača, če bi bil na tistem delovnem mestu postavljen kot redni uslužbenec.

Da bi se zakonito izvajanje predpisov izravnalo na čim širšem področju, je bilo dogovorjeno z Zvezo združnih hranilnic in posojilnic, ki je za uslužbence svojih zavodov prevzela uredbo o plačah uslužbencev v Narodni banki, da bo pošiljala vse odločbe za te uslužbence v oceno republiški inšpekciji plač. Prav tako so okrajni ljudski odbori v svoje odloke o dopolnilnih plačah sprejeli določbo o obvezni oceni zakonitosti za vse odločbe o dopolnilnih plačah.

Z ustanovitvijo novih okrajnih ljudskih odborov je bilo predloženih 11 novih odlokov o dopolnilnih plačah. Naslednja tabela kaže sistemizirana delovna mesta in število predlaganih mest z dopolnilno plačo novih OLO (brez zdravstva, šolstva, notranjega resora, uprave za ceste in gozdarstva):

Okraj	Število siste- matiziranih mest	Referentska mesta z dopol. plačo		Administrativno in pomožno osebje	
		Štev.	%	Štev.	%
Celje	217	139	64	75	34
Gorica	164	96	58	56	34
Kočevje	86	50	59	28	33
Koper	208	121	58	79	38
Kranj	163	99	61	57	35
Ljubljana	423	221	51	130	31
Maribor	254	175	67	83	32
Murska Sobota	151	97	64	50	33
Novo mesto	176	84	60	42	24
Ptuj	133	81	61	55	40
Trbovlje	109	74	68	50	46
S k u p a j	2 084	1 237	60	705	34

Tako pri novih predlogih kot tudi pri predlogih za dopolnitev in spremembo dopolnilnih plač je bilo predvsem opaziti prizadevanje, da se linearno zvišajo prejemki ne glede na pomembnost dela. Pri predlaganju novih ali višjih dopolnilnih plač mnogokrat ni bilo merilo vrsta in pomembnost delovnega mesta, temveč oseba, ki mesto zaseda. Zvišanje je bilo uvedeno le za tiste uslužbence, ki so zaposleni pri upravah za dohodke, na novo pa so bile uvedene dopolnilne plače za likvidatorje in cenzorje zavodov za socialno zavarovanje in pa na nekaterih mestih, kjer že dalj časa primanjkuje potrebnega strokovnega kadra.

V preteklem letu je bilo predloženih 13 pravilnikov o plačah osebja finančno samostojnih zavodov. Praksa je pokazala, da se ti pravilniki izrabljajo za splošno linearno povišanje plač vseh uslužbencev prizadetih zavodov, ne pa za ureditev prejemkov samo strokovnih uslužbencev, službujočih v specifičnih razmerah. Zato so v praksi pričeli s posebnimi pravilniki urejati plače le tistim specialnim uslužbencem, ki jim sicer s predpisi za državne uslužbence ni mogoče urediti prejemkov, kakor n. pr. posebnim znanstvenim delavcem, raziskovalcem, obrtnim strokovnjakom itd. (ne pa za administrativne uslužbence).

Pri razvrščanju in napredovanju uslužbencev si mnogi prizadevajo, da bi za vsako ceno dosegli prejemke, ki jih nudijo svojim uslužbencem gospodarske organizacije. Pri tem pa ne upoštevajo, da ima državni uslužbence ugodnost avtomatičnega napredovanja po letih in boljše pogoje pri upokojitvi.

Povečanje zahtevkov za popravilo prevedbe je problem, ki se pojavlja v zvezi s strokovnimi izpiti. Uslužbenci, ki niso opravili strokovnih izpitov in po predpisih ne morejo napredovati, skušajo po svojih starešinah uveljaviti popravilo prevedbe z naknadnim dokazovanjem udeležbe v NOB in doseči višji naziv ter se s tem izogniti strokovnemu izpitu. Upoštevani so bili le primeri, kjer je aktivno in organizirano delo v NOB nedvomno dokazano. Manjše število zahtevkov za popravilo prevedbe pa temelji na takrat storjenih napakah in nerazumevanju prevedbenih določb, zlasti nižjih upravnih organov. Tudi tu so bili izvršeni popravki v prvi vrsti pri nekdanjih udeležencih NOB.

Strokovna izobrazba uslužbencev. V vsej Sloveniji je lani opravilo strokovne izpite 182 upravnih uslužbencev, 224 finančnih in 658 pisarniških uslužbencev. Uspehi strokovnih izpitov v minulemu letu so zadovoljivi in je bilo znanje kandidatov mnogo boljše kakor v prejšnjih letih. K temu so pripomogli predvsem primerni učbeniki, in pa večja pomoč samih ljudskih odborov kandidatom pri pripravah na strokovne izpite.

Sistemizacija delovnih mest je določena z malo izjemami v vseh republiških upravnih organih in proračunskih zavodih ter pri sodiščih. Delovna mesta so v odločbah navedena samo z nazivi in številom delovnih mest v notranjih organizacijskih enotah. Zaradi še neustaljene organizacijske oblike in spornih pristojnosti posameznih organov države uprave ni bilo mogoče določiti tudi potrebno strokovno kvalifikacijo, ki jo mora imeti uslužbence na posameznem delovnem mestu. Število delovnih mest je določeno predvsem po potrebah, ki jih narekuje poslovanje posameznih upravnih organov za krajše razdobje, pri čemer so upoštevane zlasti dejanske možnosti, kako zasesti delovna mesta s primernim strokovnim kadrom.

Številčno stanje državnih uslužbencev. V zadnjih dveh letih je bilo v Sloveniji tole število zveznih, republiških, okrajnih in občinskih uslužbencev ter uslužbencev finančno samostojnih zavodov (brez uslužbencev resora notranjih zadev, vojaških uslužbencev in uslužbencev denarnih zavodov):

Na proračunu:	1. 1. 54	1. 7. 54	1. 1. 55	1. 10. 55
Uslužbenci	15 888	15 463	15 696	16 366
Pomožni uslužbenci	1 595	1 668	1 835	2 023
Honorarni uslužbenci	951	1 119	1 389	1 453
Delavci	2 879	3 774	3 977	2 780
Voljeni	—	—	—	236
Na samostojnem financiranju:				
Uslužbenci	5 465	5 595	7 673	7 651
Pomožni uslužbenci	978	1 753	2 138	1 904
Honorarni uslužbenci	326	521	610	651
Delavci	3 171	3 576	4 688	3 874
Zvezni uslužbenci	555	580	674	696
S k u p a j	51 586	34 059	38 678	37 614

Število in prejemki rednih uslužbencev (brez pomožnega osebja, delavcev in honorarnih uslužbencev) republiških organov so prikazani v naslednjih podatkih (podatki ne zajemajo uslužbencev resora notranjih zadev, vojaških uslužbencev in uslužbencev denarnih zavodov):

	Skupaj	Proračunski organi	Zavodi s samostojnim finan-siranjem
1. 7. 1954			
Število uslužbencev	4 845	2 887	1 958
Povprečna plača	13 370	14 740	11 350
1. 10. 1955			
Število uslužbencev	5 522	3 192	2 330
Povprečna plača	14 184	15 369	12 559

Podobne podatke o številu in prejemkih rednih uslužbencev lju d s k i h odborov kaže naslednja tabela (z enakimi omejitvami kot zgoraj pri uslužbencih republiških organov):

	Skupaj	Proračunski organi	Zavodi s samostojnim finan-siranjem
1. 7. 1954			
Število uslužbencev	16 214	12 576	3 635
Povprečna plača	10 721	—	—
1. 10. 1955			
Število uslužbencev	18 475	13 174	5 301
Povprečna plača	12 015	12 149	11 680

Stanovanjske zadeve. V času med prvotno in spremenjeno uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš so posamezni ljudski odbori postopoma izdali odloke o organih upravljanja, določitvi hiš, ki spadajo v stanovanjsko skupnost, o volitvah hišnih svetov, o delitvi najemnine in skladih. Ker pa je novo besedilo uredbe prineslo pomembne spremembe, so se anorali primerno spremeniti tudi odloki ljudskih odborov in revidirati pripravljene odločbe o vključitvah. Zato so se pritožbe zoper odločbe ljudskih odborov o vključevanju hiš v stanovanjsko skupnost reševale v glavnem v letu 1955.

Tako je bilo v preteklem letu izdanih 378 odločb na pritožbe zoper odločbe ljudskih odborov mest in mestnih občin glede vključitve hiš v stanovanjsko skupnost. Od teh je bilo 104 pritožbam ugodeno, 274 pa zavrnjenih. Vključevanje hiš v družbeno upravljanje je skoraj končano, razen primerov, ki še niso rešeni v upravnih sporih.

Razlastitve. Od 104 primerov aktov o razlastitvi je bilo potrjenih 96, odklonjenih pa 8. Pritožbe v razlastitvenem postopku so bile slabo utemeljene in v večini primerov rešene negativno (80 %). Pač pa je bilo zoper pritožbene odločbe sproženo razmeroma veliko število upravnih sporov (32).

Pri razlastitvah ljudski odbori še vedno niso zadosti doumeli potrebe po varovanju obdelovalne zemlje. Dovolj razumevanja tudi ni bilo za urbanistična načela, na katera so gledali v večini primerov le s krajevnega vidika. Posebne težave so nastajale pri razlastitvah večjih področij za zidanje stanovanj zaradi pomanjkanja urbanističnih predpisov.

Izplačevanje gotovinskih dajatev za posojila NOB. V preteklem letu je bilo za priznanice Slovenske narodne pomoči, za obvez-

nice Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet in za kontrolne okupacijske novčanice, ki so bile vplačane kot gotovinsko posojilo med narodno-osvobodilnim bojem, izplačanih iz republiških proračunskih sredstev skupno 14.891.645 dinarjev. Predložene prijave so izkazale vrednost dajatev v višini 30.603.256 lir in 644.217 RM. Od prijavljenih 4.542 primerov je bilo priznanih za izplačilo 3.179 primerov, odklonjenih je bilo 1.357, nerešenih pa je ostalo še 6 prijav.

3. Pravosodje

Organizacijsko stanje sodstva. V Sloveniji je v letu 1955 opravljalo redno sodstvo 34 okrajnih, 5 okrožnih sodišč in Vrhovno sodišče LRS.

Od leta 1950 se je sodstvo povečalo za 5 okrajna sodišča (v Šmarju pri Jelšah, Sevnici in Škofji Loki). S tem vprašanje novih sodišč še ni rešeno. Med prebivalstvom so težnje po nadaljnjem ustanavljanju novih sodišč. V tej smeri so bile priprave za ustanovitev okrajnih sodišč v Ormožu in na Rakeku, kjer bi bila ustanovitev važna posebno glede na nova upravna in sodna krajevna območja. Končane pa so bile priprave za ustanovitev okrajnega sodišča v Vidmu-Krškem, ki je s 1. januarjem 1956 že pričelo redno poslovati.

Prizadevanju po večjem približanju sodstva ljudstvu, ustrezajo v znatni meri stalni uradni dnevi, ko okrajna sodišča poslujejo izven svojega sedeža. Take stalne uradne dneve je opravljalo 15 okrajnih sodišč v 23 različnih krajih. Ti uradni dnevi so bili zelo močno obiskovani. Dogajalo se je, da se je na en uradni dan v Ajdovščini zglasilo tudi nad 120 nepovabljenih strank.

Ljudski značaj sodstva je bil poudarjen z intenzivnejšim in vse bolj zainteresiranim sodelovanjem sodnikov porotnikov v kazenskem in civilnem sodstvu rednih sodišč. Število sodnikov porotnikov se je povečalo v primerjavi z letom 1954 za 220 porotnikov tako, da je bilo 4.106 sodnikov porotnikov.

Gospodarsko sodstvo so opravljala višje gospodarsko sodišče in 4 okrožna gospodarska sodišča. Organizacijska struktura gospodarskih sodišč je ustrezala potrebam gospodarskega sodstva in ni povzročila večje problematike.

Ob koncu leta so bile izvršene vse priprave za prenos finansiranja okrajnih sodišč iz republiškega proračuna na proračun okrajnih ljudskih odborov. Na področju sodne uprave je bil s tem izvršen važen korak v smeri decentralizacije.

Nadaljnje povečanje dela sodišč. Za razvoj naših sodišč v zadnjih petih letih je nasploh značilno stalno in naglo večanje dela. Vzroki za ta pojav so v maraščanju pomena sodstva v sistemu naše ljudske oblasti. Zaradi tega se je povečal dotok sodnih zadev in se je razširila pristojnost sodišč. Pristojnost rednih sodišč se je razširila v teh letih na izvrševanje kazenskih poizvedb in preiskav in na upravno sodstvo, pristojnost gospodarskih sodišč pa na sojenje gospodarskih prestopkov in vodenje registrov gospodarskih organizacij, zadrug in obrtov. To pa so samo najvažnejša področja novih pristojnosti poleg številnih drugih manjšega obsega.

Obenem z delom sodišč se je povečala tudi njihova storilnost, vendar se pa zlasti pri rednih sodiščih storilnost ni toliko povečala kakor delo.

Pri rednih sodiščih se vidi naraščanje letnega dotoka zadev in storilnost iz teh podatkov:

Zadeve	1950		1955	
	Dotok	Rešeno	Dotok	Rešeno
kazenske poizvedbe in preiskave	—	—	6 650	6 429
prvostopne pravdne	11 762	11 276	56 204	55 896
prvostopne kazenske	11 447	10 941	25 635	25 502
zapuščinske	18 955	18 905	17 552	18 674
izvršilne	7 795	7 815	17 597	16 517
drugostopne kazenske	2 522	2 375	4 887	4 691
drugostopne civilne	2 011	1 987	3 650	3 887
izredna pravna sredstva:				
a) v kazenskih zadevah (upoštevano med II. stop. kazni)	—	—	469	484
b) v civilnih zadevah	149	150	54	55
upravni spori	—	—	5 186	5 395
s k u p a j	54 617	53 449	115 444	115 510

V podatkih niso upoštevane številne zadeve nepravnega sodstva (razdružitve solastnine, pravna pomoč v kazenskih in civilnih zadevah, sestava pogodb, zemljiškooknjižne zadeve in pod.), od katerih je v letu 1955 došlo 102.100 zadev in ki zlasti v veliki množini, v kateri dotekajo, močno obremenjujejo sodnike.

Povečani napor in povečanje kadra v rednem sodstvu niso v sorazmerju s stalnim naraščanjem dela. Zato je v vseh letih delo sodišč zaostajalo; od leta do leta se je večalo število nerešenih zadev v zaostanke, ki so glavni problem rednega sodstva. Konec leta 1950 je bilo na rednih sodiščih 7.118 nerešenih zadev. To število je naraslo konec leta 1954 na 25.205 nerešenih zadev. Zaostanki so naraščali tudi v letu 1955 do konca septembra (50.236 nerešenih zadev), ko se je pričelo s pospešenim odpravljanjem zaostankov. Do konca leta so sodišča zmanjšala zaostanke na 25.137 nerešenih zadev.

Tudi pri gospodarskih sodiščih delo narašča. To kažejo tile podatki:

Zadeve	1954		1955	
	Pripad	Rešeno	Pripad	Rešeno
civilne sporne	27 518	27 416	28 788	26 956
izvršilne	6 528	6 498	7 528	7 425
likvidacije	60	13	80	40
kazenske	680	559	715	767
drugostopne civilne	22	10	226	212
drugostopne kazenske	115	91	144	160
s k u p a j	34 925	34 587	37 481	35 560

Zaradi tega naraslega dela pri gospodarskih sodiščih ni bilo zaostankov.

Posamezna področja sodstva rednih sodišč. V kazenskem sodstvu so sodišča opravila svojo najvažnejšo vlogo v zatiranju kriminalitete. S tem delom so sodišča dala svoj prispevek pri zatiranju družbi škodljivih dejanj, s tem pa tudi pri utrjevanju socialističnih odnosov in socialistične zakonitosti.

V letu 1955 je pokazala kriminaliteta po pravnomočno razsojenih kaznivih dejanjih zoper polnoletne osebe v primerjavi z letom 1954 takšno sliko:

Kazniva dejanja	Absolutno število		V odstotkih	
	1954	1955	1954	1955
zoper ljudstvo in državo ter				
človečnost in mednarodno pravo	57	52	0,4	0,2
zoper življenje in telo	2 558	2 908	16,2	15,3
zoper čast in dobro ime	2 095	2 622	13,8	13,9
zoper narodno gospodarstvo in zoper				
družbeno in zasebno premoženje	5 562	7 721	36,8	40,4
zoper splošno varnost	491	755	3,2	3,8
zoper uradno dolžnost	765	1 015	5,1	5,4
druga	5 601	3 886	24,5	21,0
s k u p a j	15 109	18 935	100,0	100,0

Kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo in zoper družbeno in zasebno premoženje zavzemajo daleč največje število v letu 1955 izvršenih kaznivih dejanj in so zarezala tako po številu kot po vrednosti prizadejane škode veliko bolj v družbeno kot v zasebno premoženje. Na tem področju se je najvidneje pokazala vloga sodišč pri zatiranju kriminala v gospodarstvu. Spričo zaostankov in splošnega naraščanja sodnih zadev ni bilo sojenje kriminala v gospodarstvu vedno tako ekspeditivno, kot bi bilo potrebno za učinkovito zatiranje tega kriminala. Na drugi strani pa je bila večina kriminala v gospodarstvu odkrita precej pozno, včasih šele več let po storitvi.

Če povzamemo tista kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo, zoper družbeno premoženje in zoper uradno dolžnost, ki se pojmujejo kot gospodarski kriminal, vidimo, da je prišlo v prvi polovici leta 1955 do pravno-močnih obsodb zaradi teh kaznivih dejanj v 2.374 primerih. Ko pa pogledamo, kdaj so bila ta kazniva dejanja storjena; se pokaže, da je bilo od teh le 320 kaznivih dejanj storjenih leta 1955, 1.438 dejanj pa leta 1954, druga pa še prej.

Več let po storjenem kaznivem dejanju izrečena in izvršena kazen je dosti manj učinkovita kot kazen, ki se izreče in izvrši neposredno po izvršenih kaznivih dejanjih. Zato je temeljni problem v boju proti kriminalu in še posebej proti kriminalu v gospodarstvu v pravočasnem odkrivanju kaznivih dejanj in v hitrosti kazenskega postopka. V tej luči se škodljivost zaostankov pri sodiščih najočitneje pokaže, ker ovira tekoče reševanje in s tem kvarno vpliva zlasti na učinkovitost kazenskega sodstva.

Zaradi večjega učinka v boju proti kriminaliteti se je težilo od leta 1953 dalje, da prevzamejo sodišča čimveč kazenskih poizvedb in preiskav in da še s tem organi notranjih zadev sprostijo za odkrivanje kriminala, kar je po sedanji organizacijski strukturi organov kazenskega pregona njihova specifična naloga.

Na povečanje civilnih pravnih zadev v zadnjih 5 letih so odločilno vplivali sproščeni gospodarski odnosi in učinkovitejša zaščita družbenega premoženja.

Med obravnavanimi civilnimi pravnimi zadevami zavzemajo prvo mesto pravna razmerja s področja obveznostnega prava, ki izkazujejo v letu 1955 68,8% vseh obravnavanih zadev. Med temi se opaža večja udeležba družbenega sektorja, kjer se pojavljajo podjetja in ustanove na aktivni strani (kot tožilci) z zahtevki za plačilo opravljenih storitev in odškodnin proti zasebnikom. Na pasivni strani pa se od družbenega sektorja iztožuje

največkrat odškodnina zaradi poškodb v prometu ali zaradi nepravilnega poslovanja uradnih oseb in zahtevki iz delovnih razmerij. Problem nekvalitetnega zastopanja družbenega sektorja obstoji še vedno. Zlasti pri manjših sodiščih je družbeni sektor zelo redko zastopan po odvetnikih. Nekvalificirani zastopniki različnih podjetij in ustanov povzročajo sodiščem mnogo dela, ker ne pripravijo procesualnega gradiva in dokazov, zato se obravnave prelagajo in se s tem postopek zavlačuje.

Spori o rodbinskih razmerjih in zakonski spori tvorijo 14,1 % vseh obravnavanih civilnih spornih zadev v letu 1955. Med njimi so najštevilnejši zakonski spori (razveze zakonske skupnosti), ki zavzemajo nad polovico vseh pred okrožnimi sodišči obravnavanih civilnih zadev (56 %).

Spori na podlagi zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam ter zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij so bili v letu 1955 v glavnem končani, kar je vplivalo na prikazani neznatni upad civilnih zadev v tem letu. Sodišča so s pospešenim reševanjem teh sporov v glavnem opravila pomembno delo in s tem prispevala k odpravi teh zaostankov zastarelih družbenih razmerij, ki so bila najštevilnejša v mariborskem okrožju (samo okrožno sodišče v Mariboru je obravnavalo okoli 2.500 takšnih sporov). Sedaj so ostali v delu le še posamezni zapozneli primeri in nekaj tožb zaradi odškodnin po teh zakonih.

Na ekspeditivnost civilnega spornega sodstva je ugodno vplivala uveljavitev zakona o pospešitvi civilnega pravnega postopanja. Že v letu 1955 je bilo med civilnimi sodbami 9,7 % zamudnih sodb. Uvedba zamudnih sodb je vplivala na večjo discipliniranost strank, ki se kaže v rednejšem odzivu vabilom na obravnavo. Tudi druge novosti, uvedene s tem zakonom (sodnik posameznik za manjše zadeve pri okrajnih sodiščih, pripravljalni narok itd.), so prispevale k hitrejšemu reševanju civilnih, zlasti drobnih zadev, ki so predstavljale obremenitev sodišč.

Povečanje sodne izvršbe vseh vrst je posledica povečanja civilnih spornih zadev na področju obveznostnega prava. Povečanje kaže pri dovoljenih izvršbah glede na vrsto predmetov, ki so bili zaseženi, tole sliko:

Dovoljene izvršbe	1954	1955
na denarne terjatve (služb. prejemke)	5 609	6 961
na premočnine	7 771	8 119
na nepremičnine	261	666

Prisilna prodaja z izvršbo zaseženih premočnin in nepremičnin se je izvršila leta 1955 zelo redko: pri izvršbi na premočnine v 130 primerih (1,6 %), pri izvršbi na nepremičnine pa v 30 primerih (4,5 %). Nasprotno pa je v vseh primerih izvršbe na službene prejemke prišlo do odtogovanja službenih prejemkov.

Glavna problematika zemljiških knjig pri okrajnih sodiščih je v precejšnji neskladnosti med dejanskim, zemljiškoknjžnim in tudi katastrskim stanjem v lastništvu zemljišč. Ta neskladnost je najbolj pereča v Prekmurju (pri okrajnih sodiščih v Murski Soboti in Lendavi) zaradi močno zastarelega madžarskega zemljiškoknjžnega sistema in med tamkajšnjim prebivalstvom zakoreninjenega načina dedovanja, ki vodi do nerealnih idealnih

lastninskih deležev. Zato so nekatere zemljiške knjige v teh krajih nepregledne in ne izkazujejo več dejanskih lastniških razmerij. Pravni promet je šel mimo zemljiške knjige. Ravno tako je slabo stanje zemljiške knjige v Slovenskem Primorju, ker ga je bivša italijanska uprava v teh krajih zanemarila. Opisano stanje se postopoma popravlja z obnavljanjem zemljiških knjig.

Na splošno pa zemljiška knjiga še vedno nepopolno izkazuje zlasti splošno ljudsko premoženje. To stanje se postopoma popravlja, s tem da je občinskim ljudskim odborom naložena evidenca nepremičnega splošnega ljudskega premoženja.

Upravno sodstvo je od svoje uvedbe leta 1953 dopolnilo sistem varstva pravic državljanov in obenem prispevalo znaten delež k splošnemu izboljšanju poslovanja državne uprave.

Splošni dotok zadev upravnega sodstva je v letu 1955 v primerjavi s prejšnjim letom neznatno padel (za 496 zadev), kar je posledica manjšega dotoka zadev socialnega zavarovanja. Te zadeve so bile v letu 1954 posebno številne zaradi tožb zoper odločbe o prevedbi pokojnin, ki jih je bilo takrat treba v prvi vrsti reševati. V letih 1954 in 1955 je bilo rešenih 4.344 zadev samo s področja socialnega zavarovanja, med temi pretežno zadeve prevedbe pokojnin. S tem je prešlo upravno sodstvo na tekoče reševanje sporov.

Povečanje pripadlih upravnih sporov na tehle obsežnejših upravnih področjih pokažejo tele številke.

Zadeve	1954	1955
stanovanjske	131	591
obrtno	26	62
agrarne reforme	38	48

Povečanje dotoka teh zadev je posledica izvajanja novih predpisov, ki so bili uveljavljeni leta 1955, in sicer uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš (zlasti tožbe zoper odločbe o vključitvi v stanovanjsko skupnost, o določanju najemnin), uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih in odloka o reviziji dovoljenj za žagarske obrtne (zlasti tožbe zoper odločbe o odvzemu obrti).

Na drugi strani pa so upadle davčne zadeve od 538 v letu 1945 na 235 došlih zadev v letu 1955, kar je nedvomno posledica prehoda na nov davčni sistem določanja dohodnine po katastru.

Posamezna področja sodstva gospodarskih sodišč. Civilno sodstvo gospodarskih sodišč je zajemalo v pretežni meri spore med gospodarskimi podjetji iz neizvršenih dobav ali pa so bile iztoževane kupnine za dobavljeno blago. V manjši meri so bili zastopani spori zaradi neprijemne kvalitete dobavljenega blaga. Med strankami je bil zastopan pretežno trgovski sektor, v drugi vrsti industrija, v manjši meri pa tudi druge gospodarske panoge. Vrednost vseh civilnih sporov, ki so jih obravnavala gospodarska sodišča v letu 1955, znaša okoli 15 milijard dinarjev. Povečanje civilnih sporov pred gospodarskimi sodišči je treba pripisovati predvsem zaostrenim predpisom, ki jih je izvajala banka pri kreditiranju. Na ta način je ravno civilno sodstvo gospodarskih sodišč vzdrževalo finančno disciplino. Gospodarska sodišča so bila s tem eden izmed važnih vzvodov naše finančne gospodarske politike.

Gospodarska sodišča so ustregla temeljnim zahtevam gospodarskega prometa po hitrem in ekspeditivnem reševanju vseh gospodarskih sporov. To je važno za gospodarstvo, ker se s tem pospešuje kroženje finančnih sredstev in skrbi za vzdrževanje finančne discipline gospodarskih podjetij. Hitrost postopka in ekspeditivno reševanje je ena izmed temeljnih značilnosti gospodarskega sodstva. Večina (85 %) civilnih zadev je bila rešena v roku 15 dni, druge zadeve pa v roku od 30 do 90 dni.

Med dotokom kazenskih zadev gospodarskih sodišč so v glavnem kršitve knjigovodskih predpisov, preokračanja poslovnega področja in nekaj dezinčnih prekršitev. Če se upošteva, da je sedaj že 64 gospodarskih uredb, ki predvidevajo kaznovanje gospodarskih prestopkov, je prišel pred gospodarska sodišča zelo majhen odstotek zagrešenih prestopkov. Vzrok takemu stanju je okoliščina, da vzporedno z izdajo kazenskih predpisov ni bila organizirana ustrezajoča inšpekcija. Pomajnkljavi inšpekcijski službi je treba pripisati, da se gospodarski prestopki hitro ne odkrivajo in ne zajemajo dovolj na široko.

Dosedanja sodna praksa je pokazala, da je tudi v našem gospodarskem sistemu potreben inštitut prisilne likvidacije gospodarskih organizacij. Potrebno je izločiti iz gospodarskega organizma nezmožna, nezdrava in nesolidna podjetja, ki ne dosežejo minimuma, ki je predpisan za družbeno rentabilnost.

V postopek prisilne likvidacije so v glavnem prihajala trgovska podjetja, obrtna podjetja, zadruga in združna podjetja. Vzroki, zaradi katerih je do prisilne likvidacije prišlo, so prekomerne zaloge nekurantnega blaga, nepravilne trgovske kalkulacije in dostikrat tudi maloinarno poslovanje odgovornih oseb v gospodarskih organizacijah.

Do sedaj so gospodarska sodišča v Sloveniji od leta 1954 dalje obravnavala 128 prisilnih likvidacij. Končanih je bilo 39 likvidacij (35 %). Kvote, ki so jih prejemale upniki, so znašale od 30 do 70 % njihovih terjatev. Te kvote pomenijo zelo visok odstotek kritja, če upoštevamo, da so v bivših konkurzih kapitalističnega sistema znašale kvote največ od 10 do 15 %.

Vodstvo gospodarskih registrov so gospodarska sodišča prevzela v začetku leta 1955. Register je bilo treba začeti na novo, pri čemer je bilo registriranih okoli 4.800 gospodarskih organizacij in obrtov. Registri so začeti in že urejeni.

Kadrovska problematika. Zasedbo rednih sodišč v zadnjih 6 letih (po stanju na dan 1. I. v vsakem letu) kaže tale razpredelnica:

Število	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
sodnikov . . .	145	144	168	184	192	220	240
sodelavcev . . .	37	31	48	61	61	57	48
drugih	390	379	423	477	532	568	613
skupaj	572	554	639	722	785	845	901

Iz teh podatkov je razvidno, da se je od leta 1950 do danes povečalo število sodnikov na rednih sodiščih za 62 % oziroma število vseh pravnikov za 37 %. Kadrovska politika je imela cilj, da se pravni kader strokovno in politično okrepi, kar je eden temeljnih pogojev za dobro poslovanje sodišč. Od 228 pravnikov, ki so danes zaposleni v sodstvu, je 156 ali 54 %

takšnih, ki so prišli v sodstvo od srede leta 1952 dalje. Kljub znatnemu povečanju sodniškega in drugega kadra pa sodišča še niso dovolj zasedena, ker se je v istem razdobju povečal dotok v glavnih sodnih zadevah za 111 %. Po sistemizaciji manjka še 37 sodnikov in 42 strokovnih sodelavcev.

Pri reševanju problema pravnega kadra pri sodstvu se je pazilo zlasti na mladi kader in so se sprejemali v službo tudi nedokončani pravniki — med njimi predvsem kader iz NOB, kateremu se je ob zaposlitvi omogočila tudi dovršitev pravnih študij. V 4 letih je od rednih študentov diplomiralo na pravni fakulteti 43 takih tovarišev (od tega 21 borecev NOB). Tak način dopolnjevanja pravnega kadra je bil edino mogoč spričo izredno perečega problema splošnega pomanjkanja pravnega kadra. Pomanjkanje tega kadra ni samo v pravosodju, temveč tudi drugod, kar pokažejo spodnje številke:

sodišča s sekretariatom	96
ljudski odbori	189
notranja uprava	85
služba socialnega zavarovanja	116
skupaj	466

Poleg navedenih potreb pa primanjkuje precej pravnikov tudi pri tožilstvu, advokaturi, pravobranilstvu, raznih republiških ustanovah, gospodarskih organizacijah itd.

Pravna fakulteta še zdaleč ne more zadostiti tako velikim potrebam. V letih 1952 do 1941 je dajala pravna fakulteta povprečno 74 diplomiranih pravnikov na leto, v 10 letih po osvoboditvi pa povprečno samo 33 pravnikov na leto. V letu 1955 je sicer diplomiralo 60 pravnikov, kar je največje število diplomantov po osvoboditvi. To število pa je glede na potrebe še veliko prenizko.

Materialno oskrbovanje sodišč. Materialno oskrbovanje sodišč po osvoboditvi je bilo usmerjeno izključno na postopno adaptiranje zgradb in prostorov, v katerih poslujejo sodišča, ter na nabavo pisarniške opreme. V letu 1955 je bilo za vzdrževanje in adaptiranje sodnih zgradb in prostorov izdanih 30.000.000 din, s tem so bila izvršena obsežna vzdrževalna dela pri okrajnem sodišču v Piranu, Gornji Radgoni, Ljutomeru, Ptuj, Slovenski Bistrici in manjši meri tudi pri nekaterih drugih sodiščih. Za nabavo inventarja je bilo izdanih 12.000.000 din, kar je bilo porabljeno zlasti za nabavo pisalnih strojev, ki jih pri sodiščih še vedno občutno primanjkuje.

Odvetništvo. V letu 1955 se je na novo vpisalo v seznam odvetnikov in odvetniških pripravnikov pri odvetniški zbornici v Ljubljani 8 odvetnikov in 8 odvetniških pripravnikov. Iz seznama odvetnikov so bili izbrisani 3 odvetniki. Tako šteje odvetništvo ob koncu leta 102 odvetnika in 25 odvetniških pripravnikov.

Sedanje število odvetnikov je prenizko in ne zmore vsega pravnega prometa. Odvetniki so preobloženi z delom in večkrat ne zmorejo vsega dela, ki se zato pogosto prevali na sodišča (zlasti sklepanje pogodb in pravni nasveti). Posebno pa je neugodno, da ni odvetnikov na vseh sedežih sodišč. Celó v industrijsko razvitih krajih, kot n. pr. v Trbovljah, ni danes nobenega odvetnika. Vendar število odvetnikov polagoma narašča. Odvetništvo

postaja polagoma družbena institucija, ki se z dajanjem pravne pomoči državljanom, ustanovam in gospodarskim podjetjem vedno tesneje povezuje z našo stvarnostjo.

Odvetniška zbornica v Ljubljani je zlasti v zadnjem letu v večji meri razvila svojo delavnost in si prizadevala usmerjevalno vplivati na pravilno delo odvetnikov. Sklicala je več uspešnih sestankov z odvetniki, na katerih so se obravnavale naloge odvetništva in kritično ocenile tudi nekatere slabosti o delu odvetnikov. V tem smislu je uspel tudi zadnji občni zbor odvetniške zbornice.

Pokazala se je vrsta vprašanj, ki jih bo glede odvetništva potrebno rešiti v najbližji bodočnosti, kot n. pr. družbeno upravljanje odvetništva, odvetniška tarifa, obdavčenje odvetnikov itd., kar se sedaj rešuje v zveznem merilu.

4. Javno pravobranilstvo

Javno pravobranilstvo LRS je bilo ustanovljeno junija 1952, takoj po uveljavitvi zakona o javnem pravobranilstvu, z delom pa je pričelo oktobra 1952. Okrajna javna pravobranilstva do sedaj še niso bila nikjer ustanovljena, razen v Novem mestu. Novi zakon o javnem pravobranilstvu pa določa, da morajo do 8. decembra 1956 vsi okrajni ljudski odbori imeti okrajna javna pravobranilstva. Pri ustanovitvi teh pravobranilstev se porajajo težave, ker ni dovolj primernega kadra.

V letu 1955 je javno pravobranilstvo LRS imelo skupaj 1.226 pravnih (653 pravnih več kakor leta 1954) v skupni vrednosti 255 milijonov din (55 % večja vrednost kot v letu 1954). Bile so to odškodninske, fakturne in lastninske pravde, dalje pravde zaradi motenja posesti ter dajatvene in služnostne pravde. Od navedenih 1.226 pravnih je bilo dobljenih 680 (56 %) pravnih v skupni vrednosti 89 milijonov din, izgubljenih pa je bilo 65 (5 %) pravnih v skupni vrednosti 21 milijonov din, medtem ko je bilo s poravnavo, počivanjem ali na drug način več ali manj ugodno končanih 181 pravnih (15 %) v skupni vrednosti 71 milijonov din, nekončanih pa je še ostalo 300 (24 %) pravnih v skupni vrednosti 73 milijonov din. Skoraj vse izgubljene pravde so bile fakturne, ki so se običajno končale s pravnomočnim plačilnim nalogom, ker je bila tožena stranka priznana dolžna in vtoženega zneska ni plačala zaradi pomanjkanja sredstev (blokiran tekoči račun, nepreskrbljeni krediti itd.).

Pravnega varstva splošnega ljudskega premoženja Javno pravobranilstvo LRS ni opravljalo direktno, ampak največkrat posredno s tem, da je opozarjalo organ, ki gospodari s splošnim ljudskim premoženjem, na nepravilnosti in morebitno škodo, ki bi utegnila nastati, ter na to, da se poravnava škoda, povzročena temu premoženju.

IV. GOSPODARSTVO

Na področju gospodarstva je Izvršni svet usmeril svoje napore predvsem v to, da zagotovi v sklopu enotnega jugoslovanskega gospodarstva izvajanje enotne jugoslovanske gospodarske politike na območju LR Slovenije. Zato njegovo delo ni bilo usmerjeno v prvi vrsti na izdajanje gospodarskih predpisov. Normativno urejanje gospodarskih odnosov je v pretežni

meri zvezna pristojnost, že glede na ustavno načelo, da je Jugoslavija enoten gospodarski prostor. Slo je torej za izvajanje samo ene gospodarske politike, ki pa je vendar v praktičnem izvajanju terjala upoštevanje posebnosti, ki jih kaže doseženo stanje v gospodarskem razvoju Slovenije. Treba je bilo zagotoviti takšen razvoj gospodarskih kapacitet v republiki in takšen razvoj ekonomskih odnosov, ki bi ustrezal tako splošnim jugoslovanskim zmogljivostim in v družbenem planu postavljenim proporcem kot tudi enotnim smernicam socialističnega razvoja, ter na tej podlagi v danih okvirih izrabiti možnosti, ki jih daje republiško gospodarstvo.

V okviru takih nalog je Izvršni svet aktivno sodeloval pri pripravljanju zveznih gospodarskih predpisov ter po njih skušal uveljaviti ustrezno pravno ureditev družbenih odnosov v gospodarstvu na podlagi izkušenj in pokazateljev, ki jih daje republiško gospodarstvo. Težišče njegovega dela je bilo za to zlasti na študiju vloge, ki jo ima v družbeno-ekonomskih odnosih dobiček gospodarskih organizacij po obliki in vsebini, kot je določen s sedanjimi predpisi, in na posledicah, ki iz njega izvirajo. Rezultati tega dela se bodo v večji meri pokazali šele v letu 1957, ko se predvidevajo temeljitejše spremembe našega ekonomskega mehanizma. Že v letu 1956 pa bodo prišle v sedanji ekonomski mehanizem nekatere spremembe, ki so nujno potrebne, da ne bi zavirale nadaljnje stabilizacije našega gospodarstva. Odnos pri delitvi dobička med okrajem in podjetjem se postavlja na objektivizirano osnovo odstotne delitve po enotni zvezni lestvici in se opušča dosedanj način delitve, ki je slonel na povsem subjektivni oceni in vplival destimulativno na podjetje. Po enako objektiviziranem ključu se stekajo iz dobička podjetij tudi sredstva investicijskih skladov ljudskih odborov, pa tudi del proračunskih dohodkov iz gospodarstva. To omogoča, da se odpravi tudi dosedanj način udeležbe federacije na dohodkih republike in republike na dohodkih okrajev, ki se ni izkazal kot primeren našemu ekonomskemu sistemu, prav tako pa tudi posebni davek na izredni dobiček, za katerega ugotavljanje in zajemanje ni bilo mogoče najti primernega objektivnega instrumenta.

Samostojno je Izvršni svet urejal oziroma predlagal pravno ureditev republiški skupščini samo takšne vrste gospodarskih odnosov, ki jih ni mogoče urediti enako na vsem območju države bodisi zaradi neenakosti v stopnji gospodarskega razvoja, bodisi zato, ker zadeva že sama po sebi terja republiško pravno dopolnitev. Ker Jugoslavija kot celota dobiva vedno hitreje enotno gospodarsko lice, je bila zato ta republiška normativna dejavnost mnogo manjšega pomena po svojem obsegu. Glavno težišče dela je bilo zato usmerjeno v aktivno izvajanje zveznih gospodarskih predpisov. To delo je pogosto zahtevalo močne intervencije celotnega državnega aparata, na eni strani zato, ker je bilo mogoče mnoge zvezne predpise izvesti samo ob premagovanju znatnih težav, ki so nastajale kot posledica naporov za gospodarsko stabilizacijo, na drugi strani pa zato, ker se je bilo treba boriti proti raznim lokalističnim tendencam v okrajnem pa tudi republiškem merilu. Te svoje naloge je Izvršni svet izvrševal tako po obstoječem republiškem izvršilnem aparatu, v vedno večjem obsegu, pa tudi po različnih družbenih organih, tako zadržanih, zbornicah in strokovnih združenjih, kot tudi po različnih društvih, zlasti društvih inženirjev, ekonomistov in tehnikov. Tak način dela se je pokazal kot uspešen, saj je obenem

pomagal tudi pri prenašanju družbenih funkcij na družbene organe in jih kvalitativno izpremenil. Še posebej pa se je Izvršni svet prizadeval, da je z ustreznimi ukrepi na področju gospodarstva koordiniral delo ljudskih odborov, brez njihovega sodelovanja ne bi bilo namreč mogoče govoriti o uspešnem izvajanju gospodarske politike. Vendar tudi odnosi do ljudskih odborov niso temeljili toliko na pravnem normiranju teh odnosov, kolikor na neposrednem sodelovanju v obliki sporazumevanja o izvršitvi posameznih nalog na območju posameznih ljudskih odborov.

Kljub temu pa se je pokazalo, da prav kompleksnost nalog na gospodarskem področju, pa tudi sankcije za njihovo izvrševanje, zahtevata za sedaj na posameznih področjih še vedno močnejšo državno intervencijo in temu ustrežno izpolnitev državnega aparata, ki v preteklem letu prav zaradi organizacijskih pomanjkljivosti ni bil vedno v celoti kos svojim nalogam. Tako so posamezna gospodarsko zaključena področja ostala brez ustreznega usmerjevalnega organa.

1. Osnovne gospodarske naloge v letu 1955

Stabilizacija gospodarstva. Osnovna značilnost gospodarske politike v letu 1955 in nje izvajanja se je pokazala v naporih za konsolidacijo doseženih uspehov naše industrializacije in za postopen prehod na izboljševanje življenjske ravni delavcev in uslužbencev. Te osnovne naloge pa je mogoče izvršiti samo, če se poprej ustalijo gospodarski odnosi, ki so bili prav zaradi prekomernih naporov za izpolnitev temeljnih nalog gospodarske izgraditve marsikje vrženi iz ravnovesja. To je zahtevalo, da se z vsemi silami obdržijo v našem gospodarstvu tisti osnovni proporciji, ki sta jih postavila zvezni in republiški družbeni plan in ki kažejo našo stvarno zmogljivost v danem položaju. Vsako rušenje teh proporcij, četudi zaradi nadaljnega gospodarskega razvoja, je v teh okoliščinah pomenilo samo ustvarjanje težav v gospodarstvu in odlaganje zvišanja življenjskega standarda. Zato se je Izvršni svet trudil, da kljub težavam dosledno izvede plačilo imobilizacije, ki je bila odrejena ob koncu leta 1954, ker je tudi plačilo imobilizacije padlo v okvir stabilizacije gospodarstva. Najvažnejše pri tem delu pa je bilo vsekakor obvladanje gibanja investicij, ker so le-te učinkovale tudi na druge ključne proporce. Za izboljšanje življenjskega standarda je bilo nujno potrebno začeti z odločnimi naporji za povečanje produktivnosti dela, ker je od tega končno v zelo veliki meri odvisna količina razpoložljivih dobrin. To je s svoje strani zahtevalo reševanje vprašanj plačnega sistema delovne moči sploh. Zaradi porušenega ravnovesja v gospodarskih odnosih je bilo treba posebno pozornost posvetiti obvladanju odnosov vas-mesto in zagotoviti, da zaostajanje našega kmetijstva za drugim gospodarstvom ne bi vodilo do nadaljnjih disproporcij v kupni moči prebivalstva ter negativno vplivalo na proizvodnjo samo. Pri taki politiki je bilo še posebno važno kolikor toliko uspešno obvladovati odnose na tržiščih in regulirati ali vsaj odločilno vplivati na gibanje cen, ob vsem tem pa ne zanemarjati še one temeljne naloge, nadalje povečevati izvoz ob čim manjšem uvozu. Ker si te naloge pogosto medsebojno nasprotujejo, je bilo treba stalne intervencije, da je bilo zagotovljeno ustrezno optimalno raz-

merje. To pa je hkrati ustvarjalo dodatne težave v delu gospodarskih organizacij.

Osnovni proporciji. Že v začetku leta so se pojavile nekatere tendence, ki so kvarno vplivale na tržno ravnovesje.

Slabosti sistema kreditiranja, ki so se kazale v liberalnem načinu dovoljevanja kreditov gospodarstvu iz licitacijami s samo formalno kontrolo pogojev, ki jih morajo gospodarske organizacije izpolniti, da so pripuščene k licitacijam, so ustvarile v letu 1954 ekspanzijo kreditov, ki ni bila v celoti ekonomsko popolnoma utemeljena.

Industrija je začela že v začetku leta pritiskati na trg reprodukcijskega materiala, da bi si zagotovila ne le surovine, ki so bile nujno potrebne za večjo proizvodnjo, temveč da bi si ustvarila čim večje zaloge, zlasti ko so začele cene naraščati.

Gradbeništvo je prešlo v leto 1955 z nezmanjšano gradbeno delavnostjo, kar so omogočile ugodne vremenske razmere, zadostna denarna sredstva in obilna delovna moč. Gradbena podjetja so tudi sama financirala objekte, ne da bi se poprej prepričala, ali so investicijska sredstva zagotovljena.

Prenos znatnih investicijskih sredstev iz leta 1954, zlasti amortizacijskih, in nov dotok investicijskih sredstev, sta v zvezi z ugodnostjo, da se smejo amortizacijska sredstva med letom v poljubnem odstotku porabiti za vzdrževanje in nadomestilo, pospešila investicijsko porabo. Tako je hitrejša investicijska poraba pritiskala na trg z gradbenim materialom in investicijsko opremo.

Ker niso bili za sistem nagrajevanja ustvarjeni pogoji (norme oziroma pravilno določanje norme ter dobri pravilniki o nagrajevanju) za njegovo izvajanje, ki naj bi spodbujalo k povečanju proizvodnosti in varčevanju, je gospodarstvo, zlasti pa industrija in gradbeništvo, povečalo proizvodnjo največ z ekstenzivnim delom, s povečanjem zaposlenosti, ki se je alimentirala pretežno iz nezaposleno in nezadostno zaposlene delovne rezerve v privatnem kmetijstvu. Ta nova delovna moč je pritiskala predvsem na trg z živili, tako industrijskimi kot kmetijskimi, ter dvigala cene. Odtok denarja na vas se je večal in je, ker ni bilo zaradi močne investicijske delavnosti zlasti v prvih mesecih dovolj gradbenega in investicijskega materiala na razpolago za vas, povečal osebno porabo, ki se je usmerjala predvsem na industrijsko blago. Cene industrijskemu blagu, zlasti tekstilu so začele rasti.

V takem položaju so bili nujni ukrepi, predvsem finančni, s katerimi je bilo treba pobijati inflatorne tendence, ki so jih gospodarske organizacije neposredno ali posredno (s preveliko zaposlenostjo) prinašale na trg.

Zato je bilo v okviru zveznih predpisov treba začeti z ukrepi aktivne kreditne politike.

Narodna banka ni mogla ostati v takem položaju pasiven regulator gospodarstev, temveč je morala intervenirati v gospodarstvu in s tem, da je odvzemala odvečno kupno moč kupnih gospodarskih organizacij in omejevala kredite na dejanske potrebe razvijajočega se gospodarstva, regulirati ponudbo in povpraševanje.

Na področju kreditov so bili storjeni zlasti tile ukrepi:

Na podlagi sklepnih računov za leto 1954 so morale gospodarske organizacije do 31. maja 1955 refundirati obratna sredstva, ki so bila porabljena za investicije. Zahtevkov gospodarskih organizacij, ki so porabljale obratna

sredstva za investicije in jih niso sproti refundirale. Narodna banka ni obravnavala.

Kriteriji za ugotavljanje kreditne sposobnosti so bili zaostreni. Narodna banka je zaostрила ne le vprašanje formalne, temveč tudi vsebinske ocene kreditne sposobnosti. Vsak zahtevek po zvišanju kredita se je individualno preverjal ne le v podružnici, temveč tudi v republiški centrali in v glavni centrali. Kadar pa so zaradi tega nastale posebne težave, je Izvršni svet neposredno posegal v urejanje finančnih odnosov, zlasti največjih podjetij, ter reševal take probleme skupno z ustreznimi okrajnimi ljudskimi odbori.

Zaostritev formalne in vsebinske kontrole zahtevkov po kreditih je najbolj prispevala k pravilnejši delitvi kreditov.

Narodna banka ni v letu 1955 obravnavala zahtevkov gospodarskih organizacij, ki so imele terjatve starejše od 60 dni, v letu 1955 pa je znižala ta rok na 30 dni. Gospodarski organizaciji, ki je imela terjatve starejše od 30 dni, je Narodna banka znižala obstoječi kredit za vrednost čezmernih terjatev. Ta ukrep je bil uspešen in tudi posebno težaven, ker ni bilo skoraj gospodarske organizacije, ki bi ne imela takih terjatev. Ta ukrep, ki omejuje medsebojno kreditiranje, je bil nujen, ker bolj realno regulira kupno moč gospodarskih organizacij in olajšuje kontrolo namenske uporabe kredita. Zlasti je ta ukrep važen pri gradbenih podjetjih in pri podjetjih, ki izdelujejo opremo in material za investicije, da se preprečijo neplanske investicije.

Posebej so bili storjeni ukrepi zaradi pravilnejšega kreditiranja gradbeništva.

Zaostreno je bilo vprašanje rednega plačevanja izvršenih gradbenih del. Narodna banka je odbijala zahtevke oziroma je odpovedovala kredite gradbenim podjetjem, ki niso v redu vnovčevala situacij. Ta ukrep je prizadel zlasti gospodarske organizacije, ki dobavljajo investicijski material in opremo. Ukrep proti gradbenim podjetjem je imel namen preprečiti, da angažirajo svoja sredstva za graditev, za katero niso zagotovljena investicijska sredstva. Bili so pogosti primeri, da so gradbena podjetja zgradila objekte, ki jih investitorji zaradi pomanjkanja sredstev niso mogli plačati. Tako se je investicijska delavnost financirala v breme obratnih sredstev.

Ukrepi glede kontrole kredita v gradbeništvu so imeli namen, da se krediti gradbenim podjetjem skričijo v okvir dejanskih potreb, da se prepreči financiranje investicij s kratkoročnimi sredstvi, zlasti pa neplanskih investicij.

Ker pa je sleherna neplanska investicija retroaktivno vplivala na vsa podjetja, ki so sodelovala posredno ali neposredno pri taki investiciji, je prišlo do velikih težav v medsebojnih plačilnih odnosih, kar je zahtevalo ponovno intervencijo Izvršnega sveta, da so bile prebrodene težave, ki so večasih pripeljale do insolventnosti naših največjih podjetij.

Zaostrili so se pogoji za začasno kreditiranje proračunskih organov v obdobjih, ko je dotok proračunskih sredstev manjši od izdatkov. Po teh predpisih se kreditirajo le plače in najnujnejši operativni izdatki. Ne kreditirajo se neustvarjena vplačila za dotacije investicijskim in posebnim skladom, za financiranje negospodarskih investicij, za proračunske obveznosti za preteklo proračunsko leto in za proračunski rezervni sklad, za dota-

cije gospodarskim organizacijam in za sredstva za njihovo sanacijo ter za obveznosti in garancije.

Tudi glede tega je moral Izvršni svet pravilno reševati skupno z okraji težave, ki so nastale pri njihovih proračunih, zlasti da je bila dosežena določena skladnost v dohodkih in izdatkih.

V aprilu je bil uveden sistem realnih garancij. Gospodarske organizacije morajo polagati določen garancijski znesek v odstotku od dopolnilnih kreditov. Tudi vsak porok mora položiti določen garancijski znesek v odstotku od kratkoročnih ali drugih kreditov. To vprašanje je obravnaval Izvršni svet kot skupno družbeno zadevo, ki se tiče tako republike in okrajev kot posameznih investitorjev, ter je sporazumno z vsemi prizadežimi uredil kritje dolžnih zneskov tako, da je bila zagotovljena gradnja osnovnih objektov.

Končno je bila posvečena večja skrb nadaljnjemu razvoju bančnega sistema z namenom, da se bolj neposredno in popolno kontrolirajo krediti, ki jih dovoljujejo komunalne banke, mestne hranilnice in zadružne hranilnice. Tudi pri tem delu je neposredno posredoval Izvršni svet, zlasti glede lokalnih in zadružnih denarnih zavodov in njihovih odnosov do Narodne banke.

S temi ukrepi se je posrečilo odvzeti odvečno kupno moč oziroma v investicijski delavnosti zmanjšati porabo na obseg, ki je ustrezal dejansko razpoložljivi kupni moči. Hkrati so bile gospodarske organizacije, zlasti gradbena podjetja prisiljena bolj racionalno uporabljati delovno moč. V prejšnjih letih je zaposlenost naraščala do novembra, v letu 1955 pa se je ustavilo naraščanje že v avgustu, v oktobru pa je začelo padati. V gradbeništvu je začelo padati že v avgustu in je bila v decembru za 15% nižja, kot v decembru 1954.

Izvršni svet je aktivno sodeloval pri zveznih ukrepih, da je bila po drugi strani povečana ponudba. Industriji je bilo omogočeno, da z novimi kapacitetami in z boljšo izrabo obstoječih kapacitet ter z boljšo preskrbljenostjo s surovinami tudi iz uvoza poveča svojo proizvodnjo preko predvidene ravni. Povečan je bil uvoz hrane, ker je bila prav slaba letina v jugoslovanskem merilu v letu 1954-55 glavni vzrok za nastalo nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem, ki se je še povečalo z močnim povečanjem zaposlenosti. Prepovedan je bil izvoz najvažnejših kmetijskih pridelkov in izdelkov živilske industrije. Po drugi strani je bil zmanjšan izvoz industrijskega blaga za široko porabo, zlasti tekstila.

Storjeni so bili tudi določeni ukrepi za reguliranje cen predmetom, ki se v največjih količinah uporabljajo tako za investicijsko delavnost kot za prehrano. Tako so bile plafonirane cene nekaterim osnovnim predmetom.

Zaostreno je bilo vprašanje o dogovarjanju o odkupnih cenah važnih kmetijskih pridelkov, ker je bila dana dogovorjenim cenam obvezna moč.

Zaradi tega je bil v preskrbi s premogom uveden poseben način sklepanja dobavnih pogodb s potrošniki, da bi se razpoložljive količine pravilno razdelile. Tudi pri izvajanju te naloge je bilo potrebno stalno sodelovanje republikanskih upravnih organov.

Deloma z ekonomskimi, deloma z administrativnimi ukrepi je bilo doseženo, da so se proizvajalčeve cene v oktobru ustalile tako za industrijske proizvode kakor za kmetijske in so z novembrom začele celo padati.

Tako se je posrečilo, da se je opravil prehod gospodarstva v letu 1956 že v nastajajoči stabilizaciji.

Osnovni proporeci v gospodarstvu

Družbeni proizvod po panogah

	Družbeni proizvod				indeks 1954 = 100	v milij. din Sprememba strukture v % od spremembe udeležbe.
	1954		ocena 1955			
	absolutno	struktura	absolutno	struktura		
Ves družbeni proizvod	171 259	100,0	205 700	100,0	120	—
Industrija in rudarstvo	127 446	74,4	152 419	74,1	121	— 1
Kmetijstvo	1 750	1,0	2 250	1,1	129	+ 10
Gozdarstvo	—	—	—	—	—	—
Gradbeništvo	12 472	7,3	10 909	5,5	87	— 27
Promet	12 441	7,3	14 841	7,2	119	— 3
Trgovina in gostinstvo	12 505	7,3	18 896	9,2	151	+ 26
Obrt	4 647	2,7	6 585	3,1	137	+ 15

Družbeni proizvod izračunan na prebivalca

	Indeks
1954	100
1955	119

Imobilizacija. V letu 1955 so se praktično pokazale tudi posledice imobilizacije, ki je bila odrejena konec leta 1954. Izvršni svet je prevzel nasproti zvezi obveznost za plačilo celotnega dolga iz obveznostjo, da ustrezno plačilo izterja od ljudskih odborov, ki so prevzeli enako obveznost nasproti gospodarskim organizacijam. Plačilo imobilizacije, dasi umestno in potrebno, je vendar pripeljalo do znatnih težav v odvijanju ter je bila imobilizacija odrejena, ko so bila sredstva, ki so bila imobilizirana; praktično že večji del porabljena. Posledica tega je bila, da je plačilo imobilizacije padlo dejansko v leto 1955, ko so se začeli izvajati že nadaljnji ukrepi za restrikcijo denarnih sredstev. Izvršni svet je skušal in večinoma uspel, da so bile obveznosti plačila imobilizacije plačane v sporazumu z ljudskimi odbori, ki so ponekod uporabili za to večji del svojih sredstev, tako da so morali do kraja skročiti vse svoje investicije. Ta velika obremenitev je ljudske odbore in gospodarske organizacije navajala, da so si skušali najti izhod iz težav s tem, da so zavlačevali z vplačili drugih tekočih obveznosti, zlasti republiškega dela na dohodkih okrajev. Zato je bil Izvršni svet prisiljen, da je že med letom spremenil način vplačevanja tega deleža republiki tako, da je zaostрил roke vplačila in odredil vsote, ki so jih morali ljudski odbori plačati v tako odrejanih rokih. V nekaj izjemnih primerih pa je bil prisiljen napraviti tudi ostrejšje administrativne ukrepe. Izvršni svet je vztrajal na plačilu imobilizacije tudi zato, ker se njen učinek lahko pokaže samo, če je imobilizacija izvršena v čim krajšem roku, nasprotno pa bi njeno plačevanje, če bi se zavleklo še v naslednje leto, ne le negativno vplivalo na samo poslovanje ljudskih odborov, ampak ostalo tudi brez pozitivnih posledic za narodno gospodarstvo. V teh prizadevanjih je praktično uspel, razen pri bivšem okraju Celje, kjer je glavni problem, ter okrajih

Šoštanj in Radovljica, ki tudi še nista v celoti poravnala svojih obveznosti. Del zaostalega plačila odpade tudi neposredno na republiko glede na novo nastale obveznosti, ki so se pokazale šele po potrditvi sklepnih računov. Od celotnega dolgovanega zneska 9.605,000.000 ostane neporavnan še znesek 801,000.000.

Investicije in gradbeništvo. Kljub imobilizaciji dela republiških sredstev pa se je obseg investicij v letu 1954 povečal za 36% nasproti obsegu v letu 1953. Z imobilizacijo so bila konec leta zmanjšana investicijska sredstva, in sicer:

- republiški investicijski sklad od 9.012 na 6.091 milijonov ali za 33%;
- sklad za gospodarsko pomoč PKD od 2.100 na 1.800 milijonov ali za 14%;
- republiški sklad za obnovo gozdov od 362 na 237 milijonov ali za 35%.

Ob sklepu finansiranja investicij za leto 1954 so zato ostali vsi skladi brez znatnejših sredstev.

V družbenem planu za leto 1955 so bili predvideni ustrezni ukrepi, da se zmanjša obseg investicijskih del. Primerjava porabe do konca decembra 1955 nasproti porabi v istem obdobju 1954 kaže, da je bil ta namen v glavnem dosežen. Povečale so se le investicije iz lastnih sredstev investitorjev in pa stroški za popravila in obnovo iz amortizacijskih skladov.

Ce označimo obseg investicij po posameznih virih v letu 1954 s 100, ugotovimo, da znašajo indeksi v letu 1955:

Izvor sredstev	1954	1955	Indeks 1954 = 100
Zvezna sredstva	15 945	12 389	78
republiška sredstva	7 754	5 798	75
lokalna sredstva	9 220	6 992	76
lastna sredstva investitorjev	11 331	16 098	142
neto investicije	44 250	41 277	93

Zmanjšanje obsega investicijskih del v letu 1955 je bil le eden izmed ukrepov za ureditev in konsolidacijo tega gospodarskega področja, obenem z znižanjem obsega del in racionalno porabo razpoložljivih sredstev. Izvršni svet je pripravil in predložil Ljudski skupščini spomladi 1955 zakon o oddajanju in izvajanju gradbenih del, ki regulira vrsto neurejenih odnosov med investitorjem in izvajalcem gradbenih del. Na podlagi pooblastil tega zakona je izdal Državni sekretariat za gospodarstvo LRS 4 pravilnike, s katerimi so še v podrobnosti določeni postopki za oddajo in izvajanje gradbenih del.

Za objekte, katerih graditev se kreditira iz splošnega kreditnega sklada za investicije, so bile določene tranše za leto 1955 v okviru celotne posojilne pogodbe, sklenjene med investitorjem in Narodno banko v letu 1954. Ljudska republika je prevzela poročstvo za te kredite in kot porok tudi nadzorovala po Upravi za investicije LRS; ali se posojila uporabljajo za tiste namene, za katere so bila najeta.

S tem nadzorstvom je uspelo, da so bila sredstva uporabljena namensko, v vsakem primeru pa je bila omogočena pravočasna intervencija, ki je bila pri objektih, ki se gradijo iz zveznih sredstev, večkrat potrebna.

Nepredvidene težave je povzročila odločitev Zveznega izvršnega sveta, po kateri je morala republika prispevati za izgraditev HE Vuhred delež v znesku 75 % tranše posojila za leto 1955. Ker v družbenem planu ta izdatek ni bil predviden v znesku 2.220,8 milijona din, je moral Izvršni svet naknadno predvideti ukrepe za zagotovitev teh sredstev. Krediti iz republiškega kreditnega sklada so bili zaradi tega zmanjšani na minimum, poleg tega pa je Izvršni svet razpisal republiško posojilo v višini 1.500 milijonov dinarjev. Gospodarska podjetja in družbene organizacije so vplačale do konca leta 1955 znesek 825 milijonov, iz gozdnega sklada je bilo dano posojilo v znesku 600 milijonov din, v korist Vuhreda je bilo izvršeno znižanje proračuna in skladov v znesku 276 milijonov din, ostanek je še nepokrit.

Iz republiškega kreditnega sklada so bili dovoljeni le krediti za nadaljevanje najnujnejših del na nekaterih objektih, katerih gradbe ni bilo mogoče ustaviti, ne da bi povzročili večje gospodarske stroške. Pregled nad pravilno uporabo teh sredstev je uredila Uprava za investicije LRS. Uprava je registrirala vse pogodbe med investitorji in izvajalci. Na ta način je dobila vpogled na obseg in pogoje za izvedbo del pred samim pričetkom del. Zato je bilo mogoče ugotavljati vsa odstopanja od predvidenih oziroma dovoljenih investicijskih vsot sprti in pravočasno, ko je bilo še mogoče hodisi ustaviti dela, ki niso bila res nujna, ali pa zagotoviti potrebna dodatna sredstva. Izvršni svet je določil sporazumno z okrajnimi ljudskimi odbori prioriteten red posameznih investicijskih objektov in jim naložil, da prispevajo iz svojih kreditnih skladov določene zneske za te objekte, da bi tako zagotovili čim hitrejšo dograditev.

V letu 1955 je bil na novo ustanovljen tudi republiški sklad za zidanje stanovanjskih hiš. Krediti iz tega sklada so bili dodeljeni za zidanje stanovanj v Ljubljani, Velenju in v Trbovljah.

	Dovoljena tranša 1955	(v milijonih din) Porabljeno do 31. XII. 1955
Ljubljana	150	75,0
Trbovlje	50	37,7
Velenje	100	94,6
Skupaj	300	207,3

(z depozitom)

V zakonu o proračunu za leto 1955 so bile določene investicijske vsote za proračunske investicije le po posameznih panogah (zdravstvo, prosveta itd.), objekti znotraj teh panog pa so bili le naštet. Izvršni svet je bil s tem zakonom pooblaščen, da naknadno določi kvote za posamezne objekte na podlagi predložene tehnične dokumentacije. Ta ukrep se je izkazal kot koristen, ker so bile investitorjem priznane potrebne kvote šele tedaj, ko so predložili vso potrebno dokumentacijo in tako utemeljili potrebo in višino investicijskih sredstev. Tako so bile ugotovljene potrebne vsote za popolno dovršitev objekta in v okviru teh določene tranše za leto 1955. V breme proračunskih sredstev se je financirala v letu 1955 tudi graditev avtoceste, ki jo je v letu 1954 financirala v glavnem zveza (2.396,0 milij. din zveza in 930,0 milij. republika).

V decembru 1955 je predložil Izvršni svet Ljudski skupščini predlog o znižanju proračunskih izdatkov. Po tem predlogu naj bi se znižale proračunske investicije od prvotnih 3,360.0 milij. din na 3,224.0 milij. din.

Dejanska poraba konec februarja 1956 je znašala (po odbitku obvezne 6% rezerve) 3,00 milij. din.

Ker zapadejo dovoljena proračunske sredstva konec vsakega leta, ima to za posledico, da skušajo investitorji dovoljena sredstva na vsak način uporabiti še pred koncem leta, to pa ima vsestransko negativne posledice. Da se to prepreči, bi bilo treba uvesti tudi za financiranje proračunskih investicij sistem posebnih namenskih skladov.

Sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski je bil formiran v letu 1954. Prvotno je bilo dovoljenih za ta sklad v letu 1954 2,100.0 milij. din, zaradi imobilizacije pa je bil ta znesek naknadno znižan na 1,800.0 milij. din. V letu 1955 je bilo z družbenim planom dovoljenih in razdeljenih nadaljnjih 1,000.0 milij. din, v decembru 1955 pa z odlokom Ljudske skupščine LRS ta znesek znižan na 840.0 milij. din.

Investicije iz sredstev ljudskih odborov so bile v letu 1955 manjše od investicij v letu 1954. Niso pa bile v celoti pravilno usmerjene. V glavnem manjka koordinacija med posameznimi ljudskimi odbori, pa tudi med njimi in republiko.

Investicije iz lastnih sredstev investitorjev so se v letu 1955 znatno povečale, čeprav je del teh sredstev bil angažiran preko republiškega sklada za kreditiranje investicij za izgraditev HE Vuhred. Zlasti pa se je povečala poraba amortizacijskih skladov. Podjetja so se v veliko večji meri lotila vzdrževanja in obnove izrabljenih osnovnih sredstev, kar pa pozitivno vpliva na sposobnost in zmogljivost teh podjetij.

Sredi leta 1955 je izšla uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o izdelavi in potrditvi investicijskih programov. Po tej uredbi je predpisano obvezno polaganje depozita pred pričetkom investicijskih del. Za objekte, ki so se že gradili, je bil rok za položitev depozita 1. XI. 1955. Ta uredba je povzročila zastanek pri financiranju del iz republiških proračunskih sredstev in sredstev sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, ker dotok sredstev ni omogočil tekočega polaganja predpisanih depozitov. Z odločbo Izvršnega sveta je bila ob koncu leta 1955 ustavljena gradnja vseh objektov in s tem omogočeno polaganje depozitov le v delnih zneskih (do ustavitve del).

Zato v letu 1956 ni mogoče nadalje graditi teh objektov, dokler ne bodo položeni obvezni zneski za depozite. Izvršni svet je dovolil le potrebne zneske za nadaljevanje najnujnejših del v prvem četrtletju 1956, in sicer za proračunske investicije 194 milij. din, za investicije iz kreditnega sklada 145 milij. din, za investicije iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski 22 milij. din.

V letu 1955 se še niso mogle zadosti pokazati posledice novih ukrepov Izvršnega sveta ter se bodo v polni meri pokazale šele letos. Na precejšnjem številu objektov so se gradbena dela nadaljevala ali dovrševala, ker so bili investitorji vezani na doseganje izvajalce del v okviru dosedanjih odnosov. Izvedenih je bilo manjše število licitacij, ki pa so vse pokazale prednost takega načina oddaje gradbenih del. Še vedno pa niso investitorji posvečali

zadosti pažnje sklepanju pogodb z izvajalci. Niti pogodbene cene niti pogodbeni roki niso še zadosti fiksirani. Vse to daje izvajalcem možnost, da prekoračijo tako cene kot roke. Še večje možnosti za preseganje pogodbenih cen pa so dane izvajalcem zato, ker investitorji ne ugotavljajo sproti nepredvidenih del in večjega obsega del in cen teh del ne fiksirajo z dodatnimi pogodbami, kar vse zahtevajo predpisi, ki jih je republika letos izdala. Kljub temu pa imamo že v letošnjem letu izredno pozitivne rezultate povsod tam, kjer je Uprava za investicije LRS uveljavila svoje kontrolo in uveljavila predpise o oddajanju in izvajanju gradbenih del, ki so bili izdani v letu 1955. To velja zlasti za republiške proračunske investicije ter za investicije iz republiškega investicijskega sklada in sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Tu praktično nimamo več nikakih prekoračitev investicij, ker je dopirala Narodna banka kredite v okviru pogodb, ki jih je poprej pregledala in potrdila Uprava za investicije LRS tako glede pogodbene cene kot dovršitvenih rokov. Predložene situacije pa je izplačevala samo v okviru izpolnjenih pogodbenih pogojev, ki jih je sproti kontrolirala Uprava za investicije LRS.

Tako zadovoljivega stanja se ni posrečilo doseči pri investicijah ljudskih odborov in gospodarskih organizacij. Izvršni svet je sicer odredil med letom pregled vseh investicij in dal gradbeni inšpekciji nalog, da ustavi sleherno gradnjo, kjer niso bila zagotovljena denarna sredstva iz zakonitih vinov ali kjer se ni gradnja izvrševala po zakonitih predpisih. Ta obsežna akcija je zajela preko 10.000 primerov. Ob tej reviziji je bilo ugotovljenih 375 investicij brez vsake dokumentacije, to je tako imenovanih »divjih gradenj«. Brez formalnega dovoljenja o uporabi zemljišč je bilo ugotovljenih 2.150 gradenj. Gradenj brez privoljenja pristojnega cestnega organa je bilo ugotovljenih 40. Na podlagi revizije tehnične dokumentacije je bilo prepovedano nadaljevanje gradenj v 128 primerih, v 10 primerih pa odrejeno celo porušenje objekta. Ta akcija je v veliki meri pripomogla k uveljavljanju republiških predpisov v izvajanju gradbenih del, vendar ni mogla doseči polnega učinka, ker je zajela objekte že sredi gradnje in to sorazmerno pozno v letu.

Izvršni svet je začel v letu 1955 tudi široko akcijo za znižanje cen gradbenim storitvam. Državni sekretariat za gospodarstvo LRS je izdal na podlagi republiškega zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del predpise o kalkulacijah cen gradbenim storitvam. Na tej podlagi je bila določena znatno nižja gradbena cena za objekte, ki so se začeli v letu 1955 in ki so bili oddani z licitacijo, zlasti ker so morali te kalkulacije upoštevati tudi projektanti. Pri drugih objektih je akcija le deloma uspela. Ljudski odbori so v svojih planih računali z dohodki gradbenih podjetij, ki so predvidevala višje dohodke na podlagi višjih kalkulacij, zlasti ker po obstoječih predpisih krijejo obnovo svoje mehanizacije iz dela dobička, ki jim ostane po delitvi. Tako so bila gradbena podjetja zainteresirana na čim višjem dobičku, pa tudi ljudski odbori, ker bi se jim sicer porušilo ravnovesje med izdatki in planiranimi dohodki. Sistem delitve dobička je torej v preteklem letu negativno deloval na prizadevanje za znižanje cen gradbenim storitvam. Vendar so tudi v okviru takih možnosti tako podjetja kot ljudski odbori pokazali razumevanje za napore naše splošne politike. V več primerih so se ljudski odbori, da bi znižali cene gradbenih storitev,

po sporazumu z Izvršnim svetom odrekli delu dobička iz gradbeništva, pa tudi podjetja nad znesek, ki jim je bil potreben za najnujnejše potrebe.

Poleg vsega tega pa negativno vpliva na znižanje cen tudi sam sistem kreditiranja investicij v vseh tistih primerih, kjer ni zagotovljeno kontinuirano kreditiranje objektov od začetka do konca ne glede na koledarsko leto. To velja zlasti za proračunske investicije, ki ob koncu vsakega leta zapadejo, gradbišča pa ostanejo v negotovosti ali bodo reaktivirana v naslednjem letu in v kakšnem obsegu. To vpliva ob koncu leta na zapravljanje preostalih sredstev; absolutno pa podaljšuje rok izgradnje. Zato je Izvršni svet med letom tudi glede tega predlagal pristojnim zveznim organom ustrezno rešitve.

Proizvodnost dela, plačilni sistem, delovna moč. Glavni temelj za povečanje proizvodnosti dela je bil položen z izpremembo plačilnega sistema v gospodarstvu, ki je realiziral načelo, da se določijo plače s tarifnimi pravilniki po učinku dela, po časovnih in akordnih normah; izplačujejo pa se iz materialnih stroškov. Plače nad tarifnimi postavkami pa se izplačujejo iz dobička, ki ostane gospodarski organizaciji v ta namen po delitvi dobička.

Zato je bila prva naloga na tem področju, da podjetja sprejmejo ustrezne tarifne pravilnike in da preidejo na delo po normah. Za izvedbo te naloge je Izvršni svet ustanovil republiško komisijo za plače, v okrajih pa so bile ustanovljene okrajne komisije za plače, ki so postale stalen državni organ za tarifno politiko. To je omogočilo, da se je plačevanje po učinku ponovno uveljavilo. V 83% vseh industrijskih podjetij merijo delovni učinek in od vseh opravljenih in izplačanih delovnih ur je bilo 44,8% opravljenih pri normiranih delih. V kmetijstvu in gozdarstvu je bil v tretjem trimesečju 1955 ta odstotek še višji.

Čeprav prednosti tega sistema v preteklem letu še niso mogle pokazati vidnih rezultatov, se je proizvodnost dela povečala, kar je razvidno iz tabele:

Fizični obseg proizvodnje		Število zaposlenih		Produktivnost vseh zaposlenih (delavec in uslužbenec)		Gibanje plač		
1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	
Ø I.-X.	125	108	121	108,4	103,5	101	144	118
$\frac{\text{Ø I.-X. 1955}}{\text{Ø I.-X. 1954}} = 116$		$\frac{\text{Ø I.-X. 1955}}{\text{Ø I.-X. 1954}} = 116$		$\frac{\text{Ø I.-X. 1955}}{\text{Ø I.-X. 1954}} = 102,3$		$\frac{\text{Ø I.-X. 1955}}{\text{Ø I.-X. 1954}} = 122$		

To povečanje pa je vendar še razmeroma majhno in odpira nove možnosti.

Tako postavljeni plačni sistem pa je še ohranil nekatere slabosti iz preteklega sistema in je imel za posledico, da je bila po komisijah za plače potrebna stalna intervencija proti poskusom obhajanja pravnih določb glede plačevanja v gospodarstvu. Podjetja so skušala izkazovati čimvečje število delovnih mest in njihovo čimvečjo kvalifikacijsko strukturo, ker je bila raven tarifnih postavk odvisna od števila delovnih mest in njihove kvalifikacijske strukture. Tak način je dajal spodbudo za uveljavljanje

nercalnih kvalifikacij in za nominalno zviševanje števila delovnih mest. Od tod izvira tudi pojav, da izkazujejo industrijska podjetja 57% vseh delovnih mest za delovna mesta prve in druge strokovne stopnje, da je bilo 52,7% od vseh opravljenih delovnih ur takih, ki so jih opravile osebe prve in druge kvalifikacijske stopnje in da je bilo zanje izplačanih 61% vseh izplačanih plač. Ti podatki razkrivajo sorazmerno visoko kvalifikacijsko strukturo, znano pa je pomanjkanje prav strokovne delovne moči. Ker sistem sam ne preprečuje tendenc podjetij po nominalnem zviševanju strokovne kvalifikacije, se je Izvršni svet pri preprečevanju teh negativnih pojavov omejil na administrativno kontrolo, ki je sicer dala delne rezultate, vsaj v tem smislu, da je ostala kvalifikacijska struktura vsaj nominalno enaka tudi ob koncu leta. Problem pa ostaja slej ko prej nerešen.

Nič manj pomembno ni bilo vprašanje same številčne zaposlitve in ustvarjanja novih delovnih mest. Sistem premalo učinkuje na znižanje števila delovne moči. Tudi v letu 1955 je število zaposlenih naraščalo, vendar je značilno, da je bil dotok delovne sile v industrijo v drugi polovici leta že nekoliko manjši v primeri s prvimi petimi meseci; od januarja do maja se je delovna moč povečala za 5.367 novih delavcev in uslužbencev, od junija do decembra pa 4.267. V letu 1955 se je število v industriji zaposlenih povečalo za 6,8%. Tudi glede tega si je Izvršni svet prizadeval, da bi primerno izpopolnil gospodarski sistem, Ekonomskemu inštitutu pa je stavil kot prioriteto nalogo proučitev prav tega vprašanja.

Tudi indeks novih plač je bolj narasel kot indeks proizvodnje. Kljub nekaterim ukrepom, ki so imeli za posledico zvišanje prejemkov, je indeks plač vendar nesorazmeren z indeksom dviga proizvodnje.

Posebno pozornost je Izvršni svet posvetil primernemu premijskemu sistemu, zlasti pa znižanju materialnih stroškov. Ti so glavna postavka v strukturi cene in so do plač v razmerju 10:1 ter predstavlja prav to področje eno največjih možnosti za vsestransko povečanje učinkovitosti naše proizvodnje. V zvezi s tem so se odpirala nova vprašanja razpona v plačah, ki je večinoma premajhen, sorazmerja novih plač med posameznimi strokami itd. Pri vsem tem je Izvršni svet ugotovil, da je treba napore za večjo proizvodnost razširiti tudi preko samega plačnega sistema. Na proizvodnost vpliva še cela vrsta drugih činiteljev, zlasti organizacija dela. Zato je ustanovil poseben zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, ki naj stalno spremlja in podpira izboljševanje organizacije dela v naših podjetjih.

Analiza tarifnih pravilnikov in podatki o povprečnih izplačanih urnih plačah so pokazali, da za plačevanje po učinku ni dovolj normirati vsa dela. Treba je najprej dobiti objektivna merila za plačevanje po učinku, za obračunske postavke. Teh pa še marsikje ni, zlasti pa ne metod, po katerih bi bilo mogoče odkriti vse objektivne elemente, ki morajo biti upoštevani pri določanju višine tarifnih postavk. Zato je dal Izvršni svet pobudo, da sta začela Zveza društev inženirjev in tehnikov LRS in Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu proti koncu leta organizirati posvetovanja z direktorji podjetij ter drugimi tehničnimi in ekonomskimi strokovnjaki, na katerih se obravnavajo različne analitične metode ocenjevanja delovnih mest, da lahko podjetja dobijo solidnejšo

podlago za realizacijo plačevanja po delu in za prilagajanje plačilnega sistema potrebam racionalne organizacije proizvodnje in poslovanja.

Prizadevanja Izvršnega sveta na področju organizacije dela, plačilnega sistema in proizvodnosti pomenijo sicer začetek z začetnimi rezultati, a pomenijo vendar izredno pomemben korak za dvig gospodarstva v celoti in začetek sistematičnega obravnavanja tega tako pomembnega delovnega področja.

Odnosi v a-s-mesto. V letu 1955 so se cene kmetijskih pridelkov precej bolj zvišale kot cene industrijskega blaga. To nam kažejo indeksi (leto 1954 = 100) za LRS:

Odkupne cene za kmetijske pridelke	111
Cene živil na drobno	115
Cene industrijskega blaga na drobno	106
Cene gospodarskih potrebščin na drobno	102
Cene gradbenega materiala na drobno	102
Cene umetnih gnojil na drobno	94

Kmetovalci so torej v letu 1955 prodajali svoje pridelke in kupovali industrijsko blago pod ugodnejšimi pogoji kot v letu 1954. Razmerje med odkupnimi cenami kmetijskih pridelkov in cenami industrijskega blaga, ki ga kmetje kupujejo, se je torej v letu 1955 znatno izboljšalo v korist kmetov. Še v letu 1952 in 1953 so bile škarje cen odprte v korist cen industrijskega blaga, so se pa v letu 1954 že zaprle, še bolj pa v letu 1955. To sledi iz indeksov (leto 1938 = 100) za FLRJ:

	1952	1953	1954	1955
1. Kmetijski pridelki	1 375	1 550	1 729	1 961
2. Industrijski izdelki, ki jih kupuje kmet	1 823	1 714	1 609	1 729
2 : 1	133	111	93	88

S sprostitvijo gospodarstva v letu 1952 so nastale visoke cene industrijskega blaga, cene kmetijskih pridelkov pa so bile kot posledica šele komaj odpravljenih obveznih odkupov razmeroma nizke. Zaradi vedno večjih potreb po kmetijskih pridelkih (naravni prirast prebivalstva, spremenjena struktura prebivalstva) pri stagnirani kmetijski proizvodnji pa se je morala tendenca gibanja cen preokreniti; cene kmetijskih pridelkov so začele naraščati, cene industrijskega blaga pa so se bolj ali manj ustalile.

Predvsem zaradi stalnega dviganja odkupnih cen in cen na drobno (kmečki trg!) in le v manjši meri zaradi večjih prodanih količin so se tudi denarni dohodki kmetov iz leta v leto večali, in sicer so znašali (v milijonih din) v Sloveniji:

1952	12 110	100
1953	14 283	118
1954	19 556	161
1955	22 053	182

Glavno postavko v denarnih dohodkih kmetov predstavlja iztržek za prodane kmetijske pridelke in za les ter za prevoze (v milijonih din):

Iztržek za kmetijske pridelke in za les		Iztržek za prevoze		
1952	9 259	100	1 160	100
1953	10 857	117	1 043	90
1954	14 610	158	1 251	108
1955	16 457	178	1 328	115

Pri tem pa so denarni dohodki kmetov, ki so jim ostali (po odbitku davkov in raznih neblagovnih izdakov) za nakup blaga, naraščali tako (v milijonih din):

1952	8 979	100		
1953	10 144	113	100	
1954	13 496	150	135	100
1955	15 157	169	149	112

Če primerjamo indeks teh denarnih dohodkov za nakup blaga z blagovnim indeksom na drobno, vidimo, da se je ta mnogo počasneje večal in je torej tudi realna kupna moč kmetov znatno narasla:

	Indeksi					
	dohod- kov	cen	dohod- kov	cen	dohod- kov	cen
1952	100	100				
1953	115	101	100	100		
1954	150	101	133	100	100	100
1955	169	111	149	110	112	110

Problem odnosov mesto-vas pa ni v tem, da se je razmerje med cenami kmetijskih pridelkov in cenami industrijskega blaga bistveno spremenilo v letih 1954 in 1955 nasproti letom 1952 in 1953 v korist kmeta, in tudi ne v tem, da od leta 1952 naprej dohodki kmetov stalno rastejo; prav je, da so se normalni odnosi med cenami popravili in prav je tudi, da življenjski standard kmetov raste. Problem je v tem, da se vzporedno s tem ni večala kmetijska proizvodnja in tudi ne tržni presežki kmetijskih pridelkov, namenjenih za prodajo. Na drugi strani pa je problem v tem, da primanjkuje določenega blaga, ki ga kmet potrebuje, in zato s povečano kupno močjo predvsem pritiska na blago za široko porabo, namesto da bi sredstva vlagal za večanje kmetijske proizvodnje in tržnih viškov.

V strukturi kmetove porabe na podlagi kmečke ankete FLRJ je predvsem opaziti visok odstotek, ki odpade na osebno porabo (51,7% od dohodka) in za porabo gospodarstva (46,8%, in sicer na stroške proizvodnje, davke, nakup živine in podobno), medtem ko odpade na investicije le 1,5% od dohodkov.

Destimulativno vpliva na kmetijsko proizvodnjo tudi to, da velik del dohodkov pri kmetih izvira iz nekmetijskega dela, saj odpade nanje v naši republici 33,8% vseh dohodkov kmeta.

V ta razmerja je Izvršni svet posegel z urejanjem odnosov v kmetijski proizvodnji, z reguliranjem izmenjave tržnih proizvodov in z urejanjem denarnih odnosov. Zaradi pospeševanja kmetijske proizvodnje je Izvršni svet začel z razširjanjem investicij na kmetijskem področju in stavil na razpolago več investicijskih sredstev kljub zmanjševanju investicij na

drugih področjih, dasi tudi tako ni mogel zadostiti potrebam na tem področju. Posebej pa je obravnaval ter sprejel ustrezne ukrepe glede nekaterih specifičnih problemov našega kmetijstva. To velja zlasti za vprašanje višinskih kmetij in sploh glede odnosa našega kmeta do dohodkov iz gozdarstva. Še naprej je izvajal že sprejeto stališče, da gozd ne more predstavljati osnovne dopolnitve ali celo bistveni sestavni del kmetijske proizvodnje in da je treba stimulirati kmeta k povečanju dohodka iz kmetijstva. Temu namenu so bili prilagojeni ukrepi, ki neposredno regulirajo odnose v kmetijstvu, in ukrepi na področju lesnega in gozdnega gospodarstva sploh (urejanje zadev v zvezi z lesno industrijo, omejevanje manjših zastarelih obratov, prilagajanje gozdne takse potrebam trga itd.).

Glede izmenjave blaga med mestom in vasjo je izvajal Izvršni svet svojo politiko v prvi vrsti po ustreznih zbornicah in združništvu, da bi se individualni proizvajalec -kmet v celoti naslonil na obstoječo združno mrežo, da bi se po tej vplivalo na trg kmetijskih pridelkov in da bi se iz posredovanja pri izmenjavi blaga med mestom in vasjo izločili vsi nepotrebni posredniki, ki vplivajo na dviganje cen.

Pri reguliranju denarnih odnosov na področju zasebne kmetijske proizvodnje je Izvršni svet izdal ustrezne davčne predpise za zajetje dela povečane kupne moči zasebnega kmeta in neposredno skrbel, da so ljudski odbori to politiko ustrezno izvajali. Vprašanje zajetja presežne kupne moči pri kmetu pa je reševal posredno tudi s takimi ukrepi, kot je na primer predpis o obvezni uvedbi električnih števecv, ki ima sicer neposredni namen doseči smotrno in kontrolirano porabo električne energije, a hkrati tudi doseči od kmeta finansiranje nabave in montaže števecv ter ustrezno plačilo za porabljeni električni tok.

Cene. Vsi naporu Izvršnega sveta za stabilizacijo gospodarstva se morajo končno pokazati v samih cenah. Cene so rezultat gospodarskih činiteljev in zato Izvršni svet na gibanje cen ni mogel neposredno in administrativno vplivati, poleg tega pa tudi formalno ni mogel na področje politike cen seči z neposrednimi ukrepi, ker je politika cen zvezna zadeva. Zato je bila vsa tozadevna akcija tako vsebinsko kot formalno samo posredna. Po vsebinski strani je Izvršni svet vplival na cene z reguliranjem različnih gospodarskih področij, zlasti z organizacijo trgovske mreže, s formalne strani pa je z različnimi organizacijskimi akcijami preprečeval dviganje cen ob različnih, zlasti zveznih gospodarskih ukrepih. Če ocenjujemo določeno politiko po doseženih rezultatih, lahko ugotovimo tole sliko (indeks 1953 = 100) za LRS:

1955	januar	marec	junij	september	december
112	107	109	110	115	116

Ta slika nam sicer kaže še vedno naraščanje cen, vendar je gibanje zlasti v zadnjem četrtletju v znamenju stagnacije. Indeks cen je najvišji v oktobru, ko doseže 116, nato pa ostane na tej višini tudi v novembru in decembru. Vendar nam ta splošni indeks pokaže samo celotno gibanje, pri čemer so upoštevani tudi kmetijski pridelki. Če vzamemo samo raven proizvajalčevih prodajnih cen, znaša zvišanje v letu 1955 le 5%. V zadnjih treh mesecih pa so cene surovinam celo padle. Znižanje se opaža zlasti v decembru.

Vendar je v določenih primerih Izvršni svet odredil ukrepe tudi za neposredno urejanje cen. To velja v prvi vrsti za ukrepe, ki jih je odredil ob zvišanju cen moke in temu ustreznega zvišanja prejenkov iz službenega razmerja oziroma socialnega zavarovanja. Da ne bi ta zvišanja pripeljala do splošnega dviga cen, je v dogovoru s pristojnimi zbornicami in ljudskimi odbori uspel, da se cene v gostiščih, zlasti v gostiščih družbene prehrane niso zvišale, prav tako ne v obrti itd., ter odredil, da pristojni organi kontrolirajo kalkulacije teh podjetij in zahtevajo od njih periodična poročila. Med podobne akcije moremo prištevati tudi prizadevanja za nizke cene ozimnice, za ustrezen odnos med cenami bele in enotne krušne moke, zlasti pa za nizko ceno mleka, ki je ostala sorazmerno nižja kot pa v drugih republikah in jo je deloma regresiral Izvršni svet celo iz republiškega proračuna.

V splošnem pa odrejanje cen, četudi posredno, ni rodilo pravih rezultatov. To velja v prvi vrsti za dogovarjanje o odkupnih cenah v okviru zbornic. Dasi je v načelu potrebno v določenih primerih, se tako dogovarjanje omejuje le na najbolj nujne primere, ker običajno vodi do sekundarnih negativnih pojavov, ki onemogočijo pozitivne rezultate ali celo teže prizadevajo druga področja. Poleg tega pa se z ukrepi za nizko cenó nekaterih predmetov, kot n. pr. mleka, krompirja itd., zapira tržišče, kar ima lahko za posledico stagnacijo v proizvodnji. Vendar meni Izvršni svet, da bi bilo za sedaj še potrebno obdržati nižje cene mleka zaradi pomena, ki ga ima v ljudski prehrani. Izvršni svet je dajal tudi ljudskim odborom smernice za določanje cen komunalnih storitev, poleg tega pa je tudi pri potrjevanju odlokov o lokalnih taksah, zlasti pa o lokalnem prometnem davku, dajal svoje soglasje samo s pogojem, da take davščine ne vplivajo na splošni dvig cen.

Izvoz - uvoz. Zunanja trgovina spada sicer v zvezno pristojnost. Izvoz in uvoz pa sta vendar v znatni meri odvisna od splošnih gospodarskih naporov republiškega gospodarstva in je od politike Izvršnega sveta v veliki meri odvisno doseganje plana izvoza in uvoza. To velja tako za količinski kot vrednostni izvoz in uvoz, zlasti pa za njegovo strukturo. Republiški družbeni plan je določil, da se bo izvoz v primeri z letom 1954 povečal za 18% in je bil z zneskom 13.901 milij. din tudi dosežen. To pomeni nadaljevanje v zviševanju izvoza, ki od leta 1950 stalno narašča in se je od takrat že več kot podvojil. Nasprotno pa glede uvoza ni bil dosežen tak pozitiven rezultat, saj je uvoz znašal 17.693 milijonov, kar je za 27,3% višje od izvoza, medtem ko je bil v letu 1954 uvoz le za 15,2% višji od izvoza.

Povečanje izvoza je najbolj razvidno iz pregleda (v milijardah deviznih dinarjev):

1950	6,5
1951	8,8
1952	9,3
1953	10,5
1954	12,5
1955	13,9

Od leta 1950 dalje je naš izvoz mnogo bolj napredoval v vrednosti kot po količinah izvoženega blaga, kar dokazuje, da se močno izboljšuje njegova struktura v korist izdelkov višje obdelave. Doseženi rezultati so ob razmerah, v katerih se je v letu 1955 razvijal izvoz, vsekakor zadovoljivi.

Pogoji našega izvoza so se v letu 1955 močno izboljšali, saj se je realizirana vrednost za tono izvoženega blaga povečala za 17%. V primerjavi z vsedržavnim izvozom predstavlja naš izvoz skoraj eno petino.

Tudi sama struktura je bila v preteklem letu zadovoljiva:

Industrija	77,9
Kmetijstvo in gozdarstvo	22,1
Ves izvoz	100,0

Od povečanja izvoza v znesku 1.421 milijonov din odpade dve tretjini na industrijo, ena tretjina pa na kmetijstvo in gozdarstvo. Na kmetijske pridelke je v letu 1955 odpadla četrtina izvoza. Pogoji zamenjave so se poslabšali za kmetijske pridelke za 9%, za industrijske izdelke pa so se izboljšali za 20%. Do največje izpremembe v strukturi izvoza je prišlo med predelovalno industrijo z rezanim lesom na eni strani in metalurgijo na drugi strani. Udeležba metalurgije se je povečala za 11%.

V preteklem letu so bila tudi ponovno registrirana zunanjetrgovinska podjetja. Od prejšnjih 131 gospodarskih organizacij jih 14 sploh ni vložilo prošnje za ponovno registracijo, poleg tega pa je bila predlagana zavrništev registracije 16 podjetjem, tako da bo v letu 1956 delovalo 101 podjetje, registrirano za opravljanje zunanje trgovine.

Izvršni svet je bil iniciator in posredni organizator vrste lokalnih zunanjetrgovinskih sporazumov, tako goriškega, tržaškega, celovškega in innsbrškega, ki so tudi v preteklem letu dali ugodne rezultate. Ti sporazumi in aranžmaji imajo sicer predvsem regionalni pomen, vendar prav tako dopolnjujejo našo splošno trgovinsko izmenjavo in bo zato treba obseg teh sporazumov še razširiti in povečati.

2. Industrija

V industriji so se delavski sveti ter družbeni in oblastveni organi prizadevali, da se tudi industrijska proizvodnja vključi v splošno gospodarsko politiko. Zato so bila usmerjena prizadevanja v to, da se na eni strani vzdrži in še naprej razvija stalni industrijski vzpon, ki že neprekinjeno traja od leta 1952, na drugi strani pa da se doseže z vskladitvijo notranje strukture industrijske proizvodnje kar največji gospodarski učinek. To je pomenilo, da je treba doseči tako proizvodnjo, ki bo v čim večji meri pomagala stabilizirati trg in ki bo kar najbolj omogočila racionalno proizvodnjo. Cilj teh naporov je bil, da se doseže z vložnimi sredstvi kar najugodnejši rezultat proizvodnje.

Glede fizičnega obsega proizvodnje je bil nedvomno dosežen uspeh, saj se je proizvodnja povečala za 14% nasproti letu 1954, v primeri z letom 1952 pa se je povzpela na 145.

Industrijska proizvodnja se je v zadnjih štirih letih pospešeno razvijala (indeksi za osnovo 1952 = 100).

1952	1953	1954	1955
100	115	127,5	145

V primerjavi s prejšnjim letom:

102	115	111	114
-----	-----	-----	-----

Najboljše rezultate so dosegle barvasta metalurgija in industrija papirja, elektroindustrija, industrija usnja in obutve, živilska industrija ter industrija gume. Visoko povprečje skupne industrijske proizvodnje je dosegla tekstilna industrija, le malo pod povprečjem je kovinska industrija.

Razvoj industrijske proizvodnje po strokah

	1953	1954	1955	Sprememba strukture od 1. 1953 do 1. 1955 v % spremembe udeležbe	
				1955 1954	
Vsa industrija	100	111	126	114	
Elektroenergija	100	115	139	121	+ 11
Premog	100	114	122	107	- 5
Nafta	100	106	86	82	- 31
Črna metalurgija	100	107	113	105	- 9
Barvasta metalurgija	100	105	135	129	+ 8
Nekovine	100	114	119	104	- 5
Kovinska industrija	100	110	124	113	0
Elektroindustrija	100	124	158	127	+ 26
Kemična industrija	100	107	125	117	0
Industrija gradbenega materiala	100	105	111	108	- 11
Lesna industrija	100	109	121	111	- 4
Industrija papirja	100	105	136	129	+ 8
Tekstilna industrija	100	116	132	114	+ 5
Industrija usnja in obutve	100	114	138	121	+ 10
Industrija gume	100	109	125	115	0
Živilska industrija	100	117	134	115	+ 6
Tobačna industrija	100	110	112	102	- 11

Pravilnejšo sliko o razvoju industrijske proizvodnje po strokah daje primerjava leta 1955 z letom 1953. Pri skupnem povečanju v letu 1955 v primeri z letom 1953 za 26 % je industrijska proizvodnja preseгла povprečje skupne industrijske proizvodnje zlasti v elektroindustriji (indeks 158), v elektroenergiji (139), in v industriji usnja in obutve (138), v industriji papirja (136), v barvasti metalurgiji (135), v živilski industriji (134) in v tekstilni industriji (132).

Uspeh industrijske proizvodnje so omogočile nove kapacitete, ki so začele obratovati v letu 1954, katerih učinek pa se je močneje pokazal šele v letu 1955, dalje nove kapacitete, ki so začele obratovati v letu 1955, katerih polni učinek pa se bo močneje pokazal v letu 1956, nadalje številne razširitve kapacitet, večje investicije iz amortizacijskih sredstev za nadomestila, tako v gradnjah kot zlasti v opremi, odprava ozkih grl itd. Vse to je z napredkom drugih proizvodnih činiteljev omogočilo boljšo izrabo kapacitet.

Nove kapacitete so bile dosežene ne samo v bazični in energetski proizvodnji, ampak so nove tudi številne manjše kapacitete v proizvodjalni industriji. Poleg novih kapacitet je k uspehu pripomoglo tudi boljše vzdrževanje strojnega parka in boljša preskrba s surovinami, tako iz domače proizvodnje kot iz uvoza.

Uspeh bi bil še večji, ko ne bi nastopile tudi nekatere motnje, zlasti v energetski bilanci, pa tudi glede preskrbe surovin, njihove neustrezne kakovosti in glede prevoznih težav.

Čeprav je treba šteti povečanje industrijske proizvodnje za uspeh, je treba vendar ugotoviti, da je ta uspeh dosežen pretežno z ekstenzivnim delom, ki lahko tudi podražuje proizvodnjo. Industrija ni zadosti izrabila velikih možnosti, ki so ji bile dane z novimi in razširjenimi kapacitetami, z boljšo preskrbo s surovinami in materialom, z možnostjo nadaljnega napredka v tehnični organizaciji dela, z zboljšanim sistemom nagrajevanja, ki je stimulatивно vplival na povečanje proizvodnosti, in z bolj ekonomičnim poslovanjem. Majhen dvig proizvodnosti v letu 1955 na zaposlenega v višini 2,2% v primerjavi z 1,4% v letu 1954 kaže nesorazmerje z možnostmi, ki so bile dane industriji za povečanje proizvodnosti in za zmanjšanje proizvodnih stroškov.

Tudi v letu 1955 je proizvodnja blaga za osebno porabo povečala svojo udeležbo v skupni industrijski proizvodnji, čeprav v nekoliko manjši meri kot v prejšnjem letu. Tudi sprememba strukture po strokah kaže, da je prišlo v zadnjih dveh letih v strukturi industrijske proizvodnje do delnega premika od proizvodnje sredstev za delo k proizvodnji blaga za osebno porabo. Kljub manjšemu povečanju udeležbe blaga za osebno porabo v letu 1955 je bilo povečanje absolutne količine blaga za osebno porabo v letu 1955 zaradi razširjenja proizvodne osnovne približno enakega obsega kot v letu 1954. Možnost, da se proizvodnja blaga za osebno porabo še nadalje poveča, obstaja tudi pri sedanjih kapacitetah, ker so v predelovalni industriji precejšnje rezerve. Majhna sprememba v strukturi industrijske proizvodnje v Sloveniji v korist proizvodnje blaga za osebno porabo pa ne pomeni pri enotnem jugoslovanskem trgu kakega pomembnejšega splošnega izboljšanja. Če se je namreč proizvodnja blaga za osebno porabo v Sloveniji povečala za 4% več kot skupna proizvodnja, se je v državnem merilu povečala za 4% manj kot skupna proizvodnja, tako da se je udeležba proizvodnje blaga za osebno porabo v skupni industrijski proizvodnji zmanjšala. Vendar je treba upoštevati, da se je v manjšem dvigu proizvodnega blaga za osebno porabo v državnem merilu kazala tudi slaba letina v letih 1954-55. Vsekakor bo treba v državnem merilu hkrati z omejevanjem dohodkov prebivalstva, z racionalnejšo izrabo delovne moči in z ekonomsko bolj utemeljenim plačilom za delo tako v nekmetijski, kakor tudi v kmetijski proizvodnji, ter z omejevanjem investicijske porabe povečati udeležbo proizvodnje blaga za osebno porabo v skupni proizvodnji, če hočemo obdržati stabilnost trga z blagom za osebno porabo in zboljšati življenjske razmere, kar je mogoče doseči le s povečanjem proizvodnosti in z zmanjšanjem proizvodnih stroškov.

Poleg prizadevanja za splošni dvig proizvodnje in za spremembo njene strukture se je izvršni svet prizadeval predvsem za to, da se v industrijski proizvodnji odpravijo tiste motnje, ki ovirajo njen enakomerni razvoj in tudi učinkovitost poslovanja.

To velja v prvi vrsti za zadostno in enakomerno dobavo energije. Značilno za slovensko gospodarstvo je to, da se energetski viri ne razvijajo z istim korakom kot druga industrija. Energetskih virov ni mogoče graditi tako hitro, kot se razvija predelovalna industrija pa tudi uporaba energije

za široko porabo. Zato je Izvršni svet posebno pazil na to, da z novimi investicijskimi programi ni dovoljeval nikake gradbe ali tudi večje rekonstrukcije predelovalne industrije, kolikor energetska bilanca ni pokazala zadostne garancije, da bo taki industriji zagotovljena tudi potrebna energija. Največjo pozornost je za to Izvršni svet posvetil prav razvoju energetskih virov in določil zanj tudi največ sredstev. V letu 1955 so bile dane v pogon nove energetske kapacitete. Izvršni svet pa je v tem letu že ukrenil vse potrebno za nadaljnji razvoj energetskih virov ter v ta namen ustanovil posebno komisijo za energetiko z nalogo, da sistematično proučuje ta vprašanja.

Proizvodnja električne energije v hidro- in termoelektrarnah, javnih in industrijskih, je znašala v MWh:

1954	1955	Indeks
1.291.966	1.556.119	120,5

Pri tem je bilo razmerje med hidroenergijo in termoenergijo v letu 1954 84 : 16, v letu 1955 pa 80 : 20.

V letu 1955 je pričel obratovati tretji agregat v HE Dravograd ter turboagregata v podjetju Roto-papir, Videm-Krško in podjetju MTT Maribor, neposredno pred dovršitvijo pa so bili konec leta 1955 prvi agregat HE Vuhred, prvi agregat TE Šoštanj, novi kotel v TE Trbovlje (125 t/h kotel — 8 MW) ter dva turboagregata v Železarni Jesenice.

Neposredno v zvezi z energetiko je Izvršni svet proučeval tudi nadaljnji razvoj naše industrije. Čeprav nimamo še perspektivnega plana za razvoj industrije, ki pa je sicer mogoč izključno le v okviru splošnega jugoslovanskega načrta, je moral Izvršni svet vendarle sproti reševati vprašanja o razvoju industrije, ker razvoj ne dopušča nikakega zastajanja. Treba pa ga je bilo vendar stalno usmerjati, tako da se s čim manjšimi stroški doseže razvoj predvsem tiste industrije, ki bo povečala že obstoječe zmogljivosti in ki zlasti ne bo obremenila naše materialne bilance. To pomeni, da Izvršni svet v načelu ni dopuščal razvoja katere koli industrije, ki bi sicer izkazovala navidezno rentabilnieto, ki pa bi mogoče v še večji meri navezala našo industrijo na uvoz surovin. Zato je zlasti proučil možnost za rekonstrukcijo obstoječe industrije, ki dela z domačimi surovinami, kot n. pr. cementna industrija, po drugi strani pa je usmeril svoje napore v to, da se doseže kar največje sodelovanje med obstoječimi podjetji in da se kar najbolj izrabijo obstoječe kapacitete.

S primernim sodelovanjem med podjetji bi se v naši industriji dal doseči neprimerno večji učinek in količinsko ter kakovostno povečanje proizvodnje brez posebnih novih investicij. Take koordinacije pa med našimi podjetji doslej skoraj ni bilo, čeprav že narava moderne proizvodnje na mnogih mestih računa s takšnim sodelovanjem, če naj se doseže zaželeni učinek, tako n. pr. avtomobilska industrija sploh ne more povečati proizvodnje in izboljšati kvalitete, če ne bo sodelovanja med tovarno avtomobilov in celo vrsto drugih podjetij, ki dobavljajo surovine in sestavne dele. Zato je Izvršni svet kot prvo ustanovil komisijo za kooperacijo v avtomobilski industriji, ki naj na eni strani pripomore k razvoju avtomobilske industrije, na drugi strani pa da tudi ustrezne izkušnje in metode dela

za kooperacijo med čim večjim številom podjetij. Ta akcija je v preteklem letu rodila že prve uspehe in je bil pri trgovinski zbornici ustanovljen poseben organ, ki naj v sodelovanju s podjetji stalno rešuje probleme kooperacije in skrbi za sodelovanje med podjetji na najširši osnovi. Tako je bila dosežena delna kooperacija med posameznimi podjetji, v nekaterih primerih tudi inozemskimi, vendar ostaja to področje slej ko prej odprto in bo mogoče prav na tem področju doseči še zelo velike uspehe.

Večji efekt v industriji se da doseči seveda tudi s primerno izrabo kapacitet. Dasi je slišati iz vrst podjetij pritožbe nad zaostalostjo strojnih naprav in premajhno količino razpoložljive amortizacije za obnovo in rekonstrukcijo in je Izvršni svet tudi neposredno posredoval v primerih, kadar je položaj nujno zahteval take rekonstrukcije, je po drugi strani ugotovil, da si podjetja vse preveč prizadevajo, da bi povečala proizvodnjo na račun novih investicij, in generalne obnove strojnih naprav, čeprav to ni vedno v resnici potrebno. Zato je Izvršni svet podpiral in tudi dajal kredite za odpravo ozkih grl v proizvodnji in s potrebnimi ukrepi skušal zagotoviti predvsem potrebno skladnost v proizvodnji samih podjetij. V splošnem je mogoče trditi, da so v bazični industriji kapacitete v celoti uporabljene in da niso uporabljene v glavnem le v kovinski industriji, ki dela z 68% zmogljivosti, v tekstilni industriji, ki dela z različnim odstotkom uporabe kapacitet od 57—100%, v usnjarski, ki dela z 72%, in v živilski, ki uporablja 62% kapacitet. Problem teh strok pa ni toliko v tehnični opremljenosti, kot v preskrbi s surovinami.

Na splošno je bila letos industrija bolje založena s surovinami, dasi so bile v industriji zaloge konec leta 1954 precej izčrpane. Da bi te zaloge dopolnile in povečale tudi preko normalnega stanja s predvideno večjo proizvodnjo, so gospodarske organizacije v prvih mesecih, ko so razpolagale še z zadostno kupno močjo, močno povečale povpraševanje po surovinah, s tem pa tudi zanašale motnje na trg, ki je reagiral z dviganjem cen. Po Narodni banki je bilo zato potrebno napraviti nasprotno ukrepe in omejiti kredite na dejanske potrebe v okviru predvidenega razvoja gospodarstva. Zaloge surovin so se vseeno močno povečale (24%), proizvodnja pa se je povečala le za 14%. Kljub temu pa v industriji še vedno nismo dosegli stanja, da bi surovine enakomerno dotekale in da ne bi pomanjkanje vsaj nekaterih surovin stalno povzročalo težav in zaostankov. Čeprav so se zaloge s surovinami splošno povečale, so nekatere stroke od časa do časa občutile hudo pomanjkanje surovin in materiala, kar je negativno vplivalo na proizvodnjo. To velja zlasti za preskrbo osnovnih surovin za železarsko industrijo, ki ji je manjkalo rude in koksa, pa tudi za barvasto metalurgijo. V kovinski industriji je bila nabava surovin, ki pritekajo od domačih metalurških podjetij, deloma pa iz uvoza, vse leto povezana s težavami, težave glede posameznih predmetov pa je občutila vsa industrija.

Najmanj so se v industriji povečale zaloge končnih izdelkov, to pa si lahko pojasnimo samo z velikim povpraševanjem na notranjem trgu, ki je razpolagal z znatno kupno močjo, zlasti zaradi investicij v prvem polletju kakor tudi zaradi močnega povečanja delovne moči preko dejanskih potreb. Poleg tega pa so bile gospodarske organizacije same prisiljene, da zaradi plačila surovin čimbolj pospešijo prodajo svojih izdelkov. V tem se očitno kaže ugodni učinek naše kreditne politike, ki je prisilila podjetja, da so

začela odločneje iskati možnosti za hitrejšo kroženje obratnih sredstev. Če upoštevamo, da so se povečale vse zaloge po količini celo v večjem obsegu kot industrijska proizvodnja, krediti pa so se povečali le za 13 %, proizvajalčeve prodajne cene pa v povprečju za 5 %, je jasno, da so morale gospodarske organizacije do skrajnosti povečati intenzivnost uporabe kreditov in hitrost obračanja obratnih sredstev.

Izvršni svet je poleg reševanja splošne problematike delovne moči v našem gospodarstvu še posebej posvečal svojo pozornost strokovnemu naraščanju. Ker je bila vzgoja strokovnih kadrov v preteklih letih precej zamejarsjena, tako da se deloma že čutijo negativne posledice, te posledice pa bi se lahko še huje pokazale v bodočnosti, je ustanovil posebno komisijo za proučevanje strokovnega šolstva z nalogo, da stalno zasleduje probleme na tem področju in predlaga primerne ukrepe. V tem smislu je Izvršni svet ponovno obravnaval zlasti finančno stanje strokovnih šol ter zagotovil ustrezno financiranje zainteresiranih podjetij, v glavnem pa iz skladov, ki so bili letos ustanovljeni prav v ta namen. Poleg tega je naložil Komisiji za proučevanje strokovnega šolstva zlasti dolžnost, da prouči strokovno šolstvo tudi s stališča splošne politike vzgoje strokovnega naraščaja in vključitve tega vprašanja v naš celotni gospodarski in prosvetni kompleks. Strokovno šolstvo je področje, ki močno zaostaja za razvojem tako naše industrije kot tudi splošnim razvojem našega šolstva. Problem zahteva, da se pristojni državni organ kompleksno ukvarja s tem vprašanjem, tako z upravno regulatorne strani, kot tudi glede financiranja strokovnega šolstva. Oboje je bilo tudi še v preteklem letu precej pomanjkljivo in je moral Izvršni svet ponovno reševati posamezna vprašanja, zlasti finančna, in v nekaterih primerih celo sam dotirati strokovne šole iz republiškega proračuna. Zlasti pa bo v bodoče treba razširiti strokovno šolstvo, ker njegova premajhna razvitost ustvarja nesorazmerje med splošnim izobraževalnim in strokovnim šolstvom, kar že sedaj povzroča težave pri usmerjanju mladine v poklice, bodočnost pa bi poleg tega zlasti prizadela nadaljnji razvoj naše industrije.

Vsa ta številna vprašanja in problemi v industriji pa so jasno pokazali, da je potrebno sistematičnejše delo na področju industrije, zlasti pa je postalo pereče vprašanje upravnega organa, ki bi kompleksno sprejel in reševal posamezna vprašanja na področju industrijskega razvoja in industrijske proizvodnje. Izvršni svet je sicer izvajal svojo gospodarsko politiko in posamezne ukrepe v sodelovanju z zbornico, strokovnimi združenji in strokovnimi društvi, regulatorno inšpekcijsko službo pa po inšpekcijah v Državnem sekretariatu za gospodarstvo. V okviru tega sekretariata so ustanovljene elektro-energetska inšpekcija, ki ima v glavnem nalogo, da daje dovoljenja za obratovanje, rekonstrukcije in demontaže elektroenergetskih naprav ter da nadzoruje izvajanje predpisov s področja elektrogospodarstva; rudarsko-metalurška inšpekcija, njeno delo je usmerjeno predvsem na inšpekcijo rudarsko-raziskovalnih del, na pravilno in varno montažo strojnih naprav, na pravilno tehnično pridobivanje rudnih substanc in na ekonomiko obratovanja; inšpekcija parnih kotlov, ki nadzira parne posode in posode pod tlakom ter proučuje racionalno uporabo premoga, centralizacijo proizvodnje pare v termičnih centralah in ekonomično uporabo izpušne pare, parnih strojev in parnih turbin.

Vse to delo vendarle ni moglo nadomestiti potrebe po ustreznem upravnem organu Izvršnega sveta, ki bi imel nalogo, da spremlja in analizira delo, posreduje glede potrebne koordinacije, preverja problematiko in konkretne ukrepe za smotrni razvoj industrijske proizvodnje ter nadzoruje delo strokovne in tehnične inšpekcijske službe. Zato je Izvršni svet pripravil potrebne organizacijske ukrepe za ustanovitev takega organa.

3. Kmetijstvo

Aktivna politika na kmetijskem področju je omogočila, da je v letu 1955 prvič po letu 1945 kmetijska proizvodnja dosegla predvojno raven (indeks 102). Precejšnji napredek je bil dosežen v minulem letu, ko je bil fizični obseg kmetijske proizvodnje za 9% večji kot v letu 1954. V posameznih panogah se je kmetijska proizvodnja takole povečala (v milijardah dinarjev):

	1954	1955	Razlike	Indeks
Poljedelstvo	23,7	25,2	1,5	106
Sadjarstvo	0,8	1,4	0,6	178
Vinogradništvo	2,9	3,6	0,7	124
Živinoreja	17,3	17,6	0,3	102
Ribištvo	0,1	0,1	—	100
Domača predelava	4,6	6,9	1,3	127
Kmetijstvo skupaj	49,4	53,8	4,4	109
Gozdarstvo	7,8	7,6	0,2	98
Postranska dejavnost	1,3	1,3	—	100
	58,5	62,7	4,2	107

Naraščanje kmetijske proizvodnje je rezultat gospodarske politike zadnjih let, zlasti sproščene zamenjave blaga med mestom in vasjo, večje proizvodnje potrošnega blaga, všteti sredstva za kmetijsko proizvodnjo, ugodnejšega razmerja med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov v korist kmečkega proizvajalca, novega načina obdavčenja, v veliki meri pa tudi neposrednih tehničnih ukrepov, ki jih v širokem obsegu izvajajo združne organizacije (storitve s kmetijskimi stroji, preskrba kakovostnih semen in sadik, selekcijsko delo v živinoreji, umetno osemejevanje itd.).

V letu 1955 so znašali regresi za porabljen gnojila v LRS 1,7 milijarde dinarjev, kar predstavlja izdatno pomoč kmetijstvu iz družbenih sredstev. Porabljen gnojila so po oceni povečala kmetijsko proizvodnjo za 3,4 milijarde din, kar kaže na rentabilnost njihove uporabe.

Poleg gnojil je tudi oskrba proizvajalcev s semenskim blagom pripomogla k povečanju hektarskih pridelkov. Že nekaj zaporednih let zadruga in kmetijska posestva uspešno organizirajo pridelovanje kvalitetnih semen in načrtno zamenjujejo z njimi domače seme kmečkih pridelovalcev.

Izvoz kmetijskih pridelkov je narasel od 3,6 milijarde leta 1954 na 3,9 milijarde v letu 1955, kar je 28,4% celotnega izvoza LRS. Znatne možnosti za izvoz pa so ostale neizrabljene, bodisi zaradi slabega odkupa, bodisi zaradi neprimerne kakovosti oz. prirejenosti za zunanji trg.

Za investicije v kmetijstvu so bili dani v letu 1955 tile krediti:

Zvezni	820,6
Republiški	121,1
Lokalni	154,9
Skupaj	1.096,6

Razen investicijskih kreditov so bile dane kmetijstvu za investicije tudi dotacije iz proračunskih sredstev.

Uspešna intervencija Izvršnega sveta na kmetijskem področju je omogočila, da so tudi kmetijska posestva, ki obsegajo 7% vseh zemljišč, pokazala v zadnjih letih, odkar poslujejo po gospodarskem računu, zadovoljiv napredek. V l. 1955 so ustvarila 2,0 milijardi din narodnega dohodka (7,4% republiškega zneska) in 227 milijonov din dobička. Z dobičkom se krijejo v celoti anuitete in krepijo skladi posestev. Vendar ni stanje na vseh posestvih zadovoljivo. Objektivni razlogi, ki otežujejo poslovanje posestev, so zlasti njihova nezgrajenost in razkosanost.

Z arondacijo je bilo mogoče s sporazumno zamenjavo oz. nakupom in prodajo ustvariti komplekse z nekaj hektarji strnjene površine prav na vseh posestvih. Ker so se za tako arondacijo zavzela i kmetijska posestva i ljudski odbori, je bila uspešno izpeljana. Vendar večina posestev in ljudskih odborov odlaša z reševanjem tega vprašanja, kar negativno vpliva na poslovanje kmetijskih posestev.

Skoraj v celoti pa opravljajo kmetijsko pospeševalno službo kmetijske zadruge, ki poleg tega z organizacijo zamenjave kmetijskih pridelkov uspešno povezujejo individualnega proizvajalca s socialističnim sektorjem.

Kmetijske zadruge so v minulem letu povečale svojo delavnost v odkupu kmetijskih pridelkov in v kmetijski proizvodnji. Okrog 80% tržnih presežkov odkupijo sedaj kmetijske zadruge. Zamenjava blaga med mestom in vasjo je še zelo skromna, saj vnovčujejo kmečki proizvajalci le eno tretjino svojih pridelkov, dve tretjini pa jih porabijo sami. Kmetijska proizvodnja je torej pretežno naturalna. Mnogo pridelkov ostane na vasi, neporabljenih ali slabo porabljenih.

Po združnih podjetjih se izvaža vse sadje in zelenjava, 82% jaje, 45% živine in 8% vina. V minulem letu se je izvoz združnih podjetij povečal za 20%.

Dosti manj pa so se zadruge angažirale v upravljanju zemljišč bivših agrarnih skupnosti, ki zavzemajo okrog 150.000 ha. Ker gre tu pretežno za pašnike, ki so važni za vzrejo plemenskih živali, je potrebno, da začno zadruge v sodelovanju z ljudskimi odbori čimpreje smotrno uporabljati ta zemljišča in jih meliorirati. Izvršni svet je zato že v preteklem letu začel pripravljati zakon o agrarnih skupnostih, ki naj bi uredil predvsem upravljanje in gospodarjenje z agrarnimi zemljišči.

V glavnem je državna uprava posegala v kmetijsko proizvodnjo le po inšpekcijskih službah, ki so praktično opravljale tudi kmetijsko pospeševalno službo. Na tem področju sta organizirani kmetijska in veterinarska inšpekcija.

Kmetijska inšpekcija je posvetila posebno pozornost varstvu rastlin. Zato so organizirali poročevalsko službo in vodili evidenco o stanju rastlin-

skih boleznih in škodljivcev. Na občasnih terenskih obhodih se je ugotavljalo stanje okužb in preverjalo izvrševanje izdanih nalog. Inšpekcijska služba je spremljala tudi pojave novih boleznih na rastlinah (rak na krompirju, rak na koreninah sadnega drevja), v zvezi s tem pa izdajala primerne ukrepe. Spremljala je tudi preskrbo z zaščitnimi sredstvi ter po potrebi posredovala smotrno razdelitev škropiv, ki jih ni bilo dovolj na zalogi (galica).

Zaradi enotnega izvrševanja predpisov o karanteni kmetijskih pridelkov, da se prepreči širjenje nevarnih rastlinskih boleznih in škodljivcev, so bila z okrajnimi inšpekcijami razčiščena razna aktualna vprašanja (zdravstveni pregledi rastlinskih pošiljk, pregled posevkov in skladišč, izdajanje dokumentov, prijavljanje prekrškov itd.).

S pravočasnimi varovalnimi ukrepi je bila omejena množična razmnožitev rastlinskih škodljivcev, s tem pa tudi odvrnjena večja škoda. Zaščitna služba pa ni mogla preprečiti teritorialne razširitve zaradi nepopolne karantenske službe.

Z izdajanjem ukrepov v zvezi z nadzorstvom semenja se je doseglo, da so semenarska podjetja dajala v promet ustrezno kvalitetno semenje. Tako se je v glavnem zagotovila uporaba dobrega semenja, kar bo ugodno vplivalo na pridelak.

Iz zbranih podatkov o stanju plemenjakov je razvidno, da so ljudski odbori izvršili priznavanje ter da so v glavnem tudi poskrbeli za nakup manjkajočega števila bikov in merjasecev. Sredstva za nabavo so izvirala deloma iz skladov za pospeševanje kmetijstva, deloma pa iz skladov kmetijskih zadrug.

Veterinarska služba je v letu 1955 zaradi zdravstvenega varstva živali izvršila več uspešnih množičnih akcij. Pri teh akcijah so sodelovali večji veterinarski zavodi (Ljubljana, Celje, Murska Sobota, Ptuj) in tudi manjše veterinarske ustanove, bolnišnice in ambulante (Vipava, Kočevje, Litija, Brežice, Maribor, Kozje, Lenart). Med temi akcijami so bile važnejše tele:

Tuberkulinizirano (razpoznavno cepljenih) je bilo 109.252 goved, med temi je bilo za 2.246 goved ugotovljeno, da so bolna za tuberkulozo. Z vsakoletnimi tuberkulinizacijami goved in z izločevanjem pozitivnih reaktorjev se je do danes znižal odstotek tuberkuloznih goved od 5% na 2,05%.

Zaradi zaščite kokoši proti kokošji kugi, ki se vsako leto zavnaša v republiko, je bilo v ogroženih predelih Slovenije cepljenih 619.893 kokoši. S podobno akcijo v letu 1953 in 1954 se je doseglo povečanje perutnine v republiko, s tem pa se je dosegla tudi večja proizvodnja jajc.

V letu 1955 se je nadaljevala akcija za zatiranje bruceloze (kužnega izvirgavanja) goved in ovac, ki je bila po osvoboditvi močno razširjena po Primorskem (Kras in Istra) in med govedom na Tolminskem. V okrajih Koper in Gorica je bilo preiskanih 14.420 ovac in koz. Preiskava je pokazala 13 bolnih in 20 sumljivih ovac in koz, ki so bile pokončane. Zaradi ugotovitve bruceloze so bila preiskana ponovno vsa goveda na državnih posestvih in ekonomijah. Na Tolminskem je bila ponovno preiskana vsa goveja živina v ogroženih in okuženih občinah. Skupaj je bilo preiskanih 15.404 goved, med njimi je bilo najdenih 192 pozitivnih in 32 sumljivih primerov bruceloze. Lahko se trdi, da je sedaj po 6 letih vztrajnega boja zatirata ta bolezen, ki bi bila uničila govedorejo na Tolminskem. Po čim-

prejšnjem pokončanju še zadnjih ugotovljenih pozitivnih reaktorjev bo moči tudi sedaj še zaprto območje Tolminske odpreti in — seveda pod nadzorstvom — dopustiti prosto trgovanje z govejo živino in mlečnimi izdelki.

V letu 1955 je bilo zaščitno cepljenih 407.050 prašičev proti rdečici. S tem je bilo zavarovanih $\frac{3}{4}$ vseh prašičev proti rdečici, ki je specifična za Slovenijo in ki bi lahko ogromno gospodarsko škodila.

Cepljenih je bilo tudi 66.626 psov proti steklini. Z uvedbo obveznega vsakoletnega cepljenja psov in z drugimi veterinarskimi ukrepi, se je doseglo, da je Slovenija že vrsto let brez stekline, s čimer se lahko pohvalijo le naprednejše države severne Evrope.

Zaradi smrkavosti, ki je nevarna tudi ljudem, je bilo pregledanih in razpoznavno cepljenih 27.916 konj. Ta bolezen, zaradi katere se preiskujejo v Sloveniji kopitarji že vrsto let po osvoboditvi, je danes v republiki redkost, se pa navadno zanaša v Slovenijo z nakupom kopitarjev od drugod.

Zaradi jalovosti je bilo pregledanih v 1954. letu 78.361 krav in telic, v letu 1955 pa 46.789 krav in telic. Umetno osemenjenih je bilo leta 1954 skupaj 22.952, v letu 1955 pa že 54.473 krav in telic. S tem je veterinarska služba aktivno in uspešno posegla v reprodukcijo živali.

V Sloveniji je 1.754.340 ha lovne površine. Ta lovna površina je razdeljena na 416 lovišč, ki jih upravljajo lovske družine, in na lovišča, ki jih upravlja Uprava gojitvenih lovišč. Lovišča lovskih družin obsegajo 1.466.864 ha lovne površine, lovišča Uprave gojitvenih lovišč pa 287.476 ha. V 416 lovskih družinah je včlanjeno preko 9.600 lovcev. Lovske družine so povezane v 11 okrajnih lovskih zvez, te pa v Lovsko zvezo LRS.

Izvajanje lova je urejeno z republiškim zakonom o lovu iz leta 1954, katerega določbe pa so se začele izvajati šele v letu 1955, zlasti kar se tiče lovske škode in vplačevanje prispevkov v lovske sklade. Z uveljavitvijo tega zakona se je lovstvo skoraj povsem osamosvojilo in se v glavnem upravlja preko lovskih organizacij. Država je glede lovstva obdržala le nadzorstvene funkcije, s tem, da nadzoruje lovske organizacije, kako izvršujejo pravice, ki jim jih daje lovski zakon, in pa da lovskim družinam dodeljuje lovišča.

Uprava gojitvenih lovišč LRS je po odločbi Izvršnega sveta s 1. januarjem 1955 postala finančno samostojen zavod. Njene naloge so predvsem, da upravlja in vzdržuje gojitvena lovišča in da skrbi za gojitev in razmnoževanje plemenite divjadi. Zaradi uspešnega poslovanja ima organiziranih na področju lovstva 7 uprav gojitvenih lovišč, ki so razdeljena na lovske oddelke in lovske revirje. Uprava je v letu 1955 poleg pospeševalnih in gojitvenih del vršila tudi izvoz divjačine v inozemstvo.

Taka organizacija lovstva se je pozitivno odrazila v samem staležu divjadi, ki je po ocenitvah znašal v letu 1955:

jelenjad	1.800 kom
srnjad	42.000 kom
gamsi	4.400 kom
divji prašiči	600 kom
medvedi	140 kom

Naravne vode v Sloveniji so razdeljene na 14 ribiških okolišev. Za vsak ribiški okoliš je ustanovljeno po eno ribiško društvo, kateremu je ribiški

okolih izročen v gospodarjenje. V ribiških društvih je včlanjenih nad 4.700 ribičev. Vseh 16 ribiških društev sestavlja Ribiško zvezo Slovenije.

Uprava gojitvenih lovišč tudi na področju ribištva deluje za pospeševanje ribištva s tem da upravlja nekatere vodotoke, ki so izločeni iz ribjih okolišev ter v njih organizira v prvi vrsti gojitev ribjega zaroda. V ta namen ima 7 ribogojnih okolišev, v katere je vključeno tudi 6 ribogojnic. V gojitvene vode je bilo vloženo v preteklem letu okoli 500.000 kom ribjega zaroda in 50.000 mladice.

Med državnopravno poseganje na področju kmetijske proizvodnje spada tudi urejanje premoženjskopравnih razmerij na vasi po zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji, zakonu o agrarni skupnosti, zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in odpravi viničarskih in podobnih razmerij ter predpisih o reorganizaciji kmečkih delovnih združenj, arondaciji itd.

V Sloveniji se izvaja agrarna reforma po zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS ter po zakonu o razlastitvi posestev, ki jih obdelujejo koloni in viničarji. Po teh zakonih je bilo zajeto okoli 150 ha zemlje. Razlastitveni postopki so v glavnem pravnomočno končani, vendar se pojavljajo novi primeri, bodisi, da so bili svoj čas spregledani, ali pa nastopajo na novo. Najaktualnejše je bilo v l. 1955 reševanje vprašanja agrarnih interesentov in kolonistov. Okrajni ljudski odbori šele v zadnjih letih izdajajo dokončne dodelitvene odločbe, kar še ni končano.

Z republiškim zakonom o agrarnih skupnostih so postala zemljišča agrarnih skupnosti z vsem premečnim in nepremečnim premoženjem ter s pašnimi pravicami vred, kolikor niso bile že pred zakonom razdeljene ali prilasčene, splošno ljudsko premoženje. Rešiti je treba okoli 650 primerov takih skupnosti. V letu 1955 pa je bilo obravnavanih le 98 primerov. Delo napreduje razmeroma počasi, ker gre za dokaj zapletene primere, ki jih okrajni ljudski odbori z razpoložljivim kadrom doslej niso mogli rešiti.

Pri reorganizaciji in likvidaciji kmečkih delovnih združenj je stanje takole: reorganiziralo oziroma likvidiralo se je 221 združenj. Razdelitvene odločbe so sestavljene za 183 združenj, sodišča pa so potrdila 176 odločb, tako da je treba dokončati likvidacijski postopek še za 45 primerov. Pričakovati je, da bo likvidacija teh združenj v kratkem dokončno rešena. V Sloveniji je danes 15 takih združenj.

V letu 1955 je bilo obravnavanih 64 primerov za izdajo dovoljenja za uvedbo arondacijskega postopka.

Na podlagi zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam je bilo prizadetih 2.149 gospodarstev, splošno ljudsko premoženje pa je postalo ca. 7.000 ha zemlje. Po zakonu o odpravi viničarskih in podobnih razmerij je bilo prizadetih 1.876 gospodarstev z 2.900 ha zemlje. Odškodnina po navedenem zveznem zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu znaša 431 milij. din, po republiškem pa 416 milij. din. Povprečna vrednost za 1 ha v prvem primeru znaša 61.628 din, v drugem primeru pa 101.951 din. Po obeh zakonih so odkupi večji del izvršeni in so odločbe pravnomočne. Ni pa še v celoti rešeno vprašanje odškodnine po republiškem zakonu o odpravi viničarskih razmerij, ker je še okoli 200 nerešenih primerov (zaradi

cenitve). Rešeno tudi še ni vprašanje odprodaje viničarskih hiš bivšim viničarjem in dodelitev deputatne zemlje v užitek.

Državni sekretariat za gospodarstvo LRS je pooblaščen za nadzorstvo nad evidenco kmetijskega zemljiškega sklada splošnega ljudskega premoženja. Zadeva še ni izvršena kljub različnim ukrepom med letom. Večina okrajev je sicer sestavila izpiske tega premoženja iz zemljiške knjige in katastra, vendar pa bi bilo treba vse podatke spričo nepopolnosti spraviti v sklad z razlastitvenimi in dodelitvenimi odločbami ter jih preveriti na terenu. Objektivni razlog, da evidenca še ni izpeljana, je v množici neresenih primerov po zakonu o agrarni reformi in drugih agrarnih predpisih oz. ker v neizvedenosti zadevne odločbe v zemljiških knjigah in katastru, še niso izvršene, ker ni katastrskih elaboratov itd.

Tudi na kmetijskem področju ni ustreznega državnega organa, ki bi kompleksno skrbel za njegov razvoj in reguliranje tistih razmerij, glede katerih je še potrebna državna intervencija.

Za kmetijstvo je bila sicer ustanovljena zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo, ki se je v dosedanjem delu pokazala kot primeren organ za koordinacijo dela vseh kmetijskih organizacij na področju pospeševanja kmetijske proizvodnje. V njej se povezuje delo pospeševalnih odsekov Glavne zadrúžne zveze, Združenja kmetijskih posestev, Združenja gozdnih gospodarstev in kmetijskega inštituta. Zbornici je poverjeno upravljanje republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva itd. Po tej zbornici in zadrúžni organizaciji je Izvršni svet v veliki meri izvajal svojo politiko na kmetijskem področju. Vendar je prav pomanjkanje upravnega organa, ki bi povezoval delo vseh različnih organizacij, ki delujejo na kmetijskem področju, otežkočalo Izvršnemu svetu aktivnejše poseganje v kmetijstvo in je zato tudi glede tega predvidel ustrezno izpopolnitev v organizaciji republiške uprave.

4. Gozdno in lesno gospodarstvo

Izvršni svet se je na področju gozdnega in lesnega gospodarstva tudi v letu 1955 prizadeval, da se izboljša naša lesna bilanca in da se odpravijo nesorazmerja med zmanjšano proizvodno zmogljivostjo gozdov na eni in med rastočimi potrebami lesa v našem gospodarstvu na drugi strani. Zato je izdajal ukrepe za zmanjševanje sečenj, za boljše gojenje gozdov, za odkrivanje še neizrabljenih rezerv lesa v gozdu ali izven njega, na drugi strani pa za zmanjševanje porabe lesa in za njegovo varnejšo predelavo in uporabo ter za stabilizacijo lesnega trga.

Postopna krepitev narodnega gospodarstva je omogočila, da se je po letu 1950 začelo načrtno postopno zmanjševanje sečnje gozdov. Le-ta se je zmanjšala v letu 1955 glede na leto 1950 na okrog 40% in smo v gozdovih splošnega ljudskega premoženja že dosegli ravnovesje med prirastkom in sečnjo. Najmanj za polovico se je v tem obdobju zmanjšala tudi sečnja v zasebnih gozdovih. Kljub temu pa se v teh gozdovih še vedno seče več lesa, kot ga priraste. Problematika zmanjšanja sečnje v zasebnih gozdovih je mnogo težja zaradi velike podeželske porabe, zaradi razdrobljenosti teh gozdov, zaradi velikega pritiska kupcev na te gozdove, pa tudi zaradi mnogih špekulativnih nagibov, ki so se pojavljali bodisi pri samih zasebnih gozdnih proizvajalcih ali pa pri kupcih lesa.

Ocenitev kaže, da je konec leta 1955 lesna zaloga v gozdovih Slovenije znašala 104 milijone m³, letni prirastek pa 2,5 milijona m³ ali približno 2,5 % od lesne zaloge. Na 1 ha odpade v povprečju 2,80 m³. Ta prirastek bo mogoče pomembno zvečati s praviimi gozdnogojitvenimi in eksploatacijskimi ukrepi.

Inventarizacija gozdov je v letu 1951 dala nižje rezultate, in sicer le 2,1 milij. m³ prirastka in 88 milij. m³ lesne zaloge na 878.000 ha gozdov, toda natančno merjenje pri urejanju gozdov v letih 1952—1955 nas opravičuje, da imamo to ocenitev za prenizko. Iz tega sledi, da je stanje gozdov sicer nekoliko manj kritično, kot se je računalo po prvotnih podatkih, vendar nikakor zadovoljivo. Naši gozdovi dajejo komaj dobro polovico tega, kar bi mogli dati, če bi bili v normalnem stanju.

Zniževanje sečenj v zadnjih treh letih je potekalo takole:

leta 1953 smo posekali 3.270.000 m³ ali 129 % prirastka
 leta 1954 smo posekali 3.060.000 m³ ali 122 % prirastka
 leta 1955 smo posekali 2.730.000 m³ ali 116 % prirastka

Zaradi zmanjšanja sečnje se je stanje na notranjem tržišču izredno zaostriilo: povpraševanje na lesnem trgu se je vidno stopnjevalo, cene lesa so naglo naraščale, boj za nakup lesa se je podvojil.

Spričo takšnega stanja je bilo nujno treba napraviti nekatere ukrepe, s katerimi naj bi se v smislu smotrnega usmerjanja gozdne proizvodnje in porabe lesa omejilo delovanje zakona ponudbe in povpraševanja.

V prvi vrsti je bilo treba preprečiti povečanje sečnje nad tisto količino, ki jo lahko gozdovi še prenesejo z upoštevanjem minimalnih potreb našega gospodarstva po lesu. V ta namen je že družbeni plan določil najvišjo količino lesa in posek v letu 1955. Izvršni svet pa je v okviru tega skrbel, da so bile krite potrebe glavnih potrošnikov lesa: rudnikov, tovarn celuloze in lesovine ter železnic, ki se zaradi maksimiranja cen premoga ter cen celuloze in lesovine in drugih činiteljev nismo mogli spustiti v konkurenčni boj na lesnem trgu. Z uredbo o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov oziroma s tarifo prispevkov v te sklade pa je Izvršni svet stimuliral proizvodnjo najpotrebnejših gozdnih sortimentov v te namene.

Da bi se zagotovil les, potreben rudnikom in tovarnam celuloze, pa naj bi poskrbel tudi zakon o omejitvi predelave lesa iglavcev. Ta zakon je omejil zlasti žaganje hlodovine iglavcev pod 22 cm srednjega premera, tesanje iglavcev za prodajo pa je sploh prepovedal. V izrednem obsegu pa se je povečala sečnja lesa na negozdnih tleh. Za tak les doslej niso veljali predpisi o sečnjah in tudi ne predpisi o prispevkih v gozdne sklade in to se je začelo zlorabljati na račun gozdov. Zato je Izvršni svet pripravil predpise, da se obstoječi režim sečnje in prispevkov v gozdne sklade deloma razširi tudi na tak les.

Z vsemi temi ukrepi so bili doseženi vidni uspehi. Sečnje v zasebnih gozdovih še ne obvladamo popolnoma, so pa prekoračitve plana sečnje in prirastkov lesa v gozdu vsako leto manjše. Oskrba rudnikov je bila v letu 1955 zadovoljiva, proizvodnja celuloznega lesa se je vidno povečala, v celoti je bil izvršen tudi plan proizvodnje železniških pragov.

Pri ukrepih za izboljšanje proizvodne zmogljivosti gozdov se Izvršni svet ni omejil samo na znižanje sečnje. Nadaljnje, zlasti gojitvene ukrepe

je omogočil sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Iz tega sklada so se dela pri gojenju gozdov, pogozdovanju, drvesničarstvu in melioraciji gozdov povečala za 15 % nasproti letu 1954. Zlasti se je povečalo čiščenje gozdnih kultur in nega gozdnih sestojev, ki je bila izvršena na površini preko 16 tisoč ha, od tega skoraj polovica v zasebnih kmečkih gozdovih. S tem se je v kmečkih gozdovih prvič začelo v večjem obsegu uvajati pravilno in sistematično gojenje, ki bo pospeševalo proizvodnjo kar se da velikega in kvalitetelega prirastka.

V letu 1955 je bilo poleg obsežnih melioracij na novo pogozdenih 730 ha kraških goličav. Ob sedanjem tempu bi pogozdovanje krasa trajalo še 25 do 30 let. Da bi se delo pospešilo, bo treba pogozditev našega krasa čimprej urediti z ustreznimi zakonskimi predpisi; za to je Izvršni svet prav tako pripravil načrte.

V goriškem in koprskem okraju se je katastrofalno razširil rak kostanjeve skorje in uničil tako rekoč vse kostanjevo drevice. Druge bolezni in škodljivci so bili ob prizadevanju gozdarske fakultete in inštituta pravčasno opaženi in njihovo širjenje preprečeno.

V letu 1955 je bilo dokončno izdelano in revidirano večje število ureditvenih elaboratov za gozdove splošnega ljudskega premoženja in za zasebne kmečke gozdove. Posebna pozornost se posveča zlasti ureditvi zasebnih gozdov, da se s tem omogoči družbena kontrola in sistematično gospodarjenje z njimi.

Zaradi splošne zožitve investicij v lamskem letu je Izvršni svet limitiral tudi uporabo sredstev gozdne sklada za investicije v gozdarstvu. Sredstva za gojenje, varstvo in urejanje gozdov so ostala neokrnjena, zmanjšana pa so bila sredstva za gozdarske gradbe. Tako je bilo v letu 1955 zgrajenih le 53 km gozdnih cest nasproti 104 km v letu 1954. V bodoče bo Izvršni svet pospeševal graditev gozdnih cest v oddaljene, za smotrno gospodarjenje še neodprte gozdne predele. S tem pa bodo razbremenjeni že izčrpani gozdovi, omogočeno gojenje oddaljenih gozdov in izraba tistih drobnih sortimentov lesa, ki so doslej propadali v gozdu. To so zlasti celulozni les iglavcev, jamski les in hmeljevke.

Bilanca med leti 1954 do 1955 pa nam pokaže, da je bilo v tej dobi zgrajenih 435 km novih kamionskih cest in 189 km rekonstruiranih v kamionske. V primeri s predvojnimi graditvami pomenijo ti rezultati ogromen napredek.

Ukrepe za stabilizacijo na lesnem trgu, ki jih je napravil v letu 1954/1955 Zvezni izvršni svet, je bilo treba prilagoditi razmeram v LR Sloveniji, ki se znatno razlikujejo od razmer v drugih republikah. Glavna naša posebnost je velik odstotek zasebnih gozdov, ki zavzemajo okrog $\frac{2}{3}$ površine našega gozdnega sklada in pa prekomerna razvitost žagarskih obratov, kar je dediščina predvojne stihije in primitivnosti v razvoju lesne industrije. Da se izravnata poraba in proizvodnja lesa, se je torej postavljala v gozdnem in lesnem gospodarstvu kot ena od prvih nalog: uravnava kapacitet žag s proizvodno zmogljivostjo gozdov, pri tem pa je bilo treba upoštevati tudi maraščajne potrebe naših celulozних tovarn.

Izvršni svet je začel ta problem postopoma reševati že v letu 1954. Najprej je z uredbo o obratovanju žag veneciank omejil obratovanje teh žag, ki danes, kolikor so še ostale, praviloma sploh ne smejo več žagati

lesa. Nato pa je na podlagi odloka o reviziji registracije gospodarskih organizacij, ki se bavijo s predelavo in prometom z lesom, začel tudi omejevati polnojarmeriške žage, glede tega je bila postavljena v družbenem planu za leto 1955 naloga, da se ukine 30% teh žag. Ta naloga zaradi zaostritve na lesnem trgu zlasti v zvezi s težavno preskrbo notranjega trga z žaganim lesom ni mogla biti izpolnjena. Od že izločenih 27% je bilo treba 7% žagam vrniti pravico do obratovanja (rudniki, tovarne, gradbena podjetja), tako da je uspelo izločiti samo 20% žag. preostala naloga pa se prenaša v leto 1956.

Zaradi ureditve lesnega trga je bila v letu 1955 na podlagi istega odloka izvedena preregistracija podjetij, ki se bavijo tudi s prometom z lesom. Namen tega je bil skrčiti dotedanjo izredno razsežno mrežo takšnih podjetij na minimum, kar naj bi zmanjšalo pritisk na gozd in vplivalo na stabilizacijo na lesnem trgu.

Zmanjšanje sečnje gozdov in stanje na lesnem trgu je bilo odločilnega pomena tudi za razvoj lesne industrije. Medtem ko se proizvodnja žaganega lesa po letu 1955 ni bistveno spremenila, se je povečal skupni obseg proizvodnje lesne industrije v letu 1955 glede na leto 1953 za 33%. Najbolj se je v tem povečala proizvodnja pohištva in končnih lesnih izdelkov. Zelo se je povečala tudi proizvodnja zabojev; tega pa nikakor ne smemo šteti med uspehe, nasprotno, zaradi velike porabe lesa za zaboje bo treba v bodoče omejevati tudi to proizvodnjo.

Za ureditev nesorazmerij v lesnoindustrijski proizvodnji je bilo v letu 1955 zbrano obsežno gradivo; na podlagi tega gradiva bo mogoče letos sestaviti novo orientacijo oziroma perspektivni plan in določiti pravilno smer za razvoj lesne industrije. Posebna komisija Ljudske skupščine je skupaj z zastopniki Izvršnega sveta in njegovim aparatom napravila analizo in dala mnoge koristne pobude.

Izhajajoč iz načel in določb republiškega zakona o gozdovih iz leta 1953 ter na podlagi navodila o ureditvi gozdarske službe v okrajih in mestih je Izvršni svet tudi v preteklem letu krepil organizacijo gozdarske službe, zlasti organizacijo v okrajnih gozdnih upravah, ki so bile v prvi polovici leta 1954 v LR Sloveniji ustanovljene. Te uprave so od svoje ustanovitve do danes v pretežnem delu pokazale opazljive uspehe, predvsem v obvladanju zasebnega gozdnega sektorja, v prizadevanju, da se poenoti gozdarska politika v vseh gozdovih ne glede na lastništvo. Poleg naštetih predpisov in ukrepov za izboljšanje gozdnega in lesnega gospodarstva ter zagotovitve potrebnih materialnih sredstev v gozdnih skladih je bila z okrajnimi upravami za gozdarstvo ustanovljena tudi organizacija, ki naj poleg drugega skrbi za izvajanje navedenih ukrepov.

Poleg republiških in okrajnih uprav za gozdarstvo kot upravnih in inšpekcijskih organov v gozdarstvu imamo za gospodarjenje v gozdovih splošnega ljudskega premoženja specializirane gospodarske organizacije — gozdna gospodarstva. Zasebno razdrobljeno lastništvo gozdov pa je ovira za organizirano napredno gospodarjenje. Zato si je Izvršni svet prizadeval, da se po zgledu gozdov splošnega ljudskega premoženja tudi v zasebnem gozdnem sektorju omogoči gospodarjenje po sodobnih načelih; k temu bodo pripomogli ureditveni elaborati za te gozdove. Po drugi strani pa je pri-

pravil predpise, da smejo tudi v zasebnih gozdovih sekati samo strokovni gozdni delavci.

Izvršni svet je sodeloval tudi v pripravi osnutka zveznega zakona o gozdovih. V svojih predlogih se je, upoštevajoč izkušnje gozdnega gospodarstva v Sloveniji, zlasti zavzemal za stališče, da gozdovi ne morejo biti osnovna sredstva gospodarskih organizacij na gozdarskem področju, ker so gozdovi splošno družbeno bogastvo ter so namenjeni najširšim koristim družbe. Zato naj bodo vsi gozdovi, ki so splošno ljudsko premoženje, v upravi okrajnih ljudskih odborov, ki to upravo izvršujejo po svojih gozdnih upravah, posamezna gozdnogospodarska dela (gozdna gojitvena dela, eksploatacija itd.) pa oddajajo v izvršitev ustreznim gospodarskim organizacijam. Ne glede na lastnika pa so vsi gozdovi podvrženi enotni gozdarski politiki.

Na področju gozdnega in lesnega gospodarstva prevzemajo in uspešno izvršujejo vedno več nalog tudi Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, Trgovinska zbornica LRS, obe strokovni združenji gozdnih gospodarstev in lesnih podjetij in strokovno društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije. V operativno delo, zlasti v raziskovanje konkretnih gospodarskih problemov po naročilih operative, pa se vedno bolj vključujeta Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo in fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo.

5. Vodno gospodarstvo

Na področju vodnega gospodarstva je Izvršni svet usmerjal vodnogospodarsko službo po svoji Upravi za vodno gospodarstvo.

Pod neposredno republiško nadzorstvo, vzdrževanje in upravljanje spadajo vodotoki: Mura, Drava, Savinja, Sava, Soča, Sotla, Krka, Ljubljana, Kolpa, Reka in vse kraške ponikalnice. Skupna dolžina vodotokov nad 3 km znaša 7.700 km, od teh neposredno upravlja in vzdržuje Uprava za vodno gospodarstvo po svojih vodnogospodarskih sekcijah 1.171 km.

Pod nadzorstvo Republiške uprave za vodno gospodarstvo spadajo tudi vodne skupnosti. V letu 1955 je bila organizirana ena nova skupnost in s tem povečano število melioracijskih vodnih skupnosti na 11. Te skupnosti zajemajo 78.000 ha melioracijske površine. Vodne skupnosti so gradile 39 objektov in porabile za to 234 milijonov din.

V preteklem letu so se nadaljevala študijska raziskovalna dela na Plainskem polju v skladu z vodnogospodarsko osnovo za Ljubljano. Organizirane so bile raziskave in izvršene analize za sanacijo Blejskega jezera, poleg tega je bil določen vodni režim za obratovalni načrt zatvornic na Ljubljani in na Gruberjevem kanalu, da bi se obvladale vodne razmere na Barju. Nadaljevalo se je tudi delo v zvezi z vodnogospodarsko osnovo za Prekmurje, da se postavi osnovne smernice za ureditvene vodnogospodarske ukrepe na tem območju. Posebej je bila preštudirana problematika v zvezi z rešitvijo osnovnega projekta za pohorski energetski sistem. Uprava za vodno gospodarstvo pa je organizirala tudi izdelavo vodnogospodarskih osnov za Dravo nižje od Maribora, za Muro, za Kočevsko-ribniško kotlino oz. za Krko in Kolpo.

Pripravljeni so bili potrebni podatki, analize in študije za končni elaborat za plan perspektivnih in kratkoročnih vodnih ureditev.

V zvezi z investicijskimi programi in glavnimi projekti, ki kakorkoli vplivajo na vodni režim ali na katere bi utegnil vplivati vodni režim, je Uprava izdajala odločbe o vodnogospodarskih soglasjih ter sodelovala pri reviziji projektov za vse take objekte.

Nadaljevalo se je tudi delo v zvezi s tem, da se pripravi kataster kvalitete vode in odplak. Izvršena so bila opazovanja in meritve kvalitete vode zlasti na Muri in pritokih Drave.

Investicijska in vzdrževalna dela na področju vodnega gospodarstva so bila tudi v preteklem letu financirana iz vodnih skladov. Ker so v letu 1954 dohodki vodnih skladov zajemali tudi dohodke neposredno iz industrije, je tak režim posegal v bistvu v enotno splošno jugoslovansko ureditev delitve dohodka gospodarskih organizacij. Ker bi bilo treba tak način financiranja enotno urediti za vso državo, zvezni organi pa do sedaj še niso izdali ustreznih predpisov, je Izvršni svet predložil skupščini spremembo zakona o vodnih skladih v tem smislu, da se v vodne sklade stekajo samo tista sredstva, ki jih ljudska republika oz. okrajni določijo v proračunih od svojih rednih dohodkov. S tem so bila sredstva vodnih skladov znatno nižja kot v letu 1954. Izvršni svet pa je, da bi čimbolj omejil investicije, tudi tako formirana nižja sredstva uporabil v omejenem obsegu. V letu 1955 se je gradilo 190 objektov, predvsem najbolj nujna vzdrževalna dela. Za to delo je bilo porabljenih iz vodnih skladov 474,5 milij. din, in sicer iz republiškega vodnega sklada 192,8 milij. din, iz okrajnih skladov pa 281,5 milij. dinarjev. Poleg tega so k vodnogospodarskim gradnjam prispevale tudi vodne skupnosti, za hudourniška dela gozdni skladi, tako da je bilo v vodnogospodarske gradnje investiranih v letu 1955 skupno 886 milij. din. Preostala sredstva vodnih skladov se prenašajo v naslednje leto. Izvršni svet je mnenja, da tak način financiranja vodnogospodarskih del najbolj ustreza naravi vodnega gospodarstva, ki zahteva kontinuiteto v delu. Zaradi tega je še posebej vztrajal na tem, da okrajni ljudski odbori niso v preteklem letu odpravili svojih vodnih skladov, pač pa so prenesli vanje le toliko svojih proračunskih sredstev, kolikor so zahtevala najnujnejša vzdrževalna dela, katerih obseg je bil sporazumno določen z okrajnimi ljudskimi odbori. Zaradi takega načelnega stališča je Izvršni svet predlagal, da se kot najustreznejši način financiranja vodnega gospodarstva ustanovi tudi zvezni vodni sklad in da zveza za vso državo enotno določi vrsto dohodkov posameznih vodnih skladov.

6. Promet

Ceste. Javno cestno službo za vse ceste I. in II. reda z dolžino 2830 km opravlja Izvršni svet po Upravi za ceste LRS, za posle investitorja pri avtocesti Ljubljana—Zagreb in pri koprski cesti pa se je ustanovila znotraj Uprave za ceste posebna investicijska skupina za graditev ceste Ljubljana—Zagreb. Cestno službo za vse ceste III. reda z dolžino 5.072 km opravljajo okrajne uprave za ceste, ceste IV. reda z dolžino 13.948 km pa spadajo v pristojnost občinskih ljudskih odborov. Med ceste IV. reda spadajo tudi mestne ulice. Cestna služba je zadovoljivo organizirana za vse ceste I., II. in III. reda, pomanjkljiva pa je deloma še za ceste IV. reda.

Stalno naraščajoč promet na cestah v skladu z dvigom gospodarstva in še posebej z večanjem tujskega prometa je pokazal, da ceste marsikje niso več primerne za hiter, varen in udoben promet.

Iz opazovanj prometa je razvidno, da imajo ceste I. reda povprečno 1.700 ton dnevno prometa, ceste II. reda pa 1.000 ton dnevno. Po vrsti je povprečno 81 % motornega in samo 19 % vprežnega prometa. Po dosedanjih opazovanjih narašča promet povprečno za 12 % letno.

Samo 24 % dolžine cest I. in II. reda ima sodobno utrjeno vozišče. Ceste so tudi preozke, saj imajo povprečno samo 4/5 potrebne širine. Tudi potek cest I. in II. reda ne ustreza sodobnim tehničnim zahtevam, ker imajo te ceste 6.090 preostrih zavojev, 840 prestrnih vzponov, nepregledni odseki zavzemajo preko 22 % celotne dolžine. Križanja cest z železnico v nivoju ovirajo promet in povzročajo hujše nesreče. Takih križanj je 120 ali 70 % vseh križanj. Opisano stanje ceste dovoljuje samo 40 km/uro povprečne hitrosti in dve tretjini zahtevane hitrosti.

Preozki mostovi in mostovi s slabo nosilnostjo so resna ovira in nevarnost za promet. Zasilnih mostov zgrajenih po vojni na mestu porušenih, je še vedno 225 z dolžino 5.000 m ali več kot ena tretjina vseh mostov. Preko 15 % mostov ima nosilnost pod 6 ton, preko 44 % pa pod 12 ton. Vzdrževanje lesenih mostov je drago in ne poveča nosilnosti mostov.

Za izboljšanje navedenih pomanjkljivosti je Izvršni svet v letu 1955 odredil nadaljnji študij in pripravo tehničnih elaboratov. V preteklem letu je bil izdelan načrt za graditev cestnega omrežja v LRS. Elaborat vsebuje študijo o cestni in prometni problematiki v Sloveniji ter ima namen, da uvrsti v bodoče delo pri urejanju ceste po tehnični, finančni in časovni plati.

Ker so pravočasno izvršena investicijska predela tudi eden izmed pogojev za tehnično in ekonomsko pravilno gradnjo, učvrščena trasa nove ali rekonstruirane ceste pa osnova za urbanistične zamisli, so bili izdelani tudi tehnični elaborati za posamezne ceste.

V letu 1955 so bili izdelani projekti za avtocesto Ljubljana—Zagreb v dolžini 110 km in za koprsko cesto v dolžini 32 km. Razen tega pa je bil v študiju oz. v izdelavi investicijski program še za 495 km cest, glavni projekt pa za 85 km cest. Mimo tega je bil izvršen še terenski posnetek za 16 km ceste. Tudi za mostove je bilo poleg objektov avtoceste in koprške ceste v fazi študija 45 mostov, za nadaljnjih 40 mostov pa so bili v izdelavi investicijski programi in projekti.

Oba natečaja za idejni osnutek mostu čez Savinjo v Celju (dospelo 12 osnutkov) in čez Dravo v Ptuj (10 osnutkov) sta zadovoljivo uspela.

Izdelana je bila tudi študija o dovrstitvi ljubeljskega predora.

V preteklem letu 1955 je bilo v delu skupno 78,6 km cest, od tega dovršenega vozišča 29,5 km. V gradnji je bilo 43,5 km avtoceste Ljubljana—Zagreb, od tega dovršenega vozišča 5,4 km, dalje 10,5 km koprške ceste, od tega dovršenega vozišča 6,2 km in 24,6 km drugih cest, od tega dovršenega vozišča 17,9 km. Semkaj prištevamo rekonstrukcijo ceste 1/1 pri Črnicu, rekonstrukcijo ceste 1/10 na Vranskem in Logatec-Planina, cestne odseke v Mežici, Arja vas—Velenje, Trzin—Kamnik in Hrastnik—Zidani most.

Za ta dela je bilo porabljenih 2.717 milij. din, od tega:

1.616 milij. din za avtocesto, od česar 1.410 milij. din iz proračuna LRS in 206 milij. din iz sredstev JLA.

705 milij. din za koprsko cesto iz proračuna FLRJ, 396 milij. din za druge ceste iz proračuna Uprave za ceste LRS.

V preteklem letu so bili v gradnji mostovi čez Lahinjo v Gradcu, provizorij čez Hubelj v Ajdovščini, most čez Savinjo v Celju (pričetek del), čez Muro v Cmureku, dalje mostovi v Murski Soboti, Sodni vasi, kjer je bila vzdignjena porušena konstrukcija, popravljen je bil most čez Savo v Hrastniku in očiščene razvaline mostu čez Muro v Radgoni.

Za dela na teh mostovih je bilo porabljenih 85 milij. din. Kritično stanje mostov bo narekovalo pospešeno gradnjo mostov tudi v naslednjih letih. Zaradi dotrajanosti lesenih provizorijev in preobremenjevanja s težkimi vozili je resno ogrožena varnost prometa.

Uprava za ceste LRS vzdržuje s 5 tehničnimi sekcijami, le-te pa s 45 cestnimi nadzorstvi in 815 stalnimi cestarji 2.850 km cest I. in II. reda ter 629 mostov z dolžino 11.866 m.

Ker ima 40% cest I. reda in 84% cest II. reda še gramozno vozišče in ker ta vozišča zaradi pretežkega prometa in vremenskih vplivov naglo propadajo, so znatno narasli vzdrževalni stroški. Poraba v letu 1955 je znašala v globalu 1.250 milij. din.

Za večjo varnost prometa se vse ceste postopoma opremljajo z varnostnimi in obveščevalnimi znaki, dalje s smerniki, ograjami in podobnim. Do sedaj je nameščenih 8000 znakov v vrednosti okoli 40 milij. din.

Asfaltna vozišča bo treba v bodoče obnavljati v večjem obsegu, da ne bi bilo škode zaradi propadanja. Mostovi se sicer popravljajo in obnavljajo, vendar so ta dela zlasti pri lesenih provizorijih zelo draga in zahtevajo veliko kritičnega lesa. Pri jeklenih mostovih so potrebna večja popravila.

Povprečni stroški za vzdrževanje cest znašajo do 28.000 din/km.

V javnem avtomobilskem prometu je delovalo v 1955. letu 20 podjetij za tovorni, 9 podjetij za potniški in 13 podjetij za mešani promet, poleg tega pa v režijskem prometu 996 podjetij. V javnem avtomobilskem prometu je udeležen tudi zasebni sektor z 201 prevoznikom.

Ta podjetja so imela tole število vozil:

	Kamionov	Priklopnikov	Avtobusov
Podjetja za javni promet	428	115	191
Podjetja v režijskem prometu	2.550	477	95
Zasebni prevozniki	204	—	—
S k u p a j	3.182	590	284

V tovornem prometu postaja cestni tovorni promet vedno važnejši ter prevzema mnoge analoge, ki jih je moral doslej opravljati železniški promet. To se najboljše vidi po tem, da se količine in s tem tudi delež prepeljanega blaga v cestnem prometu iz leta v leto mnogo hitreje večajo kot pa v železniškem prometu.

Razmerje prepeljanega blaga v cestnem prometu do prepeljanega blaga v železniškem prometu (brez zasebnega sektorja)

1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
43,5	42,6	54,9	59,4	62,6	63,2	64,2	66,8

Železnice. Železniški promet se ureja tudi po decentralizaciji železniških podjetij po jugoslovanski skupnosti železnic, tako vprašanje prometnih tarif in prometne politike sploh kakor reguliranje statusa železniškega osebja. Zato tudi še sedaj ni natanko opredeljeno razmerje republiških organov do gospodarskih organizacij na področju železniškega prometa. Izvršni svet je uravnaval pravna razmerja v okviru železnic v glavnem v nekaterih zadevah finančnega pomena glede delitve dohodka železniškega transportnega podjetja in nekajkrat interveniral glede izplačila plač železniškemu osebju. V glavnem pa se je omejil na proučevanja stanja železnic in voznega parka; ni pa še mogel sprejeti ustreznih ukrepov zaradi obsežnosti problema, pa tudi zaradi izrednih materialnih sredstev, ki bi jih zahtevala rekonstrukcija železniškega prometa. Tudi v organizacijskem pogledu je bil v preteklem letu zaenkrat vzpostavljen šele referat za železniški promet v sestavu Državnega sekretariata za gospodarstvo.

Izvršni svet pa je že v letu 1954 z republiškimi sredstvi interveniral pri nekaterih investicijah železnice, tako z zneskom 50 milij. din pri elektrifikaciji proge Postojna—Rakek ter pri graditvi postajnih poslopij, med temi na Jesenicah in v Mariboru z zneskom 220 milijonov, ki sta bili izročeni v uporabo v letu 1955.

Pomorstvo. V letu 1955 so bili praktično položeni šele temelji slovenskega pomorstva, ki se je začelo razvijati po uveljavitvi tržaškega sporazuma. Razvoj te gospodarske panoge je bil zato v preteklem letu še v začetnih težavah, vendar se je že uspešno uveljavilo podjetje za prekoceansko plovbo, ki je bilo po decentralizaciji jugoslovanskega pomorstva okrepljeno z nekaterimi novimi plovnimi objekti. Nerešeno pa je še ostalo vprašanje obalne plovbe, ki jo za sedaj opravljajo podjetja iz Ljudske republike Hrvaške.

Podjetje za prekomorsko plovbo »Splošna plovba Koper«, ki je začelo z eno samo večjo ladjo »Rog«, je v preteklem letu dobilo po izvršeni decentralizaciji pomorstva še 5 tovornih ladij, tako da znaša tonaža ladij tega podjetja ca 63.000 ton. Že po prvem letu je podjetje izkazalo rentabilno poslovanje. Za nadaljnje povečanje tonaže in modernizacijo, predvsem nabava novih tramperjev, se je udeležilo X. natečaja iz splošnega investicijskega sklada. Izvršni svet pa je izstavil obvezo, da prevzame garancijo za investicijsko posojilo iz tega sklada.

Popolnoma nezadostna pa je ladijska tonaža za potniški in tovorni obalni promet, ki mu bo treba posvetiti v najkrajšem času čimveč skrbi pa tudi sredstev, obenem s potrebno rekonstrukcijo obalnih naprav in drugih prometnih objektov. To bo še toliko bolj potrebno, ker tudi pomorski promet izredno hitro narašča. V letu 1955 je prispelo v pristanišča slovenskega Primorja že 347.232 BRT ladij, 57.698 potnikov in 53.737 ton blaga.

Tudi na tem področju se je pokazalo, da zaenkrat še nimamo pravih izkušenj in tudi ne potrebnega upravnega aparata za izvrševanje planskih in regulatornih funkcij na tem področju. Izvršni svet je za sedaj tudi na tem področju organiziral le poseben referat v okviru Državnega sekretariata za gospodarstvo.

Naglo naraščajoči promet vseh vrst in njegova funkcija v razvijajočem se gospodarstvu zahteva, da se tudi temu gospodarskemu področju posveti potrebna pozornost, da se spravijo v sklad posamezne vrste prometa in da

se upošteva tudi njegova vloga v sklopu celotnega gospodarstva. To bo potrebno toliko bolj v najbližji bodočnosti, ko bo potrebna rekonstrukcija prometa, ki je v prioriteti moral doslej odstopati svoje mesto industrializaciji. Zato je Izvršni svet predvidel ustanovitev posebnega sekretariata za promet v okviru administracije Izvršnega sveta.

7. Obrt

Tudi obrt je kot dopolnilna panoga industrijske proizvodnje doživela v zadnjem času skupno z industrijo precejšnje povečanje, dasi tudi sedaj še nima zadostne kapacitete niti po številu obratov niti po številu delovne moči. Sedanje številčno stanje nekaterih obrti, posebno gradbenih, ne more zadostiti vsem naraščajočim potrebam.

Po samem številčnem stanju obrtnih delavnic sicer še nismo tudi v preteklem letu dosegli predvojnega stanja, število delovne moči v obrti pa je precej preseгло predvojno stanje. Kapacitete pa smo s koncem leta 1954 že presegle.

Obrtne delavnice

Sektor	Stanje 1. 1959	1. I. 1954	1. X. 1955
Socialistični		2.356	2.369
Zasebni		13.473	13.581
Skupaj	20.372	15.829	15.950

Delovna moč

Sektor	Stanje 1. 1959	1. I. 1954	1. X. 1955
Socialistični		24.222	25.508
Zasebni		25.628	25.796
Skupaj	46.529	49.850	51.304
Od tega vajencev	11.079	9.976	11.971

Iz navedenega je razvidno, da se obrtništvo razvija tako po številu obrtnih obratov kot tudi po številu zaposlene delovne moči, vendar prepočasi v primerjavi s povečanjem prebivalstva in naraščajočimi potrebami.

Izvršni svet v preteklem letu ni neposredno posegal v razvoj obrti, ker je razvoj te gospodarske panoge lokalna zadeva v pristojnosti ljudskih odborov pa tudi samih obrtniških višjih gospodarskih organizacij, zlasti obrtniških zbornic, po katerih je uveljavljal svojo politiko. Vendar ugotavlja, da ljudski odbori na tem področju niso izrabili vseh obstoječih možnosti. Zato je tudi načelno zavračal potrditev odlokov ljudskih odborov, s katerimi naj bi se razširilo število obrtnih strok, za katerih izvrševanje se daje dovoljenje po prostem preudarku državnega organa, ki je pristojen za izdajo dovoljenja. Zvezni predpisi namreč določajo, da organ, pristojen za izdajo dovoljenja za izvrševanje obrti, samo ugotavlja, ali so izpolnjeni pogoji, ki jih predvidevajo ti predpisi, in dovoljenja ne more odkloniti, če so izpolnjeni. Izvršni svet je na podlagi pooblastila v teh predpisih vendar določil, da se za nekatere obrtne stroke lahko izdajo taka dovoljenja po prostem preudarku. Število teh strok pa je s predpisom,

izdanim v letu 1954, omejil samo na tiste stroke, kjer to zahteva gospodarska smotrnost. S tako politiko je hotel zagotoviti čimvečje možnosti za razvoj obrti brez administrativnih omejitev.

Izvršni svet je vplival na razvoj obrtništva; čeprav posredno, tudi z reguliranjem denarno-blagovnih odnosov in zlasti zaposlene delovne moči v industriji. Za obrt je zlasti pereče vprašanje nezadostnega števila kvalificirane delovne moči, ki odhaja preko potreb v industrijo. Od celotnega števila v obrtništvu izučenega strokovnega kadra, ostane komaj 20% v obrtništvu, 80% pa jih gre v industrijo in druge poklice. Dasi je to dejstvo pozitivno, ker opravlja obrt tudi važno funkcijo z vzgojo strokovnega naraščaja za vse gospodarstvo, je vendar pravilno razmerje v zaposlitvi rezultat pravilnih odnosov na posameznem področju. Rezultati politike Izvršnega sveta zlasti na področju reguliranja proizvodnosti in delovne moči v industriji se bodo pozitivno pokazali tudi v obrti.

Glede tega je Izvršni svet tudi neposredno podprl razvoj strokovnega kadra v obrti s pravnim normiranjem skladov za strokovno šolstvo v obrti in odredil stopnjo prispevka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije in zasebni obrtniki v ta sklad.

V vseh ukrepih o razvoju obrtništva se je Izvršni svet praviloma vedno poprej posvetoval z obrtno zbornico; z njo je tudi sicer sodeloval pri praktičnih ukrepih, zbornica pa se je v svojih odločitvah in smernicah obračala na Izvršni svet zaradi skladnosti svojih ukrepov s politiko Izvršnega sveta. To velja zlasti za organizacijo obrtnih zbornic glede na območja novih okrajev, ki sicer še ni v celoti urejena, pa tudi za cene obrtnih storitev glede na splošno politiko stabilizacije cen.

8. Urbanizem

Z napredujočo industrializacijo in s tem v zvezi z gradbeno delavnostjo, pa tudi z vedno bolj naglašeno potrebo po smotrnem gospodarjenju na vseh gospodarskih področjih, se je vedno bolj čutila potreba po kompleksni ureditvi urbanistične službe, ki bi zajela ne samo urbanizem v ožjem pomenu, ampak sploh gospodarjenje z naravnim bogastvom, ki ga predstavlja zemlja za smotrno izrabo, tehnično opremljanje in kultiviranje zemeljske površine. Zato je Izvršni svet predlagal Ljudski skupščini ustanovitev posebnega organa za urbanistično službo, kar je Ljudska skupščina izvedla z ustanovitvijo sveta za urbanizem.

V preteklem letu so bile predvsem obravnavane osnovne naloge urbanistične službe, njene organizacije in zagotovljena kontrola za njeno izvajanje. To velja zlasti za način pokrajinskega urbanističnega načrtovanja in organe, odgovorne za to načrtovanje; množično sodelovanje državljanov pri oblikovanju prostora; vzgoja urbanističnega kadra; način koordiniranja dela posameznih strok. služb (Uprava za ceste, Upr. za vodno gospodarstvo itd.) z delom sveta za urbanizem in z organi urbanistične službe. Nadalje so bila obravnavana vprašanja smotrne graditve; o ureditvi stanovanjske graditve; o pridobivanju zemljišč za gradbene namene; o perspektivni izgraditvi cestnega omrežja v republiki in elementi moderniziranih avtocest; o zavarovanju in nezazidljivosti določenih površin, važnih v turističnem, lepotnem ali gospodarskem pomenu.

Prvi problem je bila izdelava pokrajinsko-urbanističnega načrta republike. Pred ustanovitvijo sveta je že več upravnih in drugih organov pričelo pripravljati urbanistično pokrajinski načrt, pa tudi nekatere občine so pričele pripravljati urbanistični načrt za svoje območje. Vsa ta dela pa so ostala nedokončana in je samo ena občina sprejela odlok o urbanistični ureditvi za eno izmed naselij svojega območja. Zaradi te pomanjkljivosti je prišlo do tega, da so se gradili posamezni objekti ali celo naselja na neprimernih krajih (kot n. pr. nad premogovnimi ležišči v Šoštanju). Zato so bile obdelane in določene osnove načrtovanja, ki zagotavljajo množično sodelovanje državljanov in organov, ki so odgovorni za izdelavo posameznih delov pokrajinsko-urbanističnega načrta.

Possebna skrb je veljala uveljavitvi že obstoječe republiške uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene. Po tej uredbi morajo občinski ljudski odbori z odloki določiti predele, ki so namenjeni za zazidavo in na katerih edino bi se smelo graditi, če hočemo doseči načrtno zazidavo. Kljub naporom pa to večinoma ni uspelo v preteklem letu in bo ostalo kot ena osnovnih nalog v letu 1956.

V tem oziru predstavlja poseben problem zidava novih stanovanjskih hiš. Vedno več je raztresenih individualnih stavb, ki kvarijo obsežne površine plodne zemlje in podražujejo zazidavo zaradi večjih in dragih komunalnih naprav. Poleg tega pa vsi zasebni investitorji hiš silijo k cestam, jih obzidujejo in izsiljujejo direktne dohode na cesto ter tako večajo odstotek prometnih nesreč. Zaradi vsega tega se je urbanistična služba usmerila v prvi vrsti tudi na to, da odpravi opisane napake. Izvršni svet je priporočil ljudskim odborom, naj podpirajo strnjeno graditev, naj si pridobe dovolj gradbenih zemljišč za zamenjavo in propagirajo združno zazidavo stanovanj. Priporočil je tudi, da se organi cestne službe bolj pritegujejo k reševanju urbanistične problematike.

Z raztreseno stanovanjsko graditvijo je bilo v zadnjih desetih letih porabljeno okrog milijon kvadratnih metrov več zemljišča, kot bi ga bilo sicer treba, komunalnih naprav pa večina graditeljev malih hišic nima zaradi prevelikih stroškov. Število prometnih nesreč pa se je v zadnjih petih letih zaradi neprimerno zgrajenih cest (priključkov, križišč itd.) skoraj podvojilo. Zato je Izvršni svet pripravil že v preteklem letu načrt zakona o varstvu zemljišč, s katerim bi se normiralo gospodarjenje z zemljišči nasploh, še posebej pa za gradbene namene.

Treba je bilo izpopolniti tudi urbanistično službo na terenu. Mnoge občine niso imele predpisanih komisij za pripravo odlokov o uporabi zemljišč za gradbene namene. Pa tudi če so te komisije poslovale, je bilo njih delo mnogokrat nekvalitetno in niso opravljale glavnega dela, ki bi ga bile morale. Niso pripravljale gradiva za izdajo odlokov, temveč so v prvi vrsti reševale posamezne primere in tako dajale smernice za urbanistično ureditev.

Konec preteklega leta so v vseh okrajih poslovali sveti za urbanizem, v treh okrajih strokovne komisije pri svetu, v štirih okrajih so bili ustanovljeni referati za urbanizem. Od 108 občin, za katere so podatki, jih samo 17% ni imelo predpisanih komisij. Svet za urbanizem je imelo 7% občin, v večini drugih pa so se z urbanističnimi zadevami ukvarjali sveti za komunalno. Le 11% občin ni imelo uslužbencev, ki bi opravljali to delo.

Svet za urbanizem je prejel od 78 občin 576 odločb o gradbenih dovoljenjih, izdanih po 1. septembru 1955. Od tega števila je 89% pozitivnih odločb, med pozitivnimi pa 52% dovoljenj za zasebne malostanovanjske hiše, kar je še zelo visok odstotek. Stanje v treh največjih okrajih pa je takole: v Celju je bilo 61% pozitivnih odločb (za zasebne malostanovanjske hiše le 10%), v Ljubljani 93% (za malostanovanjske hiše 71%), v Mariboru pa 97%, od tega za malostanovanjske hiše 54%. Iz teh številke je razvidno, da je bilo izdanih še vedno mnogo dovoljenj za raztreseno individualno zidavo malih hiš in da je edino Celje zavrlo to gradbeno smer, saj je odklonilo 31 prošenj za malostanovanjsko graditev, Ljubljana in Maribor pa sta jih zavrnila le 5% oz. 3%.

9. Blagovni promet

V okviru gospodarskih naporov za stabilizacijo trga je bila v preteklem letu organizacija blagovnega prometa še posebno važna. Problemi, na katere je pri tem zadeval Izvršni svet, so bili v glavnem pomanjkljiva organizacija trgovske mreže, ki je s svojo nerazvitostjo pogosto ustvarjala občutek pomanjkanja blaga, tudi če ga v resnici ni primanjkovalo, ter povzročala težave na trgu; nadalje poslovanje trgovine glede na naloge blagovnega prometa v sedanjih gospodarskih razmerah, zlasti v zvezi z gospodarskimi instrumenti glede funkcije dobička in plačilnega sistema v trgovini; končno organiziranje nastopa celotne trgovske mreže glede določenega vpliva na cene nekaterih artiklov ali preskrbe z nekaterimi deficitarnimi artikli, da se preprečijo motnje na trgu.

Te naloge je Izvršni svet reševal, kar se tiče gospodarskih instrumentov v trgovini, s predlogi Zveznemu izvršnemu svetu, organizacijske in konkretne politične naloge pa v glavnem po zbornicah, ki delujejo na področju blagovnega prometa, zlasti Trgovinske zbornice LRS. Trgovinska zbornica je kot organizacija podjetij, ki se udeležujejo blagovnega prometa, zajela tudi širši krog gospodarskih organizacij, poleg samo trgovskih podjetij, ter je postala celo instrument za izvajanje gospodarske politike na področju blagovnega prometa. Zbornica vse bolj sistematično proučuje pojave trga, razmerje kupnih in blagovnih skladov ter sodeluje pri proučevanju instrumentov družbenega plana in drugih gospodarskih predpisov. Tako je zbornica začela po smernicah Izvršnega sveta sistematično urejati blagovni promet tako z organizacijske kot tudi z ekonomskopolitične strani.

V letu 1955 je bila organizacija trgovine dokaj ustaljena in v glavnem enaka organizacijskim oblikam, doseženim z reorganizacijo v letu 1954.

Ob koncu leta 1955 je bilo v Sloveniji 4.572 trgovinskih obratov na drobno. V primerjavi z letom 1954, ko je bilo 4.531 trgovin, se je njih število povečalo le za 41 enot ali manj kot za 1%. Trgovskih podjetij na debelo je bilo v istem obdobju 188, to je za 2 podjetji več kot leta 1954. Trgovsko omrežje na debelo je številčno zadovoljevalo, nasprotno pa je trgovsko omrežje na drobno premalo razvito. Tako smo v letu 1955 dosegli le 45% predvojnega števila trgovin. Od leta 1952 število trgovin sicer stalno rahlo raste, vendar številčno naraščanje tega omrežja daleč zaostaja za količinskimi naraščanjem prometa trgovine na drobno. Tako se je promet v zadnjih dveh letih povečal za 12% letno, število trgovin pa za manj kot 1%

letno. S pričakovanim še močnejšim naraščanjem količinskega prometa v naslednjih letih (promet leta 1955 je po količini na isti višini kot leta 1939) se bo stanje še poslabšalo.

Danes oskrbuje ena trgovina v Sloveniji povprečno 330 prebivalcev. To povprečje je sicer precej boljše od našega državnega povprečja, ki znaša 490, je pa znatno slabše od predvojnega povprečja v Sloveniji, ko je odpadlo na eno trgovino 139 prebivalcev.

Na vasi opravljajo blagovni promet kmetijske zadrug oz. trgovine teh zadrug. Ob koncu preteklega leta je po združitvi ekonomsko šibkejših zadrug z močnejšimi poslovalo 728 kmetijskih zadrug s 1449 trgovinami.

Naraščanje blagovnega prometa, ki ga spremljamo vse od sprostitve trgovine leta 1951, se nadaljuje v letu 1955. Skupni promet trgovine na drobno je znašal v 1955. letu 90,7 milijard ter se je v primerjavi s prometom iz leta 1954 (73,2 milijarde) povečal za 24%. V manjši meri se je povečal v letu 1955 promet trgovine na debelo, ki je dosegel 108,7 milijarde (leta 1954 pa 94,9 milijarde); torej znaša povišanje 15%. Po posameznih trgovskih strokah se je gibal promet takole:

	V milijardah					
	Trgovina na drobno			Trgovina na debelo		
	1954	1955	Indeks	1954	1955	Indeks
Živilska stroka	15,5	19,9	128	25,1	25,5	101
Neživilska stroka	28,6	36,9	129	58,4	68,6	118
Mešana stroka	29,2	33,9	116	11,4	14,8	129

Te številke zajemajo tudi vpliv deloma zvišanih cen, zato se ceni, da se je količinski promet povečal samo za 12% nasproti letu 1954.

Če računamo, da se je nominalni promet v trgovini na drobno povečal za 24% in vrednost povprečnih skupnih zalog za 15%, ugotovimo, da se je koeficient obračanja povečal za 0,8. Najhitreje se blago obrača v tobačni stroki, kjer praktično sploh ni zaloge, v živilski stroki pa je znašal koeficient obračanja 24,7 (v letu 1954 23,3), kar pomeni, da se v tej stroki obrne zaloga v manj kot 14 dneh. Povprečni koeficient obračanja znaša 8,9 (v letu 1954 8,1). Zaradi nizkih zalog v trgovini na drobno v živilski stroki ter časovne neskladnosti uvoza je prišlo v določenih obdobjih do težav, kar je povzročilo občasne motnje.

Trgovina na drobno je kupovala v letu 1955 približno dve petini blaga v trgovini na debelo in le eno tretjino ali 29% naravnost pri proizvajalcih. V letu 1954 so znašale nabave blaga pri proizvajalcih 23%. V primerjavi z letom 1954 se je v letu 1955 povečal medgrosistični promet za okoli 2 milijardi ali 33%. Ta pojav pa je negativen, ker zvišuje število posrednikov in s tem vpliva na cene.

Važno vlogo v prometu s kmetijskimi pridelki so v preteklem letu imele kmetijske zadrug. Že v prejšnjih letih je bila udeležba zadrug pri odkupu iz leta v leto močnejša in se je povečala tudi lani. Povprečno so kmetijske zadrug odkupile ca 70% vseh odkupljenih količin. Nekateri pridelki, kot na primer hmelj, sadje, krompir in podobno, so prihajali v potrošna središča v glavnem preko kmetijskih zadrug. Tržišče s kmetijskimi pridelki pa ni povsem urejeno spričo organizacijskih pomanjklji-

vosti, ki so pri zadrugah in odkupnih podjetjih. V mnogih kmetijskih zadrugah obravnavajo odkup bolj s stališča finančnega učinka kot pa preskrbljenosti trga. To se pojavlja predvsem pri prometu s konjunkturnimi pridelki, katerim posvečajo zadruga več pozornosti na škodo drugih, četudi važnih pridelkov. Vedno močnejše usmerjanje odkupa preko kmetijskih zadrug pa zahteva močno organizacijsko okrepitev zadrug.

Poleg premajhnega števila trgovin je pereč problem naše trgovske mreže tudi slaba in nezadostna tehnična opremljenost trgovin. To negativno vpliva ne samo na kulturno potrežbo, ampak tudi na premajhne možnosti skladiščenja zalog, povečuje stroške trgovine in podražuje blago. Cene nekaterim artiklom, zlasti kmetijskim pridelkom se od proizvajalca do potrošnika več kot podvojijo, ne da bi pri tem trgovska mreža ustvarjala dobiček. Zato je rešitev tega problema ne samo tehnično, ampak gospodarsko vprašanje in ima močan učinek na blagovne denarne odnose. Zato je bila z zveznimi predpisi dana možnost, da se iz dela stroškov trgovine zberejo investicijski skladi za tehnično opremo trgovin; lani so ti skladi znašali v Sloveniji 2.696 milij. din. Trgovinska zbornica je po smernicah Izvršnega sveta temu problemu posvetila posebno pozornost ter stalno in sistematično rešuje to vprašanje.

Posebno pereče vprašanje je kontrola blagovnega prometa. Sedanje število tržnih inšpektorjev in njih strokovna kvalifikacija ne ustreza dejanskim potrebam. V preteklem letu je kontrolo blagovnega prometa v naši republiki opravljalo le 71 tržnih inšpektorjev, ki bi morali pregledati 23.232 gospodarskih organizacij, kar dokazuje, da je treba število inšpektorjev povečati.

10. Finance

Celotna politika Izvršnega sveta na finančnem področju je nosila pečat boja za stabilizacijo gospodarstva. Zaradi splošne omejitve kreditov in vrste ukrepov Zveznega izvršnega sveta za zmanjšanje denarnega obtoka se je to pokazalo tudi na proračunskem področju. Ta položaj je prisilil tudi Izvršni svet pri izvajanju republiškega proračuna k boju za uravnovešenje dohodkov in izdatkov, po drugi strani pa mu naložil breme, da je skrbel za finančno in proračunsko disciplino ne samo v proračunskem poslovanju ljudskih odborov, ampak tudi gospodarskih organizacij, ker je slabo gospodarjenje tako ljudskih odborov kot posameznih gospodarskih organizacij neposredno prizadelo republiški proračun. Ta pa je bil že s samim družbenim planom in zakonom o proračunu skrčen na najnujnejše izdatke, posebej še s 6% obvezno rezervo.

P R E G L E D
o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1955, po stanju 29. februarja 1956

D o h o d k i	Bruto dohodki dohodki ditni sklad	Rep. sta- novanjski sklad	Rep. sklad za gosp. pom. PKD	Spl. invest. sklad	Sklad za ureje- nje voda	Rep. sklad za posp. skmetij. 1954	Imobilizi- rana sred- stva LRS	V tisočih din	
								Republiški proračun	plan doseženo
I. del - Dohodki iz gospodarstva	2 450 106							2 362 000	2 450 106
Del prometnega davka									
II. del - Dohodki od prebitalsiva	516 772					91 838		505 000	424 954
Del temeljne dohodnine kmetov	134 848							182 000	154 848
Del temeljne dohodn. sam. pokl.	381 924							323 000	270 106
III. del - Dohodki rep. uradov in ustanov	53 485							25 000	35 185
IV. del - Drugi dohodki	245 752						96 408	125 000	149 544
VIII. del - Delež LRS na dohodkih LO	13 505 794	318 626	275 477	840 000	6 186 088	137 730	6 271 000	6 271 000	5 743 664
Skupaj	16 896 457	318 626	275 477	840 000	6 186 088	137 730	96 408	9 479 000	8 940 281
6 % obvezna rezerva									512 994
Skupaj								9 470 000	8 427 287
Nerazvršeni dohodki									14
Skupaj								9 470 000	8 427 301

Izdatki	Letni plan z virmani		Izvršeno od 1. I. 1955 do 29. II. 1956	
III. del - Negospodarske investicije		5 360 000		2 863 932
IV. del - Prosveta in kultura				
Osebni	511 975		497 806	
Drugi	783 585	1 295 560	678 864	1 176 670
V. del - Socialno skrbstvo				
Osebni	57 722		57 716	
Drugi	269 473	327 195	241 325	299 041
VI. del - Zdravstveno varstvo				
Osebni	76 550		66 227	
Drugi	78 970	155 520	68 247	134 474
VIII. del - Državna uprava				
Osebni	566 267		546 738	
Drugi	2 151 780	2 718 047	2 010 474	2 557 212
IX. del - Dotacije				
Dotacije LO neposredno	517 900		517 900	
Dotacije LO po dolg. sektorju	70 000		62 778	
Dotacije fin. samostojnim zavodom	615 325		588 483	
Dotacija za sklad B. Kidriča	10 000		9 400	
IX. del - Subvencija družbenim organizacijam	242 582	1 253 807	205 402	1 183 963
XII. del - Proračunska rezerva		359 871		207 952
Skupaj		9 470 000		8 423 244

Pregled sredstev, zbranih za leto 1955 v LR Sloveniji

(Po stanju 29. II. 1956)

(v milijonih)

Prometni davek	41 681
Davek od dobička	34 755
Davek od izrednega dobička	2 357
Del dobička za LO	23 560
Dohodnina	4 256
Zemljanina	150
Takse	859
Dohodki državnih organov	129
Občinski prometni davek	905
Občinske doklade	199
Davek od dediščin	51
Razni dohodki iz gospodarstva	7
Razni nepredvideni dohodki	719
Presežek proračunov iz l. 1954	598
Zvezna dotacija za Koper	770
Obresti od osnovnih sredstev	7 774
Obresti od kreditov	6 836
Amortizacija	26 876
Lastni skladi gospodarskih organizacij	7 307
Republiški skladi (razen iz proračuna)	2 231
Lokalni skladi (razen iz proračuna)	7 751
Razlike po sklepnih računih 1954	398

Skupaj 170 169

Razdelitev zbranih sredstev za leto 1955

(v milijonih)

I. Zveza		
davek od dobička	34 755	
davok od izrednega dobička	2 357	
prometni davek	37 140	
imobilizacija sredstev za l. 1954	2 909	
davek od povprečnega dohodka prebivalstva	6 186	
obresti od osnovnih sredstev	7 774	
obresti od kreditov	6 856	
zvezni družbeni skladi	438	
razlike po sklepnih računih 1954	398	98 793
II. Republika		
proračun	8 427	
republiški skladi	3 803	12 230
III. Ljudski odbori		
proračuni	15 097	
lokalni skladi	10 625	25 722
IV. Gospodarske organizacije		35 456
VI. 6% obvezna rezerva		
iz republiških sredstev	604	
iz lokalnih sredstev	1 716	
gospodarskih organizacij	420	2 740
Skupaj:		172 941

Opomba: Več razdeljenih kot zbranih sredstev je 2772, ker smo v imobiliziranih sredstvih zajeli tudi nekaj ostankov skladov iz l. 1954.

Že po izdaji republiškega družbenega plana in proračuna je nastala za ljudsko republiko iz različnih naslovov nova vrsta obveznosti, ki v teh dveh zakonih niso bile predvidene, s katerimi pa je moral Izvršni svet računati, če je hotel uravnesiti republiški proračun pa tudi dohodke in izdatke republiških skladov. Med temi obveznostmi je treba na prvem mestu omeniti obvezno udeležbo pri stroških za izgraditev HE Vuhred, ki je terjala angažiranje pretežne večine sredstev, namenjenih za investicije, pa je mogla biti kljub temu krita šele z razpisom posojila. Vendar je razpis, ki sicer ob koncu leta 1955 še ni bil končan, pustil še vedno vprašanje nerešeno, ker z razpisom ni bilo zbranih zadosti sredstev.

Nadaljnje težave so nastale v zvezi z izvajanjem določbe zveznega družbenega plana o prispevku ljudske republike Slovenije federaciji, ki je bil izračunan na podlagi presežka v dohodkih na prebivalca, ki bi znašali nad 17.000 din. Za osnovo tej obdavčitvi so bili vzeti celotni dohodki republike. Med letom je izšla zvezna uredba o obdavčenju izrednega dobička, katere posledica je bila zaradi namena uredbe, da se odvzame podjetjem stimulacija za ustvarjanje dobička z dvigom cen, v tem, da je federacija zajela praktično ves tako ustvarjeni dohodek gospodarskih organizacij. S tem so bili za kalkulacijo zvezne obdavčitve iz omenjenega naslova vzeti vsi dohodki, tudi konjunktorni dobiček, na katerem pa republika ni bila udeležena. Rezultat je bil ta, da je obveznost republike do zveze naraščala,

njeni dohodki pa so se zmanjševali. Vprašanje je ostalo nerešeno in ga bo treba rešiti v sporazumu z Zveznim izvršnim svetom.

Tudi iz naslova imobilizacije je nastala za republiko nova obveznost, ki ob začetku leta mi bila poznana, zlasti pa ne ob času, ko je bila imobilizacija omejena. Sklepni računi gospodarskih organizacij so namreč pokazali večje dohodke, kot so bili vzeti za osnovo pri prvi odreditvi imobilizacije. Vendar so tudi ta kalkulatивно više izkazana sredstva gospodarske organizacije že porabile. Ker pa je republika neposredno prevzela obveznost do zveze, da plača imobilizacijo, je ta znesek padel na republiko kot nova dodatna obremenitev. Tudi plačilo tega zneska je ostalo zaenkrat še odprto.

Izvršni svet je prevzel za nekatere gospodarske organizacije, ki so se udeležile natečajev za kredite iz zveznih investicijskih skladov, poroštvo za zaprosene kredite. Ker je tako poroštvo imelo za posledico tudi položitev realne garancije, je moral Izvršni svet tudi za take primere najti dodatna sredstva.

Sele sredi leta 1955 je Zvezni izvršni svet izdal uredbo o dopolnitvi uredbe o investicijskih programih. Bistvo te spremembe je bilo v določilu, da je treba položiti depozit za vse investicije v odstotku od predračunske vrednosti objektov, ki ga je posebej določil Zvezni izvršni svet. Ta določba uredbe pa se je manašala ne samo na nove objekte, ampak tudi na take, ki so se že gradili, kar je prav tako prisililo Izvršni svet, da je iskal dodatna denarna sredstva za položitev depozitov.

Ta splošna omejevalna politika je seveda prizadela tudi ljudske odbore, v prvi vrsti pa gospodarske organizacije. Nekateri ljudski odbori se niso znašli v novem finančnem položaju in je moral zato Izvršni svet tudi v teh primerih iskati za ljudske odbore primerno rešitev, ki pa je poleg navodil in smernic zahtevala tudi določena republiška sredstva. Gospodarske organizacije pa so iskale rešitve iz pomanjkanja kreditov v tem, da so bodisi zadrževale sredstva, ki so jih bila dolžna družbi, bodisi nenamensko uporabljala obratna sredstva in prekoračila investicije. Ker prekoračenje investicij, ki se financirajo iz zveznih sredstev, nosi republika, je moral Izvršni svet sproti napraviti potrebne ukrepe za reševanje gospodarskih organizacij, ki so prišle v finančne težave.

Izvršni svet je zato že med letom predlagal skupščini znižanje proračuna, poleg tega pa si je od nje zagotovil pooblastilo za potrebne viriane pri izvajanju proračuna. Ob sklepu finančnega poslovanja proračun sicer še ni bil izravnani in kaže neki primanjkljaj, vendar bodo ukrepi, ki jih je Izvršni svet sprejel med letom privedli do saldiranja sedanjega primanjkljaja. V vsakem primeru pa bo prišla republika v leto 1956 s sorazmerno visokimi obveznostmi, tako glede plačila imobilizacije, glede vračila prve tranše posojila za Vuhred in povračila različnih zneskov, ki si jih je Izvršni svet izposodil iz raznih skladov, zlasti iz gozdnega in vodnega.

Tak položaj je še posebej zahteval od Izvršnega sveta, da je v čim večji meri zagotovil proračunsko disciplino in zaostril vprašanje odmere in pobiranja davkov. To velja v prvi vrsti za pobiranje in odmero dohodnine. Odmera dohodnine od kmetijstva se je začela v letu 1955 po katastru. Pri odmeri dohodnine je delala največ težav neurejenost katastra, zlasti njegova neskladnost z dejanskim stanjem. V tej zvezi je Izvršni svet izdal

potrebna pooblastila okrajnim ljudskim odborom glede korekture odmerjenega davka v določenih pogojih, v nekaj primerih pa je odredil delno preklasifikacijo, v okraju Novo mesto in Slovenj Gradec pa je odredil preračun katastrskega dohodka po novih tarifah. Različne davčne stopnje dopolnilne dohodnine, ki so jih sprejemali okrajni ljudski odbori, so imele za posledico pogosto neenakomerno obdavčitev davčnih zavezancev, ki se je še stopnjevala z uvedbo občinskih doklad. Kljub temu pa planirani znesek vplačil dohodnin v letu 1955 ni bil dosežen zaradi prenizke odmere davka in občinskih doklad. Kadar je Izvršni svet reševal finančni položaj okrajev, ki so zašli v težave, je kot prvi pogoj zahteval, da okraj v celoti realizira planirani znesek dohodnine. Če je takemu okraju pomagal s svojimi sredstvi, je planirano dohodnino okraju vračunal že kot pobrano.

Ostra borba je bila tudi pri odmeri dohodnine od samostojnih poklicev. Treba se je bilo zlasti boriti za realnost davčnih osnov. Tudi tu so povzročale težave razlike v obremenitvi, različne davčne stopnje, ki so jih predpisali okrajni ljudski odbori. Davčni zavezanci sami pa so se potegovali za to, da bi se jim predpisovala pavšalna dohodnina, ker so se hoteli okoristiti na račun dviganja cen in zvišane prometa.

Izvršni svet je tudi poskrbel, da so ljudski odbori pravočasno izdali odloke o lokalnem prometnem davku ter tako zagotovili kontinuirano plačevanje tega davka, ki je bil vpeljan že pred letom 1955.

Ker delež republike na dohodkih okrajev in mest za leto 1955 ni pritekalo v zadovoljivi višini, je Izvršni svet sprejel uredbo, da je treba delež plačevati po dvanajstinah, kadar znaša dvanajstina deleža po obračunih manj kot pa znašajo dvanajstine.

Kljub tem ukrepom pa se vendar ni bilo mogoče izogniti, da ne bi nekateri ljudski odbori tudi brez svoje krivde zašli v finančne težave. Proračuni ljudskih odborov so bili v pretežni meri navezani na dohodke iz gospodarstva, ki se močno spreminjajo, medtem ko so izdatki ljudskih odborov več ali manj stalni. Tako se je dogajalo, da so bili celo proračuni ljudskih odborov v končni fazi odvisni od gibanja cen na svetovnem trgu, kar se je najbolj jasno pokazalo pri cenah živega srebra in pri proračunu bivšega okraja Tolmin. Zato je Izvršni svet aktivno sodeloval pri pripravljanju novih gospodarskih predpisov tudi na proračunskem področju, predvsem v tem smislu, da se dohodki proračunov vežejo na stalnejše in manj spremenljive dohodke kot doslej.

Izpolnjevanje vseh navedenih finančnih nalog je zahtevalo največjih naporov od vseh proračunskih organov pa tudi od gospodarskih organizacij. Zato se je bilo treba v znatni meri nasloniti na delo finančne inšpekcije, ki je bila v preteklem letu nadalje okrepljena z novimi kadri in organizirana pri vseh okrajnih ljudskih odborih. Obsežnost nalog finančne inšpekcije je najbolj razvidna iz dejstva, da v Sloveniji posluje nad 4880 gospodarskih organizacij, 701 finančno samostojen zavod, preko 3800 čnot družbenih organizacij, nad 273.000 zavezancev-pridobitnikov zasebnega sektorja, 90 bančnih poslovalnic in hranilnic, 141 ljudskih odborov ter še vrsta drugih državnih organov, kjer bi finančna inšpekcija morala pregledati njihovo finančno poslovanje. V letu 1955 je bilo izvršenih 6404 inšpekcijskih pregledov. Pospešeno je bilo plačilo 5.196 milijonov zaostankov družbenih obveznosti raznih vrst.

Kljub velikim težavam, ki jih je povzročila omejevalna politika na področju denarnega gospodarstva pa so se že proti koncu leta začeli kazati sadovi take politike v večji stabilnosti tržnih odnosov, investicij itd.

V okviru proračuna je Izvršni svet razdelil tudi od Zveze dovoljeno kvoto deviznih sredstev v višini 50 milijonov dinarjev. Od te vsote je določil 33 milijonov za blagovne devize in 17 milijonov za neblagovne devize. Pri tem je v prvi vrsti upošteval potrebe zdravstva in prosvete. Tako je bilo zdravstvu dodeljenih 26 % vseh blagovnih deviz in 16 % neblagovnih, za prosveto in znanost pa 15 % od celotne vsote blagovnih deviz in 27 % od celotne vsote neblagovnih deviz.

V celoti so bila devizna sredstva razdeljena, kot sledi iz tabele:

	Blagovne devize	Strukt. %	Neblagovne devize	Strukt. %
Ljudska skupščina	2 023 000	6,10	151 766	0,90
Izvršni svet	666 660	2,01	2 306 144	13,69
Zavod za gospodarsko planiranje	191 000	0,58	32 792	0,19
Uprava hidrometeorološke službe	304 607	0,92	79 536	0,47
Geodetska uprava	135 584	0,40	99 643	0,59
Uprava za vodno gospodarstvo	346 703	1,05	32 654	0,19
Uprava za ceste	901 362	2,72	338 849	2,01
Slovenska akademija znanosti	600 000	1,81	453 008	2,69
Zavod za statistiko LRS	3 470 720	10,47	34 286	0,20
Svet za zdravstvo	8 574 010	25,86	2 729 581	16,20
Svet za prosveto	1 445 415	4,36	2 448 641	14,54
Univerza	2 195 579	6,62	1 740 220	10,15
Državni sekretariat za gospodarstvo	1 331 276	4,02	1 292 053	7,67
SZDL	1 574 384	4,15	610 972	3,65
Turistična zveza	648 852	1,96	1 000 000	5,94
Radio Ljubljana	1 678 570	5,06	108 571	0,64
Državni sekretariat za notranje zadeve	—	—	971 879	5,77
Glavna združna zveza	—	—	541 593	3,21
Rezerva	7 264 812	21,91	1 907 278	11,32
Skupaj	33 150 534	100,00	16 849 466	100,00

Iz republiške blagovne devizne rezerve pa so bile naknadno pokrite še tele dodatne potrebe:

Svetu za zdravstvo	v znesku	2 474 000
Svetu za prosveto	„	45 415
Upravi hidrometeorološke službe	„	107 145
Univerzi	„	700 000
Radio Ljubljana	„	1 678 570
Drugim državnim organom in zavodom	„	6 802 696
Družbenim organizacijam	„	463 114

Glede porabe neblagovnih deviz je Izvršni svet ponovno izdajal različne ukrepe, da se prepreči nepotrebno potovanje v inozemstvo, zlasti uslužbenecem gospodarskih organizacij. Zaradi finančne samostojnosti gospodarskih organizacij sicer ni mogel izdati posebnih predpisov o reguliranju potovanj v inozemstvo. Zato pa je po Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS in organih za potna dovoljenja uvedel strogo kontrolo umestnosti potovanj v inozemstvo. V celoti so gospodarske organizacije za potovanja v inozem-

stvo porabile v letu 1955 60,569.000 deviznih dinarjev ter je potovalo 2760 oseb.

Izvajanje finančne politike in upravno ukrepanje na tem področju pa je bilo v preteklem letu otežkočeno zaradi meenotne organizacije finančne službe. Tako je bilo pobiranje dohodkov v pristojnosti Uprave za dohodke v sklopu Državnega sekretariata za gospodarstvo LRS; finančna inšpekcija je prav tako nastopala kot samostojen organ v sklopu istega državnega sekretariata, izvajanje proračuna samega pa je bilo v pristojnosti Državnega sekretariata za občo upravo in proračun LRS. Taka delitev dela na finančnem področju je otežkočala tudi potrebno evidenco in odnose z banko. Mimo tega pa je bila neprimerna tudi povezava z okrajnimi ljudskimi odbori. Zaradi načela proračunske samostojnosti ljudskih odborov sicer nimajo drugi organi pravice, vmešavati se v proračune ljudskih odborov, ni se pa to načelo pravilno pokazalo pri delu državne uprave na finančnem področju. Tudi državna uprava na finančnem področju bi morala intervenirati za skladnost proračunov, sicer v okviru samostojnosti ljudskih odborov, vendar v okviru enotne finančne politike. Ker tega ni bilo, je zadevala finančna politika Izvršnega sveta na znatno večje težave, dasi je v praktičnem delu Izvršni svet to težavo premostil z neposrednimi konferencami s predstavniki ljudskih odborov. Glede na to je Izvršni svet že v preteklem letu pričel s potrebnimi pripravami, da se organizira enoten finančni organ za celotno finančno službo.

11. Ekonomski inštitut

Napori Izvršnega sveta za stabilizacijo gospodarstva in aktivno poseganje v družbeno-ekonomske odnose je pokazalo, da za tako aktivno ekonomsko politiko potrebuje tudi študijske analize ekonomskih pojavov. Ker se ustanove, ki operativno delajo na gospodarskem področju, s takim znanstvenim študijskim delom ne morejo ukvarjati, je Izvršni svet ustanovil poseben ekonomski inštitut LR Slovenije pod neposrednim nadzorstvom Izvršnega sveta, s temi nalogami:

1. da proučuje splošni gospodarski razvoj Federativne ljudske republike Jugoslavije in njene ekonomske odnose z zunanjim svetom;
2. da v okviru jugoslovanskega gospodarstva zbira ureja in obdeluje podatke oz. dokumentacijo o razvoju gospodarstva v LR Sloveniji;
3. da proučuje razvoj, razmestitev in izrabo proizvodjalnih sil s stališča povečanja proizvodnosti dela in narodnega dohodka ter da analizira vprašanja investiranja in amortizacije;
4. da proučuje razvoj in razmestitev osnovnih skladov družbenega standarda s stališča razvoja enotnega gospodarstva in gibanja prebivalstva s posebnim oziranjem na povečanje fizične in strokovne sposobnosti delovne moči;
5. da izdeluje gospodarske analize tudi po naročilu in za račun gospodarskih in drugih organizacij ter znanstvenih zavodov.

V letu 1955 je inštitut proučeval vprašanje plačilnega sistema, sodeloval z Zavodom za gospodarsko planiranje LRS pri sestavljanju primerjalnega pregleda gospodarskega razvoja po republikah, proučeval vprašanje ekonomskih najemnin, poleg tega pa je pripravljaval in zbiral material za eko-

nomsko dokumentacijo, ki naj omogoči, da bodo podatki, potrebni za ekonomske analize, dosegljivi v čimkrajšem času.

V letu 1955 se je ekonomski inštitut predvsem organizacijsko utrjeval, tako da mu je Izvršni svet v programu za leto 1956 odredil že natanko določene naloge:

1. nadaljnje proučevanje plačilnega sistema. Različne predloge preizkuša inštitut v posameznih podjetjih z nalogo, da predlaga spremembe, ki so potrebne v našem plačilnem sistemu;
2. ugotavljanje realnih serij narodnega dohodka. Narodni dohodek se v FLRJ in LR Sloveniji iz leta v leto veča, vendar pa zanesljive oblike o dejanskem povečanju nimamo, kajti statistično se vodijo le podatki po tekočih cenah. Važna naloga inštituta je v tem, da izdelava primerljive serije narodnega dohodka, in sicer normalnega kot realnega. Poleg tega je treba čimprej postaviti sistem izdelave narodno-gospodarskih bilanc, pri celotnem delu pa upoštevati metode in izkušnje držav, ki že imajo uvedeno družbeno računovodstvo;
3. analiza gradbenih stroškov. Gradbeni stroški in cene gradbenega materiala so v primerjavi z drugimi cenami nesorazmerno visoke. Analiza naj ugotovi vzroke za taka nesorazmerja in predlaga ukrepe, ki so potrebni;
4. nadaljnje izpopolnjevanje dokumentacije, brez katere ni mogoče izdelovati ekonomskih analiz.

12. Tehnična pomoč

Tehnično pomoč dobivamo po organizaciji Združenih narodov od vlad ZDA, Anglije in Francije na podlagi dvostranskih sporazumov ter po mednarodnih nedržavnih organizacijah, kot so n. pr. mednarodne študentske organizacije in ameriška agencija CARE.

Gospodarski pomen tehnične pomoči je vedno večji, ker nudi možnost specializacije naših strokovnjakov v inozemstvu in ker z visokokvalificiranimi eksperti omogoča reševanje določenih proizvodnih problemov v industriji in kmetijstvu. Poleg omenjenega dobimo vsako leto določena devizna sredstva za nabavo strokovne literature in tehničnih filmov ter pošiljke organizacije CARE.

V letu 1955 je odšlo na prakso v inozemstvo 68 strokovnjakov, v LR Sloveniji pa je delovalo 15 ekspertov. S posredovanjem mednarodnih študentskih organizacij je bilo na poletnih praksah v inozemstvu 86 študentov, na privatnih praksah pa 192.

Za strokovno literaturo in revije je bilo dodeljenih za ekonomsko leto 1955/56 po ameriškem programu 50.000 dolarjev, od česar je bilo do 31. XII. 1955 porabljenih 28.000 dolarjev, po angleški tehnični pomoči pa 2440 funtov.

Uprava tehnične pomoči je v letu 1955 s 700 tehničnimi filmi in kopijami, ki so pripomoček za predavanja strokovnjakom po podjetjih, industrijskih šolah in inštitutih, znatno podprla aktivnost na tem področju.

Po organizaciji CARE je bilo v letu 1955 dobavljenih 714.752 kg masla, 723.702 kg masti in 722.000 kg mleka v prahu, to je razdelil po okrajih Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

V letu 1955 je bil ustanovljen zvezni center za izobrazbo v Zagrebu, kjer delujejo štiri inozemski eksperti, sredstva za opremo pa je dala na razpolago mednarodna organizacija dela. Naloga centra je spoznavati vodilni kader industrijskih podjetij z modernimi metodami vodenja podjetja, organizacijo in poslovanjem podjetja. Iz Slovenije je bilo na seminarjih 21 direktorjev in drugih vodilnih uslužbencev in 3 strokovnjaki iz zavoda za organizacijo dela in proučevanje varnosti pri delu. V letu 1956 pa namerava Izvršni svet ustanoviti republiški center za izobrazbo kadrov.

Iz ameriškega dela pomoči je dobila Slovenija potrebne aparature za intenzivno učenje angleškega jezika, kar nam je glede na to, da so mnoge specializacije v angleško govorečih deželah oz. da je najnovejša strokovna literatura pisana v angleščini, zelo potrebno. V letu 1955 je absolviralo tečaje 192 obiskovalcev, od tega 30 zdravnikov, 24 novinarjev, 17 uslužbencev državne uprave, 25 strokovnjakov iz znanstvenih inštitutov in 96 uslužbencev industrijskih in zunanjetrgovinskih podjetij.

V. PROSVETA IN KULTURA

1. Pravno urejevanje na področju prosvete in kulture

Izvršni svet je v tem letu uredil nekatera nerešena vprašanja s kulturno-prosvetnega področja, kar je razvidno iz pregleda v letu 1955 sprejetih oziroma izdanih zakonov, odlokov in uredb, poleg tega pa je na tem področju posvetil največ pozornosti uvajanju družbenega upravljanja v tiste prosvetne in kulturne ustanove, kamor dosednji zakonski predpisi niso segli. Tako je kmalu v začetku leta sprejel odlok o ustanovitvi sveta umetniških akademij; z njim je Akademiji upodabljajočih umetnosti, Akademiji za glasbo in Akademiji za igralsko umetnost postavil skupno družbeno vodstvo, katerega naloga naj bi med drugim bila razmisliti tudi o tem, ali ne bi kazalo vse tri akademije organizacijsko združiti, ker imajo skupen smoter — vzgojo in izobraževanje umetniškega naraščaja.

Z odlokom o Višji pedagoški šoli, ki ga je na predlog Izvršnega sveta sprejela Ljudska skupščina, je bil ta učni zavod prenesen v pristojnost Sveta za prosveto in kulturo LRS, razen tega pa je bilo v njem uvedeno družbeno upravljanje.

Kljub navedenima odlokoma, ki sta poleg zveznega zakona o univerzah in zveznega zakona o vodstvu šol uzakonila družbeno upravljanje v nekaterih kulturno-prosvetnih ustanovah, in kljub nekaterim zakonskim predpisom, ki so uvedli družbeno upravljanje v nekatere druge važne ustanove in zavode kulturno-prosvetnega področja (Slovensko narodno gledališče, radio, kinematografija, nekateri znanstveni inštituti), je vendar ostala vrsta le-teh izven njihovega območja in vpliva. Zato je Izvršni svet proti koncu leta predložil Ljudski skupščini osnutek odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov. S sprejetjem tega odloka je bilo uvedeno družbeno upravljanje v gledališča, muzeje, arhive, galerije, znanstvene inštitute in zavode itd., skratka povsod tam, kjer s prejšnjimi predpisi ni bilo uvedeno.

Tako je bilo na vsem tem važnem in občutljivem družbenem področju odpravljen individualno upravno vodstvo in uvedeno družbeno upravljanje.

Čeprav je razdobje, odkar se je začelo uveljavljati družbeno upravljanje na tem področju, prekratko za kako dokončno oceno, je vendar mogoče že danes reči, da pomeni leto 1955 bistven korak naprej v odmiranju državnih funkcij in poglobljanju socialistične demokracije na tem področju. Čeprav danes družbeni organi upravljanja in njihovo delo v mnogočem še niso izraz najnaprednejših prizadevanj naše družbe, čeprav se člani šolskih odborov in drugih družbenih organov često premalo odločno in dosledno bore za uveljavljanje socialističnih načel v delu posameznih ustanov, čeprav se ti organi marsikje res omejujejo na obravnavanje in reševanje zgolj materialnih vprašanj ustanov, ki jih vodijo, in ob tem puščajo v nemar njihovo vsebinsko problematiko, je vendar po drugi strani res, da je vedno več takih organov družbenega upravljanja in njihovih članov, ki se svojih nalog dobro zavedajo in jih tudi z vsakim dnem boljše opravljajo. Poleg pogloblitve in razširitve družbenega upravljanja pa pomeni vzpostavitev komunalnega sistema v tem letu ponoven in bistven prispevek v podružbljenju doslej državnih funkcij.

Druga vrsta dejavnosti Izvršnega sveta na kulturno-prosvetnem področju je bila v letu 1955 v skrbi, da se ustanove zavodi, ki naj izpolnijo vrzeli v organizaciji našega znanstvenega, strokovnega in pedagoškega dela. Tako je Izvršni svet v letu 1955 ustanovil Ekonomski inštitut Slovenije z nalogo, da na znanstveni podlagi in z znanstvenimi metodami spremlja naš gospodarski razvoj in pomaga pri usmerjanju naše gospodarske politike. Ustanovitev Zavoda za šolski in poučni film sredi leta pomeni bistveno in važno pridobitev za naše šolstvo in ljudsko izobraževanje. Z izdelavo šolskih in poučnih filmov in diafilmov, s svojo filmoteko oziroma filmsko izposojevalnico, bo zavod ob pravilnem delu lahko veliko pripomogel k poživitvi in modernizaciji šolskega pouka in ljudskega izobraževanja in k odpravljanju zgolj verbalnih metod v našem šolskem delu. V tem letu je Izvršni svet dal tudi privolitev, da se na kemijskem oddelku prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete omogoči začetni študij farmacije.

Z združitvijo doslej samostojnih zavodov Radia Ljubljana in Radia Koper je Izvršni svet povezal vse radijske oddajnike v Sloveniji v enoten sistem pod skupnim vodstvom, kar je med drugim porok za vsebinsko in umetniško kvaliteto oddaj.

Poleg naštetih večjih in obsežnejših vprašanj je Izvršni svet na sejah obravnaval vrsto drugih zadev s kulturnega in prosvetnega področja. Tako je n. pr. dvakrat v tem letu razpravljal o predlogih, ki so jih univerza in njene fakultete stavljale glede omejitve vpisa na univerzo. Od vseh takih predlogov je Izvršni svet v omejenem obsegu potrdil samo predlog vodstva medicinske fakultete o omejitvi vpisa nanjo, ker bi bilo sicer zaradi omejene kapacitete razpoložljivih prostorov močno ovirano zlasti praktično delo na tem zavodu. Odklonil pa je Izvršni svet poskuse, da bi se omejil vpis na univerzo absolventom srednjih strokovnih šol.

2. Splošnoizobraževalno šolstvo

Osnovne šole. Kot rezultat prizadevanj več desetletij ima Slovenija danes tako osnovnošolsko omrežje, ki zajema domala vse šolo-obvezne otroke v učni in vzgojni proces. Razvoj na tem področju v zadnjih

letih naj pokažejo tile podatki: Na sedanjem območju Slovenije je prišla v letu 1939/40 ena osnovna šola na 1313 prebivalcev, v letu 1954/55 pa na 1153. V podobnem razmerju se je znižalo v tem razdobju število učencev na eno šolo, čeprav se je absolutno število šolske mladine povečalo. Prav tako se je znižalo število učencev na enega učitelja. V letu 1949/50 je odpadlo na eno učno moč povprečno 46 otrok, v letu 1954/55 pa jih je odpadlo le še 34. Kot poseben uspeh zadnjih let je treba poudariti to, da se je število niže organiziranih šol (enorazrednic, dvorazrednic) znižalo od 65,8 % v letu 1952 na 61,3 % v letu 1955. Teh 61,3 % osnovnih šol pa obiskuje le nekaj več kot četrtnina (27,03 %) otrok. Proces odpravljanja niže organiziranih šol, zlasti šol z enim oddelkom, marsikje zavira nerazumevanje prebivalstva, ki želi na vsak način prav v svojem kraju imeti oziroma obdržati šolo, čeprav le z eno samo učno močjo. Ovira za odpravljanje niže organiziranih šol pa je tudi v pomanjkanju učnega kadra. Ena od važnih nalog našega bodočega razvoja mora biti nadaljnja skrb za organizacijsko in s tem vsebinsko povzdigo našega obveznega zlasti osnovnega šolstva.

Kvaliteta pouka in vzgoje na osnovnih šolah bi se mogla občutno izboljšati, če bi se razširilo omrežje otroških vrtcev. S sedanjo zmogljivostjo je namreč zajetih le približno 5 % predšolskih otrok, kar je malo s stališča socialnovzgojnega varstva otrok zaposlenih mater, še manj pa s stališča sistematičnega vzgajanja otroka v predšolski dobi.

Gimnazije. V šolskem letu 1954/55 je bilo v Sloveniji 54 popolnih gimnazij in 163 samostojnih nižjih gimnazij. V nižjih razredih popolnih gimnazij in v samostojnih nižjih gimnazijah je bilo vpisanih 54.551 dijakov. Po popravilih izpitih razreda ni izdelalo 12.099 dijakov. Najslabši uspehi so v prvem in drugem razredu samostojnih nižjih gimnazij. V višjih gimnazijskih razredih od 6459 dijakov razreda ni izdelalo 529. V nižjih razredih je bil torej povprečni uspeh 77,8 %, v višjih razredih 91,8 %, skupni povprečni uspeh pa 79,3 %.

Izredno veliko število naše mladine (nad 70 %) ne dokonča osemletne šolske obveznosti v 4. razredu gimnazije oziroma v zadnjem razredu osemletke, temveč obtiči nekje v 1. ali 2. razredu gimnazije oziroma v 5. ali 6. razredu osemletke. To je zelo resen problem našega obveznega šolanja, ki zahteva temeljite in energične rešitve.

Hitro večanje števila popolnih in samostojnih nižjih gimnazij v desetletju po osvoboditvi je imelo poleg mnogih ugodnih za posledico tudi to, da vrste teh zavodov ni bilo mogoče oskrbeti niti z ustreznim kvalificiranim osebjem niti s primerno opremo. Ta je v največ primerih pomanjkljiva in zastarela, učni kader pa zelo pogosto po številu in po kvalifikaciji prešibak. To velja zlasti za veliko število novo ustanovljenih nižjih gimnazij, ki so gimnazije čisto le po svojem naslovu.

Manjšinske šole. V Prekmurju je ob madžarski meji 15 madžarskih šol: 14 osnovnih šol in 1 nižja gimnazija. V osnovnih šolah je 30 oddelkov s 1085 učenci ter 30 učitelji. Učitelji madžarske narodnosti se pripravljajo za pouk na madžarskem učiteljsišču v Novem Sadu.

Italijanske manjšinske šole so organizirane po posebnem statutu in v skladu z londonskim sporazumom. Italijanskih osnovnih šol je 9 s 598 učenci ter 27 učitelji, nižji gimnaziji sta 2 v Izoli in v Sečovlju, razen tega je po-

polna klasična gimnazija v Kopru, realna gimnazija v Piranu ter dveletna tehnična trgovska šola v Izoli.

Tako je v celoti in v popolnem skladu z demokratičnimi načeli urejeno šolanje pripadnikov obeh v Sloveniji živečih narodnih manjšin.

Posebno šolstvo. V letu 1955 ni moglo v Sloveniji 7845 otrok v letih, ki obsegajo šolsko obveznost, zaradi različnih telesnih ali duševnih motenj obiskovati šole z drugimi otroki. Dasi se je zmogljivost posebnih šolskih zavodov za tako mladino po osvoboditvi povečala, zajemajo ustavnove posebnega šolstva danes vendar le slabo četrtino (23,1 %) vseh posebnega šolanja potrebnih otrok. Omrežje posebnega šolstva je v Sloveniji dokaj enakomerno in za nekatere veje tudi neugodno razporejeno. Razen okrevališč, ki so nujno odvisna od posebnih klimatskih razmer in zdravstveno vzgojnih zavodov za otroke s karakternimi motnjami, ki tudi potrebujejo mirno podeželnost zatišje, je za vse druge kategorije posebnega šolstva izredno pomembna razporeditev na periferiji večjih mest in industrijskih središč.

Sibko plat specialnih vzgojnih ustanov pomenijo učne delavnice politehnične kakor tudi poklicnega pomena, ker jih močno primanjkuje. Vse kategorije posebnega šolstva potrebujejo namreč ročno delo kot sestavni del rehabilitacijskega procesa. V vseh naših vzgajališčih, vzgojnih zavodih in pomožnih šolah primanjkuje raznovrstnih možnosti za zaposlitev gojencev.

3. Strokovno šolstvo

Zavedajoč se važnosti strokovnega šolstva, zlasti za družbo, ki s hitrimi koraki industrializira in elektrificira svoje gospodarstvo in modernizira tudi svojo kmetijsko proizvodnjo, je Izvršni svet ustanovil posebno komisijo za strokovno šolstvo, ki naj kompleksno študira stanje na področju te šolske panoge in njeno problematiko ter predlaga primerne ukrepe za njen razvoj. Sedanje stanje na tem področju, ki mu često posvečamo premalo pozornosti, naj pokaže tehle nekoliko značilnih podatkov.

Vajenske šole. V primerjavi s predvojnimi stanjem je napredek vajenskega šolstva očiten. V tem času je vajenska šola postala prava strokovna šola. Obdobje po osvoboditvi je prineslo drugačno strukturo učnega kadra, kakor jo je imelo pred vojno strokovno nadaljevalno šolstvo. Strokovne predmete poučujejo na vajeniških šolah sedaj skoraj brez izjeme strokovno kvalificirani učitelji, inženirji, tehniki in mojstri, splošnoizobraževalne predmete pa učitelji.

Vajenske šole zajemajo danes z rednim poukom 97,5 % vseh vajencev; če upoštevamo počitniške tečaje, pa so v strokovno šolanje zajeti prav vsi vajenci. Nerešeno je v mnogih primerih materialno vprašanje vajenskih šol. Večina teh šol namreč nima lastnih poslopij, če jih pa ima, so v največ primerih neprimerna.

Industrijske šole. Industrijske šole, pridobitev povojnega razvoja, so v tesnih stikih z ustreznimi podjetji, ker je tako sožitje šole s tovarno zanesljiv porok, da industrijska šola ob dobri strokovni inšpekciiji ne more zaiti v neživljenjski pouk. Sodelovanje prosvetne inšpekciije s podjetji, ki vzdržujejo šole, in pravilno sodelovanje med industrijskimi šolami in podjetji daje dobre rezultate: absolventi industrijskih šol se v

delu v tovarni dobro obnesejo. Zato so ob izidu uredbe o strokovnih šolah, ki določa, da je ustanovitelj šole okrajni ljudski odbor ali podjetje, v veliki večini primerov prevzela ustanoviteljstvo industrijskih šol podjetja, čeprav pomeni to zanje občutno materialno breme. Izjema so le kemično-laborantska šola v Rušah ter železniški industrijski šoli v Ljubljani in Mariboru.

Vseh industrijskih šol v Sloveniji je 22. Od tega je 7 kovinarskih šol s 1700 učenci, 3 metalurške šole s 700 učenci, 2 rudarski šoli s 500 učenci in 5 elektrotehniške šole s 340 učenci. Za druge stroke je po 1 šola, in sicer puškarska, čevljarska, kemična, gumarska, papirniška, steklarska in pohištvenomizarska. Število učencev v teh šolah se giblje med 70 in 200.

Sorodnih strokovnih šol s praktičnim poukom, ki delajo podobno kot industrijske šole z lastnimi šolskimi delavnicami, so pa bolj obrtne vrste, je 6: gostinska, šiviljska, podkovska, ženska obrtna, ribiška in šola za voznike motornih vozil. Še vedno ni urejeno vprašanje šolanja kvalificiranih delavcev za tekstilno industrijo. Preteklo šolsko leto so tekstilna podjetja sprejela večje število vajencev, ki se strokovnih predmetov uče v tovarniških prostorih, splošnih pa v vajenskih šolah. Podjetja iščejo primeren način za sistematični praktični pouk za učence v tovarniških obratih.

Srednje strokovne šole. Šolanje na srednjih strokovnih šolah traja 4 leta, razen na gozdarski srednji šoli v Ljubljani, kjer traja pouk 5 let.

Čeprav se stanje zadnja leta popravlja, je vendarle še vedno res, da srednjemu strokovnemu šolstvu niti mladina niti starši pa tudi posamezni oblastveni organi ne posvečajo tiste pozornosti, ki jo po svoji pomembnosti zasluži. Za šolanje v srednjih strokovnih šolah se po končani nižji srednji šoli odloči prav malo več dijakov kakor za nadaljevanje študija v gimnaziji. Posledica tega je med drugim ta, da ima n. pr. tehniška fakulteta več slušateljev kakor imata dijakov tehniška in gradbena srednja šola, ki sta edini te vrste v Sloveniji in ki sta po vsebini izobraževanja imenovani fakulteti ustrežajoča šolska zavoda na nižji ravni. To vodi do nesorazmerja med številom srednje in visokokvalificiranih strokovnjakov, tehnikov in inženirjev. To nesorazmerje se še bolj zaostrojuje, ker se vedno več absolventov srednjih strokovnih šol odloča za nadaljevanje študija na univerzi.

Največje zanimanje vlada med mladino za zobotehnično srednjo šolo ter za elektrotehnični in strojni odsek tehniške srednje šole. Te šole oziroma odseki sprejmejo vsako leto zaradi pomanjkanja prostorov komaj do 50% priglašeni kandidati. Zanimanje za metalurški in rudarski odsek tehniške srednje šole ter za študij na gradbeni srednji šoli je razmeroma šibko, najšibkejše pa za šolanje v usnjarski srednji šoli v Domžalah. Ženska mladina se želi vpisati v glavnem na ekonomske in zdravstvene srednje šole. Zelo malo moške mladine se vpisuje na ekonomske srednje šole in na učiteljska.

Obremenitev dijakov na nekaterih srednjih strokovnih šolah je večja kot na gimnazijah, saj imajo nekatere srednje strokovne šole tudi do 40 tedenskih učnih ur. Vendar je treba upoštevati, da je v teh šolah mnogo risanja in praktičnega dela, ki dijakov ne obremenjuje tako zelo kakor teoretični pouk.

Kmetijsko izobraževanje. Velik del mladine ostane tudi v Sloveniji vse svoje življenje na vasi, kjer se posveti kmečkemu delu. Da bi temu delu mladine, ki si je v obvezni šoli pridobil temeljno splošno izobrazbo, nudili še potrebno strokovno izobrazbo in jo s tem usposobili za smotnejše in uspešnejše delo na kmetih, so posamezni okrajni ljudski odbori, zlasti taki s pretežno večino kmečkega prebivalstva, že v l. 1950/51 začeli ustanavljati kmetijsko gospodarske šole. Število takih šol je od tedaj stalno raslo, tako da jih je bilo v l. 1954/55 že 224 s 7214 učenci. V teku razvoja so se postopoma odpravljale razne slabosti in pomanjkljivosti, ki so se pojavljale v delu teh šol. V ta namen je konec junija 1955 Ljudska skupščina LRS sprejela priporočilo o kmetijsko gospodarskih šolah, v smislu katerega naj bi okrajni in občinski ljudski odbori v skladu s svojimi potrebami in možnostmi, materialnimi in kadrovskimi, skrbeli za nadaljnji razvoj tega šolstva. Le dobra kvaliteta šolskega dela more biti jamstvo, da se bo vedno več kmečke mladine vključevalo v te šole, ker bo spoznalo, da mu večje znanje koristi za boljše opravljanje vsakodnevnega dela.

4. Nekatera posebna šolska in vzgojna vprašanja

Šolska reforma. V letu 1955 je za dober korak napredovalo pripravljalno delo za reformo našega šolstva, njegovega sistema in vsebine. Zvezna komisija za šolsko reformo je mogla na podlagi obširnih pripravljalnih del raznih podkomisij ob koncu leta sprejeti in dati v diskusijo osnovna načela in sumarno argumentacijo o organizaciji obveznega šolanja ter predlog za bodoče izobraževanje šolskega kadra. Predloga za reformo višje gimnazije in strokovnega šolstva še nista napredovala do te stopnje. Bistvene važnosti je v predlogu zvezne komisije za šolsko reformo glede organizacije obveznega šolanja zlasti to, da predlaga enotno obvezno šolo z možnostjo notranje diferenciacije, dalje to, da poudarja kot nalogo obveznega šolanja harmoničen razvoj celotne mlade osebnosti, ne le njenega razuma, v čemer je ena od najhujših hrib sedanje šole. Reformni predlog ima v načrtu tesen stik šole z obdajajočim jo življenjem, torej odpravo sedanje njene izoliranosti itd., v zvezi s tem tudi mujno poglobitev in razširitev učiteljske izobrazbe. Poleg posameznikov, ki sodelujejo v delu zvezne komisije za šolsko reformo in njenih podkomisij, je k temu delu izdatno prispevala tudi komisija za proučevanje šolstva, ki je bila ustanovljena leta 1954 pri Svetu za prosveto in kulturo LRS za teoretično proučevanje problemov s šolskega in vzgojnega področja. Na podlagi vrste anket in posvetovanj je za delo reformnih organov prispevala razne elaborate s statističnim in drugim dokumentacijskim ter problemskim gradivom.

Učni načrti. Učni načrt za nižjo stopnjo osnovne šole iz leta 1953/54 pomeni prispevek k rasti naše šole in v glavnem ustreza zmogljivosti otrok na tej razvojni stopnji. Mnogo manj primeren je učni načrt za višjo stopnjo osnovne šole, zakaj zanj ni obseg in vsebina izobrazbene snovi niti glede na družbene potrebe niti glede na zmogljivosti otrok pravilno odmerjena.

Za nižje gimnazije je v rabi učni načrt iz leta 1950/51, ko ga je bilo treba prilagoditi spremenjenemu sistemu šolanja, t. j. prehodu iz trirazredne na štirirazredno nižjo gimnazijo. Ob tej priložnosti je bilo iz učnih

načrtov odstranjeno mnogo nepotrebnega in takega, kar ni spadalo na to stopnjo otrokovega razvoja, vendar ta učni načrt kljub temu ne ustreza.

Novi učni načrt za višjo gimnazijo in učiteljišče, ki ga je Svet za prosveto in kulturo LRS sprejel lani, še ni mogel pokazati ne dobrih ne slabih strani in si bo mogoče napraviti sodbo o njem šele na podlagi izkušenj.

Učni načrti srednjih strokovnih šol čakajo revizije, ki je sicer nujna, ue bi pa mogla biti uspešna, dokler ne bo določen profil absolventa za vsako teh šol.

Učbeniki. Do leta 1954 je imela Državna založba Slovenije neuradni monopol za izdajanje šolskih učbenikov. V tem letu je Svet za prosveto in kulturo LRS pozval tudi druge založbe k sodelovanju pri izdajanju šolskih učbenikov. Doslej se je pozivu odzvala le ena založba.

Nižja stopnja osnovne šole je z učbeniki preskrbljena. Ni pa še nobene učbenika za višjo stopnjo osnovne šole, ki uporablja zaradi tega učbenike nižje gimnazije. Vprašanje teh učbenikov je tesno povezano z vprašanjem šolske reforme oz. njenih rezultatov. Glede učbenikov za srednje splošnoizobraževalne šole velja zlasti to, da primanjkuje ustreznih učnih knjig za zgodovino, literarno zgodovino in literarno teorijo. Za pripravo ustreznih učbenikov iz teh predmetov doslej ni bilo mogoče najti avtorjev, ker ta področja doslej znanstveno še niso kompleksno obdelana in se poklicani zato tega dela izogibljajo. Še težje je stanje glede učbenikov za strokovne predmete na strokovnih šolah, kjer bi bilo treba poskrbeti za večjo koordinacijo med republikami.

Cene šolskih učbenikov bi bile po gospodarskem računu precej višje, če se ne bi s subvencijami založbam znižale.

Pogost očitek, da se učbeniki pri nas tako često menjavajo, je v veliki meri posledica premajhnih naklad, te pa zopet posledica veljavnih finančnih predpisov, ki zahtevajo od založnika, da je učbenik že v letu, ko je izšel, tudi razprodan. Pri ponatisu pa skuša seveda avtor popraviti stvari, ki se mu v prejšnji izdaji iz tega ali onega razloga ne zde dobre.

Šolanje učnega osebja. V šolskem letu 1955/56 je v Sloveniji 208.734 šoloobveznih otrok. Te učence poučuje 4558 učnih moči, med njimi je 300 upokoјencev; okrog 400 pa takih, ki za učno vzgojno delo nimajo ustrezne končne kvalifikacije.

V Sloveniji dela 6 učiteljišč, ki dajejo kader za razredni pouk, t. j. za prve 4 razrede obveznega šolanja. Šolanje na učiteljišču je bilo do šolskega leta 1954/55 štiriletno, od tega leta pa traja 5 let. Vsa učiteljišča so dala od leta 1945 do 1955 2684 učiteljev. K temu je treba prišteti še učitelje-tečajnike, ki so se šolali v 3- ali 9-mesečnih tečajih. Na ta način se je s skrajšanim šolanjem usposobilo v 44 tečajih 1390 učiteljev. Od leta 1955 dalje ni več skrajšanega šolanja, zato bo letni prirastek diplomiranih učiteljušnikov šele nekako v letu 1960/61 zadovoljil vse potrebe, vendar tudi to le tedaj, če bo ostalo sedanje šolsko omrežje v glavnem nespremenjeno.

Vzgojiteljice za otroške vrtece se šolajo v srednji vzgojiteljski šoli v Ljubljani, ki je bila ustanovljena leta 1949. Ker je dala šola doslej komaj 156 diplomiranih vzgojiteljic, je razumljivo, da je v tej službi (v otroških vrteh) le 37,7 % kvalificiranega osebja.

Z vključitvijo nižje gimnazije v sistem obveznega šolanja je bilo treba rešiti tudi vprašanje o šolanju ustreznega kadra za predmetni pouk na tej stopnji. Zato je bila leta 1947 ustanovljena dvoletna višja pedagoška šola v Ljubljani, na kateri se osnovnošolski učitelji z uspešno šolsko prakso prekvalificirajo v predmetne učitelje. Ker pa je dotok učiteljev iz prakse na višjo pedagoško šolo čedalje manjši, sprejema ta tudi gimnazijske abituriente srednjih strokovnih šol. Na šoli je doslej diplomiralo 465 rednih in izrednih slušateljev, kar pa za potrebe nižjih gimnazij oziroma višje stopnje obveznega šolanja še ne zadostuje. Danes manjka še okoli 400 predmetnih učiteljev raznih strok.

Učni kader za višje razrede gimnazije in za poučevanje splošnoizobraževalnih predmetov na srednjih strokovnih šolah se izobražuje v glavnem na obeh oddelkih prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete. Glede absolventov le-te je mogoče reči, da se zelo često izogibljejo šolski službi in iščejo zaposlitve drugod. Zlasti je zato občutno pomanjkanje učnih moči za poučevanje matematike in nekaterih prirodoslovnih predmetov (fizike, kemije). Glede pedagoške izobrazbe profesorskih pripravnikov so upravičeni očitki, ki se često čujejo, čeprav se je stanje po osvoboditvi nekoliko popravilo.

Poseben problem so učitelji strokovnih predmetov na srednjih strokovnih šolah, ki so po izobrazbi inženirji raznih strok in ki v mnogih primerih zapuščajo šolsko službo, ker se jim v neposredni proizvodnji nudijo boljši delovni pogoji. Tudi uvedba posebnih dodatkov za to osebje stanja ni mnogo izboljšala.

Da se zadosti potrebam in vpelje sistematično šolanje učnega osebja za gospodinjski pouk, je bila leta 1952 ustanovljena enoletna šola za učiteljice kmetijskih gospodarskih in kmetijskih gospodinjških šol. S šolskim letom 1953/54 se je šola preselila iz Ljubljane v Groblje. Ker so inšpekcije pokazale, da je učna snov za eno šolsko leto preobširna, je bila šola reorganizirana ter pouk podaljšan na dve leti, šola pa preimenovana v višjo gospodinjisko šolo. Leta 1955 je dala svoje prve absolventke (30). Da bi vsaj do neke mere omilili težave glede učnega kadra za nadaljnje kmetijsko izobraževanje, se prirejajo tritedenski do enomesečni počitniški tečaji za osnovnošolske učitelje. Doslej jih je opravilo okoli 400 učiteljev.

Potreba po stalnem večanju učnega kadra in okoliščina, da je bilo v povojnih letih pritegnjenih v učiteljske vrste okoli 1500 učnih moči s pomanjkljivo strokovno in pedagoško izobrazbo, je zahtevala novih ukrepov, ki naj učnemu kadru zagotove dopolnilno izobraževanje. Zato je bil ustanovljen v sestavu sekretariata Sveta za prosveto in kulturo LRS nov oddedek - pedagoški center, ki je pričel z delom v septembru 1955. Do konca leta je priredil 5 tečajev, v glavnem za učitelje tistih osnovnih šol, ki so hospitacijske šole v svojih okoliših.

Večjo pozornost bi bilo treba v bodoče posvetiti pošolskemu izobraževanju mladine in odraslih. Še posebno je ta problem pereč in važen glede na tiste generacije, ki so med okupacijo uživale le skrajno pomanjkljivo šolanje ali ga pa sploh niso imele.

Inšpektorska služba. Inšpekcijsko službo opravlja danes v učnih in vzgojnih zavodih 15 rednih in 71 honorarnih oziroma pomožnih

republiških inšpektorjev, 43 okrajnih inšpektorjev za osnovne šole, 10 inšpektorjev za predvojaško vzgojo, 3 za kmetijske in gospodinjske šole, 6 za predšolsko vzgojo in 2 za nižje gimnazije. Poleg teh dela v posameznih okrajih še 59 honorarnih predmetnih inšpektorjev.

Šolska inšpekcija danes ni splošno učinkovita. Inšpektorji nastopajo predvsem kot inštruktorji mlajših moči, medtem ko je kontrolna funkcija te službe stopila v ozadje. Razen tega je mogoče šolski inšpekciji očitati, da njeni izvrševalci v svojem delu zelo pogosto ne zajemajo šole v celoti z njeno izobraževalno in vzgojno funkcijo in zato glede našega šolstva v celoti oziroma glede posameznih šolskih zavodov ter vzgojnih in učnih moči le redko ugotavljajo mesto, ki ga šolstvo oziroma njegovi posamezni deli danes zavzemajo v našem družbenem dogajanju in razvoju. Inšpektorska služba je danes v glavnem strogo strokovna in samo strokovna. Širše postavljena šolska inšpekcija bi Svetu za prosveto in kulturo LRS in posameznim okrajnim svetom lahko zelo mnogo koristila in pomagala pri vodstvu prosvetne politike.

Telesna vzgoja. Ta vzgoja se je v zadnjih letih izboljšala na tistih osnovnih šolah, kjer so nameščene mlajše učne moči, ki so v zadnjih letih absolvirale učiteljska, in tiste, ki so obiskovale krajše tečaje za telesno vzgojo za osnovnošolske učitelje. Vendar se ure telesne vzgoje še marsikje uporabljajo v druge namene ali pa je vadba nekvalitetna.

Boljše je stanje na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah, kjer poučujejo telesno vzgojo posebni v stroki kvalificirani učitelji. Takih je danes v Sloveniji 223.

Internati. Vzgojni domovi pri splošnoizobraževalnih in strokovnih šolah so v splošnem preobremenjeni in imajo zato po navadi le spalnice, nimajo pa prepotrebni učilnic oziroma dnevnih sob. Poslujejo kot finančno samostojni zavodi. V Sloveniji jih je danes 118 z 10.709 gojenci. Tudi glede vzgojnega osebja v vzgojnih domovih so mnoge težave, ker se pedagoško izobraženi kader brani težkega dela v teh ustanovah. Zato so le redki vzgojni domovi, o katerih je mogoče reči, da mladini, ki v njih živi, uspešno nadomeščajo zdravo domače okolje.

5. Glasbeno in baletno vodstvo

Slovenija ima 41 nižjih glasbenih šol, 2 srednji glasbeni šoli in 1 srednjo baletno šolo. Nižje glasbene šole so imele v letu 1955 5103 učence in 807 predšolskih otrok v posameznih glasbenih tečajih. Na nižjih glasbenih šolah poučuje 170 stalnih glasbenih pedagogov. Na 2 srednjih glasbenih šolah je bilo lani 282 dijakov, stalnih učnih moči pa 27. Srednja baletna šola ima 104 redne učence ter 5 stalnih učnih moči.

Glede na obstoječe materialne možnosti (inštrumenti, ponekod tudi šolski prostori) in razpoložljivi kvalificirani učni kader je šlo ustanavljanje nižjih glasbenih šol v preteklih letih v Sloveniji, razen v kočevskem okraju, kjer ni nobene, preveč v širino in zato kvaliteta dela često ni na primerni višini. Obe srednji glasbeni šoli in srednja baletna šola povsem zadostujejo za sedanje potrebe.

6. Umetniška akademija

V republiki so 3: Akademija upodablajočih umetnosti, ki ima trenutno 60 slušateljev in 18 stalnih učnih moči, Akademija za igralsko umetnost, ki ima 45 slušateljev in 8 stalnih učnih moči ter Akademija za glasbo s 87 slušatelji in 20 stalnimi učnimi močmi.

7. Univerza

Po vključitvi prej samostojnih visokih šol, tehniške in medicinske ter fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v enotno univerzo ter po združitvi nekaterih sorodnih fakultet v letu 1954, je bila uvedba družbenega upravljanja univerze in njenih fakultet na podlagi novega splošnega zakona o univerzah tista novost, ki je v preteklem letu najbolj značilna za notranje delo univerze. Ugotovitve o dosedanjem razvoju družbenega upravljanja v šolstvu veljajo v glavnem tudi za družbeno upravljanje na univerzi. Posebej bi se za univerzo moglo gledé tega dodati še tole:

Univerzitetni svet in sveti posameznih fakultet so v prvem letu svojega obstanka opravili brez dvoma precejšnje delo. Večina tako imenovanih zunanjih članov v teh organih je razmeroma hitro spoznala vrsto zapletenih vprašanj, ki se z njimi ukvarjajo univerza in njene fakultete. Vendar je bilo delo družbenih organov često precej enostransko, ukvarjali so se pretežno z materialnimi in personalnimi vprašanji univerze in fakultet, pri tem pa je ostala vrsta vprašanj, ki so za univerzo in njene fakultete prav tako važna, izven njihovega zanimanja in obravnavanja. Med taka važna vprašanja, ki bi jim družbeni organi morali posvetiti del svoje pozornosti, sodijo n. pr. vprašanje o ideoloških osnovah znanstvenega in pedagoškega dela na univerzi, fakultetah, odsekih in stolicah, vprašanje profila strokovnjakov, ki naj jih fakultete izobražujejo in vzgajajo. S tem v zvezi pa bi se bilo treba ukvarjati z vprašanjem študijskih programov, njihovega obsega in vsebine, z vprašanjem trajanja študija, študijskega režima itd. Prav tako važno in potrebno obravnavanje bi bilo vprašanje o ponovnih volitvah univerzitetnih učiteljev in njihovih sodelavcev, kakor jih določa novi zakon, vprašanje gnotnega stanja študentov itd. itd. Glede obravnavanja materialnih vprašanj univerze in fakultet je potrebno ugotoviti, da so jih novi organi upravljanja obravnavali često samo s stališča potreb in da pri tem skoraj niso upoštevali objektivnih možnosti, ki jih družba na svoji sedanji razvojni stopnji za njihovo zadovoljitev ima. V tem so bili zunanji člani često popolnoma pod vplivom članov, ki so jih v svete delegirale univerzitetne in fakultetne uprave. Tudi pri udeležbi v delu nekateri člani družbenih organov upravljanja niso pokazali zadosti vneme in zavesti o važnosti tega dela. Kljub začetnim uspehom bodo torej morali organi, ki jim je družba zaupala tako odgovorno delo, še z večjo prizadevnostjo in razumevanjem delati na to, da bo univerza s svojim znanstvenim in pedagoškim delom zavzela v naši družbi tisto mesto, ki ji po njeni pomembnosti gre.

Čeprav je univerza pridobila po osvoboditvi precej prostora za svoje potrebe, je zaradi povečanja števila študentov vprašanje prostora še vedno

eno od njenih najtežjih vprašanj. Ko bo sezidano poslopje matematično-prirodoslovno-filozofske fakultete ob Aškerčevi ulici, se bo stanje bistveno zboljšalo, vendar bo še vedno težko za medicinsko fakulteto, agronomsko, gozdarsko in veterinarsko fakulteto ter za nekatere oddelke tehniške fakultete.

Ljubljanska univerza je v letu 1955 pridobila 2 novi inštituciji, in sicer farmacevtski odsek na kemijskem oddelku prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete in kriminološki inštitut pri pravnem oddelku pravno-ekonomske fakultete. Ustanovitev farmacevtskega odseka oziroma to, da se omogoči študij prvih štirih semestrov farmacije v Ljubljani, je bilo potrebno zaradi občutnega pomanjkanja farmacevtov v Sloveniji, čemur zagrebška fakulteta zaradi prenatrpanosti in iz nekaterih drugih razlogov ne more popolnoma odpomoči. Z ustanovitvijo kriminološkega inštituta je Slovenija dobila ustanovo, ki s sodobnimi znanstvenimi metodami proučuje problematiko kriminalnosti pri nas.

Učni kader. Glede učnega kadra na ljubljanski univerzi velja pripomniti, da se je v študijskem letu 1954/55 povečalo število univerzitetnih in fakultetnih sodelavcev (predavateljev, lektorjev, asistentov, znanstvenih in strokovnih sodelavcev) od 235 na 247, honorarnih predavateljev pa od 146 na 149. Skupno povečanje znaša torej 25 oseb. Ob koncu preteklega študijskega leta je odpadlo na 1 univerzitetnega učitelja povprečno 24 študentov, na 1 asistenta prav toliko. Poseben problem pomeni za ljubljansko univerzo starostna struktura njenih učiteljev, od katerih je precejšnji del že dosegel z zakonom določeno vrhunj starostno mejo.

Študenti. V zimskem semestru 1954/55 je bil na ljubljanski univerzi vpisan 6101 slušatelj, v zimskem semestru 1955/56 pa jih je 5925; iz tega se vidi, da število slušateljev kljub razmeroma močnemu dotoku s srednjih strokovnih šol ne narašča, ampak se je ustalilo na približno trikratni predvojni višini. Druga značilnost je sorazmerno stalna porazdelitev slušateljev na posamezne fakultete, in sicer tako, da odpade okrog 40% študentov na posamezne oddelke tehniške fakultete, približno po 20% na prirodoslovno-matematično-filozofsko ter pravno-ekonomsko fakulteto, ostalih 20% pa se razdeli med medicinsko in agronomsko, gozdarsko, veterinarsko fakulteto tako, da odpade na medicinsko fakulteto večji delež.

V letu 1955 je na ljubljanski univerzi končalo študije in opravilo diplomske izpite 428 moških in 174 ženskih slušateljev, skupno torej 602. Od teh odpade na prirodoslovno-matematično-filozofsko fakulteto 154, na pravno-ekonomsko 84, na agronomsko-gozdarsko-veterinarsko 35, na medicinsko 101 in na tehniško fakulteto 228.

Število diplomiranih je v primerjavi s številom vpisanih slušateljev razmeroma nizko, zlasti če upoštevamo, da je treba k vpisanim slušateljem prišteti še razmeroma visoko število absolventov, kar pomeni, da zelo velik del študentov med študijem odpade oziroma da se večini študij prekomerno zavleče.

Leto 1955 pomeni precejšnji napredek v skrbi za materialni položaj študentov. Z novim temeljnim zakonom o štipendijah se je doslej razmeroma centralizirano štipendiranje preneslo v veliki meri na okrajne in občinske ljudske odbore, podjetja in ustanove, ki bodo individualne življenjske

razmere svojih študentov in njihove študijske uspehe kakor tudi njihove moralno-politične kvalifikacije lahko neposredneje in zato temeljiteje pre-sojali in ocenjevali kakor organi, ki so to delo v glavnem opravljali doslej. Velik del okrajnih in občinskih ljudskih odborov svojo nalogo glede tega pravilno razume, in si prizadeva, da bi jo tudi pravilno izvrševal, čeprav so med njimi tudi taki, ki ne kažejo zadosti razumevanja in skrbi za to vprašanje.

Tudi v reševanju stanovanjskega vprašanja ljubljanskih študentov pomemni leto 1955 napredek, saj se je z dograditvijo 2 novih blokov v študentskem naselju pod Rožnikom povečalo število mest v študentskih domovih za 316 in znaša danes njihovo skupno število skoraj 1800 ali domala petkrat toliko kot v stari Jugoslaviji.

8. Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Ob koncu 1955 je imel naš najvišji znanstveni zavod 2 častna člana, 34 rednih in 20 dopisnih članov. Številčno stanje članstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bilo isto kakor ob koncu leta 1954. V teku leta je namreč Akademija izgubila rednega člana prof. med. fakultete dr. Pavla Lumačka, na novo pa je bil za rednega člana izvoljen prof. iste fakultete dr. Alija Košir. Organizacijsko je delo potekalo v 5 razredih.

Glavna skrb Akademije je bila tudi v tem letu posvečena izgraditvi in izpopolnitvi njenih inštitutov kot osnovnih enot znanstvenega dela tako glede njih osebja kakor tudi glede oskrbe z materialnimi sredstvi, instrumenti, aparati, drugimi pripomočki ter z znanstveno literaturo. V letu 1955 je delalo v okviru SAZU 12 inštitutov, 1 odbor in 1 komisija. Fizikalni inštitut Jožefa Stefana je s 1.1. 1955 prešel iz pristojnosti Akademije v pristojnost Zveznega izvršnega sveta. V vseh organizacijskih enotah Akademije je bilo ob koncu leta zaposlenih 259 rednih uslužbencev, od tega 80 prosvetno-znanstvene stroke. Razen teh je v delu Akademije sodelovalo precejšnje število honorarnih uslužbencev in zunanjih sodelavcev. Vsi ti so pod vodstvom članov Akademije obdelovali najrazličnejše probleme, pomembne za naše gospodarsko in družbeno življenje.

Kot rezultat svojega dela je SAZU v letu 1955 izdal 12 publikacij v skupnem obsegu 2130 strani.

Akademija si je v preteklem letu prizadevala seznaniti širše kroge zainteresiranih oseb s svojim delom in njegovimi rezultati. V ta namen je prirejala redna javna predavanja, ki jih je bilo v tem letu 9.

9. Druge znanstvene, prosvetne in umetniške ustanove

Inštituti in zavodi. Poleg univerzitetnih inštitutov, inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti je v Sloveniji še vrsta inštitutov in zavodov, ustanovljenih večinoma po osvoboditvi, katerih delo spremljajo in nadzorujejo različni republiški organi (Drž. sekretariat za gospodarstvo LRS, Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS, Svet za prosveto in kulturo LRS). Na tem mestu naj sledi nekaj pripomb glede inštitutov in zavodov, katerih nadzorni organ je Svet za prosveto in kulturo LRS. Vsi ti zavodi in inštituti so finančno samostojni, in sicer: vodogradbeni laboratorij,

metalurški inštitut, inštitut za elektroniko, inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, kmetijski inštitut, inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, zavod za napredek gospodinjstva, arboretum Volčji potok ter kmetijske poskusne postaje Pšata, Beltinci, Brestanica, Črnelo, Ponoviče in Radlje. Na novo je bil ustanovljen lani le zavod za šolski in poučni film.

Na 9 inštitutih in drugih finančno samostojnih zavodih Sveta za prosveto in kulturo LRS dela skupno 324 rednih uslužbencev.

Razen nekaterih, kjer je bilo uvedeno že prej, bo večina teh zavodov v letu 1956 dobila družbeno upravljanje, medtem ko so na samostojno finansiranje prešli že v letu 1954 oziroma v začetku 1955. Od naštetih inštitutov se z lastnimi sredstvi vzdržuje edino inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, na poti do finančne osamosvojitve je tudi vodogradbeni laboratorij, vsi drugi pa prejemajo poleg lastnih dohodkov tudi večje ali manjše proračunske dotacije.

V letu 1955 so posamezni od naštetih zavodov ustvarili lastnih dohodkov, kot sledi (v tisočih dinarjev):

Vodogradbeni laboratorij	14.457
Metalurški inštitut	17.800
Inštitut za elektroniko	24.400
Kmetijski inštitut	11.626
Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo	17.619
Zavod za napredek gospodinjstva	3.381
Zavod za šolski in poučni film	75
Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo	10.000

Nujno potreben bi bil natančen pregled organizacije, financiranja, personalne zasedbe in dela vseh zavodov in inštitutov, ki se ukvarjajo s to ali ono panogo znanstvenega oziroma strokovnega dela, ker že bežen pregled tega področja dovoljuje sklep, da bi bile določene spremembe v tem ali onem pogledu v korist znanstvenemu in strokovnemu napredku pri nas. Zato je sprejetje osnovnih zadevnih zakonskih predpisov, ki jih pripravljajo zvezni organi, nujno potrebno.

Arhivi. Po številu obstoječih ustanov je omrežje arhivov v Sloveniji zadostno, pomanjkanje ustreznih prostorov pa jih čisto ovira pri uspešnejšem opravljanju njihovih nalog. Arhivalije leže marsikje neoskrbovane in neurejene. V najtežjem položaju je glede tega Državni arhiv Slovenije v Ljubljani.

V Sloveniji je danes 5 arhivov, ki so samostojne proračunske ustanove, in sicer Državni arhiv LRS v Ljubljani, drž. arhiv v Mariboru, ki je pokrajinskega pomena, in mestni arhivi v Ljubljani, Ptuj in Piranu. Poleg teh so še arhivi oziroma arhivske zbirke v okviru drugih ustanov; največji je v Muzeju narodne osvoboditve, manjši v drugih muzejih ali študijskih knjižnicah ali pa pri ljudskih odborih, kot n. pr. v Kopru, Škofji Loki, Novem mestu, Celju, Murški Soboti in drugod.

Knjižnice. Naše največje znanstvene knjižnice (Narodna in univerzitetna, muzejska, centralna tehnična, centralna medicinska in še nekatere) niso samostojne ustanove, ampak sestavni deli drugih večjih ustanov. Poleg naštetih in drugih nesamostojnih knjižnic je še 11 samostojnih študijskih knjižnic (slovenska v Ljubljani, študijska v Mariboru, v Celju, v

Novem mestu, na Ravnah, v Gorici, Kranju, Ptuj, Postojni, Kopru in Murski Soboti). Vsaka od teh opravlja za svoje območje v malem naloge Narodne in univerzitetne knjižnice. Obstoječe omrežje študijskih knjižnic za sedaj povsem zadostuje, zlasti, ker ima vsako večje podjetje oziroma ustanova še lastno priručno strokovno knjižnico. Osebjem v študijskih knjižnicah je v glavnem po številu in kvalifikaciji ustrezno. Slabše je v strokovnih knjižnicah, ki jih je okoli 500 in ki v pretežni večini nimajo strokovnega bibliotekarskega osebja.

Stanje ljudskih knjižnic naj osvetli nekaj števil. V 650 ljudskih knjižnicah je bilo v preteklem letu vsega 19 strokovnih in 39 nestrokovnih uslužbencev. 48 knjižnic je imelo manj kot 100 knjig, 137 manj kot 200, 246 pa manj kot 500 knjig.

Muzeji in galerije. V Sloveniji je 7 republiških muzejev in 2 galeriji, ki so vsi v Ljubljani, ter okoli 40 lokalnih muzejev, med katerimi je 1 galerija. Republiški muzeji so specializirani, zajemajo pa območje vse Slovenije. Lokalni muzeji, med katerimi so glede na njihovo delovno območje pokrajinski in mestni, pa bi morali prikazovati naravno osnovo svojega območja z vsem dogajanjem na njem, od prazgodovine do sedanjih dni.

Število lokalnih muzejev je navedeno le približno zato, ker so nekateri od njih bili formalno ustanovljeni, pa jih v resnici še ni in ker so mnogi med njimi le muzejske zbirke oziroma priložnostne razstave, ne pa prave muzejske ustanove. Eden najtežjih problemov muzejstva pri nas so prostori republiških muzejev, ki so nezadostni, razen pri Muzeju narodne osvoboditve, pri Šolskem muzeju ter pri Narodni in Moderni galeriji.

Spomeniško varstvo. Spomeniško varstvo je centralizirano v Zavodu za spomeniško varstvo. Okrajna konservatorja sta v Sloveniji le dva, in sicer v Ljubljani in v Celju. V nekaterih okrajih so spomeniške varstvene komisije, ki pa zaenkrat še ne delujejo, kakor bi bilo treba. Pri spomeniškem varstvu sodeluje večina republiških muzejev in vsi večji lokalni muzeji.

V delu spomeniškega varstva se pogosto opaža enostranska orientacija na varstvo čisto prav malo pomembnih likovnih ostankov naše preteklosti, spomeniki iz naše polpretekle herojske dobe pa čisto ne uživajo potrebne skrbi. Tudi lokalni oblastveni in upravni organi bi se morali začeti za spomeniško varstvo bolj zavzemati kot doslej.

Slovenska filharmonija. Svoje delovanje je močno povečala, odkar je leta 1954 postala finančno samostojen zavod. Ima 2 ansambla, orkester in zbor. V sezoni 1954/55 je imela skupno 108 nastopov, od tega v Ljubljani 54 koncertov, gostovanj izven Ljubljane in izven Slovenije 9, v tujini pa 15. Od leta 1952 dalje organizira za srednješolsko mladino posebne mladinske koncerte z glasbenimi uvodi in s tem izdatno prispeva k njeni glasbeni vzgoji.

Koncertna direkcija. Direkcija je finančno samostojen zavod, ki organizira prirejanje domačih in tujih koncertov po vsej Sloveniji in nastope naših ansamblov in solistov v drugih republikah in v tujini. V sezoni 1954/55 je organizirala 222 koncertov, ki jih je poslušalo okrog 90.000 ljudi. Izvršni svet je koncertno direkcijo konec leta prenesel v pristojnost OLO Ljubljana.

Gledališča. Slovenija ima 6 poklicnih gledališč, v Ljubljani (2), v Mariboru, Celju, Kranju in Kopru. Razen tega sta 2 na pol-poklicni gledališči, na Jesenicah in v Ljubljani, pripravlja pa se ustanovitev na pol-poklicnega gledališča še v Trbovljah in Novi Gorici. V vseh teh gledaliških ustanovah je zaposlenih 752 stalnih uslužbencev, od tega 526 umetnikov.

Gledališča so v Sloveniji rasla hitreje kot materialne možnosti in hitreje, kot je vanje prihajal umetniški naraščaj. Zato se bore danes z vrsto težav (neprimerni prostori, zastarela mehanizacija, pomanjkanje rekvizitov, nezadostno število kvalificiranega osebja itd.).

Radio. V Sloveniji je 1 radijska oddajna postaja, organizirana kot finančno samostojen zavod. Zavod ima matično postajo v Ljubljani in relejne postaje v Mariboru, Kopru in Celju. Za relejne postaje oddajajo poleg matičnega programa Radia Ljubljana tudi samostojne programe.

Pred vojno je bilo v Sloveniji 25.046 radijskih naročnikov. V desetletju po osvoboditvi se je to število popetorilo.

Film. V Sloveniji se ukvarjata s filmsko proizvodnjo podjetje Triglav film, ki združuje proizvodnjo in tehnično bazo, ter podružnica beograjskega filmskega podjetja UFUS, ki jo upravljajo slovenski filmski delavci.

Triglav film je v letu 1955 izdelal domači umetniški film »Trenutki odločitve«, francosko-jugoslovanski koprodukcijski film »Ko pride ljubezen«, kratek umetniški film »Ples čarovnic« in 10 kratkih dokumentarnih filmov. Razen tega je s svojo tehnično opremo izvršil razne filmsko-tehnične usluge inozemskim naročnikom.

V letu 1955 je Triglav film poleg tega posvetil svojo skrb v veliki meri nabavi scenarijev, na podlagi katerih je izdelal 2 snemalni knjigi (Dolina miru, Primorska legenda), ki čakata realizacije v prihodnjem letu.

Ljubljanska podružnica UFUS je v letu 1955 izdelala 4 obzornike in 4 naročene kratke filme.

Velik del v poročilu o prosvetno-kulturnem delu v letu 1955 zajete problematike spada posredno ali neposredno v pristojnost Sveta za prosveto in kulturo LRS. Le-ta je na 9 sejah, kolikor jih je imel v letu 1955, obravnaval najrazličnejša vprašanja svojega širokega področja. K njegovemu delu je mogoče pripomniti tole:

Velik del svojih naporov je Svet posvetil neurejenim vprašanjem na področju šolstva, medtem ko so vprašanja kulturnih in znanstvenih ustanov, ki spadajo v njegovo pristojnost, prišla pri obravnavanju razmeroma malo v poštev. Pa tudi pri obravnavanju šolskih vprašanj se je sorazmerno manj upoštevalo važno področje strokovnega šolstva. V svesti si teh pomanjkljivosti je Svet na seji dne 25. X. 1955 sestavil iz svojih članov 4 odbore (za splošno izobraževanje, za strokovno izobraževanje, za znanstvene ustanove in za kulturne ustanove), ki naj se po določenem načrtu ukvarjajo s problematiko svojih področij ter predlagajo posamezna že preštudirana in obdelana vprašanja Svetu v dokončno odločanje. Ta ukrep bo verjetno prinesel v delo Sveta večjo skladnost.

V delu Sveta, ki je bilo obsežno in pestro, se vendar pogrešata zlasti dve stvari, in sicer: obravnavanje vloge in položaja našega šolstva in drugih kulturno-prosvetnih ter znanstvenih institucij v našem družbenem razvoju,

njihov pomen in vpliv na našo rast v socializmu, ter pozorno spremljanje funkcioniranja družbenega upravljanja v prosveti in kulturi, njegovih uspehov in pomanjkljivosti.

VI. ZDRAVSTVO IN SOCIALNA POLITIKA

1. Pravno urejevanje na področju zdravstva in socialne politike

V preteklem letu je bilo pravno urejenih vrsta perečih problemov s področja zdravstva in socialne politike.

Zakon o obratnih ambulantah je določil s pravnega stališča položaj, organe upravljanja in naloge obratnih ambulant in zlasti z določitvijo nalog iz preventivnega dela za zdravstveno varstvo delavcev dal podlago razvoju sistematičnega dela za higiensko-tehnično varstvo v podjetjih. Z zakonom o zobozdravstveni službi so pravno določeni položaj in naloge zobozdravstvenih zavodov in zobozdravstvenega osebja. Poseben zakon o lekarniški službi je uredil pravni status lekarn, tehnične pogoje za ustanavljanje, za poslovanje in notranjo ureditev lekarn, nadzorstvo nad lekarnami kakor tudi vprašanje organov upravljanja. Zakon o pokopališčih, ki obravnava pokopališča kot komunalno sanitarne objekte, ureja način upravljanja pokopališč, poleg tega pa v prvi vrsti doslej pomanjkljive sanitarne predpise z določbami o ustanavljanju, ureditvi in opustitvi pokopališč.

Z zakonom o ustanovitvi šole za socialne delavce je dana podlaga za kvalifikacijo muno potrebnih strokovnih kadrov, zlasti za razvoj preventivne socialne službe. Uredba o obveznih prvih in periodičnih pregledih oseb v delovnem razmerju je pomemben prispevek k preventivnemu varstvu delavcev in nameščencev.

V preteklem letu je Izvršni svet ustanovil več posebnih zavodov z nalogo, da sistematično znanstveno obdelujejo in izpopolnjujejo posamezna področja zdravstvene službe. Ustanovljeni so: zavod za balneologijo, da raziskuje zdravilne elemente naravnih zdravilišč Slovenije; inštitut za tuberkulozo na Golniku, da proučuje problematiko tuberkuloze in znanstveno popolnjuje metode v zdravljenju tuberkuloze; zavod za farmacijo in kontrolo zdravil ter zavod za transfuzijo krvi.

Poleg tega je Izvršni svet na svojih sejah obravnaval še vrsto aktualnih problemov s področja zdravstva in socialne politike. Tako je obravnaval vprašanje o zdravstvenem zavarovanju kmečkih proizvajalcev v zvezi s prednačrtom zveznega zakona. Izvršni svet je tudi razpravljal o negativnih pojavih v zvezi z izdelovanjem in predelovanjem živil ter o prometu z njimi. V zvezi s potrebnimi ukrepi proti izdelovanju in prodaji zdravju škodljivih in manj vrednih živil je bilo tudi organizirano posvetovanje s pristojnimi republiškimi organi in še posebej s predstavniki okrajnih ljudskih odborov. Prav tako je Izvršni svet večkrat razpravljal o kliničnih bolnicah v Ljubljani in o drugih tekočih problemih s tega področja.

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS je v preteklem letu obravnaval in reševal najvažnejša vprašanja s področja zdravstva in socialne politike, razpravljal o nalogah zdravstvene službe, zavodov za socialno zavarovanje in gospodarskih organizacij pri izvajanju preventivnih ukrepov za zdravstveno varstvo zavarovancev, o ureditvi zdravljenja alkoholomanov, o orga-

nizaciji kontracepcijske službe po dispanzerjih za žene in ginekoloških oddelkih bolnic, o perspektivnem načrtu za izgraditev omrežja zdravstvenih zavodov v republiki v nadaljnjih petih letih, o organizaciji zdravstvene službe v novih občinah in okrajih, o ureditvi anestezijske službe, o strokovnem nadzorstvu v zdravstveni službi, o ureditvi zobozdravstvene in lekarniške službe, o smernicah za ureditev reševalne službe, o sodelovanju bolnic in specialističnih centrov, o ureditvi transfuzijske službe, o ureditvi pokopališč, o problematiki v zvezi z oskrbo z uvoženimi zdravili, o organizaciji sodelovanja svetov in Rdečega križa pri zatiranju tuberkuloze.

Na področju socialnega varstva je bila obravnavana problematika redništva, socialno in zdravstveno varstvo za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, zidava domov za upokojence, notranja ureditev socialnovarstvenih zavodov, organizacija šole za socialne delavce.

Na področju delovnih razmerij in higiensko tehničnega varstva pri delu se je razpravljalo o inšpekciji dela in bodoči organizaciji posredovanja dela ter poklicnega svetovanja.

Svet je ponovno razpravljal o razvoju družbenega upravljanja v zdravstvenih in socialnih zavodih in dal okrajnim svetom in upravnim odborom obširna priporočila za nadaljnje razvijanje in poglobljanje družbenega upravljanja, obravnaval pa je ta vprašanja tudi na skupnih konferencah s predsedniki svetov in predsedniki upravnih odborov.

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS je uspešno in zadovoljivo opravljal svoje naloge, čeprav je bila problematika njegovega področja dela zelo obsežna in se zaradi naraščanja te problematike v bodoče kaže potreba, da se delo sedanjega Sveta razdeli na več družbenih in upravnih organov.

2. Zdravstvena služba

Zdravstvena preventiva in zdravstveno stanje prebivalstva

Glavni problem, ki ga rešuje preventiva, je iz zgodovine podedovana zaostalost in iz nje izvirajoča miselnost, zaostal način življenja, razne nehiigienske navade in razvade. Zato je delo preventivne službe predvsem usmerjeno na zdravstveno prosvetno in vzgojno delo ter se v največji meri naslanja na pomoč množičnih organizacij.

Spočetka je bil Centralni higienski zavod skoraj v vsem edini iniciator za razna dela in akcije, danes pa že prihaja pobuda tudi iz družbenih organizacij, zavod pa je pri tem strokovni svetovalec in pomočnik pri izvajanju. Sodelovanje družbenih organizacij in preventivne na področju zdravstvenega, prosvetnega in vzgojnega dela pa bo treba še poglobiti.

Zelo težak problem v preventivi je pomanjkanje zdravstvenega kadra, pa naj bodo to zdravniki, sanitarna tehniki ali sestre v patronažni službi. Od vseh zdravnikov jih dela sedaj v preventivni službi komaj 4%. Zato bodo morali tudi vsi kurativni zdravstveni zavodi preusmeriti svoje delo na preventivno področje.

Rodnost. V Sloveniji se je rodnost v povojni dobi od leta 1946 (21 rojstev na 1000 prebivalcev) stalno večala in dosegla leta 1950 25 rojstev na 1000 prebivalcev, nato pa začela padati, tako da je bilo leta 1954 doseženo

zopet stanje iz leta 1946. Rodnost je najnižja na Primorskem (bivši sežanski in tolimski okraj) zaradi odseljavanja mladih ljudi v druge okraje, visoka pa v Slovenj Gradcu in Ptuju. Rojenih s strokovno pomočjo, v porodnišnici ali s pomočjo babice je bilo leta 1954 98 % vseh novorojenčkov v Sloveniji.

Umrljivost. V Sloveniji umrljivost v splošnem pada in se je v povojnih letih zmanjšala od 15 % v letu 1946 na manj kot 10 % v letu 1954. Med vzroki smrti so v ospredju bolezni cirkulatornega sistema z 29 %, novotvorbe z 10 %, bolezni živčevja z 9 %, dihal z 8 %.

Umrljivost dojenčkov se je od predvojne dobe (11 % od rojenih) znižala približno za polovico. Kljub temu pa je umrljivost še vedno visoka v primeri z umrljivostjo dojenčkov v bolj razvitih državah (Anglija 3 %, Švedska 2 %). Zdravstveno nadzorstvo nad otroci je torej kljub precej gostemu omrežju otroških posvetovalnic pri nas še vedno nezadovoljivo in bo treba v bodoče izboljšati zlasti patronažno službo na terenu.

Obolenje in zdravstveno stanje prebivalstva. Jasne slike o tem ni mogoče podati, ker se povprečje bolnikov, ki prihajajo po evidentirane zdravstvene storitve, po starosti in socialni strukturi loči od povprečij v strukturi prebivalstva. Zdravstveno pomoč tudi iščejo pretežno tisti, ki so upravičeni do brezplačnega zdravljenja.

10.000 tuberkuloznih bolnikov s povprečno odsotnostjo nad 200 dni od aktivnega dela ni več le problem medicinskih posegov, marveč hkrati problem ureditve socialnih razmer, prekvalifikacije, zdravstvene vzgoje itd. Drugi zdravstveni družbeni problemi, kot travmatizem, revmatizem in kronična obolenja glede na dolgotrajnost zdravljenja, visoke stroške in pogosto obolenost med ekonomsko šibkejšim prebivalstvom prav tako nakazujejo jedno problematiko.

Pri zatiranju nalezljivih boleznih so bili doseženi lepi uspehi. S sistematičnim obveznim cepljenjem z domačim cepivom je padlo n. pr. število davice na rekordno nizko število. V Sloveniji je v letu 1946 obolelo za to boleznijo 2265 otrok, v letu 1955 pa le še 154. Zaradi intenzivnega dela pri anasacijah naših naselij in pri ureditvi preskrbe z vodo je padlo število tifusnih obolenj v zadnjih desetih letih več kot 4-krat.

Težak problem je še vedno oslovski kašelj, vendar bo v najbližji bodočnosti vpeljana obvezno cepljenje z domačimi cepivi.

Otroška paraliza v zadnjih letih počasi pa vztrajno raste. Ker je bila naša služba vključena v mednarodno raziskovalno delo, je upanje, da bo mogoče v bližnjih letih preprečiti nadaljnje maraščenje te bolezni. Podobno je stanje pri nalezljivi zlatenici, ki je v zadnjih letih močno narasla.

Zdrava prehrana. Ta je važen pogoj za utrditev zdravja. Pokvarjena živila večkrat povzročajo zastrupljenje, delajo pa obenem še veliko gospodarsko škodo. Lani je bilo vzetih iz prometa nad 4000 kg pokvarjenih mlečnih proizvodov, skoraj 7000 kg mesa in mesnih izdelkov, blizu 17 ton mlevskih izdelkov, 2500 kg maščob ter skoraj 120 ton sadja in zelenjave. Podatki pa niso niti popolni, ker higienska služba v svoji evidenci ne zajame vseh količin pokvarjenih živil, temveč le približno 1/20. Osebe v naših živilskih obratih se zato vse premalo zaveda odgovornosti, ki jo ima do potrošnika in njegovega zdravja.

Preskrba z vodo. Glede preskrbe so še vedno kritična nekatera industrijska naselja z zastarelimi vodovodi (Trbovlje, Idrija, Kočevje, Ve-

lenje, Šoštanj, Maribor itd.), kraški kraji in Obmurje. Zadnja leta so bila za preskrbo z vodo opravljena poleg manjših tudi obsežnejša vodovodna dela: vodovod za Brda in obnova glavnega voda kraškega vodovoda; ojačenja in delne rekonstrukcije vodovodov v Postojni, Idriji, Radovljici, na Jesenicah, v Kranju, Ljubljani, Zagorju, Hrastniku in Novem mestu. Nadaljujejo se dela na skupinskih vodovodih Ilirska Bistrica—Kozina, Ribnica—Kočevje, Stična—Trebnje, Črnomelj—Metlika itd.

Preskrba z zdravo pitno vodo se je reševala tudi z asanacijo objektov, ki okužujejo izvirke pitne vode. Zlasti tako imenovane male asanacije, pri katerih prispevajo tudi neposredno prizadeti sami (predvsem s prostovoljnim delom), so precej pripomogle k rešitvi problema. Iz skromnih začetkov v letu 1951 je bilo do konca leta 1954 takih asanacij za nad 180 milijonov din vrednosti.

Poklicne bolezni. Število teh bolezni pada, je pa še vedno visoko. Rekonstrukcija topilnice svinca v Mežici in klobučarne v Škofji Loki bi bila nujno potrebna, da bi število zastrupljenj s svincem in z živim srebrom padlo na evropsko povprečje.

Obratne ambulante. Te vrste ambulant so se dobro uveljavile. Štaley bolnih delavcev drže na normalni višini, sistematično izboljšujejo delovne razmere, skrbe pa tudi za delavca izven podjetja. Podjetja dajejo obratnim ambulantam vso pomoč in le redko odklanjajo materialne obveznosti.

Zdravstveno varstvo mater in otrok. Zastavljeno delo, podprto z napredno zakonodajo (brezplačna pomoč pri porodih, brezplačno zdravljenje otrok do 5. leta, brezplačna dispanzerska pomoč), je rodilo lepe uspehe. Porodnišnice zajemajo danes že 60% vseh porodov (pred vojno komaj 10%), porodi brez strokovnih pomoči pa so padli pod 2% (leta 1948 še nad 5%). Otroške posvetovalnice in dispanzerji so v letu 1954 odpravili nad 150.000 pregledov (pred vojno samo 13.500). Glede na zdravstveno kritično obdobje je posebna skrb posvečena otrokom do 1 leta; tako pride na 100 živorojenih otrok skoraj 100 prvih pregledov in 120 hišnih obiskov. Pri tem je zelo velikega pomena dobra patronažna služba medicinskih sester. V Ljubljani n. pr. znaša umrljivost dojenčkov samo 4% (pri 8550 hišnih obiskih patronažne sestre), v bivšem radovljiškem okraju pa še vedno nad 7% (pri samo 933 hišnih obiskih patronažne sestre).

Zdravstveni domovi in zdravstvene postaje

V letu 1955 je bila dokončno decentralizirana izvenbolnična (ambulantna, dispanzerska, higienska, babiška) zdravstvena služba. Izvenbolnična služba, preventivna in kurativna, obsega 75 zdravstvenih domov, 96 zdravstvenih postaj in 71 obratnih ambulant. Skupno šteje sedaj izvenbolnična služba 242 samostojnih zavodov (okrog 6500 prebivalcev na en zavod).

Na 171 zdravstvenih domov in postaj pa je organizacijsko vključenih 67 pomožnih zdravstvenih postaj, 129 zobnih ambulant in postaj, 23 šolskih splošnih ambulant, 17 šolskih zobnih ambulant, 15 otroških dispanzerjev, 27 dispanzerjev za žene, 284 posvetovalnic za matere in otroke, 45 protituberkuloznih dispanzerjev, 27 kožnoveneričnih dispanzerjev, 2 protitrahomska dispanzerja s 14 protitrahomskimi postajami in 425 babic.

Od 40 higienskih postaj in higienskih zavodov so nekateri postali po decentralizaciji samostojni okrajni zavodi, drugi pa so priključeni zdravstvenim domovom. Ravno tako jih je od 42 reševalnih postaj nekaj finančno samostojnih zavodov, druge pa so priključene kot organizacijske enote zdravstvenim domovom ali zdravstvenim postajam.

Pregled izvenbolničnih zdravstvenih zavodov po formiranju novih občin je pokazal, da je samo 13 občin (izmed 130), ki še nimajo samostojnih zdravstvenih zavodov s stalnim zdravnikom. Od teh 13 občin pa je 6 takih, ki tudi pomožne zdravstvene postaje nimajo, kamor bi tedensko enkrat ali dvakrat prihajal zdravnik (Martjanci — OLO Murska Sobota, Mirna — OLO Novo mesto, Cirkovce, Desternik, Gorišnica, Videm — OLO Ptuj).

Čeprav omrežje ambulantnih zdravstvenih zavodov po svojem številu zadostuje za sedanje potrebe zdravstvene službe, je vendar velik odstotek sedanjih zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in obratnih ambulant v neprimernih prostorih in nezadostno opremljen.

Bolnična služba

Bolnična služba v letu 1955 ni pridobila večjega števila postelj. Pridobila je le 82 novih bolniških postelj, in sicer v novem paviljonu v Topolščici 50 ter v novi porodnišnici v Kranju 32 postelj.

Konec leta 1955 je bilo v bolnicah v Sloveniji tole število bolniških postelj:

Zavod	Število postelj	Postelj na 1000 prebivalcev
Splošne in klinične bolnice	6 390	4,18
Bolnice za pljučno TBC	1 790	1,17
Bolnice za kostno TBC	430	0,28
Bolnice za duševne bolezni	1 090	0,71
Zavod za rehabilitacijo invalidov	360	0,24
Skupaj	10 060	6,58

Razen teh postelj je še 30 postelj za zdravljenje očesne tuberkuloze v provizoriju na Jezerškem in 300 postelj na bolniških oddelkih in diagnostičnih postajah zdravstvenih domov in na poliklinikah. Med posteljami za rehabilitacijo invalidov je upoštevanih tudi 80 postelj v domu invalidne mladine v Kamniku, ki se sicer ne vodi v seznamih zdravstvenih zavodov. Med bolniškimi posteljami za duševno bolne pa nista upoštevana socialno-zdravstvena zavoda Dornava in Hrastovec s 490 posteljami.

Pri številu bolniških postelj na 1000 prebivalcev je upoštevano povprečno število prebivalstva v letu 1955. Sedanje potrebe po bolniških posteljah zahtevajo okrog 9 postelj na 1000 prebivalcev. Trenutno pa je najbolj pereča potreba po bolniških posteljah za duševne bolnike.

Program za preskrbo bolniških postelj bo izpolnjen najprej za tuberkulozne bolnike. Ko bodo dograjeni paviljoni v Topolščici in ko bodo obnovljeni objekti v Valdoltri, bo zadosti postelj za pljučno in kostno tuberkulozo, kolikor jih zahtevajo sedanje potrebe.

Pri splošnih bolnicah je nujno potrebno sezidati bolnice v okrajih Gorica in Koper, dograditi bolnico v Murski Soboti in v Celju. Enako važno

je tudi, da se sezidajo novi objekti za klimične bolnice. Povečanje in modernizacija pa je potrebna skoraj pri vseh bolnicah, zlasti zaradi porodnih in otroških oddelkov, ki jih sploh ni ali pa so neprimerni.

Lekarniška služba

Lekarniška služba je imela konec 1955. leta 102 lekarni in 7 lekarniških postaj.

Razvoj lekarniške službe močno ovira pomanjkanje farmacevtov in farmacevtskih pomočnikov. Okraji so imeli leta 1954 v načrtu, da bodo ustanovili 14 novih lekarn in 12 lekarniških postaj. Ob teh pa so bile ustanovljene v preteklem letu samo dve novi lekarni (Stari trg pri Ložu, Maribor-Tezno) in 3 lekarniške postaje (Mengeš, Grosuplje, Senovo).

Dela je v lekarnah od leta do leta več. Tako je bilo v letu 1953 izdanih zdravil na 3.874.961 receptov (od tega zasebnih 775.565), v letu 1954 na 4.007.810 receptov (zasebnih 672.967), v prvem polletju leta 1955 pa na 2.392.225 receptov (zasebnih 400.013).

Zdravstveno osebje in strokovno šolstvo

Po podatkih konec leta 1955 je bilo številčno stanje zdravnikov in farmacevtov tole:

splošni zdravniki	594
v preventivi	44
upokojenih	61
s privatno ordinacijo	7
niso zaposleni	4
skupaj	510
specialisti	320
na specializaciji	162
stažisti (brez kadrovcov)	158
farmacevti	258

V letu 1954 je bilo promoviranih 88 zdravnikov, leto pozneje pa 101 (96 splošnih zdravnikov in 5 stomatologov). Večina okrajev je dobila več novih zdravnikov in pomanjkanje ni več tako kritično. Trenutno imajo okraji še nadaljnjih 96 zdravnikov-pripravnikov na štipendiranju, Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS pa 80 in bo zato v nadaljnjih dveh letih stopilo na samostojno delo 176 novih zdravnikov (nekaj jih služi še kadrovski rok).

V Sloveniji je 12 rednih medicinskih šol (3 višje, 4 srednje in 5 nižjih medicinskih šol). Lani je bila na novo ustanovljena šola za otroške negovalke v Mariboru. Zmogljivost šole za medicinske sestre v Mariboru pa je bila povečana za 40 učenk. Pričeli so tudi graditi stalne prostore za šolo za medicinske sestre v Celju, s tem bo povečana zmogljivost za 25 učenk.

Srednje in nižje medicinske šole je končalo lani skupno 254 oseb, že sedanja potreba po teh kadrih pa znaša 3945 oseb, od tega 1030 sester in 1060 bolničarjev.

Glede na velike potrebe po zdravstvenih kadrih sta število in zmogljivost rednih šol odločno premajhna. Večji vpis v šolo ni mogoč, ker ni pro-

storov. Večina šol je v adaptiranih in že sedaj prenatrpanih prostorih in nima zadosti učnih prostorov, kot so kabineti za vaje, laboratoriji, učilnice itd.

Od zdravstvenih kadrov najbolj primanjkuje medicinskih sester, sanitarnih tehnikov, dentistov, zoboteknikov, laborantov in bolničarjev.

Za osebje, zaposleno v zdravstveni službi brez strokovne kvalifikacije, so bili organizirani tečaji in izpiti za pridobitev naziva nižje strokovne usposobljenosti. Strokovno kvalifikacijo si je na ta način pridobilo 70 bolničarjev in 66 zobarskih asistentk. Poleg tega je bil še tečaj za kirurške instrumentarke, tečaj za osebje, zaposleno v transfuzijski službi, izpopolnilni tečaj za babice in enoletni tečaj za zobarske asistentke. Tečaj za bolničarje v vojaški bolnici v Ljubljani pa še traja.

Financiranje zdravstvene službe

Za zdravstveno službo so bila v letu 1954 (podatki za leto 1955 še niso popolni) porabljeni tale sredstva (v tisočih dinarjev):

1. Za zdravljenje v stacionarnih zdravstvenih zavodih:

Klinične bolnice	752 774
Splošne bolnice	1 107 678
Bolnice TBC	528 225
Bolnice za duševne bolezni	157 578
Okrevališča	52 517
Invalidsko zdravljenje	5 484
Zavod za rehabilitacijo	29 728
Zdravstvene menze in zavodi za dezinfekcijo in dezinfekcijo	31 504
Skupaj	2 665 288

2. Za zdravljenje v ambulantno-polikliničnih zavodih in prevoze s sanitarnimi avtomobili:

Zdravljenje v ambulantnih bolniških oddelkih	36 628
Ambulantni pregledi, porodi, hišni obiski	514 768
Zobne storitve	259 880
Prevozi	102 678
Drugo	15 710
Skupaj	927 664

3. Za proračunske zavode (dispanzerje, posvetovalnice, higienske zavode):

Okrajni zavodi	255 021
Centralni higienski zavod	115 530
Skupaj	370 551

4. Za preventivne akcije ljudskih odborov in republiškega sveta:

Ljudski odbori	91 844
Svet za zdravstvo in socialno politiko	59 836
Skupaj	151 680

5. Za zdravila v lekarnah:

Zavodi za socialno zavarovanje	568 652
Invalidi	9 000
Samoplačniki	308 038
<u>Skupaj</u>	<u>885 670</u>

6. Za klimatsko in kopališko zdravljenje:

Zavodi za socialno zavarovanje	112 652
Invalidi	17 000
<u>Skupaj</u>	<u>129 652</u>

7. Za ortopedske pripomočke:

Zavodi za socialno zavarovanje	98 500
Invalidi	27 000
<u>Skupaj</u>	<u>125 500</u>

8. Za potne stroške zavarovancev v bolnice 166.336 din.

9. Za higiensko tehnično varstvo v podjetjih 50.000 din.

Od zgoraj nakazanih skupnih stroškov za zdravstveno zaščito je bilo porabljenih:

za kurativo		4 900 110
za preventivo:		
a) pri proračunskih zavodih	370 351	
b) pri ljudskih odborih in republi-		
škem svetu za preventivne akcije	151 680	
c) pri podjetjih za higiensko teh-		
nično varstvo	50 000	572 031
<u>Skupaj</u>		<u>5 472 141</u>

Analiza ekonomsko-finančnih poročil zdravstvene službe za leto 1954 daje tele podatke:

1. V stacionarnih zavodih (bolnicah, okrevališčih, zdraviliščih in zavodih za rehabilitacijo) se je zdravilo 157.677 oseb, kar je več kot desetina vsega prebivalstva Slovenije. Od tega je bilo 75,32% zavarovancev socialnega zavarovanja, 14,77% oseb, za katere so bili plačniki ljudski odbori, 1,3% vojnih invalidov, 2,55% oseb, za katere so bili plačniki republiški ali zvezni organi (v glavnem duševno bolni) in 6,07% samoplačnikov.

2. V stacionarnih zavodih je bilo tole število oskrbnih dni:

	1953	1954	Zvišanje v %
Klinične bolnice	611 165	637 607	4,32
Splošne bolnice	1 047 090	1 165 031	11,26
Bolnice za TBC	647 765	708 748	9,41
Bolnice za duševne bolezni	320 232	350 367	9,41
Okrevališča	49 109	112 443	128,97
Drugi	41 304	58 742	42,22
<u>Skupaj</u>	<u>2 716 665</u>	<u>3 032 938</u>	<u>11,64</u>

Število oskrbnih dni se je povečalo v bolnicah zaradi večje zmogljivosti, pri okrevališčih pa zato, ker v poročilih za leto 1953 niso bila zajeta vsa okrevališča.

5. Dejanski stroški oskrbnega dne so se gibali tako:

	1953	1954	Povišanje v %
Klinične bolnice	894	1 096	22
Splošne bolnice	657	832	27
Bolnice za TBC	685	726	6
Bolnice za duševne bolezni	380	423	11
Okrevališča	378	472	25
Drugi	486	534	10
Skupno povprečje	647	784	21

V letu 1954 so cene oskrbnih stroškov v bolnicah večkrat prilagodili dejanskim stroškom. Vsi stacionarni zavodi so imeli skupaj samo 39 milijonov din presežkov, t. j. 12,9 din na en oskrbni dan ali 1,6% od potrjenih cen za oskrbni dan.

V ambulantno-polikliničnih zavodih so cene diferencirane po posameznih storitvah in tudi po posameznih zavodih. Število storitev in povprečne cene v ambulantno polikliničnih zavodih pa so bile tele:

	1953	1954
Število oskrbnih dni	81 171	57 942
Število pregledov	3 719 941	4 695 828
Cena za oskrbni dan	513	632
Cena za pregled	79,69	109,52

Po razpoložljivih, vendar nepopolnih podatkih za leto 1955 se da sklepati, da so se stroški zdravstvene službe zvišali v tem letu za 15—20%.

Cenitev osnovnih sredstev zdravstvenih zavodov

Spomladi preteklega leta so bila ocenjena osnovna sredstva zdravstvenih zavodov. Po zbranih podatkih znaša vrednost osnovnih sredstev zdravstvenih zavodov v Sloveniji (v tisočih dinarjev):

Kategorija	Osnovna (začetna) vrednost	Sedanja vrednost	%
Zgradbe	11 942 249	7 223 279	60
Energetske naprave	183 658	109 068	59
Delovni stroji in naprave za splošne namene	141 132	70 994	50
Transportna sredstva	290 145	129 849	45
Aparati, instrumenti, oprema	2 834 001	1 689 982	60
Dolgoletni nasadi	15 033	13 625	91
Zivina	7 182	5 257	73
Skupaj	15 413 400	9 242 054	60

Zdravstveni zavodi obračunavajo in odvajajo amortizacijo za svoja osnovna sredstva po administrativno določenih odstotkih (5—15%) od stro-

škov svojega dela. Zbrana sredstva (v 1954. letu 327 milijonov din) so pre-majhna, da bi z njimi zdravstveni zavodi mogli sproti obnavljati osnovna sredstva. Zato so v teku priprave za uvedbo ekonomske amortizacije.

Investicije v letu 1955

Za investicije je bilo za leto 1955 dovoljenih ob upoštevanju 6% rezerve 629 milijonov din. Ta vsota je bila med letom znižana, tako da je bilo dejansko razpoložljivih 584 milijonov din.

S temi sredstvi so se v glavnem nadaljevala že v prejšnjih letih začeta dela na kalorični centrali, trafopostaji, pediatrični kliniki in interni kliniki kliničnih bolnic v Ljubljani, bolnici za kostno TBC v Valdoltri, bolnici za TBC v Topolšiči, bolnici za duševne bolezni v Idriji in domu za duševno defektne otroke v Dornavi. Poleg tega so začeli nadzidavati obstoječo bolnico za kostno TBC v Šempetru pri Gorici, obstoječe, še nedograjeno poslopje za šolo za medicinske sestre v Celju ter zidati provizorij za preiskavo zdravih v Ljubljani.

Uspех investicijske graditve je tale:

- a) Dokončana je kalorična centrala in bo treba v letu 1956 izvršiti le še priključke po posameznih klinikah.
- b) Dokončana je trafopostaja, je tehnično pregledana, prevzeta in dana v uporabo.
- c) Dozidan je tretji trakt pediatrične klinike ter razširjena pralnica in sušilnica te klinike do II. faze.
- č) Končana je adaptacija levega in desnega krila glavnega trakta interne klinike, ki se že uporabljata.
- d) Obnovljen je bolniški paviljon »A« bolnice za kostno TBC v Valdoltri: v njem bo 205 bolniških postelj. Trenutno še ni montirano dobavljeno bolniško dvigalo in tudi še ni priključka na kanalizacijo. Poleg tega so na istem investicijskem objektu uredili in deloma poglobili kotlarno centralne kurjave, končali klimo napravo, dobili agregat za proizvajanje lastne električne energije in pričeli zidati novo transformatorsko postajo.
- e) V Topolšiči sta dokončana, tehnično pregledana in v uporabo dana bolniški paviljon »Smrečine« s 50 bolniškimi posteljami in ležalnica z 20 posteljami. Dokončali so in tlakovali dovozno cesto do »Smrečine«, uredili cestišče do bolniškega paviljona »Planika« in začeli zidati ta paviljon.
- f) Na investicijskem objektu bolnice za duševne bolezni v Idriji so vse leto nadaljevali gradbena, obrniška ter instalacijska dela, tako da sta gradbena objekta za ženske in moške zgrajena do IV. faze, upravno poslopje s kotlarno pa do III. faze.
- g) V domu za duševno defektne otroke v Dornavi so dokončali jeseni leta 1954 začetno stanovanjsko hišo za osebje, ki bo vsak čas izročena svojemu namenu. Dalje je bilo tu urejeno otroško igrišče, deloma obnovljena zunanja ograja ter zgrajena nova transformatorska postaja, ki bo kmalu začela obratovati.
- h) V septembru začeta nadzidava bolnice v Šempetru pri Gorici ter nedograjenega poslopja za šolo za medicinske sestre v Celju je z majhnimi izjemami dosegla III. fazo del.

- i) Zaradi ugotovitve bodoče lokacije so bile proučene razne variante za novo medicinsko fakulteto ter programske osnove po posameznih objektih.

Inštitut za tuberkulozo na Golniku

Število novih obolenj od 1951 rahlo pada kljub uvedbi fluorografije, ki odkriva mnogo bolnih, ki bi sicer brez nje ne bili nikoli odkriti (tuberkulozni starci). V letu 1954 je bilo na podlagi dispanzerjev odkritih natanko 3000 novih obolenj. Umrljivost stalno pada.

V preteklem letu se je rentgensko slikanje prebivalstva po programu nadaljevalo in je inštitut s svojimi ekipami preslikal prebivalce bivših okrajev Ljubljana mesto, Slovenj Gradec, Ljutomer in Gorica. Na željo A. P. Vojvodine je inštitut izvršil tudi fluorografsko akcijo v okraju Vrbas. Celotno število lani fluorografiranih oseb je znašalo 271.542, v celoti pa je do sedaj bilo preslikanih že 1.190.978 oseb. Za letošnje leto so ostali samo še bivši postojnski, trebanjski in dolnjelendavski okraj. S tem bodo fluorografirani vsi prebivalci Slovenije.

Inštitut je v preteklem letu napravil vrsto ukrepov, da bi vakcinacije BCG opravljali tudi dispanzerji, ne pa samo inštitutove ekipe. Po napravljenem programu je v preteklem letu že 13 protituberkuloznih dispanzerjev samostojno vakciniralo z BCG in zajelo 15.851 oseb. Sam inštitut je s svojimi ekipami cepil prebivalstvo v starosti 0—25 let v okrajih Kranj, Radovljica in Murska Sobota ter zajel 30.419 oseb. Porodnišnice so v preteklem letu od 18,0% rojenih otrok vakcinirale z BCG 11.150 (62%) novorojenčkov.

V zvezi s proučevanjem epidemiološkega položaja je izpeljal lani inštitut več anket: o tuberkuloznem meningitisu, o dobi, načinu in uspehih zdravljenja po posameznih bolniških oddelkih in specialnih bolnicah, o socialnem in zdravstvenem stanju bolnikov s pljučno tuberkulozo, ki so bili registrirani kot aktivni bolniki 1. III. 1955, o razvoju aktivne terapije pljučne tuberkuloze za obdobje od 1945—1955 ter analizo operativnih posegov po posameznih ustanovah.

Na dveh strokovnih sestankih je seznanil inštitut dispanzerje s perečimi epidemiološkimi problemi kot tudi z nalogami, ki so v zvezi z njimi. Na strokovni konferenci zdravnikov, ki vodijo protituberkulozne dispanzerje, so bili zdravniki poučeni o sklepih v zvezi z ukrepi o poglobitvi boja proti tuberkulozi. Obenem so dispanzerski zdravniki tolmačili svoje izkušnje in težave. Na drugem sestanku medicinskih sester, zaposlenih v protituberkuloznih dispanzerjih, sta se obravnavali vakcinacija BCG in statistična služba. Inštitut je lani izpeljal tudi VII. kurz za ftiziologe iz vse Jugoslavije; na njem je sodelovalo 65 zdravnikov.

Zavod za farmacijo in kontrolo zdravil

Zavod je ob svoji ustanovitvi v letu 1955 prevzel iz sestava Centralnega higienskega zavoda že organizirani oddelke za analitiko in kontrolo zdravil; zanj pa se primerni prostori še zidajo. Druge oddelke je zavod moral šele formirati in zanje preskrbeti primeren prostor in zemljišča.

V zvezi z analitiko in kontrolo zdravil zavod kontrolira zdravila, proizvajalce zdravil in podjetja za promet z zdravili, pri čemer posebno pazi na organizacijo, usposobljenost in delo njihovih kontrolnih laboratorijev in na poslovanje z mamili.

Zavod je organiziral poskusne postaje za zdravilna zelišča v Goričanah in raziskovalno delo usmeril na konkreten študij *Digitalis lanatae* in *purpureae*, *Valeriane officinalis*, *Mentae piperitae* in *Trigonellae foenum Graecum* ter na splošno opazovanje terena po posebnih komisijah na Dolenjskem, na Kozjanskem in v Slov. Primorju. Zavod je pripravil tudi organizacijski načrt za gojenje zdravilnih zelišč.

Za lekarniško službo pripravlja zavod tip analitske omarice za preizkušanje identitete zdravil in kakovosti v lekarni izdelanih zdravil.

3. Socialno varstvo

Varstvo mladine oziroma družine

V Sloveniji je 13.758 otrok in mladine pod neposrednim družbenim varstvom. Od tega jih je pod skrbništvom 3695, pod nadzorstvom skrbniškega organa pa 10.065.

Skrbniški organi skrbijo za pravilno vzgojo, šolanje, zdravje in premoženje otrok pod družbenim varstvom. Da to skrb lahko izvajajo, uporabljajo različne ukrepe (posvojitve, rejništvo, oddajo v socialne zavode itd.) in pri tem upoštevajo, naj otrok ostane čimdalj v lastni družini oziroma da se čimprej vrne v svoj dom ali namesti v tuji družini.

Več kot polovica (55,2%) otrok pod družbenim varstvom je pri starših. V rejniških družinah živi 18,8% otrok. V rejniške družine v Sloveniji pa bi bilo treba razmestiti še okoli 2000 otrok iz dečjih domov in otrok iz vzgojno zanemarjenih in nepopolnih družin, ko starši za daljšo ali krajšo dobo iz zdravstvenih ali socialnih razlogov ne morejo sami oskrbovati svojih otrok.

Od vseh otrok pod družbenim varstvom je le 18% v raznih zavodih (v otroških ali mladinskih domovih 8%, v internatih 4%, v specialnih vzgojnih zavodih 6%).

V družbenem varstvu otrok in mladine oziroma družine je velikega pomena preventivna socialna služba. Od preventivnih ustanov je v Sloveniji 5 vzgojnih posvetovalnic (od teh so 3 stalne), 1 poklicna svetovalnica, v teku pa so priprave za ustanovitev 7 novih poklicnih svetovalnic. Šole za starše oziroma predavanja za starše so organizirana po vseh večjih krajih, treba pa bo vpeljati primerna predavanja tudi po šolah, da bo mladini prikazana družbeno-moralna vrednost družine.

Otroci padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja

Prav posebno skrb so posvečali ljudski odbori in družbeni organi otrokom padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, ki jih je v Sloveniji 12.288. 2724 teh otrok je pod skrbništvom oziroma nadzorstvom skrbniškega organa.

Da se omogoči šolanje otrokom padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, so dali ljudski odbori na razpolago primerna sredstva za štipendije.

V šolskem letu 1954/55 je prejelo 6785 otrok štipendije v povprečnem mesečnem znesku 17 milijonov din, v letu 1955 pa so ljudski odbori izdali za štipendije teh otrok preko 200 milijonov din.

Varstvo odraslih

Družine kadrovcev. V letu 1955 je bilo deležnih socialne pomoči 560 družin, katerih hranilci so v obvezni službi JLA. Družine so prejele podpore v znesku 15 milijonov din.

Osebnostne in družinske žrtve fašističnega nasilja. Socialne podpore je prejelo v letu 1955 1010 oseb oziroma družin žrtev fašističnega nasilja. Podpore so znašale 36 milijonov din, povprečna mesečna podpora na eno družino pa 2970 din. Število podpirancev se stalno miža.

Podpiranci splošnega skrbstva. Leta 1955 je prejelo stalno socialno podporo v denarju ali materialu 13.200 oseb oziroma družin, v skupnem znesku 275 milijonov din. Število podpirancev je že nekaj let enako, spreminja pa se povprečni mesečni znesek podpore. V občinah s pretežno kmečkim prebivalstvom znašajo mesečne podpore od 800 do 2000 din, v mestih in industrijskih občinah od 1500 do 3500 din. Socialno ogroženim družinam se priznavajo podpore v višini 3000 do 6000 din, v mestnih občinah tudi do 9000 din.

Občasni in izredni podpori so bili v letu 1955 3656 s povprečnim zneskom 4120 din.

Socialno varstvo in rehabilitacija defektnih

Socialnovarstvene obveznosti družbe do defektnih oseb (razen do vojaških vojnih in mirovnih invalidov ter do delovnih invalidov) pri nas še niso urejene s predpisi. V praksi se obravnavajo defektne osebe po splošnih navodilih, ki veljajo za varstvo oseb, ki nimajo pogojev ali zmožnosti za samostojno preživljanje. Med defektnimi imajo nekoliko ugodnejši položaj slepi in gluhi, ker so organizirani v svojih organizacijah, te pa med drugim tudi skrbijo za pravočasno rehabilitacijo.

Defektni otroci. Po podatkih je bilo v Sloveniji leta 1955 7843 defektnih otrok, od teh je bilo zajetih v posebne šole 1811 otrok.

Odrasle defektne osebe. Slepih oseb je 1461 (zaposlenih 494, socialno podpiranih 335, vzdrževanih od svojcev 191, upokojencev in invalidov 441), gluhih oseb 1883 (zaposlenih 1193, socialno podpiranih 196, vzdrževanih od svojcev 458, upokojencev in invalidov 36), civilnih invalidov (brez delovnih invalidov) z nad 20% invalidnostjo 1444. Podatki o številu duševno defektnih in duševno bolnih odraslih se ne navajajo, ker niso zanesljivi.

Rehabilitacija defektnih. Vsi slepi otroci se rehabilitirajo in poklicno usposablajo v zavodu za slepo mladino v Ljubljani in v zavodu za slepe v Stari Loki. V zadnjem zavodu se rehabilitirajo tudi odrasle slepe osebe.

Rehabilitacija gluhih ni zadovoljiva, ker zmožljivost obeh zavodov za gluho mladino v Ljubljani in Portorožu (200 mest) ne zadostuje. Tako ostane del gluhe mladine brez obvezne šolske in poklicne izobrazbe.

Rehabilitacijo fizično defektnih invalidov opravlja zavod za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani (za odrasle) in zavod za rehabilitacijo invalidne mladine v Kamniku (za mladino). Medtem ko zmogljivost zavoda v Kamniku zadostuje, pa je zmogljivost zavoda v Ljubljani še neznatna.

Socialni zavodi za otroke, mladino in odrasle

V Sloveniji je 328 socialnih zavodov za otroke in mladino in 37 socialnih zavodov za odrasle z zmogljivostjo 22.779 mest. Od tega je v sektorju zdravstva in socialne politike 73 (20 %) socialnih zavodov, ki so (razen 4) prešli v pristojnost ljudskih odborov. Drugi zavodi so v prosvetnem sektorju.

V sektorju zdravstva in socialne politike so te vrste socialnih zavodov:

— za otroke in mladino: dečje jasli, dečji domovi, otroški domovi, mladinski domovi, prehodni mladinski domovi, zavod za rehabilitacijo invalidne mladine in dom za duševno defektne otroke;

— za odrasle: domovi za stare in onemogle, dom slepih in zavod za duševno defektne.

Socialni zavodi za otroke in mladino. V dečjih jasliah, katerih je v Sloveniji 12 z zmogljivostjo 567 mest, se oskrbujejo otroci do 3. leta, katerih starši so zaposleni. Otroci ostanejo v jasliah v glavnem samo podnevi, zvečer pa jih vzamejo starši domov. Po sedanjem stanju je zajetih v dečjih jasliah 0,74 % vseh otrok do 3. leta.

Dečji domovi so v Ljubljani, Mariboru (2), Celju, Ptujju in Gradišču v Slovenskih goricah. Imajo zmogljivost 276 mest. V domovih so otroci do 3. leta in imajo v njih stalno oskrbo.

Važni splošni socialni zavodi so otroški in mladinski domovi. V naši republici so 3 otroški domovi za otroke od 4. do 7. leta z zmogljivostjo 170 in 10 mladinskih domov za otroke od 8. do 14. leta z zmogljivostjo 699 mest.

Prehodni mladinski domovi so v Ljubljani, Preddvoru in Dobrni. Dom v Ljubljani vsestransko opazuje in analizira vzgojno problematiko in vzgojno iztirjeno mladino pred razmeščanjem v specialne zavode. V ta namen ima posebno triažno postajo. Zavod je lani v celoti obdelal in razmestil 91 oskrbovancev. Zaradi premajhne zmogljivosti tega zavoda (30) bi bilo treba ustanoviti še 2 prehodna mladinska domova, z mediko-psihološko postajo (v Mariboru in Celju).

Zavod za rehabilitacijo invalidne mladine v Kamniku oskrbuje fizično defektno šolsko mladino. V zavodu je osnovna šola in nekaj delavnic (krojaška, šiviljska, mizarska, urarska in za domačo obrt), v katerih se mladina uči. Zmogljivost je 90 mest. Zavod bi bilo treba razširiti z ustanovitvijo oddelka za predšolsko mladino in oddelka (azila) za teže invalidne otroke in mladino.

Dom za duševno defektne otroke v Dornavi je šele v razvoju. Zavod oskrbuje duševno defektne otroke in bo imel pri polni zmogljivosti 180 (sedaj 162) postelj, kar še zdaleč ne zadostuje za vse potrebe.

Socialni zavodi za odrasle. V Sloveniji je 35 domov za stare in onemogle s skupno zmogljivostjo 3427 postelj. Povprečna zasedba v letu 1955 je znašala zaradi razmeroma visoke fluktuacije oziroma umrljivosti

le 3185. Skupni izdatki za domsko oskrbo starih in onemoglih so znašali 260 milijonov din (brez izdatkov za investicije, večja popravila in večje obnove inventarja).

Razmere v domovih onemoglih so se v zadnjih letih vidno izboljšale, vendar sedanje stanje še ni zadovoljivo. Zlasti upokojenci si želijo lastnih oziroma posebnih domov, kjer bi si uredili življenje po svojih potrebah in okusu.

Dom slepih v Stari Loki z zmogljivostjo 118 mest ima učne delavnice za slepe (metlarstvo, ščetarstvo, pletarstvo in mrežarstvo) z internatom za slepe vajence, je rehabilitacijski center za pozneje oslepele slepe in njihovo prekvalifikacijo in azil za stare slepe.

Zavod za duševno defektne v Hrastovcu, ki ima 320 postelj, oskrbuje duševno defektne odrasle osebe. Zavodova stavba je v zelo slabem stanju in je potrebna nujnega in temeljitega popravila.

Vsi socialni zavodi imajo družbeno vodstvo, v veliki večini so na samostojnem financiranju. Družbeno upravljanje je v razmeroma kratki dobi pokazalo zelo dobre uspehe. Predvsem je upravnim odborom uspelo, da pristojni organi učinkoviteje obravnavajo probleme v zvezi s sredstvi, ki so potrebna za nujne preureditve in izboljšanja. Dejansko so ustanovitelji socialnih zavodov v zadnjih letih omogočili vrsto preureditev in izboljšav.

Počitniška letovanja, šolske kuhinje in šolske mlečne kuhinje

Kot že vsako leto so posamezni okrajni ljudski odbori tudi lani organizirali počitniška letovanja in taborjenja otrok, za organizacijo inozemskih letovanj pa je skrbel Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

Na obmorskih in višinskih letovanjih in taborjenjih je bilo 20.029 otrok. V prvi vrsti so bili upoštevani otroci padlih borcev ter socialno in zdravstveno šibki otroci.

V Avstriji je letovalo 1082 naših otrok ob Milstättskem in Vrbskem jezeru, na Dunaju ter v bližini Gradca. Avstrijski otroci so letovali v Kaštel Lukšiču, Splitu, Crikvenici, Malinski in Savudriji. Koroški slovenski otroci so letovali v Strunjanu.

Šolskih kuhinj je bilo lani 15 z 2081 oskrbovanci v aprilu in 2915 v decembru. Pri šolskih mlečnih kuhinjah se je število oskrbovancev zvišalo v mesecu aprilu na 45.550, v mesecu decembru pa na 53.859.

UNICEF

V preteklem letu je bila dodeljena oprema dispanzerjem za matere in otroke in posvetovalnicam za matere in otroke. Opremo so prejele poleg 11 dispanzerjev in 38 posvetovalnic tudi 3 šole za medicinske sestre. Veliko povpraševanje po AD kapsulah ribjega olja je bilo zadovoljivo rešeno s pošiljko 1.410.000 kapsul.

Za nadaljnji program pomoči je bil izdelan program opreme, potrebne zavodom za defektno mladino v Sloveniji.

Invalidsko varstvo

Varstvo vojaških in delovnih invalidov je materialno pri nas več ali manj urejeno. Novi predpisi bodo morali zajeti še rehabilitacijo invalidov, tako da bo invalidom omogočena ponovna zaposlitev.

V Sloveniji je bil v zadnjih dveh letih dosežen velik napredek glede rehabilitacije invalidov. Ustanovljen je bil zavod za rehabilitacijo invalidov, ki strokovno vodi vse ustanove za rehabilitacijo v republiki. Zavod gradi v Ljubljani sodobni center, kjer se bo izvajala rehabilitacija po najnovejših metodah. Zavod že dela na področju protetike in določa vsakemu težjemu invalidu ustrezno ortopedsko pomagalo. Poleg tega se invalidi pod strokovnim vodstvom zdravnika in fizioterapevtov priučujejo v uporabljanju ortopedskih pripomočkov.

Zdravilišče Laško, ki je preurejeno za rehabilitacijo invalidov, je že doseglo vidne uspehe. V zavodu je stalno na rehabilitaciji okrog 150 invalidov. V letu 1954 je bilo v zavodu 1756 invalidov, od tega je bilo 1527 medicinsko rehabilitiranih, stanje 229 invalidov pa je ostalo nespremenjeno. V letu 1955 je bilo od 1826 sprejetih invalidov medicinsko rehabilitiranih 1514, nespremenjeno pa je ostalo stanje 312 invalidov.

Lep uspeh je dosegel v letu 1955 tudi zavod za rehabilitacijo invalidne mladine v Kamniku.

Skrb za vojaške vojne invalide se je znatno izboljšala, ko je bilo težišče invalidskega varstva preneseno na okrajne ljudske odbore. V Sloveniji se izplačuje invalidnina 37.600 upravičencem (od tega nad 10.000 osebnim invalidom). Za invalidnine, otroške in invalidske dodatke ter za zdravstvene storitve se daje letno okrog 1300 milijonov din. V zamejstvo (v Italijo in Avstrijo) se izplačuje invalidnina 980 upravičencem.

Število invalidskih upravičencev še vedno narašča. Konec leta je ostalo okrog 2400 merešenih zahtevkov za priznanje invalidnine. Med njimi so zahtevki borcev, ki so zboleli v NOB, pa se jim je zdravstveno stanje poslabšalo, zahtevki staršev in vdov, ki se iz raznih vzrokov niso prej prijavi, in zahtevki mirovnih vojaških invalidov.

Vsako leto gre povprečno 1200 invalidov na klimatsko zdravljenje na Gorenjsko in na morje ter v razna topliška zdravilišča v Sloveniji.

Povprečno stane klimatsko zdravljenje za enega invalida 18.000 din, zdravljenje v toplicah pa 14.000 din.

4. Delo in delovna razmerja

Inšpekcija dela

Stanje higiensko-tehničnega varstva se je v letu 1955 izboljšalo in je na tem področju dosežen vsaj v nekaterih podjetjih vidnejši uspeh. Nekatera, predvsem večja podjetja so porabila znatna finančna sredstva za izboljšanje higiensko-tehničnega varstva pri delu.

Viden napredek je bil dosežen pri ureditvi delovnih razmer, prostorov in čistoče v podjetjih. Mnoga podjetja so na lastno pobudo ali z upoštevanjem nasvetov in predlogov inšpekcijskih organov organizirala higiensko-tehnično varstveno službo, določila strokovno usposobljene osebe in jim poverila skrb za to važno področje. Podjetja so izbrala tudi komisije za

higiensko-tehnično varstvo, ki ponekod prav dobro delajo. Po nepopolnih podatkih ima 34 največjih industrijskih podjetij, 11 rudarskih podjetij in železniško transportno podjetje 50 varnostnih tehnikov.

Inšpektorji okrajnih in republiške inšpekcije dela so opravili lani 2790 rednih pregledov podjetij, 3250 izrednih pregledov, preiskali na kraju samem 116 smrtnih nezgod in 2130 drugih nesreč pri delu. Redni pregledi v podjetjih so zajeli 123.500 zaposlenih delavcev, od tega 5450 mladoletnih delavcev v starosti od 16—18 let in okoli 6400 vajencev. Pri pregledih so ugotovili nad 15.480 neprimernih delovnih mest, okoli 5110 nezavarovanih strojev in naprav, preko 9730 delovnih mest, kjer delavci niso bili pre skrbljeni z varovalno obleko in obutvijo ter drugimi osebnimi varovalnimi sredstvi.

Po še nepopolnih podatkih zdravstvene evidence je bilo v preteklem letu v Sloveniji preko 40.000 nesreč pri delu. To število se v primerjavi s prejšnjimi leti ni znatno spremenilo. Število nesreč pri delu na 100 zaposlenih pa stalno pada. Tako je bilo leta 1954 na 100 zaposlenih 15,76 ponebrečenih, leta 1955 pa 14,10. Zvišalo pa se je število delovnih dni, izgubljenih zaradi nesreč pri delu, kar pomeni, da so nesreče hujše.

Medtem ko je bilo leta 1954 izgubljenih zaradi nesreč pri delu 0,54 % od skupnega števila delovnih dni, zaradi drugih obolenj pa 3,74 %, se je v letu 1955 zvišal odstotek izgubljenih delovnih dni zaradi nesreč pri delu na 0,45 %, odstotek izgubljenih delovnih dni zaradi drugih obolenj pa je neznatno padel na 3,75 %.

Leta 1955 je bilo 116 smrtnih nesreč pri delu (za 23,4 % več kot leta 1954). Število smrtnih nesreč na 10.000 zaposlenih se je nasproti letu 1954 zvišalo od 3,62 na 4,18. Najbolj se je povečalo število smrtnih nesreč v gospodarski panogi proizvodnje in razdeljevanja električne energije (od 5,65 na 10.000 zaposlenih v l. 1954 na 27,16 v l. 1955), v železniškem prometu (od 5 na 10.000 zaposlenih v letu 1954 na 10 v letu 1955) in v gradbeništvu, kjer se je v preteklem letu število smrtnih nesreč tudi podvojilo.

Največ smrtnih nesreč je bilo zaradi nepravilne organizacije dela in pomanjkljivega nadzorstva, zaradi osebne nepazljivosti in nepazljivosti sodelavcev ter zaradi neprimernih delovnih razmer. Pri drugih nesrečah so med vzroki nesreč prevladovali pomanjkanje strokovnega znanja, slaba organizacija dela, duševne in telesne hibe ter slaba disciplina. Precejšnje povečanje nesreč pri delu in raznih obolenj pri železničarjih je med drugim nedvomno pripisati tudi preveliki utrujenosti osebja v tej gospodarski stroki.

Okrajne inšpekcije dela so ugotovile lani 2360 nezakonitih odpovedi delovnih razmerij in večje število raznih drugih kršitev v zvezi z neplačanim nadurnim nočnim ali nedeljskim delom, s pravicami delovnih in vojnih invalidov itd. Glede vajencev je bilo ugotovljeno 1820 primerov kršitev predpisov. Najpogosteje kršijo predpise obrtniki. Inšpeksijski organi so za več kot 200 primerov ugotovili, da niso bile sklenjene vajenske pogodbe, ugotovili so preko 90 primerov fizičnega grlega ravnanja, 410 primerov madurnega dela v delavnicah, okoli 140 nepravilnih namestitvev, več kot 180 primerov, ko so vajence uporabljali za druga dela, 430 kršitev predpisov o letnem dopustu itd.

Okrajne inšpekcije dela in republiška inšpekcija dela so v preteklem letu zaznamovale številne pritožbe železničarjev zaradi poostrenih turnusov, ki prekomerno podaljšujejo delovni čas, preobremenjujejo predvsem eksekutivno osebje in povečujejo nevarnost železniških nesreč.

V Sloveniji je bilo v preteklem letu 11 okrajnih inšpekcij dela s 37 inšpektorji in republiška inšpekcija dela z 9 inšpektorji.

Kader inšpekcije dela po okrajih se ne more ustaliti, saj je več kot polovica inšpektorjev z delovnim stažem, manjšim od 3 let. Določeno število inšpektorjev nima potrebne kvalifikacije za to službo. Za solidno strokovno delo bi bilo nujno potrebno, da bi vsaka inšpekcija dela imela vsaj enega, po potrebi pa tudi več uslužbencev s srednjo tehnično izobrazbo.

Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu

Organizacija dela. V okviru proučevanja organizacije dela je pričel zavod uvajati analitsko ocenjevanje delovnih mest v gospodarskih organizacijah črne metalurgije. Podlaga za to ocenjevanje je posebna metodika, ki se s pridom uporablja v železarnah Jesenice, Štore in Ravne. Cilj tega je pravilnejše nagrajevanje ob upoštevanju kvalifikacije, odgovornosti, telesnega in umskega naprezanja ter delovnih razmer, kakor tudi pridobitev elementov za reorganizacijo strokovnega usposabljanja.

Varnost pri delu. Na tem področju je zavod predvsem dajal neposredno pomoč gospodarskim organizacijam z različnimi ekspertizami, asanacijskimi načrti in podobnim. Takih elaboratov je bilo izdelanih nad 25.

Zaradi propagiranja zdravstveno-tehničnega varstva je zavod v preteklem letu priredil reprezentativno razstavo, ki se je je v Ljubljani in še v drugih 13 mestih in industrijskih središčih ogledalo preko 139.000 obiskovalcev, v glavnem članov delovnih kolektivov. V okviru razstave so bili predvajani razni strokovni filmi, ki si jih je ogledalo preko 53.000 obiskovalcev. Razen te razstave so bile prirejene še 3 specialne razstave.

V režiji zavoda je bil posnet strokovni film »Osebnna varovalna sredstva v industriji in obrti«.

Zavod je pričel delati najnujnejše domače standarde osebnih varovalnih sredstev (jeklne kapice za rudarske škorjence in težke čevlje, varovalna očala iz nezlomljivega stekla, obrazni ščitniki, varovalne rokavice z jeklenimi vložki, varnostni pas za dela na višinah itd.).

V boju proti silikozi se je posrečilo zainteresirati železarno na Ravnah, da je pričela izdelovati jamska kladiva z izplakovalnimi glavami, ki omogočajo mokro vrtanje in s tem preprečujejo nastajanje silikatnega prahu.

Psihologija dela. V preteklem letu je bilo opravljenih preko 150 individualnih psiholoških pregledov s poklicnim svetovanjem ter preko 20 skupinskih pregledov, kjer je bilo svetovano preko 700 kandidatov. Ker v zavodu ni mogoče zajeti poklicnega svetovanja za vso mladino, je bila dana pobuda za ustanovitev okrajnih poklicnih svetovalnic. V letu 1956 bo pričelo v okviru posredovalnice za delo delovati 8 takih svetovalnic, za katere je zavod na več tečajih usposobil potreben kader (psihologe in referente za mladino).

Zavod se je lotil tudi standardizacije baterije 6 testov za ugotavljanje abstraktnega, verbalnega, mehanskega, prostorninskega in numeričnega presojanja ter presojanja hitrosti in točnosti psihičnega dela. Za populizacijo so bili izbrani dijaki nižjih gimnazij in strokovnih šol v starosti od 14 do 16 let po metodi vzorcev. V Ljubljani je delo že opravljeno (pregledanih je bilo okoli 900 dijakov), v drugih krajih bo opravljeno v letu 1956. S tem bomo prvikrat dobili standardizirane teste, ki bodo prilagojeni domačim razmeram.

Posredovanje dela

Od januarja do decembra preteklega leta je maraslo v Sloveniji število zaposlenih za 29.718 oseb. Vzporedno s povečanjem števila zaposlenih je padlo število nezaposlenih. V januarju je bilo evidentiranih 9.974, v decembru le 6.287 nezaposlenih oseb. Povprečno mesečno je bilo nezaposlenih 7.312 oseb (leta 1954 12.168, leta 1953 10.160). Posredovalnice za delo so obravnavale 43.201 osebo (leta 1954 57.974, leta 1953 58.265).

V preteklem letu je menjalo zaposlitev v gospodarskih organizacijah 50.400 delavcev in uslužbencev. V nekaterih podjetjih je fluktuacija delovne moči dosegla in celo preseгла 50 % vseh zaposlenih.

Od priglasičenih nezaposlenih oseb je bilo vključenih v delo 82,5 % (leta 1954 pa 77,2 %).

Vsa leta je zelo visok odstotek nezaposlenih žensk. Odstotek se giblje v zadnjih treh letih okoli 80 % od vseh nezaposlenih. Med nezaposlenimi je tudi 13,7 % invalidnih in za delo manj zmožnih oseb (78 vojaških vojnih invalidov, 273 delovnih invalidov, 511 drugih oseb z zmanjšano delovno zmožnostjo). Posredovalnice za delo so zaposlitvi teh oseb posvečale posebno pozornost.

Zadnji gospodarski ukrepi se kažejo že v gibanju števila nezaposlenih. Tako je bilo v decembru 1954 podanih odpovedi delovnega razmerja 990 osebam, v istem mesecu preteklega leta pa 4.253 osebam.

Od vseh nezaposlenih oseb v času od aprila 1952 do konca 1955 je bilo 5.377 upravičencev do oskrbnine zaradi nezaposlenosti. Od teh so posredovalnice za delo zaposlile 4.796 oseb, tako da je konec decembra prejemale oskrbnino še 581 oseb. Od teh prejema 275 oseb oskrbnino že mad eno leto. V preteklem letu je bilo izplačanih oskrbnin za 27 milijonov din, celotni izdatki za posredovanje dela pa so znašali skoraj 46 milijonov din.

5. Socialno zavarovanje

Služba socialnega zavarovanja je doživela v letu 1955 precejšnje organizacijske in finančne spremembe.

Važna organizacijska sprememba v socialnem zavarovanju je bila prilagoditev okrajnih zavodov območjem novih okrajev. Reorganizacija je bila v Sloveniji v glavnem izvršena že septembra 1955. V vsakem od novih okrajev je ostal samo po en okrajni zavod za socialno zavarovanje, zavodi v ukinjenih okrajnih središčih pa so postali podružnice novih okrajnih zavodov.

Financiranje socialnega zavarovanja je bilo v letu 1955 postavljeno deloma na nove osnove z uvedbo novih finančnih instrumentov. Omeniti je treba predvsem inštitut pozavarovanja okrajnih zavodov pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje, s čimer je rizična skupnost zdravstvenega zavarovanja prešla meje okraja in se razširila na vso republiko. Na področju prispevka za zdravstveno zavarovanje so bile vpeljane posebne (diferencirane) stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki se predpišejo tistim zavarovancem prispevka, pri katerih so izdatki zdravstvenega zavarovanja višji ali nižji od določenega povprečja oziroma je povprečni izostanek z dela zaradi bolezni in poškodb pri delu višji ali nižji od določenega povprečja bolnikov. Ta instrument so lani uporabili skoraj vsi okrajni zavodi v Sloveniji ter s tem uravnovesili svoje proračune.

Število zavarovancev socialnega zavarovanja v Sloveniji je znašalo v letu 1955 v povprečju 367.970 nasproti 330.380 v letu 1954 (povečanje za 11%) in 296.134 v letu 1953 (povečanje za 23%). Pri vsch podatkih so všteti tudi zavarovanci koprškega zavoda. Najvišje je bilo število zavarovancev v avgustu 1955, ko je doseglo (vštevši Koper) število 378.981.

Število družinskih članov aktivnih zavarovancev je znašalo v letu 1955 v povprečju 420.020.

Število užívalcev pokojnin in invalidnin je znašalo v letu 1955 v povprečju 86.825, število družinskih članov užívalcev pokojnin in invalidnin pa v povprečju 65.807, tako da je skupno število zavarovancev v letu 1955 obsegalo v povprečju 940.622 oseb (l. 1954 892.026 upravičencev) ali preko 60% vseh prebivalcev.

Stroški za zdravstveno zavarovanje kažejo po še nepopolnih podatkih večje povečanje kakor povečanje števila zavarovancev. Izdatke za posamezne panoge zdravstvenega varstva v letih 1954 in 1955 kaže tale razpredelnica:

	1954 (v tisoč din)	Odpade na 1 zavarovanca- din	1955 (v tisoč din)	Odpade na 1 zavarovanca din
Ambulantno zdravljenje	548 697	1 661	646 915	1 921
Zobna nega	264 791	801	302 414	822
Zdravljenje v bolnicah	1 666 563	5 044	2 017 500	5 482
Zdravila in zdravilni pripomočki	568 633	1 721	634 429	1 724
Ortopedski pripomočki	98 500	298	94 357	256
Povračilo potnih stroškov	166 336	503	220 371	599
Zdravljenje v naravnih zdraviliščih	122 652	341	127 194	346
Denarno nadomestilo za čas bolezni	1 017 187	3 061	1 022 572	2 779
Denarno nadomestilo ob porodu	132 923	402	186 065	506
Razlika za skrajšan delovni čas	46 391	142	74 068	201
Podpora za opremo otroka	430 076	474	175 994	478
Pogrebnine			11 918	32
Posmrtnine	61 428	186	59 884	163

Število upravičencev do otroškega dodatka in število otrok, za katere se izplačuje otroški dodatek, raste. Izdatke za leto 1955 izplačanih otroških dodatkov v primerjavi z letom 1954 kaže tale razpredelnica:

	Izplačan znesek	Število upravičencev	Število otrok	Povprečni mesečni znesek za 1 otroka
1954	6 338 527 000	110 505	212 851	2 371
1955	7 224 922 000	121 023	231 779	2 598

Republiški zavod za socialno zavarovanje je imel v letu 1955 skupno 13.979 milijonov din dohodkov za sklad dolgoročnih dajatev. Čisti dohodki po odbitku rezervnega sklada ter prispevka za zdravstveno varstvo upokojencev so znašali 13.294 milijonov din. V istem razdobju je imel zavod izdatkov v znesku 13.430 milijonov din, tako da ima zavod knjižni primanjkljaj v znesku 136 milijonov din.

Okrajni zavodi za socialno zavarovanje so imeli v letu 1955 skupno 6.039 milijonov din dohodkov. Po odbitku za rezervni sklad, za preventivni sklad zdravstvenega zavarovanja in za obvezno pozavarovanje, je znašal čisti dohodek okrajnih zavodov 5.626 milijonov din. V istem razdobju so imeli okrajni zavodi iz zdravstvenega zavarovanja izdatke v višini 5.542 milijonov din, tako da so okrajni zavodi v globalnem znesku imeli pribitek v znesku 84 milijonov din.

Rekapitulacija knjižnih dohodkov in izdatkov republiškega in okrajnih zavodov za socialno zavarovanje v Sloveniji za leto 1955 daje tole sliko (v milijonih dinarjev):

Dohodki republiškega zavoda	13 294	
okrajnih zavodov	5 626	18 920
Izdatki republiškega zavoda	13 430	
okrajnih zavodov	5 542	18 972
Skupni knjižni primanjkljaj		52

Stanje posameznih skladov pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje je takole:

a) Rezervni sklad:

25 % pribitka iz leta 1954	160 627 218 din
1 % dohodkov sklada	143 264 649 din
Stanje dne 31. XII. 1955	303 891 867 din

b) Sklad za preventivno zdravstveno varstvo:

20 % prispevek okrajnih zavodov	38 895 509 din
od tega porabljenih	12 936 801 din
Stanje 31. XII. 1955	25 948 708 din

Rezultati še niso dokončni, ker bodo knjižili zavodi še dohodke in izdatke, ki se bodo pojavili v januarju in deloma v februarju 1956, nanašali pa se bodo še na leto 1955.

VII. ZAKONI IN DRUGI PREDPISI

Zakoni in drugi akti Ljudske skupščine LRS. V preteklem letu je Izvršni svet obravnaval in predlagal Ljudski skupščini LRS 17 zakonskih predlogov in 10 predlogov odlokov, od tega:

- na področju gospodarstva osem zakonov in štiri odloke,
- na področju organizacije štiri zakone in en odlok,
- na področju prosvete en zakon in tri odloke,
- na področju zdravstva in socialne politike štiri zakone,
- na področju pravosodja dva odloka.

Razen tega je dal Izvršni svet tudi še predlog za eno priporočilo in za tri sklepe o izvolitvi in razrešitvi sodnikov.

Na predlog Izvršnega sveta je Ljudska skupščina LRS sprejela te zakone in odloke:

družbeni plan LRS za leto 1955 in dva odloka o spremembi družbenega plana,

zakon o proračunu LRS za leto 1955 in zakon o spremembi tega zakona, dva zakona o potrditvi republiškega sklepnega računa za leto 1953 in 1954,

zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o skladih za urejanje voda,

zakon o oddajanju in izvajanju gradbenih del,

zakon o turističnem šotorenju,

zakon o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na področju okraja Koper,

zakon o ustanovitvi sveta za urbanizem LRS,

zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev,

zakon o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov v zadevah, ki so urejene z republiškimi predpisi,

zakon o podeljevanju Prešernovih nagrad,

zakon o zobozdravstveni službi,

zakon o lekarniški službi,

zakon o šoli za socialne delavce,

zakon o pokopališčih,

odlok o začasnem financiranju republiških potreb v januarju 1955,

odlok o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film,

odlok o izvolitvi začasnih predstavnikov okraja Koper v Republiški zbor in Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS,

odlok o ustanovitvi Sveta umetniških akademij,

odlok o Višji pedagoški šoli,

odlok o vodstvu kulturno-umetniških in znanstvenih zavodov,

odlok o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v LRS.

odlok o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč.

Izvršni svet je nadalje obravnaval dva zakonska predloga, ki sta bila izdelana neposredno v skupščinskih odborih (zakon o obratnih ambulantah in zakon o območju okrajev in občin v LRS) in dal k njima svoje pripombe.

Brez sodelovanja Izvršnega sveta je sprejel skupščinski odbor za prosveto priporočilo ljudskim odborom o štipendiranju naraščaja za predavatelje na gimnazijah ter dva odloka (o spremembi odloka o nagradah in plačah poslancev Ljudske skupščine LRS in o ustanovitvi komisije za statute).

Uredbe in drugi akti Izvršnega sveta. Izvršni svet je v preteklem letu sprejel 11 uredb, 34 odlokov, eno navodilo in 59 odločb. Tri uredbe in 15 odlokov je bilo izdanih za izvršitev zveznih predpisov oziroma na njihovi podlagi, 8 uredb in 19 odlokov pa na podlagi republiških predpisov oziroma za njihovo izvršitev.

Po posameznih področjih so bile uredbe in odloki izdani takole:

na področju gospodarstva (vštevši komunalne zadeve) šest uredb: o razdeljevanju in odpovedi stanovanj in o spremembi te uredbe, o načinu in rokih plačila deleža LRS na dohodkih okrajev in mest in o spremembi te uredbe, o pogojih za uporabo sredstev iz republiškega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš, o spremembi in dopolnitvi tarife prispevkov v gozdne sklade;

19 odlokov: o določitvi akontacije in plačevanju dohodnine (4 odloki); o dohodnini v stalnem znesku; o prometnem davku v uporabi gozdov pango 315; o dohodninskih davčnih stopnjah v okraju Koper; o razdelitvi dobička podjetij za PTT za leto 1955; o določitvi količin vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci porabiti doma brez plačila prometnega davka v eni proizvodni dobi; o začasnem financiranju potreb LRS v prvem tromesečju 1956; o določitvi osnov za sestavo tarifnih pravilnikov projektnih organizacij; o določitvi nekakovostnih vrst živine, za katero se ne smejo dodeljevati investicijska posojila; o odškodninski tarifi za razlašena zemljišča za leto 1955; o prenosu obveznosti in sredstev iz republiškega kreditnega sklada za investicije v okrajne oziroma mestne kreditne sklade za investicije; o spremembah in dopolnitvah pravilnika o splošnih pogojih za preskrbo z električno energijo iz javnega omrežja LRS, o prenosu republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva na Zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo LRS.

Na področju prosvete:

uredba o spremembi uredbe o prejemkih funkcionarjev in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti;

trije odloki: o spremembah in dopolnitvah odloka o položajnih dodatkih za uslužbence prosvetno-znanstvene stroke, o položajnih dodatkih za uslužbence prosvetno-znanstvene stroke pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, o natečaju za sprejem novih študentov na medicinsko fakulteto ljubljanske univerze.

Na področju zdravstva:

uredba o opravljanju prvih in periodičnih zdravniških pregledov oseb v delovnem razmerju,

dva odloka: o začasnem dodatku na preživnino babic, o inštitutu za tuberkulozo na Golniku.

Na področju pravosodja:

odlok o pomilostitvi obsojencev.

Na področju organizacije:

tri uredbe: o pristojnosti, organizaciji in delu Sveia za urbanizem LRS, o preimenovanju naselij, dopolnitvi imen naselij, ki imajo enako se glaseča imena, in drugih popravkih imen naselij; o razglasitvi novih naselij in združitvi naselij;

devet odlokov: o dodatnih volitvah odbornikov v občinski ljudski odbor Koper okolica in v okrajni ljudski odbor Koper, o višjem disciplinskem sodišču pri Zavodu za socialno zavarovanje LRS, o določitvi roka za razpis rednih volitev delavskih svetov, o ustanovitvi republiške rudarsko-metalurške inšpekcije, o organizaciji in delu Geodetske uprave LRS, o ustanovitvi Ekonomskega inštituta LRS, o ustanovitvi Urbanističnega inštituta LRS, o ukinitvi komisije za likvidacijo kreditnih zadrug, o ustanovitvi komisije LRS za telesno kulturo;

navodilo za prevzem arhivov, inventarja in nepremičnih dosedanjih ljudskih odborov;

statut o skladu Borisa Kidriča.

Od izdanih odločb, ki so bile objavljene v Uradnem listu LRS, ima samo ena materialno vsebino (odločba o tem, katere kmetijske organizacije se poleg že razglašanih štejejo v letu 1954 za poskusne obrate).

Druge odločbe se delijo na tele skupine:

30 odločb o ustanovitvi oziroma razglasitvi finančno samostojnih zavodov in o njihovih spremembah;

12 odločb o imenovanju članov upravnih odborov in komisij;

2 odločbi o razrešitvi in imenovanju državnega sekretarja za gospodarstvo LRS, predsednika in sekretarja Sveia za urbanizem LRS in direktorja republiškega zavoda za gospodarsko planiranje;

2 odločbi o skupnosti podjetij (o ustanovitvi skupnosti podjetij za promet z žitom in o vključitvi 2 elektrarn v elektrogospodarsko skupnost Slovenije).

4 organizacijske odločbe (o določitvi, o številu odbornikov novih ljudskih odborov, o prenehanju okrožnih protituberkuloznih dispanzerjev, o ustanovitvi tržnih inšpekcij in o ustanovitvi finančnih inšpekcij pri mestnih občinah s posebnimi pravicami).

Izvršni svet je za finančno samostojne zavode, ki jih je ustanovil, izdal pravila in pravilnike o plačah njihovih delavcev in uslužbencev, kolikor je po ustanovitveni odločbi predvideno, da se njihove plače urejajo po posebnih ustanoviteljevih predpisih.

Predpisi samostojnih republiških organov. V letu 1955 so izdali samostojni republiški upravni organi 32 splošnih predpisov, od tega

- 7 s področja prosvete,
- 18 s področja gospodarstva,
- 2 s področja zdravstva,
- 3 s področja notranjih zadev,
- 2 s področja pravosodja

Izvršni svet je nadzoroval po svojih odborih zakonitost naštetih predpisov.

Predpisi ljudskih odborov. Ljudski odbori so izdali v preteklem letu 761 odlokov in drugih takih predpisov, ki morajo biti objavljeni v Uradnem listu LRS.

Vsi ti predpisi so bili pregledani v skladu s 44. členom uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta. Kolikor so bili kakšni predpisi nezakoniti, so bili ljudski odbori na to opozorjeni in so po veliki večini upoštevali pripombe in popravili take odloke. V redkih primerih, ko ljudski odbori pripomb niso upoštevali, je Izvršni svet tak odlok ljudskega odbora razveljavil ali odpravil.

Ker je to po veljavnih predpisih potrebno, je Izvršni svet izdal pritr-ditev k posameznim odlokom (odloki o občinskih taksah in prometnem davku, o kategorizaciji cest III. reda in o določitvi stanovanjskih tarif).

PREDLOG DRUŽBENEGA PLANA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1956

I. DEL

OSNOVNE NALOGE IN NAMENI GOSPODARSKEGA RAZVOJA V LETU 1956

I. poglavje

SKUPNI DRUŽBENI PROIZVOD IN NARODNI DOHODEK

V letu 1956 se predvideva nadaljnji porast družbenega proizvoda in narodnega dohodka kot rezultat povečane gospodarske aktivnosti v LR Sloveniji.

Na povečanje družbenega proizvoda vpliva v LR Sloveniji predvsem porast industrijske proizvodnje, v manjši meri pa tudi porast prometa, trgovine, gostinstva in obrtništva. Obseg kmetijske proizvodnje bo ostal na ravni realizacije 1955, medtem ko bo obseg gradbeništva manjši zaradi zmanjšane investicijske dejavnosti. Zmanjšanje se predvideva tudi pri gozdarstvu, predvsem zaradi skrčene sečnje v zasebnem sektorju.

Družbeni proizvod v letu 1956 se bo povečal nasproti letu 1955 za 4%, narodni dohodek pa za 3%. Indeksa družbenega proizvoda in narodnega dohodka se gibljeta, izraženo v istih cenah, takole:

	1953	1954	1955	1956	1956 1955
Družbeni proizvod	100	117	150	135	104
Narodni dohodek	100	118	131	134	103

Družbeni proizvod za leto 1956 se bo povečal predvsem zaradi večjega fizičnega obsega proizvodnje in uslug. Delno pa so upoštewane tudi doslej neizkoriščene rezerve našega gospodarstva, ki jih je zlasti ob prehodu na stabilnejše odnose v našem gospodarstvu potrebno aktivirati na čim širši osnovi. Z uspešnejšim izkoriščanjem teh rezerv, kot so nadaljnji dvig produktivnosti dela, štednja z materialom, večji hektarski pridelki itd. bi bilo pri široki mobilizaciji subjektivnih sil mogoče predvideni družbeni proizvod še preseči.

II. poglavje

INDUSTRIJA

1

Obseg industrijske proizvodnje v l. 1956 se bo povečal:

- z novimi kapacitetami, ki so bile dograjene v letu 1955 oziroma bodo pričele obratovati v letu 1956,
- z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet,
- zaradi večjih količin in boljšega izkoriščanja razpoložljivih surovin,
- zaradi izboljšane kooperacije med podjetji in
- zaradi izboljšane energetske situacije predvsem ob prehodu iz leta 1956 na leto 1957 v zvezi z novimi energetskimi kapacitetami.

2

V industriji se v letu 1956 predvideva za 7% večja proizvodnja nasproti doseženi proizvodnji v letu 1955.

Industrijska proizvodnja se je v zadnjih letih gibala takole:

	Indeksi skupne industrijske proizvodnje			
	1953	1954	1955	1956
Indeksi v primerjavi z l. 1955	100	111	126	155
Verižni indeksi	100	111	115	107

Industrijska proizvodnja v LR Sloveniji se v letih 1953 do 1956 dviga letno povprečno za okoli 10%. Ker pa so bili osnovni objekti kapitalne izgradnje v LR Sloveniji v glavnem dokončani že v prejšnjih letih, bo porast proizvodnje v letu 1956 nekoliko pod povprečjem prejšnjih let. Razen tega pa vplivajo na manjši porast še vedno omejene možnosti uvoza surovin in nekoliko zmanjšana proizvodnja opreme zaradi manjših investicij.

Proizvodnja pa se more povečati tudi nad predvideni obseg, če si bodo podjetja s povečanim izvozom omogočila uvoz dodatnih surovin.

3

Po posameznih industrijskih strokah se lahko pričakuje, da bo obseg proizvodnje takole naraščal:

	Indeksi fizičnega obsega industrijske proizvodnje		
	1955 1954	1956 1954	1956 1955
Proizvodnja električne energije	121	146	121
Proizvodnja in predelava premoga	107	114	107
Proizvodnja in predelava nafte	84	105	125
Črna metalurgija	105	111	106
Barvasta metalurgija	128	136	106
Proizvodnja nekovin	105	106	105
Kovinska industrija	113	115	100
Elektroindustrija	128	150	117
Kemična industrija	116	118	102
Industrija gradbenega materiala	108	112	104
Lesna industrija	111	115	102
Industrija papirja	129	160	124

Indeksi fizičnega obsega industrijske proizvodnje

	1955	1956	1956
	1954	1954	1955
Tekstilna industrija	114	119	104
Usnjarska in obutvena industrija	121	127	105
Gumarska industrija	115	139	121
Živilska industrija	118	130	110
Grafična industrija	110	110	100
Tobačna industrija	102	102	100
Industrija skupaj	115	121	107

V temeljnih energetskih strokah, t. j. pri elektroenergiji in premogu, predvideva plan v letu 1956 enak vzpon proizvodnje, kot je bil dosežen v letu 1955. To daje pomembno osnovo za nadaljnji razvoj ostalega gospodarstva, ki ga je v prejšnjem letu oviralo pomanjkanje električne energije in premoga. Skupni porast proizvodnje pri električni energiji in premogu je večji od porasta vse ostale industrijske proizvodnje, kar kaže pravilno usmerjenost razvoja glede na boljše izkoriščanje kapacitet in dviganje produktivnosti.

Indeksi fizičnega obsega proizvodnje

	1955	1956	1956
	1954	1955	1954
Električna energija in premog	115	115	127
Druga industrija	113	105	119

Kljub temu pa moramo še vedno računati z napeto energetsko situacijo, posebno pri premogu, ker se večajo kapacitete za proizvodnjo električne energije predvsem v termocentralah in ker bo proizvodnja premoga v okviru cele FLRJ komaj zadoščala za celotno povečane potrebe. Pomembno spremembo pa pomeni tudi povezava zahodnega elektroenergetskega sistema z bosanskim sistemom po novem daljnovodu Jajce—Zagreb, ki bo že v naslednji zimi lahko vplival na enakomernjšo preskrbo z energijo.

Proizvodnja nafte, ki se v lanskem letu zaradi neizvršenih investicij ni mogla dvigniti, se bo povečala v l. 1956.

V metalurgiji se predvideva splošen porast proizvodnje za 6% kot posledica boljšega izkoriščanja novih kapacitet, zgrajenih v prejšnjih letih, in spremenjene strukture glede na povečano proizvodnjo aluminija in večjo predelavo kovinskih polizdelkov v črni in barvasti metalurgiji.

Kovinska industrija bo ostala v celoti na višini proizvodnje leta 1955. Povečala se bo sicer proizvodnja kovinske predelovalne industrije z usmeritvijo na široko potrošnjo, zmanjšala pa se bo nekoliko proizvodnja strojev in konstrukcij zaradi manjšega obsega investicijske dejavnosti. Potrebno pa je, da se ta industrija čimprej preusmeri na izvoz ali druge izdelke za domačo potrošnjo in s tem prilagodi izpremenjenim pogojem tržišča, za kar ima precejšnje možnosti.

Ostala industrija bo v prihodnjem letu v večji meri izkoriščala svoje kapacitete predvsem s povečanimi količinami surovin iz uvoza. Na večjo proizvodnjo pa bodo vplivale tudi pomembnejše razširitve kapacitet in rekonstrukcije nekaterih podjetij.

Spremembe, ki se predvidevajo v letu 1956 glede razdelitve narodnega dohodka in strukture investicij, bodo vplivale tudi na strukturo industrijske proizvodnje v LR Sloveniji:

	Indeksi industrijske proizvodnje po kategorijah potrošnje		
	1955	1956	1956
	1954	1955	1954
Proizvodnja blaga za široko potrošnjo	120	115	135
Proizvodnja sredstev za delo	109	99	108
Proizvodnja reprodukcijskega materiala	115	108	122
Industrija skupaj	115	107	121

Pri počasnejšem naraščanju celotne industrijske proizvodnje je porast proizvodnje za široko potrošnjo v obeh letih najmočnejši. V letu 1956 se bo znižala proizvodnja sredstev za delo nekoliko pod raven prejšnjega leta. Proizvodnja reprodukcijskega materiala pa bo ostala na višini povprečnega povečanja proizvodnje.

Porast proizvodnje za široko potrošnjo na račun proizvodnje sredstev za delo se kaže tudi s spremenjeno strukturo celotne industrije.

	Delež potrošnje po kategorijah od skupne industrijske proizvodnje	
	1955	1956
	1954	1955
Proizvodnja blaga za široko potrošnjo	20,5	21,5
Proizvodnja sredstev za delo	16,5	15,0
Proizvodnja reprodukcijskega materiala	63,0	63,5
Industrija skupaj	100,0	100,0

Pri proizvodnji blaga za osebno potrošnjo moremo pričakovati poleg povečanja proizvodnje tudi razširjenje sortimenta. Počasnejše naraščanje denarnih dohodkov in povečani uvoz blaga za široko potrošnjo bosta vplivala tudi na pomiritev tržišča, zaradi česar se lahko pričakuje tudi izboljšanje kvalitete industrijskih izdelkov za široko potrošnjo. Povečana proizvodnja in razširjeni sortimenti ob izboljšani kvaliteti izdelkov pa bodo znatno prispevali k stabilizaciji tržišča in gospodarstva na splošno.

5.

Z naraščanjem proizvodnje se bo povečalo tudi število zaposlenih v industriji in rudarstvu.

	1955/1954	1956/1955
Verižni indeks proizvodnje	115	107
Verižni indeks zaposlenih	110	102

Analize za leto 1956 kažejo, da je v nekaterih strokah in podjetjih potrebno povečati število zaposlenih v zvezi s povečano proizvodnjo, kot n. pr. v rudniku lignita Velenje, ali v novih termoelektrarnah in drugod, kjer se odpirajo nova delovna mesta. Če upoštevamo, da se bo sprejemanje nove delovne sile omejilo, da se bo del nepotrebne delovne sile odpustil oz. preusmeril drugam in da se bo ta proces izvajal stalno, vendar postopoma, se računa, da bi se smelo v letu 1956 povečati število zaposlenih

v industriji za največ okoli 3000. Tako bi se povečala delovna sila za 2%, skupna proizvodnja pa za 7%, kar bi vplivalo na povečanje produktivnosti dela za približno 5%. To pa je eden od temeljev nove smeri v ekonomski politiki. V LR Sloveniji bi povečana produktivnost morala priti v prihodnjem letu do izraza predvsem v industrijski proizvodnji, ker obstoje za to vsi objektivni pogoji. Delovni kolektivi in delavski sveti se morajo boriti zlasti za

- realne norme,
- za pravilnejše izvajanje in uvajanje premiranja,
- za boljše sistematizacijo delovnih mest,
- za najbolj racionalno organizacijo dela z uvajanjem modernih metod,
- za smotrno zaposlitev strokovnih vodij,
- za disciplino pri delu in tehnoloških postopkih,
- za smotrne rekonstrukcije in odstranjevanje grl, in to iz lastnih sredstev podjetij in razpoložljive amortizacije,
- za čim širšo kooperacijo z domačimi in inozemskimi podjetji in
- za pravilno komercialno poslovanje.

III. poglavje

KMETIJSTVO

1

Ob upoštevanju ekonomskih, tehničnih in organizacijskih ukrepov, ki bodo v letu 1956 posredno in neposredno vplivali na razvoj kmetijske proizvodnje, je predvideno, da bo njen fizični obseg enak kot v letu 1955. V primerjavi s prejšnjimi leti pa kaže kmetijska proizvodnja naslednje spremembe:

	1953/55	1954/55	1955	1956 plan
Indeks fizičnega obsega kmetijske proizvodnje	100	104	108	108

V primerjavi s povprečjem zadnjih treh let bo raven kmetijske proizvodnje leta 1956 za 8% višja, vendar pa ne bo presegala sorazmerno dobre letine 1955. Čeprav se računa, da bo letina 1956 povprečna, pa je na podlagi razpoložljivih kmetijskih tehničnih sredstev in pospeševalne dejavnosti kmetijskih združnih organizacij upravičeno pričakovanje, da bo v letu 1956 prekoracen predvideni obseg kmetijske proizvodnje.

V posameznih kmetijskih panogah se je gibala proizvodnja naslednje: Živinoreja, ki daje kmetijskim gospodarstvom polovico denarnega dohodka, je v zadnjih letih stalno napredovala. Tudi v letu 1956 je predvideno, da bo njena proizvodnja za 7% večja kot v preteklem letu.

V poljedelski proizvodnji so doslej uporabljena gojila in povečani staleži živine zboljšali rodovitnost zemlje. Skupno z rastočo uporabo kvalitetnega semenskega blaga in prilično razvitim varstvom rastlin pred boleznimi in škodljivci omogočajo ti tehnični ukrepi, da se obdržijo na dosežani višini hektarski pridelki tudi ob manj povoljnih vremenskih razmerah, ki lahko nastopijo v letu 1956. Podlana so možnosti, da z nadaljnjim

širjenjem sodobnih agrotehničnih ukrepov po kmetijskih zadrugah stopnjujemo intenzivnost poljedelske proizvodnje in preprečimo v veliki meri nihanja, kakršnim je ob nepovoljnih vremenskih razmerah podvržena ekstenzivna kmetijska proizvodnja. Dokaz za to so urejena kmetijska gospodarstva, katerih proizvodnja je prilično ustaljena in poleg tega znatno večja od krajevne povprečja.

V sadjarski proizvodnji se predvideva padec za 14% v primerjavi z letom 1955. V naših sadovnjakih še vedno prevladuje primitivni način sadjarjenja, tako da obilni letini, kakršna je bila v večini predelov minulo leto, sledi slabša letina. Skropljenje, ki ga množično izvajajo kmetijske zadruge, je sicer zavrlo nadaljnje propadanje sadnega drevja, vendar je redno gnojenje in ostala nega sadnega drevja omejena le na maloštevilna kmetijska gospodarstva. Stalnejšo rodnost sadnega drevja bo možno zagotoviti le z večletno vsestransko nego nasadov, s kakršno je treba začeti v bodoče v večji meri kot doslej.

V vinogradništvu se predvideva, da bo pridelek leta 1956 količinsko manjši, kakovostno pa boljši kot v letu 1955.

V ribištvu je predviden za 10% večji ulov rib, ker so naša podjetja spopolnila svojo opremo za morski ribolov.

Zaradi načrtnejše gojitve gozdov se bo v primerjavi z letom 1955 zmanjšala sečnja v kmečkih gozdovih.

Postranska dejavnost (prevoznništvo, domača obrt, zdravilna zelišča itd.) je predvidena v skupnem obsegu na višini lanskega leta.

2

Tehnični ukrepi za povečanje kmetijske proizvodnje.

a) Gnojila. S številnimi gnojilnimi poizkusi, ki jih izvajajo kmetijske zadruge v sodelovanju s kmetijskimi znanstvenimi raziskovalnimi zavodi že nekaj let, ter z izredno ugodnimi cenami gnojil je njihova poraba naraščala iz leta v leto. Gnojila so postala že nepogrešljivo reprodukcijsko sredstvo večine kmetijskih gospodarstev.

Poraba gnojil je znašala v LR Sloveniji:

		1950	1952	1953	1954	1955	1956 plan
Skupaj	tisoči t . . .	12	25	45	61	97	97
Na 1 ha obdel. zemlje	kg . . .	21	41	80	108	172	172
Na 1 ha kmet. površine	kg . . .	12	23	46	62	99	99

Z gnojilnimi poizkusi je treba tudi v l. 1956 v še večjem obsegu kot doslej ugotavljati najprimernejše obroke gnojil za posamezna zemljišča in kulturo; kajti z njihovo pravilno uporabo je možno zagotoviti rentabilnost tudi ob nižjem regresu. V kontroliranih poizkusih je kilogram pravilno uporabljenih gnojil povečal pridelek za 50 dinarjev. Opremo zadrug s trošilniki gnojil in s tehničnimi sredstvi za izkoriščanje lokalnih nahajališč apnenca bo treba podpreti s sredstvi kmetijskih skladov, da se bo gnojenje olajšalo, spopolnilo in še bolj razširilo. Sedanja poraba gnojil je kljub stalnemu naraščanju v poslednjih letih še vedno majhna v primerjavi s porabo v agrarno razvitih državah.

b) **Mehanizacija.** V letu 1956 se v proizvodnji kmetijskih strojev in naprav predvideva nadaljnje povečanje za 12%, s planskimi instrumenti pa se kmetijskim organizacijam prepuščajo znatna sredstva za nabavo opreme in v druge investicijske namene.

V Sloveniji imajo kmetijske organizacije precejšnje število traktorjev. Potrebno pa jih bo opremiti z raznovrstnimi priključki in bolj načrtno zaposliti pri kmetijskih delih. Zaradi uspošnejše zaščite rastlin bo treba predvsem povečati število motornih škropilnic. V strojnih odsekih kmetijskih zadrug, razporejenih po posameznih naseljih, bo potrebno poleg traktorskih strojev kompletirati združni strojni park tudi z različnimi vprežnimi kultivatorji in tako nuditi čedalje bolj vsestransko strojne usluge kmečkemu gospodarstvu, kajti tudi večina vprežnih strojev se ne more na zasebnem kmečkem gospodarstvu polno oz. racionalno izkoristiti. Manjša industrijska podjetja bodo morala preusmeriti proizvodnjo raznih majhnih mlinov, stiskalnic, mlatilnic itd. k strojem, ki jih potrebuje združna strojna in vprežna mehanizacija.

c) **Kmetijski reprodukcijski material** v ožjem smislu se bo v letu 1956 zagotovil v večjem obsegu kot v minulem letu, hkrati pa se bodo še bolj razširili ukrepi za varstvo rastlin in živine pred boleznimi in škodljivci.

Za leto 1956 je pripravljenih 500 vagonov semenskega krompirja, ki je bil pridelan pod stalnim nadzorstvom strokovnega osebja združnih organizacij in ljudskih odborov. V tem ni všteta skoraj enaka količina semenskega krompirja, ki ga semenski proizvajalci zadržijo po pogodbi zase. V nadaljnjih letih je predvideno, da se bo zagotovila vsa količina semenskega krompirja, ki je potrebna za redno zamenjavo (2500 vagonov letno).

Semenskega žita je 40 vagonov, za redno zamenjavo pa ga bo v nadaljnjih letih potrebno pridelati 300 vagonov.

Slabše se stanje v preskrbi s semeni trav, detelj in zelenjave. Za l. 1956 so pripravljene le 4 vagoni, medtem ko je potreba po teh semenih znatno večja. Zato bo treba razširiti omrežje pogodbenih proizvajalcev, tako kmetijskih posestev, ki naj bi se za to proizvodnjo specializirala in opremila, kot tudi kmečkih gospodarstev.

Zaščita rastlin se bo z boljšo organizacijo dela v l. 1956 spopolnila, saj so si kmetijske zadruge pridobile precej izkušenj v poslednjih letih pri izvajanju obsežnih akcij za zaščito rastlin. Kemična sredstva v ta namen so zagotovljena, medtem ko motornih škropilnic še primanjkuje. Predvideno je, da bo v l. 1956 poskropljeno 50% sadnega drevja proti 40% v l. 1955 in koločadski hrošč zatiran na vsej okuženi površini, ki zavzema sedaj 45% vseh krompirišč. Tako bo možno tudi v l. 1956 v celoti preprečiti škodo, ki bi jo sicer povzročil ta škodljivec.

V živinoreji se bo selekcijsko delo, ki je doslej zajelo 10% vseh krav, še nadalje razširilo in povežalo z ukrepi za boljše krmljenje živine. V ta namen se bo s kmetijskimi skladi podprla melioracija zemljišč, predvsem tistih, ki so bila doslej last bivših agrarnih skupnosti. Umetno osemenjevanje, ki je v l. 1955 zabeležilo izreden razmah — odstotek osemenjenih krav je v tem letu narastel od 8 na 14% vseh krav — bo tudi v bodoče eden glavnih ukrepov združnih organizacij. Veterinarska služba je usposobljena, da bo tudi v l. 1956 omejila kužne bolezni na minimum. S sredstvi,

ki se bodo zbrala v skladih ljudskih odborov za veterinarsko sanitarno namene (okrog 100 milijonov din) se bo nadaljevalo zatiranje kužnih bolezni, predvsem tuberkuloze goveje živine. S tem se bo še nadalje znižal odstotek okužbe, ki je bil v l. 1955 reduciran od 2,5 % na 2 %. Predvidoma bo v l. 1956 po šestletnem izvajanju veterinarskih ukrepov likvidirano kužno zvržavanje goved v edinem okuženem okraju, v bivšem tolminskem. Copljenje kokoši proti kugi se bo v l. 1956 izvajalo v večjem obsegu kot v l. 1955, ko je bilo cepljenih 50 % kokoši.

3

Finančna sredstva za kmetijstvo se bodo v l. 1956 povečala tako v investicijskih skladih kot v skladih za pospeševanje kmetijstva. Prav tako se bodo povečali investicijski skladi kmetijskih organizacij.

Splošni investicijski sklad predvideva za kmetijske investicije v l. 1956 15,8 milijard din ali 20 % več kot v l. 1955. S temi sredstvi se bodo financirali doslej odobreni investicijski objekti, od novih pa predvsem melioracije, postavitev semenskih skladišč ter investicijska izgradnja kmetijskih posestev.

V republiškem investicijskem skladu se bodo zagotovila sredstva predvsem za izgradnjo kmetijskih posestev republiškega pomena.

Okrajni investicijski skladi, ki se stekajo iz zemljarine in 15-odstotne udeležbe od davka na dohodek od kmetijstva, bodo v letu 1956 dosegli znesek 531 milijonov din. Služili bodo za kreditiranje investicij v kmetijskih zadrugah in na kmetijskih posestvih.

Sredstva občinskih investicijskih skladov, ki se tvorijo iz 55-odstotne udeležbe od občinskih doklad in 45-odstotne udeležbe od taks na priprave za proizvodnjo, hibridno trto in mlevnino, se bodo lahko uporabljala samo za investicije v napredek vaškega gospodarstva. Skupno bodo ta sredstva znašala okrog 500 milijonov dinarjev.

Zvezni sklad za pospeševanje kmetijstva se bo povečal od 2 milijard v l. 1955 na 2,3 milijarde v l. 1956. Ustrezen del teh sredstev bodo v l. 1956 izkoristile kmetijske organizacije LR Slovenije.

V republiški sklad za pospeševanje kmetijstva se bo stekalo 6 % davka na dohodek od kmetijstva, kar bo okrog 200 milijonov din. Ta sredstva bodo služila za zagotovitev semenskega blaga, izgradnjo republiških raziskovalnih ustanov ter v propagandne namene.

Okrajni skladi za pospeševanje kmetijstva bodo v letu 1956 dosegli enako višino kot v letu 1955, in sicer okrog 300 milijonov din. Zbirali se bodo iz 55-odstotne udeležbe od taks na priprave za proizvodnjo, hibride in mlevnino ter iz celotne takse na vprežno živino, živinske potne liste in pse. Služili bodo za pospeševanje kmetijstva po programu, ki ga bo sprejel okrajni ljudski odbor.

Lastna sredstva kmetijskih organizacij bodo predvidoma v l. 1956 večja kot v minulem letu. Višina teh sredstev bo odvisna od obsega poslovanja kmetijskih organizacij (kmetijska proizvodnja, odkup, predelava, usluge) in zmanjšanja izdatkov v zvezi s to dejavnostjo.

V posameznih letih so bila v kmetijsko proizvodnjo in predelavo investirana naslednja sredstva, všteti amortizacijo (v milijonih din):

	1953	1954	1955	1956 ocena
Zvezni krediti	606	1 481	820	1 000
Republiški krediti	20	110	121	200
Lokalni krediti	107	605	455	980
Investicijski krediti skupaj	733	2 196	1 396	2 180
Proračunski skladi	97	365	528	620
Lastna sredstva kmetijskih organizacij	2 860	1 293	1 400	1 750
Skupne investicije v družbeni sektor kmetijstva	3 690	3 854	3 324	4 550
Investicije individualnih kmečkih gospo- darstev (ocena)	950	1 050	1 300	1 300

4.

Dohodki kmečkih gospodarstev so od leta 1952 stalno naraščali, ker so se cene kmetijskih pridelkov večale iz leta v leto, medtem ko so cene industrijskih izdelkov, ki jih troši vas, celo padle, davki pa so ostali v tem obdobju skoraj neizpremenjeni.

	1952	1953	1954	1955
Indeks cen kmetijskih pridelkov	100	113	127	144
Indeks cen ind. izdelkov za vas	100	94	88	95
Indeks kmečkih davkov (po odmeni)	100	102	92	105

Da se zajame del dohodkov, ki izvirajo iz podražitve kmetijskih pridelkov, se kmečki davki (dohodnina in občinske doklade) povečajo od odmerjenih 3209 milijonov din v letu 1953 na 3825 milijonov din v l. 1956, t. j. za 19 %.

Temeljna in dopolnilna dohodnina se združita v enoten davek na dohodek od kmetijstva. Njegova višina znaša 3425 milijonov din, odmerila pa se bo na podlagi katastrskega dohodka s pomočjo davčne lestvice, ki se bo gibala v mejah od 10 do 44 %. Republiški izvršni svet je pooblaščen, da predpiše posameznim okrajem davčno lestvico v omenjenem okviru tako, da bo sorazmerna z dohodki kmečkih gospodarstev. Razpon davčne lestvice je znašal v 1954. letu 6—66 %, v l. 1955 pa 9—56 %. V letu 1956 se torej progresija ublažuje z namenom, da se stimulira blagovni kmečki proizvajalec.

Občinske doklade bodo letos predpisali vsi občinski odbori v sodelovanju z okrajnimi ljudskimi odbori v mejah od 3—15 % katastrskega dohodka. Skupno bodo občinske doklade predvidoma znašale 400 milijonov din proti 310 milijonom v l. 1955.

Zaradi pravilnejše obremenitve kmečkih gospodarstev se z letom 1956 uvajajo takse na nekatera sredstva za kmetijsko proizvodnjo (vprežna živina, vozovi, vprežne in motorne mlatilnice, mlina, kotli za kuhanje žganja ter hibridni vinogradi). S taksami se bo zajel del teh dohodkov, ki jih imajo lastniki naštetih proizvodnih sredstev. Skupna višina taks bo dosegla znesek okrog 700 milijonov din.

Davek na dohodek od kmetijstva, občinske doklade in takse bodo služili za okrepitev investicijskih kreditnih skladov in skladov za pospeševanje kmetijstva, kar bo prispevalo k nadaljnjemu razvoju kmetijstva. Sredstva, ki se bodo v letu 1956 na ta način načrtneje investirala v kmetijstvo, bodo presegle znesek kmečkih davkov in taks.

IV. poglavje

GOZDARSTVO

1

Osnovna naloga gozdnega in lesnega gospodarstva v letu 1956 je izvajanje politike in ukrepov, ki smo jih postavili v družbenih planih za leti 1954 in 1955, ter razširjanje teh ukrepov zaradi razvijanja socialističnih oblik pri gospodarjenju z gozdovi, v večjih gozdno-gospodarskih kompleksih po načelih naprednega gospodarjenja z gozdovi in ne glede na lastništvo.

Naloge, ki izhajajo iz tega, so:

- pospeševanje gojitve gozdov,
- nadaljnje postopno zmanjšanje sečnje lesa z vsklajevanjem proizvodnje in potrošnje lesa,
- obvladovanje sečnje lesa in stabilizacija na lesnem trgu.

Povprečna zaloga lesne gmote na 1 ha znaša kljub zmanjšani sečnji in pospešeni gojitvi gozdov v zadnjih letih v gozdovih splošnega ljudskega premoženja še vedno komaj okoli 55 %, v zasebnih in zadružnih pa celo samo okrog 45 % od zaloge, ki ustreza podnebnim in rastiščnim razmeram v naših gozdovih. Od skupnih gozdnih površin odpade na zasebne gozdne posestnike okoli 574.000 ha, od katerih je že nad 200.000 ha degradiranih gozdov. Na enega posestnika odpade povprečno 3,5 ha gozdne površine z letnim donosom okoli 7 m³ neto lesne gmote, kar zadošča komaj za zadovoljitev njegovih lastnih potreb. To pomeni, da se vrši v zasebnih gozdovih, katerih površina je manjša od 3,5 ha, zaradi velike lastne potrošnje in prodaje lesa za blagovni promet ter zaradi dosedanjega individualnega načina gospodarjenja z gozdovi praviloma neprestan proces izčrpanja gozdov in degradiranja gozdnega zemljišča.

2

Predvidevamo, da se bo obseg gojitve gozdov, t. j. redno vzdrževanje in gozdne gradnje, v letu 1956 nekoliko povečal, in sicer v primerjavi z letom 1955 za 17 odstotkov, kar je razvidno iz naslednjih indeksov:

	1955	1956	1956
	1954	1954	1955
Sredstva za gojitev gozdov skupaj	82	96	117
od tega:			
redno vzdrževanje gozdov	88	91	103
gozdne gradnje	71	108	152

Gojitev gozdov v LR Sloveniji se bo vzdrževala v celoti iz dohodkov gozdarstva. Redno vzdrževanje gozdov splošnega ljudskega premoženja se bo poravnalo neposredno iz dohodkov teh gozdov. Sklad za pospeševanje gozdarstva pa je namenjen za gozdne gradnje, za druga dela s področja pospeševanja gozdarstva in za redno vzdrževanje zasebnih in zadružnih gozdov.

Redno vzdrževanje gozdov, ki obsega pogozdovalna dela, nego gozdov, melioracije, vnašanje plemenitejših vrst gozdnega drevja, varstvo in urejanje gozdov, se bo v letu 1956 povečalo glede na leto 1955 predvidoma za

5%. Pri tem se lahko zmanjšajo redna pogozdovalna dela, povečati pa je treba melioracije in nego gozdov ter pospešiti gojitvena dela z vnašanjem plemenitih vrst gozdnega drevja.

S sredstvi skladov za pospeševanje gozdarstva bo možno povečati gozdne gradnje in dela, s katerimi pospešujemo gozdarstvo na splošno v primerjavi z letom 1955 za okoli 52%.

Sredstva skladov za pospeševanje gozdarstva so namenjena predvsem za gradnjo gozdnih cest po naslednjem prioritetenem redu:

1. ceste v gozdove, ki so važni za sečnjo v letih 1956 in 1957,
2. ceste, ki pospešujejo gojitev gozdov in omogočajo proizvodnjo jamskega in celuloznega lesa ter druge tanjše oblovine ter na splošno omogočajo boljše izrabo lesne gmote v gozdovih in
3. ceste v zaprta gozdna območja oziroma v območje z razmeroma slabo razvitim gozdnim cestnim omrežjem.

Sredstva skladov so nadalje namenjena za gradnjo logarnic, za pogozdovanje s hitro rastočimi drevesnimi vrstami gozdnega drevja, zlasti s topoli, za pogozdovanje krasa in za razna druga ekonomska pogozdovanja, za urejanje hudournikov ter za druga dela, ki pospešujejo gozdarstvo. Sem spada tudi sestava perspektivnega plana gozdnega in lesnega gospodarstva, ki ga je treba v letu 1956 dokončati.

Sredstva skladov se smejo uporabljati samo na podlagi odobrenih predračunov dohodkov in izdatkov, investicijskih programov ter gradbenih projektov.

5

Predvideno je, da se bo v letu 1956 še nadalje zmanjšal obseg sečnje, in sicer v primerjavi z letom 1955 za okoli 9%, od tega za potrebe industrije, gradenj, prometa in izvoza za 8%, za podeželsko potrošnjo pa za okoli 10%.

Celotno zmanjšanje sečnje se nanaša na zasebne in zadružne gozdove, tako da bomo v krajšem razdobju tudi v teh gozdovih dosegli ravnovesje med sečnjo in prirastkom, kar je temeljni pogoj za njihovo uspešno obnovo.

Zaradi razmeroma slabega stanja gozdov bi praviloma morali zmanjšati sečnjo tudi v gozdovih splošnega ljudskega premoženja. Ker pa je občutno zmanjšanje sečnje predvideno že v zasebnih gozdovih, bi zmanjšanje sečnje tudi v gozdovih splošnega ljudskega premoženja povzročilo prevelike motnje na lesnem tržišču. V gozdovih splošnega ljudskega premoženja smo že dosegli ravnovesje med sečnjo in prirastkom ter sekamo v njih po letu 1954 manj nego je prirastek. Kljub temu pa bomo sekali v teh gozdovih v letu 1956 zopet nekoliko več kot v letu 1955 (v l. 1955 88%, v l. 1956 90% prirastka).

Zmanjšanje sečnje v zasebnih gozdovih je treba doseči predvsem z zmanjšanjem še vedno velike podeželske potrošnje lesa. To je možno doseči z boljšim izkoriščanjem sečnih ostankov. Razen tega pa ostala goriva, kakor so premog — lignit in za kuhanje plin butan in električna energija, zaradi svojih ekonomskih in drugih prednosti tudi na deželi vedno bolj izpodrivajo drva. Potrošnjo lesa je treba zmanjšati tudi v gradbeništvu, rudarstvu in prometu s tem, da ga nadomestimo z drugimi materiali in z novimi metodami dela.

Na ta način se kljub zmanjšanju sečnje obseg industrijske predelave lesa ne bo skrčil. Nasprotno je predvideno, da se bo z nekaterimi preusmeritvami in povečanjem proizvodnje končnih izdelkov še nadalje povečal, in sicer za okoli 2%.

4

Za zagotovitev planirane sečnje določa družbeni plan razdelitev maksimalne sečnje po posameznih okrajih, deljeno na kontingente za industrijsko in podeželsko sečnjo. Kot obvezne so predpisane po okrajih količine jamskega in celuloznega lesa iglavcev, hmeljev in pragenske oblovine. Količine so razdeljene na iglavce in listavce, kar vse pomeni za gozdove gozdnih gospodarstev čvrsto obveznost, za organe, ki nadzorujejo gospodarjenje v zasebnih gozdovih, pa usmeritev glede odkazila, krojenja in prometa z lesom.

Med najbolj kritične sortimente uvrščamo celulozni les iglavcev. Skupno bodo tovarne celuloze in papirja v Sloveniji porabile v letu 1956 okrog 260.000 m³. V okviru skupne sečne kvote razdeljene na kvote iglavcev in listavcev, bo možno proizvesti v letu 1956 na teritoriju LR Slovenije največ okrog 200.000 m³ celuloznega lesa iglavcev, kar je za 50.000 m³ več kot v letu 1955. To povečanje bo možno doseči z boljšo izrabo lesne gmote v gozdu, z intenzivnejšo nego gozdov, z gradnjo gozdnih cest v območja, kjer se takšna lesna gmeta doslej ni mogla izkoriščati, s preusmeritvijo proizvodnje dela hlodovine iglavcev slabše kvalitete v celulozni les ter s preprečevanjem uporabe takšnega lesa v druge namene.

Za izvršitev navedenih nalog je treba učvrstiti in dosledno izvajati vse predpise, ki so bili izdani v ta namen že v letu 1955. V prvi vrsti je treba:

- pojačati nadzor nad izvajanjem obveznosti iz družbenega plana za leto 1956 in zakona o izkoriščanju lesa iglavcev;
- pospešiti vskladitev kapacitet žag s proizvodno zmogljivostjo gozdov;
- omejiti nove graditve, razširitve in rekonstrukcije lesnih predelovalnih obratov tam, kjer ni zadostne surovinske osnove.

Da bi se zaustavil proces izčrpavanja zasebnih gozdov, ki tvorijo v večini primerov strnjene gozdne enote in v katerih se je gospodarilo doslej posamezno, največkrat pod vplivom potreb posestnika gozda, je treba v letu 1956 pričeti razvijati socialistične oblike gospodarjenja s temi gozdovi po načelih naprednega gospodarjenja v večjih gozdno-gospodarskih kompleksih. V tem smislu je treba združevati na teh skupnih področjih obnovo in izkoriščanje gozdov. Potrebna sredstva za izvršitev te naloge je treba predvideti v skladu za pospeševanje gozdarstva.

V. poglavje

GRADBENIŠTVO

1

V l. 1956 se predvideva zaradi zmanjšane investicijske graditve v gradbeništvu znižanje vrednostnega obsega gradbenih storitev za 20% od vrednosti izvršenih del v l. 1955.

	1955	1956	1956
	1954	1954	1955
Indeksi gibanja vrednosti gradbene dejavnosti	99	79	80

Zmanjšani obseg vrednosti gradbenih del bo predvidoma povzročil:

— da bo proizvodnja gradbenega materiala v večji meri ustrezala potrebam gradbeništva, kar se bo pokazalo pri ustalitvi cen in materialnih stroškov;

— da bo omogočeno boljše izkoriščanje in večja koncentracija obstoječe mehanizacije in s tem pospešena izgradnja objektov ter povečana produktivnost;

— da se bo z znižanjem obsega gradbene dejavnosti v družbenem sektorju povečala možnost potrošnje gradbenega materiala na vasi.

2

Zaradi predvidenega povečanja gradbene dejavnosti predvsem pri visokih gradnjah (na to bo močno vplival sklad za stanovanjsko izgradnjo) bodo morala gradbena podjetja kakor tudi ljudski odbori razvijati in širiti svoje obrtne obrate.

Skladno s splošno politiko stabilizacije v gospodarstvu je potrebno tudi v gradbeništvu izkoristiti vse možnosti za znižanje gradbenih stroškov, kar se lahko doseže s tem:

— da bo dobil izvajalec gradbenih del pravočasno kompletno tehnično dokumentacijo, ki mora biti zanesljivo in precizno izdelana;

— da se v čim večjem obsegu uvede delo po normah;

— da se uporablja cenejši gradbeni material;

— da se gradbeništvo usméri na čim večjo uporabo gradbenih polizdelkov in na nove načine graditve;

— da se tipizirajo gradbeni elementi, kar je predvsem naloga inštitutov in strokovnih združenj;

— da se gradbena dela oddajajo na licitacijah na podlagi svobodne konkurence;

— da se izboljša kvalifikacijska struktura zaposlenih.

Izkoristiti je potrebno nadalje rezerve v materialnih stroških, in to predvsem pri lesu z večkratno uporabo opažev in odrov oziroma da se ti zamenjajo s patentnimi. Izdelavo stropnih, strešnih in drugih konstrukcij je treba zamenjati z različnimi vrstami montažnih konstrukcij. Zmanjšani fizični obseg gradbenih del, obenem pa povečana proizvodnja cementa in betonskega železa omogočajo ta način gradnje. Z ekonomičnimi konstrukcijami, pravilnim dimenzioniranjem lesnih konstrukcij, tipizacijo mizarških izdelkov oziroma s prehodom na druga možna gradiva se da prihraniti vsaj 10% lesa. Tak način šteduje lesa naj bi se pospeševal zlasti pri revizijah gradbenih projektov.

Za izvršitev teh nalog bo potrebno vložiti vsa razpoložljiva sredstva, predvsem za nabavo gradbenih strojev za izkop in nakladanje materiala, vertikalne in horizontalne Transporte na gradbiščih ter za kamione in stroje za obrtniška dela.

Na podlagi realnih možnosti, da se bodo pocenili gradbeni stroški in dvignila storilnost se lahko računa v letu 1956 z znižanjem cen gradbenih

storištev do 10%. Predvideva se tudiboljšanje glede kvalitete gradbenih del zaradiboljšanja kvalitete gradbenega materiala, poostrene kontrole gradbene inšpekcije in neposrednega nadzora investitorja nad izvajanjem del in tudi kolavdacijske komisije.

Glede na planirani obseg vrednosti gradbenih del bo v letu 1956 zaposlenih 27.000 ljudi, t. j. za okoli 6000 manj kot v letu 1955.

VI. poglavje

PROMET

Stalni porast proizvodnje ter razvoj vseh gospodarskih dejavnosti v LRS in FLRJ v celoti bo vplival še nadalje na povečanje vseh panog prometa. Predvidene spremembe v strukturi proizvodnje kakor v obsegu in strukturi investicij bodo umirile hitro naraščanje obsega prometa v zadnjih dveh letih vsaj v toliki meri, da bodo predvidene kapacitete prometnih podjetij zadoščale v letu 1956.

1.

Obseg železniškega prometa v LR Sloveniji, ki je dosegel v letu 1954 v primerjavi z letom 1953 indeks 107, v letu 1955 v primerjavi z letom 1954 pa 118, bo dosegel v letu 1956 v primerjavi z letom 1955 indeks 104.

Ker se v letu 1955 število osebja v železniškem transportu ni povečalo, kakor je bilo predvideno, bo potrebno povečati število osebja za 2% v letu 1956.

V letu 1956 se bo elektrificirala železniška proga na odseku Karavanški predor — železniška postaja Jesenice. Dograjena bodo železniška postajna poslopja v Sevnici in Mirni peči ter nadaljevana dela na postajnem posloppju v Laškem. Obnovljeni bodo železniški mostovi pri Laškem in Mojstrani. Na odseku glavne proge Zidani most—Ljubljana bo obnovljena proga tako da bo mogoče povečati hitrost vlakov. Skupnost JŽ bo skrbela za nabavo novih voz in strojev. Vsa skrb bo posvečena temeljitemu popravilu in vzdrževanju železniških osnovnih sredstev. Za boljšo obnovo zastarelih in obrabljenih prevoznih sredstev bo mogla železnica tudi v letu 1956 izkoristiti celotni amortizacijski sklad. Oproščena je plačevanja 50-odstočnega davka od dobička, ki gre v skupni investicijski sklad JŽ.

Železnica bo morala z vsemi razpoložljivimi sredstvi skrbeti, da se bo posebno v poletnih in jesenskih mesecih izvršil ves blagovni prevoz, katerega bo zahtevalo naše gospodarstvo. Storiti pa bo morala več tudi za zagotovitev kulturnega prevoza potnikov in za zmanjšanje zamud, ki povzročajo gospodarsko škodo.

2.

Cestni promet v Sloveniji bo v letu 1956 v splošnem še nadalje naraščal. Javni cestni avtomobilski promet bo porastel za nadaljnjih 5%. Za vzdrževanje cest bodo na razpolago republiška in okrajna proračunska sredstva ter sredstva novo ustanovljenih cestnih skladov, v katere se bodo stekali dohodki od taks na motorna in vprežna vozila. Iz zveznih investicijskih sredstev je določenih 400 milijonov za nadaljevanje del na cesti Senožeče—Rižana. Zaradi zastarelosti in obrabljenosti vozil v javnem cest-

nem prometu bo glavna skrb v letu 1956 vzdrževanje voznega parka in nabava rezervnih delov. Zato bodo podjetja javnega cestnega prometa tudi v letu 1956 oproščena plačevanja zveznega davka ter bodo ta sredstva uporabila za svoj investicijski sklad. Prav tako bodo podjetja javnega cestnega prometa lahko porabila amortizacijski sklad v celoti in bodo v letu 1956 oproščena plačevanja obresti na osnovna sredstva.

V letu 1956 se bo povečala v FLRJ proizvodnja motornih cestnih vozil, poleg tega pa bodo nabavljena vozila, predvsem kamioni, hladilniki in nove šasijske, tudi v inozemstvu, kar bo povečalo kapacitete cestnega prevoza.

V letu 1956 se bo zboljšal mestni javni promet v Ljubljani, ker bodo pričeli obratovati novi trolejbusi in avtobusi namesto zastarelih vozov cestne železnice.

Posebna naloga javnega cestnega prometa bo vzdržati in razširiti avtobusni promet na linijah, kjer ni vzporedne železniške zveze, ter zadostiti potrebam obmejnega prometa po obsegu in kvaliteti v smislu mednarodnih dogovorov.

5.

Poštni promet, ki je dosegel v letu 1954 v primerjavi z letom 1953 indeks 101, v letu 1955 v primerjavi z letom 1954 indeks 107, se bo predvsem zaradi povečanja števila telefonskih uslug dvignil v l. 1956 še nadalje tako, da bo indeks v primerjavi z letom 1955 104. V letu 1956 bo pričelo podjetje PTT uvajati mehanizacijo v poštnem obratovanju (avtomatsko prodajo in žigosanje znamk, avtomatsko povezavo teleprinterjev), predvideva se postavitve novih avtomatskih telefonskih central na Vrhniki, v Medvodah, Rušah, Novi Gonic, Kopru in Trbovljah.

Podjetja za PTT promet so oproščena plačevanja zveznega davka. Sredstva, ki ustrezajo davku se bodo zbirala v centralnem investicijskem skladu jugoslovanskih pošt. Porabila se bodo za investicije, predvsem za izgradnjo nove UKV linije Beograd—Zagreb, s poznejšim priključkom do Ljubljane.

4.

Obalni pomorski promet, ki je v letu 1955 na koprski obali zopet oživel, se bo nadalje razvijal v skupnosti jugoslovanske obalne plovbe. Prav posebno bo potrebno skrbeti za lokalni in obmejni obalni promet, posebno v turistični sezoni. S tem se bo olajšal tudi preobremenjeni javni avtobusni promet v koprskem okraju.

Pri razdelitvi tramperskih ladij je dobila »Splošna plovba« v Piranu 5 tovornih ladij, zato se bo njen obseg prekomernega prevoza v letu 1956 potrojil. Glavna naloga bo oskrbeti pravočasna generalna popravila in zameno zastarelih ladij.

VII. poglavje

TRGOVINA, GOSTINSTVO IN TURIZEM

Količinski obseg blagovnega prometa v trgovini, računam po cenah iz leta 1955, se giblje takole:

	1954	1955	1956
Trgovina na drobno	100	111	116
Trgovina na veliko	100	107	111

Trgovina na drobno je imela 4531 poslovalnic v letu 1954 in 4564 poslovalnic v letu 1955.

1.

Neskladnost med naglim porastom prometa, ki je rezultat povečane industrijske proizvodnje in kupne moči, ter med številom poslovalnic pomeni v zadnjih letih v trgovini na drobno že oviro za normalen razvoj prometa. Od prehoda k prosti trgovini v letu 1952 se je povečal promet v trgovini na drobno po tekočih cenah za 77 %, medtem ko se je povečalo število poslovalnic samo za 4 %.

Investicijska sredstva, ki jih je imela trgovina v zadnjih letih, bi lahko v precejšnji meri odpravila to neskladnost. Vendar je bil rezultat investicij v trgovini manjši, kakor bi lahko bil pri načrtnejši uporabi sredstev. Zaradi razdrobljenosti skladov na veliko število podjetij so se investicijska sredstva trošila za namene, ki so koristila podjetjem samim ne glede na osnovne potrebe trgovine, gledano s stališča posameznih krajev oziroma območij.

Za l. 1956 bodo znašali skladi za investicije v trgovino brez amortizacijskih skladov 1546 milijonov din, od tega namenski skladi za kreditiranje trgovine pri okrajih in občinah 438 milijonov din.

Razen tega se bodo za investicije v trgovino lahko črpala še ostala sredstva iz okrajnih in občinskih investicijskih skladov.

2.

Pri odkupu kmetijskih pridelkov se povečuje vloga kmetijskih zadrug. Izločen je že velik del nakupovalcev odkupnih podjetij, ki so v prejšnjih letih neupravičeno dvigali cene in ustvarjali motnje v prometu s kmetijskimi pridelki.

Organizacijska in kadrovska učvrstitev kmetijskih zadrug bo v letu 1956 ena od osnovnih nalog v trgovini, ker je stabilizacija cen za kmetijske pridelke mogoče doseči samo s čim popolnejšim zajetjem vseh tržnih presežkov in z odpravo vseh nepotrebnih nakupovalcev. Zaradi tega bo potrebno posvetiti kmetijskim zadrugam več skrbi predvsem v kadrovskem vprašanju, ker bodo le strokovno usposobljeni kadri lahko v celoti izvršili to nalogo. Izločiti je treba vse nepotrebne posrednike v prometu s kmetijskimi pridelki in znižati razliko med odkupno in prodajno ceno.

3.

Za realizacijo predvidenega povečanja prometa v trgovini na drobno in prometa s kmetijskimi pridelki je potrebno povečati število prodajaln. Sredstva iz dela dobička v trgovini na drobno in iz samostojnega razpolaganja notranje trgovine, ki se bodo zbirala pri ljudskih odborih, bodo morala biti uporabljena v pretežni meri za odpravo neskladnosti med povečanjem prometa in številom prodajaln in za ureditev prometa s kmetijskimi pridelki.

S pravilno usmeritvijo sredstev, predvsem kreditnih skladov za trgovino pri ljudskih odborih, lahko dosežemo v prihodnjem letu večje uspehe od dosedanjih.

Ker bo zahtevala izvršitev te naloge daljše razdobje, je potrebno v letu 1956 izdelati podrobnejšo analizo obstoječega omrežja trgovin in sesta-

viti za posamezna mesta in območja v sodelovanju s trgovinskimi zbornicami perspektivni plan razvoja trgovinskega omrežja, upoštevajoč potrebe potrošnikov, možnosti nabave blaga, transporta in razvoj mest in naselij.

4.

Prav tako kot pri prometu s kmetijskimi pridelki je potrebno tudi pri prometu z industrijskim blagom odpraviti vse nepotrebne vmesne posrednike — verižno trgovino. Nepotrebno kopičenje posameznih vrst blaga pri trgovskih podjetjih zaradi nadaljnje preprodaje brez potrebe zvišuje cene in ustvarja na tržišču občutek pomanjkanja blaga.

Sveti potrošnikov kot organ družbenega upravljanja pri trgovskih podjetjih lahko v sodelovanju s tržnimi inšpekcijami in s pravilnim delom odpravijo pretežni del pomanjkljivosti, ki še obstoje v trgovini.

5.

S pravilnikom o strokovni izobrazbi delavcev in uslužbencev v trgovini, ki je osnova za prevedbo, bo dokončno urejeno vprašanje kvalifikacije osebja, zaposlenega v trgovini. Iz podatkov o prevedbi se bodo lahko ugotovile potrebe trgovskih podjetij po strokovnem kadru, ki ga bo potrebno dobiti bodisi z zamenjavo, v glavnem pa z dopolnilnimi tečaji. Ti bodo nudili tako prodajnemu kot upravnemu osebju možnost, da si z dopolnilnimi izpiti pridobe potrebno kvalifikacijo. Organizaciji tečajev za pridobitev kvalifikacije, predvsem pa organizaciji tečajev za nadaljnje usposabljanje prodajnega in vodilnega osebja v trgovini bodo morale trgovinske zbornice posvetiti v letu 1956 več pozornosti kot doslej, ko so v glavnem skrbele samo za vzgojo vajencev. Pravilno odvijanje blagovnega prometa je v veliki meri odvisno od strokovnosti zaposlenega osebja v trgovinskih podjetjih.

6.

Promet gostinstva in turizma je v letu 1956 še nadalje naraščal. Po cenah iz leta 1955 je bilo gibanje prometa naslednje:

	1954	1955	1956
Indeksi prometa	100	105	110

Tudi število gostov narašča in sicer:

	1954	1955	1956
Število domačih gostov	100	110	115
Število inozemskih gostov	100	140	145
Skupno število nočitev	100	116	118

Manjše povečanje števila inozemskih gostov in števila nočitev je pogojeno z razpoložljivimi kapacitetami hotelov.

Gostinstvo in turizem sta dosegla v letu 1955 znaten napredek. Vendar je bilo predvsem na področju turističnega gostinstva opaziti več pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno v prihodnjih letih odpraviti.

Doseženo stanje mora služiti gostinskim podjetjem, ljudskim odborom in gostinskim zbornicam kot izhodišče za nadaljnje delo. Pri tem je treba upoštevati predvsem naslednje:

da je možno povečati dotok inozemskih gostov z usposabljanjem novih objektov in podaljšanjem sezone, dotok deviznih sredstev pa je možno povečati tudi z razširjanjem obratov za razvedrilo in prirejanjem raznih prireditev v času sezone, posebno pa izven sezone;

da je potrebno nadalje usposablјati gostinske objekte v manj znanih turističnih krajih predvsem za domači turizem; kjer obstoje pogoji, tudi za inozemski turizem;

da je potrebno posvetiti večjo skrb vprašanju družbene prehrane z razširitvijo takih obratov. Pri določanju družbenih obveznosti je treba upoštevati naloge, ki jih ima družbena prehrana.

VIII. poglavje

OBRT

Porast prometa obrtnih uslug in storitev po cenah iz leta 1955 je naslednji:

	1954	1955	1956
Splošno družbeni sektor	100	150	156
Privatni sektor	100	115	117
Skupaj	100	122	127

Vse do leta 1955 prevladovanje investicijske izgradnje v osnovnih panogah našega gospodarstva mi dovoljevalo, da bi se v obrtništvu investirala večja sredstva. Zaradi tega pomeni pomanjkanje delavnic in orodja osnovno oviro za uspešnejši razvoj te panoge, ki je po številu zaposlenih dosegla šele v letu 1953 stanje iz leta 1959.

1.

Skrb za razvoj obrti je bila v celoti prepuščena okrajem. Zato so jim bila dana v l. 1955 tudi znatna investicijska sredstva, ki so znašala po obratnem 875 milijonov din. Za napredek obrti je bilo od tega porabljenih v 1955. letu 730 milijonov din, ostala sredstva so delno še neizkoriščena.

Za leto 1956 znašajo planirana investicijska sredstva ljudskih odborov za pospeševanje obrti 920 milijonov din, s prenosom neizkoriščenih sredstev iz leta 1955 pa 1.070 milijonov din.

Za normalno zadovoljitev potreb po obrtnih uslugah in storitvah bi bilo potrebno v naslednjih letih dvigniti obseg obrtniških del za najmanj 30 %, kar bo zahtevalo zaposlitev 12.000 nove delovne sile. Ker je povprečna vrednost osnovnih sredstev na zaposlenega v obrti po stanju 31. 12. 1954 300.000 din bi bilo za to potrebno 3.600 milijonov din.

Za kvalificirano delovno silo skrbijo obrtna podjetja sama, ki zaposlujejo 10.000 vajencev, od tega v 3. letniku 3.000. Presežek kadra, ki je doslej odhajal kot kvalificiran v industrijo, gradbeništvo in ostale panoge gospodarstva, bi se v prihodnjih letih lahko vključil v obrt.

Če bodo ljudski odbori v letu 1956 in tudi v naslednjih letih vložili vsa sredstva, ki so jim prepuščena za pospeševanje obrti v izgradnjo in opremo novih in razširitev obstoječih obrtnih delavnic, bo možno vskladiti razvoj obrti s potrebami prebivalstva.

2.

Za določanje višine obveznosti privatnega sektorja do družbe so za leto 1956 predpisane enotne davčne stopnje za celo državo. Pri uporabi teh stopenj morajo ljudski odbori upoštevati povečanje cen obrtniških uslug v zadnjih letih in določiti pravilne davčne osnove. S tem bo dosežena vskladitev obveznosti privatnega sektorja do družbe z obveznostmi socialističnega sektorja in ustvarjeni pogoji za zdravo konkurenco.

XI. poglavje

IZVOZ

Razvoj izvoza po vrednosti iz LR Slovenije v zadnjih letih kažejo tile podatki (v milijonih dinarjev):

	Realizacija		Plan	Indeks	
	1954	1955	1956	1955 1954	1956 1955
Industrijski proizvodi	9.384	10.460	11.601	111	111
Kmetijski proizvodi	3.096	3.515	3.499	114	100
Ves izvoz	12.480	13.975	15.100	112	108

Z razvojem izvoza se je spreminjala tudi njegova struktura:

	Realizacija		Plan
	1954	1955	1956
Industrijski proizvodi	75,2	74,8	76,8
Kmetijski proizvodi	24,8	25,2	23,2
Ves izvoz	100,0	100,0	100,0

Večji delež industrijskih proizvodov v letu 1956 je posledica predvidenega povečanega izvoza industrijskih proizvodov, zlasti proizvodov črne metalurgije in rezanega lesa iglavcev, ter predvidenega nespremenjenega obsega izvoza kmetijskih proizvodov.

Po glavnih skupinskih nosilcih se je izvoz v zadnjih letih strukturno razvijal takole:

	Realizacija		Plan
	1954	1955	1956
Rudarstvo	2,0	2,0	1,6
Metalurgija	17,2	28,3	28,4
Rezan les	12,2	9,0	10,4
Ostala industrija	44,9	38,5	40,3
Vsa industrija	76,3	77,8	80,7
Kmetijstvo	19,7	18,8	16,7
Gozdarstvo	4,0	3,4	2,6
Ves izvoz	100,0	100,0	100,0

Glavne značilnosti izvoznega plana za leto 1956 so:

— razširitev zamenjave na malo obdelana in nova tržišča, zlasti na tržišča Vzhodne Evrope, s katerimi so bili sklenjeni pomembni trgovinski sporazumi;

- povečanje količine pri izvozu industrijskih proizvodov, kar bo omogočila predvidena večja industrijska proizvodnja;
- nespremenjena količina pri izvozu kmetijskih proizvodov;
- večja vskladitev potreb izvoza s potrebami notranjega tržišča, katerega ravnovesje mora biti ohranjeno tudi s krepkejšim obvladanjem kupnih skladov.

V planu za leto 1956 je predvideno, da se bo vrednost izvoza povečala skupno za 1.125 milijonov dinarjev, računano po doseženih cenah iz l. 1955.

Od tega se bo vrednost pri izvozu industrijskih izdelkov povečala za 1.315 milijonov dinarjev ali za 12 %, medtem ko je za kmetijstvo in gozdarstvo predvideno, da bosta izvozila za 190 milijonov dinarjev ali za 6 % manj.

Plan izvoza za leto 1956 temelji na teh postavkah:

Predvideno je močno povečanje izvoza rezanega lesa, zlasti mehkega (kontingent 90.000 m³) in raznih končnih izdelkov zlasti za gospodinjstva.

Predviden je večji izvoz izdelkov črne metalurgije, zlasti cevi in pločevine.

Barvasta metalurgija bo zmanjšala izvoz glinice, ker bo povečala proizvodnjo aluminija in polproizvodov iz aluminija. V zvezi s tem predvideva plan, da se bo izvoz surovega aluminija zmanjšal, povečal pa izvoz polizdelkov iz aluminija. Predvideno je še, da se bo izvoz svínca in cinka še nadalje povečal, medtem ko bo izvoz živega srebra in ferokroma zaradi malo manjše proizvodnje nižji.

Industrija za proizvodnjo nekovín bo začela izvažati kremenčev pesek. Kovinska industrija bo z razširitvijo svojega izvoza na nova tržišča povečala izvoz posode in žičnikov. Elektroindustrija bo povečala izvoz električnih baterij, kemična industrija pa bo dvignila izvoz cinkovega belila in kalcijevega karbida. Industrija gradbenega materiala bo povečala izvoz marmorja oziroma njegovo vrednost z izvozom rezanih plošč, kar bodo omogočili novi stroji.

Nove kapacitete v industriji papirja bodo zadovoljile domače potrebe po rotacijskem papirju, ki smo ga do sedaj uvažali, in bodo omogočile tudi izvoz v manjših količinah.

Nova tržišča bodo pri večji proizvodnji omogočila manjše povečanje izvoza bombažnih tkanin in večji porast izvoza obutve, medtem ko bo izvoz usnja zaradi predelave manjši.

Živilska industrija bo povečala zlasti izvoz konzerviranih rib, vina in sadnih izdelkov.

V kmetijstvu se računa s povprečno letino in se zato izvoz v l. 1956 ne bo bistveno spremenil.

Za dosego predvidenih izvoznih količin je potrebno:

da gospodarske organizacije, ki proizvajajo za izvoz, stalno izboljšujejo kakovost svojih izdelkov, da posvečajo potrebno skrb embalaži, da razširijo sortiment izvoznih predmetov ustrezno zahtevam zunanjega tržišča, zlasti na predmete, ki so najbolj iskani in najbolj rentabilni;

da gospodarske organizacije, ki izvažajo, čimbolj racionalizirajo svoje zunanjetrgovinsko poslovanje;

da gospodarske organizacije iščejo novih možnosti za razširitev in okrepitev zunanjetrgovinskih zvez; da globlje obdelujejo dosedanja tržišča,

zlasti na Bližnjem in Srednjem Vzhodu, hkrati pa da proučujejo še neobdelana ali premalo obdelana tržišča v oddaljenejših področjih Daljnega Vzhoda in Latinske Amerike;

da gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo z izvozom, posvečajo posebno skrb strokovnemu usposabljanju kadrov in nadaljnjemu dvigu njegove strokovnosti.

X. poglavje

TRŽIŠČE IN CENE, DOHODKI IN IZDATKI PREBIVALSTVA, POTROŠNJA

Temeljna naloga gospodarstva v l. 1956 bo stabilizacija tržišča. Večja skladnost na tržišču se bo dosegla z nadaljnjim omejevanjem ekspanzije denarnih sredstev, a tudi s povečanjem proizvodnje in uvoza, zlasti za široko potrošnjo.

1. Povečanje proizvodnje in uvoza.

Industrijska proizvodnja se bo v FLRJ v letu 1956 dvignila za 10 %, v tem pa prav za toliko proizvodnja industrijskega blaga za široko potrošnjo. Proizvodnja investicijskega materiala in opreme se bo v FLRJ povečala za 4 %, proizvodnja reproducijskega materiala pa za 12 %. V LR Sloveniji bo industrijska proizvodnja narasla za 7 %. Osnova za povečanje proizvodnje, tako v FLRJ kot v LR Sloveniji, ni povečanje števila delovne sile, temveč dvig proizvodnosti.

Kmetijska proizvodnja bo v FLRJ ostala na višini leta 1955, kar je nekaj nad povprečjem zadnjih let, prav tako v LR Sloveniji.

Blagovni skladi za osebno potrošnjo bodo na tej osnovi (upoštevaje tudi uvoz in prenesene zaloge blaga iz leta 1955) v FLRJ povečani skupaj na 108, v tem pa živilski skladi na 104, skladi industrijskega blaga pa na 119. Uvoz hrane bo povečan od 32,8 milijard din v letu 1955 na 47 milijard din v letu 1956.

2. Omejevanje denarnih sredstev.

Denarni dohodki prebivalstva bodo v letu 1956 v LR Sloveniji povečani na 101, neblagovni izdatki na 114, dohodki za nakup blaga za osebno potrošnjo pa bodo nekoliko manjši. To izhaja iz naslednjega:

Ker bo ostalo število delovne sile v povprečju nespremenjeno, se plačni sklad, ki je v zadnjih letih stalno naraščal, v letu 1956 predvidoma ne bo povečal. Tudi višina plač delavcev in uslužbencev bo ostala nespremenjena, kajti v veljavi ostanejo tarifni pravilniki iz leta 1955 oziroma se lahko računa na povišanje plač samo na osnovi povečane storilnosti dela. V planu LR Slovenije se vendar predvideva določeno povišanje plačnega sklada (na 102,5) zaradi tega, ker so nekatere spremembe, ki povprečne plače povišujejo (dodatek ob podražitvi živil, sprememba tarifnih pravilnikov), nastale šele med l. 1955. Zato niso vplivale l. 1955 na celotni plačni sklad, medtem ko vplivajo na plan 1956 v celoti.

Strožji cenzus pri otroških dodatkih in spremembe pri minimalnih pokojninah bo omejil naraščanje prejemkov iz socialnega zavarovanja, kar bo posebno vplivalo na zmanjšanje denarnih dohodkov zlasti na vasi. Prejemki iz socialnega zavarovanja bodo v LR Sloveniji zmanjšani na 98,5.

Davščine, ki jih plačujejo kmečka gospodarstva, bodo v LR Sloveniji povečane za okrog 1.300 milijonov din. Poleg tega se uvaja dopolnilna

dohodnina na dohodke zasebnikov od izkoriščanja gozdov (okrog 465 milijonov din) ter zmanjšuje obseg sečnje v zasebnih gozdovih, kar bo tudi vplivalo na zmanjšanje denarnih sredstev na vasi.

Obseg proračunskih sredstev bo ostal v letu 1956 na višini realizacije leta 1955, medtem ko se bodo skupne investicije zmanjšale.

Omejevanje ekspanzije denarnih sredstev se je s kreditnimi instrumenti (garancije, obvezni depoziti, individualna vsebinska presoja kreditne sposobnosti) začelo izvajati že v letu 1955. Taka kreditna politika se bo v letu 1956 nadaljevala, poleg tega pa se pripravljajo spremembe v kreditnem sistemu.

Zaradi takih ukrepov na področju povečanja proizvodnje in uvoza ter omejevanja denarnih sredstev pomeni leto 1956 prehod k stabilizaciji tržišča in cen. Povečana proizvodnja sicer tudi pri omejevanju denarnih sredstev še ne bo mogla zadovoljiti vseh potreb, vendar pa se bo stanje znatno zboljšalo, zlasti kar se tiče dopolnitve potrebnih obratnih zalog. Pri blagu za osebno potrošnjo bo pripomogel k izboljšanju stanja predviden uvoz hrane in industrijskega blaga. Zaradi zmanjšanja investicijskih denarnih sredstev pri nekoliko povečani proizvodnji investicijskega materiala se bo zmanjšal pritisk na blagovne sklade nekaterih vrst investicijskega materiala, kar bo vplivalo na ustalitev cen. Ker bo tempo proizvodnje reprodukcijskega materiala v letu 1956 nekoliko močnejši kot tempo celotne industrijske proizvodnje, bo sicer preskrba trga s surovinami nekoliko boljša, vendar pa se struktura razpoložljivih skladov reprodukcijskega materiala ne bo bistveno spremenila in bodo zato določene vrste blaga še vedno primanjkovala. Zato se bo tudi v letu 1956 obdržal sistem določenih najvišjih cen za nekatere surovine.

Pri takih pogojih preskrbe tržišča in obsega denarnih sredstev se predvideva, da bodo v letu 1956 cene industrijskega blaga v povprečju stabilizirane približno na višini cen iz leta 1955, cene kmetijskih pridelkov pa na višini iz II. polletja 1955.

Že navedeni činitelji (zmanjšanje sezonske delovne sile zlasti v gradbeništvu, zmanjšani dohodki iz socialnega zavarovanja, povečanje davščin za kmečka gospodarstva) bodo omejevali dohodke vasi, namenjene za nakup blaga. Ker bo razen tega na razpolago tudi več gradbenega in drugega investicijskega materiala za privatno dejavnost, se bo pritisk kupne moči vasi na blago za osebno potrošnjo zmanjšal. Boljša bo tudi preskrba tržišča s poljedelskim orodjem in drugim materialom za kmetijstvo. Slednjic bodo povečani tudi blagovni skladi za osebno potrošnjo za vas, zlasti pa bo izboljšan sortiment tega blaga. Tako bo v letu 1956 razmerje med mestom in vasjo regulirano v smeri pravilnejših razmerij v potrošnji med mestom in vasjo, kar bo hkrati usmerjalo kmetijske proizvajalce k čim večji proizvodnji.

Na področju trgovine bomo nadaljevali z utrjevanjem združnega sektorja in njegovim usposabljanjem za odkupe kmetijskih pridelkov, kar je eden od važnih ukrepov za stabilizacijo tržišča. S tem bodo dokončno odpadli številni posredniki in makupovalci, ki so povzročali nepotreben dvig cen. S sredstvi, ki bodo ostvarjena v okviru trgovine, bodo lahko okrajni in občinski ljudski odbori kreditirali trgovinska podjetja zaradi zboljšanja njihove tehnične opremljenosti. K stabilizaciji tržišča bo tudi prispe-

valo utrjevanje sistema kontroliranja in dogovarjanja cen in kontingentiranja izvoza nekaterih važnejših proizvodov.

Na podlagi že izvršenih in bodočih ukrepov lahko predvidevamo, da bo trg v letu 1956 mnogo bolj ustaljen, kot je bil v zadnjih letih. Povečane količine blaga za osebno potrošnjo bodo omogočile tudi nadaljnji porasti osebne potrošnje. V FLRJ bodo razpoložljivi blagovni skladi za osebno potrošnjo v letu 1956 povečani v primerjavi z letom 1955 za okrog 8%, v tem živilski proizvodi za 4%, industrijsko blago pa za okrog 19%. Na osnovi tega in upoštevajoč omejevanje kupne moči podeželskega prebivalstva se ob izpolnitvi osnovnih postavk plana lahko računa z določenim postopnim porastom potrošnje delavcev in uslužbencev, medtem ko bo potrošnja vasi lahko naraščala le na podlagi večje produktivnosti dela in povečane proizvodnje za tržišče.

XI. poglavje

INVESTICIJE

Skupni obseg neto investicij v LRS je bil v l. 1955 za 4,7 milijonov dinarjev ali 9,7% nižji kakor v letu 1954. V letu 1956 se bo v zvezi s predvidenim znižanjem investicij v okviru celotne FLRJ moral še nadalje zmanjšati. Znatno se bo spremenila tudi njihova notranja struktura.

Za investicijsko graditev v l. 1956 se bodo zmanjšali krediti iz splošnega investicijskega sklada za temeljno industrijsko izgradnjo v okviru cele države. Razen tega so pa investicijska dela na večini objektov, ki so se financirali v prejšnjih letih iz tega vira, v LR Sloveniji že toliko napredovala, da so objekti že v delnem obratovanju in so za dovršitev potrebna manjša sredstva. Na temelju ugotovitve strokovne komisije Zveznega izvršnega sveta je za nadaljevanje začetih objektov, ki so se do sedaj gradili iz sredstev splošnega investicijskega sklada, v LR Sloveniji potrebno za l. 1956 približno 6.800 milijonov dinarjev. Odobrene tranše za kmetijstvo iz splošnega kreditnega sklada za l. 1956 znašajo v LR Sloveniji 548 milijonov dinarjev. Predvideva se, da bodo gospodarske organizacije v LR Sloveniji tako s področja industrije in rudarstva, kakor tudi kmetijstva pri namenskih natečajih iz splošnega investicijskega sklada prejela še nekaj novih kreditov. Razen tega je z zveznim družbenim planom za leto 1956 določena, preko splošnega investicijskega sklada, dotacija okraju Koper za nadaljevanje izgradnje tovarne motornih koles v višini 600 milijonov dinarjev in za cesto Senožeče—Rižana v višini 400 milijonov dinarjev.

Proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1956 predvideva za gospodarske investicije republike 1.360 milijonov dinarjev. Ta sredstva so namenjena predvsem za nadaljevanje začetih del na prosvetnih, zdravstvenih in podobnih objektih. Njihova razporeditev je razvidna iz posebne priloge k temu planu.

Sredstva republiškega sklada za investicije iz naslova 60-odstotnega deleža LR Slovenije na okrajnih skladih za investicije bodo znašala 3.087 milijonov dinarjev in se bodo glede na določila XXV. poglavja Zveznega družbenega plana uporabila predvsem za obveznosti po veljavnih predpisih o dajanju investicijskih posojil, za obveznosti nastale zaradi prekoračanja dovoljenih investicijskih posojil in za kreditiranje nadaljevanja

izgradnje začetih objektov v gospodarstvu in družbenem standardu, izvzemši stanovanjske objekte, ki se kreditirajo iz posebnih skladov. Pri tem se bodo morali upoštevati naknadni predpisi za trošenje teh skladov, ki jih bo na podlagi pooblastil Zveznega družbenega plana izdal Zvezni izvršni svet.

Del sredstev republiškega investicijskega sklada se mora uporabiti za investicije v kmetijstvu. Izvršni svet LS LRS lahko da iz republiškega investicijskega sklada dotacije posameznim okrajnim investicijskim skladom.

Obseg negospodarskih investicij, ki se bodo financirale iz proračuna posameznih ljudskih odborov zavisi od razdelitve proračunskih sredstev s katerimi ljudski odbori razpolagajo na del za administrativni proračun in na del za negospodarske investicije.

Okrajni investicijski skladi bodo znašali v letu 1956 skupno 4.022 milijonov dinarjev. Del teh sredstev, t.j. 531 milijonov dinarjev je vezan namensko na investicije v kmetijstvu, za druga sredstva pa bodo veljali isti predpisi kot za republiški investicijski sklad.

Pomembni so v letu 1956 zlasti občinski investicijski skladi, ki bodo znašali skupno 1.804 milijone dinarjev. S tem se daje pomembna materialna osnova komunalnemu samoupravljanju. Ta sredstva bodo omogočila občinam razvijati njihovo gospodarstvo predvsem glede na njihove ožje lokalne potrebe. S čim ekonomičnejšo razporeditvijo teh sredstev bodo občine lahko že v letu 1956 vplivale na splošni razvoj gospodarstva na svojem teritoriju zlasti pa na razvoj kmetijstva, obrtništva in trgovine.

Kmetijske zadruge bodo razpolagale z lastnimi skladi v višini preko 800 milijonov dinarjev, od katerih se pretežni del mora investirati v kmetijstvo. Računa pa se, da bodo ta sredstva glede na povečano gospodarsko aktivnost zadrug s prevzemom celotnega odkupa še znatno večja.

V letu 1956 se še nadalje povečujejo sredstva za izgradnjo stanovanjskih objektov. Skladi za stanovanjsko izgradnjo bodo znašali v LR Sloveniji skupno preko 5.600 milijonov dinarjev, od tega republiški sklad 560 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju lastnih sredstev, ki jih morajo vložiti investitorji lahko računamo, da bo v LR Sloveniji v letu 1956 vloženo v stanovanjsko izgradnjo 20—30 % več sredstev kot v letu 1955.

Letošnja investicijska politika usmerja sredstva preko namenskih skladov na tista področja, ki so odločilna za naš nadaljnji gospodarski razvoj. S pomočjo namenskih skladov se bo brez neposredne intervencije usmerjala investicijska izgradnja v skladu z našo ekonomsko politiko.

II. DEL

EKONOMSKI UKREPI ZA IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA LR SLOVENIJE

XII. poglavje

DOPOLNILNA DOHODNINA OD KMETIJSTVA, KI JO PLACUJEJO PRIDELOVALCI HMELJA

Izvršni svet LS LR Slovenije se pooblašča, da predpiše za l. 1956 dopolnilno dohodnino od kmetijstva, ki jo plačujejo pridelovalci hmelja.

XIII. poglavje

DOPOLNILNA DOHODNINA OD DOHODKOV, KI JIH IMAJO ZASEBNIKI
OD PROIZVODNJE IN PRODAJE LESA

Izvršni svet LS LR Slovenije se pooblašča, da v sporazumu z Zveznim izvršnim svetom predpiše za l. 1956 dopolnilno dohodnino od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa.

XIV. poglavje

SREDSTVA ZA PRORAČUN LR SLOVENIJE

I.

Razdelitev prometnega davka

1.

Po XVI. poglavju zveznega družbenega plana za l. 1956 sta odstopljena LR Sloveniji

1. prometni davek od vina in žganja, izvzemši prometni davek v gostinstvu in trgovini na drobno in
2. 7 % od prometnega davka, plačanega na območju LR Slovenije, ki pripada zvezi.

2.

Za kritje proračunskih izdatkov se odstopa okrajem:

1. 70 % od prometnega davka od vina in žganja, ki se vplača na območju okraja izvzemši, prometni davek v gostinstvu in trgovini na drobno. Okrajem Gorica, Kočevje, Koper in Novo mesto se odstopa ta prometni davek v celoti.
2. Od prometnega davka, vplačanega na območju okraja, ki pripada zvezi:
 - 1 % — okrajema Celje in Kranj;
 - 2 % — okrajem Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Ptuj in Trbovlje;
 - 7 % — okrajem Gorica, Kočevje, Koper in Novo mesto.

3.

LR Slovenija je udeležena s 50 % pri prometnem davku od zasebnih poklicev, ki se vplača v okrajih. LR Slovenija ni udeležena pri tem prometnem davku, ki se vplača v okrajih Gorica, Kočevje, Koper in Novo mesto.

II.

Delež LR Slovenije pri sredstvih, ki se izločijo iz dobička gospodarskih
organizacij za okrajne proračune

1.

LR Slovenija je udeležena pri sredstvih, ki se izločijo iz dobička gospodarskih organizacij za okrajne proračune po posameznih okrajih, tako:

	Delež LR Slovenije, v %
Celje	71
Kranj	75
Ljubljana	57
Maribor	58
Murska Sobota	58
Ptuj	50
Trbovlje	47

III.

Razdelitev dohodnine

1.

Od dohodnine, ki ostane po vplačilu obveznih prispevkov v sklade na podlagi zveznih predpisov, pripada:

okraju Kranj	50 %
okrajem Celje, Ljubljana, Maribor	70 %
okraju Ptuj	80 %
drugim okrajem	100 %

2.

Dopolnilna dohodnina od dohodkov, ki jih imajo zasebniki od proizvodnje in prodaje lesa pripada v celoti okrajem.

5.

Od dopolnilne dohodnine od kmetijstva, ki jo plačujejo pridelovalci hmelja pripada okrajem 70 %.

XV. poglavje

RAZDELITEV DOBIČKA GOZDNIH GOSPODARSTEV

Dobiček, ki ga dosežejo gozdna gospodarstva pri rednem vzdrževanju gozdov (stroka 311 — vzgoja in nega gozdov), se razdeli med podjetje in okraj z okrajnim družbenim planom.

Gozdna gospodarstva so dolžna v svojem knjigovodstvu posebej izkazati dejavnost vzgoje in nege gozdov.

XVI. poglavje

INVESTICIJSKI SKLAD LR SLOVENIJE

1.

Na podlagi določila 4. razdelka XXV. poglavja zveznega družbenega plana za l. 1956 se ukine.

a) republiški kreditni sklad za investicije, ki je bil ustanovljen na podlagi 1. razdelka XIX. poglavja družbenega plana LR Slovenije za leto 1954 in

b) sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, ki je bil ustanovljen na podlagi 2. razdelka XIX. poglavja družbenega plana LR Slovenije za l. 1954.

2.

Pravice, obveznosti in sredstva obeh ukinjenih skladov iz 1. razdelka se prenesejo na investicijski sklad LR Slovenije, ki je bil ustanovljen s 4. razdelkom XXV. poglavja zveznega družbenega plana za l. 1956.

3.

V sredstva investicijskega sklada LR Slovenije se steka 60% od sredstev okrajnih investicijskih skladov, navedenih v točki a 3. razdelka XXV. poglavja zveznega družbenega plana za l. 1956.

4.

Izvršni svet LS LR Slovenije je pooblaščen, da daje iz tega sklada dotacije okrajnim investicijskim skladom.

Iz dotacije iz prednjega odstavka dajejo okraji investicijske kredite za objekte, ki se določijo sporazumno z izvršnim svetom LS LR Slovenije. Anuitete od teh posojil se stekajo v okrajne investicijske sklade, ki jim je bila dana dotacija.

5.

Izvršni svet LS LR Slovenije določi namen in način uporabe sredstev republiškega investicijskega sklada ter višino tranš za l. 1956 za posamezne objekte, za katerih izgradnjo so bili odobreni krediti v prejšnjih letih.

Izvršni svet LS LR Slovenije je dolžan izločiti del sredstev tega sklada za investicije v kmetijstvu.

XVII. poglavje

REPUBLIŠKI SKLAD ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSIVA

V republiški sklad za pospeševanje kmetijstva se steka 6% dohodnine od kmetijstva.

XVIII. poglavje

OBČINSKE DOKLADE NA DOHODKE OD KMETIJSIVA

Stopnje občinskih doklad na dohodke od kmetijstva ne morejo biti višje od 15%.

XIX. poglavje

GOZDNI SKLADI

1.

V okrajne gozdne sklade se stekajo sredstva, ki so določena v 8. razdelku XXV. poglavja zveznega družbenega plana za l. 1956, s tem, da se sredstva, navedena pod točko a) omenjenega razdelka, določijo na 40% cene stoječega lesa.

2.

V republiški gozdni sklad se steka 55 % od celotnih dohodkov okrajnih gozdnih skladov, razen od dotacij, ki jih dobijo okrajni skladi iz republiškega sklada.

3.

Z okrajnimi družbenimi plani se določi del sredstev, ki se iz okrajnih gozdnih skladov vplača v občinske gozdne sklade.

4.

Zaradi vskladitve investicij v gozdarstvu je treba predračune dohodkov in izdatkov okrajnih gozdnih skladov pred njihovo odobritvijo predložiti v mnenje Izvršnemu svetu LS LR Slovenije oziroma od njega pooblaščenemu organu.

XX. poglavje

CESTNI SKLADI

Sredstva cestnih skladov, določena na podlagi 9. razdelka XXV. poglavja zveznega družbenega plana za l. 1956, se delijo tako:

1.

Cestnemu skladu LR Slovenije pripada:

- a) takse, ki se plačajo na motorna vozila po predpisih o taksah in
- b) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč, ki spadajo k cestam I. in II. reda.

2.

Okrajnim cestnim skladom pripada:

- a) 70 % od taks od vprežnih cestnih vozil po predpisih o taksah,
- b) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč, ki spadajo k cestam III. reda in
- c) denarne kazni, plačane zaradi kršitve prometnih predpisov, ki jih izrečejo pristojni organi.

3.

Občinskim cestnim skladom pripada:

- a) 50 % od taks od vprežnih cestnih vozil po predpisih o taksah,
- b) prometni davček od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil in
- c) dohodki od prodane trave, sadja in drevja z zemljišč, ki spadajo k cestam IV. reda.

XXI. poglavje

SKLAD ZA ZIDANJE STANOVANJSKIH HIŠ LR SLOVENIJE

V sklad za zidanje stanovanjskih hiš LR Slovenije se vplačuje:

- a) 10 % sredstev občinskih kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš in

b) stanovanjski prispevek gospodarskih organizacij ali njihovih samostojnih obratnih enot, ki izvajajo dela na velikih gradbiščih ali ki opravljajo po naravi svojega poslovanja dejavnost začasno v raznih krajih, katere določi zvezni državni sekretar za narodno gospodarstvo v smislu 7. člena Uredbe o republiških skladih za zidanje stanovanjskih hiš (Uradni list FLRJ, št. 47/55).

XXII. poglavje

VODNI SKLAD LRS

Vodnemu skladu LR Slovenije se da iz proračuna LR Slovenije dotacija za kritje administrativnih izdatkov republiške uprave za vodno gospodarstvo.

XXIII. poglavje

DOLOČITEV NAJVEČJIH KOLIČIN STOJEČEGA LESA, KI SE SMEJO POSEKATI

Za l. 1956 se določajo tele največje količine stoječega lesa, ki se smejo posekati:

1. Za gozdove splošnega ljudskega premoženja, ki so v upravi okrajnih ljudskih odborov in s katerimi gospodarijo gozdna gospodarstva:

Območje OLO	Skupno izkoriščenje gozdov	Delitev po namenu potrošnje		količine v tisočih oblih m ³					
		družbeni plan	podeželjska potrošnja	Delitev na glavne drevesne vrste		V tem glavni sortimenti			
				iglavci	listavci	janski les iglavcev	celulozni les iglavcev	hmeljčke	pragovska oblovina
Celje	73,2	66,5	6,7	40,0	33,2	6,4	8,9	0,3	1,2
Gorica	69,1	61,9	7,2	25,6	43,5	3,3	4,8	0,2	1,0
Kočevje	82,4	78,1	4,3	58,4	44,0	3,6	9,0	0,1	2,0
Koper	72,1	62,8	9,3	43,0	29,1	5,2	9,5	0,1	1,5
Kranj	101,0	99,9	1,1	79,8	21,2	6,3	23,0	0,3	0,1
Ljubljana	71,5	65,1	6,4	45,1	26,4	5,1	9,0	0,1	0,3
Maribor	113,8	108,5	5,3	91,0	22,8	11,6	22,0	1,4	0,8
Murska Sobota	13,5	7,9	5,6	2,6	10,9	0,6	0,1	—	0,1
Novo mesto	58,3	50,3	8,0	20,0	58,5	2,0	3,6	0,1	1,2
Ptuj	13,3	12,7	0,6	5,4	7,9	1,2	0,8	—	0,5
Trbovlje	27,6	23,4	4,2	5,6	22,0	1,7	0,5	0,1	0,2
Skupaj	695,8	637,1	58,7	396,5	299,3	45,0	91,0	2,7	8,9

2. Za druge gozdove splošnega ljudskega premoženja ter za združne in zasebne gozdove

količine v tisočih obli m³

Območje OLO	Skupno izkoriščanje gozdov	Delitev po namenu potrošnje		Delitev na glavne drevesne vrste		V tem glavni sortimenti			
		družbeni plan	podruželska potrošnja	iglavci	listavci	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev	hmeljevke	pragovska oblovina
Celje	228,6	103,2	125,4	159,8	88,8	21,4	21,0	1,0	1,5
Gorica	104,2	57,6	66,6	23,0	81,2	4,5	1,2	0,1	1,0
Kočevje	79,2	35,5	43,7	30,0	49,2	3,0	5,7	0,1	1,6
Koper	81,4	40,9	40,5	54,7	46,7	5,2	4,8	0,1	0,8
Kranj	147,0	74,5	72,5	102,0	45,0	10,0	23,7	0,8	0,5
Ljubljana	252,4	119,8	152,6	139,3	113,1	15,0	27,3	1,0	1,5
Maribor	212,0	109,8	102,2	157,6	54,4	22,0	26,0	0,6	0,5
Murska Sob.	56,42	6,45	50,0	19,56	56,86	3,1	—	—	0,6
Novo mesto	145,8	49,5	96,5	16,9	128,9	1,8	2,2	0,1	2,5
Ptuj	67,0	12,0	53,0	12,9	54,1	2,5	0,5	—	1,6
Trbovlje	117,2	46,5	70,7	15,5	101,9	3,5	0,6	0,1	2,4
Skupaj	1491,22	653,72	857,5	691,06	800,16	92,0	115,0	3,9	14,1
Skupaj t. I in 2 LRS	2187,02	1270,82	916,2	1087,56	1099,46	137,0	204,0	6,6	23,0

Okrajni ljudski odbori morajo skrbeti za to, da se v gozdovih splošnega ljudskega premoženja, v katerih sekajo gozdna gospodarstva, posekajo količine stoječega lesa, določene v 1. točki.

Količine stoječega lesa, ki se smejo posekati so za gozdove iz 2. točke maksimalne. Količine jamskega in celuloznega lesa iglavcev, hmeljevke ter pragovske oblovine so minimalne in se v okviru skupno določenih količin stoječega lesa lahko prekoračijo.

V prednjem odstavku navedeni sortimenti se smejo dobavljati samo namembnim potrošnikom.

XXIV. poglavje

SREDSTVA PRORACUNA IN SKLADOV LR SLOVENIJE

1.

V letu 1956 bo razpolagala LR Slovenija s skupnimi sredstvi za finansiranje proračunskih izdatkov v višini 8.091 milijonov din.

Ta sredstva bodo zagotovljena iz naslednjih virov:

	milijonov din
— del prometnega davka	2,912
— del dohodnine	879
— del dobička za proračun	4,139
— dohodki republiških uradov in zavodov	55
— drugi dohodki	106

Sredstva za financiranje proračunskih izdatkov se bodo uporabila za naslednje namene:

	milijonov din
— administrativni proračun	6,327
— negospodarske investicije	1,560
— dotacije okrajem:	404
od tega: okraju Koper	270 milijonov din
okraju Novo mesto	134 milijonov din

Sredstva za negospodarske investicije se uporabijo za objekte, navedene v prilogi, ki je sestavni del tega družbenega plana.

2.

Sklad za investicije LR Slovenije, iz naslova deleža LR Slovenije pri sredstvih okrajnih investicijskih skladov bo znašal v 1956. letu 3,087 milijonov dinarjev.

3.

Stanovanjski sklad LR Slovenije bo znašal v 1956. letu 560 milijonov dinarjev.

4.

Sklad za pospeševanje kmetijstva LR Slovenije bo znašal v letu 1956 191 milijonov dinarjev.

5.

Cestni sklad LR Slovenije iz naslova taksa bo znašal v 1956. letu 203 milijonov dinarjev.

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji v dneh 17. in 18. aprila 1956 obravnaval predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956. Osnovna misel, ki je vodila razpravo v odboru, je bila, da se vse gospodarsko življenje republike mora vključiti v okvir, ki ga je postavil družbeni plan federacije in zato je vse direktive, priporočila in ekonomske ukrepe, ki so vsebovani v predlogu družbenega plana, ocenjevati s tega vidika. Ko je gospodarski odbor razpravljal o posameznih poglavjih družbenega plana, je ugotovil, da predlog vsebuje določila, ki bodo zagotovila izvajanje osnovnih smernic našega

jugoslovenskega gospodarstva, ki zahteva čvrsteje obvladovanje blagovnega in denarnega prometa, boljše izkoriščanje proizvodjalnih sredstev in delovne sile ter enakomernejšo razporeditev dobrin med kmečko in nekmečko prebivalstvo.

Odbor je pri svojem delu prišel do nekaterih konkretnih zaključkov, ki jih navaja v tem poročilu kot priporočila Izvršnemu svetu ali kot predlagane spremembe družbenega plana.

Povečanje industrijske proizvodnje za 7% ob istočasnem 2% povečanju števila zaposlenih v industriji nam kaže, da je osnovna naloga naših industrijskih podjetij vsebovana v dvigu storilnosti dela in boljšem izkoriščanju proizvodjalnih sredstev, kar je eden od osnovnih pogojev za uravnoteženje kupnih in blagovnih fondov ter za stabilizacijo našega gospodarstva.

Važen element za razvoj našega gospodarstva je vsekakor povečanje izvoza in sprememba njegove strukture. Povečuje se izvoz industrijskih proizvodov, zlasti proizvodov črne metalurgije in rezanega lesa iglavcev. V razpravi o industrijski proizvodnji in izvozu je odbor obširno obravnaval problematiko lesne industrije in v zvezi s tem ugotovil naslednja dejstva:

1. povečuje se izvoz rezanega lesa iglavcev;
2. povečuje se potrošnja rezanega lesa iglavcev v lesnopredelovalni industriji;
3. zmanjšuje se proizvodnja rezanega lesa, kar je spričo nadaljnjega znižanja sečnje razumljivo.

Spričo teh dejstev je odbor ugotovil, da gre povečanje izvoza lahko le na račun domače potrošnje, kar bo disproporce med ponudbo in povpraševanjem na lesnem trgu še povečalo. Zaradi tega tudi letos na lesnem tržišču ni pričakovati pomirjenja, temveč bodo še v naprej potrebni naporji za vzdrževanje znosnega razmerja cen lesa in drugih industrijskih izdelkov.

Predpisi, ki določajo izvozni režim, ne dovoljujejo neomejenega izvažanja žaganega lesa. Vendar odbor smatra, da je ta ukrep, ki ima za cilj stabilizacijo lesnega trga in ustvaritev uspešnejših pogojev za razvoj industrije končnih lesnih izdelkov, ni zadosti učinkovit, ker pušča na široko odprta vrata izvozu zabojev, v katerih je vložena le zelo malo dela in je rentabilnost izvoza tega izdelka često problematična. Po obširni razpravi je odbor sklenil priporočiti Izvršnemu svetu LRS, da prouči možnost omejitve izvoza zabojev in s tem ublažitve disproporcev na lesnem trgu. Količine zabojev namenjenih za izvoz naj se kontingentirajo in tako omejijo, kakor se s kontingentiranjem omejuje izvoz rezanega lesa. Istočasno pa naj se pri pristojnih organih predlaga znižanje izvoznega faktorja za zaboje.

Obširneje je odbor razpravljal o ukrepih, ki jih je Izvršni svet podvzel v preteklem letu, da se znižajo kapacitete žag. Odbor je ugotovil, da je s to akcijo potrebno nadaljevati tako, da se ukinejo zastarele in neekonomične žagarske kapacitete.

Pri razpravi o kmetijstvu se je odbor zadržal predvsem na vprašanju preskrbe našega kmetijstva s kvalitetnimi semeni. Odbor smatra, da je bilo na tem področju narejenega že mnogo, da smo pa še daleč od normalnega stanja, kar nam pove ugotovitev, da zaenkrat lahko našemu kmetijstvu nudimo le 1/5 preizkušanih dobrih semen. Odbor je mnenja, da kmetijski

skladi pri republiki in pri ljudskih odborih ustvarjajo dobre pogoje za izboljšanje preskrbe s semeni.

Obširno je odbor razpravljal tudi o naši davčni politiki in je mnenja, da je spričo povečanja dohodkov kmečkega prebivalstva na račun povišanja cen kmetijskih proizvodov nujno, da se v letošnjem letu povečajo davščine kmečkih gospodarstev, ker se bo na ta način omogočila pravičnejša razdelitev življenjskih potrebščin med vasjo in mestom. Smotrna uporaba določila predloga družbenega plana o občinskih dokladah, ki so predvidene v višini od 3—15 % katastrskega dohodka, bo omogočila pravilnejšo in enakomernejšo obdavčitev posameznih področij občinskih ljudskih odborov, o čemer je odbor široko razpravljal.

Odbor je glede umetnih gnojil izrazil dvom, če bo letošnja potrošnja dosegla lansko. To pa zato, ker dosedanja prodaja tega ne kaže.

Tudi razprava o gozdarstvu je bila obširna. Predvsem je odbor ugotovil, da predlog družbenega plana vsebuje vse ukrepe, ki so za pospeševanje te važne gospodarske panoge potrebni. Spričo pomanjkanja lesa za proizvodnjo celuloze in papirja ter lesa za potrebe rudnikov bodo potrebni določeni napor in disciplina, da se zagotove minimalne količine teh sortimajev. S tem v zvezi je odbor mnenja, da je potrebno še povečati napore za pospešitev vzgoje hitrorastočih vrst drevja, predvsem topola, ki bo lahko nadomestil iglavce pri proizvodnji papirja.

Odbor se je dalje časa zadržal tudi pri razpravi o gozdnem skladu. Tu so nasproti letu 1955 uvedene nekatere spremembe. Predvsem gre za to, da se presežek sredstev iznad potreb za nego in vzdrževanje gozdov ter za gozdarske investicije usmeri v okrajne proračune. Odbor je mnogo razpravljal o tem, kako te presežke zajemati in meni, da je način pobiranja izredno važen, ker od njega v veliki meri zavisi, ali se bodo ti presežki pobrali v celoti ali se pa ne bodo mogli zajeti. Predstavljajo pa važno postavko v proračunih ljudskih odborov.

V nadaljevanju razprave o gozdarstvu je odbor prišel do zaključka, da maksimiranje cen lesa na panju po zveznem odloku spričo določenih cen hlodov iglavcev in več ali manj stabilnih cen celuloznega in jamskega lesa ni več potrebno in ne vpliva spodbudno na znižanje proizvodnih stroškov gozdne eksploatacije. Zato je odbor sklenil dati Izvršnemu svetu LRS priporočilo, da vprašanje maksimiranih cen stoječega lesa prouči z vidika njihovega vpliva na storilnost dela v gozdni eksploataciji.

Gozdni skladi predstavljajo v vseh okrajih velika sredstva, ki gredo v stotine milijonov. Zato je odbor postavil vprašanje upravljanja teh skladov. Mnenja je, da morajo ljudski odbori zagotoviti družbeno upravljanje skladov in ne dopuščati, da z njimi v resnici gospodarijo poindinci. Ljudski odbori morajo proračune teh skladov smatrati za sestavne dele svojih proračunov in o njih razpravljati ter tudi voditi kontrolo nad njih uporabo.

Zniževanje obsega investicij v republiškem merilu je nujno spričo zmanjšanja obsega v okviru celotne federacije. Zato je razumljivo, da novih gradenj letos ne bomo mogli začeti. Odbor za gospodarstvo pa je razpravljal o nujnosti nadaljevanja nekaterih že začelih gradenj tudi na področju tako imenovanih pasivnih okrajev, ki so prejeli pomoč iz posebnega sklada za pomoč Dolenjski, Kočevski in Primorski, ki se pa z letošnjim letom ukinja. Odbor je bil tudi mnenja, da omogočajo okrajni in občinski inve-

sticijski skladi učinkovit vpliv ljudskih odborov na razvoj lokalnega gospodarstva. Politika skladov pa, ki se z letošnjim družbenim planom odločneje uvaja, bo kljub omejenim proračunskim možnostim zagotovila uspešnejše usmerjanje gospodarstva okrajev in občin in večala možnosti njih vpliva na razvoj okraja oziroma občine, kar je izredno važen faktor za nadaljnji razvoj naše komunalne ureditve.

Tekom razprave je odbor predlagal sledeče spremembe in dopolnitve v besedilu predloga družbenega plana:

stran 407: oštevilčenje 5. točke se popravi tako, da se prečrta številka »5« in vnese pravilno »4«;

stran 412: v predzadnji in zadnji vrsti zadnjega odstavka se črtajo besede »v letu 1956 na ta način načrtneje«;

stran 420: v prvi vrsti 6. točke se črta besedica »je« in namesto nje stavi besedica »bo«;

stran 424: naslov pri 2. točki se črta in namesto tega vstavi »Razpoložljiva denarna sredstva«;

Točki 2 naslednji prvi odstavek se črta:

Stran 424: zadnji odstavek na tej strani se črta in vstavi nov, ki se glasi:

»Davščine in takse, ki jih plačujejo kmečka gospodarstva v letu 1956, se bodo, s svojim vplivom na potrošnjo na vasi, ugodno odrazile tudi na blagovno-denarne odnose;

stran 426: na koncu predzadnjega odstavka se črtata besedi »temu planu«, namesto njih pa vstavijo besede »proračunu LR Slovenije za leto 1956.«;

stran 428: v XIII. poglavju se v besedilu v drugi vrsti pred besedo »predpiše« vstavi beseda »lahko«;

stran 431: pod točko 4. se črtajo besede: »oziroma od njega pooblaščenemu organu.«

stran 434: v zadnji vrsti pod točko 1 se črtajo besede »tega družbenega plana« in vstavijo »proračuna LRS za leto 1956.«;

stran 434: za XXIV. poglavjem se doda novo poglavje:

»XXV. poglavje

Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1956 dalje.«

Odbor za gospodarstvo je v celoti sprejel predlog družbenega plana LRS za leto 1956 z navedenimi spremembami in dopolnitvami in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme. Vse predlagane spremembe pa so vsklajene z odborom za gospodarstvo Zbora proizvajalcev.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Karmela Budihno.

Št. R 180/1-56.

Ljubljana, dne 18. aprila 1956.

Poročevalec:

Inž. Karmelo Budihna l.r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je v času od 17. do 19. aprila 1956 razpravljal o predlogu družbenega plana LRS za leto 1956 po besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet. Med svojim delom je odbor prišel do nekaterih konkretnih sklepov, ki so v tem poročilu podani deloma kot predlogi Izvršnemu svetu, deloma kot mnenje odbora, razen tega pa je odbor sklenil predlagati nekatere manjše spremembe k predlogu družbenega plana.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je družbeni plan naše republike sestavljen v skladu s splošnimi načeli gospodarske politike vse jugoslovanske skupnosti, katere glavni cilj je stabilizacija notranjega tržišča in življenjske ravni. Težnja, da bi se naša republika po vseh svojih močeh kar najizdatneje vključila v napore za stabilizacijo celotnega jugoslovanskega gospodarstva, je temeljni in najpomembnejši smoter letošnjega družbenega plana. S tega vidika je skušal obravnavati predlog družbenega plana in delovanje predlaganih ukrepov tudi naš odbor.

Glavna značilnost letošnjega družbenega plana so ukrepi za znižanje investicij, za večjo in raznovrstnejšo preskrbo trga z blagom za široko potrošnjo, za povečanje proizvodnje energetskih virov, za dvig storilnosti predvsem z uspešnejšim izkoriščanjem notranjih rezerv in za dvig kmetijstva; po novem družbenem planu se bodo ustalili in v naprej določili proračuni republiških organov, okrajev in občin.

Člani odbora za gospodarstvo so v razpravi o teh ukrepih poudarili potrebo, da se čim prej sestavi perspektivni plan celotnega našega gospodarstva za daljše razdobje, ker se bo tako bolj racionalno in uspešneje organiziral proizvodni proces v naši industriji. V okviru takšnega perspektivnega plana bo naša industrija tudi zadovoljiveje opravljala postavljene naloge in reševala probleme, kot so n. pr. vprašanje surovin, višina potrebnih obratnih sredstev itd. S tem v zvezi je odbor ugotovil, da je eden glavnih pogojev za uspešen dvig gospodarstva razvijanje energetskih virov, da pa v LR Sloveniji še nimamo perspektivnega načrta izgradnje energetskih virov. Z načrtom so sicer že začeli, vendar se to vprašanje po mnenju odbora rešuje prepočasi. Zlasti gre tu za vprašanje akumulacijskih central. Pri reševanju tega vprašanja inštituti, ki jim je bila ta naloga poverjena, po mnenju odbora niso izkoristili vseh možnosti, ki so jim bile na razpolago, in zato tudi niso bili doseženi zaželeni rezultati.

Po mnenju odbora bi bilo potrebno, da bi Izvršni svet proučil vprašanje perspektivnega načrta izgradnje energetskih virov v LR Sloveniji in pospešil izdelavo študij in programov za posamezne energetske objekte.

Drugo vprašanje, o katerem je odbor ponovno razpravljal pri posameznih poglavjih predloga družbenega plana, je bilo vprašanje kadrov, zlasti vprašanje pomanjkanja mlajših tehničnih kadrov. Odbor je ugotovil,

da se število učencev v industrijskih šolah ne dviga, temveč da to število celo počasi pada in da je torej teh učencev vedno manj. Število študentov na tehnični fakulteti sicer ne pada, vendar se tudi ne dviga in ostaja iz leta v leto enako. Če hočemo doseči višjo delovno storilnost, če hočemo doseči višjo raven našega gospodarstva, zlasti industrije nasploh, se mora vzporedno s tem dvigati tudi strokovna raven delavcev in vodstva v tovarnah. Odbor je razpravljajal tudi o posledicah prejšnjega plačnega sistema, ki je vzpodbujal podjetja, da so priznavala zaposlenim višjo strokovnost, kot pa so jo dejansko imeli, in o potrebi stalnega dviganja strokovnosti (s tečajji, literaturo itd.) delavcev in uslužbencev, ki že delajo v proizvodnji. Odbor je bil mnenja, da bi bilo potrebno proučiti tudi vprašanje, kako usmeriti mlade kadre v proizvodnjo, kajti sedaj ostaja precejšen del teh kadrov na raznih ustanovah, inštitutih itd. Prav tako kot v industriji opazamo pomanjkanje mladega kadra tudi v gradbeništvu in v nekaterih panogah obrti, zlasti tistih, ki zahtevajo večji fizični napor. Pomanjkljiva je evidenca nad potrebami, mi dovolj proučeno vprašanje, v katerih strokah primanjkuje naraščaja, pa tudi vprašanje industrijskih in vajeniških šol in njihove ureditve še ni povsem urejeno in bo treba proučiti, ali ne bi bilo dobro razširiti pravico vpisa na te šole.

Po mnenju odbora bi bilo potrebno, da bi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS proučil vprašanje strokovnih kadrov in njihovega izobraževanja ter s pomočjo pristojnih zbornic in strokovnih združenj izdelal plan dviga strokovnosti kadrov in študijo o tem, v katerih strokah in panogah gospodarstva so potrebni novi kadri in kakšne so te potrebe ter izvedel primerne ukrepe za zadovoljitev teh potreb.

Pri razpravi o posameznih poglavjih družbenega plana je odbor v razpravi o industrijski proizvodnji razpravljajal največ o vprašanju storilnosti dela in o vzgoji kadrov. Odbor je bil mnenja, da bi bilo umestno izvesti pregled nad vsemi inštituti in zavodi, ki imajo gospodarske naloge, ker se po mišljenju odbora ne ukvarjajo v zadostni meri s svojo poglavitno nalogo, ki je, nuditi našemu gospodarstvu pomoč. Preveč so razdrobljeni in zato niti po svoji opremi niti po kadrih niso v celoti sposobni opraviti svoje naloge. Proučiti bi bilo treba možnost združitve raznih inštitutov in birojev, ker bi dobro opremljeni inštituti in biroji s strokovno usposobljenim kadrom potem res nudili močno pomoč naši industriji. Odbor je pri tem poglavju razpravljajal tudi o organizaciji naših podjetij, ki jo je treba izvesti tako, da bo delo v podjetjih čim boljše in čim bolj racionalno, to se pravi, da je treba preiti od današnje organizacije boljše organiziranega obrtnega obrata k industrijski organizaciji podjetij. Posvetiti bi bilo treba tudi večjo pozornost materialnemu poslovanju v podjetjih in ne samo finančnemu kot doslej. Da bi zagotovili uspešno uveljavljanje nove smeri v gospodarstvu, je potrebno okrepiti skrb za varčevanje, to pa ne samo v podjetjih, ampak tudi v ustanovah in zavodih. Zato naj bi se okrepila inšpekcijska in kontrolna služba.

Odbor je ugotovil, da v planu predvideni ukrepi za zagotovitev energotskih virov, zlasti električne energije, zagotavljajo uspešno obratovanje naših podjetij, urediti pa bo treba čimprej tudi vprašanje preskrbe jamskega lesa za rudnike, kar pa so tudi že začeli reševati.

Od ostalih panog industrije je odbor največ razpravljajl o tekstilni industriji; nadalje se je odbor zadržal tudi pri vprašanju preskrbe lesa za papirno industrijo, pri živilski industriji pa pri vprašanju organizacije ribolova in zagotovitve dovoljne količine rib za tovarne konzerv v koprskem okraju.

Odbor za gospodarstvo je obširno premošril postavke predloga družbenega plana, ki zadevajo kmetijstvo. Ugotovil je, da so pripravljene ukrepi za napredek kmetijske proizvodnje in da bodo zlasti povečana finančna sredstva, vložena v kmetijstvo, glede tega ugodno vplivala. Ta sredstva občutno presegajo znesek kmečkih taks in davkov. Odbor je tudi razpravljajl o perečem vprašanju vinorodnih predelov s slabšo kvaliteto vina (n. pr. Dolenjska), dalje o vprašanju umetnih vin in regresov za umetna gnojila.

Odbor se je strinjal s postavkami družbenega plana, ki predvidevajo na področju gozdarstva nadaljnjo stopnjo zmanjšanja sečnje lesa, ker se bo s tem zaustavilo dosedanje čezmerno izčrpavanje gozda. Odbor je bil mnenja, da je zato treba zboljšati evidenco in kontrolo nad sečnjo gozdov. Odbor je poudaril pomembnost pospeševanja sajenja hitro rastočih vrst dreves, zlasti topola. Razpravljajl je tudi o sredstvih za gojitev gozdov; pri tem je poudaril, da s skladi za pospeševanje gozdarstva, ki predstavljajo precejšnja finančna sredstva, razpolagajo v glavnem gozdne uprave same, medtem ko je pri vseh drugih skladih, ki so večinoma občutno manjši, uvedenô pri nas družbeno upravljanje. To dejstvo ne olajšuje smotrnega izkoriščanja skladov za pospeševanje gozdarstva ampak povzroča večkrat nepravilno in nesmotrno trošenje sredstev teh skladov.

Odbor je razpravljajl tudi o primerih, ko privatniki prodajajo les kot drva, kar je posledica višjih prispevkov v gozdni sklad za tehnični les, kar vpliva destimulativno na proizvodnjo lesa za tehnične potrebe. Odbor je bil mnenja, naj bi Izvršni svet to vprašanje podrobno proučil.

V zvezi z gozdarstvom je odbor obravnaval tudi lesno industrijo, kjer naj bi z boljšim izkoriščanjem dosegli manjšo potrošnjo lesa, ter ugotovil, da so v LR Sloveniji kapacitete žag prevelike in da jih je treba zmanjšati. Ker dosednji ukrepi niso v celoti dosegli svojega namena, naj bi se po pregledu sedanjega stanja in števila žag odvišne žage odpravile.

Odbor je nadalje razpravljajl o uporabi in načinu zbiranja papirnih odpadkov za papirno industrijo. Teh papirnih odpadkov ne izkoriščamo v zadostni meri in jih še tudi ne zbiramo.

Pri gradbeništvu je odbor razpravljajl zlasti o potrošnji gradbenega materiala in boljšem izkoriščanju in večji koncentraciji obstoječe mehanizacije ter večji produktivnosti. Odbor je bil mnenja, naj bi strokovno združenje podjetij gradbene stroke in industrije gradbenega materiala ter ustrezne zbornice izdelali predlog, kakšne stroje naj bi naša kovinska industrija pričela izdelovati za boljšo mehanizacijo gradbeništvaja. Enoten tip teh strojev bi pocenil njihovo izdelavo, s tem pa tudi gradbene storitve same.

K razpravi o prometu je odbor povabil na sejo tudi zastopnike direkcije železnic in razpravljajl o potrebnih investicijah v objekte železnic, zlasti o njihovi obnovi, kar bo treba glede na potrebe našega gradbeništvaja čimprej narediti.

Pri trgovini, gostinstvu in turizmu je odbor predvsem razpravljajl o vprašanjih investicij v trgovini, glede njenega izboljšanja in razširitve

trgovske mreže, dalje o družbeni prehrani (menzah) in o taksah za šotorenje tujcev. Posebno pozornost je posvetil kategorizaciji gostišč, kjer uporabljajo sedaj zelo različne kategorije in izrazil mnenje, da bi bilo treba glede tega postopati enotno.

Pri poglavju o izvozu je odbor obravnaval tudi vprašanje uvoza. Pri tem je bilo poudarjeno, da so postavke družbenega plana v skladu z možnostmi našega gospodarstva in da bo predvidena večja industrijska proizvodnja omogočila večji izvoz industrijskih proizvodov, pri čemer pa ostane nespremenjena količina pri izvozu kmetijskih pridelkov, razširitev zamenjave na nova tržišča ter večja vskladitev potreb izvoza s potrebami notranjega tržišča. Zato naj bi se plan izvoza izdelal čimbolj natančno in pospešili kompenzacijski posli. Na naš izvoz vpliva tudi dejstvo, da še vedno ne obvladamo in ne poznamo dovolj tujih tržišč, pa tudi nestalnost v kvaliteti izdelkov, ki jih izvažamo. Poostriiti bi se morala tudi kontrola nad izvozom proizvodov, ki jih v državi sami nujno potrebujemo.

Pri poglavju »Tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja« je odbor smatral, da predloženi družbeni plan zagotavlja stabilizacijo tržišča in družbene ravni. Ponovno je razpravljal o povečanju storilnosti in o potrebi, da podjetja pristopijo k smotrnemu zniževanju materialnih stroškov proizvodnje. Razen tega naj bi ponovno proučili in v kar največji meri uvedli način plačevanja po premijah, ki je po mnenju odbora zelo učinkovito sredstvo za dvig storilnosti dela.

Pri investicijah je odbor razpravljal še posebej o graditvi stanovanj v Mariboru, kjer je število stanovanj in njihova površina šele dosegla predvojno raven, medtem ko se je število prebivalstva skoraj podvojilo. To naj bi se upoštevalo pri dodeljevanju kreditov. Nadalje je odbor razpravljal o šolah, ki so jih v pasivnih okrajih gradili iz republiških sredstev, pa novi krediti za njihovo dograditev niso predvideni ter o bolnišnici v Novem mestu, kateri so potrebna finančna sredstva za obnovo.

Pri III. delu družbenega plana je odbor razpravljal o ekonomskih ukrepih za izvršitev družbenega plana in ugotovil, da so predvideni ukrepi v skladu z zastavljenimi nalogami in predvidevanji ter z ukrepi zveznega družbenega plana, tako da gospodarstvo naše republike skladno vključujejo v celotno gospodarstvo naše države, katere sestavni del je.

Pri obravnavi je odbor sprejel te-le spremembe in dopolnitve k družbenemu planu LRS za leto 1956:

stran 407: oštevilčenje 5. točke se popravi tako, da se prečrta številka »5« in vnese pravilno »4«;

stran 412: v predzadnji in zadnji vrsti zadnjega odstavka se črtajo besede »v letu 1956 na ta način načrtuje«;

stran 420: v prvi vrsti 6. točke se črta besedica »je« in namesto nje vstavi besedica »bo«;

stran 424: naslov pri 2. točki se črta in namesto tega vstavi »Razpoložljiva denarna sredstva«;

Točki 2 sledeči prvi odstavek se črta;

stran 424: Zadnji odstavek na tej strani se črta in vstavi nov, ki se glasi:

»Davščine in takse, ki jih plačujejo kmečka gospodarstva v letu 1956 se bodo s svojim vplivom na potrošnjo na vasi ugodno odrazile tudi na splošne blagovno-denarne odnose.«

stran 426: na koncu predzadnjega odstavka se črtata besedi »temu planu«, namesto njih pa vstavijo besede »proračunu LR Slovenije za leto 1956.«;

stran 428: v XIII. poglavju se v besedilu v drugi vrsti pred besedo »predpiše« vstavi beseda »lahko«;

stran 431: pod točko 4 se črtajo besede: »oziroma od njega pooblaščenemu organu.«

stran 434: v zadnji vrsti pod točko 1 se črtajo besede »tega družbenega plana« in vstavijo »proračuna LR Slovenije za leto 1956.«;

stran 434: za XXIV. poglavjem se doda novo poglavje:

»XXV. poglavje

Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1956 dalje.«

Vsi amandmaji so vsklajeni z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora.

Odbor za gospodarstvo je mnenja, da predloženi družbeni plan ustreza sedanji stopnji našega gospodarstva in zato predlaga Zboru proizvajalcev, da ga v celoti sprejme z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Antona Koželja.

Št. P 40/1-56.

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

inž. Anton Koželj l. r.

Predsednik:

Zvone Labura l. r.

PREDLOG ZAKONA O PRORAČUNU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE (REPUBLICHEM PRORAČUNU) ZA LETO 1956

1. člen

Predlog republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s posebnimi prilogami obsega:

I. republiški proračun

	din
z dohodki v znesku	8.091.000.000
in izdatki v znesku	8.091.000.000

II. predračune finančno samostojnih zavodov

	din
z dohodki v znesku	3.896.659.000
izdatki v znesku	4.172.177.000
presežkom dohodkov	9.470.000
in presežkom izdatkov	284.988.000

III. predračune posebnih skladov

	din
z dohodki v znesku	251.000.000
izdatki v znesku	1.426.000.000
in presežkom izdatkov	1.175.000.000

2. člen

Presežki dohodkov nad izdatki v proračunih finančno samostojnih zavodov v skupnem znesku din 9.470.000 grede v republiški proračun.

Presežki izdatkov nad dohodki v predračunih finančno samostojnih zavodov v skupnem znesku din 284.988.000 se krijejo z dotacijami republiškega proračuna.

3. člen

Presežki izdatkov nad dohodki v predračunih posebnih skladov v skupnem znesku din 1.175.000.000 se krijejo z dotacijami republiškega proračuna.

4. člen

Finančno samostojni zavodi iz 1. odstavka 2. člena, ki dosežejo v letu 1956 presežek dohodkov nad planiranim presežkom dohodkov nad izdatki s tem, da z uspešno organizacijo dela dosežejo večje dohodke, kot so s predračunom planirani, ali pa brez škode za kakovost storitev oziroma proizvodov zmanjšajo planirane izdatke, razdelijo na ta način dosežen presežek dohodkov nad izdatki, kot bo ugotovljen s sklepnim računom zavoda za leto 1956 tako, da vplačajo:

a) v sklad za nagrade največ 50 % presežka z omejitvijo, da ta znesek ne sme presegati $\frac{1}{12}$ zneska rednih osebnih izdatkov za leto 1956;

b) v sklad za nadomestitev in dopolnitev ostali del presežka.

Finančno samostojni zavodi, ki po svojem predračunu nimajo planiranega presežka dohodkov nad izdatki, razdelijo doseženi presežek dohodkov nad izdatki po določbah prejšnjega odstavka.

Če ima finančno samostojni zavod po odločbi o ustanovitvi še kak drug sklad, določi Izvršni svet, kolikšen del doseženega presežka dohodkov nad izdatki, ki preostane po plačilu v sklad za nagrade, gre v leto 1956 v posamezne druge sklade.

Presežek dohodkov, ki ga finančno samostojni zavod ne doseže na način, določen v prvem in drugem odstavku tega člena, bo razdeljen z zakonom o sklepnem računu o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1956.

Za razdelitev presežka dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo zdravstveni zavodi, veljata odlok o finansiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 14/53) in odredba o skladih zdravstvenih zavodov s samostojnim finansiranjem (Uradni list LRS, št. 17/1953).

5. člen

Predračune novo ustanovljenih republiških organov in zavodov, kakor tudi izdajo novih predpisov, ki imajo za posledico povečanje izdatkov, potrjuje Izvršni svet Ljudske skupščine in jih predloži v pritrnitev odboroma za proračun obeh domov Ljudske skupščine LRS.

6. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da kredite za negospodarske investicije, določene v razdelku Uprave za investicije, dodeljuje v višini potreb na posamezne republiške organe in objekte šele po predložitvi dokumentacije.

Izvršni svet je pooblaščen, da v okviru kredita, ki je določen v proračunu za subvencije družbenim organizacijam in društvom dodeljuje subvencije posameznim družbenim organizacijam in društvom po ugotovljenih potrebah.

7. člen

Krediti, ki jih vrnejo zavodi za socialno zavarovanje po členih 24, 26 in 29 zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, se ne smejo uporabiti brez soglasja državnega sekretarja za finance LRS.

8. člen

Nastavitve pri republiških organih in zavodih, za katere v proračunu niso predvideni krediti, se lahko izvršijo samo po prejšnji pritrditvi Izvršnega sveta.

9. člen

Finansiranje okrajnih sodišč se prenese na proračune okrajnih ljudskih odborov.

10. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LR Slovenije, uporablja pa se od 1. januarja 1956.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1956 s proračunom za leto 1956

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji, dne 18. in 19. aprila 1956 razpravljal o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956. Ta predlog proračuna je sestavljen v skladu z novimi gospodarskimi ukrepi. Dosledno je izvedena na podlagi določil uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij, zakona o proračunu in zveznega družbenega plana ločitev sredstev za nadaljnjo gospodarsko izgradnjo, ki se stekajo v namenske sklade (investicijski, kmetijski itd.), od sredstev za tako imenovani administrativni del proračuna. S tem so bili postavljeni osnovni proporciji med sredstvi za proračunsko potrošnjo in med sredstvi za razvijanje gospodarstva. Ta ločitev pomeni ogromni napredek za izgradnjo gospodarstva, istočasno pa vpliva tudi na stabilizacijo tržišča, predvsem zaradi zni-

žanja izdatkov za negospodarske investicije, ki se tudi med letom ne bodo mogle širiti neomejeno.

S to delitvijo sredstev pa so tudi okrajem in občinam zagotovljeni osnovni dohodki na tistih virih dohodkov, kateri pripadajo njim neposredno. S tem so te upravno-teritorialne enote postale bolj neodvisne.

Odbor se je strinjal s temi ugotovitvami. V načelni razpravi pa je obširneje obravnaval vprašanje formiranja kvot za letošnji proračun. Te kvote so bile postavljene na osnovi lanskoletne potrošnje z določenimi prihitki in odbitki. Tako postavljene kvote pa ne ustrezajo povsem objektivnemu stanju.

Po tej načelni razpravi je odbor prešel na podrobno obravnavo dohodkov, ki znašajo 8.091.000.000 din. Ta plan dohodkov sloni v glavnem na treh virih dohodkov, in sicer na dohodnini, na prometnem davku ter na prispevku iz dobička gospodarskih organizacij.

Pri obravnavi dohodkov je odbor obširneje razpravljal o Hmeljarski komisiji, Žalec in sklenil predlagati Izvršnemu svetu naslednje priporočilo:

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS naj izvede glede Hmeljarske komisije, Žalec, prenos pristojnosti na okrajni ljudski odbor Celje.

Glede na to, da se odvija vsa hmeljarska politika v okviru sedanjega okrajnega ljudskega odbora Celje, ni več potrebno, da bi ta komisija spadala v pristojnost republike. Izvršni svet naj v teku letošnjega leta izvrši ta prenos.

Pri pregledu izdatkov je odbor ugotovil, da je bilo priporočilo, ki ga je sprejel prejšnje leto, naj se prenese vse štipendije na okrajne ljudske odbore v glavnem izvedeno. V letošnjem proračunu so štipendije sicer predvidene v višini 16 milijonov, vendar so v tem znesku v glavnem obsežene štipendije za inozemstvo in pa štipendije za podiplomski študij.

Odbor je razpravljal tudi o možnosti združitve uprav pri akademiji upodabljaljivih umetnosti, akademiji za glasbo in akademiji za igralsko umetnost. Vendar ta združitev uprave ni mogoča, deloma zaradi različne lokacije sedanjih prostorov v glavnem pa zaradi različnosti med samimi akademijami. Vse tri akademije pa so povezane preko Sveta umetniških akademij.

Pri pregledu subvencij finančno samostojnim zavodom je odbor menil, da bi morala selekcijska posestva, ki prejemajo vsako leto precej visoko subvencijo, smotrneje uporabljati ta sredstva in svojo službo bolj razviti. Ta subvencija ne bi smela postati stalen vir dohodkov posestev, ampak bi ta morala čim preje preiti na gospodarski račun.

Nato je odbor obravnaval negospodarske investicije, ki znašajo 1.360 milijonov in ki so precej nižje od investicij v lanskem letu. Po obširni razpravi je odbor sprejel naslednji amandma:

V predlog negospodarskih investicij za leto 1956 naj se v poziciji 3 »Svet za prosveto in kulturo LRS« vnese nova 15 subpozicija pod naslovom »Ptujski muzej«.

Odbor je ugotovil, da je glede na stanje Ptujkega muzeja, ki se je obravnavalo že pri lanskem proračunu, potrebno, da se vnese v predlog negospodarskih investicij pod pozicijo 2 — 205, pozicija 3, nova subpozicija 15 »Ptujski muzej« brez navedbe investicijske vsote. Izvršni svet naj preskrbi sredstva za popravilo Ptujkega muzeja v okviru globala celotne

pozicije, ki itak ni številčno razdeljena na posamezne objekte. Nujnost popravila ostrešja je zadostno utemeljena. Okrajni ljudski odbor Ptuj sam ne more najti sredstev, zato naj Izvršni svet skupno z OLO sporazumno določi, kakšno vsoto je dolžan prispevati k temu popravilu okraj.

Pri obravnavi negospodarskih investicij je odbor obširno razpravljal o vprašanju sredstev za dograditev šole v Velenju. Rudnik Velenje iz leta v leto povečuje proizvodnjo glede na vse večje potrebe po premogu. Sredstva za povečanje proizvodnje dobiva rudnik iz zveznih kreditov. S povečanjem proizvodnje je nujno povezano povečanje števila rudarjev in s tem v zvezi graditve novih stanovanj, šol, kulturnih in zdravstvenih domov. Okrajni ljudski odbor Celje je v lanskem letu pričel graditi novo šolo, vendar mu je zmanjkalo sredstev. Potreba po tej šoli pa je tako velika, da se morajo na nek način najti sredstva za dograditev. Zato odbor opozarja Izvršni svet na ta problem in priporoča, naj Izvršni svet sodeluje z okrajnim ljudskim odborom Celje pri reševanju tega problema, da se reši s pomočjo razpoložljivih kreditov.

Odbor je v celoti sprejel predlog proračuna za leto 1956. Pravtako je sprejel predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956.

Odbor za proračun predlaga Republiškememu zboru, da sprejme predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956 z navedeno dopolnitvijo, ki je vsklajena z odborom za proračun Zbora proizvajalcev.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. R 181/4-56.

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

Mir an C venk i. r.

Predsednik:

Branko Babič i. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1956 s proračunom za leto 1956

Odbor za proračun je na svoji seji, 18., 19. in 20. aprila 1956 razpravljal o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956 po besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Obrazložitev predloga je dal predstavnik Izvršnega sveta na skupni seji odborov za proračun obeh zborov Ljudske skupščine LRS, nakar je odbor na ločeni seji obravnaval predlog zakona in predlog proračuna.

Svoje sklepe je odbor na koncu seje vskladil na skupni seji z odborom za proračun Republiškega zbora, tako da ni razlik.

Najprej je odbor razpravljal o predlogu zakona o proračunu za leto 1956 in po daljši obravnavi sklenil, da je predlog zakona umesten in da so pooblastila, dana Izvršnemu svetu v tem predlogu zakona, potrebna in primerna.

V načelni razpravi o predlogu proračuna je odbor ugotovil, da je v predlogu dosledno izvedena ločitev sredstev za gospodarsko izgradnjo, ki se zbirajo v raznih skladih, od sredstev za proračun in da so s tem sredstva za proračun že v začetku leta določena. S tem, da so določena sredstva za proračunsko potrošnjo, so dane veliko večje možnosti za boljšo kontrolo nad sredstvi, pa tudi za varčevanje. Delitev sredstev med sredstva za gospodarstvo in sredstva za proračun, ki je izvedena od zveznih organov pa navzdol do občin, bo občutno prispevala k umiritvi in stabilizaciji tržišča, kar je ena poglobitvinih nalog naše gospodarske politike v letošnjem letu. V predlogu proračuna je tudi izvedeno načelo čim večjega varčevanja in čim smotrnejšega izkoriščanja razpoložljivih sredstev.

Pri razpravi o predlogu proračuna je odbor primerjal te predloge s proračunom za leto 1955, pri čemer je uporabljal podatke iz poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1955, in podatke, ki jih je dajal poverjenik Izvršnega sveta na seji odbora.

Pri načelni razpravi o dohodkih, ki znašajo 8.091.000.000 din, je bil odbor mnenja, da bo treba v letošnjem letu glede na lanskoletne izkušnje zaostri disciplino v izpolnjevanju obveznosti do proračuna. Medtem ko je v lanskem letu republika v redu izpolnjevala svoje obveznosti do okrajev, pa nekateri okraji svojih obveznosti niso pravočasno opravili, zaradi česar so dohodki proračuna zaostajali, kar je povzročalo različne težave. Odbor je nadalje ugotovil, da so dohodki planirani realno in v skladu z zveznimi predpisi ter realnimi gospodarskimi možnostmi.

Glede na te ugotovitve je odbor prišel do zaključka, da je plan dohodkov v proračunu za leto 1956 realen, in ga je zato soglasno sprejel.

Tudi pri obravnavanju izdatkov, ki jih predvideva proračun in ki so vsklajeni s predvidenimi dohodki, si je odbor pomagal s primerjavo z letom 1955. Odbor je ugotovil manjše zvišanje pri osebnih izdatkih, ki je nastalo deloma zaradi lanskoletnega povišanja plač v juliju, deloma zaradi rednih napredovanj, deloma zaradi uvedbe stanovanjskega prispevka, deloma pa zaradi popolnitve doslej nezasedenih mest in reorganizacije državne uprave. Operativni in funkcionalni izdatki pa so se v primerjavi z letom 1955 znižali, kjer je bilo to le mogoče. Iz poročila poverjenika Izvršnega sveta je odbor ugotovil, da je državni sekretariat za občo upravo in proračun v lanskem letu skrbno nadzoroval izvajanje proračuna in poslovanje državnih organov, ter povsod izvedel tudi preglede, ali sredstva res uporabljajo pravilno in namensko. Odbor je ugotovil, da je državni sekretariat za občo upravo in proračun to svojo nalogo v redu opravljal.

Pri razpravljanju o izdatkih je odbor posvetil precejšnjo pozornost postavki honorarjev, ki se zelo pogosto pojavlja v različnih razdelkih in ki je izredno visoka. To kaže, da še vedno nimamo dovolj strokovnega kadra in bo treba v hodoče bolj poskrbeti za usposobitev novega. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi se razvijalo honorarno zaposlovanje kot sistem,

ki bi skrbel posameznikom za dodatek k plači. Honorarna zaposlitev vpliva kvarno na delavno storilnost v redni zaposlitvi in, zlasti še če je stalna, tudi na sam sistem dela.

V načelni razpravi o izdatkih je odbor razpravljal tudi o subvencijah za inštitute. Odbor meni, da nekateri inštituti ne služijo v celoti svojemu namenu, to pa predvsem zato, ker so premalo življenjsko povezani z industrijo oziroma z vsakdanjo prakso in bi bilo treba nekatere tudi organizacijsko prenesti iz Sveta za prosveto in kulturo v sekretariat za gospodarstvo. Po mnenju odbora je teh inštitutov v državnem merilu preveč in to povzroča, da se strokovni kadri, pa tudi sredstva in oprema preveč cepijo in drobijo. To vprašanje bi sicer morali reševati v okviru zveze, vendar bi tudi pri nas v republiki lahko marsikaj uredili. Po mnenju odbora bi se morale tudi subvencije tem inštitutom stalno zmanjševati, tako da bi sčasoma čimbolj prešli na ekonomsko povezovanje s podjetji in njihovimi združenji pa tudi z državnimi organi, kadar so zanje potrebna inštitutska dela.

Odbor je nato prešel na obravnavanje proračuna po razdelkih. Po daljši razpravi je odbor sklenil, predlagati Izvršnemu svetu tole priporočilo:

Izvršni svet Ljudsko skupščine LRS naj izvede glede Hmeljarske komisije, Žalec, prenos pristojnosti na okrajni ljudski odbor Celje.

Po mnenju odbora ima ta komisija popolnoma lokalni pomen, ker se hmelj prideluje le v tem okraju in je zato predlog OLO Celje umesten. Prenos naj se po možnosti izvede še letos, in sicer tako glede dohodkov kakor tudi izdatkov.

Odbor je obravnaval tudi vprašanje izgradnje Velenja. Zaradi nujnega povečanja proizvodnje rudnika Velenje so iz zveznega investicijskega sklada dana potrebna sredstva za nove investicije, ki bodo omogočile to povečanje. To povečanje proizvodnje pa terja tudi novo delovno silo; za katero so potrebna nova stanovanja in sredstva za šole, kulturo itd. Od rešitve teh vprašanj je odvisno povečanje proizvodnje v rudniku Velenje. Za zadovoljitev vseh teh potreb nima niti občina niti okraj potrebnih sredstev in zato tega vprašanja, ki ni samo lokalnega pomena, okraj sam ne more rešiti. Ta vprašanja tudi ni mogoče rešiti v okviru proračuna. Zato odbor opozarja Zbor proizvajalcev in preko njega izvršni svet na ta problem. Priporočljivo bi bilo, da Izvršni svet z okrajnim ljudskim odborom Celje sodeluje pri reševanju tega problema v okviru razpoložljivih kreditov.

Po obravnavanju negospodarskih investicij, je odbor sklenil predlagati tale amandna:

»V predlog negospodarskih investicij za leto 1956 naj se v part. 2-205 poziciji 3 »Svet za prosveto in kulturo LRS« vnese nova 15 subpozicija pod naslovom »Ptujski muzej«.

Izvršni svet naj preskrbi sredstva za popravilo Ptujkega muzeja v okviru globala celotne pozicije, ki že tako ni številčno razdeljena na posamezne objekte. Nujnost popravila ostrejša je zadostno utemeljena. Okrajni ljudski odbor Ptuj sam ne more najti sredstev, zato naj Izvršni svet skupno z OLO sporazumno določi, kakšno vsoto je dolžan prispevati k temu popravilu okraj.

Odbor za proračun je sprejel soglasno v celoti in v podrobnostih predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1956 s proračunom za leto 1956 z navedenim amandmajem in priporočilom ter predlaga, naj Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS oba navedena predloga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bogdana Knafliča.

Št. P 41/1-56.

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:

Bogdan Knaflič l. r.

Predsednik:

Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ODLOKA O POTRĐITVI ODLOKA O ZAČASNEM FINANCIRANJU REPUBLIŠKIH POTREB V APRILU 1956

Na podlagi 133. člena temeljnega zakona o proračunih (Uradni list FLRJ, št. 13-126/56) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 25. aprila 1956 sprejela

o d l o k

o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956

Potrđi se odlok Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije z dne 4. aprila 1956, št. U 40/1-56 o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956 (Uradni list LRS, št. 9-32/56).

OBRAZLOŽITEV

Po 133. členu temeljnega zakona o proračunih so ljudske republike pooblašene, da izdajo v letu 1956 odloke o začasnem financiranju tudi za mesec april 1956. Ker je bil ta zakon objavljen šele 26. marca 1956, je na priporočilo zveznih organov izdal odlok o začasnem financiranju Izvršni svet proti poznejši potrditvi Ljudske skupščine LRS. Zato predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina odlok o začasnem financiranju potrdi.

Na podlagi 133. člena temeljnega zakona o proračunih izdaja Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

o d l o k

o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956

1

Potrebe republiških organov in proračunskih zavodov v aprilu 1956 se financirajo tako, da se:

1. sredstva za osebne izdatke zagotovijo za tiste uslužbence, ki so bili na plačilnih seznamih za mesec december 1955;

2. za materialne izdatke državnih organov in zavodov ter za dotacije finančno samostojnim zavodom in družbenim organizacijam zagotovi največ toliko sredstev, kolikor so znašali dejanski materialni izdatki za april 1955.

Določbe odloka Zvezne ljudske skupščine o začasnem financiranju federacije, ljudskih republik, avtonomnih enot in ljudskih odborov v prvem trimesečju 1956 (Uradni list FLRJ, št. 57/55) veljajo tudi za financiranje potreb republiških organov v aprilu 1956.

2

Dohodki in izdatki po tem odloku so sestavni del proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1956.

3

Ta odlok velja od 1. aprila 1956.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 19. aprila 1956 obravnaval predlog odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956 in ga v načelu sprejel.

Temeljni zakon o proračunih, ki se je pričel uporabljati s 1. aprilom 1956 določa v 43. členu, da se sme vršiti začasno financiranje največ tri mesece. Po 133. členu tega zakona pa je ljudska republika v letu 1956 upravičena izdati odlok o začasnem financiranju tudi za mesec april.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS se je poslužil tega pooblastila in izdal odlok o začasnem financiranju katerega predlaga ljudski skupščini v potrditev.

Odbor je v celoti sprejel predlagani predlog odloka in predlaga Republiškemu zboru, da sprejme ta odlok.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. R 182/1-6

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

Miran Cvenk l.r.

Predsednik:

Branko Babič l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju
republiških potreb v aprilu 1956

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 19. aprila 1956 razpravljajal o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956. Ta odlok o začasnem financiranju je izdal republiški Izvršni svet s tem, da ga pozneje potrdi Ljudska skupščina LRS. Odloke o začasnem financiranju v letu 1956 in to tudi za mesec april, lahko namreč izdajo po 133. členu temeljnega zakona o proračunih Ljudske republike. Ker je bil ta zakon izdan šele 26. marca, je republiški Izvršni svet na priporočilo zveznih organov ta odlok sam izdal in ga sedaj predložil Ljudski skupščini LRS v potrditev.

Odbor je o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956 razpravljajal in ga izglasoval v celoti in podrobnostih brez sprememb. Zato predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bogdana Knafliča.

Št. P 42/1-56

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:

Bogdan Knaflič l. r.

Predsednik:

Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ZAKONA
O UPORABI ZEMLJIŠČ ZA GRADBENE NAMENE

1. člen

Da bi se zavarovale splošne družbene koristi, se smejo zemljišča uporabljati za gradbene namene samo ob pogojih tega zakona.

2. člen

Okrajni ljudski odbori določijo na predlog občinskih ljudskih odborov s svojimi odloki, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene (gradbeni okoliš). Pri tem se morajo držati načel tega zakona.

Splošno nadzorstvo nad delom okrajnih ljudskih odborov v zvezi z izdajanjem odlokov po prvem odstavku tega člena ima republiški upravni organ, ki je pristojen za urbanizem.

3. člen

Okrajni ljudski odbor izda odloke po 2. členu tega zakona za celotno območje posameznih občin, lahko pa izda odloke tudi postopoma za dele posameznih občin.

4. člen

Pri določanju zemljišč za gradbene namene je treba gledati na to, da se kmetijska zemljišča čimbolj ohranijo za kmetijske namene in da se določijo za gradbene namene predvsem nerodovitna zemljišča in manj rodovitna kmetijska zemljišča.

5. člen

Za gradbene namene se praviloma ne smejo uporabiti taka zemljišča, ki so potrebna za kmetijstvo ali za narodno gospodarstvo sploh, za prometne naprave ali za varnost prometa, za prosveto, zdravstvo ali za narodno obrambo ali ki se dajo bolj koristno uporabiti za te namene. Za gradbene namene se tudi ne smejo uporabiti zemljišča, na katerih po posebnih predpisih ni dovoljeno graditi, zemljišča, na katerih bi bila graditev komunalnih naprav zvezana z nesorazmernimi stroški, in zemljišča v takih krajih, kjer so naravne ali druge razmere škodljive za zdravje ali varnost ljudi.

6. člen

Zemljišča, ki z odloki, izdanimi po 2. členu tega zakona, niso določena za gradbene namene, se ne smejo uporabljati za gradbene namene, (nezazidljiva zemljišča). Samo izjemoma lahko za urbanizem pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora na predlog za urbanizem pristojnega sveta občinskega ljudskega odbora v posebno utemeljenih primerih dovoli uporabo posameznih takih zemljišč za gradbene namene; pri tem določi posebne pogoje in poseben gradbeni red za uporabo takega zemljišča.

7. člen

Za urbanizem pristojni republiški upravni organ lahko po uradni dolžnosti ali na predlog okrajnega ljudskega odbora določi zemljišča, za katera se niti izjemoma ne sme dovoliti uporaba za gradbene namene (zavarovana zemljišča). Za zavarovana se smejo razglasiti zemljišča, glede katerih je potrebno, da se zaradi gospodarskih, prirodoznanstvenih, turističnih, kulturnozgodovinskih in drugih podobnih razlogov ohrani njegovo sedanje lice ali sedanji način uporabe.

Na takih zemljiščih se smejo dovoliti samo take gradnje, ki so potrebne za njihovo vzdrževanje, zavarovanje ali uporabo.

Posamezna zemljišča ali pokrajinski predeli se lahko razglasijo za zavarovana tudi po republiškem zakonu o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti; za uporabo zemljišč za gradbene namene, zavarovanih po omenjenem zakonu, se uporabljajo tudi njegove določbe.

8. člen

Gradbeni objekti, ki že stojijo na nezazidljivih zemljiščih, se smejo prezidavati in obnavljati samo ob pogojih 5. člena tega zakona.

Na zemljiščih, ki so ali bodo razglašena za zavarovana po prvem odstavku 7. člena, se smejo prezidavati ali obnavljati samo takšni gradbeni objekti, ki so potrebni za zavarovanje, vzdrževanje ali uporabo teh zemljišč. Drugi gradbeni objekti na takšnih zemljiščih se ne smejo niti prezidavati niti obnavljati.

Na zemljiščih iz prvega in drugega odstavka tega člena se smejo na obstoječih gradbenih objektih izvrševati redna vzdrževalna dela.

Dopustnost vzdrževanja, obnavljanja in prezidavanja gradbenih objektov, ki so ali bodo razglašeni za zavarovane po zakonu o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti, in gradbenih objektov na zemljiščih ali na pokrajinskih predelih, ki so ali bodo razglašeni za zavarovane po omenjenem zakonu, se presoja tudi po njegovih določbah.

9. člen

Dokler ne bodo izdani odloki po 2. členu tega zakona, se ne sme izdati gradbeno dovoljenje za nov gradbeni objekt oziroma za prezidavo ali obnovev obstoječega gradbenega objekta, dokler za urbanizem pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora ne da dovoljenja, da se sme uporabiti zemljišče za določeno gradnjo.

Če je bilo gradbeno dovoljenje že izdano pred uveljavitvijo tega zakona, se ne sme začeti graditi, dokler pristojni organ ne izda dovoljenja po prejšnjem odstavku.

Čim je bilo dovoljenje že izdano po 9. členu uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53), se gradbeno dovoljenje ne sme izdati, če je bilo že izdano, se pa ne sme začeti graditi, dokler se ne izda novo dovoljenje po prvem odstavku tega člena.

Dovoljenje se izda na prošnjo stranke, ki želi graditi. Organ, ki izda dovoljenje po tem zakonu, se mora držati načel, postavljenih v 3. do 8. členu tega zakona.

Dovoljenje po prejšnjih odstavkih se lahko da samo za zemljišča, ki ležijo znotraj obstoječih naselij.

Za prezidavo, obnovev in vzdrževanje gradbenih objektov, ki so razglašeni za kulturni spomenik, dovoljenje po prvem odstavku tega člena ni potrebno, če izvrši ali naroči izvršitev takih del pristojni organ za spomeniško varstvo v sporazumu z republiškim organom za urbanizem pri okrajnem ljudskem odboru.

10. člen

Okrajni ljudski odbori morajo najpozneje do konca leta 1956 izdati odloke za celotno območje ali za dele območja posamezne občine, in sicer vsaj za predvidene gradbene potrebe prihodnjih dveh let.

Z 31. decembrom 1956 preneha pravica, izdajati dovoljenja po 9. členu, da se uporabijo posamezna zemljišča za gradbene namene.

11. člen

Prekršek stori in se kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni, kdor uporabi za gradbeni namen zemljišče, ki ga po tem zakonu ne sme uporabiti za tak namen.

Za prekršek iz prvega odstavka se kaznuje pravna oseba z denarno kaznijo do milijon dinarjev. Poleg pravne osebe se kaznuje za prekršek tudi njen direktor ali drug odgovorni uslužbenec z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni.

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni se kaznuje tudi odgovorni uslužbenec ustreznega tajništva okrajnega ljudskega odbora, če izda gradbeno dovoljenje v nasprotju s tem zakonom.

12. člen

Če se kakšna gradnja začne na zemljišču, ki se po tem zakonu ne sme uporabiti zanjo, odredi pristojni gradbeni organ, da se odstrani. Če lastnik tega ne izvrši, jo da odstraniti gradbeni organ na stroške lastnika, investitorja oziroma graditelja glede na to, koga zadene krivda, da se je gradnja protipravno začela ali nadaljevala.

Če zahtevajo javne koristi, se določbe prejšnjega odstavka lahko uporabijo tudi v primerih, če se je po uveljavitvi uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53) gradnja začela ali nadaljevala v nasprotju z 9. členom omenjene uredbe. Odločbo o tem izda gradbeni organ okrajnega ljudskega odbora.

13. člen

Izvrševanje določb tega zakona nadzorujejo pristojne gradbene inšpekcije.

14. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije izda uredbo za izvrševanje tega zakona.

15. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati uredba o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53).

16. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Izvršni svet je dal Ljudski skupščini februarja 1956 predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč. Na seji skupščine je Izvršni svet ta zakonski predlog umaknil. Ker je treba nekatera vprašanja v zvezi z določbami o varstvu kmetijskih zemljišč še razčistiti, predlaga Izvršni svet Ljudski skupščini zaenkrat samo predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, s katerim se ureja materija iz tretjega poglavja prejšnjega zakonskega predloga.

Leta 1953 je izdal Izvršni svet LRS na podlagi zakonskega pooblastila uredbo o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 44-143/53), ki jo je ljudska skupščina potrdila.

Medtem se je pokazala potreba po spremembah in dopolnitvah te uredbe. Ker gre tu za ureditev zakonske materije, predlaga Izvršni svet, da ljudska skupščina z zakonom na novo uredi to vprašanje. Bistvena razlika zakonskega predloga napram sedanji uredbi je v tem:

1. da izdajo odloke o zazidljivosti zemljišč okrajni ljudski odbori na predlog občinskih ljudskih odborov;

2. da se določanje zavarovanih zemljišč prenese v pristojnost republiškega organa za urbanizem s tem, da se lahko razglasijo posamezna zemljišča in pokrajinski predeli za zavarovane tudi po zakonu o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti;

3. da je omogočeno izdajanje delnih odlokov o zazidljivosti, če bi ljudski odbori ne mogli z enim odlokom določiti zazidljivost površin za celotno območje posameznih občin;

4. da izdajo v času, dokler ne bodo izdani odloki o zazidljivosti zemljišč, individualna dovoljenja za uporabo zemljišč za gradbene namene za zadeve urbanizma pristojni upravni organi okrajnega ljudskega odbora;

5. da je določen rok za izdajo odlokov o zazidljivosti s koncem leta 1956 in da s tem dnem tudi preneha pooblastilo za izdajanje individualnih dovoljenj za uporabo zemljišč za gradbene namene;

6. da se na podlagi individualnih dovoljenj, ki so bila oziroma bodo izdana do uveljavitve predlaganega zakona, gradnje ne smejo začeti oziroma gradbena dovoljenja ne smejo izdati, dokler se ne izda novo individualno dovoljenje;

7. da je predpisana odstranitev gradnje, če se gradi v nasprotju z določbami predlaganega zakona.

Določbe zakonskega predloga, s katerimi se izdajanje odlokov o zazidljivosti zemljišč in individualnih dovoljenj za uporabo zemljišč za gradbene namene daje v pristojnost okrajnim ljudskim odborom, se utemeljuje zlasti s tem:

a) Določanje zazidalnih okolišev je sestavni del pokrajinskega načrtovanja, ki pa je praktično možno le v okviru okraja in republike. Zato izdaja odlokov o zazidalnih okoliših ne more biti prepuščena občinskim ljudskim odborom. Pri tem gre namreč za to, da se s širšega gledišča, t. j. vsaj v merilu okraja določi, na katerih mestih se bo smelo v bodoče zidati, ali in kje se bodo smela zidati nova naselja, v kateri smeri se bodo obstoječa naselja lahko širila itd. Tu ne pride v poštev samo vprašanje zidave stanovanjskih hiš in t. j. visokih gradenj, temveč tudi vprašanje cest I. in II. reda, vodotokov itd. Vsa ta vprašanja pa lahko vsklajuje samo okrajni ljudski odbor, ne pa občinski ljudski odbor, ker bi občinski ljudski odbor ta vprašanja nujno reševal preveč iz ozkega lokalnega gledišča. Vrh tega mora republika glede na značaj pokrajinskega planiranja imeti neposredno ingerenco ne le kot nadzorni organ nad zadevnimi odloki ljudskih odborov, ampak mora ostati tudi III. stopnja v upravnem postopku (dokler ne bodo izdani odloki ljudskih odborov), ker se v tem primeru ravno preko upravnega odločanja izvaja določena splošna politika pokrajinskega načrtovanja.

b) Razbijanje načrtovanja na občine bi predstavljalo neracionalni ukrep, ker pokrajinsko načrtovanje že po svoji naravi zahteva koncentracijo dela in kadrov. Danes pa niti vsi okrajni ljudski odbori nimajo gradbenega inženirja, občine pa nimajo v največ primerih niti gradbenega teh-

nika. Z gledišča kadrov bi se morda dalo načrtovanje prepustiti nekaterim večjim mestnim občinam, toda s tem bi se spet onemogočila potrebna enotnost sistema pokrajinskega načrtovanja in bi se kršil sistem enotne pristojnosti občinskih ljudskih odborov.

c) Potrebna pa je pri tem ingerenca občinskega ljudskega odbora, ki naj da svoj predlog. Ne bi bilo pravilno, da bi občina izdala odlok, h kateremu bi dal okraj le svoje soglasje. Okrajni ljudski odbor bi namreč v takem primeru gledal stvar bolj s formalne strani in se ne bi čutil odgovornega tako, kot v primeru, če bo sam izdal odlok.

Izvršni svet smatra zato, da je sprejetje predlaganega zakona o uporabi zemljišč nujno potrebno.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 17. aprila 1956 obravnaval predlog zakona in osvojil obrazložitev Izvršnega sveta. Strinjal se je z določilom 2. člena, da pripada okrajnim ljudskim odborom pristojnost za izdajo odlokov za določitev gradbenega okoliša, medtem ko občinski ljudski odbori dajejo predloge za izdajo teh odlokov. Odbor je v načelu sprejel predlog zakona. Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel amandmaje k naslednjim členom:

2. člen: črta se drugi odstavek tega člena.

4. člen: začetek stavka se spremeni tako, da se glasi:

»Pri določanju zemljišč za gradbene namene je treba gledati, da se ščitijo kmetijska zemljišča in da se določijo ...«

7. člen: v drugi vrsti prvega odstavka se za besedama »na predlog« vstavijo besede »za urbanizem pristojnega organa«. Na koncu predzadnje vrste prvega odstavka se črta beseda »njegovo« in vstavi beseda »njihovo«.

8. člen: v drugi vrsti prvega odstavka se številka »5« popravi v pravilno »6«.

9. člen: na koncu zadnjega odstavka se črtajo besede »pri okrajnem ljudskem odboru«.

11. člen: v drugi vrsti zadnjega odstavka se črta beseda »okrajnega« in nadomesti z besedo »občinskega«.

Odbor za gospodarstvo se strinja tudi z amandmaji odbora za organizacijo oblasti in uprave in zakonodajnega odbora Republiškega zbora k 4., 9., 11. in 12. členu.

Odbor je v celoti sprejel predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami ter predlaga, da Republiški zbor sprejme ta zakon.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lojzko Stropnik.
Št. R 183/1-56.

Ljubljana, dne 17. aprila 1956.

Poročevalec:

Lojzka Stropnik l. r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

LJUDSKA SKUPSCINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o uporabi zemljišč v gradbene namene

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 17. aprila 1956 razpravljal o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene po besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da ureja ta predlog zakona snov, o kateri je Zbor proizvajalcev že razpravljal na svoji zadnji seji pri predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč in sicer pri tretjem poglavju tega predloga zakona. Ta predlog zakona je takrat Izvršni svet umaknil, ker je bilo treba še razčistiti nekatera vprašanja v zvezi z določbami o varstvu kmetijskih zemljišč. Zato je sedaj predložil Izvršni svet samo predlog zakona o uporabi zemljišč v gradbene namene, glede katerega so bila poglavitna vprašanja že razčiščena. Amandmaji, ki jih je naš odbor sprejel že pri obravnavanju predloga zakona o varstvu in uporabi zemljišč, so v ta novi predlog zakona o uporabi zemljišč v gradbene namene že vneseni. V načelni razpravi je odbor razpravljal tudi o tem, da se pri gradnjah v praksi doslej niso izvajali niti vsi obstoječi predpisi in da je zato potrebno poostriži kontrolo nad izvajanjem predpisov in nad zakonitostjo aktov ljudskih odborov.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel te spremembe in dopolnitve k predlogu zakona:

2. člen: črta se drugi odstavek tega člena.

4. člen: začetek stavka se spremeni, tako da se glasi: »Pri določanju zemljišč za gradbene namene je treba gledati, da se ščitijo kmetijska zemljišča in da se določijo...«.

7. člen: v drugi vrsti prvega odstavka se za besedama »na predlog« vstavijo besede »za urbanizem pristojnega organa«. Na koncu predzadnje vrste prvega odstavka se črta beseda »njegovo« in vstavi beseda »njihovo«.

8. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se številka »5« popravi v pravilno »6«.

9. člen: Na koncu zadnjega odstavka se črtajo besede »pri okrajnem ljudskem odboru«.

11. člen: v drugi vrsti zadnjega odstavka se beseda »okrajnega« nadomesti z besedo »občinskega«.

Odbor je vskladil svoje amandmaje z amandmaji zakonodajnega odbora in sprejel spremembe in dopolnitve tega odbora k 9. in 12. členu. Pri vskladitvi je odbor tudi sprejel spremenjeno formulacijo amandmaja k 4. členu in dopolnitev amandmaja k 11. členu.

Odbor je izglasoval predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene po členih in v celoti in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Antona Koželja.

Št. P 43/1-56.

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:

Inž. Anton Koželj l.r.

Predsednik:

Anton Labura l.r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
I LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 19. aprila 1956 obravnaval predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in ga s spremembami, ki jih predlagata odbor za gospodarstvo in zakonodajni odbor Republiškega zbora, v načelu ter v celoti sprejel.

Odbor je obravnaval tiste določbe predloga zakona, ki določajo pristojnost ljudskih odborov ter dal pritrditev in kazenskim določbam.

V načelni obravnavi je bila tista določba predloga zakona, ki določa, da so okrajni ljudski odbori pristojni na predlog občinskih ljudskih odborov, z odlokom, določiti gradbeni okoliš.

Odbor se ni strinjal s predlogom, da naj bi bili občinski ljudski odbori pristojni izdajati omenjene odloke, čeprav bi moral tak odlok potrditi okrajni ljudski odbor. Določanje gradbenih okolišev je po mnenju odbora za organizacijo oblasti in uprave za zdaj tako pomembno, da bi bilo morda potrebno celo, da omenjene odloke potrdijo republiški organi, ker gre v svoji končni posledici za zadeve, ki presegajo območje občine, okraja in

v marsikaterih primerih celo republike. Pri tem ne gre samo za to, da se določijo okoliši za zidanje stanovanjskih hiš, ampak se z njimi določa, kje naj bodo v prihodnosti glavne prometne žile, ceste, železnice, vodovodi, nova naselja itd. Z odlokom o gradbenem okolišu se ne določa samo lice občine, ampak tudi okraja in republike, in kar je najvažnejše, odloča se o smotrnosti graditev, kar ima dalekosežne posledice za trošenje materialnih in denarnih sredstev v bližnji in daljni prihodnosti.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da predlog zakona kljub temu dovolj varuje interese občin s tem, ko določa, da bodo okrajni ljudski odbori določili gradbene okoliše na predlog-občinskih ljudskih odborov. Pristojni okrajni organi bodo brez dvoma morali pri tem upoštevati interese občin, kakor tudi individualne želje, kolikor ne bodo v nasprotju s splošnimi urbanističnimi interesi. Poudariti je treba, da so okrajni ljudski odbori sestavljeni iz odbornikov iz območja vseh občin, ki bodo kaj lahko uveljavili upravičene pripombe, ko bo okrajni ljudski odbor sprejemal odlok o uporabi zemljišč za gradbene namene.

V novem komunalnem sistemu občine niso izolirane enote, ampak prav komunalni sistem in določanje pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov, omogoča prepletanje splošnih z individualnimi interesi, seveda z močnim poudarkom, da morajo biti individualni v skladu s splošnimi interesi.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je podrobno obravnaval kazenske določbe in ugotovil, da so kazenske določbe v skladu s temeljnim zakonom o prekrških in da je tudi višina kazni za prekrške, glede na pomembnost predloženega zakona, primerna.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da je določba, s katero se vpeljuje upravno-kazenska odgovornost uslužbenca, ki izda gradbeno dovoljenje v nasprotju s tem zakonom, izredno pomembna, ker se z njo zaostrojuje vprašanje zakonitosti, kar bo omogočilo tudi čimprejšnjo uveljavitev predloženega zakona.

Pri obravnavi 11. člena predloga zakona je odbor za organizacijo oblasti in uprave sprejel naslednjo dopolnitev oziroma spremembo:

V drugi oziroma tretji vrsti zadnjega odstavka tega člena se črtata besedi »ustreznega tajništva«.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k 2., 4., 7., 8., 9. in 11. členu predloga zakona sprejel odbor za gospodarstvo, kakor tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k 4., 9. in 12. členu predloga zakona sprejel zakonodajni odbor.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Nino Pokorn.

Št. R 183/3-56.

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

Nina Pokorn l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 20. aprila 1956 obravnaval predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene ter spremembe in dopolnitve, ki so jih predlagali pristojni odbori.

V načelni obravnavi je bilo poudarjeno, da je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS na podlagi zakonskega pooblastila izdal leta 1953 uredbo o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki pa ne ustreza več dejanskim potrebam. Predlog zakona na novo ureja in dopolnjuje načela, postavljena v uredbi.

Zakonodajni odbor ugotavlja, da predlog zakona daje pravno podlago za preprečitev nenačrtnega zidanja v naseljih, kakor tudi izven njih. Uveljavitev predloženega zakona bo omogočila, da bodo v prihodnje kmetijska zemljišča zavarovana pred nenačrtnim zidanjem, in da se praviloma ne bodo za gradbene namene uporabljala tista zemljišča, ki so potrebna za narodno gospodarstvo, za prometne naprave ali za varnost prometa, za zdravstvo in prosveto.

V podrobni obravnavi se je odbor v celoti strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k 2., 4., 7., 8., 9. in 11. členu predloga zakona predlagal odbor za gospodarstvo Republiškega zbora, kakor tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k 11. členu predloga zakona sprejel odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Zakonodajni odbor pa predlaga še naslednje pravno-tehnične spremembe in dopolnitve:

9. člen: v prvi vrsti tretjega odstavka se beseda »Čim« nadomesti z besedo »Če«.

Na koncu petega odstavka tega člena se doda besedilo:

»Ta omejitev ne velja za gradnje na področju prometa, zvez, elektrifikacije in vodnega gospodarstva.«

12. člen: v drugi in tretji vrsti prvega odstavka ter v zadnji vrsti zadnjega odstavka se pred besedama »gradbeni organ« doda beseda »upravni«.

Pri spremembah in dopolnitvah, ki jih je k 4. členu predloga zakona predlagal odbor za gospodarstvo, se beseda »ščitijo« nadomesti z besedo »varujejo«.

Zakonodajni odbor je predlog zakona s spremembami in dopolnitvami soglasno sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Republiškemur zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene v besedilu kot ga predlagajo pristojni odbori.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.
Št. R 183/2-56.

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:
Stane Nunčič l. r.

Predsednik:
Jože Petijan l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 20. aprila 1956 obravnaval predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

V mačelni razpravi je odbor ugotovil, da je nujno potrebno čimprej urediti vprašanja v zvezi z določitvijo in uporabo zemljišč v gradbene namene, če zaradi raznih nerazčiščenih vprašanj zaenkrat še ni mogoče izdati zakona o varstvu in uporabi zemljišč nasploh. Odbor je ugotovil, da je izdaja tega zakona po republiški ljudski skupščini v skladu z zakoni in predpisi in ustavnimi določili in je predlog zakona soglasno sprejel.

V podrobni obravnavi od člena do člena, kakor tudi sprememb in dopolnitev, ki jih je sprejel odbor za gospodarstvo našega zbora, je zbor sklenil predlagati še tele spremembe:

4. člen: odbor je sprejel amandma odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev LRS s to spremembo, da se namesto besede »ščitijo« uporabi beseda »varujejo«.

9. člen: v prvi vrsti tretjega odstavka se prva beseda »Čim« popravi v pravilno »Če«.

Na koncu petega odstavka se dostavi nov stavek: »Ta omejitev ne velja za gradnje na področju prometa, zvez, elektrifikacije in vodnega gospodarstva.«

11. člen: V drugi vrsti zadnjega odstavka se črtajo besede »ustreznega tajništva okrajnega« in nadomestijo z besedo »občinskega«.

12. člen: na koncu druge vrste in v začetku tretje vrste prvega odstavka ter v začetku zadnje vrste drugega odstavka se pred besedama »gradbeni organ« vstavi beseda »upravni«.

Odbor je vskladil svoje spremembe in dopolnitve z odborom za gospodarstvo ter sprejel spremembe tega odbora k 2., 7., 8. in 9. členu. Oba odbora predlagata zboru sedaj enake spremembe in dopolnitve.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Svetka.
Št. P 43/2-56.

Ljubljana, 20. aprila 1956.

Poročevalec:
Andrej Svetek l. r.

Predsednik:
Danijel Lepin l. r.

PREDLOG ZAKONA O UPRAVNIH ORGANIH V LJUDSKI REPUBLIKI SLOVENIJI

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen

Določbe zakona o državni upravi (Uradni list FLRJ, št. 13-127/56) se neposredno uporabljajo za državne upravne organe in svete v Ljudski republiki Sloveniji.

II. REPUBLIŠKI UPRAVNI ORGANI IN SVETI

a) Republiški upravni organi

2. člen

S tem zakonom se določajo republiški državni sekretariati, sekretariati Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, uprave in inšpektorati ter drugi republiški upravni organi, ki so pod neposrednim nadzorstvom Izvršnega sveta, in se določa njihovo delovno področje.

Pristojnost republiških upravnih organov se določa z zakoni in z drugimi predpisi v skladu z republiško pristojnostjo in z določbami zakona o državni upravi ter v mejah njihovega delovnega področja, ki je določeno s tem zakonom.

3. člen

Republiški državni sekretariati so:
Državni sekretariat za notranje zadeve,
Državni sekretariat za pravosodno upravo,
Državni sekretariat za finance.

4. člen

Sekretariati Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije so:
Sekretariat za zakonodajo in organizacijo,
Sekretariat za splošne gospodarske zadeve,

Sekretariat za industrijo in obrt,
Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo,
Sekretariat za blagovni promet,
Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in za komunalne zadeve,
Sekretariat za promet,
Sekretariat za delo,
Sekretariat za občo upravo.

5. člen

Samostojne republiške uprave in inšpektorati so:

Uprava za gozdarstvo,
Uprava za vodno gospodarstvo,
Uprava za ceste,
Geodetska uprava,
Sanitarni inšpektorat.

6. člen

Upravni zavod za strokovne upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju planiranja je Zavod LR Slovenije za gospodarsko planiranje. Direktor zavoda ima položaj državnega sekretarja.

7. člen

Upravni zavod za zadeve statistične službe iz republiške pristojnosti je Zavod LR Slovenije za statistiko.

8. člen

Izvršni svet lahko z uredbo odpravi ali združi posamezne republiške upravne organe iz 4. do 7. člena tega zakona ter spremeni njihovo s tem zakonom določeno delovno področje. Uredbe o združitvi in odpravi sekretariatov Izvršnega sveta in o spremembi njihovega delovnega področja je treba predložiti Ljudski skupščini LR Slovenije v potrditev.

b) Sveti

9. člen

Sveti so izvršilno-upravni organi na področju prosvete, kulture, zdravstva in socialne politike ter na drugih področjih, kjer je družbeno upravljanje.

Sveti opravljajo določene izvršilne zadeve, ki so jim dane z zakonom, ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju, za katero so ustanovljeni.

10. člen

Republiški sveti so:

Svet za šolstvo,
Svet za kulturo in prosveto,
Svet za zdravstvo,
Svet za socialno varstvo.

11. člen

Izvršilne in določene upravne zadeve iz pristojnosti sveta opravljata svet kot kolegijski organ, druge upravne zadeve pa sekretariat sveta.

12. člen

Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in člani sveta.

Število članov sveta določi Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Izvršni svet).

13. člen

Predsednika sveta imenuje Izvršni svet. Za predsednika sveta je lahko imenovan tudi član Izvršnega sveta.

Določeno število članov sveta volijo samoupravni zavodi ter strokovne in družbene organizacije, ki so določene s tem zakonom ali z odlokom Izvršnega sveta, izmed svojih članov na svoji skupščini oziroma na seji svojega najvišjega organa. Druge člane sveta imenuje Izvršni svet izmed državljanov, ki so se izkazali z delom na določenem področju.

Mandat članov sveta traja dve leti. Vsako leto se voli oziroma imenuje polovica vseh članov sveta.

Nihče ne more biti zaporedoma več kot dve mandatni dobi član istega sveta.

Samoupravni zavod oziroma strokovna ali družbena organizacija lahko odpokliče člana sveta, ki ga je izvolila, in izvoli namesto njega drugega člana sveta.

Izvršni svet lahko razreši predsednika oziroma člana sveta, ki ga je imenoval, in imenuje namesto njega drugega.

Svet lahko predlaga zavodu, organizaciji oziroma Izvršnemu svetu, naj odpokliče oziroma razreši člana, ki so ga izvolili oziroma imenovali, če neopravičeno ne sodeluje v svetu, in da izvoli oziroma imenuje namesto njega drugega člana sveta.

Izvolitev oziroma imenovanje predsednika in članov sveta se objavi v Uradnem listu LRS.

14. člen

V Svet za šolstvo volijo člane:

1. Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški svet za Slovenijo,
2. Zveza prijateljev mladine LRS,
3. Ljudska mladina Slovenije,
4. Združenje učiteljev in profesorjev LRS,
5. Združenje učiteljev in profesorjev strokovnih šol LRS,
6. Združenje vzgojiteljev LRS,
7. Združenje učiteljev in vzgojiteljev specialnih šol in ustanov LRS,
8. »Partizan«, zveza za telesno vzgojo v Sloveniji,
9. Zveza športov Slovenije.

V Svet za kulturo in prosveto volijo člane:

1. Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški svet za Slovenijo,
2. Svet »Svoboda« in prosvetnih društev LRS,

5. Slovenska akademija znanosti in umetnosti,
4. Univerza v Ljubljani,
5. Slovensko narodno gledališče v Ljubljani,
6. Društvo slovenskih književnikov,
7. Društvo slovenskih likovnih umetnikov,
8. Društvo slovenskih skladateljev,
9. Zveza inženirjev in tehnikov LRS.

V Svet za zdravstvo volijo člane:

1. Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški svet za Slovenijo,
2. Zavod za socialno zavarovanje LRS,
3. Rdeči križ — Glavni odbor Slovenije,
4. Slovensko zdravniško društvo,
5. Farmacevtsko društvo Slovenije,
6. Medicinska fakulteta,
7. Centralni higienski zavod LRS,
8. Zveza ženskih društev Slovenije,
9. »Partizan« — Zveza za telesno vzgojo v Sloveniji.

V Svet za socialno varstvo volijo člane:

1. Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški svet za Slovenijo,
2. Zveza vojaških vojnih invalidov — Glavni odbor,
3. Zveza borcev NOV — Glavni odbor,
4. Zveza ženskih društev Slovenije,
5. Zveza prijateljev mladine,
6. Zavod za socialno zavarovanje LRS,
7. Društvo upokojencev LRS.

Vsak zavod oziroma organizacija voli v ustreznih svet po enega člana.

Izvršni svet lahko določi, da volijo po enega člana v posamezni svet tudi drugi zavodi oziroma organizacije.

15. člen

Sekretariati republiških svetov so:

- Sekretariat za šolstvo,
- Sekretariat za kulturo in prosveto,
- Sekretariat za zdravstvo,
- Sekretariat za socialno varstvo.

Izvršni svet lahko določi, da ima dvoje ali več svetov s sorodnim delovnim področjem skupen sekretariat.

16. člen

Delo sekretariata neposredno vodi sekretar sveta. Imenuje in razrešuje ga Izvršni svet. Sekretar sveta ima položaj sekretarja sekretariata Izvršnega sveta.

Sekretar sveta je odgovoren za delo sekretariata Izvršnemu svetu. Sekretar sveta je odgovoren za delo sekretariata tudi svetu, kolikor gre

za zadeve s področja sveta kot kolegijskega organa. Sekretar se mora ravnati tudi po smernicah sveta in mora izvrševati njegove sklepe.

17. člen

Svet kot kolegijski organ na področju, za katero je svet ustanovljen, skrbi za izvrševanje zakonov in drugih predpisov ljudske skupščine in izvršnega sveta; daje pobudo za pripravo oziroma izdajo zakonov in drugih predpisov; izdaja sam pravilnike, odredbe in navodila za izvrševanje uredb in drugih predpisov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, za izvrševanje zakonov ter zveznih uredb in drugih predpisov Zveznega izvršnega sveta pa samo, če je za to s predpisom izrecno pooblaščen; izdaja priporočila ljudskim odborom, samoupravnim zavodom ter strokovnim in družbenim organizacijam za njihovo delo; obravnava vprašanja, ki imajo skupen pomen za družbeno upravljanje na področju, za katero je svet ustanovljen, in daje v zvezi s tem predloge in priporočila; določa končno besedilo predloga predračuna sveta; potrjuje predpise oziroma daje pritrditev k predpisom ljudskih odborov in drugih državnih organov, če je potrditev oziroma pritrditev po predpisih potrebna; imenuje in razrešuje člane vodstvenih organov družbenega upravljanja, kolikor spada to po posebnih predpisih v pristojnost sveta; opravlja druge upravne zadeve, za katere je to določeno z zakoni in drugimi predpisi.

Svet kot kolegijski organ lahko daje smernice sekretarju sveta in ga lahko pooblasti, da izda upravna navodila v posameznih vprašanjih iz pristojnosti sveta.

18. člen

Svet kot kolegijski organ dela samo na sejah.

19. člen

Sekretariat sveta opravlja upravne zadeve iz pristojnosti sveta, kolikor s tem zakonom ali z drugimi predpisi niso dane v delovno področje sveta kot kolegijskega organa, zlasti: skrbi za izvrševanje predpisov in drugih aktov predstavniških teles Izvršnega sveta in izvršuje pravice, ki so mu dane s predpisi; proučuje vprašanja in pripravlja po nalogu sveta in Izvršnega sveta osnutke predpisov, ki jih svet izda sam oziroma predlaga Izvršnemu svetu; izvršuje sklepe sveta in skrbi za njihovo izvrševanje; izvršuje predračun sveta; vodi upravni postopek in izdaja odločbe; nadzoruje zakonitost dela ljudskih odborov; odloča o uslužbenskih in delovnih razmerjih uslužbencev in delavcev, kolikor to ne spada v pristojnost Izvršnega sveta ali kolikor ni z zakonom drugače določeno; potrjuje odločbe o uslužbenskih razmerjih uslužbencev ljudskih odborov in zavodov oziroma daje pritrditev k takim odločbam, če je potrditev ali pritrditev po predpisih potrebna; izvršuje nasproti samoupravnim zavodom in organizacijam na področju, za katero je svet ustanovljen, pravice in dolžnosti, ki so določene z zakonom o državni upravi in z drugimi predpisi.

Sekretariat sveta opravlja na področju, za katero je svet ustanovljen, tudi strokovno službo za Izvršni svet v zadevah, ki spadajo v pristojnost Izvršnega sveta.

III. DELOVNO PODROČJE

a) Državni sekretariati

20. člen

Državni sekretariat za notranje zadeve opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju državne varnosti in javnega reda, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, izvrševanje kazni, notranjega miru in reda in državljanskih stanj.

21. člen

Državni sekretariat za pravosodno upravo opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju pravosodja, spremlja delo advokature in opravlja administrativne zadeve v zvezi s panilostitvami.

22. člen

Državni sekretariat za finance spremlja finančno izvrševanje republiškega družbenega plana in opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju finančnih obveznosti gospodarskih in drugih organizacij in državljanov nasproti družbeni skupnosti ter dohodkov družbenih skladov; na področju kreditov (kratkoročnih in dolgoročnih); pripravljanja in izvrševanja republiškega proračuna; kontrole izvrševanja republiškega proračuna ter proračunsko-računovodskega in materialnega poslovanja državnih organov, zavodov in družbenih skladov; finančnega nadzorstva nad bankami ter drugimi kreditnimi in zavarovalnimi zavodi, ki jih ustanovijo republiški organi; finančnega poslovanja gospodarskih in družbenih organizacij; na področju premoženjsko pravnih razmerij glede zemljišč ter evidence in varstva splošnega ljudskega premoženja (agrarna reforma in kolonizacija, razlastitev, nacionalizacija, zaplemba, zemljiški sklad in promet z zemljišči in stavbami).

V sestavu Državnega sekretariata za finance sta Republiška uprava za dohodke in Republiški finančni inšpektorat.

Državni sekretariat za finance opravlja nasproti Geodetski upravi pravice in dolžnosti, ki so določene s 43. členom zakona o državni upravi.

b) Sveti

23. člen

Svet za šolstvo opravlja določene izvršilne zadeve ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju šolstva, predšolske vzgoje in predvojaške vzgoje, kolikor to ne spada v pristojnost drugih organov.

24. člen

Svet za kulturo in prosveto opravlja določene izvršilne zadeve ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju znanosti, umetnosti, ljudske prosvete, telesne kulture, radijsko oddajne službe, filma, založništva in drugih oblik kulturnega življenja ter umetniških akademij, kolikor to ne spada v pristojnost drugih organov.

Svet za kulturo in prosveto izvršuje nasproti Državnemu arhivu LR Slovenije in Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti pravice in dolžnosti, ki so določene s 46. členom zakona o državni upravi.

Svet za kulturo in prosveto opravlja nasproti republiški komisiji za pregled filmov pravice in dolžnosti, ki so določene s 50. členom zakona o državni upravi.

25. člen

Svet za zdravstvo opravlja določene izvršilne zadeve ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju zdravstvenega varstva, kolikor to ne spada v pristojnost drugih organov.

Svet za zdravstvo opravlja nasproti Centralnemu higienskemu zavodu LRS in republiškem sanitarnemu inšpektoratu pravice in dolžnosti, ki so določene s 46. oziroma 48. členom zakona o državni upravi.

26. člen

Svet za socialno varstvo opravlja določene izvršilne zadeve ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju splošnega skrbstva, varstva matere in otroka, skrbništva in invalidskega varstva.

V sestavu Sveta za socialno varstvo je Republiška invalidska uprava.

c) Sekretariati Izvršnega sveta

27. člen

Sekretariat za zakonodajo in organizacijo pripravlja osnutke zakonov, uredb in drugih predpisov Ljudske skupščine in Izvršnega sveta, kolikor to ne spada v področje državnih sekretariatov, svetov, drugih sekretariatov Izvršnega sveta in drugih republiških upravnih organov; skrbi za skladnost pri izdelavi vseh predpisov s stališča enotnosti pravnega sistema in pravno tehnične obdelave; daje Izvršnemu svetu mnenje glede končnega besedila predlogov pravnih predpisov in organizacijskih ukrepov ter o vseh drugih pravnih vprašanjih, o katerih odloča Izvršni svet; proučuje vprašanje izgradnje ustavnega in pravnega sistema ter daje Izvršnemu svetu predloge in mnenja o teh vprašanjih; daje republiškim upravnim organom mnenja o osnutkih predpisov, ki mu jih ti pošljejo v mnenje; pazi na zakonitost predpisov republiških upravnih organov in ljudskih odborov ter opozarja Izvršni svet na njihove predpise, če so v nasprotju z zakoni in drugimi predpisi; skrbi za izvajanje predpisov o volitvah v predstavniška telesa in organe delavskega samoupravljanja; daje strokovno pravno pomoč Ljudski skupščini LRS; skrbi za objavo republiških predpisov, odlokov okrajnih ljudskih odborov in uradnih razglasov v Uradnem listu LRS ter opravlja nadzorstvo nad Uradnim listom LRS v zvezi s temi objavami.

28. člen

Sekretariat za splošne gospodarske zadeve spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana kot celote; ureja in obdeluje podatke o gospodarstvu kot celoti in o izvrševanju republiškega družbenega plana; daje Izvršnemu svetu občasne analize in poročila o gibanju gospodarstva; pro-

učuje vprašanja gospodarskega sistema ter spremlja delovanje gospodarskega sistema in tekoče gospodarske politike; spremlja izvajanje investicij v Ljudski republiki Sloveniji; daje Izvršnemu svetu poročila o teh vprašanjih in predloge za ukrepe zaradi izpolnjevanja družbenih planov in tekoče gospodarske politike; daje Izvršnemu svetu mnenje o vseh predlogih in ukrepih, ki se tičejo izvrševanja republiškega družbenega plana in gospodarstva kot celote; daje Izvršnemu svetu mnenje o pravnih predpisih s področja gospodarstva, ki jih izdaja Izvršni svet; sodeluje z zavodom LRS z gospodarsko planiranje pri izdelavi tekočega družbenega plana; sodeluje z gospodarskimi zbornicami, inštituti in z drugimi gospodarskimi organizacijami.

V sestavu Sekretariata za splošne gospodarske zadeve je Republiška uprava za investicije.

Sekretariat za splošne gospodarske zadeve izvršuje nasproti Republiški komisiji za potrjevanje investicijskih programov pravice in dolžnosti, ki so določene s 50. členom zakona o državni upravi.

29. člen

Sekretariat za industrijo in obrt spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju industrije, gradbeništva in obrti, gibanje industrijske proizvodnje, gradbeništva in obrti ter delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na teh področjih; skrbi za izvajanje predpisov o industrijskih tehničnih inšpekcijah; spremlja delo zavodov, inštitutov in drugih organizacij na področju pospeševanja proizvodnje in produktivnosti dela in daje Izvršnemu svetu predloge za izdajo predpisov in ukrepov na teh področjih; opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju industrije, gradbeništva in obrti, kolikor niso posamezne zadeve s teh področij dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu Sekretariata za industrijo in obrt so: Elektroenergetski inšpektorat, Inšpektorat parnih kotlov in Rudarsko-metalurški inšpektorat.

30. člen

Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju kmetijstva, gozdarstva in vodnega gospodarstva; spremlja gibanje kmetijske proizvodnje ter gozdnega gospodarstva in vodnega gospodarstva ter delovanje gospodarskega sistema in ukrepov na teh področjih; spremlja razvoj kmetijskega združništva in predlaga Izvršnemu svetu izdajo predpisov in ukrepov za pospeševanje združništva; spremlja razvoj zavodov, inštitutov in drugih organizacij za pospeševanje kmetijstva, gozdarstva in vodnega gospodarstva ter daje Izvršnemu svetu predloge za izdajo predpisov in ukrepov na teh področjih; opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju kmetijstva, gozdarstva in vodnega gospodarstva, kolikor niso posamezne zadeve s teh področij dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu Sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo sta Veterinarski inšpektorat in Fitopatološki inšpektorat.

Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo izvršuje nasproti Republiški upravi za gozdarstvo in Republiški upravi za vodno gospodarstvo pravice in dolžnosti, ki so določene s 43. členom zakona o državni upravi.

31. člen

Sekretariat za blagovni promet spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju blagovnega prometa in opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju blagovnega prometa ter trgovinskih, gostinskih in turističnih storitev na območju Ljudske republike Slovenije; skrbi za izvajanje predpisov o organiziranju trgovine, gostinstva in turizma; upravne zadeve na področju cen in tarif, na področju preskrbe trga s tem, da izvaja gospodarske in upravne ukrepe na trgu, na področju zagotavljanja rezerv v surovinah in živilih in na področju tržne inšpekcije, kolikor niso posamezne zadeve s teh področij dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu sekretariata za blagovni promet je Republiški tržni inšpektorat.

32. člen

Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev in opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev, kolikor niso posamezne zadeve s teh področij dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu Sekretariata za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je Republiški gradbeni inšpektorat.

Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve izvršuje nasproti Republiški komisiji za revizijo projektov pravice in dolžnosti, ki so določene s 50. členom zakona o državni upravi.

33. člen

Sekretariat za promet spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju prometa, gibanje gospodarstva na področju prometa in delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na tem področju in predlaga Izvršnemu svetu izdajo ustreznih ukrepov; opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju prometa, kolikor niso posamezne zadeve s tega področja dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

Sekretariat za promet izvršuje nasproti Republiški upravi za ceste pravice in dolžnosti, ki so določene s 43. členom zakona o državni upravi.

34. člen

Sekretariat za delo opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju sistema plač, strokovnih kvalifikacij in strokovne izobrazbe delavcev in uslužbencev v gospodarstvu, inšpekcije dela, posredovanje dela, higienskega tehničnega varstva pri delu in socialnega zavarovanja ter opravlja druge zadeve iz republiške pristojnosti na področju dela in delov-

nih razmerij, kolikor niso posamezne zadeve s teh področij dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu Sekretariata za delo sta Republiški inšpektorat dela in Republiška uprava za posredovanje dela.

Sekretariat za delo izvršuje nasproti Republiški komisiji za plače pravice in dolžnosti, ki so določene s 50. členom zakona o državni upravi.

35. člen

Sekretariat za občo upravo opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju izvajanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov, ki jih ustanovijo republiški organi; na področju službenih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov in sistemizacije; zboljšanje državne administracije in administrativnega poslovanja; opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki ne spadajo v področje kakšnega drugega republiškega upravnega organa.

Sekretariat za občo upravo opravlja nasproti Hidrometeorološkemu zavodu pravice in dolžnosti, ki so določene s 46. členom zakona o državni upravi.

č) Skupne določbe za državne sekretariate, svete in sekretariate Izvršnega sveta

36. člen

Pravice in dolžnosti, ki so glede nadzorstva nad zakonitostjo dela upravnih organov ljudskih odborov določene z zakonom o ljudskih odborih in z drugimi predpisi, opravljajo državni sekretariati, sekretariati Izvršnega sveta in drugi samostojni republiški upravni organi, vsak na svojem področju.

Sekretariati republiških svetov izvršujejo nasproti svetom in upravnim organom okrajnega ljudskega odbora pravice in dolžnosti, ki so določene z zakonom o ljudskih odborih in z drugimi zakoni.

Republiški upravni organi v sestavu sekretariatov lahko samo zadržijo nezakonite akte okrajnih upravnih organov in predlagajo državnemu sekretariatu, sekretariatu Izvršnega sveta oziroma sekretariatu republiškega sveta, da jih razveljavi ali odpravi.

37. člen

Državni sekretariati, sveti in sekretariati Izvršnega sveta izvršujejo v mejah svojega področja pravice in dolžnosti, ki so določene z zakonom o državni upravi in z drugimi predpisi, nasproti samostojnim zavodom, gospodarskim združenjem in drugim samostojnim organizacijam, ki jih ustanovijo republiški organi ali katerih delavnost obsega celotno območje Ljudske republike Slovenije.

d) Upravni zavodi

38. člen

Zavod LRS za gospodarsko planiranje proučuje stanje in razvoj gospodarstva, strokovno izdeluje republiške gospodarske plane, spremlja in ana-

lizira izvrševanje teh planov in opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki zadevajo izdelovanje gospodarskih planov in metode planiranja.

39. člen

Zavod LRS za statistiko organizira zbiranje in obdelovanje statističnih podatkov, ki imajo pomen za federacijo in Ljudsko republiko Slovenijo, ter sam zbira in obdeluje te podatke, strokovno koordinira statistično službo v Ljudski republici Sloveniji, objavlja statistične podatke in opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju zbiranja in obdelovanja statističnih podatkov.

e) Uprave in inšpektorati

40. člen

Uprava za gozdarstvo, Uprava za vodno gospodarstvo, Uprava za ceste in Geodetska uprava opravljajo, vsaka na področju, za katero je ustanovljena, tiste upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki so s posebnimi predpisi dane v njeno pristojnost, ter druge pravice in dolžnosti, ki so določene s tem zakonom ali z drugimi predpisi.

41. člen

Sanitarni inšpektorat opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju sanitarnega nadzorstva, kolikor niso posamezne zadeve s tega področja dane v pristojnost drugim upravnim organom.

IV. UPRAVNI ORGANI IN SVETI LJUDSKIH ODBOROV

a) Splošne določbe

42. člen

Upravni organi ljudskega odbora opravljajo vse upravne zadeve iz pristojnosti ljudskega odbora, kolikor niso posamezne upravne zadeve dane v področje drugim organom ljudskega odbora.

43. člen

Sveti in upravni organi ljudskega odbora in njihovo delovno področje se določijo s statutom okraja oziroma občine v skladu s splošnim zakonom o ureditvi občin in okrajev in s tem zakonom.

Sveti in upravni organi ljudskega odbora in njihovo delovno področje se določijo glede na naravo in obseg opravil.

44. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije predpiše splošna načela za organizacijo upravnih organov ljudskih odborov.

b) Sveti

45. člen

Okrajni ljudski odbori ustanovijo svete za opravljanje izvršilnih zadev ter določenih upravnih zadev iz pristojnosti okrajnega ljudskega odbora na področjih notranjih zadev in splošne uprave; družbenega plana in financ; gospodarstva; urbanizma in komunalnih zadev; dela; šolstva; prosvete in kulture; zdravstva in socialnega varstva.

Okrajni ljudski odbor lahko po potrebi ustanovi za eno področje dva ali več svetov ali pa en svet za dve ali več sorodnih področij.

46. člen

Občinski ljudski odbori ustanovijo svete za opravljanje izvršilnih zadev ter določenih upravnih zadev iz pristojnosti občinskega ljudskega odbora na področjih splošne uprave in notranjih zadev; družbenega plana in financ; gospodarstva; komunalnih zadev; stanovanjskih zadev; dela; šolstva, kulture in prosvete; zdravstva; socialnega skrbstva; varstva družine in na drugih področjih socialnega varstva.

Občinski ljudski odbor lahko po potrebi ustanovi za eno področje dva ali več svetov ali pa en svet za dve ali več sorodnih področij.

47. člen

Predsednika in člane svetov voli ljudski odbor.

Najmanj dva člana vsakega sveta izvoli ljudski odbor izmed svojih odbornikov, druge člane pa izmed državljanov, ki lahko s svojim znanjem in skušnjami pripomorejo k uspešnemu delu sveta.

48. člen

Sveti na svojem področju:

— skrbijo za izvrševanje zakonov in drugih zveznih in republiških predpisov ter predpisov ljudskega odbora;

— spremljajo stanje in potrebe na področju, za katero so ustanovljeni, in predlagajo ljudskemu odboru, da izda predpise in ukrepe, ki jih je upravičen izdati;

— določajo končno besedilo osnutkov predpisov in ukrepov, ki jih izda ljudski odbor;

— nadzoruje delo upravnih organov ljudskega odbora na svojem področju;

— obravnavajo vprašanja, ki imajo splošen pomen za zavode in organizacije na ustreznem področju, in predlagajo ljudskemu odboru, da izda priporočila in stori ukrepe;

— izdajajo predpise, predvsem v primerih, določenih v prvem odstavku 49. člena;

— izdajajo akte o razpolaganju s splošnim ljudskim premoženjem, kolikor so za to pooblašteni.

49. člen

Sveti izdajajo odredbe in upravna navodila za izvrševanje predpisov ljudskih odborov, odredbe in navodila za izvrševanje zakonov in drugih

predpisov zveznih in republiških organov pa samo, če in kolikor so za to izrecno pooblašteni.

Sveti odločajo v upravnem postopku, če so za to pooblašteni z zakonom, uredbo ali s predpisom ljudskega odbora, kakor tudi o drugih posameznih vprašanjih, če je tako določeno s predpisi. S predpisom ljudskega odbora je svet lahko pooblaščen za odločanje v upravnem postopku samo v zadevah, v katerih se odloča po prostem preudarku.

50. člen

Sveti dajejo upravnim organom ljudskega odbora smernice za njihovo delo in nadzorujejo njihovo delo.

Upravni organ ljudskega odbora mora ustreznemu svetu na njegovo zahtevo dajati poročila in podatke, ki jih potrebuje pri opravljanju nadzorstva, kakor tudi druge podatke in gradivo, za katere je to določeno s predpisi.

Svet lahko odpravi ali razveljavi vsak akt ustreznega upravnega organa ljudskega odbora, ki je izven upravnega postopka.

51. člen

Sveti ljudskega odbora opravljajo zadeve iz svoje pristojnosti na podlagi in v mejah zveznih in republiških zakonov ter drugih zveznih in republiških predpisov ljudskega odbora.

52. člen

Glede sestave, dela in pravic sveta se uporabljajo zakoni o ljudskih odborih ter drugi zvezni in republiški zakoni.

c) Upravni organi okrajnega ljudskega odbora

53. člen

Upravni organi okrajnega ljudskega odbora so lahko tajništva, uprave, inšpektorati, direkcije, upravni zavodi in komisije.

54. člen

Tajništva se ustanovijo za upravne zadeve iz pristojnosti okrajnega ljudskega odbora za eno ali več sorodnih upravnih panog.

55. člen

Vsak okrajni ljudski odbor mora imeti tajništva za tale upravna področja:

- tajništvo za notranje zadeve,
- tajništvo za finance,
- tajništvo za gospodarstvo,
- tajništvo za delo,
- tajništvo za šolstvo, prosveto in kulturo,
- tajništvo za zdravstvo in socialno varstvo.

Ljudski odbori bolj razvitih okrajev imajo lahko dve ali več tajništev za posamezna upravna področja iz prvega odstavka.

56. člen

Tajništva opravljajo vse upravne zadeve s področja, za katero so ustanovljena.

Področje vsakega tajništva se določi s statutom okraja ob primerni uporabi določb tega zakona o delovnih področjih sekretariatov v republiški upravi.

57. člen

Tajništva v mejah svojega področja neposredno izvršujejo predpise in druge akte ljudskega odbora, njegovih svetov in višjih državnih organov, skrbijo za njihovo izvrševanje, sodelujejo pri pripravljanju predpisov in drugih aktov drugih organov okrajnega ljudskega odbora, ki se nanašajo na vprašanja s področja tajništva, ter izvršujejo druge pravice in dolžnosti, ki so določene s tem zakonom in z drugimi predpisi.

Pri opravljanju zadev s svojega področja tajništva vodijo upravni postopek, izdajajo odločbe in druge posamične akte, nadzorujejo izvajanje zakonov in drugih predpisov, opravljajo upravna dejanja in izvršujejo upravne ukrepe, za katere so pooblaščen.

Tajništva dajejo zavodom in samoupravnim organizacijam na njihovo zahtevo ali po sklepu ustreznega sveta ljudskega odbora strokovno pomoč pri organiziranju služb na ustreznem področju.

Načelnik tajništva lahko izdaja navodila za izvrševanje predpisov okrajnega ljudskega odbora, če je s takim predpisom za to izrecno pooblaščen.

58. člen

Uprave se ustanovijo za določene upravne zadeve, ki zahtevajo posebno organizirano službo in samostojnost pri njihovem reševanju. Uprave so lahko samostojne ali v sestavu ustreznega tajništva.

Uprava v mejah svojega področja in tako, kot je določeno v drugem odstavku prejšnjega člena, neposredno izvršuje predpise in druge akte ljudskega odbora, njegovih svetov in višjih državnih organov, skrbi za njihovo izvrševanje in opravlja druge pravice in dolžnosti, ki so določene s predpisi.

Tajništvo, pod katerega nadzorstvom je uprava, lahko zadrži izvršitev aktov uprave, ki so bili izdani izven upravnega postopka, če nasprotujejo zakonu ali drugim predpisom, in predlaga ustreznemu svetu, naj jih razveljavi ali odpravi.

Tajništvo, pod katerega nadzorstvom je uprava, lahko zahteva od nje poročilo o njenem delu in mnenje o vprašanih z njenega področja in ji daje strokovna navodila.

59. člen

Inšpektorati se ustanovijo za neposredno nadzorstvo nad tem, kako izpolnjujejo zavodi, organizacije in državljanji zakone in druge predpise. Inšpektorat se lahko ustanovi samo, če je to določeno z zveznimi ali republiškimi predpisi. Inšpektorati so lahko samostojni ali v sestavu tajništva.

Inšpektorat mora tajništvu, pod katerega nadzorstvom je, dajati redna poročila o opravljanju inšpekcijske službe.

Za odločanje o pritožbah zoper odločbe inšpektoratov veljajo posebni predpisi.

60. člen

Če mi posebnega inšpektorata, opravljajo inšpekcijsko službo pooblašeni uslužbenci v okviru ustreznega tajništva.

61. člen

Ljudski odbor lahko pooblasti uslužbenca ustreznega upravnega organa, da nadzoruje izvrševanje službe, ki je urejena s predpisi ljudskega odbora.

62. člen

Direkcije se ustanovijo za opravljanje takih upravnih zadev in z njimi zvezanih gospodarskih zadev, ki zahtevajo posebno organizirano službo in samostojnost pri opravljanju službe in poslovanja. Direkcije so lahko samostojne ali v sestavu ustreznega tajništva.

Direkcije imajo pri opravljanju upravnih zadev položaj ter pravice in dolžnosti uprave.

Z okrajnim statutom se lahko da direkciji lastnost pravne osebe.

63. člen

Upravni zavodi so lahko zavodi in uradi.

Upravni zavodi proučujejo in raziskujejo oziroma strokovno obdelujejo vprašanja z določenega področja in pripravljajo gradivo za okrajni ljudski odbor in njegove svete ter za zvezne in republiške upravne organe.

Upravnemu zavodu se lahko poleg strokovnih zadev z zakonom ali statutom dodelijo tudi druge upravne zadeve. Pri opravljanju teh upravnih zadev ima upravni zavod pravice in dolžnosti uprave, če ni z zakonom, s predpisom, izdanim na podlagi zakona, ali s statutom drugače določeno.

64. člen

Okrajni ljudski odbor ima tele upravne zavode: okrajni zavod za planiranje, okrajni zavod za statistiko in katastrski urad.

65. člen

Okrajni zavod za planiranje strokovno pripravlja in obdeluje okrajni družbeni plan, opravlja druge zadeve iz pristojnosti okrajnega ljudskega odbora s področja planiranja in strokovno pomaga občinskim ljudskim odborom pri sestavi občinskih družbenih planov.

66. člen

Okrajni zavod za statistiko zbira in strokovno obdeluje statistične podatke za okrajni ljudski odbor in občinske ljudske odbore na območju okraja ter za potrebe zveznih in republiških organov.

67. člen

Katastrski urad opravlja upravne zadeve iz pristojnosti okrajnega ljudskega odbora na področju katastra.

68. člen

Komisije se ustanovijo za opravljanje določenih upravnih zadev, ki imajo pomen za dvoje ali več upravnih organov, oziroma upravnih zadev, ki spadajo v področje posameznega upravnega organa okrajnega ljudskega odbora, pa zahtevajo po svoji naravi kolektivno reševanje.

Komisije imajo položaj ter pravice in dolžnosti uprave, če ni s tem zakonom ali statutom drugače določeno.

Komisija je kolegijsko telo; zadeve iz svoje pristojnosti rešuje samo na sejah.

Sekretariat, v katerega splošno področje spadajo pretežno zadeve iz pristojnosti komisije, opravlja strokovno in administrativno službo za komisijo in izvršuje njene sklepe.

č) Notranja organizacija okrajnih upravnih organov

69. člen

Notranje organizacijske enote okrajnih upravnih organov se oblikujejo glede na obseg in naravo zadev, naravo službe, število uslužbencev in glede na to, ali je potrebno posebno vodstvo posameznih zadev.

Notranje organizacijske enote so lahko oddelki, odseki in referati.

S statutom ali odlokom ljudskega odbora se lahko dajo oddelkom in samostojnim odsekom, ki so v sestavi tajništva, določena upravna pooblastila za opravljanje določenih upravnih zadev iz pristojnosti tajništva.

70. člen

Notranjo organizacijo upravnih organov, njihovo področje ter sistematizacijo delovnih mest določi okrajni ljudski odbor z odločbo s pritrditvijo Izvršnega sveta.

d) Upravni organi občinskega ljudskega odbora in njihova notranja organizacija

71. člen

Za opravljanje vseh upravnih zadev iz pristojnosti občinskega ljudskega odbora se praviloma ustanovi tajništvo občinskega ljudskega odbora kot enotni organ občinske uprave.

Delo tajništva neposredno vodi tajnik občinskega ljudskega odbora.

72. člen

Notranje organizacijske enote tajništva so lahko odseki in referati.

Upravne zadeve iz občinske pristojnosti na področju financ opravlja občinska uprava za dohodke kot posebna organizacijska enota v tajništvu, če so vse upravne zadeve združene v enem tajništvu.

Delo odsekov in uprave vodijo šefi. S statutom ali sklepom občinskega ljudskega odbora se jim lahko dajo določena upravna pooblastila.

73. člen

V bolj razvitih občinah se lahko glede na večji obseg in zapletenost zadev ustanovijo za posamezne upravne panoge ali za več sorodnih upravnih panog kot občinski upravni organi oddelki, odseki, uprave, inšpektorati, direkcije, upravni zavodi in komisije, v zelo razvitih občinah pa se lahko ustanovijo tajništva za eno ali več sorodnih upravnih panog.

Inšpektorati se ustanovijo samo, če je to določeno z zveznimi ali republiški predpisi.

74. člen

Glede organizacije in dela občinskih upravnih organov se primerno uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za okrajne upravne organe.

V. MEDSEBOJNA RAZMERJA REPUBLIŠKIH, OKRAJNIH IN OBČINSKIH UPRAVNIH ORGANOV IN SVETOV

75. člen

Medsebojna razmerja republiških, okrajnih in občinskih upravnih organov in svetov se urejajo po zakonu o državni upravi, po zakonih o ljudskih odborih in po tem zakonu.

76. člen

Samostojni republiški upravni organi imajo v mejah svojega področja pravico, nadzorovati zakonitost dela upravnih organov okrajnih ljudskih odborov, državni sekretariati, sekretariati izvršnega sveta in sekretariati republiških svetov pa tudi pravico, nadzorovati zakonitost dela svetov okrajnih ljudskih odborov v upravnih zadevah.

Samostojni okrajni upravni organi imajo v mejah svojega področja pravico nadzorovati zakonitost dela občinskih upravnih organov in svetov.

77. člen

V izvrševanju nadzorstva nad zakonitostjo dela okrajnih upravnih organov imajo predstojniki samostojnih republiških upravnih organov pravico, razveljaviti ali odpraviti njihove nezakonite akte, ki so bili izdani izven upravnega postopka.

Državni sekretarji, sekretarji v izvršnem svetu in sekretarji republiških svetov imajo pravico razveljaviti ali odpraviti tudi nezakonite akte, ki jih izdajo okrajni sveti izven upravnega postopka.

V primerih iz prejšnjih odstavkov tega člena ima pristojni republiški upravni organ samo pravico predlagati okrajnemu ljudskemu odboru, naj razveljavi ali odpravi nezakonit akt upravnega organa oziroma sveta okrajnega ljudskega odbora, če je bil tak akt izdan na podlagi odloka ali drugega splošnega predpisa okrajnega ljudskega odbora.

Pristojni republiški upravni organ ima pravico zadržati izvršitev nezakonitega akta, ki ga izda okrajni upravni organ v zadevah, ki niso urejene z zakonom ali z drugim splošnim predpisom višjega državnega organa, če so s takim aktom prizadete splošne koristi.

78. člen

V izvrševanju nadzorstva nad zakonitostjo dela občinskih upravnih organov imajo samostojni okrajni upravni organi pravico razveljaviti ali odpraviti njihove nezakonite akte, ki so bili izdani izven upravnega postopka.

Uprave in drugi upravni organi v sestavu tajništva okrajnega ljudskega odbora lahko samo zadržijo nezakonite akte občinskih upravnih organov in predlagajo pristojnemu tajništvu, da jih razveljavi ali odpravi.

Svet okrajnega ljudskega odbora ima pravico razveljaviti ali odpraviti nezakonite akte, ki jih izdajo sveti občinskega ljudskega odbora izven upravnega postopka.

V primerih iz prejšnjih dveh odstavkov tega člena ima upravni organ oziroma svet okrajnega ljudskega odbora samo pravico predlagati občinskemu ljudskemu odboru, naj razveljavi ali odpravi nezakonit akt občinskega upravnega organa oziroma sveta, če je bil tak akt izdan na podlagi odloka ali drugega splošnega predpisa občinskega ljudskega odbora.

Pristojni okrajni upravni organ oziroma svet ima pravico zadržati izvršitev zakonitih aktov, ki jih izdajo občinski upravni organi oziroma sveti v zadevah, ki niso urejene z zakonom ali drugim splošnim predpisom višjih državnih organov, če so s takim aktom prizadete splošne koristi.

79. člen

Upravni organ sveta okrajnega ljudskega odbora ima pravico, pritožiti se izvršnemu svetu zoper odločbo republiškega upravnega organa, s katero je bil njegov akt razveljavljen ali odpravljen.

Upravni organ občinskega ljudskega odbora ima pravico pritožiti se okrajnemu ljudskemu odboru zoper odločbo sveta oziroma upravnega organa okrajnega ljudskega odbora, s katero je bil njegov akt razveljavljen ali odpravljen.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

80. člen

Državni sekretariat za gospodarstvo, Državni sekretariat za občo upravo in proračun, Svet za prosveto in kulturo ter Svet za zdravstvo in socialno politiko se odpravijo.

Zadeve iz dosedanje pristojnosti organov iz prvega odstavka tega člena opravljajo odslej državni sekretariati, sveti in sekretariati Izvršnega sveta glede na področje, ki jim je določeno s tem zakonom.

Izvršni svet predpiše z uredbo natančnejše določbe o tem, na katere republiške organe preidejo zadeve iz pristojnosti odpravljenih republiških organov.

81. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da predpiše z uredbo, katere upravne zadeve iz dosedanje pristojnosti Izvršnega sveta, ki so bile določene z republiškimi predpisi, se prenesejo v pristojnost državnih sekretariátov, svetov in sekretariátov Izvršnega sveta. S to uredbo se lahko v skladu z zakonom o državni upravi prenesejo na te organe tudi pooblastila za izdajanje predpisov, ki so z republiškim zakonom dani Izvršnemu svetu.

82. člen

Komisija za verska vprašanja je pod neposrednim nadzorstvom Izvršnega sveta.

83. člen

Uprava za hidrometeorološko službo postane Hidrometeorološki zavod.

84. člen

Svet LR Slovenije za urbanizem se preosnuje v Svet za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, ki je strokovni svet Izvršnega sveta.

Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve opravlja strokovno in upravno službo za svet iz prvega odstavka.

Izvršni svet je pooblaščen, da za omenjena področja ustanovi več strokovnih svetov.

85. člen

Inštitut za narodnostna vprašanja pri Univerzi v Ljubljani pride pod neposredno nadzorstvo Izvršnega sveta.

86. člen

Sveti kot kolegijski organi republiških svetov določijo s svojim pravilnikom, katere upravne zadeve iz pristojnosti sveta bo opravljal svet kot kolegijski organ. Te pravilnike morajo sveti predložiti Izvršnemu svetu v potrditev.

87. člen

Izvršni svet:

1. določi, kdaj prenehajo z delom organi iz prvega odstavka 80. člena tega zakona in kdaj začno z delom državnih sekretariátov, svetov in drugi upravni organi, ki so ustanovljeni s tem zakonom;
2. prenese in porazdeli neuporabljená sredstva, ki so bila določena v predračunih odpravljenih organov na upravne organe, ki prevzamejo zadeve iz njihove dosedanje pristojnosti;
3. uredi prenos pravic in obveznosti odpravljenih organov in njihovega inventarja;
4. določi organ, ki bo razporedil uslužbence odpravljenih organov;
5. določi, kako se prevzamejo in predajo nedokončane zadeve odpravljenih organov in uredi druga vprašanja v zvezi z njihovim prenehanjem.

88. člen

Dokler ne bodo izdani predpisi in drugi akti, ki so predvideni s tem zakonom, nadaljujejo vsi obstoječi republiški upravni organi z delom v skladu s predpisi, ki urejajo njihov položaj in pristojnost, razen tistih organov, ki so s tem zakonom odpravljani.

89. člen

Zavodi, organizacije in Izvršni svet morajo najpozneje v treh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon, izvoliti oziroma imenovati predsednike in druge člane republiških svetov.

Izvršni svet določi, katerim članom novih svetov, ki bodo po uveljavitvi tega zakona prvič izvoljeni oziroma imenovani, preneha mandat že s potekom enega leta.

90. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati vsi predpisi, ki so z njim v nasprotju.

91. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o državni upravi, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju, je v svojih temeljnih določbah konkretiziral načela ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve FLRJ in o zveznih organih oblasti glede vloge, funkcij in dela organov državne uprave, obenem pa je postavil podrobnejša načela o organizaciji zvezne in republiške uprave. V skladu z načeli tega zakona je Zvezna ljudska skupščina sprejela tudi zakon o zveznih upravnih organih, s katerim se prvič v obliki posebnega zakona ureja konkretna organizacija zvezne uprave. Zvezni zakon o državni upravi je (v 116. členu) obvezal ljudske republike, da v skladu z njegovimi splošnimi načeli izdajo svoje zakone o republiški upravi, kakor tudi, da z zakonom predpišejo določbe o upravnih organih in svetih ljudskih odborov v skladu s splošnimi načeli zakona o državni upravi in s splošnim zakonom o ureditvi občin in okrajev, s katerimi je bila lansko jesen pravno uveljavljena nova komunalna ureditev. V cilju, da se ta naloga izpolni, je bil sestavljen predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji. Izvršni svet je menil, da ni potrebno omenjeno zakonsko snov razdeliti na dva zakona, ampak da prav njeni naravi ustreza skupna ureditev v enem zakonu.

Da se ne bi v republiškem zakonu po nepotrebnem ponavljale tiste določbe zveznega zakona, ki veljajo kot načela za ljudske republike pri izdaji republiškega zakona, je zakonski predlog v svojem prvem členu uveljavil načela zveznega zakona kot zakonski predpis, ki se neposredno uporablja.

Glede konkretne organizacije republiške uprave se drži zakonski predlog načel zakona o državni upravi. Državni sekretariati se ustanavljajo za

področje notranjih zadev, pravosodne uprave in financ (3. člen), torej za področja, kjer so po zakonu o državni upravi (22. člen) upravne zadeve v pristojnosti republike (pravosodna uprava) ali pa so v njeni pristojnosti v znatnem obsegu, opravljajo pa jih ustrezni okrajni oziroma občinski upravni organi (notranje zadeve, finance).

Kakor v organizaciji zvezne uprave tako se, zaradi potrebe enotnega delovanja ustreznih organov, odpravljata tudi republiški državni sekretariat za gospodarstvo in republiški državni sekretariat za občno upravo in proračun. Za opravljanje strokovnih zadev iz pristojnosti Izvršnega sveta in za opravljanje upravnih zadev na upravnih področjih, kjer glede na njihov obseg ni potrebe po formiranju državnih sekretariatov, morajo pa ta področja tudi biti pokrita z ustreznimi samostojnimi upravnimi organi (36. člen zakona o državni upravi), se ustanovljajo sekretariati Izvršnega sveta. Tudi za področje urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev se v skladu z omenjenimi načeli formira sekretariat Izvršnega sveta: sedanji Svet za urbanizem kot republiški svet pa se preosnuje v poseben strokovni organ Izvršnega sveta (84. člen), ker je tak organ zaradi značaja tega področja potreben.

Kar se tiče uprav, ki so na poseben način organizirane upravne službe, za katere je značilna večja operativna delavnost in je s tem v zvezi potrebna tudi njihova večja samostojnost, je Izvršni svet mnenja, da njihovega statusa za sedaj ni potrebno spreminjati, razen kolikor je treba ureditev vskladiti z določbami zveznega zakona o državni upravi. Zato dosedanje samostojne republiške uprave za gozdarstvo, za vodno gospodarstvo, za ceste in Geodetska uprava ostanejo še nadalje samostojni republiški upravni organi, s tem da ustrezni državni sekretariat oziroma sekretariat Izvršnega sveta izvršuje nasproti njim pravice in dolžnosti, ki so določene v 43. členu zakona o državni upravi. Uprava za investicije, ki je bila doslej samostojna uprava pod nadzorstvom Izvršnega sveta, se glede na to, da je ustanovljen poseben sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, vključi v ta sekretariat.

Od republiških inšpektoratov, ki so tudi posebno organizirane strokovne (nadzorstvene) službe z večjo samostojnostjo, je samo sanitarni inšpektorat takšnega značaja, da mu je treba dati položaj samostojnega republiškega upravnega organa in ima takšen status tudi zvezni zdravstveni inšpektorat. Vsi ostali inšpektorati so v sestavi ustreznega državnega sekretariata oziroma sekretariata Izvršnega sveta in so z njim v razmerju, kot ga določa 58. člen zakona o državni upravi.

Praksa je pokazala, da je delovno področje obstoječih dveh republiških svetov, za prosveto in kulturo ter za zdravstvo in socialno politiko preširoko, ter da je pri enem in drugem svetu v praksi težišče dela na določenem ožjem področju (na prosveti oziroma na zdravstvu). Predlog zakona predvideva štiri svete: 1. za šolstvo, 2. za kulturo in prosveto, ki obsega vse področje kulture in prosvete razen šolstva, za kar je spričo specifičnosti in posebnega pomena ustanovljen poseben svet, 3. za zdravstvo in 4. za socialno varstvo (za upravno področje dela se ustanovi poseben sekretariat Izvršnega sveta). Da bi bili sveti čimbolje sestavljeni, se predvideva sistem rotacije, po katerem se vsako leto izmenja polovica članov vsakega sveta. Da ne bi v zadevah, ki z omenjenih področij še spadajo v pristojnost Izvrš-

nega sveta, moral Izvršni svet imeti posebnega strokovnega aparata v svoji administraciji, bo opravljal sekretariat ustreznega sveta tudi potrebne strokovne naloge za Izvršni svet. Položaj sekretariata sveta, ki opravlja velik del upravnih nalog na svojem področju neposredno sam, bo podoben položaju sekretariata Izvršnega sveta in bo sekretar republiškega sveta za delo sekretariata odgovoren Izvršnemu svetu, za izvrševanje nalog s področja sveta kot kolegijskega organa pa tudi svetu.

Delovno področje državnih sekretariatov, svetov in sekretariatov Izvršnega sveta, upravnih zavodov, uprav za gozdarstvo, za vodno gospodarstvo, za ceste in geodetske uprave ter sanitarnega inšpektorata je določeno v skladu z načelom, da bo upravne zadeve, ki po svoji naravi spadajo v okvir določene upravne panoge, opravljal ustrezni upravni organ.

V poglavju o upravnih organih in svetih ljudskih odborov prinaša zakonski predlog samo nekatere spremembe v sedanjo ureditev, ki je neposredno že konkretizirana s statuti občin in okrajev. Zakonski predlog sicer kategorizira področja, za katera naj imajo okrajni in občinski ljudski odbori svete kot svoje izvršilne organe, ki opravljajo tudi nekatere upravne zadeve. Vendar prepušča ljudskim odborom, da s statutom glede na konkretno problematiko okraja oziroma občine za posamezno področje lahko ustanove dva ali več svetov oziroma da za več sorodnih področij formirajo en sam svet. Pač pa zakonski predlog vnaša v sedanjo ureditev spremembo v tem smislu, da za področje družbenega plana in financ določa poseben svet, kar oboje ni samo zadeva gospodarstva v ožjem smislu, ampak se neposredno tiče vseh področij delavnosti ljudskega odbora. Za izvršilno-upravne zadeve na področju gospodarstva v pravem pomenu se predvideva ustanovitev posebnega sveta za gospodarstvo, seveda pa lahko ljudski odbor ustanovi tudi več svetov za posamezna ožja gospodarska področja (za kmetijstvo in gozdarstvo, za trgovino, za obrt itd.). V okrajni upravi se zaradi vskladitve z organizacijo republiške in zvezne uprave ter zaradi združitve upravnih nalog s področja financ ustanovi v okrajni upravi posebno tajništvo za finance, ki vključuje proračunsko službo, upravo za dohodke in finančni inšpektorat. Prav tako pridejo v delovno področje tega tajništva, analogno kot v republiški in zvezni upravi, zadeve premoženjsko-pravnih razmerij glede zemljišč in evidence ter varstvo splošnega ljudskega premoženja. S tem dosejanje tajništvo za splošno upravo in proračun zgubi večji del svojih upravnih nalog, preostale pa lahko pridejo v urad tajnika, zaradi česar to tajništvo ne bo več potrebno. Glede občinske uprave postavlja zakon načelo, da se celotna upravna služba organizira v enem samem organu, to je v tajništvu občinskega ljudskega odbora (72. člen), vendar se v bolj razvitih občinah lahko organizira uprava v več upravnih organih, v zelo razvitih občinah pa lahko obstoje celo tajništva za eno ali več sorodnih upravnih panog. S tem se je hotela doseči kar najbolj racionalna organizacija občinske uprave, ki pa bo vendar svoje naloge lahko v okviru takšne organizacije uspešno opravljala.

Posebno poglavje o medsebojnih razmerjih republiških, okrajnih in občinskih upravnih organov in svetov je bilo potrebno predvsem zaradi kompletiranja snovi, ki — analogno zveznemu zakonu o državni upravi — tudi spada v ta zakon, seveda s tem, da se je moralo čimbolj konkretizirati.

Prehodne določbe zakona obsegajo določila, ki so potrebna v zvezi s prehodom na novo organizacijo republiške uprave, zlasti tudi odpravo nekaterih dosedanjih upravnih organov, in pa pooblastila, ki so potrebna Izvršnemu svetu v zvezi z neposredno izvedbo nove organizacije.

Z uveljavitvijo zakonskega predloga bo v izgradnji mehanizma republiške državne uprave ter njenega delovanja brez dvoma napravljen korak naprej. To pa ne velja samo, kar se tiče same notranje izpopolnitve sistema republiške uprave, ampak tudi glede nadaljnjega praktičnega prilagajanja funkcij državne uprave novim družbenim odnosom, zlasti glede na razvijajoče se samoupravljanje na vseh področjih družbenega življenja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji seji dne 18. aprila 1956, obravnaval predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji in ga soglasno v načelu in v celoti sprejel.

I.

Zvezni zakon o državni upravi je v svojih temeljnih določbah konkretiziral načela ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve glede vloge, dela in funkcij državne uprave ter postavil načela za republiške upravne organe in splošna načela o upravnih organih ter svetih ljudskih odborov.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da je naloga zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji pravno uresničiti potrebe našega dosedanjega družbenega razvoja, dosedanjo prakso in izkušnje na področju republiških, okrajnih in občinskih upravnih organov in predstavljata zlasti glede okrajnih in občinskih ljudskih odborov, njihovih svetov in upravnih organov, tisto pomembno zakonsko snov, ki se je do zdaj le deloma reševala, na podlagi splošnih predpisov in v zadnjem času s statuti okrajev in občin.

Predlog zakona ureja vsa tista vprašanja, ki ob prehodu na novi komunalni sistem še niso bila urejena ter določa organizacijo upravnih organov, tako v republiki, kakor v okraju in občini, upoštevajoč vlogo in nalogo uprave glede novih družbenih odnosov ter poglobljanje družbenega upravljanja na vseh področjih. Tako je zagotovljena enotna organizacija uprave, podčrtana zakonitost in odgovornost pri njenem delu; vse to pa krepi enotnost oblasti, kar bo pripomoglo, da bo v prihodnje delo predstavniških organov čimbolj učinkovito.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da nova ureditev upravnih organov ter svetov ne pomeni povečanja pristojnosti uprave ter s tem morda odstop od temeljnih ustavnih načel, ampak ustavna načela utrjuje in izpopolnjuje. Nova organizacija upravnih organov in svetov bo pospešila nadaljnji razvoj pri poglobljanju socialistične demokracije ter omogočila, da se bodo funkcije federacije, republike, okraja in občine izvajale tudi na tistih področjih, kjer do zdaj niso prišle do izraza zato, ker ni bilo ustreznih upravnih organov. Poudariti je treba zlasti, da se bodo predstavniški organi razbremenili tistih upravnih nalog, ki so jih morali v pretežni meri izvrševati zato, ker ni bilo ustreznih upravnih organov.

Uveljavitev predloženega zakona bo omogočila, da bo docela prišla do izraza osnovna naloga predstavniških organov, ki bodo lahko zasledovali in vodili celotno politiko na upravnem področju in upravnim organom tako tudi neposredno pomagali, kar bo brez dvoma vplivalo na vsebino dela vseh njihovih organov. Predstavniški organi bodo tako lahko razne probleme bolj kompleksno reševali in se posvetili vodenju politike na vseh področjih, kar bo v veliki meri pospešilo naš nadaljnji razvoj; upravni organi pa bodo dobili tisto vlogo in mesto, ki jo je zahteval in določil že ustavni zakon.

S točno določeno organizacijo in nalogami upravnih organov, tako v republiki, kakor tudi v okraju in občini, ne bo več mogoče stvari reševati po dveh ali več upravnih organih oziroma se bodo reševale tudi tiste zadeve, katere se do zdaj sploh niso reševale.

Odbor je obširno razpravljal tudi o tem, da bodo v novi upravni organizaciji upravni organi vertikalno mnogo bolj povezani kot do zdaj. Odbor ugotavlja, da vertikalna povezanost upravnih organov ni v tem, da bi višji upravni organi dajali naloge nižjim upravnim organom ali da bi višji organi dobili s tem zakonom večje pristojnosti, kar seveda ne bi bilo v skladu z ustavnimi načeli. Nasprotno, vertikalna povezanost se krepi le v tem, da se zagotavlja ustrezna evidenca nad reševanjem stvari in zakonitostjo njihovega dela, kar terja vsestransko strokovno pomoč in sodelovanje višjih upravnih organov. To pa pomeni z drugimi besedami, da se ostreje zahteva od vseh upravnih organov — nižjih ali višjih — da delajo zakonito, medtem, ko se istočasno utrjuje njihova večja samostojnost. Prav to pa pomeni, da ne gre za odstop od ustavnih načel, ampak za njihovo dopolnjevanje in uresničevanje.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je obširno razpravljal o vlogi uprave in pri tem poudarja, da uprave ne moremo imeti za nekakšen privesek družbenega upravljanja. Organi družbenega upravljanja niso imuni pred birokratizmom, zato bo le taka uprava, ki dela zakonito, lahko že v kali preprečila take pojave, če bo družbene organe opozarjala na zakonitost pri njihovem delu in na obveznosti, ki jih imajo ti organi do družbene skupnosti.

Upravni organi bodo to svojo vlogo lahko uresničili, če bodo neprestano stremeli za strokovno izpopolnitvijo in če bodo predvsem ljudski odbori zaostrihi vprašanje inšpekcijskih služb. Odbor ugotavlja, da je delo inšpekcij še zelo slabo, da primanjkuje ustreznega kadra ter da status inšpekcije še ni pravno dovolj urejen, čeprav se to delno z novo ureditvijo okvirno ureja.

Poudariti je treba, da delo upravnih organov ne sme biti samo strokovno, ampak da so upravni organi za svoje delo tudi politično odgovorni v tem smislu, da se tudi strokovne naloge ne izvajajo formalistično brez občutka za današnjo stvarnost in za ljudi.

V načelni obravnavi je odbor obširno obravnaval tudi vlogo svetov in ugotavlja, da sveti vse bolj in bolj prehajajo v sfero družbene dejavnosti, da pa se bodo morali mnogo bolj kot do zdaj, ukvarjati z vprašanji družbenega upravljanja in bolj zasledovati delo organov na tem področju. Kako bodo izvrševali sveti svoje naloge, je odvisno tudi od njihove sestave. Odbor je mnenja, da ne bi smeli biti sveti sestavljeni pretežno iz strokovnjakov, ampak bi morali težiti za tem, da so v svetih predvsem tisti, ki obvladajo družbene probleme iz področja sveta. Zato bi bilo, po mnenju članov odbora, morda umestno, da se v okrajnih oziroma občinskih statutih določi, katere organizacije in društva naj imajo v posameznih svetih svoje predstavnike.

Glede dela svetov je treba poudariti, da imajo sveti predvsem izvršilne naloge, kar pomeni, da morajo voditi politiko svojega področja ter svoje delo spraviti v sklad s celotno politiko ljudskega odbora tako, da bodo imeli vedno pred očmi splošne, ne pa lokalne interese.

V predlogu zakona se rešuje vprašanje medsebojne povezanosti občinskih in okrajnih svetov. Odbor je mnenja, da bi bilo treba vsaj za zdaj razvijati različne oblike pomoči svetom občinskih ljudskih odborov, bodisi s posvetovanji, skupnim obravnavanjem problemov, s strokovno pomočjo itd., vendar na podlagi popolne enakopravnosti enih in drugih, kar bi bilo koristno prenašati tudi na delo upravnih organov. Tak način bo brez dvoma vplival tudi na to, da se bo hitreje zboljševala strokovnost upravnih organov in zakonitost pri njihovem delu. Pri tem bodo brez dvoma lahko v marsičem pomagali republiški organi, saj nova organizacija upravnih organov to šele zdaj v celoti dopušča in terja.

V razpravi je bila poudarjena razdružitev nekaterih svetov, kar bo omogočilo, da bo prišla do polnega izraza tista problematika, ki se je do zdaj, iz objektivnih razlogov zapostavljala.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da pomeni predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji nadaljnjo dopolnitev in krepitev našega družbenega ter komunalnega sistema in zagotavlja njen še hitrejši razvoj.

II.

V podrobni obravnavi se je odbor v celoti strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je na seji odbora za organizacijo oblasti in uprave k predlogu zakona predlagal zastopnik Izvršnega sveta in ki v prilogi, zaradi preglednosti, predstavljajo sestavni del tega poročila.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je soglasno sprejel k predlogu zakona še naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

11. člen: V prvi vrsti se beseda »opravljata« nadomesti z besedo »opravlja«.

12. člen: Na koncu drugega odstavka se besedilo »(v nadaljnjem besedilu: Izvršni svet).« črta.

14. člen: V 9. točki tega člena, ko se določa, kateri člani se volijo v svet za šolstvo, se besedilo »Zveza športov Slovenije« nadomesti z besedilom »Sportna zveza Slovenije«.

V istem členu se za 9. točko tega člena, ko se določa, kateri člani se volijo v svet za kulturo in prosveto, doda še naslednje besedilo:

»10. »Partizan«, Zveza za telesno vzgojo Slovenije;

11. Športna zveza Slovenije.«

27. člen: V drugi vrsti prvega odstavka tega člena se črtajo besede »Ljudske skupščine in«.

45. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se za besedo »občine« dodajo besede »ali v mejah statuta z odlokom ljudskega odbora«.

56. člen: V prvi vrsti drugega odstavka se črtajo besede »s statutom okraja«.

57. člen: V zadnjem odstavku tega člena se v prvi vrsti za besedo »izdaja« doda beseda »upravna«.

59. člen: V tretji vrsti prvega odstavka se popravi pismena pomota in se beseda »smo« nadomesti z besedo »samo«.

68. člen: V prvi vrsti zadnjega odstavka tega člena se beseda »Sekretariat« nadomesti z besedo »Tajništvo«.

72. člen: Začetek drugega stavka zadnjega odstavka se mora pravilno glasiti: »S statutom ali odlokom občinskega ljudskega odbora...«

73. člen: Začetek prvega odstavka se pravilno glasi: »V bolj razvitih ali večjih občinah se lahko ustanovijo za posamezne upravne panoge...«

78. člen: V drugi vrsti zadnjega odstavka se črta beseda »zakonitih«.

79. člen: V prvi vrsti prvega odstavka se črta beseda »sveta«. V zadnji vrsti prvega odstavka in v predzadnji vrsti drugega odstavka pa se za besedo »akt« dodajo besede »izdan izven upravnega postopka«.

86. člen: Začetek prvega odstavka se glasi: »Republiški sveti določijo s svojim pravilnikom, katere...«

S spremembami in dopolnitvami, ki jih je k 14., 19., 26., 27., 31., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 76. in 77. členu predloga zakona, predlagal zakonodajni odbor Republiškega zbora, se strinja tudi odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, s spremembami in dopolnitvami, kot jih predlagata pristojna odbora.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Škofa.

Št. R 184/1-56.

Ljubljana, dne 18. aprila 1956.

Poročevalac:

Stano Škof l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

AMANDMAJI
IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS K PREDLOGU ZAKONA
O UPRAVNIH ORGANIH V LJUDSKI REPUBLIKI SLOVENIJI

9. člen: Prva vrsta drugega odstavka se pravilno glasi: »Sveti opravljajo zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve, ki so...«

23. člen: Prva vrsta prvega odstavka se pravilno glasi: »Svet za šolstvo opravlja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve ter...«

21. člen: Prva vrsta prvega odstavka se pravilno glasi: »Svet za kulturo in prosveto opravlja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne...«

25. člen: Prva vrsta prvega odstavka se pravilno glasi: »Svet za zdravstvo opravlja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve ter...«

26. člen: Prva vrsta prvega odstavka se pravilno glasi: »Svet za socialno varstvo opravlja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne...«

30. člen: V drugem odstavku se v drugi vrsti beseda »Fitopatološki« zamenja z besedo »Kmetijski«.

35. člen: V tretji vrsti prvega odstavka se za besedama »republiški organi« postavi vejica ter doba besedilo »ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov.«

42. člen: Dosedanji prvi odstavek postane drugi odstavek pred tem pa se doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»Sveti ljudskega odbora opravljajo izvršilne in določene upravne zadeve iz pristojnosti ljudskega odbora.«

57. člen: Na koncu zadnjega odstavka se doda nov stavek, ki se glasi: »Načelnik tajništva lahko izdaja strokovna navodila (instrukcije) ustreznim upravnim organom občinskih ljudskih odborov za izvrševanje predpisov okrajnega ljudskega odbora, za izvrševanje predpisov višjih državnih organov pa samo takrat, kadar je za to posebej pooblaščen.«

72. člen: Konec prvega odstavka se črta in nadomesti z novim besedilom: »referati in krajevni uradi«. Drugi odstavek tega člena se nadomesti z novim besedilom, ki se glasi: »Občinska uprava za dohodke je posebna organizacijska enota v tajništvu.«

Za 83. členom se doda nov 84. člen, ki se glasi:

»Finančna inšpekcija, elektro-energetska inšpekcija, inšpekcija parnih kotlov, rudarsko-metallurška inšpekcija, tržna inšpekcija in gradbena inšpekcija postanejo inšpektorati.«

Zato je treba vse nadaljnje člene preštevilčiti.

85. člen: Besede »pride pod neposredno nadzorstvo« se nadomestijo z besedami »je pod neposrednim nadzorstvom«.

Za dosedanjim 86. členom se doda nov člen, ki se glasi:

»88. člen

Izvršni svet določi, kateri sekretariati oziroma sveti opravljajo pravice in dolžnosti po 50. členu zakona o državni upravi nasproti posameznim republiškim komisijam, kolikor ni to še določeno s tem zakonom.

Izvršni svet tudi določi, kateri upravni organi opravljajo z zakonom določene pravice in dolžnosti nasproti zavodom, ki so jih ustanovili republiški organi, kolikor ni to že določeno s tem zakonom.

87. člen: (ali novi 89. člen). Za peto točko tega člena se doda nova šesta točka, ki se glasi:

»6. določi, kdaj se morajo sveti in upravni organi ljudskih odborov prilagoditi določbam tega zakona.«

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji

Predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je posledica in logična dopolnitev zveznega zakona o državni upravi. Odbor sodi, da je ta zakon zelo pomemben, saj je bila že često izražena utemeljena želja; naj bi se organizacija in delo upravnih organov uredila s trdnimi predpisi v obliki zakonov in uredb. Zakonski predlog sam je izčrpen ter po svojih formulacijah jasen in pregleden, kar zakonodajni odbor še posebej s priznavanjem ugotavlja. Zato predlog tudi ni doživel znatnejših popravkov in bistvenih sprememb med razpravo v odborih. Predlog je rezultat dolgotrajnejših obravnav v ustreznih zvezni in republiški komisiji.

Načelna obravnava predloga tega zakona v zakonodajnem odboru je naglasila, da je predlog povsem v skladu s predpisi in intencijami našega ustavnega zakona. Pomisleki, ki so se v predhodnih razpravah večasih slišali, češ da gre za nove rešitve, ki zahtevajo dopolnitev ali celo spremembo ustavnega zakona, ker da so v posameznostih z njim v nasprotju, se pri podrobnejši presoji miso izkazali za upravičene. Nasprotno: utemeljena je ugotovitev predlagatelja (Izvršnega sveta) in za njim odbora za organizacijo oblasti in uprave, da nameravana ureditev organov uprave ustavni zakon samo podrobneje dopolnjuje in razvija, saj tudi glede naše uprave uresničuje njegove namene in zamisli. S te strani po soglasni sodbi zakonodajnega odbora torej ni pridržkov in zadržkov.

Predlagana ureditev in razporeditev upravnih organov v naši ljudski republiki ter podrobnejša razmejitev in razdelitev dela med njimi bo brez dvoma povečala zakonitost in strokovnost v delu naše uprave. Odbor tudi meni, da se bo povečala ekspanzivnost poslovanja in osebna odgovornost, ki je bila v dosedanji praksi često zabrisana in nejasna. Vse to pa bo bistveno pripomoglo h kvalitativnemu izboljšanju dela naše uprave. Izraženi so bili sicer tudi pomisleki in bojazen, češ da se bo z novo ureditvijo organizacije in poslovanja upravnih organov morda nesorazmerno povečal upravni aparat, s tem pa tudi izdatki zanj, predvsem pa nevarnost za njegovo birokratizacijo. Bojazen, da bi se državna uprava birokratizirala in komplicirala, je razumljiva in so jo v predhodnih obravnavah izražali

mnogi državljanjani, o čemer je bilo govora tudi v odboru. Toda že kratkotrajne izkušnje v delu novih okrajnih in občinskih ljudskih odborov ter njihovih upravnih organov kažejo, da kakega bistvenega povečanja aparata ni pričakovati (sicer ga pa tudi letošnji proračun onemogoča!). Kolikor pa bo vendarle nujno in utemeljeno potrebno, da se za kako delovno mesto aparat poveča, bo to samo v prid boljšemu, strokovnejšemu in hitrejšemu reševanju zadev tako v predstavniških kot v družbenih organih, enako pa tudi v upravi sami. Saj tudi poročilo Izvršnega sveta za leto 1955 na primer kaže, da je bilo na nekih področjih upravnega dela tudi precej zaostankov, glavni vzrok za to pa je bilo pomanjkanje upravnega kadra in prenatrpanost posameznih organov z večjih zelo številnimi, različnimi in pestrimi upravnimi nalogami (n. pr. dosedanji Državni sekretariat za gospodarstvo). Novi zakon prinaša precejšnje spremembe predvsem v organih uprave na področju gospodarstva (prenehanje dosedanjega Državnega sekretariata za gospodarstvo in ustanovitev novega državnega sekretariata za finance, razen tega pa več specializiranih sekretariatov Izvršnega sveta) in na področju svetov. To pa so ukrepi, ki naj prineso bistveno izboljšanje na področju izpolnjevanja nalog našega družbenega plana, ki ga letos sprejemamo v znamenju naporov za stabilizacijo, za večjo storilnost dela, za varčevanje in za večjo disciplino v obvezah nasproti skupnosti in ukrepi, ki naj še poglobijo delo naših družbenih organov — svetov tako v republiki kot v okrajih in občinah. Tem nalogam primerno mora biti prilagojena seveda tudi organizacijska razporeditev upravnih organov. Varčevanje »za vsako ceno« in šablonska vztrajanje na stališču, da pod nobenim pogojem ne smemo ob takem položaju zvečati števila uslužbencev v organih naše uprave niti tam, kjer je to neobhodno potrebno in ekonomsko ter družbeno rentabilno, bi pomenilo prav nasprotno — namreč kratkovidno zapravljjanje, kajti »prihranek« bi se na drugih področjih (izpolnjevanje plana, finance, tržišče, zastajanje dela v organih družbenega upravljanja itd.) pokazal kot izrazita škoda v povečanih dimenzijah! Seveda pa je tudi odbor mnenja, da bo tudi še za naprej vsekakor potrebna primerna budnost, ki naj zatira različne poskuse obujanja birokratizacije. Izkušnje preteklih let in venomer napredujoče delo predstavniških organov in organov družbenega upravljanja ter krepka demokratična zavest državljanov so samo jamstvo, da taki poskusi ne bodo mogli pognati korenin!

V podrobni obravnavi je zakonodajni odbor soglašal z vsemi spremembami in dopolnitvami zakonskega predloga, ki jih je kot sestavni del besedila naknadno vnesel še Izvršni svet in tudi s spremembami, ki jih predlaga odbor za organizacijo oblasti in uprave.

Zakonodajni odbor sam pa predlaga še tele dopolitve:

14. člen: Pri svetu za šolstvo in pri svetu za socialno varstvo naj se uporabi enotna oznaka: »Zveza prijateljev mladine Slovenije«.

19. člen: v 9. vrsti naj se vstavita besedi »upravnih organov«, tako da se ustrezno besedilo glasi: »nadzoruje zakonitost dela upravnih organov ljudskih odborov;«

26. člen: Na koncu prvega odstavka naj se pika spremeni v vejico in za njo še dodajo besede: »kolikor to ne spada v pristojnost drugih organov.«

27. člen: v 2. vrsti naj se črtata tudi besedi »Izvršnega sveta«, tako da se začetek tega člena glasi: »Sekretariat za zakonodajo in organizacijo

pripravlja osnutke zakonov, uredb in drugih predpisov, kolikor to ne spada v področje...«.

31. člen: pred zadnjo besedo v 6. vrsti naj se vstavi še pomotoma izpuščena beseda »opravlja«, tako da se ustrezno besedilo glasi: »opravlja upravne zadeve na področju cen in tarif,...;«

36. do 41. člen: Besedilo 36. do 41. člena naj se na novo uredi tako, da za 35. členom sledi nadpis: »c) Upravni zavodi« in za njim dosedanja člena 38 in 39 kot 36. in 37. člen; temu sledi nadpis: »d) Uprave in inšpektorati« z dosedanjim členom 40 in 41 kot novima 38. in 39. členom. Kot sledeči se uvrsti nadpis: »e) Skupne določbe za državne sekretariate, svete in sekretariate Izvršnega sveta« z dosedanjima členoma 36 in 37 kot novima 40. in 41. členom.

V dosedanjem 39. — novem 37. členu — naj se v 3. vrsti beseda »koordinira« zamenja z izrazom »vsklajuje«.

Pred 42. členom naj se v naslovu IV. poglavja zamenja vrstni red besedi, tako da se preurejeni naslov glasi: »IV. Sveti in upravni organi ljudskih odborov«;

76. člen: zadnje tri besede prvega odstavka »v upravnih zadevah« naj se črtajo;

77. člen: v drugi vrsti 4. odstavka naj se črta beseda »nezakonitega«. Zakonodajni odbor predlaga Republiškemur zboru, naj predlagani zakon sprejme.

Za poročevalca na seji zbora je bil določen dr. Miha Potočnik.

Št. R 184/2-56.

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:

Dr. Miha Potočnik l. r.

Predsednik:

Jožc Petejan l. r.

PREDLOG ZAKONA

O DOPOLNITVI ZAKONA O OBMOČJIH OKRAJEV IN OBCIN V LJUDSKI REPUBLIKI SLOVENIJI

1. člen

3. člen zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 24-119/55) se dopolni tako, da se pri okraju Koper v občini Koper dodajo tele katastrske občine in naselja:

a) za katastrsko občino Gažon se doda: »katarstrska občina Gradin: naselja Abitanti, Brezovica, Gradin, Sirči«;

b) za katastrsko občino Prebenek (del) se doda: »katastrska občina Pregara: naselje Pregara«;

c) v katastrski občini Topolovec (del) se pred naseljem »Topolovec« dodajo naselja: Belvedur, Koromači-Boškani, Močunigi«.

2. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Zvezna ljudska skupščina je z odlokom z dne 29. marca 1956 (Uradni list FLRJ, št. 15-142/56) potrdila spremembo meje med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo, kot je bila med obema Ljudskima republikama sporazumno določena. Po tem sporazumu so postali sestavni del Ljudske republike Slovenije kraji Abitanti, Belvedur, Brezovica, Gradin, Koromači-Boškini, Močunigi, Pregara in Sirči, ki so bili prej v sestavu LR Hrvaške. Zato je potrebno dopolniti zakon o območju okrajev in občin v LR Sloveniji v smislu gornjega zakonskega predloga. Predlagani zakon je samo pravnotehnična realizacija odloka Ljudske skupščine LRS z dne 6. marca 1956 v soglasju k odloku Sabora LRH o spremembi meje med LR Hrvaško in LR Slovenijo.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin
v Ljudski republici Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 19. aprila 1956 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republici Sloveniji ter ga v načelu in celoti soglasno sprejel.

Na svojem zadnjem zasedanju je Ljudska skupščina LRS sprejela odlok, s katerim je dala svoje soglasje k odloku Sabora Ljudske republike Hrvaške, da postanejo v omenjenem odloku našeti kraji sestavni del Ljudske republike Slovenije. Dogovor med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo je na podlagi ustavnega zakona Zvezna ljudska skupščina potrdila, tako da je treba le pravno-tehnično uresničiti odlok, s katerim se ureja upravno-teritorialna razmejitev med LRS in LRH, ki jo je bilo mogoče urediti šele, ko je začel veljati mednarodni sporazum o bivši coni A.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave ugotavlja, da predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republici Sloveniji pravno konkretizira dogovor med Ljudsko republiko Slovenijo in Ljudsko republiko Hrvaško s tem, ko določa, katere katastrske občine oziroma naselja postanejo sestavni del občine Koper.

Odbor za organizacijo oblasti in uprave predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme zakon o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil Mirka Zlatnarja.

Št. R 185/2-56.

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

Mirko Zlatnar l. r.

Predsednik:

Vladimir Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin
v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 20. aprila 1956 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu ter v celoti sprejel.

Na podlagi dogovora med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo sta ustrezna odloka Ljudske skupščine LRS oziroma Sabora Ljudske republike Hrvaške določila, da postanejo v teh odlokih omenjeni kraji sestavni del Ljudske republike Slovenije.

Zakonodajni odbor ugotavlja, da je Zvezna ljudska skupščina z odlokom, ki ga je sprejela 27. marca 1956, potrdila sporazumno razmejitve med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo in da je predloženi predlog zakona le pravno-tehnična realizacija omenjenih odlokov.

Zato predlaga zakonodajni odbor Republiškem zboru, da sprejme zakon o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bogomila Vižintina.

Št. R 185/1-56.

Ljubljana, dne 20. aprila 1956.

Poročevalec:

Bogomil Vižintin l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za predloge in pritožbe

POROČILO
odbora za predloge in pritožbe Republiškega zbora
Ljudske skupščine LRS

Po 158. členu poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS daje odbor za predloge in pritožbe poročilo o svojem delu v času od 20. oktobra 1955 do 16. aprila 1956.

Odbor je imel v tem času tri seje: 27. decembra 1955, 7. marca in 16. aprila 1956. Razpravljal je v 108 predlogih in pritožbah. Iz spodnje razpredelnice je razvidno, kakšna področja zajemajo pritožbe oziroma predlogi:

Predmet	Skupaj	Ugodno rešenih	Neugodno rešenih	Odstopljenih	V postopku
Pokojnine-invalidnine	21	1	5	3	12
Zaplembe	16	—	13	—	3
Davčne zadeve	16	2	6	5	3
Pomilostitve	11	—	3	6	2
Agrarne zadeve	5	—	3	1	1
Stanovanjske zadeve	5	1	2	2	—
Zemljiški sklad	5	—	—	—	5
Obnova	5	—	—	2	1
Razlastitve	2	—	1	—	1
Otroški dodatki	2	—	1	1	—
Podpore	2	1	1	—	—
Nacionalizacija	1	—	—	1	—
Razne prošnje	10	4	4	2	—
Razne pritožbe	9	—	3	4	3
	108	9	44	24	31

Iz prednje razpredelnice lahko povzamemo, da so pristojni organi po posredovanju odbora rošili 9 prošenj in pritožb ugodno in 44 neugodno. Štirinadvajset primerov je odbor sam odstopil pristojnim organom v reševanje, ostali predlogi, ki jih je po številu 31, pa so še v postopku.

Med predlogi je sedaj največ pokojninskih in invalidninskih zadev in to predvsem zaradi zakornitih predpisov. Eden izmed takih predpisov je 15. člen uredbe o določanju in o prevedbi pokojnin in invalidnin (Uradni list FLRJ, št. 39/52), ki določa, da dobi upravičenec neposredno nižji pokojninski razred, kakor bi ga glede na kvalifikacije moral dobiti, ker je imel v zadnjih treh letih pred upokojitvijo nižjo povprečno mesečno plačo od pokojninske osnove. Predvsem so zaradi tega določila prizadeti upokojnenci, ki so bili zaposleni v podjetjih, v katerih so bile takrat povprečne plače nižje.

Se vedno je mnogo pritožb oziroma prošenj za vrnitev zaplenjenega premoženja. Medtem ko je bilo v prejšnjih poročilih odbora govora o vrnitvi premoženja, zaplenjenega po odloku AVNOJ, so sedaj prosilci večinoma kmetje, ki so bili obsojeni na zaplembo premoženja zaradi neizpol-

nitve obveznih oddaj poljskih pridelkov. Seveda v teh primerih ni nobenih rednih zakonitih možnosti za vrnitev premoženja. Edina možna pot je le obnova kazenskega postopka, o kateri pa odločajo pristojna sodišča.

Pomilostitvene prošnje oziroma prošnje za pogojni odpust iz zapora odstopa odbor v rešitev pristojnim organom, t. j. sodiščem oziroma tajništvom za notranje zadeve okrajnih ljudskih odborov. Le v izrednih primerih jih pošilja odbor Izvršnemu svetu oziroma Državnemu sekretariatu za notranje zadeve LRS.

Še vedno je tudi nekaj prošenj glede dodelitve agrarne zemlje, ki pa so skoraj vse neutemeljene.

Med prošnjami glede zemljiškega sklada je največ takih, v katerih prosijo za vrnitev vinogradniških posestev, češ da viničarska razmerja v njihovih primerih sploh niso obstojala. Pritožitelji so izčrpali že vse redne pravne poti. Take prošnje in pritožbe kljub temu pregleda še Republiška komisija za kmetijski zemljiški sklad, vendar so večinoma neutemeljene.

Prošnje glede razlastitev zemljišč in nacionalizacij pošilja odbor Državnemu sekretariatu za občo upravo in proračun LRS.

Med raznimi prošnjami in pritožbami so zajeti predlogi iz najrazličnejših področij.

Odbor je za svojega poročevalca določil ljudskega poslanca Antona Dolgana.

Št. R 187/1-56.

Ljubljana, dne 25. aprila 1956.

Poročevalec:

Anton Dolgan l. r.

Predsednik:

Anton Šušteršič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za predloge in pritožbe

POROČILO

odbora za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev
Ljudske skupščine LRS

Odbor za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS daje glede na določilo 157. člena poslovnika Zbora proizvajalcev svoje poročilo o delu za čas od 5. decembra 1955 do 24. aprila 1956.

Odbor je v tem času sprejel 5 pritožb, od katerih pa je 4 pritožbe odstopil republiškemu Izvršnemu svetu, ker za njihovo reševanje po zako-

nitih predpisih ni več pristojen Zbor proizvajalcev. V tem času je torej odbor reševal le eno pritožbo, in sicer pritožbo podjetja »Krojaštvo Rogatec« zoper odločbo OLO Celje z dne 20. junija 1955 o likvidaciji podjetja.

Odbor je prejel pritožbo 19. januarja 1956 in razpravljal o njej na sejah dne 29. marca in 16. aprila 1956. Na prvi seji sta bila navzoča, zastopnik okrajnega ljudskega odbora Celje — ki je obrazložil razloge, zaradi katerih je OLO Celje izdal odločbo o likvidaciji podjetja — in poslovodja podjetja, ki je obrazložil pritožbo. Na prvi seji zadeva niti po obrazložitvah zastopnikov okrajja in podjetja niti glede na predložene spise ni bila toliko pojasnjena, da bi odbor lahko sprejel končni sklep. Zato je pooblastil dva člana odbora, da na kraju samem ugotovita dejansko stanje in sestavita poročilo, pri čemer naj razjasnita vse okoliščine, ki še niso bile zadostno pojasnjene. Oba člana odbora sta nalogo izvedla in poslala odboru obširno in izčrpno poročilo, ki sta ga potem na drugi seji tudi obrazložila.

Po obširni razpravi je odbor ugotovil, da je socialistična firma podjetja služila predvsem poslovodji podjetja le kot izgovor, da je lahko na ta način prevzemal razna neevidentirana naročila in izvršene storitve vnoščeval v svojo osebno korist. To je bilo omogočeno s tem, ker se nad podjetjem ni izvajalo nikakega nadzorstva. Zato je potrebno sedanjega delovodjo razrešiti. Po izjavah funkcionarjev občine Rogaska Slatina pa obstajajo vsi gospodarski pogoji ne samo za obstoj, ampak tudi za uspešno delovanje tega obrata, saj so v neposredni bližini večja proizvodna podjetja, katerih delavstvo se večinoma poslužuje krojaških obratov v Rogatecu. Glede na takšno dejansko stanje in v skladu z zakonitimi predpisi je odbor na podlagi pooblastila Zbora proizvajalcev z dne 29. junija 1954 sklenil, da razveljavi odločbo OLO Celje z dne 20. junija 1955 o likvidaciji podjetja, obenem pa priporoči občinskemu ljudskemu odboru, naj imenuje novega poslovodjo in po potrebi tudi združi to podjetje s krojaško delavnico v Rogški Slatini, ki razpolaga s kvalitetnim strokovnim kadrom. Takšno rešitev je odbor sprejel zato, ker je v skladu s predlogi lokalnih organov oblasti pa tudi z zakonitimi predpisi, razen tega pa bo po mnenju odbora občinski ljudski odbor, v katerega pristojnost sedaj spada nadzor nad podjetjem, to uspešneje in boljše izvrševal, kot poprej oddaljeni organi okrajnega ljudskega odbora. S takšno rešitvijo se bo tudi okreplil socialistični sektor v tej občini.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirka Lorgerja.

Št. P 45/1-56.

Ljubljana, dne 17. aprila 1956.

Poročevalec:

Mirko Lorger l. r.

Predsednik:

Rudolf Ganziti l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora
Ljudske skupščine LRS

Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji 13. redni seji dne 30. marca 1956 razpravljal o vlogi Okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani z dne 3. marca 1956. S to vlogo je okrožni javni tožilec predlagal, da mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS po 57. členu ustavnega zakona dovoli začeti kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Albina Jensterla, ker je osumljen, da je storil hudo kaznivo dejanje zoper splošno varnost ljudi (po 273/III in 271/III členu kazenskega zakona) s tem, da se je pri prehitevanju tovornega avtomobila zaletel v nasprotno smer vozeči osebni avtomobil.

Odbor je pregleдал vse priloge k vlogi in ni dovolil sprožitev kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Albina Jensterla po 57. členu ustavnega zakona in 168. členu poslovnika Republiškega zbora.

Iz vseh okoliščin izhaja, da je dogodek mogoče pripisati nesrečnemu naključju in je bil zato odbor mnenja, da stvar ni takšnega značaja, da bi bilo zaradi tega treba kazensko preganjati omenjenega ljudskega poslanca.

Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji 14. seji 19. aprila 1956 obravnaval vlogo okrajnega sodišča v Ptujju z dne 5. aprila 1956. S to vlogo Okrajno sodišče v Ptujju predlaga, da po 57. členu ustavnega zakona dovoli mandatno-imunitetni odbor začeti kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Jožeta Tramška, ker je bila zoper njega vložena tožba zaradi kaznivih dejanj po 169/I in 170/I členu kazenskega zakona.

Mandatno-imunitetni odbor je bil mnenja, da gre za manj pomembne osebne zadeve in zato po 57. členu ustavnega zakona in po 168. členu poslovnika Republiškega zbora ni dovolil sprožiti kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Jožeta Tramška.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškemu zboru, da potrdi njegovo odločbo, s katero ni dovolil sprožiti kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Albina Jensterla.

Prav tako predlaga mandatno-imunitetni odbor Republiškemu zboru, da potrdi odločbo, s katero ni dovolil sprožiti kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Jožeta Tramška.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Antona Šušteršiča.

Št. R 188/1-56.

Ljubljana, dne 19. aprila 1956.

Poročevalec:

Anton Šušteršič l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO
mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora
Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Jože Turnšek je dne 23. aprila 1956 poslal izjavo, da se odpoveduje mandatu in prosi Republiški zbor, da njegovo odpoved sprejme.

Mandatno-imunitetni odbor je obravnaval njegovo izjavo na svoji seji dne 25. aprila in sklenil predlagati Republiškem zboru, da njegovo odpoved sprejme.

Odbor predlaga ta svoj sklep Republiškem zboru, da ga sprejme.

Odbor je določil za svojega poročevalca ljudskega poslanca Cvetko Vodopivec.

Št. R 189/2-56.

Ljubljana, dne 25. aprila 1956.

Poročevalec:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO
mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora
Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Jože Turnšek, ki je bil izvoljen v 113. volilni enoti okraja Celje, se je po 3. točki 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odpovedal mandatu s svojo izjavo z dne 23. aprila 1956.

V zvezi s to odpovedjo je mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora na svoji seji dne 25. aprila 1956 obravnaval vprašanje odreditve nadomestnih volitev v tej volilni enoti. Nadomestne volitve se morajo izvršiti v zakonitem roku.

Zaradi tega predlaga mandatno-imunitetni odbor, naj Republiški zbor Ljudske skupščine LRS sprejme tale

sklep:

»V 113. volilni enoti okraja Celje se po 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS za Republiški zbor odredjajo nadomestne volitve. Volitve razpiše Republiška volilna komisija.«

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Cvetko Vodopivec.

Št. R 189/1-56.

Ljubljana, dne 25. aprila 1956.

Poročevalec:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

**mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev
Ljudske skupščine LRS**

Ljudski poslanec Stane Bizjak, ki je bil izvoljen v 46. volilni enoti, v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj, se je na podlagi 3. točke 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS odpovedal mandatu s svojo izjavo z dne 24. aprila 1956, naslovljeno na predsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

V zvezi s to odpovedjo je mandatno-imunitetni odbor Zbora proizvajalcev na svoji 6. seji dne 24. aprila 1956 obravnaval vprašanje odreditve nadomestnih volitev v tej volilni enoti.

Po 157. in 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS se morajo opraviti volitve, ki jih odredi Zbor proizvajalcev, čigar član je bil Stane Bizjak, najkasneje v dveh mesecih od dneva, ko je bilo poslansko mesto izpraznjeno.

Zaradi tega predlaga mandatno-imunitetni odbor, naj Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sprejme

sklep:

»V 46. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj se po 158. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o voli-

tvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS za Zbor proizvajalcev odredjajo nadomestne volitve. Volitve razpiše Republiška volilna komisija LRS.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Stegnarja.

Št. P 46/1-56.

Ljubljana, dne 24. aprila 1956.

Tajnik:

Jože Prebil l. r.

Predsednik:

Andrej Stegnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne
Ljudske skupščine LRS v letu 1955

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na podlagi 110. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS na svojih rednih sejah (vsake tri mesece) pregledal celotno poslovanje računovodstva in blagajne v letu 1955 in ugotovil, da se proračun Ljudske skupščine LRS in vodenje blagajniških kakor tudi računovodskih poslov pravilno izvaja in da se krediti smotrno in pravilno uporabljajo.

Odbor je na svoji zadnji seji dne 16. aprila 1956 pregledal zaključni račun rednega proračuna in trošenje investicijskih sredstev v letu 1955.

Po zaključnem računu za leto 1955 je razvidno, da je bilo iz rednih

	din.
proračunskih sredstev od celotnega proračuna v l. 1955 v znesku	97,178.000
uporabljenih za osebne, materialne in funkcionalne izdatke	84,148.092
nepotrošenih	13,029.098

Od tega zneska je bilo med letom odstopljenih	din
v proračunsko rezervo 6%	5,929.480
in za HC Vuhred	2,500.000
	8,429.480
Tako je ostalo neizkoriščenih	4,600.428

in sicer na osebnih izdatkih	820.771
na materialnih izdatkih	3,067.776
na funkcionalnih izdatkih	711.881

4,600.428

Gradnja novega skupščinskega poslopja se je v letu 1955 nadaljevala in je bila zgradba v surovem stanju dograjena do vrha. Nato so se pričela instalacijska dela ter obloga zunanje fasade. Za ta dela je bilo porabljenih investicijskih sredstev v višini 180,181.777 din

Poleg tega pa je bil v sedanjem skupščinskem poslopju na novo zgrajen balkon, nova vhodna vrata in nabavljeno nekaj opreme, za kar je bilo porabljeno 26,657.297 din

Celotna potrošnja investic. kreditov za l. 1955 znaša 206,839.074 din

Vsa dela so se obračunavala po mesečnih situacijah, ki jih je gradbeno nadzorstvo pregledalo tako po količini kakor tudi glede cen.

Za leto 1956 je bilo iz avansa rednega proračuna v času od 1. I. do 31. III. 1956 potrošenih 21,716.272 din.

Iz investicijskih kreditov za leto 1956 je bilo v obdobju januar -- marec 1956 potrošenih za novo skupščinsko poslopje 3,123.111 din.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Jožeta Gričarja.

Št. LS 64/1-56.

Ljubljana, dne 24. aprila 1956.

Poročevalec:

Jože Gričar l. r.

Predsednik:

Ivan Novak l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu za razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Celju

Odbor za volitve je na svoji seji dne 24. aprila 1956 obravnaval predlog Državnega sekretariata za pravosodno upravo št. II-764/53-14 z dne 11. aprila 1956, da Ljudska skupščina razreši sodnika Okrožnega sodišča v Celju Draga Gregorina iz zdravstvenih razlogov.

Odbor je ugotovil, da je razlog za razrešitev podan, zato predlaga, da ljudska skupščina sprejme predloženi sklep.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. LS 63/1-56.

Ljubljana, dne 24. aprila 1956.

Poročevalec:

Franco Belšak l. r.

Predsednik:

Lojze Očepček l. r.

**Predlog sklepa
o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča**

Na podlagi 77. in 78. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS dne 24. aprila 1956

r a z r e š e n

Drago Gregorin, kot sodnik Okrožnega sodišča v Celju.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske
organizacije

P O R O Č I L O

k predlogu za potrditev pravil Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LR Slovenije in Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LR Slovenije

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je prejel dne 23. julija 1955 v potrditev pravila Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LR Slovenije in dne 9. februarja 1956 pravila Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LR Slovenije. Obe strokovni združenji sta se ustanovili v okviru Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS in je ta zbornica odboru za gospodarske organizacije tudi poslala izjavo, da daje svojo privolitev za ustanovitev obeh navedenih strokovnih združenj.

Odbor je na svojih sejah dne 5. decembra 1955 in 27. marca 1956 ta pravila obravnaval in na zadnjo sejo tudi povabil predstavnike obeh združenj. Obe združenji sta pooblastili zastopnika Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da sta obe strokovni združenji potrebni in zato proti njuni ustanovitvi ni imel pomislekov. Nato je odbor obravnaval pravila strokovnih združenj od člana do člana in v soglasju z zastopnikom zbornice predlagal, naj se v pravilih odpravijo razne pomanjkljivosti in nejasnosti ter pravila vskladijo z zakonitimi predpisi in družbenim razvojem. V pravilih so manjkala nekatera določila, ki jih predpisuje uredba o združevanju gospodarskih organizacij, nekatera določila so bila premalo obdelana ali nejasna, pa tudi naloge združenja prvotno niso bile povsem jasno določene. Pripombe odbora so bile obema strokovnima združenjema sporočene; ti sta jih sprejeli in pravila popravili ter tako popravljena pravila ponovno predložili. Pravila so sedaj v redu in v skladu z zakonitimi predpisi.

Zato predlaga odbor za gospodarske organizacije, naj Zbor proizvajalcev sprejme ta-le sklep:

Po 23. in 25. členu uredbe o združevanju gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 54/53)

se potrdijo

pravila Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LR Slovenije in pravila Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LR Slovenije.

Za poročevalca odbora je bil izvoljen ljudski poslanec Martin Mozetič.

Št. P 44/1-56.

Ljubljana, dne 27. marca 1956.

Poročevalec:

Martin Mozetič l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Miha Marinko

Podpredsednika

Dr. Ferdo Kozak

Jakob Mojšker

Tajnik

Dr. Miha Potočnik

ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Ivo Svetina, tajnik

Jože Gričar

Feliks Razdrih

Andrej Stegnar

ODBOR ZA VOLITVE

Lojze Ocepek, predsednik

Franc Krese, tajnik

Franc Belšak

Dušan Bole

Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Josip Rus, predsednik

Danijel Lepin, tajnik

Ivan Bratko

Dr. Anton Medik

Jože Eberl

Dr. Miha Potočnik

Vinko Hafner

Inž. Adolf Tavčar

Ignac Voljč

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Vlado Krivic, predsednik

Anton Peternelj, tajnik

Mavricij Borec

Stane Rebernak

Bogdan Knaflič

Ivan Vodovnik

Vinko Šumrada

REPUBLICKI ZBOR

Predsednik

Josip Rus

Podpredsednik

Angelca Ocepek

Zapisnikarji

Dušan Bole

Ančka Globačnik Anton Peternelj

ODBORI REPUBLISKEGA ZBORA

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE

Vladimir Krivic, predsednik

Ignac Voljč, podpredsednik

Vinko Hafner, tajnik

Stane Bobnar	Janez Petrovič	Cvetka Vodopivec
Stane Brečko	Nina Pokorn	Mirko Zlatnar
Alfonz Grmek	Tine Remškar	Tone Zupančič
Franč Pirkovič	Stane Škof	Jakob Zem

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Ivan Maček, predsednik

Miran Košmelj, podpredsednik

Ivan Janžekovič, tajnik

Inž. Karmelo Budihna	Franč Lubej
Tone Bole	Inž. Gašper Muha*
Bela Brglez	Janez Pirnat
Mihaela Dermastia	Mirko Remec
Albin Dujc	Lojzka Stropnik
Matevž Hacc	Karel Štrukelj
Albert Jakopič	Viktor Zupančič
Viktor Kovač	Martin Žugelj

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

Josip Vidmar, predsednik

Vlado Majhen, podpredsednik

Dušan Bole, tajnik

Branko Babič	Alfred Janko	Aleksander Pirher
Mirko Bračič	Dr. Ferdo Kozak	Tine Remškar
Ivan Bratko	Dr. Anton Melik	Vinko Šumrada
Ervin Dolgan	Dr. Heli Močic	Bogomil Vižintin
Rudi Janhuba		Gabrijela Vrhovšek

* Razrešen dolžnosti ljudskega poslanca na 14. seji Republiškega zbora dne 6. marca 1956.

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
Dr. Marjan Ahčin, podpredsednik
Franc Krese, tajnik

Ivan Bertonec	Albin Medved
Lovro Cerar	Jože Molek
Amčka Globačnik	Alojz Murn
Martin Greif	Jože Petejan
Jože Gričar	Mirko Remec
Vlado Krivic	Franc Skok
Tone Kropušek	Ivo Skerlovnik
Alojz Lukač	Lojzka Stropnik

ODBOR ZA PRORACUN

Branko Babič, predsednik
Inž. Karmelo Budihna, podpredsednik
Andrej Babnik, tajnik

Miran Cvenk	Alojz Mlakar
Franc Ficko	Anton Peterneclj
Martin Greif	Franc Podvratnik
Alfred Janko	Franc Skok

ZAKONODAJNI ODBOR

Jože Petejan, predsednik
Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
Ivan Bratko, tajnik

Miha Berčič	Dr. Heli Modic
Alojz Colarič	Stane Nunčič
Vinko Hafner	Jože Tramšek
Dr. Anton Melik	Bogomil Vižintin

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Bobnar, predsednik
Cvetka Vodopivec, tajnik

Albert Jakopič	Franc Rant
Anton Sušteršič	

ODBOR ZA PREDLOGE IN PRITOZBE

Anton Sušteršič, predsednik
Mica Marinko, tajnik

Franc Rant	Anton Dolgan
Leopold Maček	

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik

Mavricij Borec

Podpredsednik

Inž. Vilma Pirkovič

Zapisnikarji

Pepca Jež

Milan Lacko

Inž. Boris Pipan

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Anton Labura, predsednik

Anton Truden, podpredsednik

Avgust Brezavšček, tajnik

Milan Dimnik

Inž. Anton Koželj

Milan Lacko

Jakob Mojškerc

Julka Padežnik

Štefan Pavšič

Jolanka Peterka

Inž. Boris Pipan

Inž. Vilma Pirkovič

Jakob Pogačar

Stane Šmid

Jože Štrukelj

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Anton Hafner, podpredsednik

Ivan Curk, tajnik

Rudolf Ganziti

Viktor Grom

Franc Jeraj

Jože Klanšek

Martin Mozetič

Peter Naglič

Franc Rožanc

Milan Šimec

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Lojze Očepek, predsednik

Rudi Peperko, podpredsednik

Pepca Jež, tajnik

Jože Benedičič

Karel Grm

Ivan Hercog

Terezija Kovačič

Jože Leban

Feliks Razdrih

Stane Rebernak

Ivan Žagar

POSLANCI
LJUDSKE SKUPSCINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Ahčin dr. Marjan	Jakopič Albert	Petejan Jože
Avbelj Viktor	Janhuba Rudi	Petermelj Anton
Babič Branko	Janko Alfred	Petrovič Janez
Babnik Andrej	Janžekovič Ivan	Pirher Aleksander
Belšak Franc	Jensterle Albin	Pirnat Janez
Beltram Julij	Kavčič Stane	Pirkovič Franc
Berčič Miha	Kerin Franc	Podvratnik Franc
Bertoncelj Ivan	Kimovec Franc	Pokorn Nina
Blejc Anton	Kocijančič Boris	Polič Zoran
Bobnar Stane	Koprivnikar Stane	Popit Franc
Bole Dušan	Košmelj Miran	Potočnik dr. Miha
Bole Tone	Kovač Viktor	Rančigaj Ivan
Borštnar Jože	Kozak dr. Ferdo	Rant Franc
Božičnik Zalka	Kraigher Boris	Remec Mirko
Bračič Vladimir	Krese Franc	Remškar Tine
Bratko Ivan	Krivec Alojz	Rogel Franc
Brecelj dr. Marijan	Krivic Ada	Rus Josip
Brečko Stanko	Krivic Vladimir	Skerlovnik Ivo
Brglez Bela	Kropušek Tone	Skok Franc
Budihna inž. Karmelo	Lesjak Janez	Stotlar Stane
Cerar Lovro	Lubej Franc	Stropnik Lojzka
Colarič Alojz	Lukač Alojz	Svetina Ivo
Cvenk Miran	Maček Ivan	Svetina Mira
Dermastia dr. Marijan*	Maček Leopold	Šilih Niko
Dermastia Mihaela	Majhen Vlado	Škof Stane
Dolgan Anton	Maležič Matija	Štrukelj Karel
Dolgan Ervin	Marinko Mica	Šumrada Vinko
Dujc Albin	Marinko Miha	Šuštersič Anton
Ficko Franc	Medved Albin	Tramšek Jože
Frahm Vilko	Melik dr. Anton	Turnšek Jože***
Globačnik Ančka	Mlakar Alojz	Ukmar Anton
Gobbo Nerin	Modic dr. Heli	Verdev Bogomir
Goršič Milko	Molek Jože	Vidmar Josip
Greif Martin	Muha inž. Gašper**	Vipotnik Janez
Gričar Jože	Murn Alojz	Vižintin Bogomil
Grmek Alfonz	Novak Ivan	Vodopivec Cvetka
Hace Matevž	Nunčič Stane	Vodovnik Ivan
Hafner Vinko	Ocepek Angela	Voljč Ignac
Hojnik Franc	Ovčarič Anton	Vrabič Olga
Ingolič Jože	Pavlica Zlato	Vrhovšek Gabrijela

* Mandat potrjen na 45. seji Republiškega zbora dne 25. aprila 1956.

** Razrešen dolžnosti ljudskega poslanca na 14. seji Republiškega zbora dne 6. marca 1956.

*** Razrešen dolžnosti ljudskega poslanca na 15. seji Republiškega zbora dne 25. aprila 1956.

Zalaznik Franc
Zlatnar Mirko

Zupančič Anton
Zupančič Viktor

Žen Jakob
Žugelj Martin

Zbor proizvajalcev

Benedičič Jože
Bera Franc
Bizjak Stane*
Borc Mavricij
Boštjančič Leopold
Brezavšček Avgust
Curk Ivan
Dimnik Milan
Dragan Franc
Draksler Jakob
Eberl Jože
Ferjančič Anton
Ganziti Rudolf
Garzarolli Marjan
Golja Ivan
Gorjup Ivan
Grm Karel
Grom Viktor
Grosman Štefan
Habjan Franc
Hafner Anton
Hercog Ivan
Ivanuša Maks
Jakomin Ivan
Jeraj Franc

Jež Pepca
Keber Stanislav
Kermavner Janez
Klančnik Gregor
Klanšek Jože
Knaflič Bogdan
Korošec Pavel
Kovačič Terezija
Koželj inž. Anton
Labura Zvone
Lacko Milan
Leban Jože
Lepin Danijel
Lorger Mirko
Lukač Jože
Lukan Janko
Marinček Vinko
Marinko Franc
Mejak inž. Miran
Mojškerc Jakob
Mozetič Martin
Naglič Peter
Ocepek Lojze
Omladič Milica

Padežnik Julka
Pavšič Štefan
Peperko Rudi
Peterka Jolanka
Pfajfar Matija
Pintarič Viktor
Pipan inž. Boris
Pirkovič inž. Vilma
Pogačar Jakob
Prebil Jože
Razdrih Feliks
Rebernak Stane
Rožanc Franc
Stakolič Jože
Stegnar Andrej
Stupan Franc
Svetek Andrej
Šimec Milan
Šmid Stane
Štrukelj Jože
Tavčar inž. Adolf
Truden Anton
Zidar Milan
Žagar Ivan

POSLANCI, IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Jože Borštnar, dr. Marijan Breclj, Boris Kraigher, Vladimir Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Niko Silih, Josip Vidmar, Olga Vrabič.

* Razrešen dolžnosti ljudskega poslanca na 14. seji Zbora proizvajalcev dne 25. aprila 1956.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Boris Kraigher

Člani:

Viktor Avbelj, dr. Marijan Brécelj, Julij Beltram, Milko Goršič, Stane Kavčič, Boris Kocijančič, Ada Krivic, Matija Maležič, Jože Ingolič*, Franc Popit, Niko Silih, Olga Vrabič.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Baričevič, dr. Ivan Bele, Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, Alojz Perić, dr. Bogdan Petelin,** Marko Simčič, dr. Jakob Svet, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Jernej Stante

Člani:

Dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Jože Juhart, dr. Ciril Jurca, Franc Kobler, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, Viljem Muc, Franc Špendal.

* Izvoljen namesto Zorana Poliča na 15. seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 25. aprila 1956.

** Dr. Bogdan Petelin, umrl 9. marca 1954.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Berčič Miha: 5	Petejam Jože: 5, 48
Bobnar Stane: 38, 61, 62	Petrovčič Janez: 13, 14
Bračič Mirko: 31	Pirher Aleksander: 13, 14
Bratko Ivan: 32, 33	Pirnat Janez: 4
Brecelj dr. Marijan: 5, 19, 22, 24, 25, 39, 55	Pokorn Nina: 55
Brečko Stane: 5, 32, 33	Potočnik dr. Miha: 23, 56
Buđihna inž. Karmelo: 38, 39	Rant Franc: 14, 35
Cvenk Miran: 43, 54	Remškar Tine: 31
Dolgan Anton: 15, 61	Skok Franc: 5
Globačnik Ančka: 43	Stropnik Lojzka: 19, 22, 24, 55
Grmek Alfonz: 19	Šilih Nako: 13, 14, 32
Kavčič Stane: 61, 62	Škof Stane: 18, 56
Kocijančič Boris: 7, 25, 29, 30, 31, 32, 33	Sušteršič Anton: 61
Kozak dr. Ferdo: 36	Vižintin Bogomil: 25, 61
Kraigher Boris: 56	Vodopivec Cvetka: 7, 12, 31, 63
Melik dr. Anton: 7, 12, 25, 29, 30	Voljč Ignac: 25, 29, 30
Modic dr. Heli: 23, 29, 30, 33	Vrabič Olga: 5
Nunčič Stane: 19, 22, 55	Zlatnar Mirko: 24
	Zen Jakob: 23

Zbor proizvajalcev

Avbelj Viktor: 77, 80, 84	Koželj inž. Anton: 88, 120, 122
Beltram Julij: 105, 107, 109, 110, 111, 112, 115, 116	Larger Mirko: 121
Bera Franc: 71	Mejak inž. Miran: 69, 76, 104
Brezavšček Avgust: 70	Mozetič Martin: 121
Čurk Ivan: 72	Ocepek Lojze: 105, 111, 112, 113
Ganziti Rudolf: 77	Omladič Milica: 115, 119
Garzarolli Marjan: 71, 87, 89, 91	Pavšič Stefan: 68, 91, 95
Grm Karel: 113	Polič Zoran: 66, 71, 73
Hafner Anton: 72, 74	Popit Franc: 90, 102
Hercog Ivan: 103	Razdrih Feliks: 110
Jež Pepca: 76	Sveteč Andrej: 77, 80, 120
Kermavner Janez: 87, 91, 99, 113	Stegnar Andrej: 88, 91, 122
Klančnik Gregor: 97	Tavčar inž. Adolf: 95, 96
Knaflič Bogdan: 103, 113, 117, 120	Truden Anton: 77, 80, 108, 110, 111, 118
Korošec Pavel: 83, 114	Zidar Milan: 115, 118

Skupna seja obeh zborov

Avbelj Viktor: 167	Kraigher Boris: 143
Belšak Franc: 173	Krese Franc: 143
Bole Dušan: 141	Marinko Miha: 137
Bole Tone: 131, 141	Novak Ivan: 142
Brecelj dr. Marijan: 126, 155	Pavšič Stefan: 134
Gričar Jože: 172	Zupančič Tone: 173

VSEBINA

Republiški zbor

13. seja — 5. decembra 1955

Pred dnevnim redom:

	Stran
1. Odsotnost ljudskih poslancev	3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 12. seje	3
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
4. Določitev dnevnega reda	4

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955	4
Govornik:	
Poročevalec Janez Pirnat	4
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954	5
Govorniki:	
Poročevalec Franc Skok	5
Dr. Marijan Breclj	5
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pokopališčih	5
Govorniki:	
Poročevalec Jože Petejan	5
Poročevalec Stane Brečko	5
Poročevalec Miha Berčič	5
Olga Vrabič	5
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov	7
Govorniki:	
Poročevalec dr. Anton Melik	7, 12
Poročevalec Cvetka Vodopivec	7, 12
Boris Kocijančič	7
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji	13
Govorniki:	
Poročevalec Janez Petrovič	13
Niko Šilih	13
Aleksander Pirher	13, 14
6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudske republiki Sloveniji	14

	Stran
Govornika:	
Poročevalec Janez Petrovič	14
Niko Šilih	14
7. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	14
Govornik:	
Franc Rant	14
8. Poročilo odbora za predloge in pritožbe	15
Govornik:	
Poročevalec Anton Dolgan	15

14. seja — 6. marca 1956

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	16
2. Citanje in odobritev zapisnika 13. seje	16
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	16
4. Določitev dnevnega reda	17

Dnevni red:

1. Volitve funkcionarjev Republiškega zbora	17
Govornik:	
Predlagatelj Stane Skof	18
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč	19
Govorniki:	
Poročevalec Lojzka Stropnik	19, 22
Poročevalec Alfonz Grnek	19
Poročevalec Stane Nunčič	19, 22
Dr. Marijan Breclj	19—24
Dr. Miha Potočnik	23
Jakob Žen	23
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti	24
Govorniki:	
Poročevalec Lojzka Stropnik	24
Poročevalec Mirko Zlatnar	24
Dr. Marijan Breclj	25
Poročevalec Bogomil Vižintin	25
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad	25
Govorniki:	
Poročevalec dr. Anton Melik	25, 29
Poročevalec Ignac Voljč	25, 29
Poročevalec dr. Heli Modič	25, 29
Boris Kocijančič	25, 29
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča	30

	Stran
Govorniki:	
Poročevalec dr. Anton Melik	30
Poročevalec Ignac Voljč	30
Poročevalec dr. Heli Modic	30
Boris Kocijančič	30
6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o Višji šoli za telesno vzgojo	31
Govorniki:	
Poročevalec Mirko Bračič	31
Poročevalec Tine Remškar	31
Boris Kocijančič	31
7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo	31
Govornika:	
Poročevalec Cvetka Vodopivec	31
Niko Šilih	32
8. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana	32
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Bratko	32
Poročevalec Stane Brečko	32
Boris Kocijančič	32
9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana	33
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Bratko	33
Poročevalec Stane Brečko	33
Boris Kocijančič	33
10. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in fakultetne zveze Univerze v Ljubljani	33
Govornika:	
Poročevalec dr. Heli Modic	33
Boris Kocijančič	33
11. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov Univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS	34
12. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani	34
13. Sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 51. volilni enoti okraja Ljubljana	35
Govornik:	
Poročevalec Franc Rant	35

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	36
2. Čitanje in odobritev zapisnika 14. seje	36
Govornik:	
Dr. Ferdo Kozak	36
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	37
4. Določitev dnevnega reda	37

Dnevni red:

1. Sklepanje o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca za 51. volilno enoto	37
Govornik:	
Poročevalec Stane Bobnar	38
2. Razprava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1955	38
3. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956	38
Govornika:	
Poročevalec inž. Karmelo Budihna	38, 39
Dr. Marijan Breclj	39
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1956	43
Govorniki:	
Poročevalec Miran Cvenk	43
Ančka Globačnik	43
Jože Petejan	48
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956	54
Govornik:	
Poročevalec Miran Cvenk	54
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene	55
Govorniki:	
Poročevalec Lojzka Stropnik	55
Poročevalec Nina Pokorn	55
Poročevalec Stane Nuncič	55
Dr. Marijan Breclj	55
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji	56
Govorniki:	
Poročevalec Stane Škof	56
Poročevalec dr. Miha Potočnik	56
Boris Kraigher	56
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji	61

	Stran
Govornika:	
Poročevalec Stane Bobnar	61
Poročevalec Bogomil Vajzintin	61
9. Poročilo odbora za predloge in pritožbe	61
Govornik:	
Poročevalec Anton Dolgan	61
10. Poročili mandatno-immunitetnega odbora	61
Govorniki:	
Poročevalec Anton Šušteršič	61
Stane Kavčič	61, 62
Stane Bobnar	62
Poročevalec Cvetka Vodopivec	63

Zbor proizvajalcev

12. seja — 5. decembra 1955

Pred dnevnim redom:		Stran
1. Odsotnost ljudskih poslancev		65
2. Čitanje in odobritev zapisnika 11. seje		65
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda		65
4. Določitev dnevnega reda		66
5. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega po- slanca Štefana Pavšiča		66
Govornika:		
Zoran Polič		66
Štefan Pavšič		68
6. Ustno vprašanje ljudskega poslanca inž. Mirana Mejaka, naslovljeno državnemu sekretarju za gospodarstvo		69
Dnevni red:		
1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopol- nitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955		70
Govornik:		
Poročevalec Avgust Brezavšček		70
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega ra- čuna o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954		71
Govornika:		
Poročevalec Franc Bera		71
Zoran Polič		71
3. Poročilo odbora za predloge in pritožbe		71
Govornik:		
Poročevalec Marjan Garzarolli		71
4. Obravnava in sklepanje o potrditvi pravil strokovnega združenja pekov Ljudske republike Slovenije		71
Govorniki:		
Poročevalec Anton Hafner		72, 74
Ivan Curk		72
Zoran Polič		73

13. seja — 6. marca 1956

Pred dnevnim redom:		
1. Odsotnost ljudskih poslancev		75
2. Čitanje in odobritev zapisnika 12. seje		75
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda		75
4. Odgovor državnega sekretarja za gospodarstvo na vprašanje ljud- skega poslanca inž. Mirana Mejaka		76

Govornika:	Stran
Pepca Jež	76
Inž. Miran Mejak	76
5. Določitev dnevnega reda	76

Dnevni red:

1. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev	76
Govornik:	
Predlagatelj Rudolf Ganziti	77
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč	77
Govorniki:	
Poročevalec Anton Truden	77
Poročevalec Andrej Svetek	77
Viktor Avbelj	77
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti	79
Govorniki:	
Poročevalec Anton Truden	80
Poročevalec Andrej Svetek	80
Viktor Avbelj	80, 84
Pavel Korošec	85

14. seja — 24. in 25. aprila 1956

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	86
2. Čitanje in odobritev zapisnika 13. seje	86
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	86
4. Določitev dnevnega reda	86
5. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Janeza Kermavnerja, naslovljeno Izvršnemu svetu	87

Dnevni red:

1. Razprava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za l. 1956	88
2. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956	88
Govorniki:	
Poročevalec inž. Anton Koželj	88
Andrej Stegnar	89, 91
Marjan Garzarolli	89, 91
Franc Popit	90, 102
Janez Kermavner	91, 99
Štefan Pavšič	91, 95

	Stran
Inž. Adolf Tavčar	95, 56
Gregor Klančnik	97
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (o republiškem proračunu) za leto 1956 s proračunom za leto 1956	103
Govorniki:	
Poročevalec Bogdan Knaflič	103—117
Ivan Hercog	103
Inž. Miran Mejak	104
Lojze Ocepek	105—113
Julij Beltram	105—116
Anton Truden	108—118
Feliks Razdrih	110
Janez Kermavner	113
Karel Grm	113
Pavel Korošec	114
Milica Omladič	115, 119
Milan Zidar	115, 118
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956	120
Govornik:	
Poročevalec Bogdan Knaflič	120
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene	120
Govornika:	
Poročevalec inž. Anton Koželj	120
Poročevalec Andrej Svetek	120
6. Obravnava in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja gozdno-gospodarskih organizacij LRS in Strokovnega združenja kmetijskih gospodarstev LRS	120
Govornik:	
Poročevalec Martin Mozetič	121
7. Poročilo odbora za predloge in pritožbe	121
Govornik:	
Poročevalec Mirko Lorger	121
8. Obravnava in sklepanje o razrešitvi tovariša Staneta Bizjaka kot ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev	121
9. Volitev novega člana odbora za proračun Zbora proizvajalcev	122
Govornik:	
Predlagatelj inž. Anton Koželj	122
10. Razpis nadomestnih volitev v 46. volilni enoti proizvajalske skupine industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj	122
Govornik:	
Poročevalec Andrej Stegnar	122

Skupne seje Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

12. seja — 5. decembra 1956

Pred dnevnim redom:	Stran
1. Odsotnost ljudskih poslancev	125
2. Čitanje in odobritev zapisnika 11. seje	125
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	125
4. Določitev dnevnega reda	125

Dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana LRS za leto 1955 in razprava o njem	126
Govorniki:	
Dr. Marijan Breclj	126
Tone Bole	131, 141
Stefan Pavšič	154
Miha Marinko	137
2. Volitev sodnikov	141
Govornik:	
Poročevalec Dušan Bole	141
3. Poročilo in predlog administrativnega odbora	142
Govornik:	
Poročevalec Ivan Novak	142

13. seja — 6. marca 1956

Pred dnevnim redom:	
1. Odsotnost ljudskih poslancev	143
2. Čitanje in odobritev zapisnika 12. seje	143
3. Sporočilo pred določitvijo dnevnega reda	143
4. Določitev dnevnega reda	143

Dnevni red:

1. Volitve in razrešitve sodnikov	143
Govornik:	
Poročevalec Franc Krese	143

14. seja — 24. aprila 1956

Pred dnevnim redom:	
1. Odsotnost ljudskih poslancev	145
2. Čitanje in odobritev zapisnika 13. seje	145
3. Določitev dnevnega reda	145

Dnevni red:

1. Obravnava o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za l. 1955	145
--	-----

Govornik:	Stran
Boris Kraigher	145
2. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana LRS za leto 1956	155
Govornik:	
Dr. Marijan Breclj	155

15. seja — 25. aprila 1956

Pred dnevnim redom:

1. Sporočilo pred določitvijo dnevnega reda	166
2. Odsotnost ljudskih poslancev	166
3. Čitanje in odobritev zapisnika 14. seje	166
4. Določitev dnevnega reda	166

Dnevni red:

1. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu proračuna LRS za leto 1956	166
Govornik:	
Viktor Avbelj	167
2. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS	172
Govornik:	
Poročevalec Jože Gričar	172
3. Razrešitev člana Izvršnega sveta in izvolitev drugega	172
Govornik:	
Predlagatelj Tone Zupančič	173
4. Razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Celju	173
Govornik:	
Poročevalec Franc Belšak	173

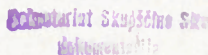
Priloge

	Stran
1. Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955	175
Obrazložitev	176
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	177
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	177
2. Predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954	178
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	179
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	182
3. Predlog zakona o pokopališčih	184
Obrazložitev	186
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora	186
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	188
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	188
4. Predlog odloka o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov	189
Obrazložitev	194
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	195
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	197
5. Predlog odloka o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji	199
Obrazložitev	201
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	203
6. Predlog odloka o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji	205
Obrazložitev	206
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	206
7. Predlog sklepa o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju, Okrožnega sodišča v Mariboru in Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru	207
Poročilo odbora za volitve Ljudske skupščine LRS	208
8. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	209
9. Poročilo odbora za predloge in pritožbe Republiškega zbora	210
10. Poročilo odbora za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev	212
11. Poročilo odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev	213
12. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS	213
13. Odgovor državnega sekretarja za gospodarstvo na ustno vprašanje ljudskega poslanca inž. Mirana Mejaka	215
14. Predlog zakona o varstvu in uporabi zemljišč	220
Obrazložitev	225
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	226
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	226
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	227

	Stran
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	229
Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	232
15. Predlog zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti	235
Obrazložitev	241
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	242
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	244
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	246
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	248
Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	250
16. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad	251
Obrazložitev	253
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	254
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	255
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	256
17. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča	256
Obrazložitev	257
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	257
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	259
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	259
18. Predlog odloka o Višji šoli za telesno vzgojo	260
Obrazložitev	266
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	266
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	267
19. Predlog odloka o soglasju k odloku Sabora Ljudske republike Hrvatske o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvatsko in Ljudsko republiko Slovenijo	269
Obrazložitev	269
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	270
20. Predlog odloka o prenosu Slovenskega narodnega gledališča na Okrajni ljudski odbor Ljubljana	270
Obrazložitev	271
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	272
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	273
21. Predlog odloka o prenosu Slovenske filharmonije na Okrajni ljudski odbor Ljubljana	274
Obrazložitev	275
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	275
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	276
22. Predlog sklepa o spremembi števila članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani	277
23. Predlog sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov Univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS	277

24. Predlog sklepa o izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS v univerzitetni svet in v fakultetne svete Univerze v Ljubljani . . .	278
Obrazložitev	280
Izjava univerzitetnega sveta	281
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	282
25. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	283
26. Predlog sklepa o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru	284
27. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	284
Poročilo odbora za volitve Ljudske skupščine LRS	284
28. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	286
29. Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1955	287
30. Predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1956	404
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	434
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	438
31. Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1956	442
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	444
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	446
32. Predlog odloka o potrditvi odloka o začasnem financiranju republiških potreb v aprilu 1956	449
Obrazložitev	449
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	450
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	451
33. Predlog zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene	451
Obrazložitev	454
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	456
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	457
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	458
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	460
Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	461
34. Predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji	462
Obrazložitev	481
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	484
Amandmaji Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	488
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	489
35. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji	491
Obrazložitev	492
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	492
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	493
36. Poročilo odbora za predloge in pritožbe Republiškega zbora	494

	Stran
37. Poročilo odbora za predloge in pritožbe Zbora proizvajalcev	495
38. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	497
39. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	498
40. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	498
41. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev	499
42. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS	500
43. Poročilo odbora za volitve Ljudske skupščine LRS	501
44. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča	502
45. Poročilo odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev .	502
46. Ljudska skupščina LRS	504
Odbori in komisije	504
47. Republiški zbor	505
Odbori	505
48. Zbor proizvajalcev	507
Odbori	507
49. Poslanci Ljudske skupščine LRS	509
Poslanci izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino	510
50. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	511
51. Vrhovno sodišče LRS	511
52. Višje gospodarsko sodišče LRS	511
53. Seznam govornikov	512

 Sekretariat Skupščine SRS
 dokumentacija

Urednik:
Milan Megušar

Natisnila:
Tiskarna »Toneta Tomšiča«
v Ljubljani
decembra 1956
v 350 izvodih

Obseg 528 strani

Izdala in založila:
Ljudska skupščina LRS

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA

S~~t~~-S: 15/6